

Zestawienie uwag dotyczących projektu RPO WD 2014-2020 zgłoszonych w ramach konsultacji społecznych

Lp	Temat	Treść uwagi	Strona od	Strona do	Uzasadnienie	Zgłaszający	Status	Odniesienie
1	Diagnoza Edukacja wyzwania	Należy rozważyć zawarcie w treści programu odniesienia do edukacji dla zrównoważonego rozwoju	64		W zakresie edukacji dzieci i młodzieży kluczowe znaczenia ma wiedza, umiejętności i nawyki nabywane w szkole. Treści środowiskowe są obecne w nauczaniu szkolnym, ale głównie na tradycyjnie do tego przypisanych przedmiotach, jak przyroda w szkole podstawowej, geografia i biologia w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej oraz przyroda w liceum. Obecnie o ochronie środowiska trzeba mówić w kontekście zrównoważonego rozwoju, kładąc nacisk na kształtowanie praktycznych umiejętności oraz postaw prośrodowiskowych już od najmłodszych lat. Już w przedszkolu powinno się uczyć praktycznych umiejętności segregowania odpadów, oszczędzania energii, oszczędzania zasobów naturalnych środowiska oraz ekologicznych zachowań konsumenckich. Jednym z celów Strategii „Europa 2020” na najbliższe lata jest inteligentny, zrównoważony wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu. Transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów wymaga zarówno działań infrastrukturalnych, twardych inwestycji ale również zmiany wzorców konsumpcji i zachowań ludzi, które powinny być kształtowane już od przedszkola i wzmocnione na wszystkich etapach kształcenia.	inne	Częściowo uwzględniona	Działania w zakresie wsparcia edukacji dla zrównoważonego rozwoju są możliwe do realizacji w ramach planowanych do realizacji projektów. RPO WD 2014-2020 nie przewiduje możliwości realizacji projektów zapewniających wyłącznie zajęcia dot. ochrony środowiska. Należy jednak pamiętać, iż powinny one stanowić uzupełnienie do realizowanych zajęć dydaktycznych aby zapewnić uczniom komplementarne i dostosowane do indywidualnych potrzeb wsparcie.
2	2).Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną (PI 10.4)	Brakuje odniesienia do wsparcia edukacji dla zrównoważonego rozwoju	156		Uzasadnienie – patrz punkt dotyczący zawarcia w treści programu odniesienia do konieczności prowadzenia działań edukacyjno-informacyjnych w przedmiotowym zakresie (Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów).	inne	Częściowo uwzględniona	Działania w zakresie wsparcia edukacji dla zrównoważonego rozwoju są możliwe do realizacji w ramach planowanych do realizacji projektów. RPO WD 2014-2020 nie przewiduje możliwości realizacji projektów zapewniających wyłącznie zajęcia dot. ochrony środowiska. Należy jednak pamiętać, iż powinny one stanowić uzupełnienie do realizowanych zajęć dydaktycznych aby zapewnić uczniom komplementarne i dostosowane do indywidualnych potrzeb wsparcie.
3	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem - Gospodarka niskoemisyjna	Należy rozważyć zawarcie w treści programu odniesienia do konieczności prowadzenia działań edukacyjno-informacyjnych w przedmiotowym zakresie.	37		Niektóre problemy wymienione w diagnozie wynikają m.in. z niewystarczającej świadomości ekologicznej i braku wiedzy. Z prowadzonych na zlecenie MŚ trackingowych badań świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski wynika m.in., że – cyt. „poziom świadomości ekologicznej nie jest w pełni zadowolający, a spraw dotyczących ochrony środowiska nie ma na liście „palących problemów”. Ponadto, z badań tych wynika, że 56% badanych mieszkańców Polski w codziennym życiu nie zastanawia się nad tym, czy to, co robi, ma wpływ na środowisko. Kreowanie ekologicznych zachowań Polaków skutkuje obniżeniem presji na środowisko, a co się z tym wiąże, zmniejszeniem nakładów na usuwanie zagrożeń i zanieczyszczeń. Promowanie zachowań ekologicznych spełnia więc przesłanki tzw. działania u źródła, tj. zapobiegania negatywnym wpływom na środowisko, a nie tylko likwidowania już istniejących problemów. Oprócz działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do mieszkańców sugerujemy szkolenia dla przedstawicieli władz samorządowych, podczas których zostałyby zaprezentowane dobre praktyki z zakresu planowania infrastruktury miejskiej przyjaznej mieszkańcom oraz promocja bardziej zintegrowanego podejścia do zarządzania miastem. Jednym z celów strategii "Europa 2020" sprzyjających zachowaniu spójności społecznej w Europie jest prowadzenie działań na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej. Plany poprawy jakości środowiska miejskiego wymagają koordynacji z polityką w innych dziedzinach dotyczących środowiska,	inne	Częściowo uwzględniona	Działania edukacyjno-informacyjne przewidziano jako element uzupełniający w kilku wybranych priorytetach inwestycyjnych.
4	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem - Gospodarka niskoemisyjna	W ostatni zdaniu w Akapicie 2 (str. 36) należy sprawdzić poprawność zapisu : „(w 2011 r. – 4. miejsce pod względem zanieczyszczenia pyłowego i 6. pod względem zanieczyszczenia gazowego) ²² ”.	36	-	Uwaga o charakterze technicznym. W zapisie tym występuje indeks nr 22 (odwołanie do wyników oceny jakości powietrza za 2012) - w związku z powyższym dane te dotyczyć powinny 2012 r., a nie jak podano za 2011 r.	inne	Uwzględniona	
5	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem - Gospodarka niskoemisyjna	W akapicie 1 w podrozdziale Odnawialne źródła energii zdanie 1 wymaga zamiany redakcyjnej, proponuje się nadać mu brzmienie: „ <i>Od kilku lat w województwie dolnośląskim, podobnie jak w całym kraju, wzrasta zainteresowanie pozyskiwaniem energii z źródeł odnawialnych, które spowodowane jest dążeniem do osiągnięcia przyjętego w międzynarodowych porozumieniach udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym kraju, ograniczeniem emisji substancji do powietrza i zastępowanie wyczerpujących się złóż kopalnych technologiami wykorzystującymi zasoby odnawialne.</i> ”	30	-	Stosowanie odnawialnych źródeł energii przyczynia się do ograniczenia emisji CO2 oraz zanieczyszczeń powietrza. Ze względu na zły stan jakości powietrza w kraju, w tym w województwie dolnośląskim (przekroczenia norm w tym dla PM10, PM2,5, B(a)P, NO2, As, O3) należy dążyć do synergii działań związanych z ochroną powietrza z działaniami na rzecz ograniczenia emisji CO2.	inne	Uwzględniona	
6	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem Środowisko i zasoby	Zamiast „odpady biodegradowalne” powinno być „odpady ulegające biodegradacji”.	42		Uwaga techniczna - stosowanie właściwej nomenklatury.	inne	Uwzględniona	
7	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem Środowisko i zasoby	Budzi wątpliwości podana ilość wytwarzanych odpadów przemysłowych, tj. 345 19 tys. ton.	42		Sprawdzenie podawanych danych.	inne	Uwzględniona	
8	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem Środowisko i zasoby	Zamiast „regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych” powinno być „regionalne instalacje <u>do</u> przetwarzania odpadów komunalnych”	43		Uwaga techniczna - stosowanie właściwej nomenklatury.	inne	Uwzględniona	

9	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem Środowisko i zasoby	Konieczna korekta zdania „Rolę RIPOK mogą pełnić instalacje mechanicznego przetwarzania odpadów”.	44		Informacja „Rolę RIPOK mogą pełnić instalacje mechanicznego przetwarzania odpadów” nie jest prawdziwa. Rolę regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w przypadku zmieszanych odpadów komunalnych mogą pełni instalacje termicznego przekształcania odpadów lub mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, a nie instalacje mechanicznego przetwarzania odpadów.	inne	Uwzględniona	
10	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem Środowisko i zasoby	Należy doprecyzować informację „Rolę RIPOK mogą pełnić ... składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne”.	44		Składowiska odpadów pełnią rolę regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych wyłącznie w odniesieniu do odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.	inne	Uwzględniona	
11	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem Środowisko i zasoby	Należy skorygować zapis: „Rozwój systemu gospodarowania odpadami, zgodnego z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz opartego na hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi - zapewnienie odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej spełnienie wymagań związanych z pełną implementacją dyrektywy 2006/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie odpadów (tzw. dyrektywy ramowej o odpadach) (Dz. Urz. WE L 114 z 27.04.2006, str. 9, z późn. zm.), tj.: - ograniczenie ilości wytworzonych odpadów komunalnych oraz zagospodarowanie zgodnie z przyjętą hierarchią postępowania z odpadami w systemie zbierania i zagospodarowania wytworzonych odpadów, - ograniczenie ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów - osiągnięcie określonych przez UE poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych.”	46		1. Wskazana dyrektywa nie obowiązuje od kilku lat. Obecnie obowiązuje: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz. Urz. WE L 312 z 22.11.2008, str. 3). 2. "Hierarchia sposobów postępowania z odpadami" to nazwa hierarchii zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. 3. Cele w zakresie redukcji składowiska odpadów komunalnych ulegających biodegradacji oraz odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych wynikają z innych dyrektyw niż dyrektywa ramowa o odpadach. 4. Z dyrektywy ramowej wynika m.in. takie istotne wymagania jak uzyskanie poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu (dla co najmniej 4 frakcji odpadów komunalnych), obowiązek ich selektywnego zbierania oraz przesuwania się w górę hierarchii sposobów postępowania z odpadami.	inne	Uwzględniona	
12	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem Środowisko i zasoby	Wyzwania na str. 46 należy rozszerzyć o poprawę stanu akustycznego środowiska.	46	-	Na obszarze województwa dolnośląskiego występują przekroczenia norm hałasu w środowisku.	inne	Uwzględniona	
13	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem Środowisko i zasoby	<u>W tabeli „Środowisko i zasoby” należy uzupełnić listę wyzwań o zwalczanie obcych gatunków inwazyjnych.</u>	46	46	Gatunki obce inwazyjne roślin i zwierząt stanowią zagrożenie dla naszych rodzimych gatunków i siedlisk przyrodniczych, powodują straty w gospodarce oraz stanowią zagrożenie dla zdrowia ludzi, np. barszcze. Dlatego wskazane jest, aby w RPO zostało ujęte wyzwanie polegające na zwalczaniu gatunków obcych.	inne	Uwzględniona	
14	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem Środowisko i zasoby	Diagnozę wyzwań należy rozszerzyć również o komponent hałasu.	38	46	Na obszarze województwa dolnośląskiego występują przekroczenia norm hałasu w środowisku.	inne	Odrzucona	RPO WD jest Programem strategicznym a przedstawione w diagnozie informacje pokazują w sposób ogólny zjawiska, które występują w całym regionie.
15	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem Środowisko i zasoby	<u>Obecny zapis:</u> Ochrona bioróżnorodności przyrodniczej i przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków... <u>Zmienić na:</u> Ochrona różnorodności biologicznej i przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków...	46	46	Uwaga o charakterze redakcyjnym.	inne	Uwzględniona	
16	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/ sektorów objętych programem Środowisko i zasoby – Jakość powietrza	Należy zaktualizować dane dotyczące oceny jakości powietrza.	39	40	W rozdziale tym wykorzystano dane z oceny jakości powietrza w województwie dolnośląskim za 2011 rok, tymczasem dostępne są wyniki oceny jakości powietrza za 2012 rok, na które autor powołuje się na stronie 36 – odsyłacz nr 22.	inne	Uwzględniona	
17	Diagnoza: Badania i rozwój	W diagnozie bardzo pobieżnie wskazano na problemy dot. jakości wsparcia firm MŚP ze strony publicznych instytucji otoczenia biznesu świadczących usługi proinnowacyjne w regionie.	21	21	Nierównomierna lokalizacja lokalnych IOB, w tym parków technologicznych, na Dolnym Śląsku (zlokalizowane głównie w aglomeracjach i dużych miastach), sposób świadczenia usług dla podmiotów z sektora MŚP (niska mobilność doradców ds. innowacji), mało zróżnicowana oferta – to główne trudności i wyzwania publicznych IOB w regionie. Badania PARP dot. działalności parków technologicznych (W-wa 2012) pokazują, że zdecydowana większość dochodów IOB pochodzi z wynajmu powierzchni biurowych i unijnych dotacji, a nie z komercjalizacji wyników prac typu B + R. Do tego dochodzi wciąż ograniczona współpraca z partnerami zagranicznymi (np. udział w międzynarodowych konsorcjach B+R, programach międzynarodowych finansowanych bezpośrednio przez KE).	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
18	Diagnoza: Badania i rozwój	W diagnozie wskazano klasyfikacje Województwa pod kątem, m.in. działania przedsiębiorstw innowacyjnych w sektorze usług (11 miejsce w kraju). Brakuje pogłębienia tezy, skąd dokładnie wynika takie podejście.	20	21	Diagnozę w tym zakresie należy bardziej pogłębić, wskazując m.in. że dotychczasowe podejście do wspierania innowacyjności w sektorze usług jest nieskuteczne. Mimo kolejnych programów wsparcia (SPO WKP, PO IG) liczba przedsiębiorstw MŚP wprowadzających innowacje systematycznie maleje. Przyczyną mogą być m.in. niewłaściwie dobrane instrumenty wsparcia, niewystarczająca ich intensywność albo nieskuteczne mechanizmy wdrożeniowe (np. procedura wyboru projektów w ramach RPO WD przez DIP).	organizacja pozarządowa	Odrzucona	RPO WD jest Programem strategicznym a przedstawione w diagnozie informacje pokazują w sposób ogólny zjawiska, które występują w całym regionie.

19	Diagnoza: Edukacja oraz infrastruktura edukacyjna	W diagnozie brakuje jednoznacznych zapisów dot. oczekiwań lokalnych pracodawców w stosunku do systemu edukacji (powiązania kształcenia ustawicznego na potrzeby rynku pracy).	57	62	Uważamy, że należy rozszerzyć zapisy w tej części diagnozy RPO WD 2014-2020. Samo wsparcie dla „zdegradowanej infrastruktury edukacyjnej w celu stworzenia odpowiednich warunków” nie wpłynie na silną pozycję młodzieży na rynku pracy. Konieczne jest raczej silna i sformalizowana współpraca lokalnych pracodawców ze szkołami. Należy pamiętać, że kompetencje kształtowane w procesie edukacji formalnej nie są wystarczające do efektywnego wykonywania pracy (dezaktualizacja nabytej wiedzy).	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
20	Diagnoza: Eksport	Diagnoza nie wskazuje jednoznacznie, dlaczego ubywa lub przybywa firm zainteresowanych wejściem na rynki zagraniczne. Pobieźnie przedstawiono informacje w tym obszarze. Brakuje wskazania barier eksportu lub przyczyn rezygnacji z ekspansji zagranicznych dolnośląskich przedsiębiorstw.	20	20	Należy uzupełnić diagnozę o informacje (trendy) dot. wzrostu lub spadku liczby firm MŚP działających na rynkach zagranicznych. Przykładowo, z tegorocznego badania ICAn Research na zlecenie think tanku "Poland, Go Global" (próba 612 firm, zatrudniających pow. 50 osób) wynika, że firmy wolą działać na krajowym rynku. Tylko 1 proc. przedsiębiorców str. 3 zdecydowała się zaoferować swoje usługi lub produktu na rynkach zagranicznych.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
21	Diagnoza: fundusze pożyczkowe i Inicjatywa JEREMIE	Diagnoza dot. działalności funduszy pożyczkowych na Dolnym Śląsku. Należy uzupełnić zapisy dot. barier w rozwoju funduszy pożyczkowych na Dolnym Śląsku. Brakuje odniesienia do procesu usprawnienia działania funduszy, współpracy informacyjnej z regionalnymi organizacjami biznesu (izby gospodarcze, organizacje pracodawców).	22	22	Diagnoza nie wskazuje wyraźnych problemów dot. zapewnienia skutecznych kanałów dystrybucji tego wsparcia finansowego dla podmiotów MŚP na Dolnym Śląsku (np. silne rozproszenie aktualnych informacji dla przedsiębiorców zainteresowanych zwrotnymi instrumentami wsparcia, proste i zbyt powierzchowne kanały informacyjne), czy wciąż słaba penetracja regionalnego rynku (np. Dolnośląski Fundusz Gospodarczy Pożyczki we Wrocławiu powstały z inicjatywy Urzędu Marszałkowskiego udzielili w 2013 r. (maj-listopada)	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
22	Diagnoza: kwalifikacje Dolnego Śląska w perspektywie 2015-2020	Brak odniesienia do kwalifikacji cyfrowych, zarówno u pracowników, kadr kierowniczych, menedżerów, jak i właścicieli firm. Poza tym śródtytuł jest mylący (prawdopodobnie chodzi o kwalifikacje pracowników, czy osób dorosłych, a nie kwalifikacje obszaru terytorialnego – w tym przypadku województwa).	74	75	Nie zgadzamy się z tezą, że „(...) mając na uwadze rozwój sektora usług wzrosło zapotrzebowanie na umiejętności komunikacyjne. Autor(rzy) tej tezy nie zauważyli silnie rosnące znaczenie kompetencji cyfrowych. Intensywne wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) staje się więc kluczowym czynnikiem podnoszenia produktywności i wzmocnienia konkurencyjności przedsiębiorstw. Rosnące znaczenie kompetencji cyfrowych dla rozwoju kapitału społecznego zostało też zauważone w Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz rekomendacjach MRR („Diagnoza i rekomendacje w obszarze kompetencji cyfrowych społeczeństwa i przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu w kontekście zaprogramowania wsparcia w latach 2014-2020”).	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
23	Diagnoza: Największe przedsiębiorstwa	W diagnozie należy uzupełnić informacje o inwestorów zagranicznych (duże przedsiębiorstwa) w branży Business Process Outsourcing (BPO).	19	20	Przez ostatnie 4 lata wśród międzynarodowych korporacji obserwowaliśmy rosnący wzrost zainteresowania Dolnym Śląskiem, głównie Wrocławiem. Stolica Dolnego Śląska jest wiceliderem w kraju (po Krakowie) w z zakresie lokalizacji usług typu BPO. Swoje usługi przetwarzają we Wrocławiu firmy z sektora zaawansowanych technologii, produkcji oraz IT. W diagnozie nie ma w ogóle informacji w jaki sposób rozwija się branża BPO oraz w jaki sposób wpływa na rynek pracy.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
24	Diagnoza: Przedsiębiorczość, informacje o polityce klastrowej	W diagnozie bardzo ogólnie i pobieżnie przedstawiono problem funkcjonowania inicjatyw klastrowych. Należy rozwinąć i uzupełnić zapisy w tym zakresie	19	19	Dla właściwego ukierunkowania interwencji EFRR, w Osi priorytetowej: Przedsiębiorstwa i Innowacje należy uzupełnić zapisy dot. inicjatyw klastrowych w Województwie Dolnośląskim. W tej części diagnozy brakuje informacji, które klastry współpracują z uczelniami str. 2 wyższymi (projekty badawczo – rozwojowe), jaki jest potencjał dolnośląskich klastrow – inicjatyw klastrowych, jakie są widoczne bariery uniemożliwiające rozwój i ekspansję klastrow, wzmocnienie klastrow na regionalnym lub krajowym rynku.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	RPO WD jest Programem strategicznym a przedstawione w diagnozie informacje pokazują w sposób ogólny zjawiska, które występują w całym regionie.
25	Diagnoza: Przedsiębiorstwa i innowacje	Aktualizacja danych statystycznych i wskaźników	18	18	W części diagnozy RPO WD 2014-2020 podano dane dot. PKB, które są nieaktualne, sprzed 3 lat. Postulujemy, aby zaktualizować dane dot. PKB w regionie za 2012 rok oraz tym samym podać bardziej precyzyjne i aktualne wartości finansowe dot. dynamiki gospodarczej.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
26	Diagnoza: rozwój przedsiębiorczość i w Województwie Dolnośląskim w 2012 roku	Diagnoza nie wskazuje na bariery w kontekście zakładania działalności gospodarczej i rozwoju przedsiębiorczości.	72	72	Należy uzupełnić zapis dot. utrudnień, barier w zakładaniu działalności gospodarczej i prowadzenia firmy (skomplikowane przepisy podatkowe, niska jakość otoczenia prawno-administracyjnego, słaba egzekucja prawa w kwestiach gospodarczych, długi czas rozpatrywania sporów sądowych). Polska zajmuje 133 miejsce na 148 krajów w ocenie wpływu regulacji na prowadzenie przedsiębiorstwa (badania ekspertów Światowego Forum Ekonomicznego).	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Wskazany zakres odwołuje się do ogólnokrajowych uregulowań
27	Diagnoza: Rynek pracy	W diagnozie bardzo pobieżnie opisano współpracę PSZ z pracodawcami z MŚP. Nie wskazano, dlaczego firmy nie potrafią i nie są zainteresowane korzystaniem ze wsparcia PSZ. Nie pokazano również, dlaczego PSZ nie pozyskują aktywnie informacji o zapotrzebowaniu na miejsca pracy w ujęciu sektorowym/branżowym	65	67	Głównym celem działania Powiatowych Urzędów Pracy jest aktywizacja zawodowa i doprowadzenie do zatrudnienia osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach. Wszelkie działania związane z przygotowaniem do zatrudnienia powinny być realizowane z pracodawcami lub w porozumieniu z organizacjami pracodawców (jako ich instytucjonalnych przedstawicieli). Nie sposób wypracować skutecznych rozwiązań pro-zatrudnieniowych w regionie, bez zaangażowania reprezentatywnych organizacji pracodawców, które posiadają aktualne bazy pracodawców (członków), budują z nimi relacje, badają ich potrzeby.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zróżnicowana sytuacja poszczególnych pracodawców z sektora MŚP nie pozwala na wskazanie jednoznacznych przyczyn w tym zakresie.
28	Diagnoza: sektor MŚP	Niewłaściwa hierarchia barier rozwoju firm z sektora MŚP w regionie.	19	19	Proponujemy zmianę kolejności barier rozwojowych sektora MŚP. Na podstawie dostępnych badań PARP oraz analiz Konfederacji Lewiatan należy przyjąć, że najważniejszym elementem hamującym rozwój firm na rynku jest deficyt kompetencji zarządczych i menedżerskich, a nie np. trudności w nawiązaniu współpracy sieciowej. Postulujemy więc przeformułowanie zapisów w projekcie RPO WD 2014-2020.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
29	Infrastruktura społeczna: Wyzwania	Brak zapisów w obszarze Wyzwania dot. włączenia niepublicznych podmiotów leczniczych pod kątem dostosowania regionalnej opieki zdrowotnej do długookresowych trendów demograficznych. Należy przeformułować istniejący zapis.	54	54	Należy przeformułować zapis, ponieważ jest bardzo ogólny. Nie jest jasne, czy chodzi o dostosowanie regionalnej opieki poprzez funkcjonujące w województwie publiczne podmioty, czy również niepubliczne podmioty medyczne.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	RPO WD jest Programem strategicznym a przedstawione w diagnozie informacje pokazują zjawiska w sposób ogólny, tym samym regionalna opieka zdrowotna jest traktowana w zapisach Programu całościowo.
30	Infrastruktura spójności społecznej	Brak wyraźnych zapisów do deficytów kadrowych w dolnośląskim sektorze ochrony zdrowia	52	52	Należy uzupełnić zapisy dot. występujących deficytów kadrowych (specjalistów) w publicznych i niepublicznych podmiotach leczniczych na Dolnym Śląsku. Obok obłożenia łóżek i brakach w infrastrukturze, problemy kadrowe są poważną barierą rozwojową sektora ochrony zdrowia. Wpływa to na str. 5 jakość i dostępność świadczonych usług medycznych w regionie.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
31	Inne	brak uwag ewentualnie na spotkaniu	1	1	brak uwag ewentualnie na spotkaniu	osoba fizyczna	Uwaga w formie komentarza lub pytania	

32	Inne	<p>Mało precyzyjne zdefiniowanie obszarów osi priorytetowych i pominięcie w nich istotnych strategicznie obszarów takich jak np turystyka, zasoby naturalne, powiązania transgraniczne, nie dają gwarancji zrealizowania celu głównego programu: "Wzrostu konkurencyjności Dolnego Śląska zapewniającego poprawę poziomu życia jego mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju".</p> <p>Nadto w zaproponowanym projekcie programu nie dostrzega faktu przygranicznego posadowienia Dolnego Śląska i występujących u sąsiadów dynamicznie rozwijających się mechanizmów gospodarczo-społecznych. W przedstawionym do społecznej konsultacji dokumencie w obszarze edukacja brakuje odniesienia do spójności tego obszaru oddziaływań z podobnymi obszarami w Czechach i Niemczech, a także nie dostrzega się odniesienia dokumentu w obszarze spójności z podobnymi dokumentami w innych krajach UE.</p> <p>W dokumencie brakuje odniesień do uzyskanych w poprzednich edycjach</p>	1	243	<p>Pominięcie istotnych dla Regionu obszarów stwarza zagrożenie ograniczenia zrównoważonego rozwoju Dolnego Śląska, a ograniczenie obszaru edukacyjnego zmniejszy może rozwój innowacyjności opartej na lokalnej aktywności środowiska co zaprzecza idei wspomnianego wcześniej zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Brak spójności wytyczonych celów od zdarzeń mających miejsce w strukturach gospodarczo-społecznych Czech i Niemiec, państw sąsiadujących z Dolnym Śląskiem zaprzecza europejskiej idei "małych ojczyzn" i ich przenikaniu. Występuje tu także preferowany przez UE element transgraniczności, który trudno dostrzec w przedstawionym do oceny projekcie.</p> <p>Brak nawiązania do zrealizowanych już i uzyskanych w poprzednich "rozdaniach" środków UE rezultatów nie realizuje celów UE w zakresie trwałości i ewaluacji zrealizowanych już projektów.</p>	inne	Odrzucona	Układ osi priorytetowych wynika z potrzeb województwa określonych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 oraz uwzględnia uwarunkowania wynikające z założeń Umowy Partnerstwa (obecnie w stadium projektu) oraz wytycznych Komisji Europejskiej i Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.
33	Inne	Skład partnerów zaangażowanych w przygotowanie RPO budzą zdziwienie.	239	241	<p>Wśród 96 podmiotów, instytucji i osób, znajdują marginalne dla opracowania RPO WD i wybrane z nie wiadomo jakiego klucza.</p> <p>Wystarczy tylko wymienić Przedstawiciela Spółdzielni Mieszkaniowych i Przedstawiciela Sudeckiego Związku Pracodawców. Na próżno w spisie szukać tak uznanej i szanowanej instytucji jaką jest Naczelna Organizacja Techniczna.</p>	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
34	Inne	Proszę o uwzględnienie możliwości zwiększenia dofinansowania na poziomie powyżej 70% wartości całości zadania	100	200	Dotyczy wszystkich osi priorytetowych. Większy poziom dofinansowania w realizacji przyszłych przedsięwzięć zwiększyłby liczbę wnioskodawców aplikujących w ramach programu.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	<p>Poziom dofinansowania zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym wynosi 85% (maksymalny poziom dofinansowania). Nie mniej jednak w przypadku wystąpienia pomocy publicznej poziomu te będą znacznie niższe. Procent dofinansowania dla poszczególnych PI zostanie zdefiniowany na poziomie uszczegółowienia Programu.</p>
35	Inne	Proponuje się do projektu RPO WD na lata 2014-2020 włączenie priorytetu inwestycyjnego 5.2 Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi.	131	139	<p>Zgodnie z linią demarkacyjną z dnia 10.07.13r. w priorytecie 5.2 uwzględniono, iż na poziomie regionalnym zaplanowano projekty z zakresu: organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania skutków katastrof (w tym wyposażenie jednostek ratowniczych - Ochotnicze Straże Pożarne), natomiast w projekcie RPO WD na lata 2014-2020 nie ma takich kategorii projektów. Ponadto na poziomie krajowym określono powyższe wsparcie, ale na poziomie Państwowych Straży Pożarnych.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
36	Inne	W treści projektu RPO WD 2014-20 w ogóle nie odniesiono się do kwestii przewidywanego występowania pomocy publicznej, która prawdopodobnie wystąpi w części obszarów wsparcia.	98	185	<p>Finansowanie części wsparcia w RPO będzie prawdopodobnie podlegać ocenie z perspektywy reguł pomocy publicznej, w zakresie w jakim to wsparcie ma charakter działalności gospodarczej w rozumieniu prawa konkurencji UE. Zapisy dot. pomocy publ. znalazły się już w projektach krajowych POIR, POIiŚ, POWER, innych RPO i PROW. Na dzień dzisiejszy znana jest już część przepisów w tym obszarze (opublikowane już wytyczne KE o pomocy regionalnej 2014-20 obowiązujące od 01.07.2014 i znana jest intensywność wsparcia dla DŚ oraz znane są projekty rozporządzeń GBER I i GBER II, de minimis z 17.07.2013, dot. energetyki i środowiska, itp.) - proponuje się ujęcie zapisu jak w treści uwagi. Pomoc państwa jest także jednym z ogólnych warunków ex-ante. Podstawą ku temu może być np. art. 6 projektu rozporządzenia ogólnego PE i Rady [wersja z 14.03.2012 r.; COM(2011) 615 final/2; 2011/0276 (COD)] oraz w warunkowości ex-ante – np. pkt 2.2</p>	środowisko naukowe	Uwzględniona	
37	Inne	<p>Brakuje wyzwań z zakresu open data i open gov, w tym takich, które mogłyby być realizowane przez organizacje pozarządowe.</p> <p>Należy rozważyć dopisanie następujących wyzwań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do danych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego / lokalnego. - Wsparcie tworzenia otwartych zasobów publicznych, w tym: dostępu do informacji publicznej, zwiększenia udziału mieszkańców w zarządzaniu gminami, powiatami i regionem (open government). - Działania zwiększające dostęp obywateli do elektronicznych usług publicznych (w tym oddolne projekty społecznościowe). 	28	28	<p>Argumentacja jest w zasadzie taka sama jak przedstawiona dla poprzedniej uwagi. Można dodać, że skoro jednym z potencjałów w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych zidentyfikowanych w projekcie RPO (str. 28) jest „zaangażowanie społeczne i polityczne [Dolnoślązaków] w Internecie oraz aktywność w życiu publicznym”, to warto postawić sobie wyzwanie polegające na wzmacnianiu i pogłębianiu tego trendu i w ten sposób – jak znów podpowiada projekt RPO w dalszej części cytowanego zdania – „przyczynić się do budowy społeczeństwa obywatelskiego i partycypacji społecznej”.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
38	Inne	<p>„W Strategii RSI dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011-2020” zostały zidentyfikowane tzw. branże kluczowe oraz specjalizacje naukowo technologiczne regionu w przekroju funkcjonujących w regionie ośrodków naukowych oraz przedsiębiorstw.” Ponadto „Najważniejsze wyzwania rozwojowe województwa w sferze innowacyjności i specjalizacji regionalnych zostały także uwzględnione w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 przyjętej przez Sejmik Województwa w lutym 2013 r.</p> <p>Proponujemy dodanie do w/w zapisów RPO, informację o działaniach jakie muszą być wykonywane zgodnie z procesowym charakterem budowy inteligentnych specjalizacji regionalnych, umożliwiających aktualizację RSI i wskazania inteligentnych specjalizacji na bazie tworzącej się "masy krytycznej" wiedzy, kompetencji i środków.</p>	231	231	<p>Istniejący zapis sugeruje odgórne działania mające na celu „zidentyfikowanie przewag konkurencyjnych i wybór priorytetów regionalnych” podczas gdy w koncepcji inteligentnej specjalizacji podkreśla się, że definiowanie tych specjalizacji powinno mieć charakter procesu oddolnego, bazującego na tzw. 'przedsiębiorczym odkrywaniu'. Założenie to implikuje również, iż strategia inteligentnej specjalizacji powinna być elastyczna i zawierać możliwości eksperymentowania, zaś przyjęte priorytety i kierunki alokowania środków publicznych powinny być okresowo weryfikowane i modyfikowane. Publikacja OECD dotycząca inteligentnych specjalizacji podkreśla wręcz, że postulat 'przedsiębiorczego odkrywania' jest kluczowy dla koncepcji inteligentnej specjalizacji i odróżnia ją od tradycyjnych polityk przemysłowych i innowacyjnych.</p>	środowisko naukowe	Odrzucona	Uwaga dotyczy innego dokumentu
39	Inne	Proponujemy wspomniany – bardzo ważny podrozdział „Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych” rozpocząć od nowej strony.	85	85	Mało zaakcentowane przejście do podrozdziału „Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych”, który rozpoczyna się tuż za zestawieniem potencjałów i wyzwań włączenia społecznego.	inne	Uwzględniona	
40	Inne	Większość główek tablic wymaga korekty redakcyjnej.	87	201	Większość główek tablic wymaga korekty redakcyjnej.	inne	Uwzględniona	
41	Inne	proponujemy uporządkować kolejność osi priorytetowych, tj. za osią „Infrastruktura spójności społecznej” oś „Włączenie społeczne”, za osią „Infrastruktura edukacyjna” oś „Edukacja” oraz zgrupować osie dot. infrastruktury w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych, energii i transportu.	86	201	Uspójnienie poruszanych problemów	inne	Odrzucona	Kolejność osi priorytetowych wynika bezpośrednio z celów tematycznych oraz źródeł finansowania. UMWD nie widzi konieczności zmian w dokumencie.
42	Inne	<p>Cel główny programu ☐</p> <p>Wzrost konkurencyjności Dolnego Śląska zapewniający poprawę poziomu życia jego mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju - Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw i rozwój gospodarki regionu w oparciu o badania i rozwój, innowacje oraz nowe rozwiązania dla przedsiębiorstw</p>	87	87	Brak podmiotu	inne	Odrzucona	Cel główny RPO WD jest pochodną zapisów SRWD

43	Inne	Zamienić :Dostęp do wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych (PI 9.7) na Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej (PI 9.7)	94	94	Mając na uwadze fakt, iż opieka zdrowotna może być traktowana jako usługa społeczna proponujemy zmianę nazwy priorytetu inwestycyjnego	inne	Uwzględniona	
44	Inne	Proponujemy dopisać „do usług edukacyjnych”: Poprawa dostępności do usług edukacyjnych i wspieranie uczenia się przez całe życie (PI 10.3) ☐ Zamienić "Potrzeba wzrostu współczynnika kształcenia ustawicznego mieszkańców regionu" na Potrzeba wzrostu procentowego udziału osób dorosłych w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniu	96	96	Brak określenia rodzaju usług Nadmieniamy, iż obecnie zgodnie z obowiązującą metodologią badania BAEL prowadzonego przez GUS zamiast współczynnika kształcenia ustawicznego liczony jest wskaźnik osoby dorosłe w wieku 25-64 lata uczestniczące w kształceniu i szkoleniu - procentowy udział osób w wieku 25-64 lata uczących się i doksztalających się w ludności ogółem w tej samej grupie wieku (w okresie czterech tygodni przed badaniem).	inne	Uwzględniona	
45	Inne	Priorytet inwestycyjny – Wzmocnienie potencjału B+R jednostek naukowych [Str. 88] W zadaniu: Blisko 77% nakładów inwestycyjnych na B+R stanowiły wydatki bieżące, a pozostałe 23% wydatki inwestycyjne, Proponujemy uzupełnić informację, tj. Blisko 77% nakładów inwestycyjnych na B+R stanowiły wydatki bieżące, a pozostałe 23% wydatki inwestycyjne na środki trwałe. Zamiast „ W 2011 r. nakłady przedsiębiorstw na działalność innowacyjną poniosło w regionie wyłącznie 7,23% przedsiębiorstw z sektora usług o liczbie pracujących powyżej 9 osób, co plasuje region na 10 miejscu w kraju” Zdanie: „ W 2011 r. nakłady przedsiębiorstw na działalność innowacyjną poniosło w regionie wyłącznie 7,23% przedsiębiorstw z sektora usług, co plasuje region na 10 miejscu w kraju.”	88	88	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona	
46	Inne	Priorytet inwestycyjny – Gospodarka odpadami [Str. 91] Proponujemy jednostkę Mg zastąpić jednostką tona. Proponujemy zastąpić wartość dotyczącą odpadów wytworzonych na 1 mieszkańca - 379 (liczoną w oparciu o wyniki NSP 2002) na 374 (skorygowaną w oparciu o wyniki NSP 2011) oraz analogicznie wskaźnik odpadów zebranych na 1 mieszkańca z 345,6 na skorygowaną 341,0 kg. Proponujemy wartość dotyczącą poboru wody ogółem zaprezentować za 2011 r. (wówczas prawidłowa wartość wynosi 465,1 hm3), tym bardziej, że wartość dotycząca poboru wody na cele produkcyjne dotyczy 2011 r. Jeżeli informacje dotyczące poboru wody mają dotyczyć 2010 r. wówczas prawidłowa wartość dla poboru wody na cele produkcyjne wynosi 102,4 hm3.	91	91	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona	
47	Inne	Proponujemy zamienić dane dotyczące udziału mieszkań wyposażonych w wodociąg, uwzględniając skorygowany bilans zasobów mieszkaniowych w oparciu o wyniki NSP 2011, tj. Zamiast „Na koniec 2011 r. w województwie w wodociąg wyposażonych było 99,7% mieszkań w miastach oraz 96,5% na wsi” zdanie „Na koniec 2011 r. w województwie w wodociąg wyposażonych było 99,4% mieszkań w miastach oraz 95,6% na wsi”. Przytoczone informacje dotyczące udziału ludności korzystającej z kanalizacji ogółem, w miastach i na wsi oraz ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków dotyczą 2011 r., a nie 2010 r. „W 2011 r. z kanalizacji korzystało 69,3% ogółu ludności województwa, z tego w miastach 86,3% i na wsi 30,1”;	91	91	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona	
48	Inne	Priorytet inwestycyjny – Zapewnienie dostępu do zatrudnienia [Str. 92] Proponujemy uzupełnić uzasadnienie „Wysoka stopa bezrobocia wg BAEL w województwie na tle kraju (10,6%, PL-9,7%), w tym 11,2% wśród kobiet (PL-10,9%) oraz 10,1% wśród mężczyzn (PL-8,8%). Jedną z najwyższych w kraju stopa bezrobocia długookresowego wg BAEL (3,9%, PL-3%)”. na „Wysoka przeciętna roczna stopa bezrobocia wg BAEL w województwie na tle kraju (w 2011 r. - 10,6%, PL-9,7%), w tym 11,2% wśród kobiet (PL-10,9%) oraz 10,1% wśród mężczyzn (PL-8,8%). Jedną z najwyższych w kraju stopa bezrobocia długotrwałego wg BAEL (3,9%, PL-3,6%)”. Priorytet inwestycyjny – Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy [Str. 92] Proponujemy zaznaczyć, że podane informacje dotyczą 2011 r.	92	92	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona	
49	Inne	Zapisy odnoszące się do danych wrażliwych należałoby usunąć.	1	243	Zgodnie z ustawą przetwarzanie danych wrażliwych jest dozwolone jedynie w szczególnych przypadkach, toteż niezasadna wydaje się ich weryfikacja na etapie wyboru projektów.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
50	Inne	Zasadne byłoby we wszystkich PI dopuszczenie dużych projektów, które zostaną uzupełnione w terminie późniejszym.	1	243	Na etapie negocjacji i badania potrzeb podmiotów, będących potencjalnymi beneficjentami RPO, zasadne byłoby pozostawienie możliwości dotyczących wszystkich kierunków wsparcia uwzględnionych w RPO. Może bowiem okazać się w późniejszym terminie, że pojawił się duży projekt, realizujący w szczególności potrzeby regionu, a nie będzie można zabezpieczyć dla niego środków w RPO.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Nie ma możliwości wpisania planowania dużych projektów we wszystkich PI gdyż w niektórych przypadkach RPO WD nie przewiduje ich realizację.
51	Inne	Ujednolicić nazewnictwo związane z jednostkami naukowymi i badawczo - rozwojowymi.	1	243	Uproszczenie rozpoznania beneficjenta lub/i uczestnika działań związanych z realizacją RPO.	środowisko naukowe	Uwzględniona	
52	Inne	Do wszystkich osi priorytetowych należy w jak najszerszym stopniu włączyć do współpracy uczelnie wyższe oraz ich związki i porozumienia. Mogą one stanowić część wskazanych potencjalnych beneficjentów i grup docelowych lub zostać wskazane jako preferowani partnerzy lub inicjatorzy w rubryce "preferencje".	1	243	Uczestnictwo uczelni wyższych w projektach wewnątrz poszczególnych osi priorytetowych jako uczestnik lub inicjator, podnosi rangę przedsięwzięć i wzmacnia oddziaływanie rezultatów na szerszy obszarach. Zaangażowanie jednostek naukowych w rozwój regionu, jest gwarancją przyspieszenia rozwoju cywilizacyjnego i zwiększenia zaangażowania środowiska akademickiego w praktyczne rozwiązywanie problemów w regionie.	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	Występowanie uczelni wyższych jako beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych zostanie ponownie przeanalizowane.

53	Inne	Zapewnienie zrównoważonego rozwoju w RPO wymaga: - wprowadzenia do wszystkich osi przeciwdziałania utracie bioróżnorodności i zmianom klimatu oraz innych prośrodowiskowych, ekoinnowacyjnych rozwiązań, w tym ekoedukacji - wprowadzenia kryteriów prośrodowiskowych we wszystkich osiach, - wprowadzenia kryteriów formalnych (dopuszczających) dot. efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych, w tym efektywności energetycznej, - zaplanowania adekwatnych do wyzwań środowiskowych alokacji środków na osie i działania, typy projektów i kategorii interwencji funduszy UE, - zaprojektowania wskaźników produktu i rezultatu, w tym rezultatu strategicznego mierzących faktyczne wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju na poziomie wszystkich osi priorytetowych, działań i poszczególnych przedsięwzięć, - zbilansowania RPO i poszczególnych osi tak, by były co najmniej neutralne dla klimatu i bioróżnorodności.	1	243	Zasady zrównoważonego rozwoju jako zasady horyzontalne powinny być realizowane w całym RPO. Kwestie prośrodowiskowe, w tym dotyczące zapobieganiu zmianom klimatu - zgodnie z celami prośrodowiskowymi strategii Europa 2020 powinny być traktowane priorytetowo i horyzontalnie - w każdej osi i działaniu RPO. Wprowadzenie zasad zrównoważonego rozwoju w RPO wymaga powiązania sfery deklaratywnej dokumentu z merytorycznymi zapisami RPO, w tym odnoszącymi się do inżynierii oraz alokacji środków.	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	
54	Inne	Zapewnienie zrównoważonego rozwoju w RPO wymaga: - wprowadzenia do wszystkich osi przeciwdziałania utracie bioróżnorodności i i zmianom klimatu oraz innych prośrodowiskowych, ekoinnowacyjnych rozwiązań, w tym ekoedukacji - wprowadzenia kryteriów prośrodowiskowych we wszystkich osiach, - wprowadzenia kryteriów formalnych (dopuszczających) dot. efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych, w tym efektywności energetycznej, - wprowadzenia dla projektów infrastrukturalnych kryterium nie degradowania środowiska, Ciąg dalszy w uwadze " INNE " (źle działa licznik znaków !)	1	243	Zasady zrównoważonego rozwoju jako zasady horyzontalne powinny być realizowane w całym RPO. Kwestie prośrodowiskowe, w tym dotyczące zapobieganiu zmianom klimatu - zgodnie z celami prośrodowiskowymi strategii Europa 2020 powinny być traktowane priorytetowo i horyzontalnie - w każdej osi i działaniu RPO. Wprowadzenie zasad zrównoważonego rozwoju w RPO wymaga powiązania sfery deklaratywnej dokumentu z merytorycznymi zapisami RPO, w tym odnoszącymi się do inżynierii RPO i alokacji środków.	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	
55	Inne	Kontynuacja uwagi " INNE " - zaplanowania adekwatnych do wyzwań środowiskowych alokacji środków na osie i działania, typy projektów i kategorii interwencji funduszy UE, - zaprojektowania wskaźników produktu i rezultatu, w tym rezultatu strategicznego mierzących faktyczne wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju na poziomie wszystkich osi priorytetowych, działań i poszczególnych przedsięwzięć, - zbilansowania RPO i poszczególnych osi tak, by były co najmniej neutralne dla klimatu i bioróżnorodności	1	243	Zasady zrównoważonego rozwoju jako zasady horyzontalne powinny być realizowane w całym RPO. Kwestie prośrodowiskowe, w tym dotyczące zapobieganiu zmianom klimatu - zgodnie z celami prośrodowiskowymi strategii Europa 2020 powinny być traktowane priorytetowo i horyzontalnie - w każdej osi i działaniu RPO. Wprowadzenie zasad zrównoważonego rozwoju w RPO wymaga powiązania sfery deklaratywnej dokumentu z merytorycznymi zapisami RPO, w tym odnoszącymi się do inżynierii RPO i alokacji środków.	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	
56	Inne	Projekt Eko-Region Dolny- Śląsk to: stworzenie Marki Eko-Region Dolny- Śląsk , czyli promowanie i popularyzacja województwa, jako obszaru ekologicznego i zrównoważonego pod każdym względem: transportu , energii, edukacji, turystyki, rolnictwa, a także zarządzania miastami i gminami. Eko-Region Dolny- Śląsk to idea połączenia ochrony środowiska, infrastruktury, energetyki i innowacyjnej gospodarki w celu uzyskania dobrego miejsca do życia dla mieszkańców regionu oraz uzyskania nowych miejsc pracy i wzrostu gospodarczego regionu w ujęciu zrównoważonej koncepcji rozwoju.	97	188	W ramach projektu mogłyby znaleźć się zagadnienia dotyczące: oBogactwa Natury Dolnego Śląska - zewidencjonowanie i pokazanie oZdrowa żywność - wskazanie i popularyzacja obszarów czystych ekologicznie, miejsc, gdzie uprawiana jest żywność ekologiczna oBudownictwo ekologiczne- nauka budowy ekologicznych domów – wzrost zatrudnienia oEdukacja – szkoły z ekologiczną pasją, kampanie społeczne, e-edukacja dla młodzieży i nauczycieli oEnergia- produkcja czystej energii – ewidencja obecnie istniejących źródeł, np. małe elektrownie wodne, farmy wiatrowe i inne, jak też możliwości w tym zakresie, opracowanie polityki energetycznej dla regionu oTurystyka- zdrowa, ekologiczna, przyrodnicza oAktywność- ścieżki rowerowe, kultywowanie śpiewu tradycyjnego i aktywności lokalnej, festiwale, wystawy promujące.	osoba fizyczna	Odrzucona	Nie przewiduje się realizacji "miękkich" (promocyjnych przedsięwzięć) w tej Osi
57	Inne	Wypłata na rzecz beneficjenta płatności zaliczkowych. Utrzymanie 85% dofinansowania projektów.	202	202	Wprowadzenie systemu zaliczek oraz utrzymanie dofinansowania projektów na poziomie 85% ułatwi samorządom realizację działań inwestycyjnych.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zgodnie z projektem ustawy wdrożeniowej zaliczkowanie będzie możliwą formą prefinansowania. Szczegóły związane z jej wysokością będą zależały od zapisów ustawy i innych szczegółowych wytycznych. Poziom dofinansowania zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym wynosi 85% (maksymalny poziom dofinansowania). Nie mniej jednak w przypadku wystąpienia pomocy publicznej poziom ten będą znacznie niższe. Procent dofinansowania dla poszczególnych PI zostanie zdefiniowany na poziomie uszczegółowienia Programu.
58	Inne	Proponuję umieszczenie w grupie beneficjentów (wszędzie gdzie to możliwe), grupy rolników i ich rodzin jako właścicieli niewielkich obszarowo gospodarstw (np. do 6 ha).			Grupa ta nie może korzystać z pomocy dla osób bezrobotnych ani przedsiębiorców, a ich status w dzisiejszych czasach jest niedookreślony najczęściej jest to ukryte bezrobocie obszarów wiejskich.	inne	Częściowo uwzględniona	Ludność zamieszkująca obszary wiejskie uwzględniona jest w grupie potencjalnych beneficjentów - osób wykluczonych, narażonych na wykluczenie społeczne. W RPO WD 2014-2020 zaplanowano również wsparcie ludności wiejskiej poprzez działania rozwojowe na rzecz aktywności społeczności lokalnych i rozwoju lokalnego obszarów wiejskich (w ramach różnych osi priorytetowych, poprzez nabory dedykowane lub w oparciu o preferencje w PI). Wsparcie skierowane na obszary wiejskie w ramach RPO WD jest komplementarne do zakresu wsparcia zaplanowanego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.
59	Inne	Zapewnienie zrównoważonego rozwoju w RPO wymaga: - wprowadzenia do wszystkich osi przeciwdziałania utracie bioróżnorodności i i zmianom klimatu oraz innych prośrodowiskowych, ekoinnowacyjnych rozwiązań, w tym ekoedukacji - wprowadzenia kryteriów prośrodowiskowych we wszystkich osiach, - wprowadzenia kryteriów formalnych (dopuszczających) dot. efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych, w tym efektywności energetycznej, - wprowadzenia dla projektów infrastrukturalnych kryterium nie degradowania środowiska, - zaplanowania adekwatnych do wyzwań środowiskowych alokacji środków na osie i działania, typy projektów i kategorii interwencji funduszy UE, - zaprojektowania wskaźników produktu i rezultatu, w tym rezultatu strategicznego mierzących faktyczne wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju na poziomie wszystkich osi priorytetowych, działań i poszczególnych przedsięwzięć, - zbilansowania RPO i poszczególnych osi tak, by były co najmniej neutralne dla klimatu i bioróżnorodności	1	243	Zasady zrównoważonego rozwoju jako zasady horyzontalne powinny być realizowane w całym RPO. Kwestie prośrodowiskowe, w tym dotyczące zapobieganiu zmianom klimatu - zgodnie z celami prośrodowiskowymi strategii Europa 2020 powinny być traktowane priorytetowo i horyzontalnie - w każdej osi i działaniu RPO. Wprowadzenie zasad zrównoważonego rozwoju w RPO wymaga powiązania sfery deklaratywnej dokumentu z merytorycznymi zapisami RPO, w tym odnoszącymi się do inżynierii RPO i alokacji środków.	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Kryteria wyboru projektów zostaną określone przez Komitet Monitorujący RPO.

60	Inne	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych programem, Założenia i opis osi priorytetowych Infrastruktura spójności społecznej Proponuje się wykreślenie informacji o liczbie żłobków z działu „Infrastruktura spójności społecznej”, który w znacznej mierze poświęcony jest infrastrukturze zdrowotnej. ☒	51	51	Od momentu wejścia w życie ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, tj. od 4 kwietnia 2011 r. żłobki nie należą do systemu ochrony zdrowia i w związku z tym nie stanowią infrastruktury zdrowotnej.	inne	Odrzucona	Opis dotyczy infrastruktury zdrowotnej i społecznej
61	Inne	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych programem, Założenia i opis osi priorytetowych Infrastruktura spójności społecznej Wskazuje się, że wyzwaniem jest „Dofinansowanie żłobków (w przypadku posiadania więcej niż jednego dziecka w wieku żłobkowym lub żłobkowym i przedszkolnym to często bardzo wysoki koszt w porównaniu do niskich dochodów, zwłaszcza jeśli pracuje tylko jedna osoba w rodzinie)”. Czy potrzeba dofinansowania dotyczy tylko i wyłącznie żłobków z pominięciem pozostałych form opieki o których mówi ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3? Proponuje się rozważenie przeniesienia informacji dotyczących wyzwań w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, gdyż dział „Infrastruktura spójności społecznej” poświęcony jest w znacznej mierze infrastrukturze zdrowotnej do której nie należą instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.	54	54	Od momentu wejścia w życie ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, tj. od 4 kwietnia 2011 r. żłobki nie należą do systemu ochrony zdrowia i w związku z tym nie stanowią infrastruktury zdrowotnej.	inne	Odrzucona	Opis dotyczy infrastruktury zdrowotnej i społecznej
62	Inne	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych programem Uczniowie niepełnosprawni oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi Nie jest jasne co rozumie się pod pojęciem „uczniowie niepełnosprawni”.	62	62	W systemie oświaty są to uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność. Oznacza to, iż uczeń posiadający takie orzeczenie wydane z uwagi na niepełnosprawność ma określone (specjalne) potrzeby edukacyjne. W związku z powyższym jest „uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”. W takim przypadku nieuzasadnione jest traktowanie uczniów niepełnosprawnych oraz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jako dwóch rozłącznych grup. Należy raczej uczniów niepełnosprawnych uznać za podgrupę uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. (należy jednocześnie zwrócić uwagę, że w dalszej części tekstu osoby niepełnosprawne wskazuje się jako przykład osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi)	inne	Odrzucona	Specjalne potrzeby edukacyjne nie obejmują wyłącznie problemów niepełnosprawności.
63	Inne	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych programem Edukacja Wyzwania Nieuzasadnione jest traktowanie uczniów niepełnosprawnych oraz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jako dwóch rozłącznych grup. Należy raczej uczniów niepełnosprawnych uznać za podgrupę uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	64	64	W systemie oświaty są to uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność. Oznacza to, iż uczeń posiadający takie orzeczenie wydane z uwagi na niepełnosprawność ma określone (specjalne) potrzeby edukacyjne. W związku z powyższym jest „uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”. W takim przypadku nieuzasadnione jest traktowanie uczniów niepełnosprawnych oraz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jako dwóch rozłącznych grup. Należy raczej uczniów niepełnosprawnych uznać za podgrupę uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. (należy jednocześnie zwrócić uwagę, że w dalszej części tekstu osoby niepełnosprawne wskazuje się jako przykład osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi)	inne	Odrzucona	Specjalne potrzeby edukacyjne nie obejmują wyłącznie problemów niepełnosprawności.
64	Inne	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych programem, Założenia i opis osi priorytetowych Rynek pracy Konieczne jest uspołnienie informacji dotyczących instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 i posługiwanie się jednolitym nazewnictwem wynikającym z obecnie obowiązujących przepisów. W nawiązaniu do powyższych uwag, proponuje się posługiwanie się danymi zbieranymi w oparciu o obowiązujące przepisy, tj. na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 5 sierpnia 2011 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. Nr 173, poz.10146).	70	71	Jak wskazano powyżej instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie oraz nianie) nie należą do systemu oświaty ani ochrony zdrowia (co wskazano również w przypisie nr. 70). Zatem niezasadne jest przywoływanie danych dotyczących oddziałów żłobkowych (ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 nie przewiduje takiej formy opieki).	inne	Odrzucona	Uwaga wymaga szczegółowych, pogłębionych analiz
65	Inne	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych programem, Założenia i opis osi priorytetowych Rynek pracy Wyzwania Proponuje się uszczegółowienie wyzwań w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.	75	76	Propozycja do uwzględnienia	inne	Uwzględniona	
66	Inne	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych programem Włączenie społeczne W projekcie RPO jest zapis: POTENCJAŁ: ☒ W 2012 r. województwo dolnośląskie na tle kraju wyróżniało się wysoką liczbą organizacji pozarządowych. Pod względem liczby organizacji Dolny Śląsk zajmuje trzecie miejsce po województwie mazowieckim i warmińsko-mazurskim (str. 84) Jednocześnie w tekście brak danych w tym zakresie. Proponuje się dodać część opisującą potencjał organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie województwa.	76	84	Organizacje pozarządowe tworzą sieci powiązań między instytucjami publicznymi a społeczeństwem, na bazie których realizowane są potrzeby różnych grup społecznych. W związku z tym, iż organizacje pozarządowe są również realizatorami zadań publicznych, w dokumencie należy opisać ich potencjał.	inne	Uwzględniona	
67	Inne	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych programem, W zdaniu: Szansą dla osadzonych jest zatrudnienie, które w odniesieniu do znacznej części skazanych wypełnia idee ekonomii społecznej, niejasne jest powiązanie z ideą ekonomii społecznej. Nie zostało to wyjaśnione w dalszej części tekstu.	81	81	Prośba o doprecyzowanie	inne	Odrzucona	Zgodnie z linią demarkacyjną wsparcie dla osób skazanych i odbywających karę przewidziane jest w ramach PO krajowego
68	Inne	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych programem, W dokumencie wskazano, że ekonomia społeczna to inaczej przedsiębiorczość społeczna. Pojęcie ekonomii społecznej jednak jest pojęciem szerszym, obejmującym przedsiębiorczość społeczną i inne inicjatywy, także o charakterze nieformalnym.	82	82	Prośba o korektę zapisu	inne	Uwzględniona	

69	Inne	Uzasadnienie podziału środków pomiędzy cele tematyczne i priorytety inwestycyjneMPIPS proponuje przeformułowanie wyzwania: Wzmocnienie instytucji ekonomii społecznej poprzez wypracowanie i wdrożenie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym za pośrednictwem udziału podmiotów ekonomii społecznej. Nie określono, co rozumie się pod pojęciem „instytucji ekonomii społecznej”. W tym brzmieniu zapis jest niejasny. Można odnieść wrażenie, że wzmocnienie instytucji (podmiotów ekonomii społecznej?) odbywać ma się za pośrednictwem podmiotów ekonomii społecznej.	85	85	Prośba o korektę zapisu	inne	Uwzględniona	
70	Inne	Forma finansowania (w tabelce)Zasadne jest podanie przykładów instrumentów mieszanych, które mają stanowić pomoc finansową dla poszczególnych podmiotów.	167	167	Uwaga doprecyzowująca	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Po uwzględnieniu ewaluacji ex-ante w zakresie instrumentów finansowych. Przykładowym instrumentem mieszanym może być dotacja na część inwestycji i pożyczka/poręczenie kredytowe na pozostałą.
71	Inne	Tabela: Wskaźniki produktu dla EFS, w podziale na priorytety inwestycyjneZasadne jest dodanie wskaźnika produktu: „Liczba osób, które prowadziły swoją działalność gospodarczą dłużej niż 12/30 miesięcy” (od zakończenia projektu).	168	168	Uwaga doprecyzowująca	inne	Odrzucona	Proponowany wskaźnik jest niezgodny z opracowaną przez MIR "Wspólną Listą Wskaźników Kluczowych (WLWK)".
72	Inne	Uwaga ogólna Należy podjąć wszelkie działania zmierzające do zagwarantowania równego dostępu i przeciwdziałania dyskryminacji osób niepełnosprawnych w ramach programów operacyjnych na lata 2014-2020. Kwestie dotyczące niepełnosprawności powinny być uwzględniane w sposób horyzontalny, tzn. potrzeby osób niepełnosprawnych powinny być uwzględniane we wszystkich działaniach. Należy mieć na uwadze, że poczynione inwestycje powinny spełniać wymogi związane z dostępnością dla osób niepełnosprawnych. Konieczne jest również zapewnienie, jako warunku, równego dostępu osób niepełnosprawnych do oferowanego wsparcia oraz zapewnienie niezbędnych dostosowań do potrzeb osób niepełnosprawnych w ramach realizowanych ze środków UE inicjatyw. Niezbędne jest zapewnienie środków finansowych na przedmiotowe dostosowania. Jednocześnie należy przywołać koncepcję uniwersalnego projektowania (projektowania dla wszystkich). Projektowanie uniwersalne oznacza projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania (zgodnie z definicją zawartą w art. 2 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych). To znaczy, że podstawowe działania i			Podjęcie tego typu działań stanowi realizację zasady horyzontalnej dotyczącej zwalczania wszelkiej dyskryminacji, w tym ze względu na niepełnosprawność.	inne	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
73	Inne	Ze względu na to, iż jeden z warunków ex-ante dla Priorytetu 8 brzmi: „Służby zatrudnienia utworzyły formalne lub nieformalne ustalenia dotyczące współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi podmiotami”, wskazane byłoby uwzględnienie tego i stworzenie jak najkorzystniejszych warunków do kreatywnego, i efektywnego funkcjonowania organów opiniotwórczo-doradczych, sieci wspierających rynek pracy działających na rzecz poprawy sytuacji na lokalnych i regionalnych rynkach pracy.			Wymóg warunkowości ex-ante - formalne lub nieformalne włączenie odpowiednich instytucji/podmiotów w proces tworzenia, opiniowania, uzgadniania programów, projektów i rozwiązań na rzecz poprawy sytuacji na regionalnych i lokalnych rynkach pracy.	inne	Uwzględniona	
74	Inne	W związku z wystąpieniem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi o uzupełnienie zapisów Strategii Rozwoju Zasobów Ludzkich - rozbudowano narzędzie już istniejące: Poprawa dostępności do pomocy udzielanej przez publiczne służby zatrudnienia oraz inne podmioty dla osób dążących do poprawy swojej sytuacji na rynku pracy oraz dla pracodawców.			Uzgodnienia międzyresortowe dotyczące działań w kierunku restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw rolnych oraz podejmowania działalności pozarolniczej. Zadania wskazane w narzędziu będą realizowane w regionach (poza projektami systemowymi powiatowych urzędów pracy) przez instytucje zainteresowane przeobrażeniami gospodarstw rolnych, które będą mogły ubiegać się o dofinansowanie projektów ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Niezbędne jest adresowanie wsparcia ze strony innych podmiotów niż powiatowe urzędy pracy, które powinno zostać skierowane do właścicieli nieruchomości rolnych, ich współmałżonków i domowników poszukujących alternatywnych źródeł dochodu i zmierzających do zaprzestania prowadzenia	inne	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
75	Inne	W treści dokumentu należy uzupełnić opis o ogólną informację odnośnie udziału struktur regionalnych Ochotniczych Hufców Pracy obszarze kształcenia, szkolenia zawodowego i wychowania młodzieży.			Z przedstawionego opisu wynika, że działalność kształcenia i szkolenia zawodowego realizowana przez Ochotnicze Hufce Pracy wpisuje się w cele szczegółowe sformułowane dla Priorytetu X RPO Województwa Dolnośląskiego. Jednakże ze względu na odmienny od dotychczasowej praktyki sposób programowania absorpcji funduszy UE oraz potencjał, jakim dysponują w regionie Ochotnicze Hufce Pracy wskazane byłoby uwzględnienie tej instytucji w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych - zwłaszcza osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym, które są podopiecznymi OHP.	inne	Odrzucona	Działania dla osób młodych poniżej 25 roku życia, możliwe do realizacji na szczeblu centralnym w ramach POWER 2014-2020. Ponadto OHP to państwowa jednostka budżetowa nadzorowana przez ministra właściwego do spraw pracy. OHP wykonują zadania Państwa w zakresie zatrudnienia oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży, i ze środków ministerialnych powinny być finansowane.
76	Inne	W treści dokumentu brakuje odniesienia do możliwości aplikowania przez Ochotnicze Hufce Pracy o środki na realizację projektów w przyszłej perspektywie UE 2014-2020.			Należy przypomnieć, iż OHP – jako jedna z kluczowych instytucji rynku pracy działających na poziomie krajowym - są jednostką wyspecjalizowaną w działaniach na rzecz młodzieży, w szczególności młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym. OHP organizują naukę zawodu w formach łączących teoretyczną naukę zawodu z przygotowaniem zawodowym u pracodawców.	inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Działania dla osób młodych poniżej 25 roku życia, możliwe do realizacji na szczeblu centralnym w ramach POWER 2014-2020. Ponadto OHP to państwowa jednostka budżetowa nadzorowana przez ministra właściwego do spraw pracy. OHP wykonują zadania Państwa w zakresie zatrudnienia oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży, i ze środków ministerialnych powinny być finansowane.

77	Inne	Po zapoznaniu się z materiałami dotyczącymi RPO WD na lata 2014-2020 oraz korzystając z zaproszenia przez Państwa do „konsultacji społecznych” w przedmiocie opublikowanych materiałów chciałbym zgłosić kilka uwag, które w mojej ocenie winny przyczynić się do zwiększenia liczby beneficjentów uczestniczących w realizacji programu, a także zwiększą wielkość wykorzystania dotacji unijnych na Dolnym Śląsku,			Pierwsza moja propozycja dotyczy rozszerzenia wykazu podmiotów do których skierowany jest program o kościoły, związku wyznaniowe, a także o osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych. Według mojej wiedzy jednostki te oprócz typowej działalności kulturalnej angażują się również w działalność edukacyjną, charytatywno-opiekuńczą; świadczą usługi medyczne oraz działają na polu nauki i kultury szeroko pojętej. Właśnie dla tej działalności niezbędne są środki ujęte w przygotowywanym RPO WD na lata 2014-2020. Dlatego nie wpisanie w/w podmiotów na listę potencjalnych beneficjentów spowoduje zablokowanie im dostępu do tej pomocy unijnej co wymiennie przełoży się na rozwój prowadzonej przez te jednostki działalności poza kulturalnej. Dodatkowo proponuję, aby przy precyzowaniu określeń podmiotowo-zadaniowych ujednolicić język czyniąc go bardziej „pojemnym” jeśli oczywiście to możliwe. Przykładem zamiennego stosowania takiego określenia jest stosowanie w poszczególnych „osiach” określenia „przedsiębiorstwo” i „podmiot prowadzący działalność gospodarczą”. Zwróciłem na to uwagę, ponieważ aby jednostki kościelne mogły korzystać z programu RPO WD na lata 2014-2020 w założeniach programowych muszą znaleźć miejsce w „grupie beneficjentów”, a dookreślenie podmiotu do którego adresowany jest program winno brzmieć „podmioty prowadzące	inne	Częściowo uwzględniona	W wielu częściach programu jako beneficjenta wskazano "wszystkie podmioty".
78	INNE	Zapewnienie zrównoważonego rozwoju w RPO wymaga: - wprowadzenia do wszystkich osi przeciwdziałania utracie bioróżnorodności i i zmianom klimatu oraz innych środowiskowych, ekoinnowacyjnych rozwiązań, w tym edukacji - wprowadzenia kryteriów środowiskowych we wszystkich osiach, - wprowadzenia kryteriów formalnych (dopuszczających) dot. efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych, w tym efektywności energetycznej, - wprowadzenia dla projektów infrastrukturalnych kryterium nie degradowania środowiska, - zaplanowania adekwatnych do wyzwań środowiskowych alokacji środków na osie i działania, typy projektów i kategorie interwencji funduszy UE, - zaprojektowania wskaźników produktu i rezultatu, w tym rezultatu strategicznego mierzących faktyczne wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju na poziomie wszystkich osi priorytetowych, działań i poszczególnych przedsięwzięć, - zbilansowania RPO i poszczególnych osi tak, by były co najmniej neutralne dla klimatu i bioróżnorodności	1	243	Zasady zrównoważonego rozwoju jako zasady horyzontalne powinny być realizowane w całym RPO. Kwestie środowiskowe, w tym dotyczące zapobieganiu zmianom klimatu - zgodnie z celami środowiskowymi strategii Europa 2020 powinny być traktowane priorytetowo i horyzontalnie - w każdej osi i działaniu RPO. Wprowadzenie zasad zrównoważonego rozwoju w RPO wymaga powiązania sfery deklaratywnej dokumentu z merytorycznymi zapisami RPO, w tym odnoszącymi się do inżynierii RPO i alokacji środków.	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Kryteria wyboru projektów zostaną określone przez Komitet Monitorujący RPO.
79	Interwencje związana z bezpieczeństwem	1) Rozbudowa systemu ochrony przeciwpowodziowej, unowocześnienie systemu małej i dużej retencji, monitoring cieków wodnych, działania przygotowawcze do reagowania na wypadek powodzi i innych klęsk żywiołowych; 2) Budowa Zintegrowanego Centrum Zrządzenia Bezpieczeństwem Województwa Dolnośląskiego we Wrocławiu przy ul. Borowskiej 138 -144; 3) Dopuszczenie jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na rzecz szeroko rozumianego bezpieczeństwa w województwie (służby, inspekcje, straże, samorządy, organizacje pozarządowe m.in. OSP, GOPR, WOPR); 4) Zaspokojenie potrzeb służb ratownictwa medycznego w tym dysponentów jednostek systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, jak również zaspokojenie potrzeb placówek ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej w kontekście ich przygotowania na wypadek klęsk żywiołowych i innych zdarzeń o charakterze masowym; 5) Doskonalenie systemu ochrony ludności oraz przygotowanie organizacji pozarządowych do udziału w reagowaniu w czasie klęsk żywiołowych i innych nadzwyczajnych zdarzeń; 6) Wsparcie systemów edukacyjnych, doskonalenia zawodowego i prac naukowo badawczych na rzecz bezpieczeństwa; 7) Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej na potrzeby systemu powiadamiania ratunkowego, alarmowania, ostrzegania i zarządzania kryzysowego.			Uchwała Komisji Uchwalodawczej, Przestrzegania Prawa i Bezpieczeństwa SWD Nr 268/13 z dnia 2 grudnia 2013 r. Zapisy obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020, wskazują na istotną rolę przedsięwzięć związanych z bezpieczeństwem w procesie realizacji celów rozwojowych województwa. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w strukturze grup przedsięwzięć ujętych w tzw. makrosferę, wśród których jedna dotyczy szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Narzędziem wdrażania Strategii będzie Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 - 2020. Włączając się w dyskusję nad projektem RPO na lata 2014 -2020 w ramach trwających konsultacji społecznych Programu Komisja zwraca się prośbą o ujęcie w w/w dokumencie kierunków interwencji związanych z bezpieczeństwem umożliwiających w przyszłości wykorzystanie regionalnej alokacji środków unijnych na realizację wymienionych niżej zadań, lub przedsięwzięć do nich komplementarnych	inne	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
80	Katalog beneficjentów	Rozszerzenie listy beneficjentów o właścicieli małych gospodarstw rolnych oraz miast liczących do 10 tys. mieszkańców			brak	inne	Odrzucona	Brak wskazania konkretnych PI
81	kontrakt Dolnośląski	W tekście znajduje się literówka: zamiast słowa „kontakt” winno być „kontrakt”	205	205	Uwaga redakcyjna.	inne	Uwzględniona	
82	Koordynacja z innymi funduszami i instrumentami	Kształt linii demarkacyjnej pomiędzy RPO a PO IR na lata 2014-2020 w kontekście zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 przyjętej przez Rząd 13 lipca 2010 r. zakładającej, że ok. 70% środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2014-2020 powinno pozostawać w dyspozycji województw.	222	223	W kontekście alokacji tak znaczącej ilości środków unijnych w nowej perspektywie finansowej 2014-2020 za zasadne uważa się zmianę zapisów linii demarkacyjnej dot. inwestycji przedsiębiorstw. Biorąc pod uwagę fakt, iż wzrost innowacyjności przedsiębiorstw, w tym rozwój infrastruktury B+R oraz prace badawczo-rozwojowe w przedsiębiorstwach, służące realizacji regionalnych strategii inteligentnej specjalizacji, stymulowany będzie przede wszystkim na poziomie regionów postulując się zwiększenie poziomu obecnej linii demarkacyjnej z kwoty 8 mln PLN do poziomu 30 mln PLN na wsparcie w ramach RPO, powyżej zaś kwoty 30 mln PLN ze środków POIR. Obecne zapisy zawężają spektrum działania dużych firm, których wolumen inwestycji często przekracza kwotę 8 mln PLN natomiast był zbyt mały aby kwalifikować się do poziomu krajowego, zatem sugerowana kwota 30 mln PLN wydaje się być optymalna biorąc pod uwagę głosy przedsiębiorców.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Kwestia kształtowania linii demarkacyjnej jest poza kompetencjami ZWD
83	Koordynacja z innymi funduszami i instrumentami	Wobec wybiórczego potraktowania tematu nie do końca zgodnego z projektem Umowy Partnerstwa - proponuje się uzupełnić o EFRROW, EFMR (PROW i PO „Rybacko i Morze”) – brak informacji o koordynacji z WPR i Rybołówstwa, a rolę EBI – brak koordynacji z EBI, NER 300, PCSI, IPA/ENI; ponadto brak odniesienia do priorytetu 11 (PT) do PO PT 14-20; brak odniesienia do EWT 14-20 i EISP; instrument CEF powinien także występować w priorytecie 3, 4 i 2, ponieważ dotyczy on nie tylko transportu, ale też energetyki i OZE oraz telekomunikacji i cyfryzacji	222	229	Dla zapewnienia maksymalnie pełnej informacji o komplementarności pomiędzy funduszami i innymi instrumentami a EFRR i EFS w ramach RPO WD 14-20 – w kontekście dokumentu MRR „Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020. Uwarunkowania strategiczne” oraz str. 119-127 projektu Umowy Partnerstwa (projekt z 10.2013 r.) Ponadto z analizy treści innych projektów RPO 14-20 i krajowych PO 14-20 wynika, że zawarto w nich pełne informacje dot. komplementarności i koordynacji pomiędzy funduszami i instrumentami	środowisko naukowe	Odrzucona	W dokumencie znajdują się ogólne odniesienia do PROW, EBI. Mnogość różnych instrumentów finansowych nie pozwala odnieść się do każdego z nich. Odniesiono się wyłącznie do najistotniejszych.
84	Koordynacja z innymi funduszami i instrumentami	Brak praktycznych przykładów komplementarności, może osłabić absorpcję środków.	222	222	Wskazane wydaje się wskazanie praktycznych przykładów w celu lepszego wykorzystania środków.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Ze względu na limit znaków narzucony przez KE nie umieszczono przykładów komplementarności.
85	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Kryteria wyboru do projektów innowacyjnych	1	5	Nasza firma jest zainteresowany nowym projektem B+R	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
86	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Bardzo chętnie wemę udział w organizowanych spotkaniach jesteśmy zainteresowani tym co się dzieje i będzie działo w naszym regionie prosimy o ujęcie naszej firmy w spotkaniach z marszałkiem jako przyjaznej dla Dolnego Śląska	1	400	Chętnie będziemy kożystali z rad i podpowiedzi w naszym biznesie naszego marszałka	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	

87	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	W obecnym brzmieniu zapisów dotyczących transportu lotniczego całkowicie pominięto zarządzających lotniskami i realizację projektów umożliwiających rozwój i pozyskiwanie niezbędnych danych – badania, analizy, wdrożenia. - prowadzonych przez lotnisko a nie jednostki badawcze.	97	105	Pozyskiwanie danych nawigacyjnych, usprawnianie łączności i wprowadzanie nowych systemów na lotnisku stało się koniecznością w zmieniającym się, opartym na innowacjach świecie. Wyjście naprzeciw nowym technologiom stało się koniecznością bez wsparcia zarządzających lotniskami nadążenie za nowościami nie będzie możliwe. Nasze lotniska nadal są ubogie w systemy zarządcze i innowacje sama infrastruktura nie wystarczy.	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	W PI 1.2 Innowacyjne przedsiębiorstwa - realizowane będą projekty przyczyniające się do wzmocnienia badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji również w dużych przedsiębiorstwach.
88	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	"Wspieranie ukierunkowane jest na tworzenie i wspomaganie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości (w tym akademickich) - surt up" W latach poprzednich inkubatorów powstało ich bardzo dużo, a przeprowadzonych do końca pomysłów projektów niewspółmiernie mało albo w ogóle - byłem pomysłodawcą i zatrzymało się wszystko na finansowaniu. Inkubatory w których miałem przyjemność wystartować nie działały tak jak powinny cały pomysł wraz z analizami biznes planem napisałem sam. To działać nie będzie ponieważ inkubatory tylko zbierają pomysły pomysłodawców z tego tytułu mają inkubatory profity a nie z tego że danego pomysłodawcę przeprowadzą i zbudują np: w pozyskanie inwestowania. Karzą pomysłodawcy wyłożyć 200Euro, a pomysłodawca nie jest w stanie pozyskać samodzielnie takich środków ani z banków ani od inwestorów Inkubatory które działają na w całej Polsce mają bardzo małą bazę inwestorów albo w ogóle jej nie mają.	1	1	1. Pomysłodawca powinien mieć możliwość pozyskania środków finansowych jeśli pomysł jest naprawdę innowacyjny w skali kraju i opatentowany. W tej chwili nie ma. Kredyt z wysokim ryzykiem 2. Inkubatory powinny dostawać wynagrodzenie po zawiązaniu spółki z pomysłodawcą nie wcześniej. 3. Inkubatory nie działają poprawnie powinny być jako kontrolowane (opcjonalnie) Np NOT inkubator Akademicki do dziś nie dał znaku życia co z pomysłami które do nich trafiły odemknie 4. Inkubator powinien mieć swoją bazę inwestorów zanim inkubator świadczy taką usługę 5. Umowa z inkubatorem wiąże się z podpisaniem weksla in blanco co prowadzi w efekcie że pomysłodawca robi wszystko żeby wywiązać się z umowy a Inkubator nie ma żadnych konsekwencji. 6. Zamiast inkubatorów możliwość pozyskania finansowania np kredytu na firmę za który odpowiada założona firma a nie osoba fizyczna	osoba fizyczna	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
89	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Stworzenie lokalnego inkubatora rozwoju przedsiębiorczości i lokalnych specjalnych stref ekonomicznych. Obecnie w pow. zlotoryjskim brak jest ciągłości projektów nakierowanych na pomoc przy tworzeniu nowych przedsiębiorstw, prowadzenia działalności gospodarczej. Zmniejsza to konkurencyjność funkcjonujących firm oraz szans na rozwój na lokalnym rynku.	97	111	Korzyści: - darmowy dostęp przedsiębiorców do specjalistów z zakresu księgowości i marketingu, - stworzenie miejsc biurowych o niskim czynszu wynajmu dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą, w szczególności dla osób młodych, - zwiększenie nowych miejsc pracy, - utworzenie miejsca spotkań przedsiębiorców, przedstawicieli lokalnej władzy, w tym urzędu pracy, osób bezrobotnych i liderów społecznych w celu opracowywania strategii dotyczących lokalnego rynku pracy, - łatwiejszy dostęp do informacji dla przedsiębiorców na temat możliwości finansowych na rozwój prowadzonej działalności oraz uzyskania pomocy przy pozyskiwaniu tych środków tj. rozpoczęcia działalności w obszarze e-biznesu, - utworzenie lokalnych stref ekonomicznych z drogą dojazdową, instalacją wodno-kanalizacyjną, halą produkcyjną dla potencjalnych inwestorów.	osoba fizyczna	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
90	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Wnosimy o możliwość realizacji inwestycji w tym zakresie polegających na możliwości uzbrajania terenów gminnych, które przeznaczone są pod działalność gospodarczą	97	110	Tereny gminne przeznaczone w planie zagospodarowania przestrzennego na działalność gospodarczą wymagają kompleksowego uzbrojenia w wodociąg, kanalizację, energię elektryczną, drogi dojazdowe itp., tak aby zachęcić potencjalnego przedsiębiorcę do zainwestowania na danym terenie	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
91	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Ważne jest, aby przy konstruowaniu nowych instrumentów wsparcia wykorzystać doświadczenie z obecnego okresu programowania. W szczególności należy skoordynować ogłaszanie konkursów w priorytetach inwestycyjnych, tam gdzie mogą one spowodować dodatni efekt synergii. Np. instrumenty w ramach priorytetu inwestycyjnego PI 3.3 powinny zostać ściśle skoordynowane z instrumentami przewidzianymi w ramach priorytetów inwestycyjnych PI 3.2 i PI 1.2, tak aby doprowadzić do efektu synergii. Projekty polegające na uruchomieniu nowych produktów i usług najczęściej wymagają wsparcia w zakresie wdrożenia wyników badań naukowych lub praw własności intelektualnej, wsparcia zaplecza B+R, czy wsparcia poprzez usługi proinnowacyjne. Podobnie w tym okresie ważnym jest wsparcie w zakresie promocji nowych produktów i usług na arenie międzynarodowej, co z kolei jest możliwe w ramach priorytetu PI 3.2.	97	110	W latach 2007-2013 terminy ogłaszania konkursów w ramach priorytetu I RPO WD i innych programów operacyjnych skierowanych do przedsiębiorców wydawał się nie być koordynowane, a co za tym idzie wydaje się że nie uzyskano wystarczającego efektu synergii, która mogłaby być efektem koordynacji. Można wskazać, że takie instrumenty jak dotacje na utworzenie lub wyposażenie działów B+R, dotacje na dofinansowanie wyjazdów na targi w ramach RPO WD oraz np. dotacje w ramach działania 6.1 PO IG Paszport do eksportu były wykorzystane z mniejszą skutecznością, niż w przypadku ich skoordynowania z programami inwestycyjnymi mającymi na celu wdrażanie wymagających i innowacyjnych projektów inwestycyjnych.	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Plan realizacji naborów uzgodniony będzie podczas następných etapów programowania
92	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Wnoszę o rozszerzenie potencjalnych beneficjentów i grup docelowych o: jednostki organizacyjne samorządów terytorialnych.	107	107	Przedsiębiorstwa, które zatrudniają więcej niż 50 pracowników i ich obrót roczny wynosi np. 10 mln zł rocznie, zaliczają się do średnich przedsiębiorstw. Jeżeli jednak są to przedsiębiorstwa, których 100% udziałów posiada jst, tracą ten status. Przedsiębiorstwa te również cierpią na niedostateczny zasób środków własnych. W obecnej sytuacji jednostki samorządu terytorialnego z reguły swoich spółek nie dokapitalizują oraz nie poręczają ewentualnych kredytów i pożyczek zaciąganych przez te spółki (poręczenie wpływa na wielkość zadłużenia jst).	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Ten priorytet jest skierowany wyłącznie do sektora MŚP. Stosowana definicja tego sektora musi być zgodna ze stosowanymi regulacjami w zakresie udzielania pomocy publicznej.
93	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Konieczność dookreślenia definicji „podmiotów zarządzającymi instrumentami inżynierii finansowej”	106	107	Ze względu na brak w Programie definicji „podmiotów zarządzających instrumentami inżynierii finansowej”, proszę o uwzględnienie w zakresie realizacji wszystkich Priorytetów, w którym mowa o tym typie Beneficjenta, podmiotów, które nie działają w celu osiągnięcia zysku lub przeznaczają zyski na cele statutowe służące tworzeniu korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Zapis taki umożliwi realizację wysokiej jakości projektów również przez niektóre Instytucje Otoczenia Biznesu, które są wyspecjalizowane w tego typu usługach.	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
94	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz do pozyskania biomasy.	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych które mają dostęp do tych środków, tyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wyeliminuje wypadki przy pracy w dziale pozyskanie drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem.	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
95	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz pozyskania biomasy.	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych, które mają dostęp do tych środków, dotyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wyeliminuje wypadki przy pracy w dziale pozyskanie drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.

96	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Obecne zapisy mają elastyczny, optymalny charakter, co pozwala na finansowanie różnorodnych przedsięwzięć B+R i jest korzystne dla skutecznego wspierania innowacji w przedsiębiorstwach. Ważne jest, by utrzymać te optymalne zapisy w RPO oraz w pozostałej dokumentacji programowej, która będzie powstawać w 2014 r. (m.in. w Szczegółowym opisie priorytetów programu, Wytycznych kwalifikowania kosztów, Kryteriach wyboru projektów, RSI, etc.).	100	101	Odpowiednie ukierunkowanie wsparcia (np. skupienie się na realizacji przedsięwzięć wpisujących się w regionalne i/lub krajowe specjalizacje branżowe) pozwoli na finansowanie projektów o największej wartości dodanej dla regionu. Ważne zatem jest, by w kolejno powstających dokumentach programowych, które doprecyzują zasady wsparcia, nie wprowadzać nieuzasadnionych restrykcji w zakresie podmiotowym (typ przedsiębiorstwa, zakres współpracy z innymi podmiotami) jak i przedmiotowym (np. obowiązkowe objęcie technologią lub produktu ochroną praw własności przemysłowej). Takie restrykcje mogą się bowiem przełożyć na wykluczenie z pomocy wysoko innowacyjnych projektów realizowanych np. samodzielnie przez duże przedsiębiorstwo, przez przedsiębiorstwa powiązane realizujące projekt w partnerstwie, projektów dotyczących innowacyjnych technologii niekwalifikujących się do patentowania itp.	przedsiębiorstwo	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	RPO WD 2014-2020 wskazuje kierunki udzielanego wsparcia. Konkretnie formy wsparcia będą przedmiotem prac nad uszczegółowieniem programu.
97	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Wsparcie rozwoju produktów i usług nie powinno ograniczać się tylko do przedsiębiorstw z sektora MŚP. Całkowite wykluczenie z pomocy regionalnej dużych przedsiębiorstw znajdujących się w tzw. „regionach a” (regiony słabiej rozwinięte, do których należy województwo dolnośląskie), nie ma uzasadnienia, gdyż nie wynika z projektów dokumentów wspólnotowych tj. „Wytycznych w sprawie regionalnej pomocy państwa na lata 2014 – 2020”, ani z projektu „Rozporządzenia Komisji uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem wew. w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu”. Dodatkowo, w projekcie Rozporządzenia PE i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących EFRR wskazano, że wsparcie w ramach EFRR, bez względu na wielkość przedsiębiorstwa, obejmuje inwestycje produkcyjne, które przyczyniają się m.in. do wzmacniania badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji.	106	108	W diagnozie RPO wspomniano, iż o rozwoju gospodarki regionu decydują w znacznym stopniu duże firmy, generując znaczącą ilość miejsc pracy i będąc ważnym źródłem innowacji w regionie. Uwzględniając konieczność szczególnego wspierania rozwoju podmiotów MŚP, należy pamiętać o wartości dodanej wnoszonej przez inwestycje dużych firm – często o relatywnie wysokim poziomie innowacyjności, większej trwałości i skali działania, co przekłada się na efektywny transfer technologii do współpracujących z nimi MŚP. W woj. dolnośląskim duże przedsiębiorstwa odpowiadają za prawie 60% nakładów na działalność innowacyjną i tworzą ok. 23% wszystkich miejsc pracy (dane GUS za lata 2009 - 2012r.). Postulujemy zatem dopuszczenie dużych podmiotów do ubiegania się o wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego 3.3 przy zastrzeżeniu warunku, że wspierane inwestycje przyczyniają się do wzmacniania badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji.	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	W PI 3.3 Rozwój produktów i usług Duże przedsiębiorstwa, wykluczone są z grona beneficjentów, ponieważ tak dyktuje aktualna wersja linii demarkacyjnej. W PI 1.2 Innowacyjne przedsiębiorstwa - realizowane będą projekty przyczyniające się do wzmacniania badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji również w dużych przedsiębiorstwach.
98	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz pozyskania biomasy	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych, które mają dostęp do tych środków, dotyczy również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wylimiuje wypadki przy pracy w dziale pozyskania drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
99	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Priorytet inwestycyjny Rozwój produktów i usług w MŚP (3.3) - na cele związane z optymalizacją zasobów przedsiębiorstwa proponują pozyskanie dofinansowania wyłącznie poprzez instrumenty bezzwrotne	107	107	Proszę o informację czy spółka z o.o. (Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o.) będzie mogła uzyskać dofinansowanie na rozwój infrastruktury informatycznej, jak również wdrożenie kompleksowego oprogramowania finansowo księgowego (w tym modułu budżetowania oraz kontrolingu). Z uwagi na to, iż dofinansowanie umożliwi uzyskanie lepszej informacji zarządczej, lepsze wykorzystanie zasobów, jak również potencjalne oszczędności wynikające z lepszego zarządzania kosztami spółki na cele związane z optymalizacją zasobów przedsiębiorstwa proponują pozyskanie dofinansowania wyłącznie poprzez instrumenty bezzwrotne	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	Przewidujemy takie wsparcie dla MŚP. Zdecydowana większość wsparcia, w PI 3.3, zgodnie z zaleceniem MIR będzie wdrażana za pomocą instrumentów zwrotnych. Pomoc o charakterze bezzwrotnym możliwa będzie wyłącznie przy tworzeniu wraz z inwestycją trwałych miejsc pracy, w szczególności na terenach wymagających specyficznego wsparcia np. o niskim poziomie aktywności społeczno - gospodarczej. Przyznanie dotacji dla dużych przedsiębiorstw będzie uzależnione od negocjacji z Komisją Europejską
100	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz pozyskania biomasy	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych, które mają dostęp do tych środków, dotyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wylimiuje wypadki przy pracy w dziale pozyskania drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
101	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Wnosimy o objęcie Firm świadczących usługi na rzecz lasów możliwością wsparcia w zakupie nowoczesnych innowacyjnych technologii, w tym maszyn do pozyskania i zrywki drewna, jak i maszyn do pozyskania i przerobu biomasy ze środków pomocowych w ramach R.P.O. dla województwa Dolnośląskiego w latach 2014-2020.	97	140	Firmy świadczące usługi związane z leśnictwem (PKD 02.40.Z) są ze swej natury Małymi i Średnimi Przedsiębiorstwami. Wykluczenie ich w z możliwości pozyskania środków pomocowych w ramach RPO jest krzywdzące. W ramach Osi Przedsiębiorstwa i Innowacje dofinansowanie pozwoli osiągnąć skok technologiczny i poprawę warunków BHP w tak niebezpiecznym procesie pozyskania drewna. Jak i wzrost konkurencyjności na rynku krajowym jak i w krajach UE, gdzie proces maszynowego pozyskania drewna jest dominujący. Chciałbym nadmienić iż firmy z ościennych województw mają dostęp do takich środków, co pozwala im stawać do przetargów na uprzywilejowanej pozycji, co jest nieuczciwą konkurencją. Koszty zakupu zestawu maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna sięga 2,5 mln. zł. Niestety żadne inne programy pomocowe w tym rolne nie są w stanie pomóc w zakupie zestawów maszyn.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
102	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Proponujemy zmianę zapisu celu tematycznego : Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji na: Wspieranie badań naukowych na rzecz rozwoju technologicznego przedsiębiorstw i wdrażania innowacji	88	88	Wprowadzając zmianę w zapisie chcieliśmy zwrócić uwagę na definicję badań naukowych w rozumieniu ustawy o finansowaniu nauki, która obejmuje badania podstawowe, przemysłowe i prace rozwojowe. Zmiana zapisu sugeruje, iż badania naukowe powinny dotyczyć także badań przemysłowych, mających na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności służących do opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług, których wyniki mają być wdrażane przez przedsiębiorstwa.	środowisko naukowe	Odrzucona	Brak wpływu Zarządu Województwa Dolnośląskiego na cele tematyczne. Nazwa celu tematycznego zgodnie z Rozporządzeniem UE.
103	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Proponujemy zmianę nazwy priorytetu inwestycyjnego : Wzmacnianie potencjału B+R jednostek naukowych na : Wzmacnianie potencjału infrastruktury B+R w tym jednostek naukowych Oraz rozszerzenie zapisu w kierunkach wsparcia: Dofinansowanie będą mogły otrzymać projekty związane z rozwojem infrastruktury badawczej realizowane przez jednostki naukowe w ramach inteligentnych specjalizacji regionu. na: Dofinansowanie będą mogły otrzymać projekty związane z rozwojem infrastruktury badawczej realizowane przez jednostki naukowe i organizacje badawcze, współpracujące z przedsiębiorstwami w ramach inteligentnych specjalizacji regionu.	98	98	Regionalny potencjał infrastruktury B+R nie powinien być ograniczony wyłącznie do infrastruktury B+R w jednostkach naukowych. Nie powinno się ograniczać dostępu organizacjom badawczym, rozumianym zgodnie z prawem wspólnotowym w tym dotyczącym pomocy publicznej. Utrzymując się „słaby potencjał B+R na tle krajów rozwiniętych” RSI dla Woj. Dolnośląskiego 2011-2020 str. 56, wskazuje na konieczność zaangażowania się w tworzenie zaplecza B+R także przedsiębiorstw. Rozwijanie infrastruktury B+R we współpracy z przedsiębiorstwami będzie sprzyjało rozwijaniu inteligentnych specjalizacji. W koncepcji IS podkreśla się, że definiowanie tych specjalizacji powinno mieć charakter procesu oddolnego, bazującego na tzw. ‘przedsiębiorczym odkrywaniu’ (entrepreneurial discovery).	środowisko naukowe	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Rozwijanie infrastruktury B+R we współpracy z przedsiębiorstwami możliwe jest w PI 1.2, wsparcie w PI 1.1 według linii demarkacyjnej przeznaczone jest dla jednostek naukowych i szkół wyższych.

104	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	W priorytecie inwestycyjnym PI 1.1 Jak również PI 1.2, PI 3.1 pojawia się informacja o planowanych dużych projektach, które będą wpisane do RPO w terminie późniejszym. Proponujemy doprecyzowanie informacji dotyczącej dużych projektów w zakresie celów i warunków tworzenia dużych projektów oraz zasad wpisywania dużych projektów na listę, stanowiącą załącznik do RPO aktualnie w opracowaniu zapis str. 239	99	101	Uważamy że duże projekty P1, mogą być narzędziem do integrowania regionalnego potencjału B+R na rzecz budowania inteligentnych specjalizacji. Zgodnie z zapisami RSI str. 57: „Kilka lat temu dolnośląskie jednostki naukowe wykazały wyraźną wolę i determinację tworzenia centrów kompetencji w oparciu o łączony potencjał naukowy różnych jednostek w ramach wielodyscyplinarnych zespołów. Proponowane koncepcje były nowoczesne i odpowiadały na trendy w skali międzynarodowej. Jednak proces ten został przerwany.” Należy konsekwentnie wspierać budowę regionalnych partnerstw zdolnych do wykorzystania wewnętrznego potencjału na rzecz wzmocnienia pozycji regionu w określonych specjalizacjach na skalę europejską. Ukierunkowania wsparcia „dużych projektów” na działania o najwyższym potencjale, pozwoliłoby w pełni wykorzystać RPO jako instrument do finansowania realizacji zapisów RSI.	środowisko naukowe	Odrzucona	Zgodnie z art. 90 Rozporządzenia ogólnego, w ramach programów operacyjnych mogą być wspierane projekty duże, tzn.: operacje obejmujące serie prac, działań lub usług, których celem samym w sobie jest ukończenie niepodzielonego zadania o sprecyzowanym charakterze gospodarczym lub technicznym, o jasno określonych cechach i których całkowity koszt kwalifikowalny przekracza 50 000 000 EUR a w przypadku operacji przyczyniających się do celu tematycznego zgodnie z art 9 (7) (dot. inwestycji w osi transport) których całkowity koszt kwalifikowalny przekracza kwotę 75 000 000 EUR). Instrumenty finansowe nie są uważane za duże projekty. Zgodnie z powyższą definicją w chwili obecnej nie zidentyfikowano i nie przewiduje się żadnego dużego przedsięwzięcia w RPO WD 2014-2020. Zakładamy, że duże projekty w tym obszarze mogą być finansowane w programach
105	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Proponujemy rozszerzyć katalog beneficjentów o „organizacje badawcze”	98	101	Nieograniczenie dostępu organizacjom badawczym, rozumianym zgodnie z prawem wspólnotowym, w tym dotyczącym pomocy publicznej. Organizacja badawcza jest podmiotem (prawa publicznego lub prywatnego) takim jak wyższa uczelnia lub instytut naukowo-badawczy, niezależnie od jego statusu prawnego lub sposobu finansowania, który spełnia warunki w rozumieniu art. 30 pkt 1 rozporządzenia Komisji nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. Organizacje badawcze prowadzące działalność B+R stanowią doskonałą platformę do popularyzowania nauki i innowacji, które są ściśle powiązane z faktycznym rozwojem innowacyjnych przedsięwzięć, dedykowanych nowoczesnym przedsiębiorstwom. Celem popularyzacji nauki w organizacjach badawczych jest zdobycie społecznej akceptacji na finansowanie wybranych kierunków badawczych (przyszłe inteligentne specjalizacje) oraz zwiększanie poziomu wiedzy mieszkańców i popularyzacja nauki pod kątem potrzeb rynku pracy.	środowisko naukowe	Uwzględniona	
106	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Proponujemy zmianę zapisu wskaźnika : Liczba jednostek naukowych objętych wsparciem w zakresie inwestycji w infrastrukturę B+R na : Liczba jednostek naukowych i organizacji badawczych objętych wsparciem w zakresie inwestycji w infrastrukturę B+R	99	99	Nieograniczenie dostępu organizacjom badawczym, rozumianym zgodnie z prawem wspólnotowym w tym dotyczącej pomocy publicznej. Organizacja badawcza jest podmiotem (prawa publicznego lub prywatnego) takim jak wyższa uczelnia lub instytut naukowo-badawczy, niezależnie od jego statusu prawnego lub sposobu finansowania, który spełnia warunki w rozumieniu art. 30 pkt 1 rozporządzenia Komisji nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r.	środowisko naukowe	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga szczegółowych, pogłębionych analiz oraz dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju
107	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Rekultywacja terenów wokół Wilczej Góry (powiat złotoryjski) po zakończeniu eksploatacji kamieniołomu mogłaby zawierać budowę tam ośrodka naukowo-dydaktycznego, najlepiej z udziałem uczelni wyższych, np. Politechniki Wrocławskiej.	97	99	Wilcza Góra jest uważana za jeden z najcenniejszych zabytków geologicznych Dolnego Śląska. Okoliczne miejscowości to także Stare Zagłębie Miedziove. Prowadzenie badań naukowych związanych z górnictwem i geologią na terenie powiatu złotoryjskiego mogłoby rozpocząć się po zakończeniu eksploatacji Wilczej Góry, gdzie mógłby powstać taki ośrodek. Podobno w latach 90-tych przedstawiciele krakowskiej AGH byli zainteresowani utworzeniem w tych okolicach filii uczelni.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast zamkniętej listy projektów. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
108	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Proszę o wprowadzenie do zestawu beneficjentów „podmioty prowadzące działalność gospodarczą”	100	101	Ze wzgl. na brak słowniczka w obecnej wersji RPO, oraz występow. dwóch różnych poj. opisujących podmioty w zakresie prow. dział. gosp., tj. w niektórych prioryt. na liście benef. pojawia się określenie przedsiębiorstwo, a w innych podmioty prow. dział. gosp., prosimy wszędzie tam gdzie występuje wyłącznie pojęcie przedsiębiorstwo, wprow. wyjaśnienie że chodzi także o podmioty prowadzące dział.gosp. Tym bardziej, że zgodnie z zał.Ido Rozp.Komisji(WE)Nr800/2008 z dnia 6.08.2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art.87 i 88 Traktatu, art.1,„Za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący dział. gosp bez względu na jego formę prawną.” Zatem zgodnie z pow. zapisem przedsięb. jest jednoznaczne z podmiotem prow. dział. gosp. Prosimy wszędzie tam gdzie któreś z tych dwóch pojęć występuje zamiennie ujednolicić nazwę wprowadzając rodzaj beneficjenta jako podmiot prow. działalność gosp.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
109	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Proszę o wprowadzenie do zestawu beneficjentów Wprowadzenie wyjaśnienia, że MŚP to wszelkie podmioty prowadzące działalność gospodarczą zgodnie z zał.Ido Rozp.Komisji(WE)Nr800/2008 z dnia 6.08.2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art.87 i 88 Traktatu	107	107	MŚP to kolejne pojęcie które pojawia się w RPO, prócz przedsiębiorstwa i podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Proszę każdorazowo do zestawu Beneficjentów wprowadzić wyjaśnienie że zgodnie z zał.Ido Rozp.Komisji(WE)Nr800/2008 z dnia 6.08.2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art.87 i 88 Traktatu, art.1,„Za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną.”	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	MŚP, wyklucza jako beneficjentów duże przedsiębiorstwa. Nazewnictwo podmiotów gospodarczych zostanie uspołnione
110	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Zamiar budowy zakładu produkcji obuwia - chęć zasygnalizowania .	15	20	Witam. Nazywam się Dominik Gajos - prowadzę hurtownie obuwia i sieć sklepów obuwniczych. Chciałbym wybudować w Dzierżoniowie innowacyjny zakład produkcji obuwia zasilany ogniwami fotowoltanicznymi. Czy będzie można pozyskać bezwrotne środki na zakup gruntu i budowę takiego zakładu , zakup linii produkcyjnej, a także na przeszkolenie kadry pracowników na sworzonych w zakładzie miejscach pracy ? Kończąc już realizować projekt na B2B Myślę że wpisuje się z moim pomysłem w cele i priorytety proj.regionalnego . Dlatego proszę o uwzględnienie mojego przedsięwzięcia w projekcie regionalnym bym mógł w 2014 roku złożyć odpowiedni wniosek. Proszę o sugestie co do sposobu postępowania w sprawie ubiegania się o bezwrotne środki na ten cel. Pozdrawiam Gajos Dominik tel.884 884 463	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
111	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz pozyskania biomas	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych, które mają dostęp do tych środków, dotyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wylimuje wypadki przy pracy w dziale pozyskania drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
112	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Dotyczy części diagnozującej projektu RPO: Brak ujęcia wśród wymienionych funduszy poręczeniowych Bolesławieckiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Bolesławcu. Fundusz jest spółką Gminy Miejskiej Bolesławiec i prowadzi działalność poręczeniową dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w Bolesławcu. Str. 22	22	22	Błąd w agregowaniu danych	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	

113	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Dotyczy części diagnostycznej: Przedsiębiorstwa i innowacje – już w pierwszym tiret nadużycie: połączenia drogowe i kolejowe drożne są wyłącznie równoleżnikowo; południkowych połączeń z zagranicą w zasadzie brak; patrz s. 47, gdzie to napisano wprost.	23	23	Niezgodność pomiędzy materiałem ze strony 23 a 47	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
114	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Oś priorytetowa 1. Przedsiębiorstwa i innowacje: - w celu ogólnym ze sformułowania „oraz współpracę przedsiębiorstw” należy usunąć słowo „przedsiębiorstw	21	23	”We wszystkich dokumentach strategicznych krajowych i europejskich podkreśla się potrzebę współpracy przedsiębiorstw z innymi przedsiębiorstwami, ale także z uczelniami, instytucjami otoczenia biznesu, JST itd. Można się tu wzorować na aktualnej RSI WD (cel strategiczny 4.).	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	Cel ogólny OP 1 brzmi ”Wzrost konkurencyjności i rozwój gospodarki regionu w oparciu o badania i rozwój, innowacje oraz nowe rozwiązania dla przedsiębiorstw”. W ramach osi wspierana będzie działalność B+R zarówno w jednostkach naukowych, jak i przedsiębiorstwach. Jednak istotą wsparcia jest wdrażanie innowacji, co wymaga ścisłej współpracy jednostek badawczych czy IOB z przedsiębiorstwami. Cel ten zostanie zrealizowany poprzez Priorytet Inwestycyjny ”Innowacyjne przedsiębiorstwa”. Zapisy RPO uwzględniają zgłoszoną uwagę.
115	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	w pierwszym priorytecie inwestycyjnym należy dodać : „wdrożeńowego” oraz „uczelnii”, co daje brzmienie „Wzmacnianie potencjału B+R i wdrożeńowego uczelni i jednostek naukowych”	21	24	Wg obecnego prawa jednostkami naukowymi są wydziały, a nie uczelnie jako całość. Ponieważ transferem technologii zajmują się jednostki ogólnouczelniane i spółki celowe, a nie wydziały – taka zmiana jest b.ważna i potrzebna. Plus zmiana w polu potencjalni beneficjenci: „uczelnie i jednostki naukowe”.	środowisko naukowe	Uwzględniona	
116	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	drugi priorytet inwestycyjny „Innowacyjne przedsiębiorstwa”: źle sformułowano oczekiwany efekt	31	34	Efektym tym nie jest przecież wzrost nakładów, ale np. „wzrost poziomu innowacyjności” lub „wdrożenie innowacji”.	środowisko naukowe	Uwzględniona	
117	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	trzeci priorytet inwestycyjny „Rozwój przedsiębiorczości”: znów niezbyt szczęśliwie określono oczekiwany efekt. Czy na pewno chcemy zwiększać udział MŚP w gospodarce? To tak, jakby chciano zmniejszyć produkcję dużych przedsiębiorstw – a przecież nie o to chodzi.	24	25	Powinien brzmieć „zwiększenie liczby nowych przedsiębiorstw”. Ponadto w kierunkach wsparcia nie powinno się ograniczać wsparcia do inkubatorów przedsiębiorczości – a raczej kierować je również do innych IOB, które wspierają powstawanie start-up’ów .	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	Celem wsparcia jest zwiększenie udziału MŚP w gospodarce. Zwiększenie tego udziału nie oznacza zmniejszenia produkcji ”dużych przedsiębiorstw”.
118	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	poszerzenie katalogu beneficjentów o centra komputerów dużej mocy albo jednostki wiodące MAN	21	22	warto zauważyć że do rozwoju przedsiębiorczości jak również potencjału B+ R regionu przyczyniają się jednostki nie ujęte w zestawieniu - np infrastruktura badawcza zarówno obliczeniowa jak i usługowa jest kluczowa lub wręcz niezbędna w prowadzeniu badań naukowych. Wszystkie wiodące jednostki naukowo-badawczych jak i część jednostek edukacyjnych oraz kultury z obszaru Dolnego Śląska korzysta z zasobów utrzymywanych przez np. WCSS. Rocznie użytkownicy wykorzystują do prowadzenia badań naukowych ponad 27 mln godzin obliczeniowych i prawie 1 PB przestrzeni archiwizacji i backupu. WCSS posiada status centrum. Nie jest jednostką naukową. Zapisy w projekcie RPO WD nie uwzględniają tego typu beneficjentów. Ze względu na duże znaczenie należy wnioskujemy o wpisanie jako potencjalnych beneficjentów centra komputerów dużej mocy albo jednostki wiodące MAN (są to powszechnie przyjęte określenia tego typu jednostek)	środowisko naukowe	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna między programami krajowymi i regionalnymi wyklucza możliwość udzielania wsparcia tego typu inwestycji na poziomie regionalnym.
119	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	piąty priorytet inwestycyjny „Rozwój produktów i usług w MŚP”: w oczekiwanych efektach brakuje efektu zasadniczego tzn . obecny zapis skupia się na wzroście kosztów (inwestycje+zatrudnienie).	27	28	w oczekiwanych efektach należy zmienić na wzrost przychodów/dochodów.	środowisko naukowe	Odrzucona	Celem priorytetu inwestycyjnego jest zwiększenie zdolności przedsiębiorstw w zakresie rozwoju produktów i usług, a efektem ma być podniesienie konkurencyjności i zwiększenie aktywności inwestycyjnej MSP, co z kolei ma przełożyć się na wzrost zatrudnienia.
120	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Zapis z RPO Wdrażanie nowych technologii i szersze wykorzystanie postępu i innowacji nie jest możliwe bez udziału w tym procesie przedsiębiorców. Wszelkie działania jakie będą prowadzone w celu pobudzenia rozwoju technologicznego i powstałych w wyniku tego innowacji nie mogą mieć większego oddziaływania na gospodarkę do momentu ich praktycznego wykorzystania, szczególnie przez sektor małych i średnich przedsiębiorstw, który jest kluczowy dla rozwoju gospodarczego Dolnego Śląska. Priorytet inwestycyjny: Wzmacnianie potencjału B+R jednostek naukowych (PI 1.1) Do obecnego zapisu dot. preferencji należy bezwzględnie dopisać: projekty w ramach kooperacji jednostek naukowych oraz przedsiębiorców i/lub instytucji otoczenia biznesu	97	97	Skoro zgodnie z zapisem w projekcie RPO wdrażanie nowych technologii i szersze wykorzystanie postępu i innowacji nie jest możliwe bez udziału w tym procesie przedsiębiorców ten zapis jest absolutnie konieczny. Problemem na DŚ jest ogranicz. współpraca JN z przedsiębior., słabość sektora B+R w zakr. komercjalizacji wiedzy i współpracy z przedsiębior. i doktorantami, niewystarczający przepływ inform. pomiędzy oboma środowiskami, w tym brak wykorzyst. internetowych narzędzi do komunikacji i brak pośredników we współpr. nauki i biznesu.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Priorytet inwestycyjny 1.1 Wzmacnianie potencjału B+R jednostek naukowych, oparty jest na PI 1.1 w którym według linii demarkacyjnej wsparcie związane infrastrukturą B+R skierowany jest do jednostek naukowych i uczelni wyższych, ponadto projekty muszą być uzgodnione w trakcie negocjacji Kontraktu Terytorialnego.
121	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Należy rozszerzyć grupę potencjalnych beneficjentów o klastry i IOB.	98	99	Jednym z kierunków wsparcia w programie jest wsparcie tworzenia i rozwoju instytucji popularyzujących naukę. Jak pokazuje dotychczasowe doświadczenie same jednostki naukowe i jednostki jst nie potrafią odpowiednio dotrzeć z informacją do przedsiębiorców. Należy więc dać możliwość instytucji reprezentującej przedsiębiorców aby wsparły te działania. Obecny zakres beneficjentów nie pozwala na to.	organizacja pozarządowa	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Priorytet inwestycyjny 1.1 Wzmacnianie potencjału B+R jednostek naukowych, oparty jest na PI 1.1 w którym według linii demarkacyjnej wsparcie związane infrastrukturą B+R skierowany jest do jednostek naukowych i uczelni wyższych, ponadto projekty muszą być uzgodnione w trakcie negocjacji Kontraktu Terytorialnego.
122	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Wykreślić zapis o preferencji w tym programie dla projektów wykorzystujących już istniejącą infrastrukturę.	103	103	Dawanie preferencji inkubatorom które już skorzystały ze wsparcia na ich stworzenie spowoduje osłabienie szansy na powstanie nowych oraz bez systemu oceny ich sprawności działania spowoduje że dodatkowo wspierane będą te projekty, które źle wykorzystują otrzymane wcześniej wsparcie.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Ze względu na potrzebę polepszenia jakości wykorzystania powstałej już infrastruktury preferuje się ograniczenie budowy, na rzecz działań adaptacyjnych istniejących budynków na rzecz inkubacji oraz specjalizacji już istniejących miejsc inkubacji.
123	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Należy wprowadzić przy uszczegóławianiu zapisów tego programu osobną pulę środków dla dużych przedsiębiorstw tj. uzdrowiska, sanatoria WODR itp.	105	105	Brak wydzielenia osobnej puli środków dla dużych przedsiębiorstw spowoduje że pozostali beneficjenci będą mieli utrudnione zadanie aby z tego programu skorzystać.	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	
124	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Wnosimy o uwzględnienie w gronie potencjalnych beneficjentów i grup docelowych w priorytecie Innowacyjne przedsiębiorstwa (PI 1.2) także organizacji pozarządowych, a także konsorcjów organizacji pozarządowych z jednostkami naukowymi lub spółkami celowymi tworzoną przez jednostki naukowe lub szkołami wyższymi lub podmiotami leczniczymi lub jednostkami badawczo-naukowymi.	100	102	Na Dolnym Śląsku działa około 60 organizacji pozarządowych, których przedmiotem działalności statutowej są badania i rozwój – wspomaganie rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności, rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technologicznych w gospodarce. Część z nich prowadzi regularną działalność badawczą i kształci w obszarach związanych z przemysłem. Uważamy, że organizacje pozarządowe mogą wdrażać innowacje na równi z innymi podmiotami. Także inne organizacje mogą skorzystać na powiązaniu ich działań z nauką. Uwzględnianie organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą (które posiadają status przedsiębiorcy), a pomijanie tych, które tej działalności nie prowadzą (gdź np. prowadzą działalność pożytku publicznego) byłoby niezrozumiałe i może naruszać zasadę równości.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zgodnie z dokumentem wsparcie skierowane do przedsiębiorstw (w tym organizacji pozarządowych), organizacje pozarządowe mogą być również beneficjentem, jeżeli posiadają status IOB, lub są podmiotami zarządzającymi klastrami, lub wchodzą w skład wymienionych w PI konsorcjów.

125	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Wnosimy o uwzględnienie w gronie potencjalnych beneficjentów i grup docelowych w priorytecie Rozwój przedsiębiorczości (PI 3.1) także organizacji pozarządowych.	102	104	Uważamy, że organizacje pozarządowe również są formą przedsiębiorczości. Łącząc pracę wolontariacką z pracą zarobkową, a także ze spełnianiem pożytecznych zadań dla społeczeństwa. Uwzględnianie organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą (które posiadają status przedsiębiorcy), a pomijanie tych, które tej działalności nie prowadzą (gdyż np. prowadzą działalność pożytku publicznego) byłoby niezrozumiałe i może naruszać zasadę równości.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zgodnie z dokumentem wsparcie skierowane do przedsiębiorstw (w tym organizacji pozarządowych), organizacje pozarządowe mogą być również beneficjentem, jeżeli posiadają status IOB.
126	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Nazwę prior.inwestyc.(PI 1.1) sugerujemy zmodyfikować,dodając wyrazy:„wdrożeńowego” oraz „uczelnii”, co da brzmienie „Wzmacnianie potencjału badawczo-rozwojowego i wdrożeńowego uczelni i jednostek naukowych”.Podobnie należy zmodyfikować cel szczegół. Oczekiwanym efektem nie powinno być samo podniesienie poziomu inwestycji,czyli wzrost kosztów. Tym efektem powinien być np.„rozwój infrastruktury badawczej oraz zdolności do komercjalizacji wyników badań”. W polu'kierunki wsparcia'powinno znaleźć się:„Wspierany będzie także rozwój potencjału do skutecznej komercjalizacji wyników badań naukowych,zwłaszcza w uczelnianych: centrach transferu technologii, inkubatorach i spółkach celowych”. Zmiana w polu potenc. beneficjenci:„uczelnie i jednostki naukowe oraz ich spółki celowe,o których mowa w:ustawie prawo o szkolnictwie wyższym, ustawie o PAN oraz ustawie o instytutach badawczych”.Podobna zmiana w polach:kier.wsparcia i preferencje	98	98	Dla rozwoju innowacyjności niezwykle istotny jest nie tylko potencjał badawczy, ale przede wszystkim wdrożenia (komercjalizacyjny) uczelni wyższych.W latach 2004-2006 oraz 2007-2013 mieliśmy w Polsce do czynienia z licznymi przypadkami,gdy pomimo dofinansowania infrastr.badawczej znacznymi kwotami,poziom wdrożeń (komercjalizacji) realizowanych przez uczelnie praktycznie nie wzrósł. Kolejna uwaga dot.kręgu potencjalnych beneficj. Wg obecnego prawa jedn. naukowymi są wydziały, a nie uczelnie jako całość.Innowacyjną przedsiębiorczością i transferem technologii zajmują się jednostki ogólnouczelniane (centra transferu technologii, akademickie inkubatory przedsiębiorczości) oraz spółki celowe, a nie wydziały-taka zmiana jest niezwykle ważna i potrzebna.Bez tej zmiany dostęp tych jednostek do publicznego wsparcia na rozwój infrastruktury zostanie uniemożliwiony, a nakłady na B+R nie przełożą się na innowacje w przedsiębiorstwach.	środowisko naukowe	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Priorytet inwestycyjny 1.1 Wzmacnianie potencjału B+R jednostek naukowych, oparty jest na PI 1.1 w którym według linii demarkacyjnej wsparcie związane infrastrukturą B+R skierowany jest do jednostek naukowych.
127	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	W priorytecie inwestycyjnym PI 1.2 „Innowacyjne przedsiębiorstwa” niepoprawnie sformulowano oczekiwany efekt: Zwiększenie nakładów na działalność B+R w przedsiębiorstwach, bowiem pożądanym efektem ekonomicznym dowolnego przedsięwzięcia nie jest przecież wzrost kosztów. Ponadto w polu 'kierunki wsparcia' finansowanie usług świadczonych przez IOB powinno zostać ograniczone w tym priorytecie wyłącznie do usług proinnowacyjnych (tym samym należy wykreślić usługi podstawowe). W polu 'preferencje' warto dodać: „projekty stanowiące kontynuację lub uzupełnienie wcześniejszych skutecznych przedsięwzięć dofinansowanych ze środków publicznych”.	100	100	To nie wzrost nakładów (kosztów) powinien być efektem, ale np. „wzrost poziomu innowacyjności przedsiębiorstw”. Dla uzyskania efektu w postaci wzrostu poziomu innowacyjności, finansowanie usług IOB powinno zostać ograniczone wyłącznie do usług proinnowacyjnych. W przeciwnym razie o finansowanie będą się starać podmioty oferujące np. powierzchnie pod wynajem. Ponadto zasadne jest zapewnienie ciągłości (kontynuacji) dotychczasowych skutecznych inicjatyw w zakresie usług proinnowacyjnych, stąd propozycja zmiany w polu 'preferencje'.	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	1. Celem w PI 1.1 i 1.2 nie jest uzyskanie lepszego efektu ekonomicznego, ale zwiększenie zaangażowania m.in. przedsiębiorców (oraz ich środków) w rozwój i wykorzystywanie działalności B+R i rozwiązań innowacyjnych. Zawsze na początku generuje to większe koszty, choć w efekcie może przynieść również poprawę ekonomiczną przedsiębiorstwa. 2. ☒
128	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	W priorytecie inwestycyjnym PI 3.1 „Rozwój przedsiębiorczości” w 'kierunkach wsparcia' nie powinno się ograniczać wsparcia do tworzenia i rozwoju wyłącznie inkubatorów przedsiębiorczości. Ponadto w 'preferencjach' określono, że będą preferowane projekty na obszarach o wysokim bezrobociu, co nie jest zasadne z makroekonomicznego punktu widzenia.	103	103	Używając np. sformułowania „Wsparcie działań preinkubacyjnych i inkubacyjnych związanych z powstawaniem nowych przedsiębiorstw”, można będzie skierować wsparcie do innych IOB, które wspierają powstawanie start-up'ów (np. WCTT PWR wsparło dotąd powstanie ponad 150 innowacyjnych start-up'ów). Na obszarach o wysokim bezrobociu zwykle nie ma potencjału dla rozwoju przedsiębiorczości (choćby popytu lokalnego). Na podobnej zasadzie można wspierać rozwój rolnictwa na obszarach pustynnych – i niestety czyniono to w przeszłości np. w Chinach, czy ZSRR, marnując mnóstwo publicznych środków.	środowisko naukowe	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz.
129	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	W priorytecie PI 3.2 „Internacjonalizacja przedsiębiorstw”, warto rozszerzyć preferencje o projekty realizowane w konsorcjach.	103	103	Obecna preferencja obejmuje wyłącznie klastry, które nie są przecież ani jedyną, ani koniecznie najlepszą formą współpracy.	środowisko naukowe	Uwzględniona	
130	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Wnosimy o uwzględnienie w gronie potencjalnych beneficjentów i grup docelowych w priorytetach Wzmacnianie potencjału B+R jednostek naukowych, Innowacyjne przedsiębiorstwa, Rozwój przedsiębiorczości organizacji pozarządowych, a także konsorcjów organizacji pozarządowych z jednostkami naukowymi lub spółkami celowymi tworzonymi przez jednostki naukowe lub szkołami wyższymi lub podmiotami leczniczymi lub jednostkami badawczo-naukowymi.	98	107	Na Dolnym Śląsku działa około 60 organizacji pozarządowych, których przedmiotem działalności statutowej są badania i rozwój – wspomaganie rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności, rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technologicznych w gospodarce. Część z nich prowadzi regularną działalność badawczą i kształci w obszarach związanych z przemysłem. Uważamy, że organizacje pozarządowe mogą wdrażać innowacje na równi z innymi podmiotami. Istnieje wiele organizacji pozarządowych na polu nauki, które mają istotny dorobek, a także inne organizacje, które mogą skorzystać na powiązaniu ich działań z nauką. Uwzględnianie organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą (które posiadają status przedsiębiorcy), a pomijanie tych, które tej działalności nie prowadzą (gdyż np. prowadzą działalność pożytku publicznego) byłoby niezrozumiałe i może naruszać zasadę równości.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zgodnie z dokumentem wsparcie skierowane do przedsiębiorstw (w tym organizacji pozarządowych), dodatkowo organizacje pozarządowe nie posiadające statusu przedsiębiorcy mogą korzystać ze wsparcia jeśli w inny sposób przynależą do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów (np. są IOB).
131	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Kierunki wsparcia: Uwzględnienie podmiotów zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi jako realizujących projekty w PI 1.2 Innowacyjne przedsiębiorstwa proponowane zapisy: Dodatkowo finansowany będzie rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego w przedsiębiorstwach lub dla przedsiębiorstw, służący działalności innowacyjnej m.in. utworzenie centrów badawczo-rozwojowych. Ponadto zakłada się finansowanie profesjonalnych usług proinnowacyjnych i podstawowych, świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu i podmioty zarządzające sse. (...) Wspierane będą projekty IOB i zarządzających sse dotyczące rozwoju niezbędnej infrastruktury udostępnianej przedsiębiorcom (w tym laboratoriów) na potrzeby działalności innowacyjnej. Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: dopisanie do listy podmiotów zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi	100	102	Biorąc pod uwagę niskie nakłady przedsiębiorstw na prowadzenie własnych prac B+R, należy prowadzić działania, które zintensyfikują inwestycje firm w tym zakresie. Strefy ekonomiczne mogą w aktywny sposób włączyć się w proces zwiększania udziału środków przeznaczonych przez przedsiębiorstwa na działalność badawczą. Prowadzone przez sse analizy potencjału i potrzeb przedsiębiorstw, pozwalają na przygotowanie efektywnych narzędzi stymulujących rozpoczęcie działalności B+R w firmach. Ponadto sse mogą tworzyć centra badawczo-rozwojowe czy laboratoria dla przedsiębiorstw, które nie mają możliwości stworzenia własnych działów B+R. Jest to szczególnie istotne w przypadku mikro i małych firm, które nie potrzebują własnych działów B+R, a chcą prowadzić prace badawcze.	inne	Do rozpatrzenia	Rozpatrzenie propozycji wymaga pogłębionych analiz w zakresie dopuszczalności wsparcia dla sse (ze względu na pomoc publiczną)
132	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: dopisanie do listy podmiotów zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi jako realizujących projekty w PI 3.1 Rozwój przedsiębiorczości	102	103	Odpowiednio przygotowane tereny, uzbrojone działki, infrastruktura to jedne z najważniejszych elementów zachęcających przedsiębiorców do zainwestowania na danym obszarze. Specjalne strefy ekonomiczne, podejmują szereg działań i inicjatyw prowadzących do dostosowania terenów inwestycyjnych i ich uatrakcyjnienia. Dodatkowe wsparcie w postaci środków publicznych zintensyfikuje ten proces i pozwoli na szybsze rozpoczęcie inwestycji w regionie, zwłaszcza na obszarach o wysokim poziomie bezrobocia i terenach zdegradowanych. Ponadto sse mogą przyjąć na siebie rolę aktywizowania przedsiębiorczości w regionie poprzez wspieranie start-up'ów i tworzenia inkubatorów przedsiębiorczości. Zaletą takiego rozwiązania jest możliwość wsparcia merytorycznego ze strony firm funkcjonujących na terenie sse.	inne	Do rozpatrzenia	Rozpatrzenie propozycji wymaga pogłębionych analiz w zakresie dopuszczalności wsparcia dla sse (ze względu na pomoc publiczną)

133	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	PI.3.2 Internacjonalizacja przedsiębiorstw Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: dopisanie do listy podmiotów zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi jako podmioty realizujące projekty w PI 3.2	104	105	Zarządzający sse w aktywny sposób angażują się w internacjonalizację przedsiębiorstw. Organizowane przez sse wyjazdy na targi czy misje gospodarcze pozwalają przedsiębiorstwom zaistnieć na nowych rynkach zagranicznych, tworzą też okazję do wymiany doświadczeń i importu nowych rozwiązań technologicznych. Ponadto współpraca sse z izbami przemysłowo-handlowymi, ambasadami, przedstawicielstwami za granicą pozwala na organizację wydarzeń promujących dolnośląskich przedsiębiorców poza granicami kraju. Dlatego niezbędne wydaje się wpisanie zarządzających sse jako beneficjentów PI 3.2.	inne	Do rozpatrzenia	Rozpatrzenie propozycji wymaga pogłębionych analiz w zakresie dopuszczalności wsparcia dla sse (ze względu na pomoc publiczną)
134	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	1. Zamiast „Wzrost nakładów na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB” [str.99] „Wzrost nakładów na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB (w cenach bieżących)”. 2. Zamiast „Zwiększenie nakładów przedsiębiorstw na działalność innowacyjną” [str.101-102] „Wzrost nakładów przedsiębiorstw na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych w przemyśle i sektorze usług w przedsiębiorstwach powyżej 9 pracujących ”,	99	104	Uszczegółowienie wskaźników zgodnie z metodologią GUS; Ad2. Ponieważ zaproponowane wskaźniki dotyczą przedsiębiorstw przemysłowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.	inne	Uwzględniona	
135	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	3. Zamiast „Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym”[str.104] „Liczba nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym” 4. Zamiast „Zwiększenie wartości produkcji sprzedanej produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w ostatnich 3 latach w relacji do wartości produkcji sprzedanej ogółem w badanym roku”[str.108] „Wzrost udziału wartości produkcji sprzedanej produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w przedsiębiorstwach przemysłowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób wprowadzonych na rynek w ostatnich 3 latach w wartości produkcji sprzedanej ogółem w badanym roku”,	97	104	uszczegółowienie nazwy zgodnie z metodologią GUS, Ad.4 ponieważ zaproponowany wskaźnik dotyczy przedsiębiorstw przemysłowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób	inne	Uwzględniona	
136	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Priorytet inwestycyjny: Internacjonalizacja przedsiębiorstw (PI 3.2) [Str. 106] „Przychody podmiotów z kapitałem zagranicznym ze sprzedaży wyrobów i usług na eksport w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób” Wartość bazowa w 2011 r. - 37202,9 mln zł, źródło: GUS. (por. Publikacja „Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2011 r.”, GUS, Warszawa, 2012) UWAGA: Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych	106	106	Propozycja wskaźników na bazie danych GUS	inne	Uwzględniona	
137	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Wnioskujemy, aby wyłączyć z preferencji projekty "ukierunkowane w szczególności na obszary o wysokim bezrobociu".	102	104	Duży potencjał związany z powstawaniem nowych miejsc pracy tkwi w tradycyjnym handlu targowym, którego, infrastruktura wymaga dostosowania do wysokich oczekiwań współczesnych konsumentów. Kluczową rolę odgrywają miejsca sprzedaży świeżych produktów naturalnych i żywności regionalnej, integrujące środowiska lokalne (społecznie, kulturalnie i ekonomicznie). Lokalne targi wpływają bezpośrednio na zwiększenie aktywności gospodarczej producentów żywności z Dolnego Śląska, wprowadzają w życie polityki zmniejszenia emisji CO2 (poprzez m.on. skracanie łańcuchów dostaw produktów), a także promują zdrowy styl życia wśród mieszkańców. Stworzenie miejsc handlu lokalną żywnością w uporządkowanej przestrzeni miejskiej zmniejszają zjawisko nielegalnego handlu, tworząc jednocześnie atrakcyjną ofertę dla mieszkańców i turystów.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz.
138	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Prosimy o rozszerzenie grona beneficjentów o JST, a tym samym dodanie wskaźnika rezultatu: zwiększenie ilości punktów handlowych na obszarze objętym projektem.	107	110	Zahamowanie negatywnych skutków zmian w strukturze handlowej centrum (wyludnianie centrum, zwiększanie liczby pustych lokali użytkowych, dewastacje) jest istotnym elementem zrównoważonego rozwoju Wrocławia. Dzięki dopuszczeniu jst do dofinansowania w ramach PI 3.3 możliwe będzie ożywienie centrum staromiejskiego Wrocławia, wprowadzenie funkcji menedżera centrum, który będzie zarządzał przestrzenią publiczną, kreowaniem nowych usług informacyjno-komunikacyjnych i społecznych dla przedsiębiorców i mieszkańców (np. modernizacja usług okołohandlowych - aplikacje mobilne, dostawy zakupów, udogodnienia dla seniorów). Rezultatem przedmiotowych działań będzie natomiast zwiększenie ilości lokali handlowych w centrum Wrocławia, a tym samym powstanie nowych firm i miejsc pracy.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	PI skierowany bezpośrednio do MŚP. Nie istnieje możliwość wsparcia inicjatyw JST w jego zakresie. Rozwój przedsiębiorczości możliwy jest w PI 3.1.
139	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	W priorytetach inwestycyjnych nie przewiduje się wprost rewitalizacji zdegradowanych obszarów poprzemysłowych.	97	111	Na terenie Gminy Miejskiej Nowa Ruda występuje znaczna powierzchnia terenów zdegradowanych, wymagających pilnej interwencji.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
140	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Kierunki wsparcia Priorytetu 3.1 nie przewidują (lub nie jest to wprost napisane) makroniwelacji gruntów w celu ich przystosowania do tworzenia nowej infrastruktury inwestycyjnej.	102	104	Wprowadzenie takiego instrumentu umożliwi przygotowanie lepszej infrastruktury dla inwestorów.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
141	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Kierunku wsparcia Wsparcie ukierunkowane jest na tworzenie i wspomaganie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości (w tym akademickich) oraz stref aktywności gospodarczej.	103	103	Należy stworzyć możliwość dofinansowania przedsięwzięć służących przeciwdziałaniu pogłębianiu się różnicowania rozwojowego terenów wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju obszarów aktywności gospodarczej gmin wiejskich dotkniętych szczególnie wysokim bezrobociem.	osoba fizyczna	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz.

142	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Należy uzupełnić zapis "wsparcie tworzenie i rozwoju instytucji" oraz poszerzyć grupę beneficjentów i grup docelową: - W ramach priorytetu możliwe będzie ponadto wsparcie tworzenia i rozwoju instytucji popularyzujących naukę i innowacje wśród mieszkańców regionu. „Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: - jednostki naukowe;- konsorcja jednostek naukowych;- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia w zakresie tworzenia i rozwoju instytucji popularyzujących naukę;- jednostki organizacyjne jst w zakresie tworzenia i rozwoju instytucji popularyzujących naukę.- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia- jednostki organizacyjne powołane do wykonywania zadań leżących w kompetencji samorządów (np. parki technologiczne, instytuty technologiczne, agencje rozwoju).	8	98	Ograniczenie udziału jst i instytucji prowadzonych przez jst tylko do możliwości tworzenia nowych instytucji nie odpowiada zapisom kierunków wsparcia s. 98. Ww instytucje związane ze środowiskiem naukowo-badawczym nie mogą być wyłączone z możliwości dofinansowania infrastruktury naukowo-badawczej (parki technologiczne) oraz możliwości „upowszechnianie wiedzy o nauce i postawach innowacyjnych w społeczeństwie”. Ograniczenie kategorii beneficjentów, pozostawiając samorządom jedynie możliwość uczestniczenia we wsparciu RPO WD w ramach P.1.1. - tylko przy tworzeniu nowych instytucji (bez możliwości wspierania istniejących) - spowoduje rozproszenie wsparcia w regionie (co jest sprzeczne z założeniami RPO WD) . Jednocześnie nie ma możliwości rozwoju instytucji naukowych ze środków programów krajowych w zakresie: „upowszechnianie wiedzy o nauce i postawach innowacyjnych w społeczeństwie.”	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
143	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Priorytet inwestycyjny 3.2. Internacjonalizacja przedsiębiorstw, Kierunki wsparcia: po słowach „(...) w szczególności na terenach wymagających specyficznego wsparcia np. o niskim poziomie aktywności społeczno - gospodarczej” proponuje się dodać: „oraz miejsc pracy dedykowanych do grup wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym, znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy”. Wskaźnik rezultatu: proponuje się dodanie wskaźnika pn.: „liczba nowych stanowisk pracy utworzonych w wyniku realizacji projektu”.	107	107	Niezbędne do prawidłowej realizacji priorytetu w regionie.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Uwaga nie znajduje zastosowania do I 3.2. Internacjonalizacja przedsiębiorstw.
144	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Dodatkowo finansowany będzie rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego w przedsiębiorstwach lub dla przedsiębiorstw, służący działalności innowacyjnej m.in. utworzenie centrów badawczo-rozwojowych. Ponadto zakłada się finansowanie profesjonalnych usług proinnowacyjnych i podstawowych, świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu i podmioty zarządzające sse. (...) Wspierane będą projekty IOB i zarządzających sse dotyczące rozwoju niezbędnej infrastruktury udostępnianej przedsiębiorcom (w tym laboratoriów) na potrzeby działalności innowacyjnej. Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: dopisanie do listy podmiotów, zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi.	100	101	Ze względu na dotychczasowe niskie nakłady firm na prowadzenie własnych prac B+R, należy przeprowadzić działania, które zintensyfikują inwestycje przedsiębiorstw w tej dziedzinie. Specjalne strefy ekonomiczne mogą w aktywny sposób włączyć się w proces zwiększania udziału środków przeznaczanych przez inwestorów na działalność badawczą. Prowadzone przez sse analizy potencjału i potrzeb przedsiębiorstw, pozwalają na przygotowanie efektywnych narzędzi stymulujących rozpoczęcie tego typu działalności. Ponadto spółki zarządzające mogą tworzyć centra badawczo-rozwojowe czy laboratoria dla przedsiębiorstw, które nie mają możliwości stworzenia działów B+R we własnym zakresie. Jest to szczególnie istotne w przypadku mikro i małych firm.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Ze względu na pomoc publiczną konieczne jest powołanie spółki celowej przez SSE będącej IOB.
145	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: dopisanie do listy podmiotów zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi	102	103	W pełni przygotowane tereny inwestycyjne, uzbrojone działki, infrastruktura techniczna to jedne z najważniejszych elementów, na które zwracają uwagę inwestorzy podejmując decyzję o lokalizacji projektu inwestycyjnego. Spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi, w sposób ciągły prowadzą prace nad uatrakcyjnieniem terenów inwestycyjnych i dostosowanie ich do potrzeb inwestorów . Dodatkowo wsparcie w postaci środków publicznych zintensyfikuje ten proces i pozwoli na szybsze rozpoczęcie inwestycji w regionie, zwłaszcza na obszarach o wysokim poziomie bezrobocia i terenach zdegradowanych, Ponadto sse mogą przyjąć na siebie rolę wsparcia przedsiębiorczości w regionie poprzez pomoc dla start-upów i tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości. Zaletą takiego rozwiązania jest możliwość wsparcia merytorycznego oraz tworzenie więzi klastrowych pomiędzy istniejącymi inwestorami strefowymi oraz nowymi podmiotami.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Ze względu na pomoc publiczną konieczne jest powołanie spółki celowej przez SSE będącej IOB.
146	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: dopisanie do listy podmiotów zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi	104	105	Zarządzający sse w aktywny sposób angażują się w internacjonalizację przedsiębiorstw z regionu. Specjalne strefy ekonomiczne organizują misje gospodarcze, spotkania B2B oraz wyjazdy na targi branżowe, do udziału w których zapraszani są przedsiębiorcy. Tego typu działania pomagają przedsiębiorstwom zaistnieć na nowych rynkach zagranicznych, tworząc możliwości wymiany doświadczeń i importu nowych rozwiązań technologicznych oraz know-how. Dodatkowo współpraca sse z izbami przemysłowo-handlowymi, ambasadami, WPHI pozwala na organizację wydarzeń promujących dolnośląskich przedsiębiorców poza granicami kraju. Dlatego niezbędne wydaje się wpisanie zarządzających sse jako beneficjentów PI 3.2.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Ze względu na pomoc publiczną konieczne jest powołanie spółki celowej przez SSE będącej IOB.
147	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	1. Rozszerzyć katalog beneficjentów o przedsiębiorstwa działające w branży mediów, w szczególności nadawców telewizyjnych.	98	98	Przedsiębiorstwa działające w branży mediów, w szczególności nadawcy telewizyjni, mają szerokie możliwości popularyzowania nauki i innowacji oraz upowszechniania wiedzy o nauce i postawach innowacyjnych wśród mieszkańców regionu. W stosunku do innych form przekazu treści nadawcy telewizyjni dysponują przewagą pod względem zasięgu oddziaływania i jednostkowego kosztu dotarcia do odbiorcy. Ze względu na powszechny dostęp mieszkańców regionu do sygnału telewizyjnego, w szczególności naziemnej telewizji cyfrowej, przekaz telewizyjny powinien zostać uwzględniony jako jeden ze sposobów realizacji celów priorytetu.	inne	Odrzucona	Priorytet inwestycyjny 1.1 Wzmacnianie potencjału B+R jednostek naukowych, oparty jest na PI 1.1 w którym według linii demarkacyjnej wsparcie związane infrastrukturą B+R skierowany jest do jednostek naukowych i uczelni wyższych, ponadto projekty muszą być uzgodnione w trakcie negocjacji Kontraktu Terytorialnego.
148	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	2. Dodać działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) popularyzujące naukę i innowacje wśród mieszkańców regionu.	98	98	Działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) mogą stanowić skuteczne narzędzie popularyzowania nauki i innowacji wśród mieszkańców regionu. W stosunku do innych sposobów popularyzowania nauki i innowacji przekaz medialny dysponuje przewagą pod względem zasięgu oddziaływania i jednostkowego kosztu dotarcia do odbiorcy.	inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Działania medialne nie są przewidziane w Osi 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, nie dopuszcza tego linia demarkacyjna - w przypadku PI 1.1
149	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	1. Dodać działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) wspierające aktywność gospodarczą w sektorze mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwój inkubatorów przedsiębiorczości (w tym akademickich), w szczególności na obszarach o wysokim bezrobociu.	103	103	Działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) mogą stanowić skuteczne narzędzie promujące aktywność gospodarczą w sektorze mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwój inkubatorów przedsiębiorczości.	inne	Częściowo uwzględniona	Wsparcie ukierunkowane na inkubację. Informacja i promocja możliwa jako jeden z elementów realizowanego projektu.
150	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	1. Dodać działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) ukierunkowane na promocję przedsiębiorstw i wzmocnienie wizerunku dolnośląskiej gospodarki, obejmujące m.in. promocję gospodarczą i turystyczną regionu.	105	105	Działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) mogą być skutecznym narzędziem promowania przedsiębiorstw i propagowania pozytywnego wizerunku dolnośląskiej gospodarki. Działania medialne mają wysoką skuteczność zwłaszcza w przypadku promocji turystycznej.	inne	Uwzględniona	
151	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	W wierszu "Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe" powinno zostać ujednolicone nazewnictwo związane z jednostkami badawczo - rozwojowymi.	98	98	Ujednolicenie nazewnictwa pozwoli na bardziej precyzyjne wykorzystanie środków RPO.	środowisko naukowe	Uwzględniona	
152	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	W wierszu "Potencjalni beneficjenci (...) ujednolicić nazewnictwo związane z uczelniami wyższymi i jednostkami naukowymi.	103	103	Precyzyjne określenie beneficjentów pozwoli na lepsze wykorzystanie środków RPO.	środowisko naukowe	Uwzględniona	
153	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Wspierane dofinansowaniem powinny być projekty ukierunkowane na organizację zbiorowych wystaw na terenie działalności przedsiębiorstw w ramach konsorcjów lub klastrów ukierunkowanych na przyjęcie wizyt studyjnych potencjalnych zagranicznych partnerów handlowych.	105	105	Takie dedykowane imprezy o ile uda się skompletować listę potencjalnych odbiorców zainteresowanych Dolnośląskim rynkiem mogą być bardziej efektywne niż wyjazdy na targi	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	

154	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Proszę o dodanie do katalogu potencjalnych beneficjentów i grup docelowych kategorii "uczelnie wyższe"	98	98	W innych częściach Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 np. na s.103 szkoły wyższe i jednostki naukowe są wpisywane odrębnie, dlatego też wnioskujemy o dodanie kategorii "uczelnie wyższe", żeby nie było wątpliwości jakie podmioty mogą być beneficjentami i grupami docelowymi projektów oraz żeby była zachowana przejrzystość, jasność i precyzyjność zapisów ww. dokumentu	środowisko naukowe	Uwzględniona	
155	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	ujęcie w grupie beneficjentów szkół wyższych	98	98	Uniwersytet Wrocławski prowadzi obecnie szeroką popularyzację nauki w ramach DOLNOŚLĄSKIEGO FESTIWALU NAUKI, MUZEUM UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO, OGRODU BOTANICZNEGO UNIWERSYTETU, MUZEUM CZŁOWIEKA, MUZEUM MINERALOGICZNE, MUZEUM GEOLOGICZNE, STACJA ORNITOLOGICZNA W RUDZIE MILICKIEJ, STACJI EKOLOGICZNEJ STORCZYK, MUZEUM PRZYRODNICZE I HERBARIUM.	środowisko naukowe	Uwzględniona	
156	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Wykonanie opracowania dot. usunięcia barier i usprawnienia oraz, poprawienia efektywności współpracy jednostek naukowo-badawczych z gospodarką.	222	223	Zrealizowanie proponowanego tematu zwiększy zainteresowanie jednostek n-b współpracą z podmiotami gospodarczymi i zwiększy efektywność wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na działalność badawczą.	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
157	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Wnosimy o uwzględnienie w gronie potencjalnych beneficjentów i grup docelowych w priorytetach: Wzmacnianie potencjału B+R jednostek naukowych (PI 1.1), Innowacyjne przedsiębiorstwa (PI 1.2), Rozwój przedsiębiorczości (PI 3.1) organizacji pozarządowych, a także konsorcjów organizacji pozarządowych z jednostkami naukowymi lub spółkami celowymi tworzonymi przez jednostki naukowe lub szkołami wyższymi lub podmiotami leczniczymi lub jednostkami badawczo-naukowymi.	98	107	Na Dolnym Śląsku działa około 60 organizacji pozarządowych, których przedmiotem działalności statutowej są badania i rozwój – wspomaganie rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności, rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technologicznych w gospodarce. Część z nich prowadzi regularną działalność badawczą i kształci w obszarach związanych z przemysłem. Uważamy, że organizacje pozarządowe mogą wdrażać innowacje na równi z innymi podmiotami. Istnieje wiele organizacji pozarządowych na polu nauki, które mają istotny dorobek, a także inne organizacje, które mogą skorzystać na powiązaniu ich działań z nauką. Uwzględnianie organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą (które posiadają status przedsiębiorcy), a pomijanie tych, które tej działalności nie prowadzą (gdyż np. prowadzą działalność pożytku publicznego) byłoby niezrozumiałe i może naruszać zasadę równości.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
158	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Do kierunków wsparcia: Wsparcie obejmować będzie również [...] wprowadzanie procesów ułatwiających optymalizację wykorzystania zasobów przedsiębiorstwa za pomocą rozwiązań informatycznych oraz zakup i wdrożenie rozwiązań o charakterze technicznym i informatycznym dodać wyrażenie: wprowadzanie systemów wspierających nisko- i zero-emisyjne formy transportu, w tym mobilność pracowników.	107	107	Zakup rowerów służbowych, transport towarów za pomocą rowerów z napędem elektrycznym, organizacja transportu zbiorowego, lepsze wykorzystanie wspólnych dojazdów, systemy car-sharing, itp., to sposoby na obniżenie kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw idące w parze z celami redukcji emisji CO2 zapisanymi w strategii Europa 2020.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Wprowadzanie systemów wspierających nisko- i zero-emisyjne formy transportu, w tym mobilność pracowników, nie przyczynia się do realizacji celu szczegółowego w PI 3.3.
159	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	propozycja zmiana celu szczegółowego - rozwój strategicznej infrastruktury badawczej zgodnej z inteligentnymi specjalizacjami regionu dopisanie nowego celu jakim jest - finansowanie badań naukowych zgodnych z inteligentnymi specjalizacjami regionu ukierunkowanych na komercjalizację	98	98	zmiana wyniku z linii demarkacyjnej pomiędzy poziomem krajowym a regionalnym (ostatnia dostępna wersja)	środowisko naukowe	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Cel szczegółowy brzmi: "Rozwój potencjału B+R jednostek naukowych". Linia demarkacyjna umożliwia finansowanie badań naukowych realizowanych przez jednostki naukowe na poziomie kraju.
160	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	propozycja zwiększenia katalogu potencjalnych Beneficjentów i grup docelowych o : - konsorcja naukowo - przemysłowe - Uczelnie wyższe - spółki celowe tworzone przez Uczelnie , jednostki naukowe - instytucje otoczenia biznesu	98	98	zmiana była zgłaszana w trakcie spotkań Grupy Roboczej RPO WD 2014 - 2020 poszerzenie katalogu beneficjentów jest zgodne z celem osi 1	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	Priorytet inwestycyjny 1.1 Wzmacnianie potencjału B+R jednostek naukowych, oparty jest na PI 1.1 w którym według linii demarkacyjnej wsparcie związane infrastrukturą B+R skierowany jest do jednostek naukowych i uczelni wyższych, ponadto projekty muszą być uzgodnione w trakcie negocjacji Kontraktu Terytorialnego.
161	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	zmiana zapisu - Wsparcie przedsiębiorstw obejmować będzie także wdrożenie wyników badań naukowych/technologii oraz praw do własności intelektualnej związanej z wdrażanym produktem lub usługą na Wsparcie obejmować będzie także wdrożenie własnych lub zakupionych wyników badań naukowych/technologii oraz praw do własności intelektualnej związanej z wdrażanym produktem lub usługą	100	100	zmiana wynika z propozycji poszerzenia katalogu Beneficjentów priorytetu, jak również zmian ustawy prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o zasadach finansowania nauki	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	W tym kierunku wsparcia, najważniejsze jest powiązanie przedsiębiorcy właśnie z wynikami badań naukowych/technologii oraz praw do własności intelektualnej związanej z wdrażanym produktem lub usługą.
162	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	propozycja poszerzenia katalogu Beneficjentów działania o : - spółki celowe tworzone przez Uczelnie wyższe i jednostki naukowe - podmioty zarządzające parkami/centrami transferu technologii/klastrami	101	101	zmiana wynika z propozycji zmian ustawy prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o zasadach finansowania nauki	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	Zgodnie z dokumentem w ramach tego PI wsparcie skierowane jest przede wszystkim do przedsiębiorstw (w tym organizacji pozarządowych), również spółek celowych uczelni wyższych jeżeli posiadają status IOB.
163	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	propozycja poszerzenia katalogu Beneficjentów o : - spółki celowe tworzone przez uczelnie wyższe i jednostki naukowe - podmioty zarządzające parkami/centrami transferu technologii/incubatory przedsiębiorczości - porozumienia podmiotów wymienionych w katalogu Beneficjentów reprezentowanych przez Lidera	103	103	propozycja zmian uzasadniona jest kierunkami wsparcia i uwzględnia pominięte typy potencjalnych Beneficjentów i grup docelowych	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	Zgodnie z dokumentem w ramach tego PI wsparcie skierowane jest przede wszystkim do przedsiębiorstw (w tym organizacji pozarządowych), również spółek celowych uczelni wyższych jeżeli posiadają status IOB.
164	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	propozycja poszerzenia katalogu Beneficjentów o : - spółki celowe uczelni wyższych i jednostek naukowych - porozumienia podmiotów wymienionych w katalogu reprezentowanych przez lidera	105	105	zmiana pozwala na udział "nowych" przedsiębiorstw jakimi są spółki celowe w zdobywaniu nowych rynków zbytu	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	Zgodnie z dokumentem w ramach tego PI wsparcie skierowane jest przede wszystkim do przedsiębiorstw (w tym organizacji pozarządowych), również spółek celowych uczelni wyższych jeżeli posiadają status IOB.
165	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	propozycja poszerzenia katalogu Beneficjentów o : - spółki celowe uczelni wyższych i jednostek naukowych - porozumienia podmiotów wymienionych w katalogu reprezentowanych przez lidera	107	107	poszerzenie katalogu Beneficjentów umożliwi osiągnięcie zakładanych celów priorytetu - zgodnie z wymienionymi kierunkami wsparcia w tym - Wsparcie obejmować będzie również rozwój produktów i usług opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych, sprzedaż produktów i usług w internecie (handel elektroniczny), tworzenie i udostępnianie usług elektronicznych, wprowadzanie procesów ułatwiających optymalizację wykorzystania zasobów przedsiębiorstwa za pomocą rozwiązań informatycznych oraz zakup i wdrożenie rozwiązań o charakterze technicznym i informatycznym, które prowadzą do realizacji procesów biznesowych między przedsiębiorcami w formie elektronicznej.	środowisko naukowe	Odrzucona	Zgodnie z dokumentami programowymi PI Rozwój produktów i usług w MŚP (PI 3.3) skierowany jest do przedsiębiorców.

166	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	MKIDN postuluje o modyfikację zapisu: „Aby wzmocnić wizerunek regionu (w wymiarze zarówno krajowym jak i międzynarodowym) należy również promować jego gospodarcze, turystyczne i kulturalne zasoby. Ponadto, postulujemy o modyfikację ostatniego akapitu w kierunkach wsparcia, tj.: „Realizowane będą działania ukierunkowane na promocję przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych (w tym m.in. branż rolno-spożywczych), a także na wzmocnienie wizerunku dolnośląskiej gospodarki, obejmujące m.in. promocję gospodarczą i turystyczną i kulturalną regionu (w wymiarze krajowym i międzynarodowym)” Ponadto, proszę o uzupełnienie katalogu beneficjentów o instytucje kultury.	104	105	W opinii MKIDN należy lepiej wyeksponować znaczenie potencjału kulturowego dla promocji regionu i rozwoju usług turystycznych. Obiekty kulturalne stanowią jeden z najbardziej istotnych elementów produktu turystycznego i cel sam w sobie turystyki kulturalnej, a jednocześnie przyczyniają się pośrednio do rozwoju zewnętrznych branż, powiązanych z turystyką (m.in. gastronomia, hotelarstwo).	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	Promocja kultury zostanie uwzględniona w kierunkach wsparcia, nie dopisano instytucji kultury do katalogu beneficjentów.
167	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Prośba o modyfikację przedostatniego zdania: „Aby nastąpił wzrost gospodarczy regionu i zwiększenie zatrudnienia, należy wspierać działania prowadzące do trwałego rozwoju istniejących przedsiębiorstw. Jednym z czynników, które warunkują dynamiczny wzrost przedsiębiorstw jest wprowadzanie na rynek nowych produktów i usług (w tym opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych), ze szczególnym uwzględnieniem bazy regionalnych zasobów (w tym turystycznych i kulturalnych), i potencjału wytwórczego”.	106	107	Instytucje kultury oraz uczelnie artystyczne są podmiotami odpowiedzialnymi za kształcenie kadr dla przemysłów kreatywnych oraz krzewienie kultury, stanowiącej istotny element nowoczesnych produktów/usług turystycznych.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
168	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Proszę o wprowadzenie do zestawu beneficjentów „podmioty prowadzące działalność gospodarczą”	100	101	Ze wzgl. na brak słowniczka w obecnej wersji RPO, oraz występow. dwóch różnych poj. opisujących podmioty w zakresie prow. dział. gosp., tj. w niektórych prioryt. na liście benef. pojawia się określenie przedsiębiorstwo, a w innych podmioty prow. dział. gosp., prosimy wszędzie tam gdzie występuje wyłącznie pojęcie przedsiębiorstwo, wpraw. Wyjaśnienie że chodzi także o podmioty prowadzące dział. gosp. Tym bardziej, że zgodnie z zał. ldo Rozp. Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6.08.2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu, art. 1, „Za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący dział. gosp. bez względu na jego formę prawną.” Zatem zgodnie z pow. zapisem przedsięb. jest jednoznaczne z podmiotem prow. dział. gosp. Prosimy wszędzie tam gdzie któreś z tych dwóch pojęć występuje zamiennie ujednolicić nazwę wprowadzając rodzaj beneficjenta jako podmiot prow. działalność gosp.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	Nazewnictwo podmiotów gospodarczych zostanie ujednolicone
169	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Proszę o wprowadzenie do zestawu beneficjentów Wprowadzenie wyjaśnienia, że MŚP to wszelkie podmioty prowadzące działalność gospodarczą zgodnie z zał. ldo Rozp. Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6.08.2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu	107	107	MŚP to kolejne pojęcie które pojawia się w RPO, prócz przedsiębiorstwa i podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Proszę każdorazowo do zestawu Beneficjentów wprowadzić wyjaśnienie że zgodnie z zał. ldo Rozp. Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6.08.2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu, art. 1, „Za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną.”	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Nazewnictwo podmiotów gospodarczych zostanie ujednolicone .
170	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	W wymienione w projekcie RPO metody i sposoby wsparcia przedsiębiorczości i innowacyjności w pełni wpisują się zapisane w SEIP projekty planowane do realizacji przez Gminę Miejską Bolesławiec. W latach 2014 - 2020 są to: Udostępnienie i uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych na obszarze BSAG; Inkubator Przedsiębiorczości w Bolesławcu; Inkubator Przedsiębiorczości w Bolesławcu; Innowacyjne centrum laboratoryjne w Bolesławcu;	97	110	Określenie zakresu osi priorytetowej Przedsiębiorczość i innowacje w sposób nakreślony w projekcie RPO umożliwia realizację projektów planowanych przez Gminę Miejską Bolesławiec przy współfinansowaniu ze środków EFRR.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
171	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe - dopisać organizacje pozarządowe, w tym LGD	103	103	Organizacje pozarządowe są ważnym elementem społeczeństwa obywatelskiego, jednym z filarów ekonomii i przedsiębiorczości, jednym z najlepszych źródeł innowacyjności i kreatywności. Dotychczasowa rola LGD w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 była również rolą Inkubatorów Przedsiębiorczości, o których mowa w tej osi PI 3.1. Nie można ograniczać dostępu aplikowania do tego ważnego obszaru takim podmiotom jakimi są NGO, w tym LGD.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Organizacje pozarządowe mogą aplikować o wsparcie w ramach tego priorytetu inwestycyjnego gdy posiadają status instytucji otoczenia biznesu.
172	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Proponuje się rozszerzenie listy beneficjentów o stowarzyszenia i fundacje lub konsorcja tych podmiotów z przedsiębiorcami z jednostkami naukowymi lub spółkami celowymi tworzonymi przez jednostki naukowe lub szkołami wyższymi lub podmiotami leczniczymi lub jednostkami badawczo-naukowymi	101	107	Przedsiębiorcy realizują projekty B+R samodzielnie lub we współpracy w ramach konsorcjów naukowo - przemysłowych. Projekty uniwersalne mogą być realizowane efektywniej przez fundacje celowe lub stowarzyszenia branżowe. Podobnie implementacja nowym przedsięwzięć i/lub usług może być efektywniej realizowana przez stowarzyszenia lub fundacje celowe.	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Organizacje pozarządowe mogą aplikować o wsparcie w ramach tego priorytetu inwestycyjnego gdy posiadają status instytucji otoczenia biznesu lub są to przedsiębiorstwa.
173	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Uwaga (s.107) Do kierunków wsparcia: Wsparcie obejmować będzie również [...] wprowadzanie procesów ułatwiających optymalizację wykorzystania zasobów przedsiębiorstwa za pomocą rozwiązań informatycznych oraz zakup i wdrożenie rozwiązań o charakterze technicznym i informatycznym dodać wyrażenie: wprowadzanie systemów wspierających nisko- i zero-emisyjne formy transportu, w tym mobilność pracowników.	107	107	Zakup rowerów służbowych, transport towarów za pomocą rowerów z napędem elektrycznym, organizacja transportu zbiorowego, lepsze wykorzystanie wspólnych dojazdów, systemy car-sharing, itp., to sposoby na obniżenie kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw idące w parze z celami redukcji emisji CO2 zapisanymi w strategii Europa 2020.	inne	Odrzucona	Wprowadzanie systemów wspierających nisko- i zero-emisyjne formy transportu, w tym mobilność pracowników, nie przyczynia się do realizacji celu szczegółowego w PI 3.3.
174	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Proponuję wpisać dodatkowy kierunek wsparcia, który również istotnie przyczyni się do podniesienia innowacyjności przedsiębiorstw: - prace R&D w wyniku których realizowana jest tzw. customization czyli dopasowanie do aktualnych wymogów rynku i klientów istniejących już ni/lub produktów.			Tego rodzaju prace prowadzą do zwiększenia poziomu innowacyjności oraz zaawansowania technologicznego produktów i rozwiązań. Warto również rozważyć możliwość dofinansowywania środków trwałych niezbędnych do podniesienia innowacyjności produktów i rozwiązań, a tym samym zwiększenie innowacyjności samych przedsiębiorstw.	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	
175	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Wskazane byłoby uwzględnienie w Osi Przedsiębiorstwa i innowacje sektora przedsiębiorczości społecznej.	23	23	Prośba o uzupełnienie zapisu	inne	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla sektora przedsiębiorczości społecznej możliwe w ramach PI 9.8, przedsiębiorstwo prowadzące działalność gospodarczą, mogą skorzystać ze wsparcia na takich samych zasadach jak inne przedsiębiorstwa w Osi Przedsiębiorstwa i innowacje
176	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	Czytelniejsze zapisy dotyczące wsparcia dla firm			brak	inne	Uwaga w formie komentarza lub pytania	

177	Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna, Oś 4 Środowisko i zasoby	Prośba o ujęcie w ramach RPO WD 2014-2020 sektora łowiectwa i leśnictwa w ramach osi priorytetowych: Przedsiębiorstwa i innowacje, gospodarka niskoemisyjna, środowisko i zasoby z przeznaczeniem na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskiwania i zrywki drewna, jak i pozyskania biomasy. Co pozwoli naszym firmom dokonania prawdziwego skoku technologicznego w procesie pozyskania i zrywki drewna. Ponadto w zdecydowany sposób podniesie bezpieczeństwo i higienę pracy w najbardziej niebezpiecznym procesie produkcji leśnej. Pozwoli nam na równych warunkach startować w przetargach na usługi leśne z kolegami z innych województw, którzy już od 2007 roku mogą korzystać ze środków w ramach RPO. Chciałbym nadmienić, iż nasze Stowarzyszenie reprezentuje środowisko firm świadczących usługi na rzecz Lasów Państwowych. Opieramy się na zatrudnieniu przede wszystkim pracowników wiejskich, niejednokrotnie będąc jedynym pracodawcą w danej miejscowości, czym przyczyniamy się w walnie do poprawy warunków życia ludności wiejskiej i z małych miasteczek. Ponadto włączamy się aktywnie do procesu pozyskania biomasy co jest zgodne z polityką obniżenia szkodliwych gazów i pyłów. Z tych też powodów uważamy, iż					inne	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
178	Oś 10 Edukacja	Pragnę zapoznać się z możliwościami jakie oferuje Regionalny Program Operacyjny.	1	2	Pragnę zapoznać się z możliwościami jakie oferuje Regionalny Program Operacyjny. Chciałabym sprawdzić na ile wymogi Programu odpowiadają moim pomysłom na innowacyjną firmę.		osoba fizyczna	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
179	Oś 10 Edukacja	Uzupełnienie Kierunków wsparcia: Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz osób dorosłych chcących podnieść swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje w zakresie języków obcych, technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz innych szkoleń (ogólnych i zawodowych), kończących się powszechnie uznawanymi certyfikatami.	194	194	Idea uczenia się przez całe życie realizowana jest poprzez Priorytet inwestycyjny 10.3. Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie. Jednak, pomimo iż w opisie Priorytetu wskazano na konieczność podwyższania kwalifikacji formalnych (ogólnych i zawodowych), kierunki wsparcia ograniczone są tylko do nauki języków obcych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych. Aby osiągnąć zakładane cele, konieczne jest rozszerzenie tego zakresu działań o inne szkolenia (ogólne i zawodowe), z zachowaniem konieczności uzyskania powszechnie uznawanych certyfikatów. Pozwoli to na wzmocnienie kwalifikacji osób dorosłych, które chcą podnieść swoje kwalifikacje zawodowe, a tym samym zwiększy zaangażowanie obywatelskie oraz szanse zatrudnienia.		instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
180	Oś 10 Edukacja	Będąc na konsultacjach w Centrum Edukacji Ekologicznej w Miliczu w dniu 15.11.2013r. Wnoszę swoją uwagę dotyczącą osi-Edukacja. W części: Kierunki wsparcia. Wsparcie ukierunkowane będzie na realizację inicjatyw związanych z kształtowaniem kompetencji kluczowych, w szczególności wsparcie nauki języków obcych, przedmiotów matematyczno- przyrodniczych i cyfrowych (dodałbym zajęć technicznych)...	188	191	W gimnazjum i szkole podstawowej nauczany jest przedmiot - zajęcia techniczne. Z mojego rozeznania wynika, że w szkołach podstawowych i gimnazjalnych nie ma sal lekcyjnych przystosowanych do realizacji podstawy programowej tych zajęć. Moim zdaniem. Wyposażenie takich gabinetów dałoby szansę rozwijania umiejętności manualnych i przygotowania młodego człowieka do nauki zawodu w szkołach ponadgimnazjalnych.		jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
181	Oś 10 Edukacja	Zakup sprzętu i oprogramowania do szkolnych pracowni komputerowych. Zakup tablic interaktywnych i projektorów do sal lekcyjnych. Zakup dzienników elektronicznych.	188	200	Obecnie przeciętna polska szkoła dysponuje sprzętem zakupionym przez EFS w 2003 lub 2007 roku. Są to komputery przestarzałe, remontowane wielokrotnie rozlatujące się. Organizacja zajęć komputerowych i informatyki nie spełnia kryteriów określonych w podstawie programowej z 2008r (jeden komputer na jednego ucznia). Pracownie komputerowe powinny liczyć co najmniej 15 komputerów. Sale lekcyjne powinny być wyposażone w tablice interaktywne i w projektory, gdyż w dobie podręczników interaktywnych i internetu, nauczyciel i jego uczniowie powinni mieć stały dostęp do zasobów edukacyjnych.		osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	W ramach RPO WD 2014-2020 możliwe jest wyposażenie sal do prowadzenia takich zajęć w ramach: „Udzielane wsparcie może być uzupełniane inwestycjami w wyposażenie i adaptację pomieszczeń w zakresie niezbędnym dla osiągnięcia zakładanych celów projektu w ramach mechanizmu finansowania krzyżowego (cross-financing).” oraz "Wsparcie ukierunkowane będzie na realizację inicjatyw związanych z kształtowaniem kompetencji kluczowych, w szczególności wsparcie nauki języków obcych, nauk matematyczno- przyrodniczych i cyfrowych, umiejętności pracy zespołowej i kreatywności, a także postaw przedsiębiorczych oraz opieki pedagogiczno- psychologicznej wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. " Ponadto rozwój e-usług będzie wspierany w PI 2.3 e-usługi publiczne.
182	Oś 10 Edukacja	Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną- potencjalni beneficjenci: brak wyraźnego zapisu dotyczącego organizacji pozarządowych prowadzących niepubliczne placówki oświatowe nie posiadające statusu szkoły.	189	189	Milickie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Miliczu przy ul. Kopernika 20 założyło i prowadzi Dzienny Ośrodek Rehabilitacyjno-Wychowawczy niepubliczną placówkę oświatową, w której uczniowie niepełnosprawni realizują obowiązki szkolny na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum. Placówka nie posiada osobowości prawnej oraz statusu szkoły. Działa na podstawie art.82 ust.1-3a i 5 ustawy z dnia 7 września 1991r o systemie oświaty i posiada wpis do Ewidencji szkół i placówek niepublicznych w powiecie milickim.		organizacja pozarządowa	Odrzucona	W ramach RPO WD 2014-2020 jako potencjalni beneficjenci zostały wskazane WSZYSTKIE PODMIOTY - NGO mieszczą się w tej definicji.
183	Oś 10 Edukacja	Wnioskujemy o rozszerzenie zapisu w polu „Kierunki wsparcia” o informację, że wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz osób dorosłych chcących podnieść swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje w zakresie różnych dziedzin wiedzy, nauki i praktyki (a nie tylko w zakresie języków obcych oraz technologii informacyjno - komunikacyjnych, jak to jest wskazane obecnie w opisie priorytetu inwestycyjnego PI 10.3.).	194	195	Osoby dorosłe mogą potrzebować poszerzenia wiedzy i umiejętności w zakresie różnych dyscyplin zawodowych, np. z zakresu mechaniki, elektroniki, czy wreszcie medycyny. Z perspektywy starzejącego się społeczeństwa będzie również istotne oferowanie lekarzom i pielęgniarkom kursów zawodowych oraz szkoleń z zakresu medycyny geriatrycznej. Polska na tle pozostałych państw Europy wykazuje duże braki w opiece geriatrycznej, brakuje specjalistów geriatry i pielęgniarek geriatrycznych. Oferta kształcenia z zakresu geriatryki będzie na pewno propozycją, która spotka się z dużym zainteresowaniem potencjalnych odbiorców, którzy coraz częściej będą stawać przed problemem związanym z brakiem wiedzy i umiejętności niezbędnych do prowadzenia opieki nad osobami starszymi. Dlatego niezbędnym będzie tworzenie infrastruktury dydaktycznej dla prowadzenia kształcenia zawodowego o profilu gerontologicznym.		środowisko naukowe	Uwzględniona	
184	Oś 10 Edukacja	Wyposażenie szkół w pracownie techniczno- przyrodnicze. Obecnie szkoły nie posiadają wystarczających środków na zapewnienie swoim nauczycielom i uczniom możliwości z korzystania z profesjonalnie wyposażonych pracowni do przeprowadzania praktycznych zajęć i badań.	188	199	Korzyści: - zajęcia praktycznie zwiększą motywację wśród uczniów do nauki, w szczególności zainteresowania zajęciami matematyczno- przyrodniczymi, - nastąpi poprawa komfortu pracy nauczycieli, - wyrównają się szanse edukacyjne uczniów pochodzących z mniejszych miejscowości o utrudnionym dostępie do nowoczesnej technologii i ośrodków naukowych. - zwiększy możliwość zdobycia niezbędnej wiedzy i praktycznych umiejętności uczniom, która pozwoli na zwiększenie ich szans na rynku pracy i zatrudnienia.		osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	W ramach RPO WD 2014-2020 możliwe jest wyposażenie sal do prowadzenia takich zajęć w ramach Osi priorytetowej 7 INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA.

185	Oś 10 Edukacja	Uzupełnienie kierunków wsparcia: wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz osób dorosłych chcących podnieść swoje umiejętności, kompetencje oraz poszerzać wiedzę w zakresie języków obcych, technologii informacyjno - komunikacyjnych i innych szkoleń ogólnych, jak i zawodowych, które kończą się powszechnie uznawanymi certyfikatami.	194	194	Idea uczenia się przez całe życie realizowana jest poprzez Priorytet inwestycyjny 10.3 Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie. W opisie Priorytetu wskazano na konieczność podwyższenia kwalifikacji formalnych - ogólnych i zawodowych, choć kierunki wsparcia ograniczają się tylko do nauki języków obcych oraz technologii informacyjno - komunikacyjnych. Konieczne jest rozszerzenie tego zakresu działań o inne szkolenia (ogólne i zawodowe) z zachowaniem konieczności uzyskania powszechnie uznawanych certyfikatów. Pozwoli to bowiem na wzmocnienie kwalifikacji osób dorosłych, które chcą podnieść swoje kwalifikacje zawodowe, a tym samym zwiększyć zaangażowanie obywatelskie oraz szanse zatrudnienia.	inne	Uwzględniona	
186	Oś 10 Edukacja	Brak zapisów dotyczących sportu i rekreacji a co za tym idzie brak możliwości wsparcia projektów związanych z aktywnością fizyczną, promocją zachowań zdrowotnych wśród dzieci i młodzieży. Brak zapisów mówiących o rozwoju aktywności fizycznej wśród najmłodszych dzieci nawet wdrażanych za pomocą dodatkowych zajęć w przedszkolu i szkole. Proponujemy zapisy: Zapewnianie równego dostępu m.in. ... ruchowej (sportowo – rekreacyjnej) i zdrowotnej. Kierunki wsparcia: Ważnym elementem dodatkowe zajęcia edukacyjne i sportowo - rekreacyjne mające na celu rozwój dzieci na wczesnym etapie edukacji, w szczególności zajęcia rozwijające kreatywność, przedsiębiorczość, osobowość umiejętność pracy w zespole oraz podbudzające ciekawość świata. Wsparcie ukierunkowane wzmocnianie nawyków ruchowych oraz opieki pedagogiczno-psychologicznej wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.	188	195	W kontekście związków aktywności fizycznej i promowania zdrowia coraz większą wagę przykłada się do zachowań zdrowotnych dzieci i młodzieży. Z badań J. Charzewskiego wynika, iż zdecydowanie najważniejszym i często jedynym miejscem kontaktu młodzieży z aktywnością fizyczną jest szkoła. Dlatego powinniśmy wzmocnić i urozmaicić zajęcia w-f oraz sks w szkołach. Dlatego dopisanie sportu i rekreacji do zadań RPO jest konieczne. i daje możliwość promocji "sportowania się" wśród dzieci i młodzieży.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Działania w zakresie wsparcia aktywności fizycznej i promowania zdrowia są możliwe do realizacji w ramach planowanych do realizacji projektów. RPO WD 2014-2020 nie przewiduje możliwości realizacji projektów zapewniających wyłącznie zajęcia sportowe. Należy jednak pamiętać, iż powinny one stanowić uzupełnienie do realizowanych zajęć dydaktycznych aby zapewnić uczniom kompleksowe i dostosowane do indywidualnych potrzeb wsparcie.
187	Oś 10 Edukacja	Uwzględnienie w grupie potencjalnych beneficjentów również podmiotów prowadzących działalność gospodarczą (w tym dużych przedsiębiorstw)	189	190	WP Hala Ludowa od roku 2012 z sukcesem prowadzi warsztaty edukacyjne dotyczące dziedzictwa kulturowego (przykładowe obszary tematyczne to: UNESCO, architektura, modernizm, kompleks Hali Stulecia i WUWA) w oparciu o funkcjonujące tzw. Centrum Poznawcze (multimedialne centrum wiedzy sfinansowane w ramach projektu „Hala Stulecia we Wrocławiu – Centrum Innowacyjności w Architekturze i Budownictwie” w ramach POIG). Główną grupą docelową prowadzonych warsztatów są odbiorcy edukacji przedszkolnej, podstawowej i gimnazjalnej – jest to więc grupa literalnie zbiedzna z proponowaną grupą docelową dla PI 10.1. Umożliwienie uzyskania dofinansowania na tę działalność, która została doceniona m.in. przez Wydział Edukacji Urzędu Miejskiego jako doskonałe uzupełnienia programów nauczania, umożliwi wprost realizację zamierzeń priorytetu, która m.in. stawia na zapewnienie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej i gimnazjalnej.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Zgodnie z linią demarkacyjną w ramach celu tematycznego 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie wsparcie powinno być kierowane na wsparcie infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie podniesienia jakości nauczania. ☒
188	Oś 10 Edukacja	Propozycja zmiany preferencji z obszarów wiejskich na rzecz obszarów wiejskich i małych miast np do 25 tys	156	157	Problem edukacji przedszkolnej nie dotyczy tylko i wyłącznie obszarów wiejskich ale głównie małych obszarów miejskich, gdyż to głównie tam poprzez sztuczne meldowanie się uczęszczają dzieci z terenów wiejskich gdyż rodzice przeważnie nie pracują na wsi a w małych miastach.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Zapisy RPO WD 2014-2020 nie wykluczają możliwości wsparcia edukacji przedszkolnej na obszarach innych niż wiejskie. Z zapisów wynika jedynie, iż projekty realizowane na obszarach wiejskich będą mogły być preferowane. Ponadto preferencje będą mogły uzyskać projekty realizowane na obszarach o niskim poziomie upowszechniania edukacji przedszkolnej w związku z tym jeżeli na terenie małego miasta występuje problem dot. upowszechniania edukacji przedszkolnej dany projekt również będzie mógł otrzymać preferencje.
189	Oś 10 Edukacja	Uzupełnienie kierunków wsparcia: Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz osób dorosłych chcących podnieść swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje w zakresie języków obcych, technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz innych szkoleń (ogólnych i zawodowych), kończących się powszechnie uznawanymi certyfikatami.	194	194	Idea uczenia się przez całe życie realizowana jest poprzez Priorytet inwestycyjny 10.3 Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie. Jednak, pomimo iż w opisie Priorytetu wskazano na konieczność podwyższenia kwalifikacji formalnych (ogólnych i zawodowych), kierunki wsparcia ograniczone są tylko do nauki języków obcych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych. Aby osiągnąć zakładane cele, konieczne jest rozszerzenie tego zakresu działań o inne szkolenia (ogólne i zawodowe), z zachowaniem konieczności uzyskania powszechnie uznanych certyfikatów. Pozwoli to na wzmocnienie kwalifikacji osób dorosłych, które chcą podnieść swoje kwalifikacje zawodowe, a tym samym zwiększyć zaangażowanie obywatelskie oraz szanse zatrudnienia	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
190	Oś 10 Edukacja	Uzupełnienie kierunków wsparcia: Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz osób dorosłych chcących podnieść swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje w zakresie języków obcych, technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz innych szkoleń (ogólnych i zawodowych), kończących się powszechnie uznawanymi certyfikatami.	194	194	Idea uczenia się przez całe życie realizowana jest poprzez Priorytet inwestycyjny 10.3 Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie. Jednak, pomimo iż w opisie Priorytetu wskazano na konieczność podwyższenia kwalifikacji formalnych (ogólnych i zawodowych), kierunki wsparcia ograniczone są tylko do nauki języków obcych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych. Aby osiągnąć zakładane cele, konieczne jest rozszerzenie tego zakresu działań o inne szkolenia (ogólne i zawodowe), z zachowaniem konieczności uzyskania powszechnie uznanych certyfikatów. Pozwoli to na wzmocnienie kwalifikacji osób dorosłych, które chcą podnieść swoje kwalifikacje zawodowe, a tym samym zwiększyć zaangażowanie obywatelskie oraz szanse zatrudnienia.	osoba fizyczna	Uwzględniona	
191	Oś 10 Edukacja	Wskazane jest uzupełnienie kierunków wsparcia o zakres wsparcia na rzecz osób pracujących, dorosłych, chcących podnieść swoje umiejętności i wiedzę w zakresie języków obcych, oraz szkoleń upoważniających do uzyskania powszechnie uznawanych certyfikatów.	194	194	Edukacja osób dorosłych realizowana jest przez Priorytet inwestycyjny 10.3 Poprawa dostępności i wspierania uczenia się przez całe życie. W związku z powyższym pomimo wskazania konieczności podwyższenia kwalifikacji formalnych, kierunki wsparcia ograniczono tylko do nauki języków obcych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych. Aby osiągnąć zakładane cele niezbędne jest rozszerzenie tego zakresu działań o inne szkolenia ogólne i zawodowe warunkujące potrzebę uzyskiwania uznawanych na rynku pracy certyfikatów. Podniesie to kwalifikacje osób dorosłych, które będą miały możliwość rozwoju, awansu zawodowego, zmiany miejsca pracy, a przede wszystkim zwiększy szanse zatrudnienia dla osób pozostających bez pracy.	osoba fizyczna	Uwzględniona	
192	Oś 10 Edukacja	Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz osób dorosłych chcących podnieść swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje w zakresie języków obcych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, kończące się powszechnie uznawanymi certyfikatami.	194	194	Priorytet inwestycyjny 10.3. Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie. W opisie priorytetu wskazano na konieczność podwyższenia kwalifikacji formalnych (ogólnych i zawodowych). Ograniczono jednak kierunki tylko do nauki języków obcych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych. Aby osiągnąć zakładane cele, konieczne jest rozszerzenie tego zakresu działań o inne szkolenia (ogólne i zawodowe), z zachowaniem konieczności uzyskania powszechnie uznawanych certyfikatów. Wnosimy o uwzględnienie podnoszenie kwalifikacji strażaków - ratowników ochotniczych straży pożarnych w zakresie udzielania wszechstronnej i profesjonalnej pomocy potrzebującym i poszkodowanym.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	

193	Oś 10 Edukacja	Proponujemy dodanie zapisu w dziale Preferencje zlokalizowane na obszarach miejsko - wiejskich poniżej 5 tys. mieszkańców	190	190	Pod uwagę należy brać liczbę ludności danej miejscowości w której znajduje się szkoła. Nie można porównywać dużej aglomeracji tj. Wrocław do miasteczka liczącego 2.280 tys. ludności, ponieważ nigdy nie będą na tym samym poziomie co do szans rozwoju. Najbardziej na takiej dysproporcji cierpią uczniowie z małych miast. Mimo, że wiele małych miast posiada prawa miejskie nie można ich traktować na równym poziomie z dużymi miastami. Preferowanie obszarów tylko wiejskich wyklucza ubieganie się o pozyskanie środków małych miasteczek (posiadających status miasta) liczących 2.280 tys. mieszkańców, w których zlokalizowane są szkoły do której uczęszczają dzieci z obszarów wiejskich. Nauczycielowi uczącemu w szkołach, które znajdują się w małych miastach poniżej 5 tys. (posiadające status miasta) przysługują takie same dodatki jak nauczycielowi zatrudnionemu w szkole na terenie wiejskim.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Projekty mogą być realizowane na obszarach miejskich oraz wiejskich - nie ma ograniczenia w tym zakresie. Zapisy RPO WD 2014-2020 nie wykluczają możliwości wsparcia na obszarach innych niż wiejskie. Z zapisów wynika jedynie, iż projekty realizowane na obszarach wiejskich będą mogły być preferowane.
194	Oś 10 Edukacja	Proponujemy dodanie zapisu w dziale Preferencje zlokalizowane na obszarach miejsko - wiejskich poniżej 5 tys. mieszkańców	192	192	Pod uwagę należy brać liczbę ludności danej miejscowości w której znajduje się szkoła. Nie można porównywać dużej aglomeracji tj. Wrocław do miasteczka liczącego 2.280 tys. ludności, ponieważ nigdy nie będą na tym samym poziomie co do szans rozwoju. Najbardziej na takiej dysproporcji cierpią uczniowie z małych miast. Mimo, że wiele małych miast posiada prawa miejskie nie można ich traktować na równym poziomie z dużymi miastami. Preferowanie obszarów tylko wiejskich wyklucza ubieganie się o pozyskanie środków małych miasteczek (posiadających status miasta) liczących 2.280 tys. mieszkańców, w których zlokalizowane są szkoły do której uczęszczają dzieci z obszarów wiejskich. Nauczycielowi uczącemu w szkołach, które znajdują się w małych miastach poniżej 5 tys. (posiadające status miasta) przysługują takie same dodatki jak nauczycielowi zatrudnionemu w szkole na terenie wiejskim.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Projekty mogą być realizowane na obszarach miejskich oraz wiejskich - nie ma ograniczenia w tym zakresie. Zapisy RPO WD 2014-2020 nie wykluczają możliwości wsparcia na obszarach innych niż wiejskie. Z zapisów wynika jedynie, iż projekty realizowane na obszarach wiejskich będą mogły być preferowane.
195	Oś 10 Edukacja	Ze względu na brak w RPO specjalistycznych szkoleń i działań edukacyjnych w zakresie osi priorytetowych: gospodarka niskoemisyjna oraz środowisko i zasoby, proponujemy dopisanie tych działań w kierunkach wsparcia na wszystkich poziomach edukacji, a zwłaszcza w priorytecie inwestycyjnym 10.3 Poprawa dostępności do uczenia się przez całe życie. Wśród grup docelowych proponujemy wskazać także grupy społeczności np. mieszkańców, władze samorządowe, przedsiębiorców. Proponujemy wprowadzenie zapisu dotyczącego szkoleń z zakresu wdrażania strategii gospodarki niskoemisyjnej, wprowadzania rozwiązań poprawiających efektywność energetyczną i optymalizację gospodarki odpadami.	194	194	Znaczenie wzrostu kompetencji świadomości społeczeństwa, a także urzędników administracji lokalnych oraz wzrostu wrażliwości na problemy środowiskowe, zmiany klimatyczne i adaptacją do nich oraz mitygacją skutków emisji gazów cieplarnianych, są kluczowymi elementami w rozwoju społeczeństw, co ma również odzwierciedlenie w strukturze osi priorytetowych RPO. Rozwój szkoleń zwiększających świadomość, ale także szkoleń specjalistycznych i uzupełniających wiedzę w wyżej wymienionych dziedzinach, gwarantuje powodzenie wszystkich przedsięwzięć wymagających szerokiej akceptacji społecznej. Uruchomienie programów szkoleniowych zwiększy rozumienie dla mechanizmów zrównoważonego rozwoju, oraz wdrażanie przepisów krajowych i wytycznych UE, w kontekście gospodarki niskoemisyjnej.	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	W ramach Priorytetu inwestycyjnego Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie oferowane wsparcie jest skierowane do osób dorosłych z własnej inicjatywy chcących podnieść swoje kompetencje a jedyne ograniczenie dotyczy wieku (osoby w wieku od 18 lat). Należy podkreślić iż szkolenia dla pracowników i przedsiębiorców są przewidziane w Osi priorytetowej RYNEK PRACY.
196	Oś 10 Edukacja	Proponujemy dopisanie do wiersza tabeli: „Kierunki wsparcia” następującego zapisu: Wsparcie rozwoju infrastruktury i wyposażenia laboratoriów organizacji badawczych wspierających edukację	156	156	Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych, prowadzących zajęcia uzupełniające edukację formalną w tym także na wstępnym etapie (przedszkolna i szkolna), umożliwia rozwój edukacji nieformalnej, mającej na celu poszerzenie podstawy programowej, obowiązującej w systemie oświatowym ale także rozwój przedsiębiorczych postaw u dzieci i wprowadzenie do „kultury eksperymentu”. Organizacje te prowadzą zajęcia i przekazują wiedzę w sposób innowacyjny (multimedia, interaktywne wystawy, warsztaty w lab.) Rozwój infrastruktury edukacyjnej tych jednostek umożliwi połączenie kształcenia teoret., obecnego w szkołach i „nauki poprzez doświadczenie”. Pozwoli także na odkrycie wielu aspektów wiedzy, praktycznego wykorzystania nauki, czego efektem będzie zainteresowanie dzieci i młodzieży naukami ścisłymi i kształceniem zawodowym, rozwojowi kompetencji techn. i organizacyjnych (praca w zespołach), sprzyjających sukcesowi na rynku pracy.	środowisko naukowe	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się wsparcia w tym zakresie.
197	Oś 10 Edukacja	Proponujemy dopisanie do katalogu "potencjalni beneficjenci i grupy docelowe" następującego zapisu: Organizacje badawcze prowadzące nieformalne formy edukacji	156	159	Organizacje badawcze prowadzące nieformalne formy edukacji, stanowią doskonałe uzupełnienie i wsparcie dla JST w działaniach na rzecz rozwoju w tym także kształcenia ustawicznego. Nieformalne formy edukacji są ważnymi uzupełnieniem edukacji podstawowej i mają duży wpływ na wychowanie nowoczesnego, inteligentnego społeczeństwa. Zapotrzebowanie ze strony rynku pracy oraz wymagania dotyczące kapitału ludzkiego, gwarantującego rozwój gospodarki, stawia wyzwania przed tradycyjnymi instytucjami realizującymi zadania edukacyjne. Wspieranie takich jednostek jak organizacje badawcze, prowadzące zajęcia edukacyjne w obszarze edukacji nieformalnej, jest istotnym krokiem w kierunku rozszerzenia pola edukacji i kształtowania społeczeństw otwartych na innowacje.	środowisko naukowe	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się wsparcia w zakresie organizacji badawczych prowadzących nieformalne formy edukacji.
198	Oś 10 Edukacja	Propozycja: W wierszu: Preferencje – dopisać punkt „realizowane w partnerstwie szkół z organizacjami pozarządowymi”	192	192	Projekty mające na celu podniesienie kompetencji nauczycieli oraz działania na rzecz podniesienia jakości i atrakcyjności szkolnictwa są obecnie często inicjowane przez organizacje pozarządowe. Dotyczy to także oferty zajęć dotyczących kompetencji kluczowych, szczególnie kompetencji społecznych i obywatelskich, a także nauki języków obcych (NGO często realizują projekty międzynarodowe). Poza tym projekty partnerskie dają efekt synergii i dlatego powinny być preferowane.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
199	Oś 10 Edukacja	Propozycja: W wierszu Kierunki wsparcia – dodać także wsparcie dotyczące pozostałych 6 kompetencji kluczowych, nie tylko języków obcych oraz technologii informacyjno- komunikacyjnych, jak wpisano obecnie. Powinny być wspierane następujące kompetencje kluczowe: porozumiewanie się w języku ojczystym, porozumiewanie się w językach obcych, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, kompetencje informatyczne, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne i obywatelskie, inicjatywność i przedsiębiorczość, świadomość i ekspresja kulturalna.	194	194	Proponowane wsparcie dla 2 kompetencji nie jest zgodne z ideą wspierania uczenia się przez całe życie. Idea life long learning ma na celu wspieranie u osób dorosłych rozwoju wszystkich 8 kompetencji kluczowych, co zgodne jest z zaleceniami Parlamentu Europ. i Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie(2006/962/WE). Są one uważane za jednakowo ważne. Zakresy wielu tych kompetencji częściowo się pokrywają i są powiązane, aspekty niezbędne w jednej dziedzinie wspierają kompetencje w innej. Dobre opanowanie podstawowych umiejętności językowych, liczenia i umiejętności w zakresie TIK jest niezbędną podstawą uczenia się; umiejętność uczenia się sprzyja wszelkim innym działaniom kształceniowym. Niektóre zagadnienia mają zastosowanie we wszystkich elementach ram odniesienia: krytyczne myślenie, kreatywność, inicjatywność, ocena ryzyka, podejmowanie decyzji.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	

200	Oś 10 Edukacja	W ośrodkach edukacji przedszkolnej, jak również w szkołach podstawowych, wprowadzenie wyższych standardów higieny i bezpieczeństwa oraz nawyków zdrowego żywienia po przez wprowadzenia programu "Zdrowe dzieci - zdrowa Polska"	188	199	Według opinii Jolanty Małanowskiej 2010 koordynatora Dolnego Śląska Szkół Promujące Zdrowie "...program ma nowatorski charakter, burzy stereotypy myślenia o możliwościach prowadzenia zajęć z dziećmi, urzędzeniu klas, zachowanie nauczycieli. MEN DZSE-3-BJ-6010-8/10 "Założenia programu są niewątpliwie interesujące i ze społecznego punktu widzenia bardzo istotne. Ich osiągnięcie może przyczynić się do skutecznej walki z zagrożeniami, wynikającymi ze złych nawyków żywieniowych i trybu życia. Założenia te wpisują się w realizowany w polskich szkołach europejski program " Szkoła Promująca Zdrowie" W przedszkolu, gdzie eksperymentalnie wdrożono ww. program, stwierdzono mniej zachowań wśród dzieci.	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
201	Oś 10 Edukacja	Podmiotami uprawnionymi do prowadzenia szkoły niepublicznej są zarówno osoby fizyczne, jak i prawne (art. 82 ust. 1 ustawy o systemie oświaty). Osobami prawnymi, którym przysługuje prawo do założenia i prowadzenia placówki niepublicznej, mogą być, np.: fundacja, stowarzyszenie czy spółki. Wnioskujemy o poszerzenie grupy potencjalnych beneficjentów o osoby fizyczne i prawne, co pozwoli na jasne wskazanie możliwości ubiegania się o dofinansowanie infrastruktury także placówek niepublicznych prowadzonych przez fundacje, stowarzyszenia, przedsiębiorstwa czy szkoły wyższe.	155	155	Proponowany zapis: • Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; • Jednostki organizacyjne jst; • Organy prowadzące przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego; • Organy prowadzące szkoły; • Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze; • Osoby prawne (np. stowarzyszenie, fundacja, spółka) • Osoby fizyczne	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	Obecny zapis RPO WD 2014-2020 traktuje szeroko potencjalnych beneficjentów – organy prowadzące szkoły – sugestie wskazane w uwadze mieszczą się w obecnym zapisie i jest zapisem uniwersalnym.
202	Oś 10 Edukacja	Podmiotami uprawnionymi do prowadzenia szkoły niepublicznej są zarówno osoby fizyczne, jak i prawne (art. 82 ust. 1 ustawy o systemie oświaty). Osobami prawnymi, którym przysługuje prawo do założenia i prowadzenia placówki niepublicznej, mogą być, np.: fundacja, stowarzyszenie czy spółki. Wnioskujemy o poszerzenie grupy potencjalnych beneficjentów o osoby fizyczne i prawne, co pozwoli na jasne wskazanie możliwości ubiegania się o dofinansowanie infrastruktury także placówek niepublicznych prowadzonych przez fundacje, stowarzyszenia, przedsiębiorstwa czy szkoły wyższe.	158	158	Proponowany zapis: • Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; • Jednostki organizacyjne jst; • Organy prowadzące szkoły; • Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze; • Osoby prawne (np. stowarzyszenie, fundacja, spółka) • Osoby fizyczne	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	Obecny zapis RPO WD 2014-2020 traktuje szeroko potencjalnych beneficjentów – organy prowadzące szkoły – sugestie wskazane w uwadze mieszczą się w obecnym zapisie i jest zapisem uniwersalnym.
203	Oś 10 Edukacja	obecny zapis dot wsparcia nauczycieli jest bardzo wąski Propozycja zapisu: Planowane wsparcie będzie obejmować również podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniem (bez określania z jakim uczniem) oraz rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli.	189	192	rozszerzenie zapisu umożliwi zastosowanie szerszego wsparcia dostosowanego do większego grona odbiorców	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wprowadzono zmiany w ramach kierunków wsparcia: Priorytet Inwestycyjny: Zapewnienie jakości i równego dostępu do edukacji przedszkolnej, podstawowej i gimnazjalnej (PI 10.1) „ Planowane wsparcie będzie obejmować również podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniem oraz rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli.” Priorytet inwestycyjny: Zapewnienie jakości i równego dostępu do kształcenia ponadgimnazjalnego (PI 10.1) „Propozycja zapisu: Planowane wsparcie będzie obejmować również podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniem oraz rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli.”
204	Oś 10 Edukacja	aby mieć społeczeństwo dokształcające się i elastycznie reagujące na potrzeby pracodawców, to LLL powinno być wysokiej jakości, a wtedy tak samo jak nauczycieli szkół młodzieżowych, trzeba doskonalić kadry prowadzące LLL. propozycja dodania obszaru wsparcia dotyczącego wsparcia szkół i placówek z obszaru LLL wraz z kadrą w celu podniesienia jakości i dostosowania do potrzeb rynku pracy	194	194	konieczność zapewnienia kompleksowego wsparcia	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Rozszerzono zakres oferowanego wsparcia: 1) Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz osób dorosłych chcących podnieść swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje w zakresie języków obcych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, kończące się powszechnie uznawanymi certyfikatami. 2) Kształcenie w formach szkolnych lub w formach pozaszkolnych. 3) Wsparcie dla szkół dla dorosłych, placówek kształcenia ustawicznego, placówek kształcenia praktycznego, ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego lub ich kadry ukierunkowane na podniesienie jakości, rozszerzenie lub dostosowanie oferty edukacyjnej dla dorosłych do potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy. Oferowane wsparcie jest skierowane do osób dorosłych z własnej inicjatywy chcących podnieść swoje kompetencje.
205	Oś 10 Edukacja	Kształcenie w formach szkolnych lub w formach pozaszkolnych - należy dodać zapisy dotyczące kształcenia osób dorosłych umożliwi to ukierunkowanie wsparcia oraz jego dostosowanie do indywidualnych potrzeb odbiorców	194	194	w obecnym RPO nie przewidziano kształcenia osób dorosłych w formach szkolnych lub w formach pozaszkolnych	osoba fizyczna	Uwzględniona	
206	Oś 10 Edukacja	Powinny być wspierane wszelkie inicjatywy realizowane w partnerstwie z organizacjami społecznymi, nie tylko z udziałem LGD	192	192	Powinny być wspierane wszelkie inicjatywy realizowane w partnerstwie z organizacjami społecznymi, nie tylko z udziałem LGD	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Przedmiotowy Priorytet dotyczy kształcenia ponadgimnazjalnego w związku z tym działania powinny być ukierunkowane na dostosowanie i powiązanie edukacji z potrzebami rynku pracy. Projekty partnerskie szkół z organizacjami pozarządowymi są możliwe do realizacji, jednak na poziomie programu nie będą objęte preferencjami, co nie wyklucza zastosowania takich rozwiązań w uszczegółowieniu lub na poziomie konkretnych dokumentacji konkursowych. W danym PI nie przewidziano preferencji dla projektów realizowanych z udziałem LGD.

207	Oś 10 Edukacja	Cel szczegółowy: wsparcie należy rozszerzyć o grupę osób chcących zdobywać i podnosić swoje kwalifikacje zawodowe w sferze świadczenia usług na rzecz osób zależnych.	194	194	w związku ze starzejącym się społeczeństwem, rynek pracy w kierunku opieki nad osobami zależnymi będzie się rozwijał i będzie wymagał podwyższenia standardów świadczonej opieki, w związku z czym należy uwzględnić możliwość rozwoju i kształcenia zawodowego w tym obszarze	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Rozszerzono zakres oferowanego wsparcia: 1) Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz osób dorosłych chcących podnieść swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje w zakresie języków obcych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, kończące się powszechnie uznawanymi certyfikatami. 2) Kształcenie w formach szkolnych lub w formach pozaszkolnych. 3) Wsparcie dla szkół dla dorosłych, placówek kształcenia ustawicznego, placówek kształcenia praktycznego, ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego lub ich kadry ukierunkowane na podniesienie jakości, rozszerzenie lub dostosowanie oferty edukacyjnej dla dorosłych do potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy. Oferowane wsparcie jest skierowane do osób dorosłych z własnej inicjatywy chcących podnieść swoje kompetencje.
208	Oś 10 Edukacja	Uzupełnić: Preferencje: preferowane będą projekty: realizowane na obszarach o wysokiej stopie bezrobocia; skierowane na rzecz osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy; skierowane do osób pracujących w warunkach znacznego obciążenia psychofizycznego w domach pomocy społecznej przez okres co najmniej 10 lat pracy	194	194	dopisanie osób pracujących w warunkach znacznego obciążenia psychofizycznego w domach pomocy społecznej przez okres co najmniej 10 lat pracy w zawodzie – pozwoli to na wzrost kwalifikacji osób zatrudnionych w domach pomocy społecznej, a co za tym idzie wzrost jakości świadczonych przez nie usług; ponadto pozwoli utrzymać te osoby, których miejsce pracy wymaga ciągłego podnoszenia wiedzy, w stałym zatrudnieniu, a co za tym idzie utrzymaniu wysokokwalifikowanej kadry mającej bezpośredni kontakt z mieszkańcami domów pomocy społecznej oraz wpływającej na aktywizację mieszkańców	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Oferowane wsparcie jest skierowane do osób dorosłych z własnej inicjatywy chcących podnieść swoje kompetencje. W ramach danego Priorytetu inwestycyjnego zawężenie grupy docelowej jest jedynie dotyczące wieku – osoby powyżej 18 lat, otrzymanie wsparcia nie będzie determinowane wyłącznie poprzez ich sytuację na rynku pracy. Osoby zatrudnione jak i bezrobotne mogą otrzymać wsparcie w ramach Osi priorytetowej 8 RYNEK PRACY.
209	Oś 10 Edukacja	Sugerujemy uwzględnienie w osi priorytetowej „Edukacja” kształcenia na poziomie szkół wyższych.	87	87	Mając na uwadze, że efektem realizacji priorytetów strategii Europa 2020 jest osiągnięcie do 2020 r., takiego celu, jak wzrostu udziału osób z wyższym wykształceniem w społeczeństwie oraz zmniejszenia odsetka osób wcześniej kończących naukę	inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Szkolnictwo wyższe zgodnie z podziałem interwencji kraj – region będzie wspierane na poziomie krajowym w Programi Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.
210	Oś 10 Edukacja	Priorytet inwestycyjny: Zapewnienie jakości i równego dostępu do edukacji przedszkolnej, podstawowej i gimnazjalnej (PI 10.1) [190] Jako wskaźników rezultatu proponujemy zastosowanie wskaźników publikowanych przez GUS na podstawie danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej: „Zdalność testów szóstoklasistów w szkołach podstawowych (w tym na wsi)” „Zdalność egzaminu gimnazjalnego (w tym w części matematyczno-przyrodniczej)” „Szkolne koła (informatyczne, techniczne, przedmiotowe, artystyczne, sportowe, turystyczno-krajoznawcze i inne) oraz uczestnicy zajęć pozalekcyjnych i nadobowiązkowych w szkołach dla dzieci i młodzieży” (źródło GUS - por. publikacja „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2012/2013” http://stat.gov.pl/gus/5840_3430_PLK_HTML.htm	190	190	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
211	Oś 10 Edukacja	uzupełnienie w preferencjach możliwość aplikowania gminom aglomeracji miejskich o środki na doposażenia w nowoczesne materiały i przedmioty dydaktyczne oraz dodatkowe zajęcia edukacyjne dla placówek edukacji przedszkolnej	189	189	Zapisy dokumentacji preferują realizację projektów edukacyjno-dydaktycznych dla obszarów wiejskich, co jest wyraźnym ograniczeniem w aplikowaniu dla dużych gmin, takich jak Gmina Wrocław	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Z badań wynika iż jakość edukacji na terenach wiejskich jest niższa dlatego promuje się te obszary. Preferencja nie stanowi ograniczenia dla innych jednostek w ubieganiu się o środki.
212	Oś 10 Edukacja	Wsparcie ukierunkowane na rzecz tworzenia nowych miejsc w ośrodkach edukacji przedszkolnej, w tym uruchamianie nowych ośrodków edukacji przedszkolnej i alternatywnych form opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym z preferencjami obszarów wiejskich jest niewystarczające. Usunąć preferencje dla obszarów wiejskich.	190	190	Zapisy dokumentacji preferują realizację projektów edukacyjno-dydaktycznych dla obszarów wiejskich, co stanowi wyraźne ograniczenie w aplikowaniu dla dużych gmin np. Gmina Wrocław	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Z badań wynika iż jakość edukacji na terenach wiejskich jest niższa dlatego promuje się te obszary. Preferencja nie stanowi ograniczenia dla innych jednostek w ubieganiu się o środki.
213	Oś 10 Edukacja	ograniczenie dużym gminom aglomeracji miejskich pomocy w postaci modernizacji lub adaptacji istniejących pomieszczeń ze względu na preferencje dot. realizacji projektów na obszarach wiejskich.	191	191	Zapisy dokumentacji preferują realizację projektów edukacyjno-dydaktycznych dla obszarów wiejskich (wyraźne ograniczenie w aplikowaniu dla dużych gmin np. Gmina Wrocław).	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Z badań wynika iż jakość edukacji na terenach wiejskich jest niższa dlatego promuje się te obszary. Preferencja nie stanowi ograniczenia dla innych jednostek w ubieganiu się o środki.
214	Oś 10 Edukacja	zapisy dokumentacji nie uwzględniają możliwości realizacji zajęć dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych obejmujących doradztwo i opiekę pedagogiczno-psychologiczną dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu edukacyjnego	189	189	Zapisy dokumentacji preferują wsparcie dla tej grupy uczniów jedynie w obszarze kompetencji kluczowych z pominięciem zajęć z obejmujących wsparcie i pomoc psychologiczno-pedagogiczną, która dla uczniów będących we wczesnym okresie szkolnym jest niezwykle potrzebna.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	W ramach RPO WD 2014-2020 jednym z kierunków wsparcia jest: "Wsparcie ukierunkowane będzie na realizację inicjatyw związanych z kształtowaniem kompetencji kluczowych, w szczególności wsparcie nauki języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych i cyfrowych, umiejętności pracy zespołowej i kreatywności, a także postaw przedsiębiorczych oraz opieki pedagogiczno-psychologicznej wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych." Zatem przy obecnych zapisach RPO możliwa jest realizacja zajęć z obejmujących wsparcie i pomoc psychologiczno-pedagogiczną, która dla uczniów będących we wczesnym okresie szkolnym.
215	Oś 10 Edukacja	zmniejszenie dysproporcji w obszarze edukacji przedszkolnej nie przewidywane rozwoju kompetencji kluczowych i wykorzystania technologii ICT w procesie dydaktycznym	189	189	Zapisy dokumentacji wyraźnie preferują zajęcia dla dzieci będących na wczesnym etapie edukacyjnym jedynie w zakresie rozwoju ich kreatywności i przedsiębiorczości z pominięciem zajęć z obszaru umiejętności kluczowych.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	W ramach RPO WD 2014-2020 jednym z kierunków wsparcia jest: "Wsparcie ukierunkowane będzie na realizację inicjatyw związanych z kształtowaniem kompetencji kluczowych, w szczególności wsparcie nauki języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych i cyfrowych, umiejętności pracy zespołowej i kreatywności, a także postaw przedsiębiorczych oraz opieki pedagogiczno-psychologicznej wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych." Zatem przy obecnych zapisach RPO możliwa jest realizacja zajęć z rozwoju kompetencji kluczowych i wykorzystania technologii ICT w procesie dydaktycznym.

216	Oś 10 Edukacja	zapisy dokumentacji nie uwzględniają możliwości kontynuacji działań ukierunkowanych na indywidualizację nauczania	188	188	W celu wyeliminowania negatywnych czynników utrudniających dostęp do edukacji zasadne byłoby wprowadzenie zapisów odnoszących się do kontynuacji działań ukierunkowanych na indywidualizację nauczania stanowiącej kontynuację nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	W ramach RPO WD 2014-2020 jednym z kierunków wsparcia jest: "Ważnym elementem wsparcia będą również dodatkowe zajęcia edukacyjne mające na celu rozwój dzieci na wczesnym etapie edukacji, w szczególności zajęcia rozwijające kreatywność i przedsiębiorczość oraz podbudzające ciekawość świata." Zatem przy obecnych zapisach RPO możliwa jest realizacja zajęć dot. kontynuacji działań ukierunkowanych na indywidualizację nauczania .
217	Oś 10 Edukacja	preferencja realizacji projektów w ramach edukacji podstawowej i gimnazjalnej w szkołach osiągających najniższe wyniki edukacyjne jest niewystarczająca	190	190	Zapisy dokumentacji preferują obszary o niższych wynikach edukacyjnych, co dokonuje się kosztem placówek, które również potrzebują takiej formy zajęć.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Wskazana preferencja jest zgodna z celem priorytetu inwestycyjnego którym jest Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych. Ponadto mając na uwadze ograniczoną pulę środków konieczne jest utrzymanie preferencji wsparcia szkół o niższych wynikach. Ponadto należy zaznaczyć iż jest to jedynie preferencja, o środki mogą się ubiegać również szkoły/placówki zadowalające wyniki edukacyjne.
218	Oś 10 Edukacja	zapisy dokumentacji nie uwzględniają wsparcia dla szkół ponadgimnazjalnych w realizacji programów stażowych	192	192	Zapisy dokumentacji wyposażają uczniów w wiedzę edukacyjną z zakresu kompetencji kluczowych istotne jest zatem wyposażenie ich również w kompetencje ułatwiające poruszanie się po rynku pracy i zwiększenie szans na przyszłe zatrudnienie uczniom w postaci staży odbywanych u pracodawców.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
219	Oś 10 Edukacja	preferencja realizacji projektów w szkołach ponadgimnazjalnych osiągających najniższe wyniki edukacyjne jest niewystarczająca	192	192	Zapis taki stanowi instrument wsparcia dla placówek z obszarów zdeteterminowanych niskim poziomem wykształcenia co utrudnia szkołom aglomeracji miejskich aplikowanie w ramach tej osi priorytetowej.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Wskazana preferencja jest zgodna z celem priorytetu inwestycyjnego którym jest Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych. Ponadto mając na uwadze ograniczoną pulę środków konieczne jest utrzymanie preferencji wsparcia szkół o niższych wynikach. Ponadto należy zaznaczyć iż jest to jedynie preferencja, o środki mogą się ubiegać również szkoły/placówki zadowalające wyniki edukacyjne.
220	Oś 10 Edukacja	zapisy dokumentacji preferują realizację projektów na obszarach o wysokiej stopie bezrobocia	194	194	Zapis taki ogranicza swoim zasięgiem realizację projektu na terenie dużych aglomeracji (np. Gmina Wrocław), gdzie wskaźnik bezrobocia w porównaniu do innych regionów województwa dolnośląskiego jest wprawdzie niższy, ale potrzeby edukacyjne osób dorosłych i wspieranie uczenia się przez całe życie wymaga priorytetowego traktowania ze względu na rosnące potrzeby.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
221	Oś 10 Edukacja	Rekomendujemy, aby szkolenia zawodowe zawierały obowiązkowo komponent ICT oraz językowy	188	190	Wymogi gospodarki opartej na wiedzy i funkcjonującej globalnie wymagają by kompetencje zawodowe były „obudowane” umiejętnością posługiwania się językami obcymi i wykorzystania technologii informacyjno – komunikacyjnych. Globalny rynek pracy nakłada na pracowników wymóg nie tylko uzyskiwanie wysokich kwalifikacji zawodowych w obszarze ich specjalizacji ale dodatkowo wymaga potwierdzenia umiejętności w posługiwaniu się narzędziami informatycznymi, niezbędnymi do prawidłowego rozwoju gospodarczego i ekonomicznego. Dynamiczne zmiany zachodzące na międzynarodowym rynku pracy wymuszają nie tylko mobilność zawodową, ale również umiejętność posługiwania się językiem obcym branżowym, dającym swobodę działania i możliwość szybkiego dostosowania się do nowych warunków pracy. Powiązanie w/w umiejętności komputerowych i językowych jest niezbędnym elementem do uzyskania kompleksowych kwalifikacji zawodowych.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Zgodnie z ustawą o systemie oświaty Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określił, w drodze rozporządzenia sposoby potwierdzania efektów kształcenia uzyskanych w wyniku ukończenia kształcenia realizowanego w poszczególnych formach pozaszkolnych. Dodatkowo zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych: Kwalifikacyjny kurs zawodowy jest prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach, w zakresie jednej kwalifikacji. W związku z tym zapisy RPO WD 2014-2020 nie mogą narzucać innych wymogów niż przepisy prawa krajowego. Szkolenia zawodowe jako forma wsparcia występują w Osi priorytetowej 8 RYNEK PRACY.
222	Oś 10 Edukacja	Rekomendujemy, aby szkolenia zawodowe składały się obowiązkowo z części teoretycznej i praktycznej.	188	190	Przeprow. egzam. teoret. jak i prakt. to racjonalne i skuteczne podejście do systemu potwierdzania kwalif. Egz. teoret. jest niewystarczający i ukazuje obraz wiedzy, mający niewiele wspólnego z umiejętnościami prakt. egzaminowanego. Dla pracodawcy zdecydowanie ważniejsze są zweryfikowane umiejtn. praktyczne. Kandydat do pracy posiadający wiedzę czysto teoret., nie jest w pełni przygotowany do wykonywania zawodu, zajmuje gorszą pozycję na rynku pracy. Pracodawca, mając do wyboru pracownika, który posiada potwierdzoną wiedzę teoret. i pracownika o udokument. wiedzy oraz prakt. umiejtn. - wybierze tego drugiego. Dlatego też tak istotne jest, aby szkolenia kończyły się egzam. teoret., jak i prakt., umożliwiając rzetelne dokumentowanie kwalifikacji.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	
223	Oś 10 Edukacja	Rekomendujemy, aby szkol. kończyły się egzaminem zewn. przepr. przez niezależne podm., zewn. i niezależne w stosunku do realizatora szkol., gwarantując obiektywną ocenę nabytych kompet.	188	190	Rozdzielenie procesu szkol. od procesu certyf., zapewnia rzetelność, wysoką jakość i obiektywność procesu kształc. Oczekiwania pracodawców wobec pracown. są coraz większe, zmiana pracy lub znalezienie zatrudn. przez osoby bezrob. na współczesnym rynku pracy jest w dużej mierze uzależnione od posiadania przez te os. aktualnej wiedzy meryt. i odp. komp. Brak odp. kwalif. zwiększa ryzyko bezrob. Pracodawcy poszukują wys. wykwalif. kadry co podnosi popyt na naukę potwierdzoną oficjalnym świadectwem, dyplomem czy certyfikatem. Ważnym elementem procesu kształcenia jest to, aby uczestnik procesu kształc. otrzymał odpowiednie dokumenty, które będą potwierdzały uzyskane przez niego efekty kształc. Decydującym o uzyskaniu zatrudn. są odp. kwalif. potencjalnych pracowników – formalnie potwierdzone.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	
224	Oś 10 Edukacja	W Kierunkach wsparcia proponuje się dodanie zapisu mówiącego o wsparciu projektów zamiennych, które będą zastępować istniejące budynki nie spełniające standardów oraz modernizacja i rozbudowa przedszkoli w których są już oddziały. W preferencjach proponuje się zmianę zapisu z istniejącego: „zlokalizowane na obszarach wiejskich” na proponowany: „zlokalizowane na obszarach wiejskich i w miastach do 15tys. mieszkańców”.	189	190	Wiele gmin boryka się z problemami lokalowymi jeżeli chodzi o miejsca opieki nad najmłodszymi. Związane jest to głównie z posiadaniem nieodpowiednich budynków, które nie spełniają obecnych standardów i nie są dostosowane do tego typu placówek. Często ich modernizacja nie jest możliwa, gdyż i tak nie przyczyni się do poprawy ich funkcjonalności. Dlatego też konieczne jest tworzenie obiektów zamiennych, dla których zostaną przeniesione placówki i które spełniać będą wszystkie wymogi. Wiele małych miast jest kluczowymi miejscami w gminach, w których koncentruje się przepływ mieszkańców i ich funkcjonowanie. Wsparcie projektów realizowanych także w małych miastach wydatnie przyczyni się do poprawy dostępności usług dla mieszkańców całej gminy, gdyż często miasto jest tym docelowym punktem, gdzie mieszkańcy się udają i gdzie wygodniej jest dowieźć dzieci do przedszkola.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	W ramach działań możliwe jest "tworzenie i rozwój infrastruktury", zatem możliwe jest tworzenie obiektów "zamiennych", czyli budowę nowych w uzasadnionych przypadkach.

225	Oś 10 Edukacja	<p>Akapit 4 kierunków wsparcia brzmi: Planowane wsparcie będzie obejmować również podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, uczniem młodszym oraz rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli.</p> <p>Proponujemy zmianę na: Planowane wsparcie będzie obejmować również podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, edukacji o przedsiębiorczości w tym przedsiębiorczości społecznej, uczniem młodszym oraz rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli.</p>	189	189	<p>Uzupełnienie o kontekst edukacji nauczycieli o przedsiębiorczości w tym przedsiębiorczości społecznej wynika bezpośrednio z Wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia na Dolnym Śląsku (2012-2020). Plan został stworzony pod auspicjami Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej. Wymieniony plan wskazuje iż potencjał kompetencji kadr nauczycieli jest niewystarczający w tym obszarze. Zarazem postawa przedsiębiorcza winna być budowana w okresie edukacji szkolnej.</p>	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	<p>Zaproponowane uszczegółowienie może zostać wykorzystane w uszczegółowieniu programu, RPO WD 2014-2020 wskazuje kierunki wsparcia nie natomiast konkretne formy wsparcia. Zapis został przeformułowany na: „Planowane wsparcie będzie obejmować również podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniem oraz rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli.”</p>
226	Oś 10 Edukacja	<p>Drugi akapit kierunków wsparcia brzmi: Planowane wsparcie będzie obejmować również podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, oraz rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli.</p> <p>Proponujemy zmianę na: Planowane wsparcie będzie obejmować również podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, edukacji o przedsiębiorczości w tym przedsiębiorczości społecznej, oraz rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli.</p>	192	192	<p>Uzupełnienie o kontekst edukacji nauczycieli o przedsiębiorczości w tym przedsiębiorczości społecznej wynika bezpośrednio z Wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia na Dolnym Śląsku (2012-2020). Wymieniony plan, stworzony pod auspicjami Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej, wskazuje iż potencjał kompetencji kadr nauczycieli jest niewystarczający w tym obszarze. Zarazem postawa przedsiębiorcza winna być kształtowana w szczególności przed okresem podjęcia aktywności zawodowej.</p>	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	<p>Zaproponowane uszczegółowienie może zostać wykorzystane w uszczegółowieniu programu, RPO WD 2014-2020 wskazuje kierunki wsparcia nie natomiast konkretne formy wsparcia. Zapis został przeformułowany na: „Planowane wsparcie będzie obejmować również podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniem oraz rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli.”</p>
227	Oś 10 Edukacja	<p>W Kierunkach wsparcia proponuje się dodanie zapisu mówiącego o wsparciu projektów zamiennych, które będą zastępować istniejące budynki nie spełniające standardów</p>	189	189	<p>Wiele gmin boryka się z problemami lokalnymi jeżeli chodzi o miejsca opieki nad najmłodszymi. Związane jest to głównie z posiadaniem nieodpowiednich budynków, które nie spełniają obecnych standardów i nie są dostosowane do tego typu placówek. Często ich modernizacja nie jest możliwa, gdyż i tak nie przyczyni się do poprawy ich funkcjonalności. Dlatego też konieczne jest tworzenie obiektów zamiennych, dla których zostaną przeniesione placówki i które spełnią będą wszystkie wymogi. Wsparcie w tym obszarze wydatnie przyczyni się do poprawy jakości usług na obszarze wielu gmin.</p>	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	<p>W ramach działań możliwe jest "tworzenie i rozwój infrastruktury", zatem możliwe jest tworzenie obiektów "zamiennych", czyli budowę nowych w uzasadnionych przypadkach.</p>
228	Oś 10 Edukacja	<p>W preferencjach proponuje się zmianę zapisu z istniejącego: „zlokalizowane na obszarach wiejskich” na proponowany: „zlokalizowane na obszarach wiejskich i w miastach do 15tys. mieszkańców”.</p>	190	190	<p>Wiele małych miast jest kluczowymi miejscami w gminach, w których koncentruje się przepływ mieszkańców i ich funkcjonowanie. Wsparcie projektów realizowanych także w małych miastach wydatnie przyczyni się do poprawy dostępności usług dla mieszkańców całej gminy, gdyż często miasto jest tym docelowym punktem, gdzie mieszkańcy się udają i gdzie wygodniej jest dowieźć dzieci do przedszkola.</p>	osoba fizyczna	Odrzucona	<p>Projekty mogą być realizowane na obszarach miejskich oraz wiejskich - nie ma ograniczenia w tym zakresie. Zapisy RPO WD 2014-2020 promują obszary wiejskie rozumiane zgodnie z definicją występującą w PROW.</p>
229	Oś 10 Edukacja	<p>Preferencje: W ramach edukacji przedszkolnej preferowane będą projekty: - na obszarach o niskim poziomie upowszechnienia edukacji przedszkolnej; - realizowane na obszarach wiejskich; - realizowane w partnerstwie publiczno-prywatnym i publiczno-społecznym; W ramach edukacji podstawowej i gimnazjalnej preferowane będą projekty: - realizowane w szkołach osiągających najniższe wyniki edukacyjne; - ukierunkowane na rozwój kompetencji z zakresu następujących dziedzin naukowych: języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych i cyfrowych i wykorzystujące w nauczaniu technologie informacyjno-komunikacyjne.</p>	190	190	<p>Tak sformułowane preferencje uniemożliwiają udział Wrocławia, które również przejmuje dzieci z okolicznych gmin. Tendencja do przenoszenia się z miasta na obrzeża miast/wieś przy jednoczesnym umieszczeniu dzieci w przedszkolach w miastach z uwagi na dojazdy rodziców do pracy w mieście. W związku z tym – Gmina Wrocław oraz osoby prowadzące przedszkola prywatne/społeczne mimo potrzeb w tym zakresie – będą wyłączone z projektów. W ramach ZIT WOF – przewidziano projekt kluczowy w tym zakresie, w RPO WD przewidziano możliwość realizacji projektów w ramach ZIT (str. 190). Ponadto, tak sformułowana „preferencja” ma celu wyłącznie wsparcie słabych stron regionu, a pomija się mocne strony „edukacji” w regionie - szczególnie w miastach będących subregionów (Wrocław, Legnica, Jelenia Góra, Wałbrzych). Wsparcie środkami UE powinno wzmacniać słabszych partnerów, ale jednocześnie umożliwiać rozwój mocniejszym beneficjentom.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	<p>Projekty mogą być realizowane na obszarach miejskich oraz wiejskich - nie ma ograniczenia w tym zakresie. Zapisy RPO WD 2014-2020 nie wykluczają możliwości wsparcia projektowego na obszarach innych niż preferowane. Z zapisów wynika jedynie, iż projekty dotyczące tych obszarów będą mogły być preferowane. Ponadto należy mieć na uwadze cel szczegółowy działań edukacyjnych jakim jest Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych. W związku z tym należy zapewnić w pierwszej kolejności możliwość wykorzystania środków unijnych na działania realizujące w/w cel. Dodatkowo należy wziąć pod uwagę potencjał w aplikowaniu o środki unijne jakim dysponują duże ośrodki miejskie w porównaniu w obszarach wiejskimi.</p>
230	Oś 10 Edukacja	<p>Preferowane będą projekty: - realizowane w szkołach osiągających najniższe wyniki edukacyjne.</p>	192	192	<p>Preferencja ma celu wyłącznie wsparcie słabych stron regionu, a pomija się mocne strony „edukacji” w regionie, szczególnie w miastach będących subregionów (Wrocław, Legnica, Jelenia Góra, Wałbrzych) Zgodnie z analizą na str. 64 RPO WD potencjałem D. Śl. - jest „...Rosnąca liczba uczniów techników oraz niemająca popularność szkół zawodowych są szansą na lepsze dopasowanie kompetencji i kwalifikacji absolwentów do potrzeb rynku pracy”. Jeśli nie przewiduje się wsparcia/budowy nowych szkół ponadgimnazjalnych (a takie są zapisy RPO WD), to wspierać należy nie tylko istniejące szkoły osiągające najniższe wyniki edukacyjne, ale również szkoły ponadgimnazjalne „z potencjałem” osiągające wysokie wyniki edukacyjne, przygotowujące uczniów do podjęcia dalszej nauki na uczelniach D. Śl. - co przyczynia się bezpośrednio do wzrostu poziomu edukacji/nauki/innowacyjności regionu.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	<p>Projekty mogą być realizowane w szkołach które osiągają najniższe wyniki edukacyjne oraz w szkołach które osiągają zadowalające wyniki- nie ma ograniczenia w tym zakresie. Zapisy RPO WD 2014-2020 nie wykluczają możliwości wsparcia projektowego w obszarach innych niż preferowane. Z zapisów wynika jedynie, iż projekty dotyczące tych obszarów będą mogły być preferowane. Ponadto należy mieć na uwadze cel szczegółowy działań edukacyjnych jakim jest Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych. W związku z tym należy zapewnić w pierwszej kolejności możliwość wykorzystania środków unijnych na działania realizujące w/w cel.</p>
231	Oś 10 Edukacja	<p>Kierunki wsparcia: Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz osób dorosłych chcących podnieść swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje w zakresie języków obcych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, kończące się powszechnie uznawanymi certyfikatami oraz w zakresie innych kwalifikacji zawodowych niezbędnych na rynku pracy (do uzupełnienia).</p>	194	194	<p>Kierunki wsparcia ograniczone wyłącznie do kompetencji językowych i komputerowych nie będą odzwierciedlały rzeczywistych potrzeb. Oczywiście organizacja kształcenia ustawicznego dla osób dorosłych musi w innym zakresie powinna zostać udokumentowana rzeczywistą analizą potrzeb (lokalną/regionalną). Efektem tak sformułowanej preferencji może być wysoka ilość bezpłatnych szkoleń językowych i komputerowych oferowanych przez prywatne firmy, co stanie się konkretnym wsparciem dla tych firm a niekoniecznie dla grupy docelowej określonej w programie.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	
232	Oś 10 Edukacja	<p>W preferencjach wykreślić: W ramach edukacji podstawowej i gimnazjalnej będą projekty realizowane w szkołach osiągających najniższe wyniki edukacyjne</p>	190	190	<p>Tak sformułowane preferencje uniemożliwiają udział w tych projektach beneficjentom z Wrocławia, z góry również eliminuje organizacje pozarządowe, które realizują projekty edukacyjne nie tylko na terenie szkół ale również w swoich siedzibach.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	<p>Projekty mogą być realizowane w szkołach które osiągają najniższe wyniki edukacyjne oraz w szkołach które osiągają zadowalające wyniki- nie ma ograniczenia w tym zakresie. Zapisy RPO WD 2014-2020 nie wykluczają możliwości wsparcia projektowego w obszarach innych niż preferowane. Z zapisów wynika jedynie, iż projekty dotyczące tych obszarów będą mogły być preferowane. Ponadto należy mieć na uwadze cel szczegółowy działań edukacyjnych jakim jest Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych. W związku z tym należy zapewnić w pierwszej kolejności możliwość wykorzystania środków unijnych na działania realizujące w/w cel.</p>

233	Oś 10 Edukacja	Str. 158: Priorytet inwestycyjny: Inwestycje w edukację ponadgimnazjalną (PI 10.4) Główne grupy docelowe: należy wyraźnie wskazać Romów, jako mniejszość o utrudnionym dostępie do edukacji.	188	188	Społeczność romska wymaga szczególnego i kompleksowego wsparcia w związku wieloma obszarami, w których jest wykluczona lub zagrożona wykluczeniem. Celowym jest równoczesne wspieranie zmian sytuacji Romów we wszystkich aspektach ich funkcjonowania.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Społeczność romska zgodnie z podziałem interwencji kraj - region będzie wspierana na poziomie krajowym w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 .
234	Oś 10 Edukacja	Główne grupy docelowe: należy wyraźnie wskazać Romów, jako mniejszość o utrudnionym dostępie do edukacji.	192	192	Społeczność romska wymaga szczególnego i kompleksowego wsparcia w związku wieloma obszarami, w których jest wykluczona lub zagrożona wykluczeniem. Celowym jest równoczesne wspieranie zmian sytuacji Romów we wszystkich aspektach ich funkcjonowania.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Społeczność romska zgodnie z podziałem interwencji kraj - region będzie wspierana na poziomie krajowym w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 .
235	Oś 10 Edukacja	1. Dodać przekaz medialny o charakterze edukacyjnym służący kształtowaniu kompetencji kluczowych, w szczególności w zakresie nauki języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych i cyfrowych, umiejętności pracy zespołowej i kreatywności telekomunikacyjnej. Ponadto wykorzystanie przekazu medialnego w procesie rozwijania kompetencji cyfrowych nauczycieli.	189	189	Przekaz medialny o charakterze edukacyjnym ze względu na jego powszechną dostępność za pośrednictwem naziemnej telewizji cyfrowej i Internetu, przyczynia się do zmniejszenia nierówności w jakości nauczania oraz sprzyja podnoszeniu jej jakości. Ponadto może odegrać istotną rolę w nauczaniu języków obcych, naukach matematyczno-przyrodniczych i cyfrowych i kreatywności telekomunikacyjnej. Przekaz medialny znajduje także zastosowanie w procesie rozwijania kompetencji cyfrowych nauczycieli.	inne	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 nie przewiduje możliwości realizacji projektów zapewniających wyłącznie wykorzystanie przekazu medialnego.
236	Oś 10 Edukacja	1. Dodać przekaz medialny o charakterze edukacyjnym służący zmniejszaniu nierówności w jakości edukacji, w szczególności w odniesieniu do osób niepełnosprawnych, doświadczających niechęci, ostracyzmu ze strony otoczenia. Przekaz będzie również skierowany do nauczycieli oraz instruktorów w celu podniesienia ich kompetencji w zakresie pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz w celu rozwijania kompetencji cyfrowych nauczycieli.	191	191	Przekaz medialny o charakterze edukacyjnym ze względu na jego powszechną dostępność za pośrednictwem naziemnej telewizji cyfrowej i Internetu może służyć zmniejszaniu nierówności w jakości edukacji. Przekaz medialny znajduje także zastosowanie w procesie rozwijania pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz w procesie rozwijania kompetencji cyfrowych nauczycieli. Przekaz medialny jest szczególnie skutecznym narzędziem rozwijania kompetencji z zakresu nauki języków obcych, nauk technicznych, cyfrowych, ponieważ sprzyja wykorzystaniu w nauczaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych. Przekaz medialny służy uatrakcyjnieniu i podniesieniu jakości procesu edukacji.	inne	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 nie przewiduje możliwości realizacji projektów zapewniających wyłącznie wykorzystanie przekazu medialnego.
237	Oś 10 Edukacja	W preferencjach należy zwrócić uwagę na współpracę beneficjentów z NGO.	192	192	Instytucje NGO w ostatnim okresie programowania RPO wykazały się bardzo dużą aktywnością w tym zakresie i warto by kontynuować ten kierunek wsparcia.	środowisko naukowe	Uwzględniona	
238	Oś 10 Edukacja	W całym priorytecie PI.10.1 zwiększyć nacisk na nabywanie kompetencji społecznych.	188	198	Wysokie kompetencje społeczne to najbardziej pożądane umiejętności wykazywane przez badania dotyczące preferencji przedsiębiorców. Położenie nacisku na uzyskanie umiejętności pracy projektowej, w grupie, komunikacji społecznej oraz komunikowaniu i rozpoznawaniu potrzeb (klienta, pracodawcy), znacznie zwiększy szanse znalezienia bądź kreowania miejsc pracy.	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	Zapis RPO WD 2014-2020 wskazują na możliwość wsparcia również kompetencji społecznych.
239	Oś 10 Edukacja	W kierunkach wsparcia dodać "(...) kończące się powszechnie uznawanymi certyfikatami oraz potwierdzonym okresem praktycznym zaopiniowanym przez instytucję udzielającą praktyk"	194	194	Włączenie takiego zapisu nie tylko uatrakcyjni proces szkolenia ale zwiększy jego skuteczność oraz upowszechni formę praktycznego nauczania zawodu.	środowisko naukowe	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zaproponowane uszczegółowienie może zostać wykorzystane w uszczegółowieniu programu, RPO WD 2014-2020 wskazuje kierunki wsparcia nie natomiast konkretne formy wsparcia.
240	Oś 10 Edukacja	W wierszu: Preferencje – dopisanie punktu „realizowane w partnerstwie szkół z organizacjami pozarządowymi”	192	192	Projekty mające na celu podniesienie kompetencji nauczycieli oraz działania na rzecz podniesienia jakości i atrakcyjności szkolnictwa są obecnie często inicjowane przez organizacje pozarządowe. Dotyczy to także oferty zajęć dotyczących kompetencji kluczowych, szczególnie kompetencji społecznych i obywatelskich, a także nauki języków obcych (NGO często realizują projekty międzynarodowe). Poza tym projekty partnerskie dają efekt synergii i dlatego powinny być preferowane.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
241	Oś 10 Edukacja	W wierszu Kierunki wsparcia – dodać także wsparcie dotyczące pozostałych 6 kompetencji kluczowych, nie tylko języków obcych oraz technologii informacyjno- komunikacyjnych, jak wpisano obecnie.	194	194	Proponowane wsparcie dla 2 kompetencji nie jest zgodne z ideą wspierania uczenia się przez całe życie. Idea life long learning ma na celu wspieranie u osób dorosłych rozwoju wszystkich 8 kompetencji kluczowych, co zgodne jest z zaleceniami Parlamentu Europ. i Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie(2006/962/WE). Są one uważane za jednakowo ważne. Zakresy wielu tych kompetencji częściowo się pokrywają i są powiązane, aspekty niezbędne w jednej dziedzinie wspierają kompetencje w innej. Dobre opanowanie podstawowych umiejętności językowych, liczenia i umiejętności w zakresie TIK jest niezbędną podstawą uczenia się; umiejętność uczenia się sprzyja wszelkim innym działaniom kształceniowym. Niektóre zagadnienia mają zastosowanie we wszystkich elementach ram odniesienia: krytyczne myślenie, kreatywność, inicjatywność, ocena ryzyka, podejmowanie decyzji.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
242	Oś 10 Edukacja	Do kierunków wsparcia (s.189) dopisać: „Ważnym elementem wsparcia będą również dodatkowe zajęcia rozwijające aktywność ruchową,” oraz „Wsparcie ukierunkowane będzie na promocję aktywności ruchowej i zdrowotnej wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.” Do preferencji (s.190) dopisać: „W ramach edukacji podstawowej i gimnazjalnej preferowane będą projekty ukierunkowane na rozwój aktywności ruchowej.”	189	190	Z badań wynika, iż 29 % polskich 11-latków ma nadwagę, a wśród 13-latków jest niewiele lepiej, bo na otyłość cierpi co czwarty z nich. Zajęcia wychowania fizycznego w szkole są niewystarczające, stąd konieczność prowadzenia dodatkowych zajęć rozwijających aktywność ruchową – najlepszy sposób na uniknięcie problemów z nadwagą u dzieci i nastolatków.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Działania w zakresie wsparcia aktywności fizycznej i promowania zdrowia są możliwe do realizacji w ramach planowanych do realizacji projektów. RPO WD 2014-2020 nie przewiduje możliwości realizacji projektów zapewniających wyłącznie zajęcia sportowe. Należy jednak pamiętać, iż powinny one stanowić uzupełnienie do realizowanych zajęć dydaktycznych aby zapewnić uczniom komplementarne i dostosowane do indywidualnych potrzeb wsparcie.
243	Oś 10 Edukacja	W wierszu: Preferencje – dopisanie punktu: „realizowane w partnerstwie szkół z organizacjami pozarządowymi”.	192	192	Projekty mające na celu podniesienie kompetencji nauczycieli oraz działania na rzecz podniesienia jakości i atrakcyjności szkolnictwa są obecnie często inicjowane przez organizacje pozarządowe. Dotyczy to także oferty zajęć dotyczących kompetencji kluczowych, szczególnie kompetencji społecznych i obywatelskich, a także nauki języków obcych (NGO często realizują projekty międzynarodowe). Poza tym projekty partnerskie dają efekt synergii i dlatego powinny być preferowane.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
244	Oś 10 Edukacja	Do kierunków wsparcia dodać także wsparcie dotyczące pozostałych 6 kompetencji kluczowych, nie tylko języków obcych oraz technologii informacyjno- komunikacyjnych, jak wpisano obecnie. Pełna lista: 1) porozumiewanie się w języku ojczystym; 2) porozumiewanie się w językach obcych; 3) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne; 4) kompetencje informatyczne; 5) umiejętność uczenia się; 6) kompetencje społeczne i obywatelskie; 7) inicjatywność i przedsiębiorczość; 8) świadomość i ekspresja kulturalna.	194	194	Prop. obecnie wsparcie nie jest zgodne z tytułem oraz ideą priorytetu - wspieranie uczenia się przez całe życie. Idea life long learning ma na celu wspier. u osób dorosłych rozwoju kompet. klucz., które nie zawężają się jedynie do porozumiewania się w j. obcych oraz kompetencji w zakresie TIK, jak zaprop. w projekcie RPO Zgodnie z zaleceniami PE i Rady z 18.12.2006 r. w sprawie kompet. klucz. w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE) wspierane powinno być 8 kompet. klucz. Kompet. te uważane są za jednak. ważne, ponieważ każda z nich może przyczynić się do udanego życia w społec. wiedzy. Zakresy wielu spośród tych kompet. części. się pokrywają i są powiązane, aspekty niezbędne w jednej dziedzinie wspierają kompet. w innej. Dobre opanow. podst. umiejęt. język., czytania, pisania, liczenia i umiejętności w zakresie TIK jest niezbędną podstawą uczenia się; umiejętność uczenia się sprzyja wszelkim innym działaniom kształcen.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	

245	Oś 10 Edukacja	<p>Priorytet Inwestycyjny : Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną (PI 10.4)</p> <p>Zapis dotyczący uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:</p> <p>Cyt. "Wspierane będą działania w zakresie wyposażenia laboratoriów funkcjonujących w szkołach w nowoczesne narzędzia do nauczania nauk matematyczno-przyrodniczych i cyfrowych oraz sprzętu specjalistycznego i pomocy dydaktycznych do wspomagania rozwoju uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, np. uczniów niepełnosprawnych. "</p> <p>należałoby zastąpić zapisem obejmującym także uczniów ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi np. uczniów zdolnych.</p>	156	156	<p>Jak wynika z przeprowadzonych badań, bardzo duży odsetek dzieci zidentyfikowanych jako wybitnie uzdolnione nie rozwija swoich talentów na kolejnych etapach kształcenia. Ponadto, placówki edukacyjne w niewystarczający sposób wspomagają uczniów w odkrywaniu swoich talentów.</p> <p>Nazewnictwo w zakresie zapisów dotyczących obszarów nauczania , należałoby dostosować do aktualnej podstawy programowej, gdzie nie występują nauki cyfrowe lecz zajęcia komputerowe a na III etapie edukacyjnym informatyka.</p>	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	<p>Zapis RPO WD 2014-2020: „Wspierane będą działania w zakresie wyposażenia laboratoriów funkcjonujących w szkołach ponadgimnazjalnych w nowoczesne narzędzia do nauczania nauk technicznych, matematyczno-przyrodniczych i technologii informacyjno-telekomunikacyjnych oraz sprzętu specjalistycznego i pomocy dydaktycznych do wspomagania rozwoju uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, np. uczniów niepełnosprawnych” zapewnia możliwość wsparcia również uczniów zdolnych jak i uczniów z innymi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, uczniów niepełnosprawnych wskazano jako przykład. Intencją zapisów RPO jest wskazanie kierunków wsparcia a nie definiowanie już konkretnych działań, które będą dookreślone w uszczegółowieniu.</p>
246	Oś 10 Edukacja	<p>Priorytet Inwestycyjny : Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną (PI 10.4)</p> <p>Zapis cyt.:</p> <p>"Wsparcie zostanie ukierunkowane także na rozwój infrastruktury szkół, prowadzący bezpośrednio do poprawy warunków nauczania w szczególności w zakresie nauk przyrodniczych oraz informatyczno-matematycznych. Dodatkowo wspierane będą inwestycje poprawiające dostęp szkół dla uczniów niepełnosprawnych. "</p> <p>należałoby uzupełnić o wsparcie ukierunkowane także na rozwój infrastruktury w zakresie przedmiotów technicznych, które występują jedynie do III etapu edukacyjnego.</p>	156	156	<p>Inwestycje w infrastrukturę wykorzystywaną dla celów edukacyjnych na wszystkich poziomach kształcenia mają istotne znaczenie dla poprawy szans edukacyjnych i rozwoju systemu edukacji w województwie dolnośląskim. Niezadawalający stan techniczny licznych szkół, sal dydaktycznych, przestarzałe wyposażenie pracowni technicznych wymusza konieczność podnoszenia ich standardów .</p> <p>Zapis powinien być spójny z akapitem wcześniejszym, w którym to w kierunkach wsparcia wskazano nauki matematyczno-przyrodnicze i cyfrowe, natomiast we wskazanym akapicie zapis zmieniono na nauki przyrodnicze oraz informatyczno-matematycznych. W podstawie programowej dla I, II i III etapu edukacyjnego oraz w obecnej systematyce obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych nie ma nauk "informatyczno-matematycznych". Wśród obszaru nauk ścisłych występuje dziedzina nauk matematycznych, do której należy dyscyplina naukowa informatyka.</p>	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	<p>Skorygowano zapisy i wprowadzono spójne nazewnictwo w ramach wskazanych obszarów. Nie wyszczególniono przedmiotów technicznych gdyż możliwość wsparcia tego obszaru mieści się w obecnych zapisach „... poprawy warunków nauczania...” Określenie w szczególności nie wyklucza innych obszarów np. przedmiotów technicznych czy humanistycznych.</p>
247	Oś 10 Edukacja	<p>Priorytet Inwestycyjny : Inwestycje w edukację ponadgimnazjalną (PI 10.4)</p> <p>Zapis dotyczący uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi cyt.:</p> <p>"Wspierane będą działania w zakresie wyposażenia laboratoriów funkcjonujących w szkołach ponadgimnazjalnych w nowoczesne narzędzia do nauczania nauk technicznych, matematyczno-przyrodniczych i technologii informacyjno-telekomunikacyjnych oraz sprzętu specjalistycznego i pomocy dydaktycznych do wspomagania rozwoju uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, np. uczniów niepełnosprawnych. ",</p> <p>należałoby zastąpić zapisem obejmującym także uczniów ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi np. uczniów zdolnych oraz o działaniami ukierunkowanymi nie tylko na wsparcie wyposażenia laboratoriów lecz także o wyposażenie sal dydaktycznych, warsztatów nauki zawodu czy pracowni przedmiotowych.</p>	158	158	<p>Jak wynika z przeprowadzonych badań, bardzo duży odsetek młodzieży zidentyfikowanej jako wybitnie uzdolniona nie rozwija swoich talentów na kolejnych etapach kształcenia. Ponadto, placówki edukacyjne w niewystarczający sposób wspomagają uczniów w odkrywaniu swoich talentów.</p> <p>Niezadawalający stan techniczny infrastruktury wymusza konieczność podnoszenia jej standardów .</p>	środowisko naukowe	Częściowo uwzględniona	<p>Zapis RPO WD 2014-2020: „Wspierane będą działania w zakresie wyposażenia laboratoriów funkcjonujących w szkołach ponadgimnazjalnych w nowoczesne narzędzia do nauczania nauk technicznych, matematyczno-przyrodniczych i technologii informacyjno-telekomunikacyjnych oraz sprzętu specjalistycznego i pomocy dydaktycznych do wspomagania rozwoju uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, np. uczniów niepełnosprawnych” zapewnia możliwość wsparcia również uczniów zdolnych jak i uczniów z innymi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, uczniów niepełnosprawnych wskazano jako przykład. Intencją zapisów RPO jest wskazanie kierunków wsparcia a nie definiowanie już konkretnych działań, które będą dookreślone w uszczegółowieniu.</p>
248	Oś 10 Edukacja	<p>Zapis cyt.:</p> <p>"Wsparcie zostanie ukierunkowane także na rozwój infrastruktury szkół ponadgimnazjalnych, prowadzący bezpośrednio do poprawy warunków nauczania w szczególności w zakresie nauk przyrodniczych oraz informatyczno-matematycznych. Dodatkowo wspierane będą inwestycje poprawiające dostęp szkół dla uczniów niepełnosprawnych."</p> <p>powinien być spójny z akapitem wcześniejszym, w którym to w kierunkach wsparcia wskazano nauki techniczne, matematyczno-przyrodnicze i technologie informacyjno-telekomunikacyjne, natomiast we wskazanym akapicie zapis zmieniono do nauk przyrodniczych oraz informatyczno-matematycznych.</p>	158	158	<p>W podstawie programowej dla IV etapu edukacyjnego oraz w obecnej systematyce obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych nie ma nauk "informatyczno-matematycznych". Wśród obszaru nauk ścisłych występuje dziedzina nauk matematycznych, do której należy dyscyplina naukowa informatyka.</p> <p>Natomiast w podstawie programowej dla IV etapu edukacyjnego występują odrębnie przedmioty: matematyka i informatyka.</p>	środowisko naukowe	Uwzględniona	
249	Oś 10 Edukacja	<p>Priorytet Inwestycyjny : Zapewnienie jakości i równego dostępu do kształcenia ponadgimnazjalnego (PI 10.1)</p> <p>"Preferencje: ... ukierunkowane na rozwój kompetencji z zakresu następujących dziedzin naukowych: języki obce, nauki techniczne, matematyczno-przyrodnicze, cyfrowe i wykorzystujące w nauczaniu technologie informacyjno-komunikacyjne. "</p> <p>Właściwym było zastąpienie słowa dziedziny naukowe obszarami kształcenia w zakresie ...</p>	192	192	<p>W obecnej systematyce obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych oprócz dziedziny nauk technicznych nie ma pozostałych wymienionych dziedzin, są natomiast dziedziny: nauk matematycznych, nauk humanistycznych, nauk biologicznych.</p>	środowisko naukowe	Uwzględniona	
250	Oś 10 Edukacja	<p>Priorytet Inwestycyjny : Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie (PI 10.3)</p> <p>„Kierunki wsparcia: ... Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz osób dorosłych chcących podnieść swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje w zakresie języków obcych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, kończące się powszechnie uznawanymi certyfikatami. "</p> <p>Wskazane obszary: języki obce oraz technologie informacyjno-komunikacyjne, należałoby poszerzyć o umożliwienie zdobycia tych kompetencji, które wynikają z przeprowadzonej analizy potrzeb osoby, która ma otrzymać wsparcie.</p>	194	194	<p>Zgodnie z założeniami RPO kształcenie ustawiczne ma umożliwić osobom dorosłym uzupełnienie wykształcenia, wzbogacenie wiedzy, rozwinięcie zdolności, udoskonalenie kwalifikacji zawodowych lub zdobycie nowego zawodu. Do osiągnięcia wymienionych efektów, mogą przyczynić się działania edukacyjne wynikające z analizy potrzeb edukacyjnych danej osoby a nie z góry w narzuconych obszarach, zawężonych jedynie do języków obcych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych. Ponadto, nie wszystkie formy edukacyjne kończą się uzyskaniem powszechnie uznawanego certyfikatu a są równie cenne i przyczyniają się do podniesienia kwalifikacji ogólnych i zawodowych.</p>	środowisko naukowe	Uwzględniona	
251	Oś 10 Edukacja	<p>Uwaga dotyczy kierunków wsparcia w PI 10.3 Poprawa dostępności i uczenia się przez całe życie .</p> <p>Należy dopisać że wsparcie będzie kierowane na rzecz osób dorosłych chcących podnieść swoje kompetencje w zakresie języków obcych , technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz kompetencji niezbędnych na rynku pracy !</p>	194	194	<p>Zbyt wąsko potraktowane kierunki wsparcia uczenia się dorosłych i potrzeb kształcenia przez całe życie. Konieczne jest szersze podejście zapewniające dłuższą aktywność zawodową i społeczną grup wykluczanych z rynku pracy</p>	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
252	Oś 10 Edukacja	<p>Wsparcie edukacji dzieci i młodzieży szkół podstawowych, gimnazjalnych i liceów. Postawienie na rozwój w lokalnych kręgach, za pomocą lokalnych grup działania i stowarzyszeń.</p>	189	198	<p>Wspieranie dodatkowych akcji, wydarzeń i zajęć wspierających rozwój młodzieży szkolnej na terenach poprzemysłowych oraz o wysokiej stopie bezrobocia. Zapewnienie dzieciom i młodzieży lepszych szans do kształcenia i rozwoju.</p>	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	<p>RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zakres wsparcia będzie poszerzony w ramach uszczegółowienia.</p>

253	Oś 10 Edukacja	<p>Priorytet inwestycyjny: Zapewnienie jakości i równego dostępu do edukacji przedszkolnej, podstawowej i gimnazjalnej (PI 10.1) Uwagi (s. 189 i 190)</p> <p>Do kierunków wsparcia (s.189) dopisać: Ważnym elementem wsparcia będą również dodatkowe zajęcia rozwijające aktywność ruchową, oraz Wsparcie ukierunkowane będzie na promocję aktywności ruchowej i zdrowotnej wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.</p> <p>Do preferencji (s.190) dopisać: W ramach edukacji podstawowej i gimnazjalnej preferowane będą projekty ukierunkowane na rozwój aktywności ruchowej.</p>	189	190	<p>Z badań wynika, iż 29 % polskich 11-latków ma nadwagę, a wśród 13-latków jest niewiele lepiej, bo na otyłość cierpi co czwarty z nich. Zajęcia wychowania fizycznego w szkole są niewystarczające, stąd konieczność prowadzenia dodatkowych zajęć rozwijających aktywność ruchową – najlepszy sposób na uniknięcie problemów z nadwagą u dzieci i nastolatków.</p>	inne	Częściowo uwzględniona	<p>Działania w zakresie wsparcia aktywności fizycznej i promowania zdrowia są możliwe do realizacji w ramach planowanych do realizacji projektów. RPO WD 2014-2020 nie przewiduje możliwości realizacji projektów zapewniających wyłącznie zajęcia sportowe. Należy jednak pamiętać, iż powinny one stanowić uzupełnienie do realizowanych zajęć dydaktycznych aby zapewnić uczniom komplementarne i dostosowane do indywidualnych potrzeb wsparcie.</p>
254	Oś 10 Edukacja	<p>Priorytet inwestycyjny: Zapewnienie jakości i równego dostępu do kształcenia ponadgimnazjalnego (PI 10.1) Uwaga (s.192)</p> <p>W wierszu: Preferencje – dopisanie punktu: realizowane w partnerstwie szkół z organizacjami pozarządowymi.</p>	192	192	<p>Projekty mające na celu podniesienie kompetencji nauczycieli oraz działania na rzecz podniesienia jakości i atrakcyjności szkolnictwa są obecnie często inicjowane przez organizacje pozarządowe. Dotyczy to także oferty zajęć dotyczących kompetencji kluczowych, szczególnie kompetencji społecznych i obywatelskich, a także nauki języków obcych (NGO często realizują projekty międzynarodowe). Poza tym projekty partnerskie dają efekt synergii i dlatego powinny być preferowane.</p>	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
255	Oś 10 Edukacja	<p>Priorytet inwestycyjny: Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie (PI 10.3) Uwaga (s.194) Do kierunków wsparcia dodać także wsparcie dotyczące pozostałych 6 kompetencji kluczowych, nie tylko języków obcych oraz technologii informacyjno- komunikacyjnych, jak wpisano obecnie.</p>	194	194	<p>Proponowane obecnie wsparcie nie jest zgodne z tytułem oraz ideą priorytetu - wspieranie uczenia się przez całe życie. Idea life long learning ma na celu wspieranie u osób dorosłych rozwoju kompetencji kluczowych, które nie zawężają się jedynie do porozumiewania się w j. obcych oraz kompetencji w zakresie TIK, jak zaproponowano w projekcie RPO WD 2014-2020.</p> <p>Zgodnie z zaleceniami Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18.12.2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE) wspierane powinno być 8 kompetencji kluczowych. Są to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) porozumiewanie się w języku ojczystym; 2) porozumiewanie się w językach obcych; 3) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne; 4) kompetencje informatyczne; 5) umiejętność uczenia się; 6) kompetencje społeczne i obywatelskie; 7) inicjatywność i przedsiębiorczość; 8) świadomość i ekspresja kulturalna. 	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
256	Oś 10 Edukacja	<p>Jeżeli chodzi o działania polegające na wspieraniu uczenia się przez całe życie (dz. 10.3) proponuję jako szczególnie ważną grupę uwzględnić nauczycieli zawodu.</p> <p>Z uwagi na rozwój technologii i zmian w zakresie programów nauczania, konieczne jest aktualizowanie wiedzy i kompetencji nauczycieli.</p> <p>Niejednokrotnie bariery w unowocześnianiu procesu kształcenia stanowi poziom kompetencji nauczycieli.</p>				inne	Częściowo uwzględniona	<p>Wsparcie dla nauczycieli zostało przewidziane w Priorytecie inwestycyjnym: Zapewnienie jakości i równego dostępu do edukacji przedszkolnej, podstawowej i gimnazjalnej oraz kształcenia ponadgimnazjalnego. Logiką tego okresu programowania są kompleksowe projekty odpowiadające jednocześnie na potrzeby uczniów, nauczycieli i szkoły.</p>
257	Oś 10 Edukacja	<p>PI 10.1 Nie jest jasne na jakiej podstawie twierdzi się, że osoby z autyzmem oraz osoby niepełnosprawne intelektualnie doświadczają niechęci, ostracyzmu ze strony otoczenia.</p>	189, 191	189,191	<p>Stwierdzenie wymaga uzasadnienia, w szczególności w kontekście wskazania tylko na dwie grupy osób niepełnosprawnych.</p>	inne	Odrzucona	<p>Wyszczególnienie tych grup jest tylko przykładowe.</p>
258	Oś 10 Edukacja	<p>Priorytet inwestycyjny: Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie (PI 10.3) Proponuje się dodanie następujących działań: - Promowanie wolontariatu kompetencji w miejscu pracy (relacje młodzi – starsi pracownicy)</p>	194	194	<p>Działania te prowadzone na poziomie regionalnym przyczynią się do skutecznej aktywizacji (zawodowej) osób starszych, do ich zaangażowania w wolontariat w ogóle, a także pomogą przeciwdziałać wykluczeniu cyfrowemu.</p>	inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	<p>Zgodnie z linią demarkacyjną wsparcie tych obszarów znajduje się w osi priorytetowej RYNEK PRACY.</p>
259	Oś 10 Edukacja	<p>Preferencje - dopisanie punktu "realizowane w partnerstwie szkół z organizacjami pozarządowymi"</p>	192		<p>Projekty mające na celu podniesienie kompetencji nauczycieli oraz działania na rzecz podniesienia jakości i atrakcyjności szkolnictwa są obecnie często inicjowane przez np. organizacje pozarządowe. Dotyczy to także oferty zajęć dotyczących kompetencji kluczowych, szczególnie kompetencji społecznych i obywatelskich, a także nauki języków obcych (NGO często realizują projekty międzynarodowe). Poza tym projekty partnerskie dają efekt synergii i dlatego powinny być preferowane.</p>	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
260	Oś 10 Edukacja	<p>Propozycja: W wierszu Kierunki wsparcia – dodać także wsparcie dotyczące pozostałych 6 kompetencji kluczowych, nie tylko języków obcych oraz technologii informacyjno- komunikacyjnych, jak wpisano obecnie.</p>	194		<p>Proponowane wsparcie dla 2 kompetencji nie jest zgodne z ideą wspierania uczenia się przez całe życie. Idea life long learning ma na celu wspieranie u osób dorosłych rozwoju wszystkich 8 kompetencji kluczowych, co zgodne jest z zaleceniami Parlamentu Europ. i Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie(2006/962/WE). Są one uważane za jednakowo ważne. Zakresy wielu tych kompetencji częściowo się pokrywają i są powiązane, aspekty niezbędne w jednej dziedzinie wspierają kompetencje w innej. Dobre opanowanie podstawowych umiejętności językowych, liczenia i umiejętności w zakresie TIK jest niezbędną podstawą uczenia się; umiejętność uczenia się sprzyja wszelkim innym działaniom kształceniowym. Niektóre zagadnienia mają zastosowanie we wszystkich elementach ram odniesienia: krytyczne myślenie, kreatywność, inicjatywność, ocena ryzyka, podejmowanie decyzji i konstruktywne kierowanie emocjami są istotne we wszystkich osmiu kompetencjach kluczowych.</p>	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
261	Oś 10 Edukacja	<p>PI 10.1 propozycja rozszerzenia 2 kierunku wsparcia</p>			<p>postawa obywatelska i społeczna winna być budowalna już we wczesnym okresie edukacji szkolnej</p>	organizacja pozarządowa	Odrzucona	<p>Uwaga niezrozumiała.</p>
262	Oś 11 Pomoc techniczna finansowana z EFS	<p>Zmniejszenie wydatków na pomoc techniczna na rzecz innych priorytetów wraz z wydzieleniem wydatków na obsługę ZIT w ramach budżetu pomocy technicznej.</p>	199	201	<p>Ponadto należy przeanalizować zasadność alokacji priorytetu Pomoc Techniczna, którego wartość jest porównywalna do sumy dwóch priorytetów tematycznych tzn.: 7 „Infrastruktura edukacyjna” oraz 2 „Technologie Informacyjno Komunikacyjne”. W praktyce oznacza to, że obciążenia administracyjne związane z realizacją RPO WD będą wyższe niż wydatki rozwojowe, przeznaczone na rozwój edukacji oraz technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Tego stanu rzeczy nie uzasadnia nawet fakt konieczności finansowania ze środków Pomocy Technicznej RPO administracji lokalnej wdrażającej Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	<p>Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.</p>

263	Oś 11 Pomoc techniczna finansowana z EFS	<p>Priorytet inwestycyjny: Zapewnienie jakości i równego dostępu do kształcenia ponadgimnazjalnego (PI 10.1) [193]</p> <p>Jako wskaźników rezultatu proponujemy zastosowanie wskaźników publikowanych przez GUS na podstawie danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej:</p> <p>„Zdawalność egzaminu maturalnego w liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych, technikach”,</p> <p>„Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w technikach”</p> <p>„Szkolne koła (informatyczne, techniczne, przedmiotowe, artystyczne, sportowe, turystyczno-krajoznawcze i inne) oraz uczestnicy zajęć pozalekcyjnych i nadobowiązkowych w szkołach dla dzieci i młodzieży”</p> <p>(źródło GUS - por. publikacja „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2012/2013”</p> <p>http://stat.gov.pl/gus/5840_3430_PLK_HTML.htm</p>	193	193	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
264	Oś 11 Pomoc techniczna finansowana z EFS	Wśród beneficjentów zasadne byłoby wprowadzenie Beneficjentów.	199	200	Mając na uwadze fakt, że projekt rozporządzenia ogólnego umożliwi skierowanie interwencji pomocy technicznej również w zakresie budowania potencjału administracyjnego beneficjentów, którzy będą realizować projekty oraz fakt, że w POLiS znalazły się zapisy, odnoszące się do tego że mimo iż PKP PLK S.A. oraz GDDKiA nie będą pełniły funkcji instytucji w systemie wdrażania PO, jednak planuje się je uwzględnić w gronie beneficjentów pomocy technicznej - zasadne byłoby wpisanie wśród beneficjentów pomocy technicznej RPO również beneficjentów, w szczególności jednostek samorządu terytorialnego, realizujących strategiczne z punktu widzenia regionu projekty. Przedmiotowa zmiana wpłynie na skuteczność beneficjentów w aplikowaniu i realizacji projektów, a tym samym przysłuży się do efektywniejszego wydatkowania środków unijnych.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Beneficjentem może być tylko jednostka uczestnicząca w systemie realizacji RPO WD sensu stricto: zarządzania, wdrażania, kontroli, itp. W związku z tym rozszerzenie katalogu beneficjentów o inne podmioty jest niecelowe.
265	Oś 11 Pomoc techniczna finansowana z EFS	<p>Postuluje się stworzenie instytucji na wzór Komitetu Koordynacyjnego NSRO grupy roboczej skupiającej śród. osób niepełnospr., ekspertów NGO, środowiska akademickiego oraz administracji. Instytucje Zarządzające RPO powinny tworzyć stanowiska tzw. Access Officer'a (funkcja często spotykana w krajach UE). Zatrudniony ekspert odpowiadałby za dostępność danego programu – od strony instytucji systemu wdrażania, jak i realizacji projektów przez beneficjentów (np. poradnictwo przy tworzeniu projektu, wsparcie osób kontrolujących na etapie realizacji projektu. W przypadku projektów społecznych i infrastrukturalnych, w programach dwufunduszowych rekomenduje się zatrudnienie dwóch Access Officer'ów – jednego odpowiedzialnego za kształtowanie dostępnych usług, drugiego za uniwersalne projektowanie w budownictwie etc. Jednym z obowiązków Acces Officer'a byłoby prowadzenie rejestru zgłoszeń inf. o barierach i prowadzenie działań na rzecz ich likwidacji.</p>	199	201	Celem działania grupy byłoby monitorowanie wdrażania zasady dostępności w poszczególnych programach operacyjnych oraz wspieranie instytucji systemu wdrażania w kreowaniu interwencji odpowiadających wspólnotowym politykom w zakresie niepełnosprawności.	organizacja pozarządowa	Do rozpatrzenia	Poruszane kwestie są aktualnie tematem prac w MIR czego wyrazem jest treść dokumentu "Propozycje systemowych rozwiązań gwarantujących dostępność Funduszy polityki spójności 2014-2020 dla osób z niepełnosprawnościami".
266	Oś 11 Pomoc techniczna finansowana z EFS	<p>Postuluje się stworzenie instytucji odpowiadającej instytucji odpowiadającej obecnemu Komitetowi Koordynacyjnemu NSRO (ew. przy Komitecie Monitorującym PO WER) grupy roboczej skupiającej reprezentantów środowisk osób z niepełnosprawnościami, pozarządowych ekspertów, przedstawicieli środowiska akademickiego oraz administracji. Każda Instytucja Zarządzająca programem operacyjnym powinna zostać zobligowana do stworzenia stanowiska tzw. Access Officer'a (funkcja często spotykana w krajach Unii Europejskiej). Zatrudniony ekspert byłby odpowiedzialny za dostępność danego programu – zarówno od strony instytucji systemu wdrażania, jak i realizacji projektów przez beneficjentów. Postuluje się szkolenia stacjonarne (nie e-learningowe) ekspertów oceniających wnioski o dofinansowanie projektów miękkich (EFS) oraz projektów infrastrukturalnych (EFRROW, EFR) dotyczących nowej perspektywy niepeł</p>	199	201	Celem działania grupy byłoby monitorowanie wdrażania zasady dostępności w poszczególnych programach operacyjnych oraz wspieranie instytucji systemu wdrażania w kreowaniu interwencji odpowiadających wspólnotowym politykom w zakresie niepełnosprawności.	organizacja pozarządowa	Do rozpatrzenia	Poruszane kwestie są aktualnie tematem prac w MIR czego wyrazem jest treść dokumentu "Propozycje systemowych rozwiązań gwarantujących dostępność Funduszy polityki spójności 2014-2020 dla osób z niepełnosprawnościami".
267	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Zbyt niska alokacja środków na inwestycje w tzw. e-usługi publiczne.	111	115	Z uwagi na szybki postęp technologiczny oraz stale podnoszone wymagania w stosunku do instytucji publicznych, dotyczących m.in. elektronicznej dokumentacji medycznej, dodatkowych świadczeń oferowanych za pośrednictwem internetu oraz poczty elektronicznej, wydaje się, że alokacja środków na oś priorytetową nr 2 jest zbyt skromna. Nowoczesne technologie są stosunkowo często modyfikowane i ulepszone, przez co stanowią zazwyczaj jedno z bardziej kosztownych inwestycji dla instytucji publicznych. Siedmioletni okres programowania, jest stosunkowo długi w kontekście stale ulepszanych technologii. Z uwagi na ten fakt, technologie wdrożone w pierwszych latach okresu programowania, mogą wymagać uaktualnienia oraz dodatkowych nakładów inwestycyjnych, jeszcze w tym samym okresie programowania.	osoba fizyczna	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
268	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Czy grupa potencjalnych beneficjentów Priorytetu Inwestycyjnego E - usługi publiczne (PI 2.3) obejmuje właściwą/oczekiwaną grupę podmiotów medycznych? Czy zapis "podmioty medyczne nie będące przedsiębiorcami oraz ich konsorcja" nie eliminuje w sposób nieuzasadnionych części podmiotów medycznych, które winny wprowadzić usługi e-zdrowie?	212	212	Dolnośląskie Centrum Rehabilitacji jest podmiotem medycznym działającym w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a więc "na Kodeksie Spółek Handlowych". W naszym rozumieniu jesteśmy więc przedsiębiorcą. Wobec zaproponowanego katalogu potencjalnych beneficjentów uważamy, iż nie będziemy mogli ubiegać się o wsparcie na inwestycje w zakresie e-zdrowia. Potrzeby takich placówek jak nasza są w obszarze e-zdrowia ogromne, a nadto wymagania przepisów prawnych obligują placówki medyczne do intensywnych działań w tym kierunku. Prosimy o rozważenie czy zapisy dot. potencjalnych beneficjentów są właściwe i czy powinny (też nie) obejmować podmioty medyczne prowadzące działalność na podstawie przepisów Kodeksu Spółek Handlowych.	inne	Uwzględniona	
269	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Wnioskujemy o wprowadzenie w grupie przykładowych możliwych do realizacji zadań z zakresu informatyzacji sektora administracji publicznej oraz doposażenia jednostek w celu spełnienia oczekiwań obywateli i poprawy dostępności do informacji i zasobów publicznych	111	112	Jest to kwestia dość nieprecyzyjnie opisana w dokumentacji programowej, a wielu jednostkom samorządowym oprócz inwestycji w zakresie elektronicznego obiegu dokumentów i obsługi interesantów z wykorzystaniem nowoczesnych interaktywnych technologii informatycznych, zależy także na doposażeniu jednostek w nowoczesny sprzęt informatyczny (stacje robocze, serwery, itd.)	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Wsparcie takie jest przewidziane pod pojęciem wsparcia dla e-administracji, pod warunkiem awansu cyfrowego urzędu i wdrażania e-usług.
270	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	W grupie Kierunków wsparcia proponujemy dopisać także Digitalizację zasobów geodezyjno kartograficznych i ich archiwizację oraz archiwizację pozostałej dokumentacji urzędowej.	111	112	Brak jest tego zakresu działań, który jest ważnym elementem procesu świadczenia nowoczesnych usług przez urzędy z wykorzystaniem technologii informatycznych	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	

271	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Wzmocnienie i poprawa jakości sygnału telewizyjnego, radiowego, telefonicznego (w szczególności telefonii komórkowej) oraz zwiększenie szybkości transmisji internetowej (w tym utworzenia w centrum miast darmowego WiFi) Obecnie zauważalne są problemy w gminie Świerzawa i pow. zlotoryjskim z jakością odbioru sygnału telewizyjnego, w szczególności telewizji naziemnej, jakości sygnału radiowego większości stacji radiowych, bardzo częstych problemach w połączeniach komórkowych, w szczególności na wsiach oraz powolnej transmisji danych, wynikających z braku światłowodów na wsiach.	111	116	Korzyści: - poprawa jakości przepływu informacji wśród mieszkańców, - zwiększenie bezpieczeństwa np. w sytuacji gdy potrzebny jest szybki kontakt z rodzicem, posiadającym tylko telefon komórkowy, o tym, że jego dziecko uległo wypadkowi w szkole lub w czasie spędzania czasu wolnego, - zwiększenie korzyści z poprawy jakości transmisji internetowej, w szczególności wśród osób młodych i osób starszych np. używania komunikatorów internetowych tj. Skype do rozmów z rodziną i przyjaciółmi mieszkających w innych miastach i państwach, - zwiększenie i wyrównanie szans dla mieszkańców wsi w zakresie pozyskiwania informacji, - umożliwienie rozwoju lokalnych mediów w postaci np. lokalnej telewizji internetowej lub radia.	osoba fizyczna	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna między programami krajowymi i regionalnymi wyklucza możliwość udzielania wsparcia tego typu inwestycji na poziomie regionalnym.
272	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	ZWIĘKSZENIE WKŁADU UNII EUROPEJSKIEJ O 4 MLN W RAMACH Osi priorytetowej nr 2 "Technologie informacyjno - komunikacyjne KOSZTEM ZMNIJSZENIA O 4 MLN Osi priorytetowej nr 5 "Transport".	202	202	W związku z możliwością aplikowania o środki unijne wielu podmiotów, instytucji uzasadnione jest zwiększenie alokacji na Oś priorytetową nr 2 "Technologie informacyjno -komunikacyjne.	inne	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
273	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Umożliwienie w katalogu beneficjentów aplikowanie o dofinansowanie również podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą (w tym dużym przedsiębiorstwem).	112	113	Uzasadnienie: Wrocławskie Przedsiębiorstwo Hala Ludowa Sp. z o.o. w roku 2013 przeprowadziło z sukcesem projekt pn. „Wdrożenie E-usług w kompleksie Hali Stulecia we Wrocławiu” (projekt dofinansowany w ramach RPO UMWD na lata 2007-2013). Rezultaty projektu i odzew społeczeństwa na zaproponowane rozwiązania (m.in. aplikacja informacyjna dot. zwiedzania i funkcjonowania kompleksu Hali na smartfony, multimedialne kioski informacyjne) pozwala na planowanie kolejnych etapów realizacji podobnych projektów w przyszłości.	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w uwadze kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Przewidujemy, iż będzie możliwość wsparcia dla wskazanego podmiotu jako spółki jst.
274	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Wśród potencjalnych Beneficjentów nie uwzględniono podmiotów świadczących usługi na cele publiczne, których właścicielem jest JST, nie będących jednak jednostką organizacyjną JST. MPWIK S.A. we Wrocławiu jest podmiotem (spółką akcyjną) świadczącym usługi na rzecz Gminy. Właścicielem spółki w 100% jest Gmina Wrocław (JST). Usługi świadczone przez MPWIK mają charakter stricte publiczny. W związku z powyższym proszę o uwzględnienie wśród Potencjalnych Beneficjentów podmiotów będących spółkami, których właścicielem jest JST. Dostosowania wymagają wskaźniki priorytetu pod kątem uwzględnienia podmiotów świadczących usługi publiczne. Propozycja wskaźników: - Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w instytucjach publicznych oraz podmiotach świadczących usługi na cele publiczne. - Liczba urzędów oraz podmiotów świadczących usługi na cele publiczne, które usprawniły funkcjonowanie dzięki awansowi cyfrowemu.	111	114	MPWIK wypełniając obowiązki Gminy Wrocław głównie w zakresie zaopatrzenia w wodę oraz oczyszczania ścieków świadczy usługi o charakterze publicznym. Realizując projekty z zakresu E-usług, w tym e-administracji przez podmiot świadczący usługi z ramienia i na rzecz JST w pełni wpisuje się w cele priorytetu "Zwiększenie uczestnictwa obywateli w życiu publicznym poprzez poprawę dostępności informacji i zasobów publicznych" oraz wskazane kierunki działań.	inne	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w uwadze kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Odnośnie propozycji modyfikacji wskaźników informuję, iż wskaźniki pochodzą ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK).
275	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: instytucje naukowe	112	112	Instytuty naukowe, które dysponują danymi o stanie pogody kosmicznej, mającej coraz większy wpływ na działalność gospodarczą, mogą te informacje udostępniać w e-systemie.	środowisko naukowe	Uwzględniona	
276	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Priorytet inwestycyjny E-Usługi publiczne (2.3) - definicja potencjalnych beneficjentów (jednostki organizacyjne JST)	112	113	Czy spółka Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o., będąca spółką komunalną, której 100% właścicielem jest Miasto Wrocław będzie mogła być beneficjentem dotacji w ramach priorytetu inwestycyjnego (E-Usługi publiczne) w ramach zapisu jednostki organizacyjne JST? Jeśli w chwili obecnej nie jest to możliwe prosimy o rozszerzenie beneficjentów o jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną (w tym spółki kapitałowe, których 100% właścicielem jest JST).	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
277	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Brakuje odniesienia do działań z zakresu ICT zapisanych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 oraz Strategii Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego na Dolnym Śląsku do roku 2020. Wskazane jest wprowadzenie zapisów o wspieraniu konkretnych działań określonych w ww. dokumentach strategicznych.	111	113	1.Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 przewiduje realizację jedenastu przedsięwzięć z zakresu „Informacja” w makrosferze „Edukacja, nauka, kultura, sport i informacja” (SRWD 2020, str. 53). RPO nie precyzuje czy – i w jakim zakresie – wesprze którekolwiek z tych przedsięwzięć. 2. Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego na Dolnym Śląsku do roku 2020 przewiduje cały zestaw działań priorytetowych i kluczowych dla poszczególnych celów cząstkowych zapisanych w dokumencie (SRSI, str. 51-57). RPO nie precyzuje czy – i w jakim zakresie – wesprze którekolwiek z tych działań. Powyższe braki mogą narazić WD na zarzut, że nie wiąże RPO ze strategiami i nie wskazuje jasno w jakim zakresie RPO wspiera realizację poszczególnych elementów strategii.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, jednak już teraz widnieją w nim zapisy odnoszące się do wyzwań zawartych w SRWD. Wymienione przedsięwzięcia realizowane będą z Osi Priorytetowej 2 oraz z innych Osi Priorytetowych, jeśli tylko ich realizacja będzie możliwa ze względu na ograniczenia linii demarkacyjnej.
278	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Brakuje propozycji wsparcia projektów z zakresu open data i open gov, w tym takich, które mogłyby być realizowane przez organizacje pozarządowe. Należy rozważyć dopisanie następujących kierunków wsparcia: - Zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do danych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego / lokalnego. - Wsparcie tworzenia otwartych zasobów publicznych, w tym: dostępu do informacji publicznej, zwiększenia udziału mieszkańców w zarządzaniu gminami, powiatami i regionem (open government). - Działania zwiększające dostęp obywateli do elektronicznych usług publicznych (w tym oddolne projekty społecznościowe).	112	112	Wbrew liście „potencjalnych beneficjentów i grup docelowych” priorytetu, zakres działań przewidzianych w „kierunkach wsparcia” jest de facto ograniczony do przedsięwzięć, których realizatorami mogą być jst i podległe im jednostki, zwłaszcza szkoły (wyjątkiem mogą być działania z zakresu e-zdrowia i e-bezpieczeństwa). W tym kształcie priorytet ten nie uwzględnia działań, których celem może być rozwój społeczeństwa obywatelskiego lub wzmocnienie kapitału społecznego. Wspólnym mianownikiem dla 3 kierunków propozycji są nurty określone terminami open data (otwarte udostępnianie danych publicznych w formie cyfrowej, którego nie należy mylić z digitalizacją zasobów, np. kulturowych – to rozróżnienie zostało zresztą uwzględnione w projekcie RPO na str. 28) i open gov (czyli zwiększanie wpływu obywateli na decyzje podejmowane przez administrację publiczną, poprzez zapewnienie stosownych narzędzi ICT).	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
279	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	W punkcie „gwarantujące interoperacyjność proponowanych rozwiązań z już istniejącymi systemami” brakuje odniesienia do zapisów: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych, Dz. U. poz. 526.	113	113	Obecny zapis mylnie definiuje pojęcie interoperacyjności i de facto wspiera jedynie kompatybilność z istniejącymi systemami. Należy wprowadzić odwołanie do wskazanego rozporządzenia i zmodyfikować zapis. Rozszerzenie zapisu o gwarancje interoperacyjności proponowanych rozwiązań nie tylko z już istniejącymi lokalnymi systemami, ale również z systemami na poziomie regionu czy kraju powoduje zwiększenie ich efektywności działania, jak również standaryzację procesową pozwalającą na optymalizację procesów komunikacyjnych oraz wymiany danych. Takie działanie w sposób znaczący podniesie jakość danych przetwarzanych w systemach oraz obniży całkowite koszty utrzymania systemów ICT.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
280	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Brakuje odniesienia do działań z zakresu ICT zapisanych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 oraz Strategii Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego na Dolnym Śląsku do roku 2020. Wskazane jest wprowadzenie zapisów o wspieraniu konkretnych działań określonych w ww. dokumentach strategicznych.	111	113	A/ Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 przewiduje realizację jedenastu przedsięwzięć z zakresu „Informacja” w makrosferze „Edukacja, nauka, kultura, sport i informacja” (SRWD 2020, str. 53). RPO nie precyzuje czy – i w jakim zakresie – wesprze którekolwiek z tych przedsięwzięć. B/ Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego na Dolnym Śląsku do roku 2020 przewiduje cały zestaw działań priorytetowych i kluczowych dla poszczególnych celów cząstkowych zapisanych w dokumencie (SRSI, str. 51-57). RPO nie precyzuje czy – i w jakim zakresie – wesprze którekolwiek z tych działań.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, jednak już teraz widnieją w nim zapisy odnoszące się do wyzwań zawartych w SRWD. Wymienione przedsięwzięcia realizowane będą z Osi Priorytetowej 2 oraz z innych Osi Priorytetowych, jeśli tylko ich realizacja będzie możliwa ze względu na ograniczenia linii demarkacyjnej.

281	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Promocja i wspieranie otwartego i wolnego oprogramowania. Wspieranie producentów i społeczności rozwijającej i tworzącej tego typu oprogramowanie.	111	112	Zmniejszenie kosztów oprogramowania. W wielu zastosowaniach wykorzystanie darmowej dystrybucji systemu operacyjnego Linux jest wystarczające i nie ma potrzeby inwestycji w komercyjny system operacyjny. Można zainwestować dużo mniejsze pieniądze w opracowanie dobrej pomocy technicznej i szkoleń. W przypadku aplikacji dostęp do otwartego kodu pozwala rozwijać projekty o użyteczności publicznej przez zespoły społeczników, ale też zatrudnionych w JST programistów. Ułatwia także późniejszą współpracę z innymi projektami umożliwiając tworzenie systemów, które będą ze sobą współdziałały.	osoba fizyczna	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
282	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Uwaga w formie wniosku o uwzględnienie wsparcia dla beneficjentów/grup docelowych RPO w kierunku elektronicznego upubliczniania informacji i dokumentów będących w ich posiadaniu. _____ Jest to wyraz dążenia do urzeczywistnienia społeczeństwa obywatelskiego, w którym każdy obywatel może wyrażać opinie i oceniać decyzje podjęte przez właściwe organy i podmioty. Wiedza jest tu kluczowa. _Obywatel pozbawiony wglądu do dokumentów i informacji związanych z funkcjonowaniem np. gminy, nie może w sposób rzetelny i wyważony zająć stanowisko w danej sprawie. _Wiedza jest niezbędnym komponentem, aby włączyć obywateli w proces decyzyjny - współkształtowanie, ocenianie i kontrolowanie, oraz ciągły, bezpośredni i widoczny dla innych sposób kooperacji (np. w formie odrębnego portalu konsultacyjnego lub w ramach bip-u): mieszkaniec - urzędnik - ten i inni mieszkańcy.	111	114	Jest to wykorzystanie technik informatycznych w modelu korzystania ze społecznego zaangażowania i szukania inspiracji u aktywnych obywateli. _Jest podstawa prawna: zgodnie z art. 8 ust. 3 zdanie drugie ustawy o dostępie do informacji publicznej, m.in. organy administracji mogą udostępniać w swoich bip-ach wszystkie inne informacje publiczne, a nie jedynie te wym. w art. 6 ustawy. _Dodatkowo, stosownie do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych, organ administracji może przejść, z systemu tradycyjnego, na elektroniczne zarządzanie dokumentacją (system EZD). W ten sposób również upublicznienie zasobu stanie się prostsze, szybsze i nie wymagające wysokich nakładów. _Jest to rozwiązanie, mogące przyczynić się do aktywizacji społeczeństwa i czerpania z ich aktywności.	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wykorzystanie technik informatycznych w modelu korzystania ze społecznego zaangażowania możliwe będzie poprzez realizację zaproponowanych już kierunków wsparcia.
283	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	poszerzenie katalogu beneficjentów o centra komputerów dużej mocy albo jednostki wiodące MAN	31	32	warto zauważyć że do rozwoju przedsiębiorczości jak również potencjału B+ R regionu przyczyniają się jednostki nie ujęte w zestawieniu - np infrastruktura badawcza zarówno obliczeniowa jak i usługowa jest kluczowa lub wręcz niezbędna w prowadzeniu badań naukowych. Wszystkie wiodące jednostki naukowo-badawczych jak i część jednostek edukacyjnych oraz kultury z obszaru Dolnego Śląska korzysta z zasobów utrzymywanych przez np. WCSS. Rocznie użytkownicy wykorzystują do prowadzenia badań naukowych ponad 27 mln godzin obliczeniowych i prawie 1 PB przestrzeni archiwizacji i backupu. WCSS posiada status centrum. Nie jest jednostką naukową. Zapisy w projekcie RPO WD nie uwzględniają tego typu beneficjentów. Ze względu na duże znaczenie należy wnioskujemy o wpisanie jako potencjalnych beneficjentów centra komputerów dużej mocy albo jednostki wiodące MAN (są to powszechnie przyjęte określenia tego typu jednostek)	środowisko naukowe	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna między programami krajowymi i regionalnymi wyklucza możliwość udzielania wsparcia tego typu inwestycji na poziomie regionalnym.
284	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Cyfryzacja gmin w powiecie ząbkowickim i umożliwienie mieszkańcom szerszego dostępu do usług internetowych.	111	115	Cyfryzacja gmin w powiecie ząbkowickim i umożliwienie mieszkańcom szerszego dostępu do usług internetowych.	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
285	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	E-usługi publiczne (PI 2.3) Potencjalni beneficjenci Należy zmienić zapis "podmioty lecznicze niebędące przedsiębiorcami oraz ich konsorcja" na podmioty lecznicze funkcjonujące w publicznym systemie finansowania	112	115	Odp. wykorzystanie technologii inform. w placówkach ochrony zdr. jest w stanie szybko zwiększyć jakości opieki nad pacjentem. Dokument. gromadzona w postaci papierowej przez pacjentów nie sprzyjała na kompleksowe spojrzenie na stan zdrowia. W sytuacji kiedy pacjent po zalogowaniu się do systemu zobaczy jak przebiegał jego proces leczenia będzie stanowił ważny element podejmowania decyzji o swoim stanie zdrowia. Pacjent nawet jeśli zgubi dokument papierowy będzie mógł w każdym momencie przedstawić komplet dokumentów medycznych lekarzowi specjalście do którego uda się ze skierowaniem od lekarza rodzinnego. Powszechna elektroniczna dokument. med. oraz wdrożenie narzędzi jej wyszukiwania według określonych kryteriów podniesie jakość badań naukowych, poprzez nieograniczony materiał badawczy. TYLKO POWSZECHNA ELEKTRONIZACJA MA SENS. W 2011 r. z 1 343 placówek na Dolnym Śląsku tylko 15,9% to placówki publiczne, pozostałe 84,1 % to placówki niepubliczne.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
286	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Priorytet inwestycyjny: E-usługi publiczne (PI 2.3) – należy rozszerzyć ofertę e-usług o usługi socjalne świadczone dla osób zależnych	111	111	w związku ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa należy wykorzystywać nowe technologie, które pozwolą na efektywniejszą pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym. Wprowadzanie i korzystanie z nowych systemów technologicznych wpłynie na bezpieczeństwo, przeciwdziałanie wykluczeniu osób korzystających z usług socjalnych oraz na monitoring usług świadczonych w miejscu zamieszkania klienta	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Katalog e-usług nie jest zamknięty, stąd zapis "m.in."..., pod warunkiem, że wsparcie takie nie będzie możliwe na poziomie krajowym". Linia demarkacyjna przewiduje e-integrację osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym na poziomie kraju.
287	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	kierunki wsparcia: należy rozszerzyć o nowe technologie wspierające świadczenie usług socjalnych i społecznych.	112	112	w związku ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa należy wykorzystywać nowe technologie, które pozwolą na efektywniejszą pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym. Wprowadzanie i korzystanie z nowych systemów technologicznych wpłynie na bezpieczeństwo, przeciwdziałanie wykluczeniu osób korzystających z usług socjalnych oraz na monitoring usług świadczonych w miejscu zamieszkania klienta	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Katalog e-usług nie jest zamknięty, stąd zapis "m.in."..., pod warunkiem, że wsparcie takie nie będzie możliwe na poziomie krajowym". Linia demarkacyjna przewiduje e-integrację osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym na poziomie kraju.
288	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Brak wskaźników dla tabeli: Zestawienie specyficznych dla programu wskaźników rezultatu dla EFRR/ FS, w podziale na cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego Art. 87.2b.ii; proponowane ujęcie wskaźników: Lp. Wskaźnik/ Jednostka pomiaru/ Kategoria regionu 1 Liczba urządzeń mobilnych (np. Smartphone, tablet) przeznaczonych dla personelu opieki społecznej świadczących usługi dla mieszkańców miasta 2 Liczba urządzeń mobilnych (np. Smartphone, tablet) przeznaczonych dla seniorów na potrzeby budowy zdalnego powiadomienia pracowników opieki społecznej 3 Liczba serwerów i urządzeń pamięci masowej na potrzeby digitalizacji jednostki 4 Liczba systemów bezpieczeństwa elektronicznych usług dla jednostki 5 Liczba komputerów do celów usprawnienia funkcjonowania jednostek pomoc	113	113	Wprowadzenie wskaźników umożliwi wdrożenie i realizację planowanych projektów	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Wskaźniki w tabeli: Zestawienie specyficznych dla programu wskaźników rezultatu dla EFRR/ FS, w podziale na cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego Art. 87.2b.ii.; to wskaźniki, które mają być czerpane z zestawień publicznych (np.. GUS), mówiące o zmianie jako wystąpi w regionie, m.in. przy pomocy działań Programu. Nie są to wskaźniki rezultatu w dotychczasowym rozumieniu.

289	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	<p>1. „Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną w celu obsługi procedur administracyjnych całkowicie drogą elektroniczną w ogólnej liczbie przedsiębiorstw prowadzących działalność (z dostępem do Internetu)”</p> <p>2. „Przedsiębiorstwa wykorzystujące pakiety oprogramowania ERP w celu przekazywania informacji pomiędzy różnymi obszarami działalności przedsiębiorstwa (np. księgowością, marketingiem, produkcją) w ogólnej liczbie przedsiębiorstw prowadzących działalność (z dostępem do Internetu)”</p> <p>3. „Przedsiębiorstwa wykorzystujące oprogramowanie CRM do zarządzania informacjami o klientach w ogólnej liczbie przedsiębiorstw prowadzących działalność (z dostępem do Internetu)”</p> <p>Źródło: badanie GUS „Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych w 2012 r.” http://www.stat.gov.pl/gus/5840_wykorzystanie_ict_PLK_HTML.htm</p>	113	113	Propozycja wskaźników na bazie danych GUS	inne	Odrzucona	W Osi 2, nie ma wsparcia skierowanego bezpośrednio dla przedsiębiorstw.
290	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Proponuje się dodanie Priorytetu inwestycyjnego: rozbudowa lokalnych sieci łączności.	111	111	Umożliwiłyby to stworzenie i rozwój sieci komunikacyjnych na mniejszym obszarze. Lokalne władze i służby mogłyby korzystać z niezależnych sieci telekomunikacyjnych co umożliwiłoby sprawne działanie służb oraz instytucji wykorzystujących w swoim działaniu łączność radiową.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna między programami krajowymi i regionalnymi wyklucza możliwość udzielania wsparcia tego typu inwestycji na poziomie regionalnym.
291	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	W kierunkach wsparcia dodać poszczególne słowa: Ponadto wspierane będą projekty ukierunkowane na tworzenie, rozwijanie i integrację baz danych i zasobów cyfrowych wspomagających komunikację między podmiotami, procesy decyzyjne (e – usługi JST) i upowszechniające komunikację elektroniczną instytucji publicznych z podmiotami zewnętrznymi. Preferencje dodać: Realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego. Wskaźniki Liczba uruchomionych i rozbudowanych systemów teleinformatycznych w instytucjach publicznych	112	113	Tak sformułowane preferencje uniemożliwią rozwijanie już zapoczątkowanych inwestycji związanych z e-usługami, głównie w kontekście współpracy z organizacjami pozarządowymi i konsekwencją powinna być zmiana wskaźnika produktu dla EFRR. Konsekwencją możliwości rozwijania systemów informatycznych powinno być dodanie preferencji dla jst.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Zmieniono zapis w kierunkach wsparcia. Nie zastosowano sugerowanej preferencji. Wskaźniki pochodzą z WLWK i nie podlega dowolnym modyfikacją.
292	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	1. Rozszerzyć katalog beneficjentów o przedsiębiorstwa z sektora nadawców telewizyjnych.	112	112	Przedsiębiorstwa działające w sektorze nadawców telewizyjnych mogą rozwijać elektroniczne usługi publiczne szczebla regionalnego i lokalnego oraz zwiększać dostęp obywateli do tego rodzaju usług, w tym realizując projekty z zakresu e-administracji, przy wykorzystaniu cyfrowych technologii nadawania, w szczególności naziemnej telewizji cyfrowej i telewizji hybrydowej.	inne	Odrzucona	Wsparcie kierowane do przedsiębiorców znajduje się w OP 1. Przedsiębiorstwa działające w branży mediów, mogą skorzystać ze wsparcia na takich samych zasadach jak inne przedsiębiorstwa.
293	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	2. Rozszerzyć katalog beneficjentów o podmioty świadczące usługi publiczne o charakterze lokalnym, ponadlokalnym lub regionalnym.	112	112	Podmioty świadczące usługi publiczne o charakterze lokalnym, ponadlokalnym lub regionalnym, inne niż wymienione, mogą rozwijać elektroniczne usługi publiczne oraz realizować przedsięwzięcia z zakresu digitalizacji zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych regionu w celu zapewnienia powszechnego dostępu do tych zasobów w postaci cyfrowej. Podmioty te mogą wspierać budowanie kompetencji cyfrowych uczniów w procesie nauki oraz umożliwiać mieszkańcom regionu, w szczególności uczniom, korzystanie z zasobów cyfrowych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych.	inne	Odrzucona	Wsparcie kierowane do przedsiębiorców znajduje się w OP 1. Przedsiębiorstwa działające w branży mediów, mogą skorzystać ze wsparcia na takich samych zasadach jak inne przedsiębiorstwa.
294	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	3. Dodać działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) promujące wykorzystanie zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych w postaci cyfrowej i budowanie kompetencji cyfrowych społeczeństwa, w szczególności uczniów.	112	112	Działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) mogą być skutecznym narzędziem promowania zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych w postaci cyfrowej oraz kompetencji cyfrowych społeczeństwa, w szczególności uczniów.	inne	Odrzucona	Działania takie są możliwe m.in. w PI 2.3, pod warunkiem przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów.
295	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	w kierunkach wsparcia powinien znaleźć się zapis mówiący o tym, że wspierane będą inwestycje polegające na zakupie know-how w obszarze zarządzania procesowego oraz systemów informatycznych automatyzujących procesy biznesowe firm. zamiast: "Dodatkowo wspierane będą także inwestycje z zakresu TIK poprawiające potencjał konkurencyjny firm polegające na realizacji projektów mających na celu świadczenie e-usług lub sprzedaży elektronicznej,	112	112	istota wpływu technologii informacyjno-komunikacyjnych na rozwój gospodarczy Regionu i kraju nie leży w samym jej wykorzystaniu. Musimy spowodować planowanymi konkursami, że małe i średnie przedsiębiorstwa zaczną rozumieć, że droga do zwiększenia konkurencyjności leży w efektywniejszym zarządzaniu, a to można osiągnąć poprzez zastosowanie profesjonalnych narzędzi informatycznych. Obawiamy się, że przy dotychczasowym sformułowaniu priorytetu inwestycyjnego pieniądze zostaną wydane na kolejne portale i e-handel, a nie na wdrożenie narzędzi pomagających efektywnie zarządzać przedsiębiorstwami.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	W Osi Priorytetowej 2, nie znajduje się obecnie wsparcie kierowane do przedsiębiorców, wsparcie takie zostało przeniesione do OP 1, jako jeden z kierunków wsparcia.
296	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Podczas prowadzenia konsultacji społecznych, konferencji, spotkań, kampanii należy zachować warunki: - dokumenty powinny być przygotowane w dostępnej formie (nie dopuszczalne są skany dok. papierowych) - platforma elektroniczna do konsultacji powinna spełniać wymagania WCAG 2.0 na poziomie AA, - transmisje audio wiz. na żywo powinny być zaopatrzone w napisy na żywo i audiodeskrypcję - konieczności stosowania systemów wspomagających słyszenie (pętle indukcyjne) - na spotkaniach dostępnych bez rejestracji należy zapewnić tłumacza języka migowego, - na spotkaniach wymagających rejestracji należy zapewnić dodatkowe usługi, o ile osoby rejestrujące się sobie tego zażyczą: tłumacz języka migowego/materiały w brajlu/asystent osobisty, - należy być przygotowanym na publikację materiałów informacyjnych w formatach, tj. wersje elektroniczne dok., w druku powiększonym, brajlem, w języku łatwym do czytania, tłum. na język migowy	111	113	Wszystkie zasoby cyfrowe (strony internetowe, publikowane na nich dokumenty i informacje, formularze wniosków o dofinansowanie, platformy elektroniczne służące konsultacjom, materiały multimedialne, szkolenia e-learningowe, etc.) tworzone przez instytucje systemu wdrażania muszą spełniać kryteria określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz.U. 2012 nr 0 poz. 526), w szczególności kryterium określone w § 19. tego rozporządzenia: „W systemie teleinformatycznym podmiotu realizującego zadania publiczne służące prezentacji zasobów informacji należy zapewnić spełnienie przez ten system wymagań Web Content Accessibility Guidelines (WCAG 2.0), z uwzględnieniem poziomu AA, określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia”	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
297	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	W przypadku prowadzenia konsultacji społecznych, konferencji, spotkań lub innych elementów kampanii informacyjnych należy pamiętać o odbiorcy z niepełnosprawnościami. Należy być przygotowanym na publikację materiałów informacyjnych w różnych formatach, takich jak: wersje elektroniczne dokumentów, wersje w druku powiększonym, wersje pisane alfabetem brajla, wersje w języku łatwym do czytania, nagranie tłumaczenia na język migowy na nośniku elektronicznym, etc.	111	113	Wszystkie zasoby cyfrowe (strony internetowe, publikowane na nich dokumenty i informacje, formularze wniosków o dofinansowanie, platformy elektroniczne służące konsultacjom, materiały multimedialne, szkolenia e-learningowe, etc.) tworzone przez instytucje systemu wdrażania muszą spełniać kryteria określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
298	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	propozycja poszerzenia katalogu Beneficjentów o : - jednostki naukowo - badawcze - porozumienia w/w podmiotów reprezentowane przez Lidera	112	112	zmiana zgłaszana w trakcie prac Grupy Roboczej RPO WD 2014 - 2020	środowisko naukowe	Uwzględniona	

299	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	W preferencjach powinno zostać zmieniona fraza "z zakresu energetyki wodnej", która zawęża pole implementacji innych w tym prototypowych (nie dostępnych jeszcze na rynku) rozwiązań pozyskania energii. Propozycja: W Kierunki wsparcia: dodać na końcu przecinek i słowa „w tym sieci inteligentne („smart grid’s”).” Propozycja: W Preferencje: zamiast „z zakresu energetyki wodnej,” wstawić: „w zakresie OZE o największej efektywności energetycznej i najlepszej dostępnej technologii (BAT);”	118	119	Uzasadnienie: Preferowane będą projekty wykorzystujące najbardziej dostępne, niskoemisyjne zasoby naturalne na danym terenie. Uzasadnienie: Inteligentne sieci są niezbędne do wykreowania grupy prosumentów (producent i konsument energii) oraz rozwoju rynku OZE. uzasadnienie: Proponowany zapis wszystkie źródła energii odnawialnej pod warunkiem wykazania jego efektywności energetycznej. OZE w warunkach naszego kraju najlepiej sprawdza się jako rozproszone źródła energii (J. Popczyk), wobec czego należy wprzeć małe i mikroinstalacje, które realizować MŚP oraz inni beneficjenci o niedużych możliwościach finansowych.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Przeprowadzona diagnoza wskazuje na duży potencjał w zakresie energetyki wodnej. Proponowany zapis może być niejasny dla poszczególnych beneficjentów i prowadzić do problemów związanych z mierzalnością rzeczywistego potencjału w regionie.
300	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Postulujemy o dodanie do katalogu beneficjentów szkół i uczelni artystycznych	112	112	Podkreślić należy, iż znaczna część zasobów kultury, które wymagają digitalizacji pozostaje w posiadaniu szkół i uczelni artystycznych (zasoby biblioteczne, muzealne, archiwalne), zasadne jest więc dodanie wskazanych podmiotów do katalogu beneficjentów.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
301	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Prosimy o uwzględnienie zaliczkowania - brak zaliczek utrudnia a niekiedy wręcz uniemożliwia realizację projektów. Prosimy także o uwzględnienie specyficznej sytuacji z kwalifikowalnością podatku VAT w przypadku podmiotów leczniczych realizujących świadczenia medyczne zwolnione z podatku VAT a jednocześnie uzyskujących przychody objęte VAT np. dzierżawa itp a wskaźnik vat wynosi ponad 2 procent. Proponujemy proporcjonalną (zgodnie ze wskaźnikiem VAT) kwalifikowalność podatku VAT lub kwalifikowalność w odniesieniu do projektu a nie do beneficjenta jako całości.	113	113	Przepisy ustawy o VAT wyraźnie zabraniają odliczenia podatku naliczonego od zakupów służących sprzedaży zwolnionej z tego podatku. W ramach projektu beneficjent będzie dokonywał zakupów związanych tylko i wyłącznie ze sprzedażą zwolnioną w związku z powyższym nie miał prawnej możliwości odzyskania podatku VAT. Podatek naliczony w takim przypadku stanowił koszt. To może zamknąć drogę do wielu projektów.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe zasady udzielania wsparcia zostaną określone w dokumentach wdrożeniowych dla RPO.
302	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	W przypadku prowadzenia konsultacji społecznych, konferencji itp należy pamiętać, aby zapewnić: dokumenty i inne materiały powinny być przygotowane w dostępnej formie, w szczególności niedopuszczalne są skany dokumentów papierowych, platforma elektroniczna do konsultacji powinna spełniać wymagania Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0 na poziomie AA, transmisje audiowizualne na żywo powinny być zaopatrzone przynajmniej w napisy na żywo oraz - w razie potrzeby - w audiodeskrypcję na żywo, konieczności stosowania systemów wspomagających słyszenie - pętle indukcyjne, systemy FM, etc., na spotkaniach dostępnych bez rejestracji należy zapewnić tłumacza języka migowego, na spotkaniach wymagających rejestracji należy zapewnić dodatkowe usługi, o ile osoby rejestrujące się sobie tego zażyczą: tłumacz języka migowego, materiały w brajlu, asystent osobisty, publikacje w różnych formatach	111	113	Wszystkie zasoby cyfrowe (strony internetowe, publikowane na nich dokumenty i informacje, formularze wniosków o dofinansowanie, platformy elektroniczne służące konsultacjom, materiały multimedialne, szkolenia e-learningowe, etc.) tworzone przez instytucje systemu wdrażania muszą spełniać kryteria określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz.U. 2012 nr 0 poz. 526), w szczególności kryterium określone w § 19. tego rozporządzenia: „W systemie teleinformatycznym podmiotu realizującego zadania publiczne służące prezentacji zasobów informacji należy zapewnić spełnienie przez ten system wymagań Web Content Accessibility Guidelines (WCAG 2.0), z uwzględnieniem poziomu AA, określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia”.	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
303	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	W Priorytecie inwestycyjnym E-usługi publiczne (PI 2.3) wskazano jako potencjalnych beneficjentów podmioty lecznicze niebędące przedsiębiorcami.	112	112	Wykluczono w ten sposób wszystkie podmioty lecznicze o substracie komercyjnym, pochodzącym ze sfery niepublicznej. Można jedynie domyślać się przyczyn zawężenia kręgu beneficjentów do podmiotów „publicznych”. W mojej ocenie zawężenie to jest oczywistą dyskryminacją w dostępie do środków zewnętrznych. Na uwagę zasługuje fakt, że wyodrębnienie podmiotów leczniczych niebędących przedsiębiorcami nie znajduje logicznego uzasadnienia w świetle postanowień ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. 2013, poz. 217) dalej u.d.l. ani w świetle ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. 2008, Nr 164, poz. 1027, ze zm.) dalej u.s.o.z. Istota finansowania świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych zasadza się na instytucji kontraktu (art. 132 i nast. u.s.o.z	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
304	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: (...) - organizacje pozarządowe (w tym organizacje turystyczne); Zmiana na" (w tym LGD)", zamiast (w tym organizacje turystyczne).	112	112	LGD w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 - jednym z podstawowych zadań w tym okresie jest promocja obszaru LGD, regionu w którym dane LGD działa. LGD posiadają ogromne doświadczenie w zakresie digitalizacji zasobów, integrowania działań z jst, ngo i sektorem prywatnym w tym zakresie. Obecnie podmioty te posiadają już opracowane i zdigitalizowane zasoby, które należy wykorzystać, a nie tworzyć na nowo, przez inne podmioty. Zostały wydatkowane ogromne środki w tym zakresie w skali województwa, na które w ramach RPO ponownie proponuje wydać się środki finansowe. To podejście niegospodarne w odniesieniu środków i zasobów. Ten zapis może doprowadzić do dublowania działań, które już zostały wykonane i zapłacone.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	LGD mogą być potencjalnymi beneficjentami w ramach RPO WD - pod warunkiem posiadania statusu organizacji pozarządowej.
305	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Brakuje odniesienia do działań z zakresu ICT, mimo takich odniesień w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 oraz Strategii Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego na Dolnym Śląsku do roku 2020. Uważamy za właściwe wprowadzenie zapisów o wsparciu określonych działań opisywanych w dokumentacjach strategicznych.	111	113	A/ Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 przewiduje realizację jedenastu przedsięwzięć z zakresu „Informacja” w makrosferze „Edukacja, nauka, kultura, sport i informacja” (SRWD 2020, str. 53). Nie wiadomo natomiast czy – i w jakim zakresie – którekolwiek z tych przedsięwzięć otrzyma wsparcie z RPO. B/ Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego na Dolnym Śląsku do roku 2020 przewiduje cały zestaw działań priorytetowych i kluczowych dla poszczególnych celów częściowych zapisanych w dokumencie (SRSI, str. 51-57). Brak informacji o wsparciu konkretnych działań przez RPO.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, jednak już teraz widnieją w nim zapisy odnoszące się do wyzwań zawartych w SRWD. Wymienione przedsięwzięcia realizowane będą z Osi Priorytetowej 2 oraz z innych Osi Priorytetowych, jeśli tylko ich realizacja będzie możliwa ze względu na ograniczenia linii demarkacyjnej.
306	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	WEiN widzi potrzebę większego wzięcia pod uwagę działań w sferze open data i open gov, m.in. realizowanych przez organizacje pozarządowe: a) np.: powszechny, otwarty dostęp cyfrowy do danych instytucji regionalnych lub lokalnych. b) wspieranie tworzenia otwartych zasobów publicznych: dostępu do informacji publicznej, zwiększenia udziału mieszkańców w zarządzaniu gminą, powiatem, regionem (open government). c) zwiększenie dostępu obywateli do elektronicznych usług publicznych (także oddolne inicjatywy społecznościowe).	28	28	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i wzmocnienie kapitału społecznego powinny być priorytetowe w działaniach programowych, dlatego zwracamy uwagę na potrzebę większego udziału open data i open gov (zwiększanie wpływu obywateli na decyzje podejmowane przez administrację publiczną - poprzez ICT). Jednym z potencjałów w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych w projekcie RPO (str. 28) jest „zaangażowanie społeczne i polityczne [Dolnoślązaków] w Internecie oraz aktywność w życiu publicznym”, zatem należy wzmocnić te tendencje, a tym samym zwiększać społeczną partycypację, która buduje nowoczesne społeczeństwo informacyjne.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
307	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	W części „gwarantujące interoperacyjność proponowanych rozwiązań z już istniejącymi systemami” brakuje odniesienia do zapisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych, Dz. U. poz. 526.	113	113	Pojęcie interoperacyjności w istniejących zapisach mówi o kompatybilności z istniejącymi już systemami. Dobrze byłoby wprowadzić odwołanie do ww. rozporządzenia i zmodyfikować zapis, tj. uwzględnić nie tylko z już istniejące lokalne systemy, ale także systemy regionalne i krajowe, co może zwiększyć efektywność działania, zoptymalizować komunikację oraz wymianę danych. Tym samym może to polepszyć jakość danych systemowych, a także zmniejszyć koszty ICT.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
308	Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	Rozszerzenie Osi II o Małe i Średnie Przedsiębiorstwa w e-usługach			brak	inne	Odrzucona	Wsparcie dla e-usług sektora MŚP przewidziano w osi priorytetowej "Przedsiębiorstwa i innowacje"

309	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W obecnym brzmieniu zapisów dotyczących gospodarki niskoemisyjnej całkowicie pominięto możliwość dofinansowania projektów dotyczących lotniska - zarządzających lotniskami i realizację projektów dotyczących wprowadzania gospodarki niskoemisyjnej.	116	140	Perspektywa roku 2020 powinna pozwolić zarządzającym lotniskami przeprowadzić modernizację mającą na celu wprowadzenie najnowszych rozwiązań niskoemisyjnych i ograniczyć negatywność i zarządzać lotniskiem zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna między programami krajowymi i regionalnymi wyklucza możliwość udzielania wsparcia tego typu inwestycji na poziomie regionalnym.
310	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Termomodernizacja budynków, w szczególności bloków mieszkalnych i szpitali Obecnie większość budynków mieszkalnych traci energię ciepłą wytworzoną w sytuacji spalania w piecach dużej ilości opału, często słabej jakości. W szczególności wymagana jest termomodernizacja szpitala w Złotoryi.	116	131	Korzyści: - zmniejszenie dwutlenku węgla do atmosfery poprzez szybsze nagrzewanie mieszkań dzięki ociepleniu bloków np. styropianem, - zmniejszenie kosztów utrzymania mieszkań poprzez kupno mniejszej ilości opału do ogrzewania mieszkań, - zmniejszenie kosztów funkcjonowania szpitala w Złotoryi poprzez obniżenie rachunków za ogrzewanie i zapewnienie komfortu ciepła dla pacjentów przy mniejszym zużyciu energii a co z tym idzie przeznaczenie większych środków na zakup niezbędnych urządzeń do ratowania życia lub zdrowia mieszkańców.	osoba fizyczna	Uwzględniona	
311	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Modernizacja linii energetycznych. Budowa ekologicznych instalacji do wytwarzania energii Większość linii energetycznych w powiecie złotoryjskim nadaje się do wymiany. Obecnie większość mieszkańców miast i wsi do ogrzewania swoich domów i mieszkań stosuje węgiel i drewno co niestety wpływa na powstawanie smogu i większej emisji CO2 do powietrza. Należy więc zainwestować w powstawanie instalacji do wytwarzania ekologicznych źródeł energii tj. biogazownie, farmy wiatrowe, solary itp.	116	131	Korzyści: - zmniejszenie liczby interwencji pogotowia energetycznego w przypadku zrywania linii wysokiego napięcia i ograniczenia dostaw prądu do mieszkań, - zmniejszenie emisji szkodliwych dla zdrowia pyłów do atmosfery, w tym zjawiska smogu w miastach, - poprawa jakości środowiska naturalnego, - obniżenie rachunków za energię elektryczną poprzez dofinansowanie paneli słonecznych na dachach budynków, budowie lokalnych instalacji małej energii w postaci biogazowni, farm wiatrowych,	osoba fizyczna	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
312	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Wnoszę o doprecyzowanie zapisów drugiego zdania w "Kierunkach wsparcia" na: "W ramach priorytetu możliwa będzie również m.in. modernizacja systemów grzewczych (ich części wspólnych, tj. np. przyłącza, węzła ciepłego oraz instalacji wewnętrznej) wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła, systemów wentylacji i klimatyzacji, oraz instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach wraz zastosowaniem systemów zarządzania energią."	122	122	Doprecyzowanie.	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
313	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Wnoszę o umieszczenie w "Kierunkach wsparcia" wymiany sieci ciepłowniczych.	124	124	Wymiana sieci ciepłowniczych z kanałowych na preizolowane i preizolowane plus powoduje: 1) znaczne oszczędności strat w czasie przesyłu ciepła, co powoduje ograniczenie zużycia energii pierwotnej; 2) mniejsze zużycie energii pierwotnej (np. mniejsze zużycie węgla do produkcji ciepła) powoduje mniejszą emisję wszelkich substancji do atmosfery. Ciepłownictwo potrzebuje środków głównie na wymianę sieci. I to pilnie.	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna między programami krajowymi i regionalnymi wyklucza możliwość udzielania wsparcia tego typu inwestycji na poziomie regionalnym.
314	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Wnoszę o określenie w "Kierunkach wsparcia" wielkości mocy (suma mocy termicznej i elektrycznej) układu kogeneracyjnego. Proponuję przyjąć wielkość mocy na 5 MW.	127	127	Brak wzmianki na temat mocy układu kogeneracyjnego. Większość przedsiębiorstw ciepłowniczych na Dolnym Śląsku do produkcji ciepłej wody w okresie letnim potrzebuje od 1MWt do 2,5 MWt mocy. Ograniczenie mocy układu kogeneracyjnego do 1MW (suma mocy) jest dyskryminowaniem przedsiębiorstw ciepłowniczych.	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna wskazuje dopuszczalne moce układów kogeneracyjnych na poziomie 1MW
315	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Preferencje wskazane dla PI4.3. w obecnym brzmieniu ustalone zostały w formie dopasowanej najbardziej do gmin, co może skutkować słabszą pozycją wyjściową dla projektów innych beneficjentów. Ponadto brak doprecyzowania obecnego zapisu „Preferowane będą projekty” do postaci „Preferowane będą, szczególnie w przypadku gmin, projekty” może uzależnić szanse powodzenia dla projektów innych beneficjentów (np. powiatów) od postawy władz konkretnej gminy.	122	122	Po pierwsze kluczowe jest tu stwierdzenie „projekty kompleksowe obejmujące istotny fragment gminy”. Projektów takich mogą nie być wstanie wykazać powiaty, które posiadają obiekty w różnych gminach, lub na terenie jednej gminy w wielu miejscowościach. Po drugie wskazanie, że preferencją objęte zostaną „projekty zgodne z planami dotyczącymi gospodarki niskoemisyjnej” – w przypadku beneficjentów innych niż gmina - może prowadzić do sytuacji, że podmioty nie mające wpływu na fakt stworzenia przez gminę przedmiotowego dokumentu, utracą preferencję, gdy gmina dokumentu takiego nie będzie posiadała, a nie są to dotychczas dokumenty obligatoryjne, wymagane przepisami. Warto podzielić preferencję na te dla gmin i dla innych beneficjentów gdzie np. ostatni tiret brzmi „projekty zgodne z planami dotyczącymi gospodarki niskoemisyjnej, o ile takie zostały przyjęte w gminie, na terenie której zlokalizowane jest przedsięwzięcie"	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Zmodyfikowano zapis i nadano brzmienie: "kompleksowe - obejmujące istotny fragment gminy, czy powiatu, bądź cały ich obszar, w formie programów inicjowanych przez jst, obejmujących działania o charakterze prosumenckim, zmierzających do ograniczenia niskiej emisji oraz zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym" Preferencja jest ściśle ukierunkowana na działania kompleksowe, na większą skalę, które będą w stanie osiągnąć znaczący efekt ekologiczny, np w formie programów inicjowanych przez jst. Plany dotyczące gospodarki niskoemisyjnej będą obligatoryjnymi dokumentami w nowym okresie programowania, warunkującymi kompleksowe i przemyślane oraz zgodne z potrzebami i potencjalami działania w sferze gospodarki niskoemisyjnej na danym terenie.
316	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Wątpliwości w relacji do pozostałych części opisu celu szczegółowego (PI 4.3) budzą poniższe zapisy dotyczące kierunków wsparcia. „Wspierane będą wyłącznie przedsięwzięcia wynikające z planów dotyczących gospodarki niskoemisyjnej” „W ramach priorytetu możliwe do realizacji będą również publiczne inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego w budynkach użyteczności publicznej.”	124	124	W obecnym brzmieniu beneficjenci inni niż gminy, wymienieni w kolejnym wierszu tabeli (a tacy mogą się pojawić głównie w przypadku realizacji budynków pasywnych) uzależnieni są od postawy władz konkretnej gminy w kwestii stworzenia i przyjęcia do realizacji dokumentu mającego cechy „planów dotyczących gospodarki niskoemisyjnej”.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Plany dotyczące gospodarki niskoemisyjnej będą obligatoryjnymi dokumentami w nowym okresie programowania, warunkującymi kompleksowe i przemyślane oraz zgodne z potrzebami i potencjalami działania w sferze gospodarki niskoemisyjnej na danym terenie. Realizacja działań w PI Wdrażanie strategii niskoemisyjnych jest uwarunkowana posiadaniem takiego planu i wpisaniem inwestycji planowanej w jego założenia.
317	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Proponujemy zmianę zapisu w dziale Preferencje: z obecnego „w miastach powyżej 20tys. mieszkańców”, na „w miastach powyżej 10tys. mieszkańców, w przypadku projektów związanych z mobilnością (komunikacją i transportem)”.	124	124	Obecny zapis wyklucza inwestycje ograniczające ruch drogowy w centrach miast m.in. w miastach powiatowych wielkości Strzelina, gdzie wg ostatnich publikacji występują przekroczenia standardów jakości powietrza, także ze względu na emisje komunikacyjne. Ponadto zapis o ilości mieszkańców powinien najprawdopodobniej odnosić się tylko do projektów związanych z mobilnością, gdyż trudno go obronić w przypadku budownictwa pasywnego w budynkach użyteczności publicznej.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Wspomniane zapisy nie są zapisami wykluczającymi ani będącymi kryteriami dostępowymi a jedynie preferencjami. Biorąc pod uwagę zakres wsparcia dot. m.in. zrównoważonej mobilności miejskiej preferencją zostały objęte miasta pow. 20 tys. mieszkańców (miasta średnie i duże gdzie zjawisko niskiej emisji jest nasilonie ze względu na ruch) ze względu na skalę potencjalnych problemów i potencjalne korzyści środowiskowe wynikające z interwencji.
318	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Uwaga Ogólna do Osi 3. Z punktu widzenia mniejszych powiatów i gmin proponujemy (wnosimy) o uwzględnienie na etapie uszczegóławiania zasad konkursowych, aby dla priorytetów inwestycyjnych z Osi 3 „Gospodarka niskoemisyjna” wprowadzić współczynnik efektywności ekologicznej (rzeczowej) powiązany z ilością mieszkańców danej gminy np. redukcja emisji CO2 wyrażoną w tonach CO2 na mieszkańca danej gminy [MgCO2 /Mk_gminy_X].	116	116	Ustalenie sztywnego współczynnika dotyczącego efektu ekologicznego w postaci redukcji emisji konkretnych zanieczyszczeń wyrażonych w jednostkach masy (np. w Mg CO lub kg B-a-p) bezsprzecznie preferuje duże ośrodki samorządowe (miasta), które stać na realizację znacznie większych projektów (inwestycji) z tego sektora. W konsekwencji np. głęboka termomodernizacja szkoły podstawowej przeprowadzona w małej, wiejskiej gminie będzie zawsze mniej wydajna z pozycji redukcji zanieczyszczeń niż inwestycja podobna w zakresie rzeczowym, ale zrealizowana w dużej kubaturowo szkole podstawowej zlokalizowanej w większym mieście.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Kryteria oceny projektów określi Komitet Monitorujący RPO WD. Nie można na obecnym etapie jednoznacznie przesądzić przyjęcia tego rozwiązania.

319	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Rozszerzenie grupy potencjalnych beneficjentów i grup docelowych o duże przedsiębiorstwa	119	120	Uwzględnienie dużych przedsiębiorstw w grupie Beneficjentów Priorytetu inwestycyjnego „Efektywność energetyczne i użycie OZE w przedsiębiorstwach” jest jak najbardziej zasadna z racji tego, że mogą one znacznie szybciej i efektywniej wypełnić wymogi programowe typu „modernizacja energetyczna obiektów, w tym także wymiany lub modernizacji źródła energii” niż np. małe przedsiębiorstwa. Jest to spowodowane faktem, iż generalnie ze względu na znacznie szerszą skalę ich funkcjonowania, posiadają one również odpowiednio większe zasoby finansowe, które mogą zainwestować po stronie wkładu własnego w tego typu projektach. Kolejnym argumentem jest fakt, że opisany w Programie, górny poziom definicji „małoskalowych” w tym priorytecie (2 mln zł), może być często nierealny do osiągnięcia dla Beneficjentów z sektora MŚP.	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna nie przewiduje tego rodzaju wsparcia na poziomie regionalnym.
320	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Wśród potencjalnych Beneficjentów i grup docelowych nie uwzględniono podmiotów, których właścicielem jest JST nie będących jednak jednostką organizacyjną JST. MPWiK S.A. we Wrocławiu jest podmiotem (spółką akcyjną), której właścicielem w 100% jest Gmina Wrocław (JST), świadczącym usługi na jej rzecz. W związku z powyższym zwracamy się z prośbą o uwzględnienie wśród Potencjalnych Beneficjentów podmiotów będących spółkami, których właścicielem jest JST.	117	119	MPWiK dysponuje potencjałem umożliwiającym realizację przedsięwzięć z zakresu wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Realizacja przez MPWiK S.A. projektów z zakresu produkcji energii ze źródeł odnawialnych w pełni wpisuje się w cel szczegółowy priorytetu "Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnym bilansie energetycznym województwa" oraz wskazane kierunki działań.	inne	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w w uwadze kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Przewidujemy, iż będzie możliwość wsparcia dla wskazanego podmiotu.
321	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Wśród potencjalnych Beneficjentów i grup docelowych nie uwzględniono podmiotów świadczących usługi na cele publiczne, których właścicielem jest JST, nie będących jednak jednostką organizacyjną JST. MPWiK S.A. we Wrocławiu jest podmiotem (spółką akcyjną) świadczącym usługi na rzecz Gminy. Właścicielem spółki w 100% jest Gmina Wrocław (JST). Usługi świadczone przez MPWiK mają charakter stricte publiczny. W związku z powyższym zwracamy się z prośbą o uwzględnienie wśród Potencjalnych Beneficjentów podmiotów będących spółkami, których właścicielem jest JST.	121	123	MPWiK S.A. świadcząc usługi w zakresie zadań własnych JST (Gminy Wrocław) stanowi instytucję publiczną. Biorąc pod uwagę charakter jednostki jaką jest MPWiK S.A., pełnioną funkcję dla społeczeństwa, w tym zakres świadczonych usług, spółka znajduje się w dyspozycji infrastruktury będącej obiektami publicznymi. Realizacja przez MPWiK S.A. projektów objętych niniejszym priorytetem w pełni wpisuje się w cel szczegółowy priorytetu "Zwiększenie efektywności energetycznej oraz udziału odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym" oraz wskazane kierunki działań.	inne	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w w uwadze kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Przewidujemy, iż będzie możliwość wsparcia dla wskazanego podmiotu.
322	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Wśród potencjalnych Beneficjentów i grup docelowych nie uwzględniono podmiotów świadczących usługi na cele publiczne, których właścicielem jest JST, nie będących jednak jednostką organizacyjną JST. MPWiK S.A. we Wrocławiu jest podmiotem (spółką akcyjną) świadczącym usługi na rzecz Gminy. Właścicielem spółki w 100% jest Gmina Wrocław (JST). Usługi świadczone przez MPWiK mają charakter stricte publiczny. W związku z powyższym zwracamy się z prośbą o uwzględnienie wśród Potencjalnych Beneficjentów podmiotów będących spółkami, których właścicielem jest JST.	127	129	MPWiK dysponuje potencjałem umożliwiającym realizację przedsięwzięć z zakresu wskazanego w ramach priorytetu. Realizacja przez MPWiK S.A. projektów dotyczących wysoce sprawnej kogeneracji w pełni wpisuje się w cel szczegółowy priorytetu "Zwiększenie udziału wysoce sprawnych systemów kogeneracyjnych w produkcji energii cieplnej i elektrycznej regionu" oraz wskazane kierunki działań.	inne	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w w uwadze kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Przewidujemy, iż będzie możliwość wsparcia dla wskazanego podmiotu.
323	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz pozyskania biomasy.	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych które mają dostęp do tych środków, tyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wyeliminuje wypadki przy pracy w dziale pozyskanie drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem.	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
324	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz pozyskania biomasy.	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych, które mają dostęp do tych środków, dotyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wyeliminuje wypadki przy pracy w dziale pozyskanie drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
325	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz pozyskania biomasy	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych, które mają dostęp do tych środków, dotyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wyeliminuje wypadki przy pracy w dziale pozyskanie drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
326	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Priorytet inwestycyjny - Efektywność energetyczna w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym (PI 4.3) - propozycje dotyczące konstrukcji instrumentów zwrotnych i bezzwrotnych	122	122	Jeśli chodzi o realizację części prac w budynkach zasobu mieszkaniowego Miasta Wrocławia poprzez instrument bezzwrotny to proponuję, aby spółka WM Sp. z o.o. będąca zarządcą nieruchomości mogła być Liderem/Członkiem Konsorcjum/Partnerstwa w skład którego będą wchodzić wspólnoty mieszkaniowe z terenu Gminy Wrocław bądź inne podmioty, które są zainteresowane podwyższeniem efektywności energetycznej budynków, które są zarządzane przez WM Sp. z o.o. Spółka WM Sp. z o.o. zarządzając częścią nieruchomości z terenu Gminy Wrocław posiada bieżące informacje odnośnie stanu poszczególnych nieruchomości, jak również współpracując bezpośrednio ze wspólnotami będzie w stanie zweryfikować potrzeby w zakresie poprawy termomodernizacji w budynkach oraz zachęcić poszczególnych najemców do uczestnictwa w projekcie w ramach działania 4.3.	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
327	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Priorytet inwestycyjny - Efektywność energetyczna w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym (PI 4.3) - propozycje dotyczące konstrukcji instrumentów zwrotnych i bezzwrotnych	122	122	Czy spółka Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o., będąca spółką komunalną, której 100% właścicielem jest Miasto Wrocław będzie mogła być beneficjentem dotacji w ramach priorytetu inwestycyjnego (Efektywność energetyczna w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym) w ramach zapisu jednostki organizacyjnej JST? Jeśli w chwili obecnej nie jest to możliwe prosimy o rozszerzenie beneficjentów o jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną (w tym spółki kapitałowe, których 100% właścicielem jest JST).	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w w uwadze kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Przewidujemy, iż będzie możliwość wsparcia dla wskazanego podmiotu.
328	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Priorytet inwestycyjny - Efektywność energetyczna w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym (PI 4.3) - propozycje dotyczące konstrukcji instrumentów zwrotnych i bezzwrotnych	122	122	Jeśli chodzi o realizację części prac w budynkach zasobu mieszkaniowego Miasta Wrocławia poprzez instrument zwrotny to proponuję, aby spółka WM Sp. z o.o. będąca zarządcą nieruchomości mogła być Liderem Konsorcjum w skład którego będzie dodatkowo wchodzić podmiot zarządzający instrumentami finansowymi. Zwrotny instrument finansowy byłby udzielany członkom wspólnot mieszkaniowych danego budynku, którzy chcieliby przeznaczyć zwrotny instrument na pokrycie nakładów związanych z podwyższeniem efektywności energetycznej tego budynku. Instrument ten mógłby funkcjonować analogicznie jak na zasadach Działania 6.2 (z możliwością umorzenia części finansowania zwrotnego w przypadku osiągnięcia w danym okresie zakładanych celów). W przypadku braku możliwości umorzenia części pożyczki popyt na skorzystanie z instrumentu zwrotnego może być ograniczony.	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	

329	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Priorytet inwestycyjny - Wdrażanie strategii niskoemisyjnych (PI 4.5) - definicja potencjalnych beneficjentów (jednostki organizacyjne JST)	124	124	Z uwagi na to, iż spółka WM Sp. z o.o. rozważa samodzielnie inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego w budynkach użyteczności publicznej proszę o informację czy spółka WM Sp. z o.o. będzie mogła być beneficjentem dotacji w ramach priorytetu inwestycyjnego (4.5) w ramach zapisu jednostki organizacyjne JST? Jeśli w chwili obecnej nie jest to możliwe prosimy o rozszerzenie beneficjentów o jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną (w tym spółki kapitałowe, których 100% właścicielem jest JST).	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w w sprawie kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Przewidujemy, iż będzie możliwość wsparcia dla wskazanego podmiotu.
330	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Priorytet inwestycyjny Wysokosprawna kogeneracja (4.7) - rozszerzenie kategorii beneficjentów	127	128	Spółka WM Sp. z o.o. planuje realizację w przyszłości w porozumieniu z przedsiębiorstwami energetycznymi (lub dodatkowo JST) inwestycji mających na celu zwiększenie wykorzystania energii z kogeneracji w budynkach, które są zarządzane przez WM Sp. z o.o. i są ogrzewane indywidualnie (m.in. starsze dzielnice mieszkaniowe, mieszkania wyposażone w junkersy). Proszę o informację czy spółka WM Sp. z o.o. będzie mogła być beneficjentem dotacji w opisanym powyżej konsorcjum z przedsiębiorstwem energetycznym w priorytecie inwestycyjnym (4.7) w ramach zapisu jednostki organizacyjne JST? Jeśli w chwili obecnej nie jest to możliwe prosimy o rozszerzenie beneficjentów o jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną (w tym spółki kapitałowe, których 100% właścicielem jest JST).	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w w sprawie kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Przewidujemy, iż będzie możliwość wsparcia dla wskazanego podmiotu.
331	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Proszę o uwzględnienie możliwości udziału w priorytecie inwestycyjnym: Wdrażanie strategii niskoemisyjnych (PI 4.5) partnerstwa jst	124	125	W w/w priorytecie preferowane będą projekty w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców, Gmina Piława Górna jest miastem poniżej 10 tys. mieszkańców, jeżeli możliwe byłoby partnerstwa jst, to takie małe miasta jak Piława Górna mogłyby aplikować w powyższym priorytecie.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Wspomniane zapisy nie są zapisami wykluczającymi ani będącymi kryteriami dostępowymi a jedynie preferencjami. Biorąc pod uwagę zakres wsparcia dot. m.in. zrównoważonej mobilności miejskiej preferencją zostały objęte miasta pow. 20 tys. mieszkańców ze względu na skalę potencjalnych problemów i potencjalne korzyści środowiskowe wynikające z interwencji. Plany dotyczące gospodarki niskoemisyjnej będą obligatoryjnymi dokumentami w nowym okresie programowania, warunkującymi kompleksowe i przemyślane oraz zgodne z potrzebami i potencjałami działania w sferze gospodarki niskoemisyjnej na danym terenie. Realizacja działań w PI Wdrażanie strategii niskoemisyjnych jest uwarunkowana posiadaniem takiego planu i wpisaniem inwestycji planowanej w jego założenia. Partnerstwa projektowe będą możliwe, a szczegóły ich funkcjonowania oraz wytyczne do tworzenia będą doszczegóławiane na dalszym etapie prac - URPO.
332	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz pozyskania biomasy	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych, które mają dostęp do tych środków, dotyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wylimuje wypadki przy pracy w dziale pozyskania drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
333	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Zwracam się z prośbą o rozpatrzenie możliwości przygotowania/partycypowania w przygotowaniu Strategii Niskoemisyjnej dla miast z udziałem lokalnych przedsiębiorstw energetycznych. Należałoby rozpatrzyć również możliwość dodania do grupy potencjalnych beneficjentów i grupy docelowej - przedsiębiorstw energetycznych łącznie z jednostkami organizacyjnymi lub/i wspólnotami i spółdzielniami mieszkaniowymi.	124	125	Jednym z kluczowych elementów Strategii/gospodarki niskoemisyjnej jest redukcja niskiej emisji poprzez redukcję lokalnych kotłowni oraz indywidualnych palenisk domowych (ok 50 tys. w samym tylko Wrocławiu). Bardzo często barierą do przyłączenia kamienic opalanych paliwem stałym (węgiel, drewno, śmieci) jest brak możliwości finansowania instalacji wewnętrznej budynku potrzebnej do korzystania z ciepła sieciowego. Instrumenty proponowane w ramach przedmiotowego RPO 2014-2020 pozwolą na likwidację większej ilości indywidualnych palenisk opalanych np. węglem i tym samym przyłączenie do miejskich sieci ciepłowniczych. Te działania pozwolą na znaczącą redukcję niskiej emisji m.in. w postaci tlenków azotu, tlenków siarki, pyłów czy też CO2 oraz tlenków węgla.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Plany gospodarki niskoemisyjnej mają charakter dokumentów strategicznych za które sa odpowiedzialne jst. Jako takie podlegają reżimowi tworzenia i uchwalania w formule partnerstwa, z uwzględnieniem konsultacji społecznych. PI efektywność energetyczna w budynkach publicznych oraz sektorze mieszkaniowym dopuszcza spółdzielnie mieszkaniowe jako samodzielnego beneficjenta pomocy w ramach tego priorytetu. Natomiast sieci ciepłownicze, zgodnie z linią demarkacyjną, objęte sa interwencją w ramach programów krajowych.
334	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W kierunkach wsparcia na końcu drugiego akapitu po wyrazach „w budynkach użyteczności publicznej” dodać zapis „oraz inwestycje związane z energooszczędnym oświetleniem miejskim”.	124	124	Obecny zapis uniemożliwia realizację zadań związanych z energooszczędnym oświetleniem miejskim, jako odrębnych zadań inwestycyjnych.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
335	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Objęcie firm świadczących usługi na rzecz Lasów możliwością uzyskania wsparcia w zakupie nowoczesnych i innowacyjnych technologii w tym maszyn do pozyskania i zrywki drewna i pozyskania przerobu biomasy ze środków pomocowych w ramach RPO dla województwa Dolnośląskiego w latach 2014-2020,	97	140	Firmy świadczące usługi związane z leśnictwem (PKD 02.40.Z) ze swej natury są MŚP. i wyłączenie ich ze wsparcia w ramach RPO jest krzywdzące. W osi - Gospodarka Niskoemisyjna wprowadzenie nowoczesnych maszyn do pozyskania i zrywki drewna obniży emisję spalin. Nowoczesne maszyny do pozyskania i przerobu biomasy pozwolą w nowoczesny i uzasadniony ekonomicznie sposób pozyskanie i przerob biomasy jako źródeł energii odnawialnej. Niestety maszyny do pozyskania i zrywki drewna są bardzo drogie. Ich cena oscyluje przy zakupie zestawy ok 2,5 mln. zł. Inne rolnicze programy pomocowe nie są w stanie pomóc w zakupie tych maszyn. Podobnie maszyny do biomasy koszt ok 1 mln. zł. Ponadto te inwestycje pozwolą na zwiększenie zatrudnienia i wzrost ich konkurencyjności na rynku krajowym jak i UE.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w osi 1, dot. biomasy w osi 3.

336	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	<p>Preferencje wskazane dla PI 4.3</p> <p>Proponuje się odstąpić od zapisu: „Preferowane będą projekty zgodne z planami gospodarki niskoemisyjnej” lub uwzględnienie powyższego, ale przy jednoczesnym wskazaniu, uszczegółowieniu, że w przypadku posiadania i zgodności z planem gospodarki niskoemisyjnej nie będzie wymagane od Beneficjentów wpisanie (uwzględnienie danego obszaru na którym będzie realizowana inwestycja) w Programie ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego.</p>	122	122	Obecny zapis powoduje utratę preferencji dla Beneficjentów z terenu Gmin, która nie mają opracowanego planu gospodarki niskoemisyjnej	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	<p>Wspomniane zapisy nie są zapisami wykluczającymi ani będącymi kryteriami dostępowymi a jedynie preferencjami.</p> <p>Plany dotyczące gospodarki niskoemisyjnej będą dokumentami warunkującymi kompleksowe i przemysłowe oraz zgodne z potrzebami i potencjałami działania w sferze gospodarki niskoemisyjnej na danym terenie.</p> <p>Zmodyfikowano zapis i nadano brzmienie: "kompleksowe, obejmujące istotny fragment gminy, czy powiatu, bądź cały ich obszar, w formie programów inicjowanych przez jst, obejmujących działania o charakterze prosumenckim, zmierzających do ograniczenia niskiej emisji oraz zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym"</p> <p>Preferencja jest ściśle ukierunkowana na działania kompleksowe, na większą skalę, które będą w stanie osiągnąć znaczący efekt ekologiczny, np w formie programów inicjowanych przez jst.</p> <p>Ponadto preferencja ma na celu zaktywizowanie jst do realizacji programów gminnych umożliwiających skorzystanie ze wsparcia mieszkańców jako działania stricte prosumenckie.</p>
337	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	<p>Proponuje się wprowadzenie zapisu: „Dopuszcza się realizację projektów w formule ESCO (jako sposobie realizacji i finansowania projektów energooszczędnych)”</p>	116	128	<p>ESCO-innowacyjna metoda realizacji projektów unijnych z zakresu efektywn. energet. i OZE, przyczyniająca się i poprawiająca efektywność produkcji i zużycia energii, wzrost produkcji i dystrybucji energii z OZE eliminująca/ograniczająca ilość substancji zanieczyszcz. wprowadzanych do powietrza. Metoda zbliżona do formuły PPP (przedsiębiorstwo energet. – inwestor – użytkownik), Projekt RPO nie zabrania realizacji projektów infrastrukt. w PPP i powinien dopuścić ESCO w obszarze OZE. Formułę można realizować przy modernizacji urządzeń energet., systemu ciepłego, gospod. odpadami i wodno-ściekowej w obiektach komunal., przemysł. i zasobach mieszkań. (powoduje zmniejszenie kosztów eksploatacji, zużycia i zapotrzebowania na energię). Na realizację inwestycji w ESCO pozwala dyrektywa EED i wpisuje się ona w cele klimatyczne określone w Strategii Europa 2020</p>	środowisko naukowe	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	projekt "ustawy wdrożeniowej" odnoszący się do nowego okresu programowania przewiduje realizację projektów również w formule PPP
338	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	<p>Akapit 1</p> <p>Było:</p> <p>Rozwój społeczno-gospodarczy, wzrost produkcji, podnoszenie jakości życia mieszkańców niesie ze sobą wzrost zapotrzebowania na energię. Wzrost jakości życia nie jest możliwy bez poprawy jakości otaczającego środowiska na co niebagatelny wpływ ma zmniejszenie emisyjności gospodarki .</p> <p>Propozycja:</p> <p>Rozwój społeczno-gospodarczy, wzrost produkcji, podnoszenie jakości życia mieszkańców niesie ze sobą wzrost zapotrzebowania na energię, które można i należy stale równoważyć poprzez zwiększenie efektywności energetycznej. Wówczas możliwy jest trwały wzrost jakości życia połączony z poprawą jakości otaczającego środowiska oraz zmniejszenie emisyjności gospodarki .</p>	116	116	Podkreślenie roli, znaczenia i wszechstronności Efektywności Energetycznej	osoba fizyczna	Uwzględniona	
339	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	<p>Było:</p> <p>Dla poprawy konkurencyjności gospodarki przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska koniecznym jest podjęcie działań w zakresie zmniejszenia energochłonności całej gospodarki regionu zarówno w sektorze prywatnym jak i publicznym.</p> <p>Propozycja</p> <p>Dla poprawy konkurencyjności gospodarki przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska koniecznym jest podjęcie działań w zakresie poprawy efektywności energetycznej całej gospodarki regionu zarówno w sektorze prywatnym jak i publicznym</p>	116	116	Podkreślenie znaczenia Efektywności Energetycznej, miernika bezpośredniego, Energochłonność jest wskaźnikiem względnym-pośrednim,	osoba fizyczna	Odrzucona	Akapit następny zawiera zapis dotyczący poprawy efektywności energetycznej w całej gospodarce.
340	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	<p>Proszę o wprowadzanie do grupy beneficjentów również kategorie:</p> <p>kościół, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;</p>	117	117	<p>Rozszerzenie zakresu beneficjentów umożliwi szerszemu gronu podmiotów na wprowadzenie rozwiązań proekologicznych. Przykładowo Kościół dysponować może kilkoma obiektami, w tym udostępnianymi osobom trzecim na różne cele [kulturowe, turystyczne, mieszkaniowe...], które wymagają dostarczenia ciepła i energii elektrycznej. Pozwoli to na przyłączenie się takich jednostek do zwiększenia udziału OZE w ogólnym bilansie energetycznym regionu.</p> <p>Podobnie w przypadku podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, które dysponują infrastrukturą składającą się z kilku obiektów wymagających energii cieplnej i energetycznej.</p> <p>Dzięki rozszerzeniu puli beneficjentów możliwa będzie optymalizacja efektywności energetycznej i ekonomicznej jednostek niewątpliwie wpływających na warunki życia w regionie (jakoś powietrza atmosferycznego).</p>	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
341	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	<p>Proszę o wprowadzanie do grupy beneficjentów również kategorie:</p> <p>kościół, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;</p> <p>oraz</p> <p>podmioty prowadzące działalność gospodarczą – ujednoczenie pojęcia w całym dokumencie (uwaga jak w poprzednich punktach)</p>	120	120	Dzięki rozszerzeniu puli beneficjentów możliwa będzie optymalizacja efektywności energetycznej i ekonomicznej jednostek niewątpliwie wpływających na warunki życia w regionie (jakoś powietrza atmosferycznego).	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	Typ beneficjenta - kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych jest wymieniony w PI 4.3, natomiast w PI 4.2 w katalogu znajdują się przedsiębiorcy - MŚP.
342	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	<p>Wyjaśnienie pojęcia budynku użyteczności publicznej wg. Definicji ujętej w „Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie 1.¶..) budynki użyteczności publicznej - należy przez to rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, świadczenia usług pocztowych lub telekomunikacyjnych oraz inny ogólnodostępny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji, w tym także budynek biurowy i socjalny (...)"</p>	122	122	Wyjaśnienie pojęcia jest niezbędne do jednolitego zrozumienia pojęcia „budynek użyteczności publicznej” przez wszystkich aplikujących.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	

343	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz pozyskania biomas	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych, które mają dostęp do tych środków, dotyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wielominuje wypadki przy pracy w dziale pozyskanie drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
344	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W zdaniu (8-7 wiersz powyżej tabeli) „Naturalne uwarunkowania województwa dolnośląskiego powodują, iż posiada ono znaczący potencjał rozwojowy w zakresie: energetyki wodnej (w tym geotermii płytkiej i głębokiej),...” wykreślić nawias oraz słowa „w tym”.	117	117	Geotermia płytka i głęboka nie jest energetyką wodną, jest pozyskiwania ciepła za pomocą pompy ciepła i wymienników z gruntu lub wody w gruncie.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
345	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W Kierunki wsparcia: dodać na końcu przecinek i słowa „w tym sieci inteligentne („smart grid’s”).”	117	117	Inteligentne sieci są niezbędne do wykreowania grupy prosumentów (producent i konsument energii) oraz rozwoju rynku OZE.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
346	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W Preferencje: zamiast „z zakresu energetyki wodnej,” wstawić: „w zakresie OZE o największej efektywności energetycznej i najlepszej dostępnej technologii (BAT);” , dodać „w zakresie mikroinstalacji (dla energii elektrycznej do 40 MW, dla ciepła do 120 MW);”	118	118	Z OZE energetyka wodna jest najmniej przyjazna środowisku ze względu na prze-cięcie nurtu rzeki zabudową oraz zmiany powodowane w reżimie wodnym, w faunie, fitoplanktonie, w naturalnym ukształtowaniu koryta rzeczne itp. Jak wykazują dotychczasowe doświadczenia w zakresie realizacji OZE najbardziej efektywne energetycz-nie są pompy ciepła oraz geotermia płytka i głęboka. Proponowany zapis wszystkie źródła energii odnawialnej pod warunkiem wykazania jego efektywności energetycz-nej. OZE w warunkach naszego kraju najlepiej sprawdza się jako rozproszone źródła energii (prof. J. Popczyk), wobec czego należy wprzeć małe i mikroinstalacje, które realizować MŚP oraz inni beneficjenci o niedużych możliwościach finansowych.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zapis ten może być niejasny dla poszczególnych beneficjentów i prowadzić do problemów związanych z mierzalnością rzeczywistego potencjału w regionie. Dopisanie podziału mocy mikroinstalacji wydaje się być ograniczające dla beneficjentów. Przeprowadzona diagnoza wskazuje na duży potencjał w zakresie energetyki wodnej. natomiast maksymalny poziom instalacji możliwych do sfinansowania z RPO wskazuje linia demarkacyjna (będą one doszczegółowione na poziome uszczegółowienia). Prosumenci są objęci preferencją dotyczącą kompleksowych programów inicjowanych przez jst ze względu na fakt, iż Program nie finansuje osób fizycznych.
347	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W zadaniu: „Oprócz możliwości wykorzystania OZE, najpopularniejszym sposobem zwiększenia efektywności energetycznej są: podnoszenie efektywności energetycznej w procesach technologiczno- produkcyjnych oraz termomodernizacja mocno zdekapitalizowanych, ...” - przed słowem „termomodernizacja” dodać słowo „kompleksowa”.	119	119	Tylko kompleksowa termomodernizacja zapewni aprobowaną (wymaganą) efektywność energetyczną obiektu.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
348	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W Kierunki wsparcia, po słowach „OZE,” dodać „ audyty energetyczne”	120	120	Objęcie wsparciem audytów energetycznych zapewni dobrą ich jakość oraz wybór projektów, które mają największe szanse na pozytywną realizację.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Audyty energetyczne będą częścią dokumentacji projektowej niezbędnej do prawidłowej realizacji projektu i jako taka będzie wydatkiem kwalifikowanym w ramach projektu.
349	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W Kierunki wsparcia słowa „ścieżki rowerowe” zamienić na „drogi rowerowe”, a po nich dodać „ciągi piesze”	124	124	Zamiana ścieżek na drogi rowerowe jest zgodna z nomenklaturą używaną w polskim ustawodawstwie. W ramach popierania ruchu niezmotoryzowanego, bezemisijnego na uwagę zasługuje wsparcie ciągów pieszych, które zachęcać będą mieszkańców do rezygnacji z pojazdów silnikowych.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
350	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W Kierunkach wsparcia po słowach „w wysokosprawnej kogeneracji ...” dodać słowa „i trójko generacyjnych”.	127	127	W obiektach niskoemisyjnych i pasywnych konieczne jest wprowadzenie klimatyzacji (chłodzenia w okresie nadmiernie ciepłym), wobec czego zapotrzebowanie na chłód będzie wzrastało. Jego uzyskiwanie najbardziej efektywne jest w systemach trójko-generacyjnych.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
351	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W planach Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2014 – 2020 unormowanie sprawy minimalnych odległości budowy farm wiatrowych od siedlisk ludzkich.	116	126	Jest to problem ogólnopolski ale zarząd województwa dolnośląskiego idąc za dobrym przykładem innych województw w Polsce (m.in. woj. warmińsko – mazurskiego, wytyczne dotyczące lokalizacji tych inwestycji) powinien uregulować tę sprawę i ustalić minimalną odległość 3 km od zabudowań a także zakazać budowy tego typu obiektów na najniższych ziemiach regionu: klasy I-III (m.in. powiat ząbkowicki), które wraz z obszarami Natura 2000 oraz szlakiem cysterskim są dziedzictwem narodowym i najlepszą wizytówką Dolnego Śląska. Brak takich unormowań prowadzi do samowoli inwestorów i lokalnych samorządów oraz podejmowania takich inwestycji na terenach strategicznych dla rolnictwa w woj. dolnośląskim. Decyzja o lokowaniu farm wiatrowych w województwie nie powinna być podejmowana wyłącznie przez lokalne samorządy, ale również uzgadniana, co do minimalnych odległości od zabudowań i terenów strategicznych, na szczeblach wojewódzkich.	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
352	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Było: akapit 3: Zrównoważenie popytu na energię przy jednoczesnym spełnieniu wymogów dotyczących ochrony środowiska będzie możliwe jedynie poprzez: zwiększenie efektywności energetycznej całej gospodarki , wprowadzenie nowych energooszczędnych technologii np. do budownictwa, rozwój i większe wykorzystanie kogeneracji oraz wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Propozycja: Zrównoważenie popytu na energię przy jednoczesnym spełnieniu wymogów dotyczących ochrony środowiska będzie możliwe jedynie poprzez: zwiększenie efektywności energetycznej całej gospodarki, w szczególności przez: wykorzystanie mechanizmu usług energetycznych, wprowadzenie nowych energooszczędnych technologii np. do budownictwa, rozwój i większe wykorzystanie kogeneracji oraz wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.	116	116	wykorzystanie mechanizmu opłacalnych usług energetycznych, winno skutkować efektem dźwigni; zwiększyć skuteczność i skalę działania	osoba fizyczna	Uwzględniona	
353	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Było: Dla wzrostu bezpieczeństwa energetycznego regionu Dolnego Śląska konieczna jest realizacja działań, z wykorzystaniem najlepszych dostępnych technologii, w zakresie wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych - dywersyfikacja źródeł energii oraz budowy i modernizacji sieci dystrybucyjnych niskiego i średniego napięcia. Propozycja: Dla wzrostu bezpieczeństwa energetycznego regionu Dolnego Śląska konieczna jest realizacja działań, z wykorzystaniem najlepszych dostępnych technologii wdrażanych w ramach usług energetycznych, w zakresie wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych - dywersyfikacja źródeł energii oraz budowy i modernizacji sieci dystrybucyjnych niskiego i średniego napięcia	116	116	jw efekt dźwigni, dodatkowe finansowanie, opłacalna skuteczność,	osoba fizyczna	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zapisy mogą pojawić się na etapie Uszczegółowienia RPO WD w części definicyjnej, po zatwierdzeniu "ustawy wdrożeniowej", która wskaże możliwe schematy realizacji inwestycji w tym obszarze z wykorzystaniem środków unijnych.

354	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Było Działania te są również niezwykle istotne dla ochrony środowiska, ponieważ zmniejszenie zużycia energii oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii niesie za sobą ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Duże znaczenie dla zmniejszenia emisyjności gospodarki będą miały także działania podejmowane w zakresie „czystego” transportu i komunikacji publicznej. Propozycja: Działania te są również niezwykle istotne dla ochrony środowiska, ponieważ bardziej efektywne zużycie energii oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii niesie za sobą ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Duże znaczenie dla zmniejszenia emisyjności gospodarki będą miały także działania podejmowane w zakresie „czystego” transportu i komunikacji publicznej.	116	116	Zużycie przy wzroście gospodarczym może okazać się nieuniknione, podkreślenie efektywności	osoba fizyczna	Uwzględniona	
355	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Było W ramach osi priorytetowej wsparcie uzyskują działania obejmujące zwiększenie wykorzystania odnawialnych zasobów energii, zwiększenie efektywności energetycznej i użycia odnawialnych źródeł energii w sektorze przedsiębiorstw szczególnie MŚP, zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE (...). Propozycja: W ramach osi priorytetowej wsparcie uzyskują działania obejmujące zwiększenie wykorzystania odnawialnych zasobów energii, opłacalne zwiększenie efektywności energetycznej (zwłaszcza realizowanych z wykorzystaniem mechanizmu usług energetycznych) i użycia odnawialnych źródeł energii w sektorze przedsiębiorstw szczególnie MŚP, zwiększenie efektywności energetycznej (zwłaszcza realizowanych z wykorzystaniem mechanizmu usług energetycznych) i wykorzystania OZE (...)	116	116	W pierwszej kolejności z wykorzystaniem mechanizmów zwrotnych winne być realizowane opłacalne inwestycje, później zwracane środki winne być angażowane dalej, Umowa Partnerstwa zakłada hierarchizację kierunków interwencji: s.63:Najbardziej efektywnym kosztowo sposobem ograniczenia emisyjności gospodarki Polski jest zwiększanie efektywności energetycznej. Hierarchizacja kierunków interwencji z zakresu wspierania efektywności energetycznej przy wsparciu funduszy europejskich... uzasadnienia prowadzenia interwencji przy pomocy środków publicznych w świetle możliwości sfinansowania tych samych działań przez sektor prywatny (...) bądź osiągnięcia tych samych rezultatów przy pomocy regulacji (np. brak dostępnych innych środków na sfinansowanie modernizacji energetycznej budynków publicznych; rentowność niektórych inwestycji w efektywność energetyczną uzasadniająca ich finansowanie przez sektor prywatny bądź w formule ESCO);	osoba fizyczna	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zapisy mogą pojawić się na etapie Uszczegółowienia RPO WD w części definicyjnej, po zatwierdzeniu "ustawy wdrożeniowej", która wskaże możliwe schematy realizacji inwestycji w tym obszarze z wykorzystaniem środków unijnych.
356	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Należy poszerzyć grupę beneficjentów o MŚP.	117	118	Należy umożliwić sektorowi MŚP włączenie się do tego programu z uwagi na możliwość powstania dodatkowych usług jakimi może być produkcja i sprzedaż ciepła dla innych jednostek (wymienionych jako beneficjenci tego programu). Z uwagi na to, że żaden inny obecny beneficjent tego programu (poza przedsiębiorstwem energetycznym) nie może tego robić.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	MŚP mogą korzystać ze wsparcia o ile są przedsiębiorstwem energetycznym.
357	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Działanie (PI4.5) Należy ująć jako beneficjentów przedsiębiorstwa energetyki ciepłej.	124	124	Jednym z głównych obszarów niskiej emisji są domowe źródła ciepła oparte o paliwa stałe takie jak węgiel w których często spalane są również różnego rodzaju odpady. Przedsiębiorstwa energetyki ciepłej poprzez rozwój sieci ciepłej do takich obiektów zwłaszcza w połączeniu z produkcją ciepła w oparciu o OZE przyczynią się w dużym stopniu do likwidacji niskiej emisji. Wykluczenie ich z tego programu może spowodować odłączenie się wspólnot i spółdzielni od zakładów wytwarzających ciepło i zakładanie własnego ogrzewania co przyczyni się do zachwiania systemów grzewczych w takich miastach poprzez upadłość firm ciepłowniczych.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zakres interwencji nie obejmuje działań, jakie mogłyby realizować przedsiębiorstwa energetyki ciepłej. Ponadto sieci ciepłownicze mogą być finansowane, zgodnie z linią demarkacyjną, tylko z poziomu krajowego.
358	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W priorytecie inwestycyjnym: Wdrażanie strategii niskoemisyjnych W celu szczegółowym: Ograniczanie niskiej emisji wraz z obniżaniem zużycia energii w ramach kompleksowych strategii niskoemisyjnych Wnioskuje o rozszerzenie grupy projektów preferowanych o zapis: Miejscowości uzdrowiskowe	124	124	Miejscowości uzdrowiskowe mają szczególnie zaostrzone wymagania dotyczące czystości środowiska. Spełnienie tych wymagań jest warunkiem niezbędnym do posiadania statusu uzdrowiska. Dlatego miejscowości uzdrowiskowe powinny być w zakresie ograniczania niskiej emisji oraz obniżania zużycia energii traktowane na zasadach preferencyjnych.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
359	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W Potencjał dopisać punkt „duże możliwości obniżenia emisji CO2 można osiągnąć poprzez zastępowanie indywidualnego transportu samochodowego niskoemisyjnymi pojazdami komunikacji zbiorowej i ruchem rowerowym	37	37	Sektor transportu odpowiedzialny jest za ok. 15% emisji CO2. Zastąpienie go choćby w części przez nisko- i bezemisyjne pojazdy przyczyni się znacząco do redukcji emisji CO2.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
360	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	ujęcie budynków DPS jako budynków zbiorowego zamieszkania	117	117	zmniejszenie kosztów utrzymania mieszkańca i wysokości dotacji budżetowej	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
361	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	beneficjenci: organy administracji samorządowej w zakresie związanym z prowadzeniem domów pomocy społecznej	122	122	Zmniejszenie kosztów utrzymania mieszkańca, możliwość samodzielnego występowania o dofinansowanie z RPO WD	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
362	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Priorytet inwestycyjny: Produkcja i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych (PI 4.1) [str.118] „Brak dostępnych wskaźników strategicznych na stronach instytucji statystycznych – na poziomie regionu” Pomimo tej uwagi w tabeli poniżej znajduje się wskaźnik „Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem”, który jest dostępny w bazie Bank Danych Lokalnych GUS, w module Wskaźniki zrównoważonego rozwoju - moduł regionalny (obszar tematyczny: zmiany klimatu oraz gospodarowanie energią) http://www.stat.gov.pl/bdl/ Ponadto, w tej samej osi priorytetowej Priorytet inwestycyjny: Efektywność energetyczna i użycie OZE w przedsiębiorstwach (PI 4.2) [str.120] proponujemy dodatkowo drugi wskaźnik dostępny również w w/w module BDL, mianowicie: „Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska związane z oszczędzaniem energii elektrycznej na 1 mieszkańca”.	118	120	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Częściowo uwzględniona	Wskaźnik "Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem" zostanie przypisany jako strategiczny w PI 4.1 „pomimo, iż jak wynika z informacji pracowników GUS, wskaźnik ten w swej metodologii nie obejmuje małych źródeł, które są przedmiotem interwencji programu w tym P. Natomiast propozycja wskaźnika strategicznego w PI 4.2 zostanie rozważona. Wydaje się jednak, że ponieważ PI 4.2 swym zakresem obejmuje oszczędności nie tylko energii elektrycznej, może on nie odzwierciedlać w pełni efektów zaplanowanej interwencji.
363	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Priorytet inwestycyjny: Wdrażanie strategii niskoemisyjnych (PI 4.5) [str.125] „Autobusy w komunikacji krajowej i międzynarodowej posiadające homologację EURO” Rok bazowy 2011, wartość bazowa 749 Źródło danych – GUS (por. publikacja „Transport drogowy w Polsce w latach 2010, 2011”, GUS, Warszawa, 2013 http://stat.gov.pl/gus/5840_11868_PLK_HTML.htm	125	125	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Odrzucona	Wskaźniki produktu wymienione w Programie powinny oddawać interwencje funduszy w jak największym zakresie, ponadto wskaźniki produktu i rezultatu powinny być wybrane z listy wskaźników WLWK. Popozycje dodania nowego wskaźnika do list należy zgłosić do MIR
364	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	dopisanie do katalogu beneficjentów spółek prawa handlowego w priorytetach inwestycyjnych 4.1, 4.3, 4.7	116	130	Spółki, w których Gmina Wrocław posiada udziały będą zainteresowane realizowaniem projektów w ramach priorytetów inwestycyjnych Osi priorytetowej 3	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w w/wadze kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Przewidujemy, iż będzie możliwość wsparcia dla wskazanego podmiotu.
365	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	ujęcie budynków Domów Pomocy Społecznej jako budynków zbiorowego zamieszkania w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 4.3	117	117	zmniejszenie kosztów utrzymania mieszkańca i wysokości dotacji budżetowej	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	

366	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Str. 122 Treść uwagi Preferencje wskazane dla P14.3 w obecnej formie promują jedynie projekty kompleksowe, co może być przeszkodą w realizacji termomodernizacji budynku mieszkaniowych w małych miastach i gminach. Uz Str. 124 Treść uwagi Proponuje się zmianę zapisu w dziale Preferencje, z obecnego: „W miastach powyżej 20tys. mieszkańców” na proponowany: „w miastach powyżej 10tys. mieszkańców”. Proponuje się dopisać do potencjalnych beneficjentów i grup docelowych: spółki komunalne	122	124	W małych gminach brak jest dużych spółdzielni mieszkaniowych, które skupiałyby wiele obiektów mieszkaniowych. Dominują pojedyncze budynki, zarządzane w większości przez wspólnoty mieszkaniowe. W takim wypadku brak jest możliwości opracowania jednego, dużego projektu, który obejmie większą część gminy. Warto przy tym zauważyć, że rozproszone budynki mają w większości nieefektywny system ogrzewania, co powoduje wzrost niskiej emisji. Dlatego też preferowanie projektów mniejszych, nieobejmujących dużych obszarów gmin, spowoduje, że będzie możliwość pełniejszego zaspokojenia potrzeb i wymiennie przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji. Obecny zapis wyklucza mniejsze miasta, jakim jest Strzelin, które borykają się z problemem dużego transportu drogowego, co nieodłącznie jest związane ze zwiększeniem niskiej emisji.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Wspomniane zapisy nie są zapisami wykluczającymi ani bądącymi kryteriami dostępowymi a jedynie preferencjami. Biorąc pod uwagę zakres wsparcia dot. m.in.zrównoważonej mobilności miejskiej preferencją zostały objęte miasta pow. 20 tys. mieszkańców ze względu na skalę potencjalnych problemów i potencjalne korzyści środowiskowe wynikające z interwencji.
367	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	1. Wśród preferencji tego priorytetu powinny się znaleźć inwestycje prowadzące do obniżenia emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenach, na których stwierdzono przekroczenia standardów jakości powietrza. 2. Priorytet 4.5, oraz 4.3 nie przewiduje wymiany źródeł ciepła nieekologicznych na źródła ekologiczne typu gaz u odbiorców prywatnych i przedsiębiorców. 3. W Priorytecie 4.3 nie wymienia się wśród preferowanych źródeł ciepła ogrzewania gazowego.	116	131	1. W opisie priorytetu taki wniosek został wyartykułowany natomiast nie znajduje on odzwierciedlenia w jego preferencjach. 2. Brak osób prywatnych i przedsiębiorców wśród grup docelowych znacznie zawęża a wręcz uniemożliwia działania gminy zmierzające do objęcia ekologicznymi źródłami ciepła budynków wspólnot mieszkaniowych oraz budynków prywatnych znajdujących się na terenie gminy. 3. Na terenach górzystych oraz obszarach staromiejskich gaz jest najlepszą alternatywą dla nieekologicznych źródeł ciepła a zastosowanie tam OZE jest bardzo ograniczone z uwagi np. na objęcie większości terenów staromiejskich ochroną konserwatorską.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Ad.1. Brak określenia, do którego PI odnosi się uwaga. Ad. 2. PI 4.3. w kierunkach wsparcia uwzględniono modernizację systemów grzewczych, zgodnie z celem głównym Osi 3 - działania powinny sprzyjać ograniczaniu emisji. W PI 4.5 - nie przewiduje się tego typu działań. Ad.3. Nie tworzy się preferencji, która ograniczała możliwości wyboru najbardziej efektywnych z punktu widzenia wnioskodawcy technologii.
368	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	1. W priorytecie 4.3 nie ma osób fizycznych.	116	131	1. Jeżeli projekty mają przynieść rezultaty na terenie wyznaczonych obszarów Gminy zgodnie z programem niskoemisyjnym to nie będzie to możliwe bez udziału osób fizycznych. Beneficjentem końcowym powinni tu być właściciele nieruchomości jednorodzinnych i wielorodzinnych za pośrednictwem JST tak jak jest to w programie KAWKA w NFOŚiGW. Powinno być tu preferowane działania na obszarach gdzie stwierdzono przekroczenia standardów jakości powietrza, pozwoli to osiągnąć konkretny efekt ekologiczny.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	RPO WD 2014-2020 nie dofinansowuje osób fizycznych w celu propagowania systemu prosumenckiego. W preferencjach zawarto zapis dotyczący możliwości realizowania przez gminy kompleksowych projektów, których ostatecznymi beneficjentami mogą być mieszkańcy.
369	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	1. W priorytecie 4.5 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych powinno znaleźć się działanie skierowane do JST i Przedsiębiorstw gazowniczych dotyczące rozbudowy sieci gazowych i przyłączy zwłaszcza w obszarach staromiejskich o zwartej zabudowie. 2. W osi priorytetowej Infrastruktura edukacji brak możliwości inwestycji w szkołach np. budowa hal sportowych czy inwestycje w pracownie przyrodniczo-matematyczne, językowe. W preferencjach powinni znaleźć się działania skierowane na przystosowanie szkół do pracy również z uczniem zdolnym a nie tylko posiadającym problemy edukacyjne.	90	90	1. W obszarach tych nie jest możliwe wprowadzanie rozwiązań OZE 4. 2. W małych dolnośląskich gminach występuje duże zapotrzebowanie na inwestycje w infrastrukturę edukacyjną.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Ad.1 Zgodnie z linią demarkacyjną w osi 3 wszelkie działania są nastawione na uzyskanie efektu ekologicznego jakim jest zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, żaden z priorytetów inwestycyjnych nie zakłada projektów związanych ściśle z sieciami gazowymi, nie mniej jednak wydaje się, iż pewien zakres modernizacji sieci można wykonać w ramach PI 4.3, w projektach związanych z przebudową systemów grzewczych, należy jednak pamiętać, aby efekt inwestycji miał pozytywny wpływ na osiągnięcie celu głównego osi priorytetowej. Ad.2. W związku z przeprowadzoną diagnozą oraz skierowanie w poprzednim okresie programowania znaczących środków na realizację infrastruktury edukacyjnej a także biorąc pod uwagę MIR i KE, zdecydowano, że budowa nowych obiektów jest możliwa tylko w przypadku braku uzasadnienia ekonomicznego przebudowy i modernizacji już istniejących obiektów. Zwracamy uwagę, iż działania dot. wyposażenia laboratoriów funkcjonujących w szkołach są jednym z kierunków wsparcia w PI 10.4.
370	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Wśród potencjalnych Beneficjentów i grup docelowych nie uwzględniono podmiotów, których właścicielem jest JST nie będących jednak jednostką organizacyjną JST oraz spółek gdzie Gmina Wrocław posiada część udziałów oraz instytucji kultury.	121	122	Możliwe że o dofinansowanie w ramach przedmiotowej osi priorytetowej ubiegać będą się jednostki kultury lub inne jednostki lub spółki, gdzie Gmina Wrocław posiada część udziałów.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	PI 4.2 w całości jest skierowany do przedsiębiorców, natomiast PI 4.3 dotyczy efektywności energetycznej w budynkach publicznych i w tym PI jest i ch jednostki stanowią potencjalnych beneficjentów. W słowniczku zostanie zdefiniowane pojęcie jednostki jst.
371	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Wśród potencjalnych Beneficjentów i grup docelowych nie uwzględniono grup osób fizycznych (kooperatywy), które związane są umową o wspólnej realizacji inwestycji polegającej na budowie domu, lub spółki cywilnej związanej na ta okoliczność.	121	122	W Polsce powstaje nowa forma budownictwa mieszkaniowego polegająca na tym, że grupa osób wspólnie kupuje działkę, projektuje i buduje dom wielorodzinny, dostosowując go do indywidualnych i wspólnych potrzeb przyszłych mieszkańców. Planuje się rozpoczęcie budowy domów w tym właśnie trybie we Wrocławiu.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	W RPO WD 2014-2020 nie przewiduje finansowania budowy domów wielorodzinnych a jedynie ich termomodernizację. Wnioskodawcą w tym przypadku może być m.in spółdzielnia i wspólnota mieszkaniowa
372	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Cele opisane w ramach osi priorytetowej 3 są nazbyt dokładnie sprecyzowane, co uniemożliwia proponowanie projektów, które są zbieżne z tematyką priorytetu inwestycyjnego, ale wykraczają poza wskazane, ściśle określone ramy.	116	116	Proponuje się stosowanie bardziej ogólnych zapisów. Ponadto, proponuje się wprowadzenie zapisu, że potencjalnymi beneficjentami zadań realizowanych w ramach priorytetów inwestycyjnych osi 3, będą również podmioty gospodarujące zasobem nieruchomości Skarbu Państwa - Prezydent Miasta wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej (o ile oczywiście nie jest to już ujęte w grupie beneficjentów jako jednostki samorządu terytorialnego).	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Cele poszczególnych PI zgodnie z wytycznymi KE powinny być jasno sformułowane i odpowiadać realizacji celu głównego osi priorytetowej. Każdy PI posiada swój katalog potencjalnych beneficjentów, jednostki administracji rządowej zgodnie z linią demarkacyjną mogą ubiegać się o dofinansowanie w programach krajowych.
373	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Brak zapisu umożliwiającego realizację inwestycji polegających na termomodernizacji całości budynków.	121	121	Wspierane powinny być inwestycje obejmujące budynki w całości, zwłaszcza w przypadku budynków użyteczności publicznej lub budynków należących do gminy.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Zapisy PI 4.3 nie wykluczają możliwości realizacji projektów dot. termomodernizacji całych budynków użyteczności publicznej. Obstrzeżenie dot. części wspólnych dot wyłącznie budynków mieszkalnych wielorodzinnych.
374	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Zbyt wąski katalog beneficjentów, uniemożliwia aplikację o środki, części zainteresowanych jednostek.	121	122	Należy rozszerzyć katalog potencjalnych beneficjentów o spółki w 100% gminne.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in.poruszaną w w uwadze kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Przewidujemy, iż będzie możliwość wsparcia dla wskazanego podmiotu.

375	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Preferencje wskazane dla PI 4.3 Proponuje się odstąpić od zapisu: „Preferowane będą projekty zgodne z planami gospodarki niskoemisyjnej” lub uwzględnienie powyższego, ale przy jednoczesnym wskazaniu, uszczegółowieniu, że w przypadku posiadania i zgodności z planem gospodarki niskoemisyjnej nie będzie wymagane od Beneficjentów wpisanie (uwzględnienie danego obszaru na którym będzie realizowana inwestycja) w Programie ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego.	122	122	Obecny zapis powoduje utratę preferencji dla Beneficjentów z terenu Gmin, która nie mają opracowanego planu gospodarki niskoemisyjnej.	osoba fizyczna	Odrzucona	Wspomniane zapisy nie są zapisami wykluczającymi ani bądącymi kryteriami dostępowymi a jedynie preferencjami. Plany dotyczące gospodarki niskoemisyjnej będą dokumentami warunkującymi kompleksowe i przemysłowe oraz zgodne z potrzebami i potencjałami działania w sferze gospodarki niskoemisyjnej na danym terenie. Zmodyfikowano zapis i nadano brzmienie: "kompleksowe, obejmujące istotny fragment gminy, czy powiatu, bądź cały ich obszar, w formie programów inicjowanych przez jst, obejmujących działania o charakterze prosumenckim, zmierzających do ograniczenia niskiej emisji oraz zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym" Preferencja jest ściśle ukierunkowana na działania kompleksowe, na większą skalę, które będą w stanie osiągnąć znaczący efekt ekologiczny, np w formie programów inicjowanych przez jst. Ponadto preferencja ma na celu zaktywizowanie jst do realizacji programów gminnych umożliwiających skorzystanie ze wsparcia mieszkańców jako działania stricte prosumenckie.
376	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Preferencje wskazane dla P14.3 w obecnej formie promują jedynie projekty kompleksowe, co może być przeszkodą w realizacji termomodernizacji budynku mieszkaniowych w małych miastach i gminach.	122	122	W małych gminach brak jest dużych spółdzielni mieszkaniowych, które skupiałyby wiele obiektów mieszkaniowych. Dominują pojedyncze budynki, zarządzane w większości przez wspólnoty mieszkaniowe. W takim wypadku brak jest możliwości opracowania jednego, dużego projektu, który obejmie większą część gminy. Warto przy tym zauważyć, że rozproszone budynki mają w większości nieefektywny system ogrzewania, co powoduje wzrost niskiej emisji. Dlatego też preferowanie projektów mniejszych, nieobjmujących dużych obszarów gmin, spowoduje, że będzie możliwość pełniejszego zaspokojenia potrzeb i wymiennie przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji	osoba fizyczna	Odrzucona	Wspomniane zapisy nie są zapisami wykluczającymi ani bądącymi kryteriami dostępowymi a jedynie preferencjami. Spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty mieszkaniowe mogą aplikować o środki samodzielnie. Preferencja dotycząca kompleksowych programów o charakterze prosumenckim dotyczy jst, które taki program mogą stworzyć na swoim terenie.
377	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Proponuje się zmianę zapisu w dziale Preferencje, z obecnego: „W miastach powyżej 20tys. mieszkańców” na proponowany: „w miastach powyżej 10tys. mieszkańców”.	124	124	Obecny zapis wyklucza mniejsze miasta, jakim jest Strzelin, które borykają się z problemem dużego transportu drogowego, co nieodłącznie jest związane ze zwiększeniem niskiej emisji.	osoba fizyczna	Odrzucona	Wspomniane zapisy nie są zapisami wykluczającymi ani bądącymi kryteriami dostępowymi a jedynie preferencjami. Biorąc pod uwagę zakres wsparcia dot. m.in. zrównoważonej mobilności miejskiej preferencją zostały objęte miasta pow. 20 tys. mieszkańców ze względu na skalę potencjalnych problemów i potencjalne korzyści środowiskowe wynikające z interwencji.
378	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Proponujemy zmianę zapisu w dziale Preferencje z obecnego: „wskazane w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego 2012” na proponowany: „służące realizacji celów wskazanych w aktualnym Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami”	132	132	Wsparcie obejmuje także zadania związane z usuwaniem azbestu oraz rekultywacją składowisk i brak jest w tych przypadkach konkretnych projektów, które ujęte są w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego 2012. Wskazane są jedynie cele do osiągnięcia. Dlatego też taki zapis kłóciłby się z treścią WPGO.	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Zrezygnowano z takiej preferencji
379	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Wnosi się o uzupełnienie tabeli "Wskaźniki produktu dla EFRR, w podziale na priorytety inwestycyjne", o wskaźnik: Liczba wybudowanych budynków użyteczności publicznej w technologii budownictwa pasywnego.	125	125	W priorytecie inwestycyjnym „Wdrażanie strategii niskoemisyjnych” (PI 4.5), obok inwestycji transportowych jako jeden z kierunków wsparcia wskazano publiczne inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego w budynkach użyteczności publicznej, zatem dla zachowania spójności zapisów w dokumencie, na liście wskaźników produktu należałoby umieścić wyżej zaproponowany wskaźnik.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Wskaźniki produktu wymienione w Programie powinny oddawać interwencje funduszy w jak największym zakresie, dlatego też wybrano wskaźniki z listy wskaźników WLWK, na których realizację potencjalnie zostanie wykorzystana największa alokacja w ramach PI. Nie oznacza to, że beneficjent realizujący budynek pasywny nie będzie mógł wybrać wskaźnika dotyczącego tego zakresu tworząc wniosek aplikacyjny.
380	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Proponujemy dopisanie do wiersza tabeli: „Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe”: Podmioty prowadzące działalność gospodarczą.	117	118	Wrocławskie ZOO jest ze względu na typ swojej działalności jest producentem dużej ilości biomasy, którą mogłaby być ekologicznie wykorzystana.	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w w uwadze kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Przewidujemy, iż będzie możliwość wsparcia dla wskazanego podmiotu.
381	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Obecne brzmienie: Preferowane będą projekty: • kompleksowe, obejmujące istotny fragment gminy bądź cały jej obszar, np. w formie programów inicjowanych przez jst., obejmujących działania o charakterze prosumenckim, zmierzających do ograniczenia niskiej emisji oraz zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym. Proponowane brzmienie: Preferowane będą projekty: • rozwiązujące podejmowany problem w sposób kompleksowy (całościowy) oraz wpisujące się w projekty założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, obejmujące istotny fragment gminy bądź cały jej obszar, np. w formie programów inicjowanych przez jst., obejmujących działania o charakterze prosumenckim, zmierzających do ograniczenia niskiej emisji oraz zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym.	118	118	Wytwarzanie energii powinno być skorelowane z lokalnym zapotrzebowaniem, niewymagające przesyłania na znaczne odległości. Takie rozwiązanie, oprócz zwiększenia wytwarzania energii ze źródeł OZE będzie dodatkowo sprzyjać efektywniejszemu wykorzystaniu energii m.in. poprzez unikanie strat przesyłowych, a przez to dostosowując tworzone moce do realnego zapotrzebowania na energię.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zmodyfikowano zapis i nadano brzmienie: "kompleksowe - obejmujące istotny fragment gminy, czy powiatu, bądź cały ich obszar, w formie programów inicjowanych przez jst, obejmujących działania o charakterze prosumenckim, zmierzających do ograniczenia niskiej emisji oraz zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym" Preferencja jest ściśle ukierunkowana na działania kompleksowe, na większą skalę, które będą w stanie osiągnąć znaczący efekt ekologiczny, np w formie programów inicjowanych przez jst.
382	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W pozycji "Preferowane będą projekty" dopisać: • rozwiązujące podejmowany problem w sposób kompleksowy (całościowy) oraz wpisujące się w projekty założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,	120	120	Wytwarzanie energii powinno być skorelowane z lokalnym zapotrzebowaniem, niewymagające przesyłania na znaczne odległości. Takie rozwiązanie, oprócz zwiększenia wytwarzania energii ze źródeł OZE będzie dodatkowo sprzyjać efektywniejszemu wykorzystaniu energii m.in. poprzez unikanie strat przesyłowych, a przez to dostosowując tworzone moce do realnego zapotrzebowania na energię.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zmodyfikowano zapis i nadano brzmienie: "kompleksowe - obejmujące istotny fragment gminy, czy powiatu, bądź cały ich obszar, w formie programów inicjowanych przez jst, obejmujących działania o charakterze prosumenckim, zmierzających do ograniczenia niskiej emisji oraz zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym" Preferencja jest ściśle ukierunkowana na działania kompleksowe, na większą skalę, które będą w stanie osiągnąć znaczący efekt ekologiczny, np w formie programów inicjowanych przez jst.

383	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W punkcie „kierunki wsparcia” dopisać: Ponadto wsparciem objęte będą inwestycje służące budowie nowych niskoemisyjnych bądź modernizacji istniejących niskosprawnych źródeł ciepła, a także modernizacji bądź zwiększaniu zasięgu scentralizowanych systemów zaopatrzenia w ciepło. W tym zakresie wspierane będą przede wszystkim inwestycje wykorzystujące gaz ziemny, biogaz i biomasę. Przewiduje się również wsparcie dla działań służących modernizacji indywidualnych źródeł ciepła z zastosowaniem technologii niskoemisyjnych, realizowanych w formie ukierunkowanych terytorialnie pakietów przedsięwzięć.	124	124	Na stronie 39 niniejszego dokumentu stwierdzono: Pod względem emisji zanieczyszczeń do powietrza Dolny Śląsk znajduje się corocznie na jednym z czołowych miejsc w kraju (w 2010; 3. miejsce zanieczyszczenia pyłowe i 4. zanieczyszczenia gazowe). Występowanie przekroczeń i znaczny wzrost zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami w okresie zimowym wskazują, że główną przyczyną złego stanu powietrza jest emisja z systemów indywidualnego ogrzewania budynków. Najpoważniejszym problemem związanym z ochroną jakości powietrza jest wysoki, ponadnormatywny poziom zapylenia powietrza (pył PM10 i PM2.5), ponadnormatywne stężenia benzopirenu. Źródłami emisji tych zanieczyszczeń są przede wszystkim: produkcja ciepła w domowych instalacjach grzewczych i lokalnych, kotłowniach węglowych (tzw. niska emisja) oraz transport. Dlatego uwzględnienie w ramach programu strategii niskoemisyjnych modernizacji źródeł ciepła jest rzeczą konieczną.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Wsparcie dotyczące modernizacji systemów grzewczych i wymiany źródła ciepła może być realizowane w PI 4.3 oraz PI 4.2
384	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	1. Nie wprowadzanie jako warunku kluczowego (niezbędnego do ubiegania się o dofinansowanie) w ramach osi 4 (w szczególności w ramach priorytetu inwestycyjnego 4.7 „Wysoka kogeneracja”) posiadania przez JST Planów gminy dotyczących gospodarki niskoemisyjnej. 2. Możliwienie jednostkom samorządu terytorialnego nie będącymi przedsiębiorstwami energetycznymi aplikowania o środki finansowe w ramach priorytetu inwestycyjnego 4.7 na inwestycje z zakresu Kogeneracji powstające na potrzeby obiektów będącym własnością gminy (obiektów publicznych, sportowych, schroniskowych itp.) oraz zapewnienie możliwości uzyskania przez JST w ramach przedmiotowego priorytetu przede wszystkich dotacji bezzwrotnej.	116	130	1. Nie stawianie wymogu posiadania Planu dotyczącego gospodarki niskoemisyjnej zapewni większe ilości gminy aplikowanie o środki bez wcześniejszego ponoszenia kosztów na tworzenie dodatkowych dokumentów. 2. Spowoduje to, że gminy chętnie będą aplikować o środki na zapewnienie dostaw energii i ciepła do własnych obiektów, co będzie powodowało znaczne oszczędności w wydatkach budżetowej i bezpośrednio przełoży się na zwiększenie efektywności energetycznej.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Ad.1. Wspomniane zapisy nie są zapisami wykluczającymi ani będącymi kryteriami dostępowymi a jedynie preferencjami z wyjątkiem PI 4.5 gdzie plan jest dok. wymaganym.. Ad.2. Jst i ich związki i jednostki organizacyjne są wymienieni w katalogu beneficjentów. Forma wsparcia poszczególnych działań będzie przedmiotem odrębnej ewaluacji.
385	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Rozszerzyć kierunki wsparcia o właścicieli nieruchomości. Wiąże się to także z rozszerzeniem potencjalnych beneficjentów i grup docelowych. W punkcie "spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty mieszkaniowe" dodać "właściciele nieruchomości".	121	123	Rozważyć możliwość rozszerzenia kier. wsparcia w „PI – Efektywność energetyczna w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym (PI 4.3)” o wsparcie właścicieli nieruchomości w zakresie systematycznej wymiany starych, niskosprawnych kotłów, w których spalane jest paliwo stałe (węgiel) na nowoczesne kotły wysokiej sprawności lub włączenie budynków mieszkalnych do istniejących sieci ciepłowniczych. Zgodnie z danymi UMWD (projekt „Program ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego”) największy wpływ na zanieczyszczenie powietrza ma zabudowa mieszkaniowa. Ogrzewanie w zabudowie mieszk. dotyczy przede wszystkim wł. nieruchomości (zabudowa jednorodzinna) oraz właściciela lokalu w zabudowie wielorodzinnej. Ograniczenie projektu o tą grupę beneficjentów uniemożliwi realizację celu strateg.- „ograniczenie niskiej emisji w zabudowie mieszkaniowej”, a tym samym niemożliwym będzie realizacja „Prog. ochrony powietrza dla WD”.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 nie dofinansowuje osób fizycznych w celu propagowania systemu prosumenckiego. W preferencjach zawarto zapis dotyczący możliwości realizowania przez gminy kompleksowych projektów, których ostatecznymi beneficjentami mogą być mieszkańcy.
386	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Uwzględnić postanowienia zawarte w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE, oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE.	224	224	Uwzględnienie przedmiotowej dyrektywy obowiązującej państwa członkowskie UE, przyczyni się do uzyskania znaczących efektów ekonomicznych dla naszego kraju.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Implementacja prawa europejskiego do porządku prawnego polskiego leży w kompetencjach właściwych ministerstw.
387	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Prosimy doprecyzować, czy zapisy zawarte w opisie Priorytetu inwestycyjnego Produkcja i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych przewidują dofinansowanie na modernizację sieci dystrybucyjnej średniego i niskiego napięcia?	116	117	Zapisy znajdujące się na stronie 30 odnoszące się do stanu infrastruktury przesyłowej/dystrybucyjnej na Dolnym Śląsku sugerują, że jednym z celów osi priorytetowej 3 jest poprawa stanu technicznego sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej, gdyż „stan niektórych odcinków sieci może być przyczyną braku możliwości przyłączenia do sieci urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych”. Na stronie 117 pojawia się z kolei zapis, że w ramach projektu będą finansowane przedsięwzięcia polegające na podłączeniu OZE do sieci dystrybucyjnej, a także infrastruktura służąca do odbioru wytwarzanej w ten sposób energii. Stąd prośba o doprecyzowanie, co należy rozumieć przez infrastrukturę służącą do odbioru energii wytwarzanej z OZE – czy możliwa będzie modernizacja odcinków sieci o złym stanie technicznym?	przedsiębiorstwo	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zgodnie z linią demarkacyjną sieć dystrybucyjna o napięciu średnim i niskim realizowana przez OSD znajduje się na poziomie regionalnym
388	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Prosimy o doprecyzowanie, czy za preferowany projekt będzie można uznać kompleksowe działania zmierzające do modernizacji sieci elektroenergetycznej, np. na terenie gminy, w której do sieci podłączone zostanie OZE?	118	118	W punkcie poświęconym preferowanym projektom w ramach Priorytetu inwestycyjnego Produkcja i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych wymienione zostały jako priorytetowe działania kompleksowe, inicjowane przez JST na terenie całej gminy bądź jej istotnym fragmencie. Czy analogicznie przedsiębiorstwo energetyczne będzie mogło zgłosić projekt zmierzający do modernizacji sieci energii elektrycznej na terenie gminy, w której podłączone zostanie OZE, albo wiele rozproszonych źródeł odnawialnych instalowanych przez prosumentów?	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
389	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Proponujemy dodanie możliwości dofinansowania modernizacji sieci elektroenergetycznej w złym stanie technicznym.	116	119	Zapis taki byłby zgodny z wnioskami na stronach 29-30 mówiących o złym stanie technicznym niektórych odcinków sieci przesyłowej i dystrybucyjnej na terenie województwa dolnośląskiego.	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
390	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Obecne wskaźniki nie odwołują się do planowanej mocy i produkcji wybudowanych/zmodernizowanych jednostek. Sugerowane wskaźniki mocy zainstalowanej w zmodernizowanych instalacjach (w MW) oraz wzrostu produkcji (w MWh) – energia elektryczna. Analogicznie należałoby rozszerzyć wskaźnik dla ciepła wyprodukowanego w OZE.	119	119	Podanie jednego wskaźnika jako liczby zbudowanych /zmodernizowanych jednostek powoduje że nawet duża liczba inwestycji może mieć małe przełożenie w realnych celach promocji OZE.	przedsiębiorstwo	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Linia demarkacyjna wskazuje maksymalne moce konkretnych źródeł. Ponadto wskaźniki rezultatu będą umiejscowione w uszczegółowieniu i będą pochodziły z WLWK.
391	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Rekomendujemy dodanie do listy potencjalnych beneficjentów Przedsiębiorstwa.	122	122	Brak przedsiębiorstw wśród beneficjentów Priorytetu może uniemożliwić realizację zadań z zakresu podłączania budynków do sieci ciepłowniczej. Podłączenia takie będą jednym z etapów kompleksowej termomodernizacji połączonej z likwidacją przestarzałych źródeł ciepła – największych producentów „niskiej emisji”.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Jest osobny priorytet (4.2) ukierunkowany na zwiększenie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach, natomiast PI 4.3 jest przeznaczony dla szeroko rozumianego sektora publicznego, mieszkaniowego.
392	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Proponujemy pozostanie przy bezzwrotnej formie finansowania.	122	122	Zastosowanie zwrotnych instrumentów finansowania w tym Priorytecie inwestycyjnym może być niewystarczającą zachętą do inwestowania dla podmiotów takich jak spółdzielnie czy wspólnoty mieszkaniowe, które są dysponentem budynków wymagających termomodernizacji.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Wybór formy finansowania w poszczególnych PI zostanie określony na podstawie wyników ewaluacji ex-ante dot. zastosowania instrumentów finansowych w nowej perspektywie finansowania funduszy unijnych.
393	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Rekomenduje się dodanie do kierunków wsparcia budowę i modernizację infrastruktury ciepłowniczej.	121	123	W zapisach na stronach 35-37 zwrócono uwagę ma znaczną dekapitalizację infrastruktury ciepłowniczej, która generuje wysokie straty na przesył ciepła. Modernizacja sieci spowoduje znaczny wzrost efektywności, a jednocześnie spadek emisji szkodliwych substancji. Budowa nowych sieci pozwoli na likwidację przestarzałych palenisk w budynkach znajdujących się na obszarze, który dotąd nie był w zasięgu sieci ciepłowniczych.	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Układy kogeneracyjne o wyższej mocy są finansowane z poziomu krajowego, podobnie jak sieci ciepłownicze.

394	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	(1) W preferencjach dla OZE wykreślić projekty z zakresu energetyki wodnej" zamiast tego wpisać "projekty odnoszące się do rzeczywistego lokalnego potencjału i stosujące najlepsze (optymalne) technologie OZE dostępne na danym terenie" (2) W preferencjach dla OZE dopisać "mikroinstalacje OZE - w zakresie energii elektrycznej poniżej 40 kW, w zakresie energii cieplnej do 120 kW",	117	118	Preferencja dla energetyki wodnej nie posiada znaczących argumentów, co więcej elektrownie wodne mogą ograniczać bioróżnorodność rzek. Rozwój mikroinstalacji zwiększa produkcję energii z OZE, udział obywateli w produkcji energii (prosumpcję) i stabilność systemu. Środki publiczne powinny przede wszystkim wspierać małe instalacje, gdyż na etapie wdrożenia i rozwoju prosumpcji energii wymagają one bardziej wsparcia niż bieżąco bardziej efektywne instalacje o większej mocy.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zapis ten może być niejasny dla poszczególnych beneficjentów i prowadzić do problemów związanych z mierzalnością rzeczywistego potencjału w regionie. Dopisanie podziału mocy mikroinstalacji wydaje się być ograniczające dla beneficjentów. Przeprowadzona diagnoza wskazuje na duży potencjał w zakresie energetyki wodnej, natomiast maksymalny poziom instalacji możliwych do sfinansowania z RPO wskazuje linia demarkacyjna (będą one doszczegółowione na poziomie uszczegółowienia).
395	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	(1) W kierunkach wsparcia dopisać możliwość wspierania audytów. (2) W preferencjach dla inwestycji z zakresu efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach dodać preferencję dla głębokiej termomodernizacji energetycznej.	120	120	Możliwość wspierania audytów na poziomie regionalnym wynika z linii demarkacyjnej. Dla projektów z zakresu modernizacji energetycznej audyt energetyczny przed i po inwestycji musi być obowiązkowym elementem projektu, a jego koszt powinien być kosztem kwalifikowanym. Wykonywanie audytów zwiększa efektywność kosztowo-środowiskową inwestycji i jest niezbędne dla ich sensownej realizacji. Głęboka termomodernizacja, związana z wykorzystaniem technologii odzysku ciepła i wysokimi parametrami termoizolacyjności, choć może wykraczać poza obecną efektywność kosztową docelowo (m.in. w związku z zobowiązaniami względem UE i rosnącymi cenami energii), jest podejściem najbardziej perspektywicznym.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Audyty energetyczne będą częścią dokumentacji projektowej niezbędnej do prawidłowej realizacji projektu i jako taka będzie wydatkiem kwalifikowanym w ramach projektu. Preferencja dot. głębokiej termomodernizacji zostanie dopisana.
396	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W kierunkach wsparcia dopisać możliwość wspierania audytów. W preferencjach dla inwestycji z zakresu efektywności energetycznej w budynkach dodać preferencję dla głębokiej termomodernizacji energetycznej (deep retrofitting).	122	122	Możliwość wspierania audytów na poziomie regionalnym wynika z linii demarkacyjnej. Dla projektów z zakresu modernizacji energ. audyt energetyczny przed i po inwestycji powinien być obowiązkowym elementem projektu, a jego koszt powinien być kwalifikowany. Wykonywanie audytów zwiększa efektywność kosztowo-środowiskową inwestycji i jest niezbędne dla ich sensownej realizacji. Głęboka termomodernizacja, związana z wykorzystaniem technologii odzysku ciepła i wysokimi parametrami termoizolacyjności, choć może wykraczać poza obecną efektywność kosztową docelowo (w związku z zobowiązaniami względem UE i rosnącymi cenami energii) jest podejściem najbardziej perspektywicznym.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Audyty energetyczne będą częścią dokumentacji projektowej niezbędnej do prawidłowej realizacji projektu i jako taka będzie wydatkiem kwalifikowanym w ramach projektu. Preferencja dot. głębokiej termomodernizacji zostanie dopisana.
397	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W kierunkach wsparcia wdrażania strategii niskoemisyjnych: - zamienić zapis "ścieżki rowerowe" na "drogi rowerowe" (jako zgodny z definicją prawną), - wśród rozwiązań dotyczących mobilności miejskiej dodać P&B (park & bike), rowery publiczne, drogi i ciągi piesze, systemy organizacji ruchu poprawiające mobilność oraz bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów, - dopisać wspierające działania informacyjno-promocyjne	124	124	Dla zapewnienia zrównoważonej mobilności warto stosować szerszą gamę rozwiązań proekologicznych. Działania informacyjno-promocyjne w temacie wdrażania strategii niskoemisyjnych zgodnie są z zakresem wskazywanym dla regionów w linii demarkacyjnej. Wsparcie działań inwestycyjnych przez komponent miękki wzmacni skuteczność działań oraz akceptację mieszkańców dla zastosowanych rozwiązań. Doświadczenia krajów Europy zachodniej dowodzą, że uzyskanie akceptacji społecznej dla wprowadzanych zmian dotyczących funkcjonowania miast, w tym mobilności jest ważne.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
398	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W kierunkach wsparcia wysokosprawnej kogeneracji należy poszerzyć zakres o wsparcie trigeneracji - czyli zintegrowanej produkcji energii elektrycznej, ciepła i chłodu.	127	127	W związku ze zwiększeniem izolacyjności budynków i z ocieplaniem klimatu rośnie zapotrzebowanie na chłodzenie. Trigeneracja jest efektywną metodą dostarczania chłodu.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
399	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W preferencjach wsparcia wysokosprawnej kogeneracji przy projektach zakładających wykorzystanie OZE wykluczyć współspalanie biomasy z węglem	128	128	Współspalanie biomasy z węglem jest nieefektywnym i wątpliwym technologicznie rozwiązaniem - w wielu przypadkach jest ono również negatywnie oddziałujące na lokalne rynki drewna.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Technologia współspalania biomasy z paliwami konwencjonalnymi jest najbardziej popularną i najchętniej używaną. Po przeprowadzonej analizie w tym sektorze gospodarki stwierdzono bardzo duże zainteresowanie tym rozwiązaniem. Wprowadzenie takiego zapisu ograniczałoby możliwość starania się o dofinansowanie tego typu beneficjentów a także ograniczało by konkurencje na rynku.
400	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W opisie celu osi dodać odniesienie do transportu nisko- i zero-emisyjnego: wdrażanie mobilności nisko- i zero-emisyjnej jako szansa na oszczędności, zwiększenie efektywności energetycznej i redukcji emisji CO2.	116	116	Sektor transportu jest odpowiedzialny za ok. 15-20% emisji CO2. Mówiąc o gospodarce niskoemisyjnej nie sposób pominąć jej podstawowej funkcji – transportu, na którym opiera się dziś rozwój gospodarczy. Zauważają to autorzy projektu RPO (s. 116): Duże znaczenie dla zmniejszenia emisyjności gospodarki będą miały także działania podejmowane w zakresie „czystego” transportu i komunikacji publicznej. Należy w tym miejscu podkreślić, iż działania związane z rozwojem nisko- i zero-emisyjnego transportu przyniosą korzyści w postaci oszczędności energii (paliwo spalane w silnikach jest przykładem wielkiego marnotrawstwa), a także redukcji CO2.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
401	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe dodać: przedsiębiorstwa sektora ekonomii społecznej.	117	117	Umożliwienie wspierania spółdzielni socjalnych itp. w prowadzeniu działalności w tym sektorze.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zgodnie z definicją unijną oraz krajową ta grupa docelowa jest przedsiębiorcą. W związku z powyższym mogą starać się o dofinansowanie w PI 4.2.
402	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W preferencjach dla OZE wykreślić projekty z zakresu "energetyki wodnej" zamiast tego wpisać "projekty odnoszące się do rzeczywistego lokalnego potencjału i stosujące najlepsze dostępne technologie OZE". W preferencjach dla OZE dopisać "mikroinstalacje OZE - w zakresie energii elektrycznej poniżej 40 kW, w zakresie energii cieplnej do 120 kW".	117	119	Preferencja dla energetyki wodnej nie posiada znaczących argumentów, co więcej elektrownie wodne mogą ograniczać bioróżnorodność rzek. Rozwój mikroinstalacji zwiększa produkcję energii z OZE, udział obywateli w produkcji energii (prosumpcję) i stabilność systemu. Środki publiczne powinny przede wszystkim wspierać małe instalacje, gdyż na etapie wdrożenia i rozwoju prosumpcji energii wymagają one bardziej wsparcia niż bieżąco bardziej efektywne instalacje o większej mocy.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zapis ten może być niejasny dla poszczególnych beneficjentów i prowadzić do problemów związanych z mierzalnością rzeczywistego potencjału w regionie. Dopisanie podziału mocy mikroinstalacji wydaje się być ograniczające dla beneficjentów. Przeprowadzona diagnoza wskazuje na duży potencjał w zakresie energetyki wodnej, natomiast maksymalny poziom instalacji możliwych do sfinansowania z RPO wskazuje linia demarkacyjna (będą one doszczegółowione na poziomie uszczegółowienia).
403	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Wnosimy o wydzielenie osobnego priorytetu „Transport nisko- i zero-emisyjny” oraz wykreślenie z kierunków wsparcia tego priorytetu inwestycji związanych z energooszczędnym oświetleniem miejskim, zastosowaniem systemów zarządzania ruchem i energią, czy budownictwem pasywnym. Priorytet ten powinien obejmować wsparciem projekty stymulujące rozwój niskoemisyjnych form transportu zbiorowego oraz zero-emisyjnej komunikacji rowerowej, między innymi: opracowywanie planów mobilności zero-emisyjnej, systemy rowerów publicznych, systemy transportu towarów za pomocą rowerów, trasy rowerowe, parkingi i przechowalnie rowerowe, parkingi B+R, projekty zwiększające dostępność rowerem węzłów przesiadkowych, wsparcie dla przedsiębiorstw i jest przy wdrażaniu systemów zachęt korzystania z rowerów przez pracowników.	123	123	Uważamy, iż tak ważny na Dolnym Śląsku i pełen niewykorzystanego potencjału sektor jak transport nisko- i zero-emisyjny powinien posiadać wydzielony priorytet, nie zaś konkurować, jak ma to miejsce obecnie, z budownictwem pasywnym. W wypadku nie uwzględnienia tego postulatu, kolejne uwagi (s.124) pozostają podtrzymane.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Nie ma możliwości wydzielenia osobnego priorytetu. Zakres związany z transportem wpisuje się w cel priorytetu inwestycyjnego 4.5. Najprawdopodobniej na poszczególne typy projektów będą wydzielane alokacje. Nie przewiduje się konkurowania budynków z transportem.

404	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W określeniu kierunków wsparcia: Wyrażenie: „wsparciem objęte będą m.in. [...]ścieżki rowerowe” zmienić na: „wsparciem objęte będą projekty stymulujące rozwój zero-emisyjnej komunikacji rowerowej, między innymi: opracowywanie planów mobilności zero-emisyjnej, systemy rowerów publicznych, systemy transportu towarów za pomocą rowerów, trasy rowerowe, parkingi i przechowalnie rowerowe, parkingi B+R, projekty zwiększające dostępność rowerem węzłów przesiadkowych, wsparcie dla przedsiębiorstw i jst przy wdrażaniu systemów zachęt korzystania z rowerów przez pracowników.”	124	124	W naszym mniemaniu należy wskazać i rozszerzyć wachlarz możliwości wspierania projektów ukierunkowanych na rozwój zero-emisyjnej komunikacji rowerowej. Określenie odnoszące się do tej kwestii, zapisane w projekcie RPO: "ścieżki rowerowe" nie wyczerpuje potencjału i potrzeb w tym zakresie. Ponadto zauważamy konieczność otwarcia RPO na projekty wychodzące poza budowę dróg rowerowych, a wspierających rozwój tej formy transportu.	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem ogólnym pokazującym tylko kierunki wsparcia, działania a nie konkretne inwestycje. Szczegółowe typy działań zostaną przedstawione w uszczegółowieniu Programu.
405	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W określeniu kierunków wsparcia: „[ograniczenie] ruchu drogowego w centrach miast” zmienić na: „indywidualnego ruchu zmotoryzowanego”	124	124	Należy precyzyjnie sformułować wskazanie zagrożenia (nawet jeśli linie demarkacyjne tego nie praktykują). W pojęciu ruch drogowy mieści się także ruch rowerowy, czy komunikacja zbiorowa. W zamiarze autorów jest jednakże ograniczenie ruchu wysokoemisyjnego: zmotoryzowanego, indywidualnego, jak się domyślamy.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
406	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe dodać: przedsiębiorstwa sektora ekonomii społecznej.	124	124	Umożliwienie wspierania spółdzielni społecznych itp. w prowadzeniu działalności w tym sektorze.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
407	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W preferencjach dopisać: „Preferowane będą projekty multimodalne, uwzględniające połączenie różnych nisko- i zero-emisyjnych i środków transportu, np. kolei i komunikacji zbiorowej, kolei i roweru, etc.”	124	124	Uwaga celem uzyskania jak największej efektywności energetycznej w projektach nakierowanych na sektor transportu – synergia uzyskana z połączenia niskoemisyjnej komunikacji zbiorowej i zero emisyjnej komunikacji rowerowej jest działaniem niskokosztowym, a zarazem przynoszącym korzyści znacznie dalej sięgające, niż by to miało miejsce w projektach wspierających tylko jedną formę transportu.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
408	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W kierunkach wsparcia wysokosprawnej kogeneracji należy poszerzyć zakres o wsparcie trigeneracji - czyli zintegrowanej produkcji energii elektrycznej, ciepła i chłodu.	127	127	W związku ze zwiększeniem izolacyjności budynków i z ociepleniem klimatu rośnie zapotrzebowanie na chłodzenie. Trigerencja jest efektywną metodą dostarczania chłodu.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
409	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W preferencjach wsparcia wysokosprawnej kogeneracji przy projektach zakładających wykorzystanie OZE wykluczyć współspalanie biomasy z węglem.	128	128	Współspalanie biomasy z węglem jest nieefektywnym i wątpliwym technologicznie rozwiązaniem - w wielu przypadkach jest ono również negatywnie oddziałujące na lokalne rynki drewna.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Technologia współspalania biomasy z paliwami konwencjonalnymi jest najbardziej popularną i najchętniej używaną. Po przeprowadzonej analizie w tym sektorze gospodarki stwierdzono bardzo duże zainteresowanie tym rozwiązaniem. Wprowadzenie takiego zapisu ograniczałoby możliwość starania się o dofinansowanie tego typu beneficjentów a także ograniczało by konkurencję na rynku.
410	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Wnosimy o włączenie do priorytetu kierunek wsparcia związany z rozbudową i modernizacją sieci ciepłowniczych i chłodniczych, również poprzez wdrażanie systemów zarządzania ciepłem i chłodem wraz z infrastrukturą wspomagającą (GIS / telemetria) Inwestycje w sieci ciepłownicze wpływają na zmniejszenie strat energii powstających w procesie przesyłania i dystrybucji ciepła, w efekcie czego prowadzą do poprawy wydajności systemu ciepłowniczego.	124	126	Korzyści z tego rodzaju inwestycji to przede wszystkim zwiększenie efektywności energetycznej. Niemalże znaczenie ma poprawa jakości powietrza w wyniku ograniczenia emisji dwutlenku węgla poprzez wymianę źródła ciepła oraz zmniejszeniem awaryjności systemu. Ponadto inwestycje przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa dostaw ciepła oraz zmniejszenia zużycia energii pierwotnej - przyczyniająca się do osiągnięcia celów pakietu energetyczno - klimatycznego 3x20 . Proponujemy wprowadzenie linii demarkacyjnej w priorytecie 4.5 tak aby możliwa była realizacja tych zadań na poziomie regionalnym z RPO WD na lata 2014-2020. Proponowany podział mógłby chociażby wynikać z wartości projektów (np. 10 mln kosztów kwalifikowanych). Tym samym możliwa byłaby skuteczna realizacja zakładanych celów gospodarki niskoemisyjnej.	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Sieci chłodnicze i ciepłownicze mogą być finansowane, zgodnie z linią demarkacyjną, tylko z poziomu krajowego.
411	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	j/w Prosimy o uwzględnienie zaliczkowania - brak zaliczek utrudnia a niekiedy wręcz uniemożliwia realizację projektów. Prosimy także o uwzględnienie specyficznej sytuacji z kwalifikowalnością podatku VAT w przypadku podmiotów leczniczych realizujących świadczenia medyczne zwolnione z podatku VAT a jednocześnie uzyskujących przychody objęte VAT np. dzierżawa itp a wskaźnik vat wynosi ponad 2 procent. Proponujemy proporcjonalną (zgodnie ze wskaźnikiem VAT) kwalifikowalność podatku VAT lub kwalifikowalność w odniesieniu do projektu a nie do beneficjenta jako całości.	122	122	Przepisy ustawy o VAT wyraźnie zabraniają odliczenia podatku naliczonego od zakupów służących sprzedaży zwolnionej z tego podatku. W ramach projektu beneficjent będzie dokonywał zakupów związanych tylko i wyłącznie ze sprzedażą zwolnioną w związku z powyższym nie miał prawnej możliwości odzyskania podatku VAT. Podatek naliczony w takim przypadku stanowił koszt. To może zamknąć drogę do wielu projektów.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zgodnie z projektem ustawy wdrożeniowej zaliczkowanie będzie możliwą formą prefinansowania. Szczegóły związane z jej wysokością będą zależały od zapisów ustawy i innych szczegółowych wytycznych ministerstwa
412	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Prosimy o uwzględnienie publicznych podmiotów leczniczych jako beneficjentów w Priorytecie Wysokosprawna kogeneracja (PI 4.7)	128	128	Duże jednostki lecznictwa przygotowane są do stosowania takich rozwiązań. Zgodnie z przeprowadzonymi audytami kogeneracja jest w naszym przypadku najkorzystniejszą formą zaopatrywania WS - SPZOZ w co i cwu.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
413	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Proszę o wprowadzanie do grupy beneficjentów również kategorie: kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;	117	117	Rozszerzenie zakresu beneficjentów umożliwi szerszemu gronu podmiotów na wprowadzenie rozwiązań proekologicznych. Przykładowo Kościół dysponować może kilkoma obiektami, w tym udostępnianymi osobom trzecim na różne cele [kulturowe, turystyczne, mieszkaniowe...], które wymagają dostarczenia ciepła i energii elektrycznej. Pozwoli to na przyłączenie się takich jednostek do zwiększenia udziału OZE w ogólnym bilansie energetycznym regionu. Podobnie w przypadku podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, które dysponują infrastrukturą składającą się z kilku obiektów wymagających energii cieplnej i energetycznej. Dzięki rozszerzeniu puli beneficjentów możliwa będzie optymalizacja efektywności energetycznej i ekonomicznej jednostek niewątpliwie wpływających na warunki życia w regionie (jakość powietrza atmosferycznego).	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
414	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Proszę o wprowadzanie do grupy beneficjentów również kategorie: kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; oraz podmioty prowadzące działalność gospodarczą – ujednoczenie pojęcia w całym dokumencie (uwaga jak w poprzednich punktach)	120	120	Dzięki rozszerzeniu puli beneficjentów możliwa będzie optymalizacja efektywności energetycznej i ekonomicznej jednostek niewątpliwie wpływających na warunki życia w regionie (jakość powietrza atmosferycznego).	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Typ beneficjenta - kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych jest wymieniony w PI 4.3, natomiast w PI 4.2 w katalogu znajdują się przedsiębiorcy - MŚP.

415	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Wyjaśnienie pojęcia budynku użyteczności publicznej wg. Definicji ujętej w „Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie 1. (...) budynki użyteczności publicznej - należy przez to rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, świadczenia usług pocztowych lub telekomunikacyjnych oraz inny ogólnodostępny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji, w tym także budynek biurowy i socjalny (...)”	122	122	Wyjaśnienie pojęcia jest niezbędne do jednolitego zrozumienia pojęcia „budynek użyteczności publicznej” przez wszystkich aplikujących.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
416	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Było: Rozwój społeczno-gospodarczy, wzrost produkcji, podnoszenie jakości życia mieszkańców niesie ze sobą wzrost zapotrzebowania na energię. Po Zmianie: Rozwój społeczno-gospodarczy, wzrost produkcji, podnoszenie jakości życia mieszkańców zwykle niesie ze sobą wzrost zapotrzebowania na energię. Zapotrzebowanie to można jednak zmniejszyć lub znacznie ograniczyć jego wzrost poprawiając istotnie efektywność energetyczną.	116	116	Podstawowe zadanie efektywności energetycznej, oszczędne korzystanie z zasobów Europa 2020	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
417	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Było: Zrównoważenie popytu na energię przy jednoczesnym spełnieniu wymogów dotyczących ochrony środowiska będzie możliwe jedynie poprzez: zwiększenie efektywności energetycznej całej gospodarki, wprowadzenie nowych energooszczędnych technologii np. do budownictwa, rozwój i większe wykorzystanie kogeneracji oraz wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Po Zmianie Zrównoważenie popytu na energię przy jednoczesnym spełnieniu wymogów dotyczących ochrony środowiska będzie możliwe jedynie poprzez: zwiększenie efektywności energetycznej całej gospodarki, wprowadzenie nowych innowacyjnych energooszczędnych technologii dla wszystkich użytkowników końcowych np. w sektorze mieszkaniowym poprzez poprawę efektywności energetycznej budynków, rozwój i większe wykorzystanie kogeneracji oraz wytwarzania i wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.	116	116	Za Dyrektywą 32/WE z 2006	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Modyfikacja zapisu uwzględniła możliwość interwencji np. poprzez wykorzystanie mechanizmu usług energetycznych, jako jednego z bardziej efektywnych i nowatorskich metod finansowania inwestycji dot. efektywności energetycznej. Pojęcie innowacyjności może być różnorodnie definiowane, z tego względu, aby nie zawęzić możliwości wsparcia nie zastosowano takiej nomenklatury.
418	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Dodać akapit 3a ponapięcia Stworzenie rynku usług energetycznych w województwie dolnośląskim, jako mechanizm zapewniający systemową opłacalną więc trwałe gospodarne zużycie mediów energetycznych we wszystkich sektorach, jest sposobem poprawiającym efektywność energetyczną Dolnego Śląska i jego atrakcyjność dla przyszłych inwestorów.	116	116	Gospodarność i opłacalność jest ważna w świetle oceny Europejskiego Trybunału Obrachunkowego SPRAWOZDANIE SPECJALNE NR 21/2012 : OPŁACALNOŚĆ INWESTYCJI W EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNĄ REALIZOWANYCH W RAMACH POLITYKI SPÓJNOŚĆ	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zgodnie z zaleceniami Trybunału Obrachunkowego wydaje się, iż w nowej perspektywie opłacalność inwestycji będzie jednym z głównych kryteriów oceny potencjalnych projektów. Modyfikacja zapisu uwzględniła możliwość interwencji np. poprzez wykorzystanie mechanizmu usług energetycznych, jako jednego z bardziej efektywnych i nowatorskich metod finansowania inwestycji dot. efektywności energetycznej. Pojęcie innowacyjności może być różnorodnie definiowane, z tego względu, aby nie zawęzić możliwości wsparcia nie zastosowano takiej nomenklatury.
419	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	4,1 do listy potencjalnych beneficjentów dodać: - Prosumenci (sic! wskazani już w preferencjach...) - jednostki realizujące usługi energetyczne (...) W Preferencjach dodać: projekty pilotażowe i demonstracyjne, projekty realizowane z wykorzystaniem usług energetycznych	118	118	Za unijnymi dyrektywami, i w związku z nadchodzącymi zmianami w Prawie energetycznym (trójpak)	organizacja pozarządowa	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 nie dofinansowuje osób fizycznych w celu propagowania systemu prosumenckiego. W preferencjach zawarto zapis dotyczący możliwości realizowania przez gminy kompleksowych projektów, których ostatecznymi beneficjentami mogą być mieszkańcy. Wybór metody realizacji projektów zależy od wnioskodawcy.
420	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	4.2 zakończyć 1-szy akapit po oszczędności. Techniczny potencjał oszczędności ciepła jest wyższy od potencjału oszczędności energii elektrycznej uzyskanej w sektorze elektroenergetycznym, dlatego szczególnej uwagi wymagają działania w tym obszarze z uwzględnieniem ich efektywności kosztowej, by mogły być zastosowane na dużą skalę. Wszystkie wdrażane przedsięwzięcia powinny być realizowane w sposób technicznie i ekonomicznie uzasadniony. Zapewniona winna być mierzalność i weryfikowalność osiągniętych efektów. Takie rozwiązania ułatwi stosowanie mechanizmu usług energetycznych i umów o efekt energetyczny.	119	119	Wymierność efektu jest ważna w świetle oceny Europejskiego Trybunału Obrachunkowego SPRAWOZDANIE SPECJALNE NR 21/2012 : OPŁACALNOŚĆ INWESTYCJI W EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNĄ REALIZOWANYCH W RAMACH POLITYKI SPÓJNOŚCI, Za unijnymi dyrektywami def. usług energetycznych i energy performance contracting (EPC, EnPC)	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Mechanizm usług energetycznych został uwzględniony w ogólnym opisie osi. Ze względu na ograniczoną liczbę znaków przypadającą na opisy poszczególnych PI (wytyczne KE) nie ma możliwości rozwinięcia tego tematu.
421	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	4,2 - Kierunki wsparcia Wsparciem objęte zostaną projekty dotyczące modernizacji energetycznej obiektów, w tym także wymiany lub modernizacji źródła energii, mające na celu zwiększenie efektywności energetycznej poprzez zmniejszenie strat ciepła,(!!!) zmniejszenia zużycie energii elektrycznej, wody, ze szczególnym uwzględnieniem OZE oraz zakładające zastosowanie technologii efektywnych energetycznie w przedsiębiorstwie (w tym modernizacja i rozbudowa linii produkcyjnych na bardziej efektywne energetycznie). Uzyskane efekty powinny być mierzalne, wyjątkowo dający się oszacować, zawsze jednak weryfikowalny	120	120	poprawka stylistyczna Dodane zdanie Za Dyrektywami, zgodnie z zaleceniami ETO (raport 21/2012)	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Wprowadzono zapis "zmniejszenie strat ciepła, wody oraz zmniejszenie zużycia energii elektrycznej".
422	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	4,2 Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: dodać: - dostawcy usług energetycznych	120	120	Realizacja zapisów Dyrektyw z dot. poprawy EE, zwłaszcza tworzenie rynku usług za art.18 Dyrektywy 27 z 2012, zapis dotyczy kolejnych działań 4,3, 4.5,4,7	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
423	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	4.3. Wykorzystanie mechanizmu usług energetycznych lub odnawialnych źródeł energii w mieszkalnictwie oraz obiektach użyteczności publicznej dodatkowo może wzmocnić efekt ekologiczny i przede wszystkim ekonomiczny modernizacji energetycznych obiektów, np. poprzez zastosowanie OZE w systemie podgrzewania wody użytkowej.	121	121	Promowanie zgodnie z dyrektywami usług energetycznych	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
424	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	4.3 Kierunki wsparcia: Wspierane będą kompleksowe ekonomicznie uzasadnione i opłacalne inwestycje podnoszące efektywność energetyczną części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, w tym przedsięwzięcia termomodernizacyjne "skorupy" budynku, wewnętrznych instalacji oraz dotyczące wymiany oświetlenia na energooszczędne. W ramach priorytetu możliwa będzie również m.in. modernizacja systemów grzewczych wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła, systemów wentylacji i klimatyzacji, oraz instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach wraz zastosowaniem systemów zarządzania energią. Uzyskane efekty oszczędności energetycznej w budynkach powinny być mierzalne i osiągalne.	122	122	Za doświadczeniem FEWE i wynikami prac CombinES, www.combines-ce.eu	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	

425	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	4,3, Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe dodać: -dostawcy usług energetycznych.	122	122	Realizacja zapisów Dyrektyw z dot. poprawy EE, zwłaszcza tworzenie rynku usług za art.18 Dyrektywy27 z 2012	organizacja pozarządowa	Odrzucona	W RPO WD 2014-2020 znajduje się osobny priorytet (4.2) ukierunkowany na zwiększenie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach, natomiast PI 4.3 jest przeznaczony dla szeroko rozumianego sektora publicznego, mieszkaniowego.
426	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	4,3 W Preferencjach dodać: projekty pilotażowe i demonstracyjne, projekty realizowane z wykorzystaniem usług energetycznych, projekty realizowane poprzez umowy o efekt energetyczny - "o poprawę efektywności energetycznej".	122	122	Realizacja zapisów Dyrektyw z dot. poprawy EE, zwłaszcza tworzenie rynku usług za art.18 Dyrektywy27 z 2012, Konieczne jest wsparcie i promocja działań tworzących rynek usług energetycznych.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Wybór metody realizacji projektów zależy od wnioskodawcy, dlatego też nie jest celem preferencji wskazywanie konkretnych rozwiązań.
427	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	4,7 Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe dodać: -dostawcy usług energetycznych.Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe dodać: -dostawcy usług energetycznych.	128	128	Realizacja zapisów Dyrektyw z dot. poprawy EE, zwłaszcza tworzenie rynku usług za art.18 Dyrektywy27 z 201	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Przedsiębiorstwo usług energetycznych (ESCO) jako przedsiębiorstwo świadczące usługi energetyczne lub dostarczające innych środków poprawy efektywności energetycznej w zakładzie lub w pomieszczeniach użytkownika, biorąc przy tym na siebie pewną część ryzyka finansowego, jest usługodawcą wybranym w drodze przetargu. Partner publiczny musi przeprowadzić proces przygotowania projektu przed rozpoczęciem procedury udzielania zamówienia i przed wdrożeniem projektu. Partner publiczny musi określić wszystkie parametry projektu, ocenić potencjalne zaangażowanie partnerów prywatnych, oszacować koszty, ryzyko i korzyści wdrożenia różnych dostępnych opcji, a także udowodnić, że opcja PPP jest preferowaną wśród innych rozwiązań. Biorąc pod uwagę powyższe katalog potencjalnych beneficjentów, który został rozszerzony wydaje się wystarczający.
428	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Zakres osi priorytetowej Gospodarka Niskoemisyjna pokrywa się z kluczowymi dla miasta Bolesławiec projektami planowanymi do realizacji w latach 2014 - 2020. Są to projekty ujęte do bazy projektów SEIP: Subregionalne centrum przesiadkowe w Bolesławcu; Zastosowanie odnawialnych źródeł energii - kryta pływalnia "Orka" w Bolesławcu; Ograniczenie emisji przez modernizację sieci i infrastruktury ciepłowniczej; Udostępnienie istniejącej bazy turystyczno-rekreacyjnej przy ul. Jeleniogórskiej w Bolesławcu; Ograniczenie niskiej emisji i gazów cieplarnianych poprzez wykorzystanie energii słonecznej; Zakup autobusów dla MKZ Sp. z o.o. w Bolesławcu.	116	130	Działania przewidziane do współfinansowania ze środków RPO przez Gminę Miejską Bolesławiec wpisują się zakres osi priorytetowej Gospodarka Niskoemisyjna.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
429	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W preferencjach dla OZE wykreślić projekty z zakresu "energetyki wodnej" zamiast tego wpisać "projekty odnoszące się do rzeczywistego lokalnego potencjału i stosujące najlepsze dostępne technologie OZE" W preferencjach dla OZE dopisać "mikroinstalacje OZE - w zakresie energii elektrycznej poniżej 40 kW, w zakresie energii cieplnej do 120 kW",	117	119	Preferencja dla energetyki wodnej nie posiada znaczących argumentów, co więcej elekrownie wodne mogą ograniczać bioróżnorodność rzek. Rozwój mikroinstalacji zwiększa produkcję energii z OZE, udział obywateli w produkcji energii (prosumpcję) i stabilność systemu. Środki publiczne powinny przede wszystkim wspierać małe instalacje, gdyż na etapie wdrożenia i rozwoju prosumpcji energii wymagają one bardziej wsparcia niż bieżąco bardziej efektywne instalacje o większej mocy. ☒	inne	Odrzucona	Zapis ten może być niejasny dla poszczególnych beneficjentów i prowadzi do problemów związanych z mierzalnością rzeczywistego potencjału w regionie. Dopisanie podziału mocy mikroinstalacji wydaje się być ograniczające dla beneficjentów. Przeprowadzona diagnoza wskazuje na duży potencjał w zakresie energetyki wodnej. Natomiast maksymalny poziom instalacji możliwych do sfinansowania z RPO wskazuje linia demarkacyjna (będą one doszczegółowione na poziomie uszczegółowienia).
430	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W kierunkach wsparcia dopisać możliwość wspierania audytów. W preferencjach dla inwestycji z zakresu efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach dodać preferencję dla głębokiej termomodernizacji energetycznej (deep retrofitting).	120	120	Możliwość wspierania audytów na poziomie regionalnym wynika z linii demarkacyjnej. Dla projektów z zakresu modernizacji energetycznej audyt energetyczny przed i po inwestycji musi być obowiązkowym elementem projektu, a jego koszt powinien być kosztem kwalifikowanym. Wykonywanie audytów zwiększa efektywność kosztowo-środowiskową inwestycji i jest niezbędne dla ich sensownej realizacji. Głęboka termomodernizacja, związana z wykorzystaniem technologii odzysku ciepła i wysokimi parametrami termoizolacyjności, choć może wykraczać poza obecną efektywność kosztową docelowo (m.in. w związku z zobowiązaniami względem UE i rosnącymi cenami energii) jest podejściem najbardziej perspektywicznym. ☒	inne	Częściowo uwzględniona	Audyty energetyczne będą częścią dokumentacji projektowej niezbędnej do prawidłowej realizacji projektu i jako taka będzie wydatkiem kwalifikowanym w ramach projektu. Preferencja dot. głębokiej termomodernizacji zostanie dopisana.
431	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W kierunkach wsparcia dopisać możliwość wspierania audytów. W preferencjach dla inwestycji z zakresu efektywności energetycznej w budynkach dodać preferencję dla głębokiej termomodernizacji energetycznej (deep retrofitting).	122	122	Możliwość wspierania audytów na poziomie regionalnym wynika z linii demarkacyjnej. Dla projektów z zakresu modernizacji energetycznej audyt energetyczny przed i po inwestycji musi być obowiązkowym elementem projektu, a jego koszt powinien być kosztem kwalifikowanym. Wykonywanie audytów zwiększa efektywność kosztowo-środowiskową inwestycji i jest niezbędne dla ich sensownej realizacji. Głęboka termomodernizacja, związana z wykorzystaniem technologii odzysku ciepła i wysokimi parametrami termoizolacyjności, choć może wykraczać poza obecną efektywność kosztową docelowo (m.in. w związku z zobowiązaniami względem UE i rosnącymi cenami energii) jest podejściem najbardziej perspektywicznym. DODATKOWO wszystkie budynki publiczne powinny być budowane zgodnie ze standardem domu o niemal zerowym zużyciu energii. Działania te, podobnie jak głęboka modernizacja energetyczna, będą istotnym wkładem do budowy wzorcowej roli administracji publicznej w realizacji polityki wzrostu efektywności energetycznej.	inne	Częściowo uwzględniona	Audyty energetyczne będą częścią dokumentacji projektowej niezbędnej do prawidłowej realizacji projektu i jako taka będzie wydatkiem kwalifikowanym w ramach projektu. Preferencja dot. głębokiej termomodernizacji zostanie dopisana.
432	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W kierunkach wsparcia wdrażania strategii niskoemisyjnych: - zmienić zapis "ścieżki rowerowe" na "drogi rowerowe" (jako zgodny z definicją prawną), - wśród rozwiązań dotyczących mobilności miejskiej dodać P&B (park & bike), rowery publiczne, drogi i ciągi piesze, systemy organizacji ruchu poprawiające mobilność i bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów, - dopisać wspierające działania informacyjno-promocyjne	124	124	Dla zapewnienia zrównoważonej mobilności warto stosować szerszą gamę rozwiązań proekologicznych. Działania informacyjno-promocyjne w temacie wdrażania strategii niskoemisyjnych zgodne są z zakresem wskazywanym dla regionów w linii demarkacyjnej. Wsparcie działań inwestycyjnych przez komponent miękki wzmocni skuteczność działań oraz akceptację mieszkańców dla zastosowanych rozwiązań. Doświadczenia krajów Europy zachodniej dowodzą, że uzyskanie akceptacji społecznej dla wprowadzanych zmian dotyczących funkcjonowania miast, w tym mobilności jest kluczem do sukcesu. ☒	inne	Uwzględniona	
433	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W kierunkach wsparcia wysokosprawnej kogeneracji należy poszerzyć zakres o wsparcie trigeneracji - czyli zintegrowanej produkcji energii elektrycznej, ciepła i chłodu.	127	127	W związku ze zwiększeniem izolacyjności budynków i z ociepleniem klimatu rośnie zapotrzebowanie na chłodzenie. Trigeneracja jest efektywną metodą dostarczania chłodu.	inne	Uwzględniona	

434	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W preferencjach wsparcia wysokosprawnej kogeneracji przy projektach zakładających wykorzystanie OZE wykluczyć współspalanie biomasy z węglem	128	128	Współspalanie biomasy z węglem jest nieefektywnym i wątpliwym technologicznie rozwiązaniem - w wielu przypadkach jest ono również negatywnie oddziaływujące na lokalne rynki drewna.	inne	Odrzucona	Technologia współspalania biomasy z paliwami konwencjonalnymi jest najbardziej popularną i najchętniej używaną. Po przeprowadzonej analizie w tym sektorze gospodarki stwierdzono bardzo duże zainteresowanie tym rozwiązaniem. Wprowadzenie takiego zapisu ograniczałoby możliwość starania się o dofinansowanie tego typu beneficjentów a także ograniczało by konkurencję na rynku.
435	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Uwaga do listy kategorii beneficjentów w dz. 4.1 Sformułowanie przedsiębiorstwa energetyczne może wykluczyć firmy prywatne –inwestorów, które z definicji nie są przedsiębiorstwami energetycznymi, ale dopiero zamierzają wejść z inwestycjami w sektor wytwarzania energii (np. prywatny inwestor stawiający farmę wiatrową może nie mieścić się w kategorii „przedsiębiorstwo energetyczne”) Dla bezpieczeństwa lepszym był by zapis „przedsiębiorstwa” lub przedsiębiorstwa realizujące przedsięwzięcia związane z energią.				inne	Odrzucona	Celem PI 4.1 jest zwiększenie udziału OZE w ogólnym bilansie energetycznym DŚ. Zgodnie z definicją URE : za przedsiębiorstwo energetyczne uważa się przedsiębiorstwo prowadzące działalność w zakresie wytwarzania paliw lub energii, oprócz samego procesu wytwarzania energii, za działalność można uznać czynności przygotowujące do rozpoczęcia tejże działalności. Czynnościami tymi są m.in. budowa, modernizacja jednostek wytwarzania energii, działalność organizacyjna i marketingowa. W świetle powyższego przedsiębiorca posiadający promesę koncesji oraz ponoszący koszty związane z inwestycją zmierzającą do uruchomienia działalności gospodarczej polegającej na wytwarzaniu energii może zostać uznany za przedsiębiorstwo energetyczne zgodnie z art. 3 pkt. 12 ustawy.
436	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Uwaga do zapisu na str. 121 do pkt. Kierunki Wsparcia Proponuje uszczegółowić zapis mówiący o Standardach minimalnych podanie, czego te standardy minimalne m.in. dotyczą np. zużycie energii na m kw. Powierzchni.	121	121		inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	
437	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Uwaga do zapisu na str. 122 do pkt. Kierunki Wsparcia (...),w tym przedsięwzięcia w zakresie tzw. głębokiej termomodernizacji, obejmującej instalację systemu umożliwiających monitorowanie i zarządzanie energią w obiekcie lub alternatywnie pojęcia modernizacji energetycznej. Proponuje uzupełnienie i wprowadzenie pojęcia „głębokiej termomodernizacji” obejmującej również system do zarządzania energią w przeciwieństwie do termomodernizacji, gdzie zazwyczaj rozumie się wyłącznie działania budowlane jak ocieplenie ścian, wymianę okien. Wprowadzenie systemu, który jeżeli chodzi o koszt jest tańszy od prac budowlanych(znacząco) umożliwi uzyskanie dodatkowych oszczędności, a przede wszystkim pozwoli użytkownikowi kontrolowanie pracy i kosztów obiektu.	122	122		inne	Uwzględniona	
438	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W preferencjach dla OZE wykreślić projekty z zakresu "energetyki wodnej" zamiast tego wpisać "projekty odnoszące się do rzeczywistego lokalnego potencjału i stosujące najlepsze dostępne technologie OZE" W preferencjach dla OZE dopisać "mikroinstalacje OZE - w zakresie energii elektrycznej poniżej 40 kW, w zakresie energii cieplnej do 120 kW",	117	119	Preferencja dla energetyki wodnej nie posiada znaczących argumentów, co więcej elektryczność wodna mogą ograniczać bioróżnorodność rzek. Rozwój mikroinstalacji zwiększa produkcję energii z OZE, udział obywateli w produkcji energii (prosumpcję) i stabilność systemu. Środki publiczne powinny przede wszystkim wspierać małe instalacje, gdyż na etapie wdrożenia i rozwoju prosumpcji energii wymagają one bardziej wsparcia niż bieżąco bardziej efektywne instalacje o większej mocy. ☒	inne	Odrzucona	Zapis ten może być niejasny dla poszczególnych beneficjentów i prowadzić do problemów związanych z mierzalnością rzeczywistego potencjału w regionie. Dopisanie podziału mocy mikroinstalacji wydaje się być ograniczające dla beneficjentów. Przeprowadzona diagnoza wskazuje na duży potencjał w zakresie energetyki wodnej. natomiast maksymalny poziom instalacji możliwych do sfinansowania z RPO wskazuje linia demarkacyjna (będą one doszczegółowione na poziomie uszczegółowienia).
439	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W kierunkach wsparcia dopisać możliwość wspierania audytów. W preferencjach dla inwestycji z zakresu efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach dodać preferencję dla głębokiej termomodernizacji energetycznej (deep retrofitting).	120	120	Możliwość wspierania audytów na poziomie regionalnym wynika z linii demarkacyjnej. Dla projektów z zakresu modernizacji energetycznej audyt energetyczny przed i po inwestycji musi być obowiązkowym elementem projektu, a jego koszt powinien być kosztem kwalifikowanym. Wykonywanie audytów zwiększa efektywność kosztowo-środowiskową inwestycji i jest niezbędne dla ich sensownej realizacji. Głęboka termomodernizacja, związana z wykorzystaniem technologii odzysku ciepła i wysokimi parametrami termoizolacyjności, choć może wykraczać poza obecną efektywność kosztową docelowo (m.in. w związku z zobowiązaniami względem UE i rosnącymi cenami energii) jest podejściem najbardziej perspektywicznym. ☒	inne	Częściowo uwzględniona	Audyty energetyczne będą częścią dokumentacji projektowej niezbędnej do prawidłowej realizacji projektu i jako taka będzie wydatkiem kwalifikowanym w ramach projektu. Preferencja dot. głębokiej termomodernizacji zostanie dopisana.
440	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W kierunkach wsparcia dopisać możliwość wspierania audytów. W preferencjach dla inwestycji z zakresu efektywności energetycznej w budynkach dodać preferencję dla głębokiej termomodernizacji energetycznej (deep retrofitting).	122	122	Możliwość wspierania audytów na poziomie regionalnym wynika z linii demarkacyjnej. Dla projektów z zakresu modernizacji energetycznej audyt energetyczny przed i po inwestycji musi być obowiązkowym elementem projektu, a jego koszt powinien być kosztem kwalifikowanym. Wykonywanie audytów zwiększa efektywność kosztowo-środowiskową inwestycji i jest niezbędne dla ich sensownej realizacji. Głęboka termomodernizacja, związana z wykorzystaniem technologii odzysku ciepła i wysokimi parametrami termoizolacyjności, choć może wykraczać poza obecną efektywność kosztową docelowo (m.in. w związku z zobowiązaniami względem UE i rosnącymi cenami energii) jest podejściem najbardziej perspektywicznym. DODATKOWO wszystkie budynki publiczne powinny być budowane zgodnie ze standardem domu o niemal zerowym zużyciu energii. Działania te, podobnie jak głęboka modernizacja energetyczna, będą istotnym wkładem do budowy wzorcowej roli administracji publicznej w realizacji polityki wzrostu efektywności energetycznej.	inne	Częściowo uwzględniona	Audyty energetyczne będą częścią dokumentacji projektowej niezbędnej do prawidłowej realizacji projektu i jako taka będzie wydatkiem kwalifikowanym w ramach projektu. Preferencja dot. głębokiej termomodernizacji zostanie dopisana.
441	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W kierunkach wsparcia wdrażania strategii niskoemisyjnych: - zmienić zapis "ścieżki rowerowe" na "drogi rowerowe" (jako zgodny z definicją prawną), - wśród rozwiązań dotyczących mobilności miejskiej dodać P&B (park & bike), rowery publiczne, drogi i ciągi piesze, systemy organizacji ruchu poprawiające mobilność i bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów, - dopisać wspierające działania informacyjno-promocyjne	124	124	Dla zapewnienia zrównoważonej mobilności warto stosować szerszą gamę rozwiązań proekologicznych. Działania informacyjno-promocyjne w temacie wdrażania strategii niskoemisyjnych zgodne są z zakresem wskazywanym dla regionów w linii demarkacyjnej. Wsparcie działań inwestycyjnych przez komponent miękki wzmocni skuteczność działań oraz akceptację mieszkańców dla zastosowanych rozwiązań. Doświadczenia krajów Europy zachodniej dowodzą, że uzyskanie akceptacji społecznej dla wprowadzanych zmian dotyczących funkcjonowania miast, w tym mobilności jest kluczem do sukcesu. ☒	inne	Uwzględniona	

442	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W kierunkach wsparcia wysokosprawnej kogeneracji należy poszerzyć zakres o wsparcie trigeneracji - czyli zintegrowanej produkcji energii elektrycznej, ciepła i chłodu.	127	127	W związku ze zwiększaniem izolacyjności budynków i z ociepleniem klimatu rośnie zapotrzebowanie na chłodzenie. Trigeneracja jest efektywną metodą dostarczania chłodu.	inne	Uwzględniona	
443	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	W preferencjach wsparcia wysokosprawnej kogeneracji przy projektach zakładających wykorzystanie OZE wykluczyć współspalanie biomasy z węglem	128	128	Współspalanie biomasy z węglem jest nieefektywnym i wątpliwym technologicznie rozwiązaniem - w wielu przypadkach jest ono również negatywnie oddziaływujące na lokalne rynki drewna.	inne	Odrzucona	Technologia współspalania biomasy z paliwami konwencjonalnymi jest najbardziej popularną i najchętniej używaną. Po przeprowadzonej analizie w tym sektorze gospodarki stwierdzono bardzo duże zainteresowanie tym rozwiązaniem. Wprowadzenie takiego zapisu ograniczałoby możliwość starania się o dofinansowanie tego typu beneficjentów a także ograniczało by konkurencję na rynku.
444	Oś 3 Gospodarka Niskoemisyjna	Rozszerzenie listy beneficjentów przy Gospodarce Niskoemisyjnej w uzdrowiskach			brak	inne	Uwzględniona	
445	Oś 4 Środowisko i zasoby	Wiersz drugi, kolumna druga tabeli w zdaniu "Dofinansowane będzie wyposażenie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody przyczyniające się bezpośrednio do czynnej ochrony przyrody." dopisać po słowie wyposażenie "parków narodowych"	136	136	na terenie województwa dolnośląskiego znajdują się dwa parki narodowe, na terenie których chronione są najcenniejsze zasoby przyrodnicze Dolnego Śląska: Karkonoski oraz Gór Stołowych. Obszary te jednocześnie stanowią największe atrakcje przyrodniczo - krajobrazowe Dolnego Śląska, na których notuje się największy ruch turystyczny. Same Karkonosze odwiedza rocznie około 2 mln. turystów wpływając na rozwój gospodarczy lokalnych gmin. Zagospodarowanie turystyczne, ochrona zasobów przyrodniczych przed negatywnym wpływem ruchu turystycznego oraz zapewnienie bezpieczeństwa turystom na terenie parków narodowych należy do obowiązków administracji parków narodowych. Dlatego też zasadne jest wpisanie parków narodowych jako potencjalnych beneficjentów RPO.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Parki narodowe wspierane będą na poziomie krajowym
446	Oś 4 Środowisko i zasoby	w grupie potencjalnych beneficjentów dopisać "Parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary Natura 2000"	136	136	Parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody i obszary Natura 2000 to najważniejsze obszary, gdzie chroni się różnorodność biologiczną. Zatem wymienienie tych instytucji, jako potencjalnych beneficjentów programu jest jak najbardziej zasadne, tym bardziej, że zostały wymienione inne instytucje państwowe, jak chociażby Lasy Państwowe.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Parki narodowe wspierane będą na poziomie krajowym, parki krajobrazowe - w ich imieniu może wystąpić Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych - jako jednostka organizacyjna jest a rezerваты i obszary Natura 2000-jst, na których terenach są położone.
447	Oś 4 Środowisko i zasoby	Ostatni wiersz w tabeli, pod pozycją preferencję, ostatnie zdanie w kolumnie drugiej, które brzmi "poprawiające dostęp osób niepełnosprawnych do obiektów zabytkowych" poprawić na: "poprawiające dostęp osób niepełnosprawnych do obiektów zabytkowych i przyrodniczych".	137	137	Coraz więcej obiektów przyrodniczych udostępnia się osobom niepełnosprawnym. Przykładem są ścieżki na terenie Karkonoskiego Parku Narodowego: Do Wodospadu Szklarki oraz Wysokogórska ścieżka Kopa - Śląski Dom. Potrzeby w tym zakresie są jednak znacznie większe. Brak środków finansowych uniemożliwia dostosowanie szlaków turystycznych do zwiedzania przez osoby niepełnosprawne.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
448	Oś 4 Środowisko i zasoby	DOPIŚANIE BENEFICJENTÓW O DO OŚ PRIORYTETOWEJ 4 ŚRÓDOWISKO I ZASOBY "ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych (PI 6.3 i PI 6.4)" - SZKOŁY WYŻSZE PUBLICZNE	136	136	DZIAŁANIE POWINNO BYĆ DEDYKOWANE DLA SZKÓŁ WYŻSZYCH PUBLICZNYCH	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
449	Oś 4 Środowisko i zasoby	Oś priorytetowa – środowisko i zasoby, jest nazbyt ograniczona obszarowo i merytorycznie. Wskazuje się tylko na rozwój gospodarki wodnej i gospodarki odpadami. Ogólnie mówi się o bioróżnorodności i ochronie zabytków treścią wskazując, że są to najbardziej wartościowe zasoby województwa. Pomija się wartości i potencjały zawarte w tworzonej i istniejącej infrastrukturze turystycznej. Nie dostrzega się potencjału tkwiącego w pokładach surowców naturalnych. Zasoby te winny podlegać szczególnej polityce racjonalnej gospodarki i ochrony przy jednoczesnym wykorzystaniu tych zasobów do aktywizacji społeczno-zawodowej regionu. W definiowaniu poszczególnych osi pomija się zawarcie w nich zalecaną przez UE edukację równoległą opartą na działaniach edukacyjnych nierozdzielnie związanych z działaniami realizującymi cele osi i stanowiącymi narzędzia wsparcia realizowanych celów poszczególnych osi.	86	86	Wadliwie wyznaczone osie priorytetowe rzutują wprost na cele główne i strategię ich kształtowania sprawiając zatracenie spójności celów i zadań wynikających z dokumentów strategicznych lokalnych i unijnych na które powołuje się przedstawiony do konsultacji projekt RPO. Pominięcie elementów edukacji równoległej (spójnej z celami poszczególnych osi) obniża jakość uzyskiwanych rezultatów i minimalizuje obszar trwałości uzyskiwanych rezultatów.	inne	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
450	Oś 4 Środowisko i zasoby	W potencjalnych beneficjentach pominięto duże przedsiębiorstwa. Propozycja zapisu Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe - duże przedsiębiorstwa; MŚP; grupy producentów rolnych; podmioty zarządzające instrumentami inżynierii finansowej;	120	120	Wprowadzanie technologii efektywnych energetycznie, zmniejszenie start energii, ciepła i wody dotyczy także dużych przedsiębiorstw. W większości pozostałych priorytetów pomoc albo ukierunkowano dla specyficznych zakładów albo wskazano MŚP. Zasadne wydaje się wskazanie dużych przedsiębiorstw w tym działaniu a nie tylko skazywanie ich na krajowy szczebel i POIŚ bis. Umożliwienie korzystania z instrumentów finansowych tego działania przyczyni się do poprawy jakości środowiska w Regionie i ekologicznego podejścia do produkcji w dużych zakładach.	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Wsparcie dla lotnisk - zgodnie z kierunkami wsparcia poszczególnych osi - wsparcie dla dużych p-stw na poziomie krajowym lub w ZIT (np. w zakresie gosp. niskoemisyjnych - plany niskoemisyjne);
451	Oś 4 Środowisko i zasoby	W całym opracowaniu nie został poruszony aspekt ochrony środowiska na lotniskach, nie przewidziano także dużych projektów systemowych dotyczących aspektów ekologicznych na lotniskach.	131	140	Lotniska w Polsce usytuowane są w większości w obrębie miast lub ich bezpośredniej bliskości. Negatywne oddziaływanie hałasu budzi wiele emocji wśród lokalnych mieszkańców, niezbędny jest stały monitoring zanieczyszczenia hałasem a także prowadzenie odpowiedzialnej, zrównoważonej polityki zarządczej. Perspektywa roku 2020 powinna pozwolić zarządzającym lotniskami przeprowadzić projekty „środowiskowe” mające na celu wprowadzenie najnowszych rozwiązań proekologicznych na lotniskach – jak np. zakup sprzętu elektrycznego zamiast do tej pory używanych spalinowych, opracowanie wdrożenia ochrony przed hałasem okolicznych mieszkańców, wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, wymiana świateł podejścia na LED i wiele innych, na które w obecnej sytuacji nie stać zarządzających a wsparcie UE było by niezbędnym katalizatorem zmian.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Wsparcie dla lotnisk - zgodnie z kierunkami wsparcia poszczególnych osi - wsparcie dla dużych p-stw na poziomie krajowym lub w ZIT (np. w zakresie gosp. niskoemisyjnych - plany niskoemisyjne);
452	Oś 4 Środowisko i zasoby	W tabeli w kolumnie " Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych" w rubryce "Kierunki wsparcia" dopisać w pierwszym wierszu w zdaniu "Dofinansowane będzie wyposażenie parków narodowych, parków krajobrazowych oraz rubryce "Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe" dopisać parki narodowe	136	136	Zakres tematyczny priorytetu inwestycyjnego pt. Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych jest zgodny z celami statutowymi parków i moim zdaniem parki narodowe powinny mieć możliwość korzystania ze środków RPO w latach 2014-2020	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Wsparcie dla parków narodowych na poziomie krajowym;
453	Oś 4 Środowisko i zasoby	Czy właściwie została określona grupa potencjalnych beneficjentów w Priorytecie Inwestycyjnym "Efektywność energetyczna w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym" (PI 4.3)?	121	122	Dolnośląskie Centrum Rehabilitacji jest podmiotem medycznym działającym w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a więc "na Kodeksie Spółek Handlowych". W naszym rozumieniu jesteśmy więc przedsiębiorcą i nie będziemy mogli ubiegać się o wsparcie w Priorytecie 4.3 wobec zapisu "podmioty medyczne nie będące przedsiębiorcami oraz ich konsorcja". Osobną kwestią jest postrzeganie potencjalnych beneficjentów przez pryzmat zapisu "jednostki sektora finansów publicznych inne niż wyżej wymienione". Czy Spółka taka jak DCR, której 100% właścicielem jest województwo dolnośląskie może "trafić do koszyka potencjalnych beneficjentów" poprzez przywołany zapis. Układ właścicielski obliuguje Spółkę do stosowania przepisów ustawy o zamówieniach publicznych i jednocześnie wyłącza z MSP (Rozp. 800/2008) Prosimy o rozważenie czy zapisy dot. potencjalnych beneficjentów są właściwe.	inne	Uwaga w formie komentarza lub pytania	

454	Oś 4 Środowisko i zasoby	Wnioskujemy o rozszerzenie katalogu potencjalnych beneficjentów priorytetów inwestycyjnych PI 6.3 i PI 6.4 o szkoły wyższe.	136	137	W zakresie zasobów przyrodniczych: wskazane w kierunkach wsparcia centra ochrony bioróżnorodności mogą być tworzone lub prowadzone również przez uczelnie wyższe. Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu obecnie prowadzi działania związane z ochroną gatunków roślin, w ramach Ogrodu Roślin Leczniczych, w ramach którego prowadzony jest także tzw. index seminum. Ogród jest również wpisany do rejestru zabytków pod numerem A/1388/593/Wm. W zakresie zasobów kulturowych: wrocławskie uczelnie wyższe, w tym Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu, są właścicielami ważnych kulturowo i często unikalnych w skali kraju zabytków architektury (dla przykładu, będący w posiadaniu UMW, zabytkowy zespół Klinik z XIX w., częściowo zrewitalizowany w ramach RPO WD 2007-2013), których pełna rewitalizacja i udostępnienie wymaga bardzo dużych nakładów finansowych. Nakładów tych Uczelnia nie jest w stanie samodzielnie zapewnić z podstawowej dotacji statutowej.	środowisko naukowe	Uwzględniona	
455	Oś 4 Środowisko i zasoby	PL.6.2. Gospodarka wodno – ściekowa Kierunki wsparcia: Proponujemy dopisać inwestycje w zakresie odprowadzania wód opadowych z dróg – odbudowa i modernizacja kanalizacji burzowej, murów oporowych, systemu odprowadzania wód opadowych (rowy odwadniające) i innej infrastruktury wzdłuż przebiegu miejsc którymi transportowana jest woda (cieki wodne i rzeki).	133	137	Kwestie budowy/rozbudowy lub modernizacji tej części infrastruktury drogowo-wodnej nie została odpowiednio wyartykułowana w innych priorytetach Programu. Wymaga się tutaj częściowego wydzielenia tej grupy zadań od infrastruktury drogowej.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Zgodnie z wytycznymi z MIR - priorytetowe będzie wypełnienie wymagań dyrektyw unijnych w tym zakresie
456	Oś 4 Środowisko i zasoby	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Obecnie policja, straż pożarna, szpitale i ośrodki zdrowia posiadają sprzęt do ratowania ludzkiego życia lecz ich liczba jest niewystarczająca do pełnego udzielenia pomocy większej liczbie osób na wypadek negatywnych zjawisk atmosferycznych tj. powódzie, wichury, pożarów,	131	140	Korzyści: - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców na wypadek niebezpieczeństwa gwałtownych zjawisk atmosferycznych, - poprawa jakości pracy i szybkości udzielenia fachowej pomocy przez osoby zaangażowane w ratowanie ludzkiego życia i zdrowia, - dofinansowanie zakupu sprzętu specjalistycznego: automatyczne defibrylatory zewnętrzne tzw. AEDs dla strażaków, policji, lekarzy a także sołtysom wsi do udzielania pomocy osobą, którym stwierdzono zatrzymanie krążenia. - dofinansowanie zakupu plandek na dachy na wypadek wichur, piasku i worków na wypadek powodzi oraz gaśnic ABC w budynkach mieszkalnych na wypadek pożaru.	osoba fizyczna	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
457	Oś 4 Środowisko i zasoby	Kontynuowanie prac związanych z budową sieci wodno-kanalizacyjnych na wsiach. Obecnie większość wsi jeszcze nie posiada dokończonych inwestycji wodno-kanalizacyjnych ze względu na ograniczone środki finansowe w budżecie lokalnego samorządu.	131	140	Korzyści: - poprawa jakości jezior i rzek poprzez system budowy kanalizacji i oczyszczania ścieków. - modernizacja oczyszczalni w celu podniesienia jakości i ilości oczyszczania wody, - podniesienie jakości i bezpieczeństwa sanitarnego wody dostarczonej do mieszkańców, w szczególności na terenach wiejskich.	osoba fizyczna	Uwzględniona	
458	Oś 4 Środowisko i zasoby	Budowa basenu w Złotoryi. Obecnie miasto Złotoryja posiada basen jednak nie spełnia on norm bezpieczeństwa i nie jest czynny w okresie wakacyjnym. Sprawia to, że mieszkańcy miasta są zmuszeni wyjeżdżać w poszukiwaniu miejsc kąpielowych.	131	140	Korzyści: - modernizacja basenu jest ważna dla rozwoju miasta, - jest szansą dla mieszkańców na aktywną i bezpieczną formę spędzenia wolnego czasu, - umożliwi naukę pływania dla dzieci i młodzieży, rehabilitację dla osób starszych i leczących kontuzje, - możliwa będzie organizacja zawodów sportowych na tym obiekcie, - wzrośnie liczba turystów odwiedzających miasto.	osoba fizyczna	Odrzucona	Brak możliwości wspierania budowy obiektów strictly sportowych i rekreacyjnych
459	Oś 4 Środowisko i zasoby	Utworzenie wielofunkcyjnego Muzeum Ziemi Kaczawskiej w centrum Świerzawy w kościele św. Józefa Odnowiciela. Budynek kościoła, pochodzący z roku 1876, znajdujący się w centrum Świerzawy nie stanowi wizytówki miasta i negatywnie kontrastuje z wyremontowanym budynkiem urzędu miasta. Z budynku odpadają tynki, co zagraża parkującym wokół kościoła kierowców samochodów ze względu na brak miejsc parkingowych. Kościół jest udostępniony dla turystów oraz sporadycznie odbywają się w nim mesz św. organizowane zwykle w czasie ważnych świąt kościelnych.	131	140	Korzyści: - utworzenie w tym budynku Muzeum Ziemi Świerzawskiej przyciągnęłoby turystów, dzięki którym pojawiłyby się środki finansowe na remont kościoła, - nadal pełniłby miejsce spotkań wiernych, którzy mogliby się modlić w lepszych i bezpiecznych warunkach, - kościół w centrum znów stałby się piękną wizytówką miasta, - dzięki powstaniu muzeum wzrosłoby zainteresowanie historią Świerzawy wśród mieszkańców, w tym w szczególności dzieci i młodzieży.	osoba fizyczna	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
460	Oś 4 Środowisko i zasoby	Wnosimy o możliwość rozbudowy sieci kanalizacyjnej nie tylko na obszarach uwzględnionych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych	133	135	Ze względu na fakt, że małe gminy mają największe problemy z zapewnieniem zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych wnosimy o możliwość realizacji takich zadań.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna nie przewiduje tego rodzaju wsparcia na poziomie regionalnym.
461	Oś 4 Środowisko i zasoby	Proponujemy zmianę zapisu w dziale Preferencje (tiret pierwszy): z obecnego: „wskazane w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego 2012”, na: „służące realizacji celów wskazanych w aktualnym Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami”	132	132	W kierunkach wsparcia znajdują się m.in. zadania związane z usuwaniem azbestu oraz rekultywacją składowisk. W obu przypadkach trudno doszukać się w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami wskazania konkretnych projektów. W dokumencie uchwalonym przez Sejmik Województwa w 2012r. dla zagadnień związanych z rekultywacją składowisk i azbestem nakreślono jedynie cele bez precyzyjnego określenia inwestycji lub przedsięwzięć mających służyć ich wypełnieniu. Dla problematyki azbestu jest to np. Cel 1 na stronie 194 (Rozdział 7.2.2.), zaś dla rekultywacji składowisk Cel 5 na str.186 (Rozdział 7.2.1.). Ponadto (uwaga dotycząca kilku innych obszarów niż powiat strzeliński) na terenie województwa dolnośląskiego znajdują się gminy, dla których - szczególnie wobec składowisk - obowiązują zapisy z WPGO dla wielkopolski lub województwa opolskiego, więc proponowany dotychczas zapis może być kłopotliwy w zastosowaniu.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Rezygnacja z preferencji.
462	Oś 4 Środowisko i zasoby	Umożliwienie typu projektów pn. „wsparcie nakierowane będzie również na przedsięwzięcia dot. rozbudowy ośrodków edukacji dot. dziedzictwa kulturowego”	135	136	WP Hala Ludowa od roku 2012 z sukcesem prowadzi warsztaty edukacyjne dotyczące dziedzictwa kulturowego w oparciu o funkcjonujące tzw. Centrum Poznawcze (multimedialne centrum wiedzy dofinansowane w ramach projektu „Hala Stulecia we Wrocławiu – Centrum Innowacyjności w Architekturze i Budownictwie”). Analogicznie do propozycji Programu dla PI 6.3 i PI 6.4 „...wsparcie nakierowane będzie również na przedsięwzięcia dot. rozbudowy ośrodków edukacji ekologicznej” proponujemy więc zapis dotyczący edukacji w zakresie dziedzictwa kulturowego. Inicjatywa ta cieszy się coraz większym powodzeniem wśród dzieci i młodzieży oraz również uznaniem i wsparciem podmiotów edukacyjnych (np. Wydział Edukacji). Uwaga dotyczy realnych potrzeb ciągłego doinwestowania w wyposażenie i infrastrukturę związanego z bieżącą eksploatacją Centrum oraz poszerzenia oferty edukacyjnej (np. oferowanie zajęć w innych pomieszczeniach i obiektach).	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków w Programie nie planuje się wspierania tego typu przedsięwzięć

463	Oś 4 Środowisko i zasoby	Wśród potencjalnych Beneficjentów nie uwzględniono podmiotów świadczących usługi na cele publiczne, których właścicielem jest JST, nie będących jednak jednostką organizacyjną JST. MPWiK S.A. we Wrocławiu jest podmiotem (spółką akcyjną) świadczącym usługi na rzecz Gminy. Właścicielem spółki w 100% jest Gmina Wrocław (JST). Usługi świadczone przez MPWiK mają charakter stricte publiczny. W związku z powyższym proszę o uwzględnienie wśród Potencjalnych Beneficjentów podmiotów będących spółkami, których właścicielem jest JST. Modyfikacji wymagają zaproponowane wskaźniki produktu. Biorąc pod uwagę wskazane kierunki działań, w tym możliwość dofinansowania przedsięwzięć z zakresu rozwoju instalacji do zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych, wskazane byłoby uwzględnienie wskaźnika produktu z zakresu Liczby wybudowanych/rozbudowanych/zmodernizowanych instalacji zagospodarowania odpadów.	131	133	MPWiK S.A. jako wytwórca osadów ściekowych może podejmować działania w przedmiotowym obszarze, a przedsięwzięcia takie znalazłyby swoje odzwierciedlenie w Wojewódzkim Planie Gospodarowania Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego. Realizacja przez MPWiK S.A. projektów w zakresie gospodarki odpadami w pełni wpisuje się w cel szczegółowy priorytetu "Stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju i opartego na hierarchii sposobów postępowania z odpadami" oraz wskazanymi kierunkami działań.	inne	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w w uwadze kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Przewidujemy, iż będzie możliwość wsparcia dla wskazanego podmiotu. Odnosnie propozycji modyfikacji wskaźników informuję, iż Wskaźniki pochodzą ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK) i nie mogą być dowolnie zmieniane.
464	Oś 4 Środowisko i zasoby	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz do pozyskania biomasy.	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych które mają dostęp do tych środków, tyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wyeliminuje wypadki przy pracy w dziale pozyskanie drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem.	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
465	Oś 4 Środowisko i zasoby	W projekcie RPO województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 nie uwzględniono przedsięwzięć związanych z bezpieczeństwem. W związku z powyższym wnoszę o uwzględnienie w przedmiotowym programie niższego priorytetu. PRIORYTET INWESTYCYJNY: Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewnających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi. ZADANIE: przedsięwzięcia z zakresu organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania skutków katastrof oraz doposażenia jednostek ratowniczych: - zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych; - zakup sprzętu do usuwania skutków katastrof; - remonty, rozbudowa i budowa budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. BENEFICJENCI: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; jednostki OSP.	131	140	Zakładany cel:- liczba jednostek OSP wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof;-liczba wyremontowanych, rozbudowanych, wybudowanych budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. UZASADNIENIE: Ochotnicze Straże Pożarne stanowią podstawowy element systemu reagowania i ratownictwa w razie wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Do głównych zadań tych jednostek należą działania w razie wystąpienia zagrożeń spowodowanych siłami przyrody lub działalnością człowieka, w tym zdarzeń drogowych, klęsk żywiołowych, poważnych awarii oraz skażenia chemicznego i ekologicznego. Jednostki te znajdują się w większości miejscowości, w tym wiejskich, stąd niejednokrotnie stanowią pierwszą możliwą pomoc dla poszkodowanych. Doposażenie regionalnych OSP pozwoli jeszcze większej liczbie tych jednostek wejść do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego.	osoba fizyczna	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
466	Oś 4 Środowisko i zasoby	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz pozyskania biomasy.	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych, które mają dostęp do tych środków, dotyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wyeliminuje wypadki przy pracy w dziale pozyskanie drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
467	Oś 4 Środowisko i zasoby	Wsparciem objęte zostaną projekty dotyczące modernizacji energetycznej obiektów, w tym także wymiany lub modernizacji źródła energii, mające na celu zwiększenie efektywności energetycznej poprzez zmniejszenie strat energii, ciepła, wody, ze szczególnym uwzględnieniem OZE oraz zakładające zastosowanie technologii efektywnych energetycznie w przedsiębiorstwie (w tym modernizacja i rozbudowa linii produkcyjnych na bardziej efektywne energetycznie). Wykluczenie z tego katalogu dużych firm dominujących w regionie może dać znikome efekty w dłuższej perspektywie, które w najbardziej wymierny sposób oddziałują na środowisko regionu. Dodatkowo apelujemy o objęcie priorytetem inwestycyjnym projektów mających na celu eliminację z procesu produkcji substancji szkodliwych dla środowiska.	120	121	Dolny Śląsk to region u zbiegu trzech granic. Korzyści z takiego usytuowania to m.in. stosunkowo duża koncentracja inwestycji zagranicznych. Równoległe z dynamicznym rozwojem gospodarczym podąża również zagrożenie degradacji środowiska, szczególnie istotne w przypadku działalności dużych firm, których dominacja w regionie jest bezdyskusyjna. Biorąc powyższe pod uwagę należy zapewnić źródło finansowania inwestycji dla dużych firm, które ulokowane w pobliżu największych miast regionu mają dość ograniczone możliwości wykorzystania OZE. Postuluje się ponadto zapewnienie mechanizmu finansowego, który pozwoli na realizację szeregu inwestycji nie związanych z OZE, pozytywnie wpływających na stan środowiska naturalnego poprzez np. wprowadzania zamkniętych obiegów wody, wymianę źródeł wytwarzania energii na potrzeby zakładów oraz eliminację substancji szkodliwych z procesu produkcji, itp.	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Wsparcie dla dużych przedsiębiorstw na poziomie krajowym.
468	Oś 4 Środowisko i zasoby	Słaba jakość wód oraz powietrza w regionie wymaga realizacji przedsięwzięć redukujących zanieczyszczenia przedostające się do tych komponentów środowiska. Ważnym wyzwaniem na Dolnym Śląsku jest ochrona zabytków oraz ochrona i udostępnienie zasobów przyrodniczych, które przyczyniają się w istotny sposób do dywersyfikacji lokalnej gospodarki, np. poprzez rozwój turystyki, tworzenie produktu regionalnego/lokalnego.	131	131	Do pełnej realizacji celu 4 brak odzwierciedlenia istotnych priorytetów poprawy bezpieczeństwa, w tym: - ochrona przed klęskami żywiołowymi (wichury, powódzie, tornada) i ich likwidacja; - doposażenie w sprzęt ratowniczy oraz modernizację i budowę baz lokalowo – sprzętowych ochotniczych straży pożarnych.	organizacja pozarządowa	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
469	Oś 4 Środowisko i zasoby	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz pozyskania biomasy	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych, które mają dostęp do tych środków, dotyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wyeliminuje wypadki przy pracy w dziale pozyskanie drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
470	Oś 4 Środowisko i zasoby	Priorytet inwestycyjny Gospodarka wodno-ściekowa (PI 6.2) - rozszerzenie kategorii beneficjentów, likwidacja preferencji w zakresie dofinansowania aglomeracji do 10 000 mieszkańców wyznaczonych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych	133	134	Spółka WM Sp. z o.o. planuje realizację w przyszłości w porozumieniu z przedsiębiorstwami wodno-kanalizacyjnymi przedsięwzięć związanych z budową i modernizacją linii wodociagowych, a także zakup urządzeń i aparatury. Proszę o informację czy spółka WM Sp. z o.o. będzie mogła być beneficjentem dotacji w opisanym powyżej konsorcjum z przedsiębiorstwem wodno-kanalizacyjnym w priorytecie inwestycyjnym (6.2) w ramach zapisu jednostki organizacyjnej JST? Jeśli w chwili obecnej nie jest to możliwe prosimy o rozszerzenie beneficjentów o jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną (w tym spółki kapitałowe, których 100% właścicielem jest JST). Z uwagi na znaczące potrzeby w zakresie rozbudowy i modernizacji linii wodociagowych w dużych aglomeracjach proponuję likwidację preferencji w zakresie dofinansowania aglomeracji do 10 000 mieszkańców wyznaczonych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Wsparcie dla aglomeracji powyżej 10 tys. RLM - na poziomie krajowym

471	Oś 4 Środowisko i zasoby	Odrębnym działaniom w ramach RPO WD, zarówno o charakterze organizacyjnym, jak i finansowym powinny zostać objęte obiekty wpisane na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz Pomniki Historii – zabytki najwyższej rangi, które są udostępniane do zwiedzania i generują znaczący ruch turystyczny.	135	137	Niskie nakłady na renowację zabytków w Polsce są zjawiskiem chronicznym. Jego główne konsekwencje to zły stan techniczny i stale malejąca poziom zachowania oryginalnej substancji zabytkowej. Mimo zaangażowania znacznych środków na budowę, rozbudowę i modernizację obiektów infrastruktury kultury, w tym obiektów zabytków w poprzednim okresie programowania, zapotrzebowanie w tej materii nadal jest ogromne. Świadczy o tym chociażby liczba wniosków aplikacyjnych złożonych w naborze do PO Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014", do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Operatora Programu) wpłynęło 277 projektów o wartości 3,9 miliarda zł, których łączna wnioskowana kwota dofinansowania przekracza 3 miliardy zł - przy budżecie programu wynoszącym niewiele ponad 310 mln zł.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Obecne zapisy Programu wskazują na zabytki najwyższej rangi generujące znaczący ruch turystyczny - została wskazana demarkacja kwotowa - na poziomie regionalnym projekty do 30 mln.
472	Oś 4 Środowisko i zasoby	Duży nacisk, jak i idące za nim zaangażowanie finansowe w ramach nowego RPO WD kładzione powinno być na funkcje edukacyjne placówek muzealnych. W tym celu konieczne jest stworzenie podstaw finansowych do współpracy instytucji muzealnych z instytucjami edukacyjnymi, co zapewni zgodność oferowanych przez muzea produktów z odpowiednimi programami kształcenia.	135	137	Jednym z głównych obszarów programowego wprowadzania kultury do edukacji i edukacji – do kultury jest edukacja kulturalna. Od lat 80. XX w. tak określana dziedzina edukacji pojawiła się jako temat międzynarodowych debat organizowanych pod auspicjami UNESCO, Rady Europy, natomiast w Polsce – władz oświatowych i resortu kultury. Edukacja kulturalna jest edukacją kształcąca świadomych i krytycznych odbiorców kultury, ludzi aktywnych twórczo, o rozwiniętej wyobraźni, ludzi wrażliwych na sztukę.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków w Programie nie planuje się wspierania tego typu przedsięwzięć
473	Oś 4 Środowisko i zasoby	RPO WD dot. nowego okresu programowania winno ujmować możliwość wsparcia finansowego działań promocyjnych w instytucjach muzealnych.	135	137	W środowisku muzealnym istnieje ogromne zapotrzebowanie na działania promocyjne, w tym obejmujące działalność typu „media planing” (planowanie najsukcesywniejszych z punktu widzenia interesów muzeów narzędzi dotarcia do określonych odbiorców z wykorzystaniem tych mediów, które najlepiej docierają do tychże odbiorców) i stałej działalności PR (public relations, czyli wpływanie na opinię publiczną i budowanie pozytywnego wizerunku placówek muzealnych w opinii odbiorców. Różnorodne media dostępne współcześnie mogą być jednym z istotniejszych kanałów dystrybucji informacji o działalności muzeów oraz samej oferty przez nich proponowanej. Konieczne jest przy tym precyzyjne opracowanie zestawów informacyjnych dla poszczególnych kategorii mediów, z jakimi będzie współpracować dane muzeum.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków w Programie nie planuje się wspierania tego typu przedsięwzięć
474	Oś 4 Środowisko i zasoby	Konieczne jest wyodrębnienie w RPO na nowy okres budżetowania środków finansowych na zadania dotyczące wzmocnienia zasobów ludzkich, w tym kadry zarządzającej instytucjami kultury. Pożądane będzie także stymulowanie podnoszenia kompetencji pozostałej kadry, w tym pracowników odpowiedzialnych za pozyskiwanie funduszy strukturalnych celem efektywnego wykorzystania strumieni finansowych nowego okresu programowania.	135	137	Realizacja większości zadań związanych z unowocześnieniem instytucji kultury możliwa jest pod warunkiem dysponowania wykwalifikowaną kadrą, profesjonalnie przygotowaną do pracy w dynamicznie zmieniającym się środowisku zewnętrznym.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	W ramach Priorytetu inwestycyjnego Poprawa dostępności i wspierania uczenia się przez całe życie jest możliwe uzyskanie wsparcia dla osób dorosłych zgodnego z ideą uczenia się przez całe życie.
475	Oś 4 Środowisko i zasoby	Należałoby stworzyć program, co najmniej na poziomie regionalnym dotyczący elektronicznej samorządowej instytucji kultury na zasadzie pomocy państwa, z którym byłyby związane m.in. odpowiednie środki finansowe oraz pomoc instytucjonalna.	135	137	Proces komputeryzacji, internetyzacji i informatyzacji dotyczy wszystkich dziedzin życia społecznego i jest procesem nieuniknionym mającym na celu usprawnienie i ułatwienie dostępu do instytucji życia publicznego, w tym także instytucji kultury. Do procesów tych można zaliczyć komputeryzację, internetyzację, tworzenie elektronicznych katalogów oraz digitalizację zbiorów (w przypadku placówek muzealnych). W budżetach samorządowych instytucji kultury – wobec ciągłego niedofinansowania ze strony organizatora oraz rosnących kosztów stałych, brakuje środków na inwestycje w infrastrukturę informatyczną (potrzeby doraźne powodują, że informatyzacja jest spychana na dalszy plan wśród wydatków).	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
476	Oś 4 Środowisko i zasoby	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz pozyskania biomasy	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych, które mają dostęp do tych środków, dotyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy (wielominuje wypadki przy pracy w dziale pozyskanie drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
477	Oś 4 Środowisko i zasoby	Obecny zapis: W województwie ustanowiono 10 Obszarów Specjalnej Ochrony oraz 86 obszarów ochrony siedlisk i gatunków uznano za ważne dla Wspólnoty (OZW) oraz zaproponowano 2 nowe. Zmienić na: W województwie dolnośląskim jest 11 Obszarów Specjalnej Ochrony (jeden w niewielkiej części zlokalizowany w granicach województwa dolnośląskiego, pozostała część w województwie lubuskim) oraz 88 obszarów ochrony siedlisk i gatunków uznano za ważne dla Wspólnoty (OZW) – z czego 3 w niewielkiej części zlokalizowane w granicach województwa dolnośląskiego, pozostała część w województwie lubuskim Ponadto propozycja kolejnych 2 obszarów została przekazana przez Rząd Polski do Komisji Europejskiej.	38	38	Uwagi o charakterze redakcyjnym. Uściślenie ilości obszarów Natura 2000 na Dolnym Śląsku.	inne	Uwzględniona	
478	Oś 4 Środowisko i zasoby	Obecny zapis: Ochrona bioróżnorodności przyrodniczej i przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków ... Zmienić na: Ochrona różnorodności biologicznej i przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków ...	46	46	Uwaga o charakterze redakcyjnym.	inne	Uwzględniona	
479	Oś 4 Środowisko i zasoby	Obecny zapis: Ochrona bioróżnorodności oraz ochrona zabytków zapewni zachowanie Zmienić na: Ochrona różnorodności biologicznej oraz ochrona zabytków zapewni zachowanie	86	86	Uwaga o charakterze redakcyjnym.	inne	Uwzględniona	
480	Oś 4 Środowisko i zasoby	Bogate zasoby przyrodnicze, udostępniane przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, mogą stanowić także podstawę do rozwoju turystyki. Zmienić na: Bogate zasoby przyrodnicze poprzez zapewnienie im właściwej ochrony oraz ich udostępnianie przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, mogą stanowić także podstawę do rozwoju turystyki.	91	92	W założeniach do Regionalnego programu operacyjnego woj. dolnośląska wskazuje się na konieczność podjęcia działań zmierzających do zapewnienia właściwego stanu ochrony siedliskom przyrodniczym oraz gatunkom w celu zachowania różnorodności biologicznej regionu, nie zaplanowano jednak działań zmierzających do osiągnięcia przyjętego celu w kolejnych opisach i założeniach Osi Priorytetowej Środowisko i Zasoby, a także Priorytetu inwestycyjnego: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych.	inne	Uwzględniona	

481	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>Obecny zapis: Zasoby naturalne stanowią podstawę funkcjonowania gospodarki europejskiej i światowej oraz mają wpływ na jakość naszego życia. Obejmują one nie tylko surowce takie jak paliwa, minerały i metale, lecz również żywność, glebę, wodę, powietrze, krajobraz i ekosystemy.</p> <p>Zmienić na: Zasoby naturalne stanowią podstawę funkcjonowania gospodarki europejskiej i światowej oraz mają wpływ na jakość naszego życia. Obejmują one nie tylko surowce takie jak paliwa, minerały i metale, lecz również żywność, glebę, wodę, powietrze, krajobraz i środowisko przyrodnicze (w tym siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt).</p>	131	131	Uwaga o charakterze redakcyjnym	inne	Uwzględniona	
482	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>Obecny zapis: Ważnym wyzwaniem na Dolnym Śląsku jest ochrona zabytków oraz ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych, które przyczyniają się w istotny sposób do dywersyfikacji lokalnej gospodarki, np. poprzez rozwój turystyki, tworzenie produktu regionalnego/lokalnego).</p> <p>Zmienić na: Ważnym wyzwaniem na Dolnym Śląsku jest ochrona zabytków oraz zapewnienie właściwej ochrony siedliskom przyrodniczym i cennym gatunkom występujących na terenach podlegających ochronie obszarowej oraz udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych, które przyczyniają się w istotny sposób do dywersyfikacji lokalnej gospodarki, np. poprzez rozwój turystyki, tworzenie produktu regionalnego/lokalnego).</p>	131	131	W założeniach do Regionalnego programu operacyjnego woj. dolnośląska wskazuje się na konieczność podjęcia działań zmierzających do zapewnienia właściwego stanu ochrony siedliskom przyrodniczym oraz gatunkom w celu zachowania różnorodności biologicznej regionu, nie zaplanowano jednak działań zmierzających do osiągnięcia przyjętego celu w kolejnych opisach i założeniach Osi Priorytetowej Środowisko i Zasoby, a także Priorytetu inwestycyjnego: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych.	inne	Uwzględniona	
483	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>Obecny zapis: Różnorodność biologiczna Dolnego Śląska stanowi kapitał, którego zachowanie w dobrym stanie stanowi determinantę zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego regionu.</p> <p>Zmienić na: Różnorodność biologiczna Dolnego Śląska stanowi kapitał, którego zachowanie w dobrym stanie warunkuje zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy regionu.</p>	135	135	Uwaga o charakterze redakcyjnym.	inne	Uwzględniona	
484	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>Obecny zapis: Przedsięwzięcia realizowane w ramach tej osi powinny być realizowane w szczególności na terenach atrakcyjnych turystycznie i przyrodniczo</p> <p>Zmienić na: Przedsięwzięcia realizowane w ramach tej osi powinny obejmować działania z zakresu utrzymania i przywrócenia cennych zasobów przyrody na obszarach chronionych w regionie, które będą przyczyniać się do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, tak by region zachował najcenniejsze gatunki i walory przyrodnicze.</p>	136	136	W założeniach do Regionalnego programu operacyjnego woj. dolnośląska wskazuje się na konieczność podjęcia działań zmierzających do zapewnienia właściwego stanu ochrony siedliskom przyrodniczym oraz gatunkom w celu zachowania różnorodności biologicznej regionu, nie zaplanowano jednak działań zmierzających do osiągnięcia przyjętego celu t w kolejnych opisach i założeniach Osi Priorytetowej Środowisko i Zasoby, a także Priorytetu inwestycyjnego: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych.	inne	Odrzucona	Cel Priorytetu inwestycyjnego: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych to ochrona bioróżnorodności...Szczegółowe typy projektów wraz z warunkami jakie będą musiały spełniać przedsięwzięcia - będą doprecyzowane na poziomie Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych
485	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>Obecny zapis: Ochrona bioróżnorodności oraz udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych Dolnego Śląska.</p> <p>Zmienić na: Ochrona różnorodności biologicznej oraz udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych Dolnego Śląska.</p>	136	136	Uwaga o charakterze redakcyjnym	inne	Uwzględniona	
486	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>Obecny zapis: Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów przyrodniczych i kulturowych regionu.</p> <p>Zmienić na: Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów przyrodniczych i kulturowych regionu, przy zachowaniu zapewnieniu właściwej ochrony obszarów i obiektach cennych przyrodniczo i kulturowo.</p>	136	136	Uwaga o charakterze redakcyjnym	inne	Częściowo uwzględniona	Zmiana zapisu na: Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów przyrodniczych i kulturowych regionu, przy jednoczesnym zapewnieniu właściwej ich ochrony.
487	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>Obecny zapis: Dofinansowane będzie wyposażenie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody przyczyniające się bezpośrednio do czynnej ochrony przyrody.</p> <p>Zmienić na: Dofinansowane będą działania zmierzające do zachowania cennych dla regionu elementów środowiska poprzez wspieranie kompleksowych projektów z zakresu planowania ochrony, ochrony czynnej oraz turystyki na obszarach chronionych i cennych przyrodniczo oraz z zakresu zachowania różnorodności gatunkowej.</p> <p>Wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące m.in.: tworzenia dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych, odbudowy zdegradowanych siedlisk, przywracania właściwych stosunków wodnych siedlisk wodno-błotnych oraz zapewnienia niezbędnych dla siedlisk przyrodniczych i gatunków działań ochronnych. Umożliwiona będzie również realizacja działań z zakresu budowy i modernizacji małej infrastruktury turystycznej służącej udostępnianiu dla turystów obszarów chronionych.</p>	136	136	W założeniach do Regionalnego programu operacyjnego woj. dolnośląska wskazuje się na konieczność podjęcia działań zmierzających do zapewnienia właściwego stanu ochrony siedliskom przyrodniczym oraz gatunkom w celu zachowania różnorodności biologicznej regionu, nie zaplanowano jednak działań zmierzających do osiągnięcia przyjętego celu t w kolejnych opisach i założeniach Osi Priorytetowej Środowisko i Zasoby, a także Priorytetu inwestycyjnego: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych.	inne	Odrzucona	Część zapisów dot. rodzajów przedsięwzięć będzie doprecyzowana na poziomie Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych; w celu koncentracji środków nie przewiduje się odrębnego typu projektu dot. tworzenia dokumentów planistycznych.
488	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>Obecny zapis: W celu utrzymania równowagi przyrodniczej wspierane będzie tworzenie centrów ochrony bioróżnorodności w oparciu o gatunki rodzime oraz zapewnienie niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną siedlisk przyrodniczych i gatunków. Umożliwiona będzie realizacja projektów dot. wykorzystania i udostępnienia lokalnych zasobów przyrodniczych m.in. na cele turystyczne (np. tereny wypoczynkowe, ścieżki rowerowe, ścieżki konne).</p> <p>Zmienić na: W celu utrzymania równowagi przyrodniczej wspierane będzie również tworzenie centrów ochrony bioróżnorodności w oparciu o gatunki rodzime, a także działania z zakresu ochrony ex situ oraz in situ gatunków chronionych, reintrodukcji gatunków, budowy centrów przetrzymywania gatunków CITES i ośrodków rehabilitacji zwierząt oraz budowy lub rozbudowy obiektów dla zwierząt i roślin w ogrodach zoologicznych lub w ogrodach botanicznych.</p>	136	136	W założeniach do Regionalnego programu operacyjnego woj. dolnośląska wskazuje się na konieczność podjęcia działań zmierzających do zapewnienia właściwego stanu ochrony siedliskom przyrodniczym oraz gatunkom w celu zachowania różnorodności biologicznej regionu, nie zaplanowano jednak działań zmierzających do osiągnięcia przyjętego celu t w kolejnych opisach i założeniach Osi Priorytetowej Środowisko i Zasoby, a także Priorytetu inwestycyjnego: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych.	inne	Odrzucona	W RPO WD będą mogły być finansowane projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony bioróżnorodności w oparciu o gatunki rodzime (np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, itp.) jak również dot. infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych). Pozostała interwencja w tym zakresie na poziomie kraju

489	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>Obecny zapis: Preferowane będą projekty: - wynikające z Programu Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego; -realizowane na terenach cennych przyrodniczo i turystycznie; - wynikające z właściwych planów opieki nad zabytkami; - poprawiające dostęp osób niepełnosprawnych do obiektów zabytkowych</p> <p>Zmienić na: Preferowane będą projekty: - wynikające z Programu Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego; -realizowane na terenie obszarów chronionych oraz cennych przyrodniczo i turystycznie; - wynikające z dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych; - wynikające z właściwych planów opieki nad zabytkami; - poprawiające dostęp osób niepełnosprawnych do obiektów zabytkowych.</p>	137	137	Uwaga stanowiąca konsekwencje wcześniejszych proponowanych przez tut. Dyrekcję zmian.	inne	Częściowo uwzględniona	Uwaga uwzględniona w zakresie przeformułowanie preferencji: „realizowane na terenach cennych przyrodniczo i turystycznie;” na „realizowane na terenie obszarów chronionych oraz cennych przyrodniczo i turystycznie;”.
490	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>Proponuje się dodanie dodatkowych wskaźników: - powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie których zrealizowano działania objęte dofinansowaniem (w ha); - liczba wytworzonych dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych (w szt.)</p>	137	137	Wprowadzenie dodatkowych wskaźników oceny efektywności działań finansowanych w ramach RPO w postaci powierzchni obszarów prawnie chronionych oraz ilości dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych umożliwi ocenę skali działań oraz ich efektów podjętych na terenie województwa w zakresie zapewnienia ochrony różnorodności biologicznej regionu.	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
491	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>W projekcie RPO województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 nie uwzględniono przedsięwzięć związanych z bezpieczeństwem. W związku z powyższym wnoszę o uwzględnienie w przedmiotowym programie poniższego priorytetu. PRIORYTET INWESTYCYJNY: . ZADANIE: przedsięwzięcia z zakresu organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania skutków katastrof oraz doposażenia jednostek ratowniczych: - zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych; - zakup sprzętu do usuwania skutków katastrof; - remonty, rozbudowa i budowa budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. BENEFICJENCI: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; jednostki OSP</p>	131	140	Ochotnicze Straże Pożarne stanowią podstawowy element systemu reagowania i ratownictwa w razie wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Do głównych zadań tych jednostek należą działania w razie wystąpienia zagrożeń spowodowanych siłami przyrody lub działalnością człowieka, w tym zdarzeń drogowych, klęsk żywiołowych, poważnych awarii oraz skażenia chemicznego i ekologicznego. Jednostki te znajdują się w większości miejscowości, w tym wiejskich, stąd niejednokrotnie stanowią pierwszą możliwą pomoc dla poszkodowanych. Doposażenie regionalnych OSP pozwoli jeszcze większej liczbie tych jednostek wejść do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
492	Oś 4 Środowisko i zasoby	W kierunkach wsparcia, w ostatnim akapicie, w miejsce zapisu „Wspierane będą także” wstawić zapis „Również w aglomeracjach powyżej 10 tys. RLM wyznaczonych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych wspierana będą także”	134	134	Nieczelność zapisu kierunku wsparcia budzi wątpliwości, co do możliwości realizacji inwestycji wodociągowej w miastach.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Wsparcie dla aglomeracji powyżej 10 tys. RLM - na poziomie krajowym
493	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>W kierunkach wsparcia zmienić brzmienie akapitu z: „Dofinansowane będzie wyposażenie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody przyczyniające się do czynnej ochrony przyrody.” na: „Dofinansowane będzie wyposażenie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody oraz zagospodarowanie parków miejskich przyczyniające się do czynnej ochrony przyrody.”</p>	136	136	Wprowadzony zapis ogranicza inwestycje w zagospodarowaniu przestrzeni parków miejskich. Założenia Krajowej Polityki Miejskiej do roku 2020 wskazują na ważność działań związanych z poprawą stanu środowiska miejskiego. Wskazują na problem degradacji środowiska przyrodniczego oraz utratę znaczenia miejsc rekreacyjnych, zanieczyszczenia powietrza i gleby.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Parki miejskie mogą uzyskać dofinansowanie w pkt: projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony bioróżnorodności w oparciu o gatunki rodzime (np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, itp.)
494	Oś 4 Środowisko i zasoby	Z preferencji wykreślić punkt „wynikające z Programu Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego”.	137	137	Preferencja wynikająca z Programu Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego. znacznie zawęży obszar interwencji. Zastosowanie zapisów tego programu spowoduje wyłączenie obszarów miejskich, co jest sprzeczne z głównym kierunkiem nowej perspektywy finansowej związanej ze wsparciem obszarów miejskich. W priorytecie „Ochrona i udostępnienie zasobów przyrodniczych i kulturowych” powinien być przeniesiony akcent ważności z turystyki na rekreację i spędzenie wolnego czasu w miastach.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
495	Oś 4 Środowisko i zasoby	Objęcie firm świadczących usługi na rzecz Lasów możliwością uzyskania wsparcia w zakupie nowoczesnych innowacyjnych technologii w tym maszyn do pozyskania i zrywki drewna jak i maszyn do pozyskania przerobu biomasy ze środków pomocowych w ramach R.P.O. dla województwa Dolnośląskiego w latach 2014-2020.	97	140	Firmy świadczące usługi związane z Leśnictwem (PKD 02.40.Z) są ze swej natury Małymi i Średnimi Przedsiębiorstwami i wykluczenie naszych firm z dofinansowań ich w ramach RPO. jest bardzo krzywdzące. W Osi Środowisko i Zasoby zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i do zrywki drewna jak i maszyn do pozyskania i przerobu biomasy wpłynie na nowoczesne niskoemisyjne wykorzystanie środowiska i będzie miało wpływ na ochronę bioróżnorodności i zrównoważony rozwój regionu. Wszystkie moje uwagi są zgodne z głównym celem programu - Wzrost Konkurencyjności Dolnego Śląska zapewniający poprawę poziomu życia jego mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
496	Oś 4 Środowisko i zasoby	Czy zapis na stronie 134 należy rozumieć, że również gminy z aglomeracji do 2 tys. RLM będą brane pod uwagę przy dofinansowaniu. Co z gminami, które nie są ani w małej ani w dużej KPOŚK. Z tego zapisu wynika że są pominięte.	133	135	Gminy w nowej perspektywie na lata 2014-2020 w ramach PROW nie będą mogły korzystać z zadań gospodarki wodno-ściekowej.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
497	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>Kierunki wsparcia Gospodarka wodno-ściekowa (PI 6.2) Proponuje się uwzględnić w kierunkach wsparcia również projekty: •realizowane w ramach formuły Partnerstwa Publiczno Prywatnego, •raz te dla których wyposażenie miejscowości w zbiorcze systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych jest ekonomicznie bądź technicznie nieuzasadnione, a panujące warunki wodno-gruntowe uniemożliwiają posadowienia w tych miejscach przydomowych oczyszczalni ścieków z uwagi na panujące na danym obszarze warunki hydrogeologiczne (wysoki poziom wód gruntowych).</p>	134	134	Możliwość realizacji projektów przy współdziałaniu partnerstwa publiczno prywatnego, przy jednoczesnym pozyskaniu dodatkowych środków finansowych w ramach RPO otwiera przed JST nowe perspektywy i możliwości realizacji inwestycji, które z uwagi na duże koszty nie byłaby możliwe do realizacji. Ponadto proponuje się o uwzględnienie wskazanej kwestii w dokumentach programowych, w tym w uszczegółowieniu RPOWD, czy też odrębnych przepisach prawa. Chcąc wypełnić zobowiązania akcesyjne oraz wypełnić zapisy dyrektyw unijnych w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej nie należy ograniczać, a wręcz stworzyć warunki do realizacji inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe kierunki wsparcia zostaną określone w dokumentach wdrożeniowych np.. W Uszczegółowieniu RPO.
498	Oś 4 Środowisko i zasoby	Proponujemy dopisać do katalogu potencjalnych beneficjentów: "Organizacje badawcze i konsorcja naukowe"	118	134	Nieograniczanie dostępu organizacjom badawczym, rozumianym zgodnie z prawem wspólnotowym w tym dotyczącej pomocy publicznej. Organizacja badawcza jest podmiotem (prawa publicznego lub prywatnego) takim jak wyższa uczelnia lub instytut naukowo-badawczy, niezależnie od jego statusu prawnego lub sposobu finansowania, który spełnia warunki w rozumieniu art. 30 pkt 1 rozporządzenia Komisji nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. Nowe systemowe rozwiązania wymagają współpracy w ramach konsorcjów naukowych.	środowisko naukowe	Uwzględniona	

499	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>Proponujemy uwzględnić w opisie priorytetu inwestycyjnego: Poprawa efektywności energetycznej w budynkach to także systemy inteligentnej wentylacji. Systemy takie obejmują monitoring jakości powietrza wewnątrz budynków (w szczególności poziom dwutlenku węgla) pozwalający na takie sterowanie układami klimatyzacyjno-wentylacyjnymi aby zapewnić czystość i świeżość powietrza przy minimalizacji zużywanej energii.</p> <p>Proponujemy dopisać do kierunków wsparcia : Ponadto wspierane będą działania mające na celu tworzenie i uruchamianie systemów (także demonstracyjnych) monitorujących jakość powietrza wewnątrz budynków, w szczególności poziom dwutlenku węgla i tlenu.</p>	121	122	Systemy wentylacji i klimatyzacji są obecne w większości powstających budynków. Utrzymywanie dobrej jakości powietrza wymaga dużej ilości energii, która często wykorzystywana jest nieefektywnie (np. poprzez wielokrotną wentylację przestrzeni, która tego nie wymaga). Monitorowanie jakości powietrza staje się w takim przypadku elementem kluczowym w procesie zwiększania efektywności energetycznej instalacji wentylacyjnej. Systemy monitorowania obejmować powinny zarówno czujniki jak i proces zbierania danych (np. z wykorzystaniem technologii bezprzewodowych). Istotnym aspektem jest także zwiększanie świadomości społecznej. Osoby przebywające wewnątrz budynków często nie zdają sobie sprawy z faktu, że odczuwane przez nie senność oraz problemy z koncentracją mogą być wynikiem wzrostu poziomu CO2 w powietrzu. Z drugiej zaś strony koszty energii (finansowe i ekologiczne) powinny zachęcać do optymalizacji systemów wentylacji.	środowisko naukowe	Uwzględniona	
500	Oś 4 Środowisko i zasoby	Ze względu na konieczność koordynowania zadań związanych z adaptacją do zmian klimatu i niwelowania negatywnych skutków zmian klimatycznych także z poziomu regionu Dolnego Śląska, sugerujemy żeby w ramach kierunków wsparcia priorytetu 4.5 została powołana regionalna platforma implementacji zielonych technologii	123	124	Działania związane z wyzwaniem opisanym w strategii niskoemisyjnej, muszą być realizowane na dużą skalę. Wdrażaniem działań w ramach realizacji strategii niskoemisyjnych, zajmują się koordynujące Agencje UE. Jedyną Agencją UE w tym obszarze, funkcjonującą na terenie Polski jest Regionalny Klimatyczny Wzrost Wiedzy i Innowacji na lata 2014-2020. Jego Dolnośląski koordynator posiada dostęp do portfela projektów z zakresu edukacji, innowacji i przedsiębiorczości oraz unikatowych rozwiązań dedykowanych samorządom i JST. Realizowane są projekty, wdrażające strategię niskoemisyjną dla miast i JST w zakresie budynków, sieci elektroenergetycznych i transportu publicznego na poziomie europejskim	środowisko naukowe	Odrzucona	W chwili obecnej w PI 4.5 nie przewiduje się działań innych niż infrastrukturalne, natomiast w PI 4.3 na poziomie krajowym przewiduje się ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego i mieszkaniowego w zakresie efektywności energet. i OZE - jako projekt systemowy
501	Oś 4 Środowisko i zasoby	Propozycja projektu systemowego umożliwiającego wsparcie dla przedsiębiorstw optymalizujących gospodarkę odpadami, na zasadzie wymiany odpadów pomiędzy poszczególnymi jednostkami celem ich dalszego zagospodarowania	131	133	Mechanizm tego typu projektów został wdrożony na poziomie europejskim. System Industrial Symbiosis działa od kilkunastu lat w Europie, Ameryce i Azji. Model projektu systemowego mógłby być realizowany w ramach dużego projektu UMWD.	środowisko naukowe	Odrzucona	Projekt RPO określa ogólne kierunki wsparcia, które będą mogły otrzymać dofinansowanie.
502	Oś 4 Środowisko i zasoby	We wstępnym akapicie osi priorytetowej 4 „środowisko i zasoby” określono, że obejmują one także żywność, proponujemy dopisanie w priorytecie inwestycyjnym: „badań jakości żywności”.	131	131	Z uwagi na duże zapotrzebowanie i nacisk na zdrową żywność, tzw. produkty bio i eko, pożądanym jest aby wesprzeć działania skupiające się na badaniach jakości oferowanych produktów spożywczych w naszym regionie. Działania skierowane na ekspozycję produktów regionalnych na rynku krajowym i zagranicznym, będą miały również przełożenie na promocję i zwiększenie znaczenia obszarów z zakresu turystyki, co stanowi główny składnik priorytetu inwestycyjnego PI 6.3 i PI 6.4 (ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych). Badania w zakresie zdrowej żywności mogą przyczynić się do rozwoju marki produktów regionalnych, które poparte odpowiednimi certyfikatami będą mogły konkurować z najbardziej rozpoznawalnymi znakami towarowymi producentów	środowisko naukowe	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków w Programie nie planuje się wspierania tego typu przedsięwzięć
503	Oś 4 Środowisko i zasoby	w „kierunkach wsparcia” proponujemy uwzględnienie nowoczesnych metod badań jakości wody w przydomowych oczyszczalniach ścieków i ich wpływu na jakość wód	134	134	W przypadkach terenów objętych kanalizacją, prowadzone są prace związane z kontrolą jakości, które w sposób ciągły monitorują i sygnalizują odstępstwa od przyjętych norm w czystości wody. Ważnym czynnikiem rozwoju w tym obszarze jest nastawienie na wysoką jakość wód nie tylko z ujęcia dla mieszkańców ale także akwenów i rzek Dolnego Śląska. W związku z tym niezbędna jest możliwość dofinansowania nowoczesnych metod badań czystości przydomowych oczyszczalni. W PI 6.2. nie uwzględniono monitoringu ani działań związanych z wprowadzaniem innowacyjnych rozwiązań na rzecz poprawy czystości wód i akwenów wodnych.	środowisko naukowe	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków w Programie nie planuje się wspierania tego typu przedsięwzięć
504	Oś 4 Środowisko i zasoby	Uwzględnienie zadania budowy zbiornika retencyjnego na Kaczawie	38	40	Funkcja przeciwpowodziowa, a także zwiększenie atrakcyjności turystycznej Pogórza Kaczawskiego. Powodzie i podtopienia w rejonie Wojcieszowa, Świerzawy, Złotorii występują bardzo często.	osoba fizyczna	Odrzucona	W RPO WD nie wpisuje się konkretnych projektów, Program jest ogólny o znaczeniu staretegnym dla całego regionu.
505	Oś 4 Środowisko i zasoby	Gmina Ząbkowice Śląskie w ramach konsultacji Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 - 2020 zwraca się z uprzejmą prośbą o wprowadzenie specjalnego mechanizmu finansowania inwestycji polegających na budowie ścieżek rowerowych. Z zadowoleniem odbieramy możliwości pozyskania środków finansowych na realizację tego typu projektów. Jednakże biorąc pod uwagę skalę zapotrzebowania na infrastrukturę rowerową w naszym Województwie oraz lata zaniechań w tym zakresie wnioskujemy o wprowadzenie tego typu zadań jako priorytetowych dla rozwoju turystyki i rekreacji.	136	137	Budowa ścieżek rowerowych jest to niezwykle ważny aspekt rozwoju turystycznego Ziemi Ząbkowickiej. Ich powstanie nie tylko spowoduje rozwój turystyki rowerowej, ale także zwiększy bezpieczeństwo ruchu drogowego. Objęcie siecią ścieżek rowerowych najważniejszych atrakcji turystycznych da dodatkowy impuls do ich rozwoju. W okresie zimowym zaś ścieżki rowerowe można bez większych nakładów finansowych przystosować do narciarstwa biegowego co pozwoli na użytkowanie wybudowanej infrastruktury przez cały rok.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe kierunki wsparcia zostaną określone w dokumentach wdrożeniowych np.. W Uszczegółowieniu RPO.
506	Oś 4 Środowisko i zasoby	Zakłady Usług Leśnych jako małe i średnie przedsiębiorstwa winny być objęte dotacjami na zakup maszyn wielooperacyjnych do pozyskania i zrywki drewna oraz pozyskania biomasy	97	140	Powyższe inwestycje wpłyną na wyrównanie szans naszych firm w przetargach na usługi z firmami z województw ościennych, które mają dostęp do tych środków, dotyczy to również firm z krajów starej UE. Ponadto wyżej wymieniony sprzęt zwiększy bezpieczeństwo pracy(wyeliminuje wypadki przy pracy w dziale pozyskanie drewna). Natomiast maszyny do pozyskania biomasy przyczynią się do wzrostu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Inwestycje te zwiększą zatrudnienie osób ze środowisk wiejskich a zatem będą efektywną walką z bezrobociem	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie zakupu maszyn w Osi 1, natomiast dot. biomasy - w Osi 3.
507	Oś 4 Środowisko i zasoby	Dotyczy części diagnostycznej projektu RPO: największe zagrożenie powodziowe – wskazano Sudety Zachodnie i Kotlinę Żytawską – wg badań IMiGW największa ilość powodzi od 1945 r. wystąpiła w trójrzeczu Nysa, Kwisa, Bóbr – 70, tj. więcej niż 1 w każdym roku.	39	39	Dotyczy części diagnostycznej str. 39 - nakazuje zintensyfikowanie wszelkich działań objętych RPO na obszarze wskazanego trójrzecza.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Trójrzecze Nysa Kwisa i Bóbr należy do Sudetów Zachodnich. Na stronie www.kzgw.gov.pl "Wstępna ocena ryzyka powodziowego" mapa potwierdza zapisy ujęte na str.38-39 RPO WD.
508	Oś 4 Środowisko i zasoby	Dotyczy części diagnostycznej projektu RPO: dlaczego wśród rodzajów turystyki aktywnej nie ma np. kajaków, nart itd.;	41	41	Dotyczy części diagnostycznej projektu RPO.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
509	Oś 4 Środowisko i zasoby	Dotyczy części diagnostycznej projektu RPO: „Wytyczne kierunkowe do kształtowania sieci drogowej i kolejowej w województwie dolnośląskim” od kilku już lat zaklinają rzeczywistość; powiaty polkowicki i bolesławiecki zrealizowały bądź są na ukończeniu realizacji drogi od Bolesławca do Polkowic i Lubina; niech przykładem będzie też przebieg drogi krajowej nr 12 od Leszna – Głogowa – gdzie brak drugiego mostu na Odrze – Szprotawy – do drogi 297 i dalej do Bolesławca – gdzie brak mostu na Bobrze w ciągu drogi krajowej nr 94; w szerszym kontekście – jesteśmy właśnie po decyzjach Unii Europejskiej, które można określić jako upośledzenie III paneuropejskiego korytarza transportowego – nie trzeba tego rozwijać	47	47	Dotyczy części diagnostycznej projektu RPO.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	

510	Oś 4 Środowisko i zasoby	Przeznaczenie w latach 2014 – 2020 większych środków na ochronę obszarów Natura 2000 i skuteczniejsza ich ochrona na terenie powiatu ząbkowickiego. Promowanie szlaków krajobrazowych, szlaku cysterskiego na Dolnym Śląsku, rewitalizacja średniowiecznej i zabytkowej zabudowy tego regionu.	135	139	Przeznaczenie w latach 2014 – 2020 większych środków na ochronę obszarów Natura 2000 i skuteczniejsza ich ochrona na terenie powiatu ząbkowickiego. Promowanie szlaków krajobrazowych, szlaku cysterskiego na Dolnym Śląsku, rewitalizacja średniowiecznej i zabytkowej zabudowy tego regionu.	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
511	Oś 4 Środowisko i zasoby	sektor mieszkaniowy w dużej mierze to "bloki z wielkiej płyty"- należy uzupełnić o obszary zdegradowane zabudowane budynkami mieszkalnymi przedwojennymi, wyłączone z remontów do których należy obszar gminy Malczyce i Malczyc ale chyba nie tylko, oraz o obszary peryferyjne miast i miasteczek.	121	121	Koncentracja tylko na budynkach "wielkiej płyty" wyłącza z z priorytetu budynki z zabudowy wiejskiej przedwojenne nie remontowane od 50-60 lat wymagające kompleksowego remontu oraz budynki położone w miastach na obrzeżach peryferyjnych gdzie nie obowiązują żadne LPR, ZIT-y. Do chwili obecnej te zasoby mieszkaniowe nie posiadają atrakcyjnych źródeł dofinansowania w celu kompleksowego dostrooswania ich do wymogów Unii. W wiekszości zamieszkuje je osoby starsze, bezrobotne, młodzież ucząca się.	inne	Uwzględniona	
512	Oś 4 Środowisko i zasoby	W zdaniu „ Różnorodność biologiczna Dolnego Śląska stanowi kapitał, którego za-chowanie w dobrym stanie stanowi determinantę zrównoważonego rozwoju ...” słowo „determinantę” zamienić na „warunek”	135	135	Bardziej stosowne i zrozumiałe w kontekście różnorodności biologicznej i zrównowa-żonego rozwoju.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
513	Oś 4 Środowisko i zasoby	Bardziej stosowne i zrozumiałe w kontekście różnorodności biologicznej i zrównowa-żonego rozwoju.	135	135	Dotychczasowe doświadczenie wykazuje, że takie łączenie priorytetów skutkuje ku-mulacją środków na jednym z priorytetów, w tym przypadku na zasobach kulturo-wych, choćby dlatego, że wnioski dotyczące zasobów kultury są łatwiejsze w przygo-towaniu i realizacji. W efekcie bioróżnorodność, jak priorytet bardziej wymagający w zakresie ochrony, będzie pomijany we wsparciu.	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
514	Oś 4 Środowisko i zasoby	W Kierunki wsparcia po słowach „ścieżki konne.” Dodać zdanie „Wspierane będą tyl-ko takie działania, które nie będą stanowiły zagrożenia dla obszarów chronionych.”	136	136	W Kierunki wsparcia po słowach „ścieżki konne.” Dodać zdanie „Wspierane będą tyl-ko takie działania, które nie będą stanowiły zagrożenia dla obszarów chronionych.”	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Z założenia osi tylko takie działania będą mogły być podejmowane (wynika to z opisu)
515	Oś 4 Środowisko i zasoby	Do Wskaźniki produktu dla EFRR dodać wskaźniki dotyczące ochrony bioróżnorod-ności, np.: obszary wskazane do objęcia ochroną, powierzchnia obszarów chronio-nych objęte wsparciem	137	138	Do Wskaźniki produktu dla EFRR dodać wskaźniki dotyczące ochrony bioróżnorod-ności, np.: obszary wskazane do objęcia ochroną, powierzchnia obszarów chronio-nych objęte wsparciem	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Na poziomie RPO zaleca się stosowanie ograniczonej liczby wskaźników. Będzie ona poszerzona w Uszczegółowieniu RPO.
516	Oś 4 Środowisko i zasoby	Priorytet inwestycyjny: Gospodarka odpadami (PI 6.1) [str.131] Proponujemy jako wskaźnik rezultatu zastosować wskaźnik GUS: „Czynne składowiska odpadów, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne” Rok bazowy 2011, wartość bazowa 42 , Źródło danych – GUS (por.BDL http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=983364&p_token=0.515870597679168 Ew. „Powierzchnia czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne” Rok bazowy 2011, wartość bazowa 200,6ha , Źródło danych – GUS (por.BDL http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=983364&p_token=0.515870597679168	131	139	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Odrzucona	Wskaźniki dotyczą zbyt niskiego poziomu hierarchii postępowania z odpadami.
517	Oś 4 Środowisko i zasoby	1. "i remontowania starych potrzebne są zachęty" brak uszczegółowienia jak zachęty mogą wpłynąć na przyjęcie wniosku do realizacji np. termomodernizacja budynku, uproszczenie procedur w weryfikacji wniosku,pomoc bezzwrotna dla podmiotów właścicielskich przy Małych Wspólnotach. Zwłaszcza Małe Wspólnoty 4-5,6,7 lokali pozostawione bez wsparcia przez cały okres powojenny nie są w stanie udźwignąć remontu kapitalnego budynku. A taki w chwili obecnej należy wykonać aby budynek i infrastruktura nie ulegała degradacji. Przy termomodernizacji będzie remontowanych dach, klatka schodowa z instalacją elektryczną, otoczenie budynku- przy tak kompleksowym podejściu wnioski dla tych wspólnot mieszkaniowych winny BYĆ BEZZWROTNE dla termomodernizacji a Wspólnoty pokrywają pozostałe remonty.	121	121	Budynki Wspólnot Mieszkaniowych nie tylko z obszarów wiejskich ale w miastach i miasteczkach pozostawiono samych sobie- tj problemy remontowe nie były dostrzegane przez dotychczasowego właściciela, Gminę, inny podmiot właścicielski, bo nie był to cel nadrzędny w strategii województwa. W chwili obecnej gdy emisja zanieczyszczeń jest znacznie ograniczana jest to najważniejszy priorytet, który będzie generował zyski dla Środowiska nie tylko tej wspólnoty ale najbliższego i dalszego otoczenia. Bezzwrotna pomoc za remont termomodernizacyjny przy kompleksowym remoncie pozwoli zachęcić wspólnotę do podjęcia uchwał i składanie wniosków dla takich remontów celem wykorzystania środków Unijnych	inne	Uwzględniona	
518	Oś 4 Środowisko i zasoby	2."Ważną rolę maja do odegrania standardy minimalne" - mamy na uwadze to cenne stwierdzenie określają je Polskie Normy które nota bene zostały wycofane z użytkowania chyba w tym miejscu lub w innym dokumencie lub współpracując z DOIIB (Izba Inżynierska we Wrocławiu) lub z innymi organizacjami technicznymi zostaną ujednolicone i ściśle określone.	121	121	Podstawą działań w sektorze remontowym termomodernizacyjnym sa standardy minimalne ale czy tylko niejednokrotnie to muszą być standardy maksymalne bo przy takim określonym procesie technologicznym możliwe do osiągnięcia sa niezbędne aby osiągnąć założony cel. Pozwalają weryfikować wnioski w momencie powstawania.	inne	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
519	Oś 4 Środowisko i zasoby	"dotyczące wymiany oświetlenia " należy dodać taki zakres remontowy jak- wymiana pokrycia dachu z paroizolacją - bo tp jest również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska i jeden z elementów termomodernizacji	122	122	W budynkach zdekapitalizowanych a budynki wielolokalowe i małych wspólnot to w 90% dekapitalizacja obiektu i konieczność odtworzenia nie tylko termomodernizacji ale remontu poczynając od dachu który jest najważniejszym elementem konstrukcyjnym i zmniejszającym straty ciepła	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem ogólnym pokazującym tylko kierunki wsparcia, działania a nie konkretne inwestycje. Szczegółowe typy działań zostaną przedstawione w uszczegółowieniu Programu.
520	Oś 4 Środowisko i zasoby	Działalność w gospodarce odpadami oprócz przetwarzania i zagospodarowania odpadów obejmuje także ich odbiór i transport do Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK). W związku z tym, aby system gospodarki odpadami w województwie dolnośląskim był spójny i gwarantował sprawność funkcjonowania konieczna jest rozbudowa/budowa baz transportowo - magazynowych posiadających wyposażenie umożliwiające odbieranie odpadów komunalnych oraz zapewnienie odpowiednie usytuowanie zgodne z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami WD 2012. Wsparcie także tego elementu wraz z systemem zagospodarowania odpadów znacząco usprawni wojewódzki system gospodarki odpadami.	131	131	Należy także zwrócić uwagę ,iż działalność w tzw.gospodarce odpadami oprócz przetwarzania i zagospodarowywania odpadów obejmuje także ich odbiór i transport do RIPOK. Kwestie prawnych wymagań w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska, które zakłada, iż podmiot odbierający odpady komunalne winien:- posiadać wyposażenie umożliwiające odbieranie odpadów komunalnych,- zapewniać odpowiednie usytuowanie i wyposażenie bazy magazynowo – transportowej. W związku z tym należy przyjąć, iż w kolejnym etapie budowy systemów gospodarki odpadami w województwie dolnośląskim tj. w latach 2015 – 2020 wymuszona będzie rozbudowa lub budowa nowych baz magazynowo – transportowych, które spełnią nowe, zastrzone wymagania środowiskowe. Sugerujemy zatem, aby przy opracowywaniu nowych programów operacyjnych uwzględnić także w zakresie gospodarki odpadami kwestię rozbudowy	przedsiębiorstwo	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe kierunki wsparcia zostaną określone w dokumentach wdrożeniowych np. w Uszczegółowieniu RPO.
521	Oś 4 Środowisko i zasoby	Kierunki wsparcia: wsparcie otrzymują projekty dot. unieszkodliwiania odpadów powstałych w wyniku klęsk żywiołowych przede wszystkim kompleksowe rozwiązania dla regionów gospodarki odpadami.	132	132	Podczas prowadzenia prac porządkowych i usuwania szkód na terenach, na których wystąpiła powódź powstają odpady, które nie mieszczą się w katalogu odpadów stricte odpadów komunalnych mogących być składowanych na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. W województwie dolnośląskim zgodnie z WPGO WD 2012 nie występuje wystarczająca liczba składowisk zapewniających w rejonach występowania powodzi lub częstych podtopień możliwość ich bezpiecznego składowania. Odpady takie na skutek zalania zmieniły swoje właściwości, w taki sposób, że nie nadają się do przetwarzania w procesach odzysku i unieszkodliwiania występujących w gospodarce odpadami. Budowa kwater umożliwiających bezpieczne składowanie odpadów powstałych w wyniku klęsk żywiołowych (powodzi) w rejonach występowania częstych podtopień i powodzi zagwarantuje gminom niezwłoczne usuwanie odpadów popowodziowych,co w takich sytuacjach jest priorytetem.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Priorytetowe jest podejmowanie działań mających na celu wypełnienie dyrektyw unijnych.

522	Oś 4 Środowisko i zasoby	kierunki wsparcia: Aby system gospodarki odpadami był spójny i gwarantował sprawność funkcjonowania konieczna jest rozbudowa/budowa baz transportowo - magazynowych zapewniających odpowiednie usytuowanie zgodne z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami WD 2012.	132	132	Należy także zwrócić uwagę , iż działalność w tzw. gospodarce odpadami oprócz przetwarzania i zagospodarowywania odpadów obejmuje także ich odbiór i transport do RIPOK. Kwestie prawnych wymagań w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska, które zakłada, iż podmiot odbierający odpady komunalne winien posiadać bazę zapewniającą odpowiednie usytuowanie i wyposażenie. W związku z tym należy przyjąć, iż w kolejnym etapie budowy systemów gospodarki odpadami w województwie dolnośląskim tj. w latach 2015 – 2020 wymuszona będzie rozbudowa lub budowa nowych baz magazynowo – transportowych, które spełnią nowe, zastrzone wymagania środowiskowe. Sugerujemy zatem, aby przy opracowywaniu nowych programów operacyjnych uwzględnić także w zakresie gospodarki odpadami kwestię ich rozbudowy	przedsiębiorstwo	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe kierunki wsparcia zostaną określone w dokumentach wdrożeniowych np. w Uszczegółowieniu RPO.
523	Oś 4 Środowisko i zasoby	Preferencje: preferowane będą projekty: * ramach Regionalnych Instalacji do Przetwarzania Odpadów Komunalnych wskazane w WPGO WD 2012.	132	132	Zgodnie z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami podstawą gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce stają się zakłady zagospodarowania odpadów zwane Regionalnymi Instalacjami Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) , spełniające w zakresie technicznym kryteria najlepszej dostępnej techniki (BAT). Z KPGO wynika, że w ramach regionów wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami gminy są zobowiązane do prowadzenia wspólnej gospodarki odpadami komunalnymi oraz do zapewnienia wybudowania i utrzymania infrastruktury gospodarki odpadami komunalnymi. Prawnie wiążące dla wszystkich na obszarze danego województwa jest określenie regionów gospodarki odpadami komunalnymi oraz wskazanie regionalnych (RIPOK) instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	Rezygnacja z preferencji.
524	Oś 4 Środowisko i zasoby	"Preferencje-projekty kompleksowe - obszar gminy -programy inicjowane przez jst - WYKLUCZA WSPÓLNOTY MIESZKANIOWE DLA KTORYCH JST NIE OPRACUJE PROGRAMU , wprowadzić zapis indywidualnych wspólnot mieszkaniowych	122	122	Uzależnia się pozytywne rozpatrzenie wniosku Wspólnot Mieszkaniowych od działań GMINY która nie wykona programu lub nie chce podpisywać uchwał remontowych- jak zmusić do podpisania uchwał niezbędnych a co dopiero do działań powodujących stworzenie określonego programu	inne	Odrzucona	Taka preferencja nie odrzuca możliwości finansowania projektów inicjowanych przez wspólnoty mieszkaniowe, które są uwzględnione w grupie beneficjentów PI 4.3. Ponadto nic nie stoi na przeszkodzie aby w pogramie gmin ujęte były spółdzielnie mieszkaniowe jako ważny element ograniczania emisji.
525	Oś 4 Środowisko i zasoby	"preferencje - miasta powyżej 20 tys " niesłusznie bo największa emisja zanieczyszczeń jest w małych miejscowościach i wsiach i to NALEŻY ZMIENIĆ NA KORZYŚĆ OBSZARÓW WIEJSKICH gęsto zasiedlonych na obszarze Dolnego śląska	124	124	REdukacja zanieczyszczeń poprzez wdrażanie strategii niskoemisyjnej powinna objąć obszary wiejskie	inne	Odrzucona	Wskazany w priorytecie inwestycyjnym dopuszczalny zakres wsparcia i związane z nim faktyczne przyczynianie się do ograniczania niskiej emisji preferuje większe skupiska ludności, gdzie efekty wsparcia będą bardziej odczuwalne (np.. Wsparcie w zakresie transportu publicznego).
526	Oś 4 Środowisko i zasoby	Proponujemy zmianę zapisu w dziale Preferencje z obecnego: „wskazane w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego 2012” na proponowany: „służące realizacji celów wskazanych w aktualnym Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami”	132	132	Wsparcie obejmuje także zadania związane z usuwaniem azbestu oraz rekultywacją składowisk i brak jest w tych przypadkach konkretnych projektów, które ujęte są w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego 2012. Wskazane są jedynie cele do osiągnięcia. Dlatego też taki zapis klóciłby się z treścią WPGO.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Rezygnacja z preferencji.
527	Oś 4 Środowisko i zasoby	Priorytety przewidują między innymi działania z zakresu ochrony i zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków. Wśród beneficjentów nie przewidziano wspólnot mieszkaniowych, które mogą być właścicielem budynków wpisanych do rejestru zabytków.	135	139	W Gminie Miejskiej Nowa Ruda znaczna liczba zabytków rejestrowych jest własnością Wspólnot Mieszkaniowych, których zasoby finansowe często przekraczają możliwości remontowe, szczególnie budynków zabytkowych.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Wsparcie kierowane będzie tylko do zabytków udostępnianych do zwiedzania i generujących znaczący ruch turystyczny (zabytkowe budynki mieszkaniowe będą mogły być rewitalizowane w PI 9.2)
528	Oś 4 Środowisko i zasoby	1. Proponujemy wyodrębnić specjalną oś priorytetową dla rewitalizacji obszarów miejskich zamiast rozrzucaania tego ważnego tematu po różnych osiach. 2. Należy rewitalizować zasoby mieszkaniowe położone na terenie wyznaczonym przez LPR. 2. Rewitalizacja terenów przemysłowych mogłaby się znaleźć w osi priorytetowej Środowisko i zasoby.	151	154	1. Będzie to niewątpliwie stwarzać duże problemy dla realizacji kompleksowych projektów na terenie strefy wyznaczonej w LPR. 2. Proponujemy aby były to zasoby położone w strefach ochrony konserwatorskiej ale to też nie zawsze będzie spójne z terenem wymagającym interwencji wyznaczony przy opracowaniu LPR. 3. Są to tereny często mocno zdegradowane wymagające rekultywacji.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Układ osi priorytetowych odpowiada celom tematycznym wyznaczonym przez KE. Przyjęta logika programu oraz potrzeba koncentracji tematycznej nie pozwala na dodawanie kolejnych osi priorytetowych.
529	Oś 4 Środowisko i zasoby	Jednym z planowanych kierunków wsparcia będzie realizacja projektów dot. wykorzystania i udostępnienia lokalnych zasobów przyrodniczych m.in. na cele turystyczne (np. tereny wypoczynkowe, ścieżki rowerowe, ścieżki konne). aby w pełni wykorzystać potencjał turystyczny zasobów przyrodniczych należy inwestować w tworzenie lub poprawę istniejącej infrastruktury niezbędnej do poprawnego funkcjonowania ścieżek konnych czy terenów wypoczynkowych.	135	136	W celu pełnego wykorzystania potencjału, który znajduje się w lokalnych zasobach przyrodniczych, konieczne jest inwestowanie w szeroko rozumianą infrastrukturę przyczyniającą się do przystosowania jej m.in. do celów turystycznych. Realizacja projektów, których jednym celem będzie stworzenie np. ścieżki rowerowej czy ścieżki konnej nie będzie rozwiązywała problemów a jedynie tworzyła półprodukt turystyczny. Jedynie projekty kompleksowe przyczynią się do podnoszenia wartości zasobów przyrodniczych, znacząco wpływając na: • poprawę warunków wypoczynku i rekreacji zarówno turystów jak i mieszkańców, • poprawę stanu środowiska naturalnego oraz zachowanie różnorodności biologicznej.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe kierunki wsparcia zostaną określone w dokumentach wdrożeniowych np. w Uszczegółowieniu RPO.
530	Oś 4 Środowisko i zasoby	Dodanie oprócz ścieków komunalnych, także ścieków deszczowe. Chodzi o działania tj. budowa i przebudowa systemów kanalizacji deszczowej i rowów melioracyjnych. Ponadto dla rozwoju terenów inwestycyjnych oprócz zapewnienia odbioru ścieków komunalnych, czy doprowadzenia wody, powinno się też zapewnić inwestorom możliwość odbioru ścieków deszczowych - co często jest pomijane.	134	135	Miasto Wrocław ma w tym zakresie znaczne potrzeby. Pilnie niezbędną jest przebudowa cieku Brochówka wraz z systemem rowów do niej wpadających. Podobnie dotyczy to cieku Mokrzyca.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna nie przewiduje tego rodzaju wsparcia na poziomie regionalnym.
531	Oś 4 Środowisko i zasoby	Cele opisane w ramach osi priorytetowej 4 są nazbyt dokładnie sprecyzowane, co uniemożliwia proponowanie projektów, które są zbieżne z tematyką priorytetu inwestycyjnego, ale wykraczają poza wskazane, ściśle określone ramy.	131	131	Proponuje się stosowanie bardziej ogólnych zapisów. Ponadto, proponuje się wprowadzenie zapisu, że potencjalnymi beneficjentami zadań realizowanych w ramach priorytetów inwestycyjnych osi 4, będą również podmioty gospodarujące zasobem nieruchomości Skarbu Państwa - Prezydent Miasta wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej (o ile oczywiście nie jest to już ujęte w grupie beneficjentów jako jednostki samorządu terytorialnego).	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Cele osi zgodne są z celami UE oraz UP
532	Oś 4 Środowisko i zasoby	Zbyt wąski katalog beneficjentów, uniemożliwia aplikację o środki, części zainteresowanych jednostek.	131	131	Należy rozszerzyć katalog potencjalnych beneficjentów o spółki w 100% gminne.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w uwadze kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów.

533	Oś 4 Środowisko i zasoby	zapisy dotyczące kierunków wsparcia tego priorytetu ograniczają możliwość dofinansowania w latach 2014-2020 projektów z zakresu gospodarki ściekowej realizowanych na terenie aglomeracji powyżej 10 tys. RLM ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych.	133	134	Na terenie województwa dolnośląskiego wyznaczone są 142 aglomeracje, z czego 56 powyżej 10 tys. RLM. Na terenie tych aglomeracji powstaje ok. 92% ścieków z ogólnej ilości ścieków powstających na terenie wszystkich aglomeracji na terenie województwa. Aglomeracje te zamieszkuje ok. 85% mieszkańców wszystkich dolnośląskich aglomeracji. Z powyższego wynika, że na efekt ekologiczny ograniczenia ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód na terenie Dolnego Śląska największy wpływ mają duże aglomeracje. Brak natomiast możliwości dofinansowania zadań planowanych do realizacji na terenie tych aglomeracji w wielu przypadkach uniemożliwi ich wykonanie. W związku z powyższym zapisy dotyczące kierunków wsparcia priorytetu gospodarki wodno-ściekowej powinny dawać możliwość wsparcia przedsięwzięć dotyczących budowy lub modernizacji zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych na terenie wszystkich aglomeracji.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Wsparcie dla aglomeracji powyżej 10 tys. RLM - na poziomie krajowym
534	Oś 4 Środowisko i zasoby	Zbyt ograniczony katalog działań możliwych do dofinansowania w ramach PI 6.3 i PI 6.4.	135	138	Konieczne jest rozszerzenie katalogu przedmiotów wsparcia o wszystkie formy ochrony przyrody, opisanych w art.6 ust.1 ustawy o ochronie przyrody, tj.: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Parki narodowe - wspierane na poziomie krajowym; ponadto mogą być realizowane w RPO WD projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony bioróżnorodności w oparciu o gatunki rodzime (np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, itp.)
535	Oś 4 Środowisko i zasoby	Kierunki wsparcia Gospodarka wodno-ściekowa (PI 6.2) Proponuje się uwzględnić w kierunkach wsparcia również projekty: •Realizowane w ramach formuły Partnerstwa Publiczno Prywatnego, •Dla których wyposażenie miejscowości w zbiorcze systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych jest ekonomicznie bądź technicznie nieuzasadnione, a panujące warunki wodno-gruntowe uniemożliwiają posadowienia w tych miejscach przydomowych oczyszczalni ścieków z uwagi na panujące na danym obszarze warunki hydrogeologiczne (wysoki poziom wód gruntowych).	134	134	Możliwość realizacji projektów przy współudziale partnerstwa publiczno prywatnego, przy jednoczesnym pozyskaniu dodatkowych środków finansowych w ramach RPO otwiera przed JST nowe perspektywy i możliwości realizacji inwestycji, które z uwagi na duże koszty nie byłyby możliwe do realizacji. Ponadto proponuje się o uwzględnienie wskazanej kwestii w dokumentach programowych, w tym w uszczegółowieniu RPOWD, czy też odrębnych przepisach prawa. Chcąc wypełnić zobowiązania akcesyjne oraz wypełnić zapisy dyrektyw unijnych w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej nie należy ograniczać, a wręcz stworzyć warunki do realizacji inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.	osoba fizyczna	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe kierunki wsparcia zostaną określone w dokumentach wdrożeniowych np. w Uszczegółowieniu RPO.
536	Oś 4 Środowisko i zasoby	Preferowane będą projekty: - poprawiające ochronę i zabezpieczenie dziedzictwa kulturowego	137	137	Poprzez rozbudowę bazy lokalowej instytucji ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym archiwów państwowych, zwiększy się ilość materiałów archiwalnych, zgromadzonych w instytucjach dziedzictwa kulturowego oraz poprawie ulegną warunki ich przechowywania i udostępniania mieszkańcom regionu.	inne	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków w Programie nie planuje się wspierania tego typu przedsięwzięć
537	Oś 4 Środowisko i zasoby	Bardzo ważną część zasobu dziedzictwa kulturowego stanowią materiały archiwalne (m.in. dokumenty, fotografie, nagrania dźwiękowe i filmowe, mapy) zgromadzone i przechowywane w sieci archiwów państwowych oraz w innych uprawnionych instytucjach. Zasób ten ciągle się powiększa, gdyż na bieżąco wytwarzane są w podmiotach publicznych i niepublicznych oraz przez osoby prywatne dokumenty stanowiące materiały archiwalne, które docelowo trafią do archiwów państwowych. Głównym przechowawcą materiałów archiwalnych jest sieć archiwów państwowych. Na terenie Dolnego Śląska funkcjonuje Archiwum Państwowe we Wrocławiu z Oddziałami w Kamieńcu Ząbkowickim, Jeleniej Górze, Legnicy i Lubaniu. Razem w ich zasobie przechowywanych jest ponad 23 000 metrów bieżących akt o bezcennej wartości dla badaczy i ogromnym znaczeniu dla kształtowania tożsamości regionalnej.	135	136	Propozycja wprowadzenia niniejszego sformułowania podyktowana jest troską o możliwość skorzystania z Programu przez archiwa państwowe, jako instytucje ochrony dziedzictwa kulturowego. Działania jest związane z niezadowalającą sytuacją lokalową Archiwum Państwowego we Wrocławiu, które podejmuje zabiegi na rzecz poprawy warunków przechowywania zasobu archiwalnego we Wrocławiu i oddziałach. W trakcie wymienionych działań rozważana jest między innymi koncepcja budowy nowej siedziby Archiwum, spełniającej najwyższe standardy budownictwa archiwalnego w świecie.	inne	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków w Programie nie planuje się wspierania tego typu przedsięwzięć
538	Oś 4 Środowisko i zasoby	Priorytet inwestycyjny 6.1 Gospodarka odpadami Obecny zapis : Preferowane będą projekty: - wskazane w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012; zamienić na: - wskazane w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego W preferencjach wskazano na projekty wskazane w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012, czyli planowane instalacje regionalne do zagospodarowania odpadów komunalnych, które do dnia 31 grudnia 2011 r. uzyskały decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach lub decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (zamieszczone w rozdziale Regiony gospodarki odpadami komunalnymi). Należy rozważyć czy taka preferencja jest właściwa, bowiem projekty te niekoniecznie muszą być lepiej przygotowane technicznie niż projekty, które zostaną opracowane i uzyskają decyzje środowiskowe po 1.01.2012.	132	132	Opiniując RPO WD na lata 2014-2020 nie są znane żadne orientacyjne terminy naborów projektów i projekty poza programem (WPGO) nie uzyskują preferencji, a projekty wskazane w programie (stan na 31.12.2011r), mogą się zdezaktualizować. Do rozważenia: czy już w samym programie zapisywać wskazywać na preferencje zamieszczenia w Wojewódzkim Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012, czy też preferencje pozostawić do uszczegółowienia na poziomie Szczegółowego Opisu Priorytetów (tzw. Uszczegółowienie). Uwaga wynika z doświadczeń z wdrażania RPO 2007-2013 np. braku możliwości realizacji projektów w związku z kryterium dotyczącym Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych z okresu 2007-2013.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
539	Oś 4 Środowisko i zasoby	W związku z przesunięciem w czasie projektu O. W. wnoszę się o ujęcie jego zmienionej formy jako strategicznego dla Regionu. W skrócie przedsięwzięcie inwestycyjne swoim zakresem obejmuje: 1.budowę budynku; składającego się w części naziemnej z dwóch części mieszczących następujące zespoły funkcjonalne: sale prób, szycie i przechowywanie kostiumów, pomieszczenia administracyjne, garderoby artystów z zapleczem san.-soc., pomieszczenia soc., gosp. i tech., sale ekspozycyjne - wystawiennicze z zapleczem, przygotowywanie i przechowywanie dekoracji i rekwizytów, hol manewrowy podziemny z miejscami postojowymi na czas trwania przedstawień. 2.budowę dróg pożarowych i dojazdowych, chodników, placów pieszych i pozostałych elementów zagospodarowania terenu. 3.budowę infrastruktury technicznej dla obsługi budynku – sieci. 4.wyposażenie budynku w niezbędne media i instalacje.5.Prace w zabytkowym budynku O.W.6.montaż niezbędnego wyposażenia.7.inne.	131	139	Zgodnie z decyzją Zarządu Województwa o przesunięciu w czasie realizacji inwestycji pod nazwą „Rozbudowa...”, O.W. posiada ważne pozwolenie na budowę. Z uwagi na zmianę zakresu rzeczowego min. rozszerzenie o prace w części zabytkowej obiektu Opery Wrocławskiej wymagane będzie uzyskanie pozwolenia zamiennego. Turystyka stanowi jeden z istotnych filarów rozwoju społecznego i gospodarczego regionu ze względu na atuty Dolnego Śląska w tym walory krajobrazowe i kulturowe. O. W. funkcjonuje w zabytkowym obiekcie posiadającym niewielkie możliwości przebudowy i dostosowania do rzeczywistych potrzeb i przepisów prawa. Poprawienie i polepszenie dostępności do oferty kulturalnej/działalności edukacyjnej Opery będzie wynikiem poprawy stanu istniejącego obiektu kultury oraz jego wyposażenia technicznego a także powiększeniem o nowe zespoły funkcjonalne. Z uwagi na ograniczoną ilość miejsca zostanie przesłana wraz z pismem przewodnim fiszka projektu.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	W Programie nie zamieszcza się listy projektów kluczowych. Określa on ogólne kierunki wsparcia.
540	Oś 4 Środowisko i zasoby	Proponujemy dopisanie do wiersza tabeli: „Kierunki wsparcia”: Dofinansowane będzie wyposażenie parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody przyczyniające się bezpośrednio do czynnej ochrony przyrody a także instytucje podejmujące ochronę „ex situ”. W celu utrzymania równowagi przyrodniczej wspierane będzie tworzenie centrów ochrony bioróżnorodności w oparciu o gatunki rodzime i inne wymagające ochrony gatunkowej.	137	137	ZOO Wrocław poprzez swoją działalność propaguje ideę ochrony bioróżnorodności. ZOO jest zaangażowane w ochronę przyrody poczynając od hodowli „ex situ” gatunków zagrożonych poprzez badania naukowe, szerzenie idei proekologicznych, po ochronę „in situ” i reintrodukcję rozmnożonych okazów do ich środowiska naturalnego. Wrocławskie Zoo zajmuje się ochroną gatunkową nie obejmującą jedynie gatunków rodzimych, działa o wiele szerzej.	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Wskazane wsparcie dofinansowane na poziomie krajowym
541	Oś 4 Środowisko i zasoby	Należy wprowadzić wśród beneficjentów spółki prawa handlowego.	136	136	Mając na uwadze fakt, iż PI 6.3 i 6.4 odnosi się do projektów dotyczących wykorzystania i udostępnienia zasobów przyrodniczych m.in. na cele turystyczne oraz fakt, że wrocławskie zoo jest obecnie spółką, zasadne byłoby rozszerzenie katalogu beneficjentów.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Obecny zapis: podmioty prowadzące działalność gospodarczą mieści w sobie również spółki.

542	Oś 4 Środowisko i zasoby	Brak możliwości budowy infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenach, gdzie nie zostały wyznaczone aglomeracje.	134	134	Problem braku infrastruktury wodno-kanalizacyjnej występuje również na terenach, gdzie nie jest wyznaczona aglomeracja. Brak możliwości pozyskania środków w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 jak i w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 spowoduje, że gminy z uwagi na brak środków finansowych nie będą podejmować inwestycji w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej, zmierzających do ochrony środowiska naturalnego.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Zgodnie z wytycznymi z MIR - priorytetowe będzie wypełnienie wymagań dyrektyw unijnych w tym zakresie - zgodnie z KPOŚK
543	Oś 4 Środowisko i zasoby	Brak zapisów dotyczących wsparcia inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi. ZADANIE: przedsięwzięcia z zakresu organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania skutków katastrof oraz wyposażenia jednostek ratowniczych: - zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych; - zakup sprzętu do usuwania skutków katastrof; - remonty, rozbudowa i budowa budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. BENEFICJENCI: jst, ich związki i stowarzyszenia; jednostki OSP. Brak zapisów dotyczących wsparcia w kierunku ochrony przeciwpowodziowej. W tym przeznaczenia środków na remont, modernizację, odbudowę wałów przeciwpowodziowych; budowę, remont, modernizację oraz wyposażenie magazynów przeciwpowodziowych.	131	139	Ochotnicze Straże Pożarne stanowią podstawowy element systemu reagowania i ratownictwa w razie wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Do głównych zadań tych jednostek należą działania w razie wystąpienia zagrożeń spowodowanych siłami przyrody lub działalnością człowieka, w tym zdarzeń drogowych, klęsk żywiołowych, poważnych awarii oraz skażenia chemicznego i ekologicznego. Jednostki te znajdują się w większości miejscowości, w tym wiejskich, stąd niejednokrotnie stanowią pierwszą możliwą pomoc dla poszkodowanych. Wały powodziowe w większości miejsc wymagają pilnych remontów. Bezpieczeństwo życia i mienia ludzkiego jest najważniejsze, dlatego należy prowadzić działania zmierzające do zapobiegania a nie usuwania skutków powodzi. Zadania inwestycyjne w zakresie remontu, modernizacji, odbudowy wałów powodziowych są bardzo kosztowne i bez środków zewnętrznych niejednokrotnie niemożliwe do realizacji.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
544	Oś 4 Środowisko i zasoby	1. Dodać działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) promujące właściwe postępowanie z odpadami zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju i oparte na hierarchii sposobów postępowania z odpadami.	132	132	Działania medialne z zakresu edukacji ekologicznej (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) stanowią skuteczne narzędzie do promowania właściwego postępowania z odpadami, w szczególności ich selekcji, recyklingu i składowania, zgodnie z wytycznymi dyrektywy odpadowej i dyrektywy składowiskowej.	inne	Częściowo uwzględniona	Działania na rzecz edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami są już wpisane w PI 6.1
545	Oś 4 Środowisko i zasoby	1. Dodać działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) promujące racjonalną gospodarkę wodno-ściekową i uświadamiające zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych ze strony zanieczyszczeń rolniczych i komunalnych.	134	134	Działania medialne z zakresu edukacji ekologicznej (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) mogą stanowić skuteczne narzędzie do promowania racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej i uświadamiania zagrożenia dla jakości wód powierzchniowych ze strony zanieczyszczeń rolniczych i komunalnych.	inne	Odrzucona	Ze względu na zobowiązania akcesyjne Polski w zakresie jakości ścieków oczyszczonych wspierane będą przede wszystkim przedsięwzięcia infrastrukturalne takie jak budowa, rozbudowa lub modernizacja sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków.
546	Oś 4 Środowisko i zasoby	1. Dodać działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) wspierające ochronę dziedzictwa przyrodniczego i zasobów przyrodniczych regionu, służące kształtowaniu się tożsamości regionalnej, przeciwdziałaniu czynnikom i zjawiskom powodującym ubożenie różnorodności biologicznej oraz promujące region pod względem atrakcyjności turystycznej lokalnych zasobów przyrodniczych.	136	136	Działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) mogą skutecznie wspierać ochronę dziedzictwa przyrodniczego i zasobów przyrodniczych regionu, promować jego atrakcyjność turystyczną oraz kształtowanie się tożsamości regionalnej.	inne	Częściowo uwzględniona	Kampanie informacyjno - edukacyjne są wpisane w PI 6.3 i 6.4
547	Oś 4 Środowisko i zasoby	W grupie potencjalnych beneficjentów i grupach docelowych oraz w preferencjach nie umieszczono uczelni wyższych.	136	137	Umieszczenie uczelni wyższych w grupie beneficjentów i grupach docelowych lub wskazanie współpracy z nimi w wierszu "preferencje" przyczyni się do zwiększenia ilości projektów opartych na naukowych badaniach lub/i projektach opartych o nowe sposoby ochrony i udostępniania zasobów przyrodniczych i kulturowych, które mogą być nieznanne beneficjentom zdefiniowanym w obecnej formie projektu RPO.	środowisko naukowe	Uwzględniona	
548	Oś 4 Środowisko i zasoby	W preferencjach powinny zostać wskazane przedsiębiorstwa (nowe lub już działające), które korzystają z zasobów surowców wtórnych w czasie procesu produkcji. Oczywiście przetwarzanie surowców powinno cechować się niską szkodliwością dla środowiska.	132	132	Wspieranie działalności takich firm spowoduje pobudzenie handlu surowcami wtórnymi co z kolei przyczyni się do wzrostu rentowności procesu segregacji odpadów, wzrostu zatrudnienia oraz zwiększy możliwości składowania segregowanych odpadów.	środowisko naukowe	Odrzucona	Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie rozwoju produktów i usług jest przewidziane w osi 1.
549	Oś 4 Środowisko i zasoby	W osi priorytetowej „Środowisko i zasoby” niepokój budzi rozłożenie akcentów pomiędzy „ochroną”, a „udostępnianiem” zasobów przyrodniczych i kulturowych. Rozwiązaniem mogłoby być uwzględnienie roli rozwoju turystyki dla konkurencyjności Dolnego Śląska i oddzielenie „udostępniania” od „ochrony”, a tym samym określenie odrębnego priorytetu inwestycyjnego w ramach tej samej osi priorytetowej.	131	139	W osi priorytetowej „Środowisko i zasoby” niepokój budzi rozłożenie akcentów pomiędzy „ochroną”, a „udostępnianiem” zasobów przyrodniczych i kulturowych. Pomijając już sam fakt nieuwzględnienia „turystyki” wśród osi priorytetowych, w priorytecie inwestycyjnym „Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych”, potwierdzona została preferencja dla ochrony zasobów spychając na drugi plan ważne dla konkurencyjności turystycznej Dolnego Śląska dalsze „udostępnianie zasobów” mające na celu rozwój infrastruktury turystycznej.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Zgodnie z zasadami określonymi przez UE turystyka nie powinna być wprost wspierana ze środków UE - część działań dot. turystyki może być realizowanych w tym PI - w powiązaniu z ochroną zasobów
550	Oś 4 Środowisko i zasoby	Na szczególne uwypuklenie zasługuje temat budowy ścieżek rowerowych, np. na dawnych, nieczynnych liniach kolejowych, w terenach leśnych itp. (temat, w którym można byłoby stworzyć sieć ścieżek rowerowych na nieczynnych liniach kolejowych na całym Dolnym Śląsku).	135	139	Umieszczenie w tym samym priorytecie inwestycyjnym dodatkowo (albo przede wszystkim) realizacji projektów z zakresu ochrony i zachowania zabytków (najwyższej rangi) może spowodować niekorzystne rozmieszczenie środków finansowych. Zabytki najwyższej rangi mają możliwość aplikowania o środki z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
551	Oś 4 Środowisko i zasoby	Wnioskuję się o wprowadzenie do RPO WD 2014-2020 działań związanych z realizacją Celu tematycznego nr 5: „Promowanie dostosowywania do zmian klimatu, zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem (FS. EFRR)”, PI.5.2- „Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniające odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi” w zakresie związanym z: budową, rozbudową, rekultywacją, odtworzeniami systemów i urządzeń małej retencji, melioracji i odwodnień z naciskiem nad zagospodarowaniem i wód opadowych i roztopowych oraz zakupu sprzętu połączony z budową w szczególności uzasadnionych wypadkach nowych obiektów kubaturowych dla jednostek działających w ramach systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych o minimalnej wartości kwoty przeznaczonej na realizację ww. zadań o wartości 40 mln euro.	131	139	Ukształtowanie geograficzne Dolnego Śląska i działania związane z rozszerzeniem obszaru rozbudowy infrast. osadniczej oraz związanej z prowadzeniem działalności gos. prowadzi do nasilenia zjawisk powodziowych/suszy. Determinuje to konieczność podjęcia pilnych działań w obszarach szczególnie zaniedbanych tj. budową, rozbudową, rekultywacją, odtworzeniami systemów i urządzeń małej retencji, melioracji i odwodnień z naciskiem nad zagospodarowaniem i wód opadowych i roztopowych. Wynika to między innymi z braku systemowego podejścia do zagadnienia rozwoju małej retencji (stawy, oczka wodne, doliny rzeczne, koryta małych rzek i potoków, rowy melioracyjne, woda gromadzona w glebie i gruncie). Skutki występowania negatywnych zjawisk atmosferycznych mogą być minimalizowane przez zakupy sprzętu i rozbudowę infrastruktury jednostek działających w ramach systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach wystąpienia zjawisk katastrofalnych.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga szczegółowych, pogłębionych analiz oraz dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju. Zakres uwagi dotyczy osi Środowisko i Zasoby.
552	Oś 4 Środowisko i zasoby	Wnioskuję się o wprowadzenie zapisu w „Kierunkach wsparcia” wskazującego na możliwość dofinansowania działań związanych z czynną ochroną przyrody obszarów objętych Programem NATURA 2000 (obok parków przyrodniczych i krajobrazowych).	136	136	Na terenie Województwa Dolnośląskiego znajduje się cały szereg obszarów chronionych w ramach Programu NATURA 2000 obejmujących swoim zasięgiem większy teren niż zarejestrowana parki krajobrazowe i rezerwaty przyrody. Obszary wchodzące w skład programu NATURA 2000 obejmują swoim zasięgiem szereg cennych dla dziedzictwa przyrodniczego Polski i całej Unii Europejskiej gatunków flory i fauny. Jako takie potrzeba wsparcia finansowego ich ochrony powinno być szerzej zaakcentowane w nowej perspektywie finansowej Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Obszary NATURA 2000 wspierane z poziomu krajowego

553	Oś 4 Środowisko i zasoby	NALEŻY KONIECZNIE ROZDZIELIĆ PRIORYTET na 2 PRIORYTETY ODDZIELNIE dotyczące zasobów przyrodniczych i kulturowych.	136	139	Zapewnienie zachowania bioróżnorodności jest niezbędnym warunkiem ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU. Połączenie w priorytecie zasobów kulturowych i przyrodniczych obniża rangę ochrony przyrody w RPO w porównaniu do poprzedniego okresu 2007-2013. Widzimy KONIECZNOŚĆ oddzielnego priorytetu dla ochrony przyrody i wydzielenia alokacji środków na ochronę przyrody. Doświadczenia z innych regionów, w których nie wydzielono w 2007 -2013 środków na ochronę przyrody, dowodzą, że brak ich wydzielenia powoduje ograniczenie ochrony przyrody. CDN	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego jak też zachowanie dziedzictwa kulturowego to fundamenty dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu; spójne podejście do obu tych gałęzi jako bodźców dla rozwoju regionu.
554	Oś 4 Środowisko i zasoby	NALEŻY KONIECZNIE ROZDZIELIĆ PRIORYTET na 2 PRIORYTETY ODDZIELNIE dotyczące zasobów przyrodniczych i kulturowych.	136	139	CD (uzasadnienie ma 989 znaków) Za połączeniem alokacji nie może przemawiać słabe zainteresowanie projektami przyrodniczymi w RPO. Analiza wskazuje, że podobne działania dotyczące bioróżnorodności cieszyły się znacznym zainteresowaniem w priorytecie V POIS - warunkiem zainteresowania jest zapewnienie odpowiednich warunków aplikowania. Dodatkowo za wydzieleniem odrębnych priorytetów przemawia ich wydzielenie w linii demarkacyjnej - oddzielne priorytety dla kultury PI 6.3 i przyrody.PI 6.4.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego jak też zachowanie dziedzictwa kulturowego to fundamenty dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu; spójne podejście do obu tych gałęzi jako bodźców dla rozwoju regionu.
555	Oś 4 Środowisko i zasoby	W preferencjach dotyczących gospodarki odpadami dodać projekty wykorzystujące technologie niskoenergetyczne oraz zgodne z hierarchią postępowania z odpadami. Celowym też jest dodać w preferencjach / bądź w kierunkach wsparcia zapis dotyczący istniejących RIPOK-ów, zamiast tworzenia nowych.	132	132	W obliczu konieczności zapewnienia wysokiej efektywności gospodarki należy stosować technologie efektywne energetycznie np. ograniczać energochłonne dosuszanie odpadów. Z kolei konieczność postępowania zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami (czyli po pierwsze ograniczanie odpadów i ponowne użytkowanie, dopiero potem recykling i dalej odzysk) wynika z przepisów UE i jest sensownym podejściem znacząco ograniczającym powstawanie odpadów. Przy wspieraniu RIPOKów należy pamiętać o efektywności i zapewnieniu odpowiedniego strumienia odpadów do istniejących RIPOKów.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Preferencja trudna do oceny; Odnosnie RIPOK-ów - może się okazać, że będzie potrzeba stworzenia nowego; ponadto z informacji z MIR wynika, że podstawą do przyznania dofinansowania inwestycji w tym zakresie będą plany inwestycyjne opracowane na poziomie regionu - zatwierdzone przez MŚ
556	Oś 4 Środowisko i zasoby	Należy koniecznie rozdzielić priorytet na 2 priorytety oddzielnie dotyczące zasobów przyrodniczych i kulturowych.	136	139	Zapewni. zachow. bioróżnorod. jest niezbędnym warunk. zrównoważ. rozw. Ranga i potrzeba ochrony bioróżnorod. wynika z jej niezbędności dla zachow. życia ludzi na Ziemi, bez którego nie jest możliwy rozwój gosp. czy społeczn.. Połączenie w jednym prioryt. zasob. kultur. i przyrodnic. znacząco obniża rangę ochrony przyrody w RPO w porównaniu do okresu 2007-2013 co jest sprzecz. z wytycz. UE. Widzimy koniecz. oddziel. prioryt. dla ochrony przyrody i zapewnienia wydział. alokacji środ. na ochronę przyrody. Doświadcz. z innych regionów, w których nie wydzielono w latach 2007 -2013 oddziel. środków na ochron. przyrod., dowodzą, że brak ich wydzielenia powoduje rzeczywist. ogranicz. wsparcia ochrony bioróżnorod. Za połączeniem alokacji nie może przemawiać słabe zainteres. projektami przyrod. w RPO na DŚ. Dodatkowo za wydzieleniem odrębnych priorytetów przemawia ich wydzielenie w linii demarkac. - oddzielne priorytety dla kultury PI 6.3 i przyrody PI 6.4	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego jak też zachowanie dziedzictwa kulturowego to fundamenty dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu; spójne podejście do obu tych gałęzi jako bodźców dla rozwoju regionu.
557	Oś 4 Środowisko i zasoby	W kierunkach wsparcia: - przy zapisie o "niezbędnej infrastrukturze" związanej z ochroną przyrody dopisać "w tym zielonej infrastruktury" - w zakresie "projektów dot. wykorzystania i udostępniania lokalnych zasobów przyrodniczych m.in. na cele przyrodnicze" dopisać koniecznie "o ile wsparcie to właściwie uzasadnione będzie potrzebami ochrony przyrody". - opisać w kierunkach wsparcia możliwość wsparcia "planów i programów ochrony przyrody".	136	136	- Zapis dotyczący "zielonej infrastruktury" (typu korytarze ekologiczne, etc.) jest konieczny z uwagi na to, że pod pojęciem infrastruktury znaczna część wnioskodawców, wbrew standardom UE, rozumie tylko inwestycje wymagające pozwoleń na budowę (a nie np. nasadzenia drzew czy otwarzania siedlisk w terenach zalewowych); - przy funkcji turystycznej ważne jest zapewnienie rzeczywistego wpływu na cele ochrony przyrody - np. poprzez sterowanie ruchem turystycznym mającym na celu zmniejszenie antropopresji na tereny przyrodnicze (np. kanalizowanie i strefowanie ruchu); - planowanie ochrony przyrody, wbrew powierzchownym opiniom o "produkowaniu" kolejnych dokumentów jest niezbędne dla zapewnienia osiągnięcia celów ochrony przyrody (bo bada się tu fakty -rzeczywistość przyrodniczą - a nie opinie jak w innych dokumentach).	organizacja pozarządowa	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zielona infrastruktura finansowana na poziomie krajowym; wprowadzenie proponowanego zapisu ograniczyłoby zdecydowanie aplikowanie w tym zakresie - zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego to jeden z fundamentów dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu a środowisko powinno być źródłem realnych korzyści ekonomicznych i stwarzać nowe możliwości inwestycyjne; z uwagi na koncentrację środków nie planuje się dofinansowania planów i programów ochrony przyrody.
558	Oś 4 Środowisko i zasoby	1) W preferencjach dotyczących gospodarki odpadami dodać projekty wykorzystujące technologie niskoenergetyczne oraz zgodne z hierarchią postępowania z odpadami. 2) Celowe też w preferencjach / bądź w kierunkach wsparcia dodać zapis dotyczący wsparcia istniejących RIPOK-ów, zamiast tworzenia nowych.	132	132	W obliczu konieczności zapewnienia wysokiej efektywności gospodarki należy stosować technologie efektywne energetycznie np. ograniczać energochłonne dosuszanie odpadów. Z kolei konieczność postępowania zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami (ograniczenie odpadów i ponowne użytkowanie, dopiero potem recykling i dalej odzysk) wynika z przepisów UE i jest sensownym podejściem znacząco ograniczającym powstawanie odpadów. Przy wspieraniu RIPOKów należy pamiętać o efektywności i zapewnieniu odpowiedniego strumienia odpadów do istniejących RIPOKów	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Preferencja trudna do oceny; Odnosnie RIPOK-ów - może się okazać, że będzie potrzeba stworzenia nowego; ponadto z informacji z MIR wynika, że podstawą do przyznania dofinansowania inwestycji w tym zakresie będą plany inwestycyjne opracowane na poziomie regionu - zatwierdzone przez MŚ
559	Oś 4 Środowisko i zasoby	Powinno się rozdzielić ten PRIORYTET na 2 Oddzielne PRIORYTETY: dotyczące (1) zasobów przyrodniczych oraz (2) dziedzictwa i zasobów kulturowych.	136	139	Za wydzieleniem odrębnych priorytetów przemawia ich wydzielenie w linii demarkacyjnej - oddzielne priorytety dla kultury i przyrody. Zapewnienie zachowania bioróżnorodności jest niezbędnym warunkiem rozwoju zrównoważonego. Ranga i potrzeba ochrony bioróżnorodności wynika z jej niezbędności dla zachowania życia ludzi na ziemi, bez którego nie jest możliwy rozwój gospodarczy czy społeczny. Połączenie w jednym priorytecie zasobów kulturowych i przyrodniczych obniża rangę ochrony przyrody w RPO w porównaniu do poprzedniego okresu 2007-2013, co stoi w sprzeczności z wytycznymi UE. Nie negując potrzeby ochrony zasobów kultury widzimy konieczność oddzielnego priorytetu dla ochrony przyrody i zapewnienia wydzielonej alokacji środków na ochronę przyrody. Doświadczenia z innych regionów, w których nie wydzielono oddzielnych środków na ochronę przyrody, dowodzą, że brak ich wydzielenia powoduje rzeczywiste ograniczenie wsparcia ochrony bioróżnorodności.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego jak też zachowanie dziedzictwa kulturowego to fundamenty dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu; spójne podejście do obu tych gałęzi jako bodźców dla rozwoju regionu.
560	Oś 4 Środowisko i zasoby	W kierunkach wsparcia: - przy zapisie o "niezbędnej infrastrukturze" związanej z ochroną przyrody dopisać "w tym zielonej infrastruktury" - w zakresie "projektów dot. wykorzystania i udostępniania lokalnych zasobów przyrodniczych m.in. na cele przyrodnicze" dopisać słowa: "o ile wsparcie to będzie uzasadnione potrzebami ochrony przyrody". - dopisać w kierunkach wsparcia możliwość wsparcia "planów i programów ochrony przyrody".	136	136	- Zapis dotyczący "zielonej infrastruktury" (typu korytarze ekologiczne etc) jest konieczny z uwagi na to, że pod pojęciem infrastruktury znaczna część wnioskodawców, wbrew standardom UE, rozumie tylko inwestycje wymagające pozwoleń na budowę (a nie np. nasadzenia drzew czy otwarzanie siedlisk na terenach zalewowych); - przy funkcji turystycznej ważne jest zapewnienie rzeczywistego wpływu na cele ochrony przyrody - np. poprzez sterowanie ruchem turystycznym mającym na celu zmniejszenie antropopresji na tereny przyrodnicze (np. kanalizowanie i strefowanie ruchu); - planowanie ochrony przyrody, wbrew powierzchownym opiniom o "produkowaniu" kolejnych dokumentów jest niezbędne dla zapewnienia osiągnięcia celów ochrony przyrody	organizacja pozarządowa	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zielona infrastruktura finansowana na poziomie krajowym; wprowadzenie proponowanego zapisu ograniczyłoby zdecydowanie aplikowanie w tym zakresie - zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego to jeden z fundamentów dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu a środowisko powinno być źródłem realnych korzyści ekonomicznych i stwarzać nowe możliwości inwestycyjne; z uwagi na koncentrację środków nie planuje się dofinansowania planów i programów ochrony przyrody.
561	Oś 4 Środowisko i zasoby	Do beneficjentów dopisać: szkoły wyższe, ich związki i porozumienia	136	136	Wsparcie takie powinno być możliwe także szkół wyższych, które także obecnie realizują działania wspierane w tym priorytecie	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
562	Oś 4 Środowisko i zasoby	W preferencjach projektów transportowych dodać zapis "pozytywnie oddziaływających na mobilność pieszych i rowerzystów"	141	141	Infrastruktura transportowa, w tym głównie drogi służące ruchowi samochodowemu, mogą w znaczący sposób pogorszyć standard życia mieszkańców, w tym ich pozamotoryzacyjną mobilność - służącą też celom niskoemisyjności. Dla zrównoważonego rozwoju niezbędne jest zapewnienie przez transport i drogi funkcji służących jakości życia ludzi i naturze.	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Odpowiednie zapisy sformułowane zostaną na etapie dokumentów wdrożeniowych.
563	Oś 4 Środowisko i zasoby	W Preferencjach dopisać „trasy kolejowe umożliwiające spójny rozwój gospodarczy regionu”.	143	143	Umożliwi to wykorzystanie i rozwinięcie potencjału obszarów atrakcyjnych turystycznie.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Głównym odbiorcą pomocy w tym priorytecie będzie PKP PLK SA, zatem wprowadzanie preferencji wydaje się być niezasadne.

564	Oś 4 Środowisko i zasoby	Prośba o przeformułowanie ostatniego zdania na str. 136 przed tabelą: Konieczne jest dofinansowanie przedsięwzięć dot. ochrony i opieki nad zabytkami o strategicznym znaczeniu dla rozwoju regionu, w celu uniknięcia ich zniszczenia jak również działań dotyczących rozwoju zasobów kultury.	136	137	Zapisy należy dostosować do zakresu wsparcia przewidzianego w Umowie Partnerstwa w ramach celu 6, gdzie wskazane zostały zasoby kultury.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Z uwagi na ograniczoną alokację niezbędną jest koncentracja środków na pewnych obszarach dot. kultury - nie planuje się wspierania przedsięwzięć dot. rozwoju zasobów kultury poza wymienionymi w Programie
565	Oś 4 Środowisko i zasoby	Postulujemy o doprecyzowanie zapisu w tabeli tak aby brzmiał: Wsparcie otrzymają także działania z zakresu ochrony i zachowania zabytków nieruchomych (zabytków o strategicznym znaczeniu dla rozwoju regionu, które są udostępniane do zwiedzania i generują znaczący ruch turystyczny) wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków wraz z ich otoczeniem, konserwacji zabytków ruchomych i ich digitalizacji (w przypadkach kiedy została ujęta jako element projektu) jak również działania związane z rozwojem zasobów kultury, w tym m.in. przebudową, remontem i wyposażeniem budynków instytucji kultury oraz zakupem trwałego wyposażenia. Ponadto, postulujemy o dodanie do grupy beneficjentów szkół artystycznych.	136	137	Dostosowanie do zakresu wsparcia przewidzianego w Umowie Partnerstwa w ramach celu 6, gdzie wskazane zostały zasoby kultury.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Z uwagi na ograniczoną alokację niezbędną jest koncentracja środków na pewnych obszarach dot. kultury - nie planuje się wspierania przedsięwzięć dot. rozwoju zasobów kultury poza wymienionymi w Programie; dopisano do grupy beneficjentów - Szkoły wyższe
566	Oś 4 Środowisko i zasoby	cele szczegółowe propozycja: dopisać również w budynkach publicznych, obiektach zabytkowych i sektorze mieszkaniowym kierunki wsparcia propozycja: wspierane będą również obiekty zabytkowe	121	122	dla zachowania najcenniejszych zabytków i pomników historii niezbędne jest przeciwdziałanie zjawiskom powodującym w celu ich zniszczenia.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	W kierunkach wsparcia zawarte są działania dot. ochrony zabytków nieruchomych
567	Oś 4 Środowisko i zasoby	konieczne rozdzielić priorytet "Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych " na dwa tj. 6.3 i 6.4	136	139	Połączenie w jednym priorytecie zasobów kulturowych i przyrodniczych znacząco obniża rangę ochrony przyrody w RPO w porównaniu do poprzedniego okresu 2007-2013 co stoi w sprzeczności z wytycznymi UE. Nie negując potrzeby ochrony zasobów kultury widzimy konieczność oddzielnego priorytetu dla ochrony przyrody i zapewnienia wydzielonej alokacji środków na ochronę przyrody. Doświadczenia z innych regionów, w których nie wydzielono w latach 2007 -2013 oddzielnych środków na ochronę przyrody, dowodzą, że brak ich wydzielenia powoduje rzeczywiste ograniczenie wsparcia ochrony bioróżnorodności. Za połączeniem alokacji nie może przemawiać słabe zainteresowanie projektami przyrodniczymi w RPO na Dolnym Śląsku. Analiza porów	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego jak też zachowanie dziedzictwa kulturowego to fundamenty dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu; spójne podejście do obu tych gałęzi jako bodźców dla rozwoju regionu.
568	Oś 4 Środowisko i zasoby	W projekcie RPO Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 nie uwzględniono przedsięwzięć związanych z bezpieczeństwem. W związku z powyższym wnoszę o uwzględnienie w przedmiotowym programie poniższego priorytetu. PRIORYTET INWESTYCYJNY: Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi. ZADANIE: przedsięwzięcia z zakresu organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania skutków katastrof oraz wyposażenia jednostek ratowniczych: - zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych; - zakup sprzętu do usuwania skutków katastrof; - remonty, rozbudowa i budowa budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. BENEFICJENCI: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; jednostki OSP	131	140	Zakładany cel:- liczba jednostek OSP wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof;-liczba wyremontowanych, rozbudowanych, wybudowanych budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. UZASADNIENIE: Ochotnicze Straże Pożarne stanowią podstawowy element systemu reagowania i ratownictwa w razie wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Do głównych zadań tych jednostek należą działania w razie wystąpienia zagrożeń spowodowanych siłami przyrody lub działalnością człowieka, w tym zdarzeń drogowych, klęsk żywiołowych, poważnych awarii oraz skażenia chemicznego i ekologicznego. Jednostki te znajdują się w większości miejscowości, w tym wiejskich, stąd niejednokrotnie stanowią pierwszą możliwą pomoc dla poszkodowanych. Do wyposażenia regionalnych OSP pozwoli jeszcze większej liczbie tych jednostek wejść do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego.	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Działania w ramach PI 8.9 (Adaptacja przedsiębiorców i ich pracowników do zmian) będą skupiać się na budowaniu przewagi konkurencyjnej mikro, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez: m.in.. rozwój kwalifikacji zawodowych pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. W związku z tym nie ma możliwości rozszerzenia grupy docelowej w tym PI. Natomiast podnoszenie kwalifikacji osób dorosłych jest możliwe w ramach celu tematycznego 10 (PI 10.3).
569	Oś 4 Środowisko i zasoby	NALEŻY KONIECZNIE ROZDZIELIĆ PRIORYTET na 2 PRIORYTETY ODDZIELNIE dotyczące zasobów przyrodniczych i kulturowych.	136	139	Zapewnienie zachowania bioróżnorodności jest niezbędnym warunkiem ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU. Ranga i potrzeba ochrony bioróżnorodności wynika z jej niezbędności dla zachowania życia ludzi na ziemi, bez którego nie jest możliwy jakikolwiek rozwój gospodarczy czy też społeczny. Połączenie w jednym priorytecie zasobów kulturowych i przyrodniczych znacząco obniża rangę ochrony przyrody w RPO w porównaniu do poprzedniego okresu 2007-2013 co stoi w sprzeczności z wytycznymi UE. Nie negując potrzeby ochrony zasobów kultury widzimy KONIECZNOŚĆ oddzielnego priorytetu dla ochrony przyrody i zapewnienia wydzielonej alokacji środków na ochronę przyrody. Ciąg dalszy w następnej uwadze	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego jak też zachowanie dziedzictwa kulturowego to fundamenty dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu; spójne podejście do obu tych gałęzi jako bodźców dla rozwoju regionu.
570	Oś 4 Środowisko i zasoby	NALEŻY KONIECZNIE ROZDZIELIĆ PRIORYTET na 2 PRIORYTETY ODDZIELNIE dotyczące zasobów przyrodniczych i kulturowych.	136	139	Kontynuacja poprzedniej uwagi... Doświadczenia z innych regionów, w których nie wydzielono w latach 2007 -2013 oddzielnych środków na ochronę przyrody, dowodzą, że brak ich wydzielenia powoduje rzeczywiste ograniczenie wsparcia ochrony bioróżnorodności. Za połączeniem alokacji nie może przemawiać słabe zainteresowanie projektami przyrodniczymi w RPO na Dolnym Śląsku. Analiza porównawcza wskazuje, że podobne działania dotyczące bioróżnorodności cieszyły się znacznym zainteresowaniem w priorytecie V programu POIS - warunkiem zainteresowania jest zapewnienie odpowiednich i adekwatnych warunków aplikowania. Dodatkowo za wydzieleniem odrębnych priorytetów przemawia ich wydzielenie w linii demarkacyjnej - oddzielne priorytety dla kultury PI 6.3 i przyrody.PI 6.4.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego jak też zachowanie dziedzictwa kulturowego to fundamenty dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu; spójne podejście do obu tych gałęzi jako bodźców dla rozwoju regionu.
571	Oś 4 Środowisko i zasoby	Rozszerzenie zakresu rodzajowego projektów możliwych do realizacji w ramach osi priorytetowej 4 poprzez dodanie czwartego priorytetu inwestycyjnego PI 6.5 pn. "Zabezpieczenie przeciwpowodziowe" wraz z określeniem katalogu beneficjentów (jednostki organizacyjne jst, jst i administracja rządowa, ew. inne) i przypisaniem adekwatnych wskaźników, w tym wskaźnika produktu "Długość wybudowanych/zmodernizowanych wałów przeciwpowodziowych". Nowy priorytet w osi 4 powinien być skonstruowany analogicznie do działania 4.4 w obecnie obowiązującym RPO WD 2007-2013 i powinien obejmować zbliżony rodzaj projektów (operacji).	131	139	Priorytet "Zabezpieczenie przeciwpowodziowe" jest niezbędny ze względu na strategiczny charakter inwestycji w zakresie gospodarki wodnej dla bezpieczeństwa ludzi i mienia na terenach znajdujących się w obszarach zalewowych lub zagrożonych powodzią. Stan wałów przeciwpowodziowych i urządzeń wodnych na wielu odcinkach kluczowych rzek Dolnego Śląska jest bardzo zły czy wręcz katastrofalny. Jednocześnie jednostka organizacyjna WD (DZMiUW) ani też inne jednostki zajmujące się gospodarką wodną nie posiadają wystarczających środków budżetowych do realizacji statutowych zadań inwestycyjnych w tym zakresie. Jednym z przykładów tego stanu rzeczy jest m.in. brak środków na modernizację lewobrzeżnego wału przeciwpowodziowego rzeki Odry w km od 10+185 do 22+400. Zdania o w/w charakterze zostały m.in zgłoszone przez DZMiUW do Systemu Ewidencji Inicjatyw Projektowych na lata 2014-2020 w UMWD - zgodnie z informacją zawartą w piśmie nr W-DP-0311/8/13 z 14.05.2013	osoba fizyczna	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.

572	Oś 4 Środowisko i zasoby	Zapisy projektu RPO w osi priorytetowej Środowisko i Zasoby pokrywają się z planowanymi do realizacji w latach 2014 - 2020 projektami, które wcześniej zostały wpisane SEIP UMWD. Są to projekty: Rozbudowa pawilonu przy budynku Muzeum Ceramiki; Powstanie miniskansenu garncarskiego w parku muzealnym w Bolesławcu; Adaptacja zabytkowego młyna w Bolesławcu na Centrum Dawnego Rzemiosła i Przemysłu; Rzeźba jako oś rekreacji rodzinnej w Bolesławcu - zagospodarowanie terenów wzdłuż rzeki Bóbr; Rewitalizacja wraz z odtworzeniem walorów historycznych kompleksu parkowego przy ul. Zgorzeleckiej; Rewaloryzacja infrastruktury Parku przy Obrońców Helu jako miejsca rekreacji dla mieszkańców, Regionalne Centrum Informacji w Bolesławcu,	131	139	Wymienione zadania wpisują się w opis osi priorytetowej i mogą być współfinansowane ze środków RPO.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
573	Oś 4 Środowisko i zasoby	Treść uwagi NALEŻY KONIECZNIE ROZDZIELIĆ PRIORYTET na 2 PRIORYTETY ODDZIELNIE dotyczące zasobów przyrodniczych i kulturowych. należy dopisać szerszy zakres wynikający z linii demarkacyjnej pomiędzy poziomem krajowym i regionalnym a mianowicie: - projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime - opracowywanie planów/ programów ochrony dla ww. obszarów cennych przyrodniczo - projekty dotyczące sporządzenia inwentaryzacji przyrodniczej gmin - dopisanie do wykorzystania i udostępniania lokalnych zasobów przyrodniczych na cele turystyczne i edukacyjne np ścieżki edukacyjne	136	139	Zaproponowany zakres lepiej odpowiada na potrzeby ochrony przyrody i zrównoważonego wykorzystania jej zasobów na Dolnym Śląsku zgłaszany zarówno przez sektor społeczny jak również publiczny. KONIECZNOŚĆ oddzielnego priorytetu dla ochrony przyrody i oddzielnego dla zasobów kulturowych spowoduje bardziej optymalne i skoncentrowane kierowanie środków.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego jak też zachowanie dziedzictwa kulturowego to fundamenty dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu; spójne podejście do obu tych gałęzi jako bodźców dla rozwoju regionu.
574	Oś 4 Środowisko i zasoby	Proponuje się zmianę treści tekstu kierunku wsparcia w następujący sposób: -Dofinansowane będzie wyposażenie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody oraz tworzenie ogrodów botanicznych i parków przyczyniające się bezpośrednio do czynnej ochrony przyrody. W celu utrzymania równowagi przyrodniczej wspierane będzie tworzenie centrów ochrony bioróżnorodności w tym ogrodów botanicznych i parków, w oparciu o gatunki rodzime oraz zapewnienie niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną siedlisk przyrodniczych i gatunków. Umożliwiona będzie realizacja projektów dot. kompensacji przyrodniczej, rozwoju i wykorzystania i udostępnienia lokalnych zasobów przyrodniczych m.in. na cele turystyczne (np. tereny wypoczynkowe, tereny rewitalizowane, parki, ścieżki rowerowe, ścieżki konne). Wsparcie otrzymają także działania z ochrony i zachowania zabytków nieruchomych, obiektów dziedzictwa kulturowego, obiektów z ewidencji architektonicznej.	136	136	Na terenie Dolnego Śląska zlokalizowanych jest wiele obiektów dziedzictwa kulturowego związanego z eksploatacją surowców mineralnych, które nie są wpisane do listy zabytków, a w swej istocie są unikalnymi świadkami historii regionu. W związku z wyczerpywaniem się złóż rud miedzi i planowaną likwidacją obiektów przemysłowych KGHM, liczba takich obiektów będzie rosła. Ich ochrona i znalezienie nowych funkcji umożliwi ich zachowanie dla przyszłych pokoleń. Są one elementami dziedzictwa przemysłowego i naukowego regionu, które ze względu na swą unikalną strukturę rzeczową i funkcjonalną zasługują na wsparcie i ochronę. Dodatkowo KGHM, podejmuje prace przygotowawcze dla rewitalizacji obiektów pokopalnianych w różnych kierunkach, np. gospodarczym, czy przyrodniczym. Programy te wykraczają poza ustawowe obowiązki przedsiębiorcy. Są one kompleksowe i spójne z innymi zamierzeniami zaplanowanymi dla ożywienia subregionu.	osoba fizyczna	Odrzucona	W RPO WD będą mogły być finansowane projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony bioróżnorodności w oparciu o gatunki rodzime (np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, itp.). Projekt dot. rewitalizacji - w PI 9.2.
575	Oś 4 Środowisko i zasoby	nie ma w nim słowa o narciarstwie (ani biegowym ani zjazdowym). Cytuje: turystyka "aktywna (wędrówkowa, piesza, rowerowa, konna) – w różnych rejonach województwa i centrach turystyczno-wypoczynkowych, odpowiednio do lokalnych uwarunkowań" należy albo wpisać (np. wędrówkowa, piesza, rowerowa, konna i inne formy turystyki i form rekreacji) lub też wymienić wszystkie rodzaje	41	41	Brak takiego zapisu będzie skutkowało tym, że projekty związane z rozwojem turystyki narciarskiej mogą nie dostać dofinansowania. Jest. Jeśli autorzy wpisali turystykę konną (1% Polaków) to dlaczego nie wpisali turystyki narciarskiej (13%)?	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
576	Oś 4 Środowisko i zasoby	cytuje "Umożliwiona będzie realizacja projektów dot. wykorzystania i udostępnienia lokalnych zasobów przyrodniczych m.in. na cele wypoczynkowe, ścieżki rowerowe, ścieżki konne). Brakuje zapisów o innych formach turystyki. W nawiasie powinno być dopisane (... i inne formy turystyki)	136	136	Brak tego zapisu wykluczy inne formy turystyki z możliwości sięgania po środki UE.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zgodnie z zasadami określonymi przez UE turystyka nie powinna być wprost wspierana ze środków UE - część działań dot. turystyki może być realizowanych w tym PI - w powiązaniu z ochroną zasobów
577	Oś 4 Środowisko i zasoby	W preferencjach dotyczących gospodarki odpadami dodać projekty wykorzystujące technologie niskoenergetyczne oraz zgodne z hierarchią postępowania z odpadami. Celowe też w preferencjach / bądź w kierunkach wsparcia dodać zapis dotyczący istniejących RIPOK-ów, zamiast tworzenia nowych.	132	132	W obliczu konieczności zapewnienia wysokiej efektywności gospodarki należy stosować technologie efektywne energetycznie np. ograniczać energochłonne dosuszanie odpadów. Z kolei konieczność postępowania zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami (czyli po pierwsze ograniczanie odpadów i ponowne użytkowanie, dopiero potem recykling i dalej odzysk) wynika z przepisów UE i jest sensownym podejściem znacząco ograniczającym powstawanie odpadów. Przy wspieraniu RIPOKów należy pamiętać o efektywności i zapewnieniu odpowiedniego strumienia odpadów do istniejących RIPOKów	inne	Odrzucona	Preferencja trudna do oceny; Odnosnie RIPOK-ów - może się okazać, że będzie potrzebna stworzenia nowego; ponadto z informacji z MIR wynika, że podstawą do przyznania dofinansowania inwestycji w tym zakresie będą plany inwestycyjne opracowane na poziomie regionu - zatwierdzone przez MŚ
578	Oś 4 Środowisko i zasoby	NALEŻY KONIECZNIE ROZDZIELIĆ PRIORYTET na 2 PRIORYTETY ODDZIELNIE dotyczące zasobów przyrodniczych i kulturowych.	136	139	Zapewnienie zachowania bioróżnorodności jest niezbędnym warunkiem ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU. Ranga i potrzeba ochrony bioróżnorodności wynika z jej niezbędności dla zachowania życia ludzi na ziemi, bez którego nie jest możliwy jakikolwiek rozwój gospodarczy czy też społeczny. Połączenie w jednym priorytecie zasobów kulturowych i przyrodniczych znacząco obniża rangę ochrony przyrody w RPO w porównaniu do poprzedniego okresu 2007-2013 co stoi w sprzeczności z wytycznymi UE. Nie negując potrzeby ochrony zasobów kultury widzimy KONIECZNOŚĆ oddzielnego priorytetu dla ochrony przyrody i zapewnienia wydzielonej alokacji środków na ochronę przyrody. Doświadczenia z innych regionów, w których nie wydzielono w latach 2007 -2013 oddzielnych środków na ochronę przyrody, dowodzą, że brak ich wydzielenia powoduje rzeczywiste ograniczenie wsparcia ochrony bioróżnorodności. Za połączeniem alokacji nie może przemawiać słabe zainteresowanie projektami przyrodniczymi w RPO na Dolnym Śląsku. Analiza porównawcza wskazuje, że podobne działania dotyczące bioróżnorodności cieszyły się znacznym zainteresowaniem w priorytecie V programu POIS - warunkiem zainteresowania jest zapewnienie odpowiednich i adekwatnych warunków aplikowania.	inne	Odrzucona	Zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego jak też zachowanie dziedzictwa kulturowego to fundamenty dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu; spójne podejście do obu tych gałęzi jako bodźców dla rozwoju regionu.
579	Oś 4 Środowisko i zasoby	W kierunkach wsparcia: - przy zapisie o "niezbędnej infrastrukturze" związanej z ochroną przyrody dopisać "w tym zielonej infrastruktury" - w zakresie "projektów dot. wykorzystania i udostępniania lokalnych zasobów przyrodniczych m.in. na cele przyrodnicze" dopisać koniecznie "o ile wsparcie to właściwie uzasadnione będzie potrzebami ochrony przyrody. - opisać w kierunkach wsparcia możliwość wsparcia "planów i programów ochrony przyrody".	136	136	Zapis dotyczący "zielonej infrastruktury" (typu korytarze ekologiczne etc) jest konieczny z uwagi na to, że pod pojęciem infrastruktury znaczna część wnioskodawców, wbrew standardom UE, rozumie tylko inwestycje wymagające pozwoleń na budowę (a nie np. nasadzenia drzew czy odtwarzania siedlisk w terenach zalewowych); - przy funkcji turystycznej ważne jest zapewnienie rzeczywistego wpływu na cele ochrony przyrody - np. poprzez sterowanie ruchem turystycznym mającym na celu zmniejszenie antropopresji na tereny przyrodnicze (np. kanalizowanie i strefowanie ruchu) - planowanie ochrony przyrody, wbrew powierzchownym opiniom o "produkowaniu" kolejnych dokumentów jest NIEZBĘDNE dla zapewnienia osiągnięcia celów ochrony przyrody (bo bada się tu fakty - rzeczywistość przyrodniczą - a nie opinie jak w innych dokumentach).	inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zielona infrastruktura finansowana na poziomie krajowym; wprowadzenie proponowanego zapisu ograniczyłoby zdecydowanie aplikowanie w tym zakresie - zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego to jeden z fundamentów dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu a środowisko powinno być źródłem realnych korzyści ekonomicznych i stwarzać nowe możliwości inwestycyjne; z uwagi na koncentrację środków nie planuje się dofinansowania planów i programów ochrony przyrody.

580	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>W kierunkach wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przy zapisie o "niezbędnej infrastrukturze" związanej z ochroną przyrody dopisać "w tym zielonej infrastruktury" - w zakresie "projektów dot. wykorzystania i udostępniania lokalnych zasobów przyrodniczych m.in. na cele przyrodnicze" dopisać koniecznie "o ile wsparcie to właściwie uzasadnione będzie potrzebami ochrony przyrody. - opisać w kierunkach wsparcia możliwość wsparcia "planów i programów ochrony przyrody". 	136	136	Zapis dotyczący "zielonej infrastruktury" (typu korytarze ekologiczne etc) jest konieczny z uwagi na to, że pod pojęciem infrastruktury znaczna część wnioskodawców, wbrew standardom UE, rozumie tylko inwestycje wymagające pozwoleń na budowę (a nie np. nasadzenia drzew czy odtwarzania siedlisk w terenach zalewowych)	inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zielona infrastruktura finansowana na poziomie krajowym; wprowadzenie proponowanego zapisu ograniczyłoby zdecydowanie aplikowanie w tym zakresie - zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego to jeden z fundamentów dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu a środowisko powinno być źródłem realnych korzyści ekonomicznych i stwarzać nowe możliwości inwestycyjne; z uwagi na koncentrację środków nie planuje się dofinansowania planów i programów ochrony przyrody.
581	Oś 4 Środowisko i zasoby	W preferencjach projektów transportowych dodać zapis "pozytywnie oddziałujących na mobilność pieszych i rowerzystów"	141	141	Infrastruktura transportowa, w tym głównie drogi służące ruchowi samochodowemu, mogą w znaczący sposób pogorszyć standard życia mieszkańców, w tym ich pozamotoryzacyjną mobilność - służącą też celom niskoemisyjności. Dla zrównoważonego rozwoju niezbędne jest zapewnienie przez transport i drogi funkcji służących jakości życia ludzi i naturze.	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Odpowiednie zapisy sformułowane zostaną na etapie dokumentów wdrożeniowych.
582	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>W preferencjach dotyczących gospodarki odpadami dodać projekty wykorzystujące technologie niskoenergetyczne oraz zgodne z hierarchią postępowania z odpadami.</p> <p>Celowe też w preferencjach / bądź w kierunkach wsparcia dodać zapis dotyczący istniejących RIPOK-ów, zamiast tworzenia nowych.</p>	132	132	W obliczu konieczności zapewnienia wysokiej efektywności gospodarki należy stosować technologie efektywne energetycznie np. ograniczać energochłonne dosuszanie odpadów. Z kolei konieczność postępowania zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami (czyli po pierwsze ograniczanie odpadów i ponowne użytkowanie, dopiero potem recykling i dalej odzysk) wynika z przepisów UE i jest sensownym podejściem znacząco ograniczającym powstawanie odpadów. Przy wspieraniu RIPOKów należy pamiętać o efektywności i zapewnieniu odpowiedniego strumienia odpadów do istniejących RIPOKów	inne	Odrzucona	Preferencja trudna do oceny; Odnosnie RIPOK-ów - może się okazać, że będzie potrzebna stworzenia nowego; ponadto z informacji z MIR wynika, że podstawą do przyznania dofinansowania inwestycji w tym zakresie będą plany inwestycyjne opracowane na poziomie regionu - zatwierdzone przez MŚ
583	Oś 4 Środowisko i zasoby	NALEŻY KONIECZNIE ROZDZIELIĆ PRIORYTET NA 2 PRIORYTETY ODDZIELNIE dotyczące zasobów przyrodniczych i kulturowych.	136	139	Zapewnienie zachowania bioróżnorodności jest niezbędnym warunkiem ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU. Ranga i potrzeba ochrony bioróżnorodności wynika z jej niezbędności dla zachowania życia ludzi na ziemi, bez którego nie jest możliwy jakikolwiek rozwój gospodarczy czy też społeczny. Połączenie w jednym priorytecie zasobów kulturowych i przyrodniczych znacząco obniża rangę ochrony przyrody w RPO w porównaniu do poprzedniego okresu 2007-2013 co stoi w sprzeczności z wytycznymi UE. Nie negując potrzeby ochrony zasobów kultury widzimy KONIECZNOŚĆ oddzielnego priorytetu dla ochrony przyrody i zapewnienia wydzielonej alokacji środków na ochronę przyrody. Doświadczenia z innych regionów, w których nie wydzielono w latach 2007-2013 oddzielnych środków na ochronę przyrody, dowodzą, że brak ich wydzielenia powoduje rzeczywiste ograniczenie wsparcia ochrony bioróżnorodności. Za połączeniem alokacji nie może przemawiać słabe zainteresowanie projektami przyrodniczymi w RPO na Dolnym Śląsku. Analiza porównawcza wskazuje, że podobne działania dotyczące bioróżnorodności cieszyły się znacznym zainteresowaniem w priorytecie V programu POIS - warunkiem zainteresowania jest zapewnienie odpowiednich i adekwatnych warunków aplikowania.	inne	Odrzucona	Zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego jak też zachowanie dziedzictwa kulturowego to fundamenty dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu; spójne podejście do obu tych gałęzi jako bodźców dla rozwoju regionu.
584	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>W kierunkach wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przy zapisie o "niezbędnej infrastrukturze" związanej z ochroną przyrody dopisać "w tym zielonej infrastruktury" - w zakresie "projektów dot. wykorzystania i udostępniania lokalnych zasobów przyrodniczych m.in. na cele przyrodnicze" dopisać koniecznie "o ile wsparcie to właściwie uzasadnione będzie potrzebami ochrony przyrody. - opisać w kierunkach wsparcia możliwość wsparcia "planów i programów ochrony przyrody". 	136	136	<ul style="list-style-type: none"> - Zapis dotyczący "zielonej infrastruktury" (typu korytarze ekologiczne etc) jest konieczny z uwagi na to, że pod pojęciem infrastruktury znaczna część wnioskodawców, wbrew standardom UE, rozumie tylko inwestycje wymagające pozwoleń na budowę (a nie np. nasadzenia drzew czy odtwarzania siedlisk w terenach zalewowych); - przy funkcji turystycznej ważne jest zapewnienie rzeczywistego wpływu na cele ochrony przyrody - np. poprzez sterowanie ruchem turystycznym mającym na celu zmniejszenie atropopresji na tereny przyrodnicze (np. kanalizowanie i strefowanie ruchu) - planowanie ochrony przyrody, wbrew powierzchownym opiniom o "produkowaniu" kolejnych dokumentów jest NIEZBĘDNE dla zapewnienia osiągnięcia celów ochrony przyrody (bo bada się tu fakty - rzeczywistość przyrodniczą - a nie opinie jak w innych dokumentach). 	inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zielona infrastruktura finansowana na poziomie krajowym; wprowadzenie proponowanego zapisu ograniczyłoby zdecydowanie aplikowanie w tym zakresie - zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego to jeden z fundamentów dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu a środowisko powinno być źródłem realnych korzyści ekonomicznych i stwarzać nowe możliwości inwestycyjne; z uwagi na koncentrację środków nie planuje się dofinansowania planów i programów ochrony przyrody.
585	Oś 4 Środowisko i zasoby	<p>W kierunkach wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przy zapisie o "niezbędnej infrastrukturze" związanej z ochroną przyrody dopisać "w tym zielonej infrastruktury" - w zakresie "projektów dot. wykorzystania i udostępniania lokalnych zasobów przyrodniczych m.in. na cele przyrodnicze" dopisać koniecznie "o ile wsparcie to właściwie uzasadnione będzie potrzebami ochrony przyrody. - opisać w kierunkach wsparcia możliwość wsparcia "planów i programów ochrony przyrody". 	136	136	- Zapis dotyczący "zielonej infrastruktury" (typu korytarze ekologiczne etc) jest konieczny z uwagi na to, że pod pojęciem infrastruktury znaczna część wnioskodawców, wbrew standardom UE, rozumie tylko inwestycje wymagające pozwoleń na budowę (a nie np. nasadzenia drzew czy odtwarzania siedlisk w terenach zalewowych)	inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zielona infrastruktura finansowana na poziomie krajowym; wprowadzenie proponowanego zapisu ograniczyłoby zdecydowanie aplikowanie w tym zakresie - zgodnie z zapisami UP ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego to jeden z fundamentów dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu a środowisko powinno być źródłem realnych korzyści ekonomicznych i stwarzać nowe możliwości inwestycyjne; z uwagi na koncentrację środków nie planuje się dofinansowania planów i programów ochrony przyrody.
586	Oś 4 Środowisko i zasoby	W preferencjach projektów transportowych dodać zapis "pozytywnie oddziałujących na mobilność pieszych i rowerzystów"	136	141	Infrastruktura transportowa, w tym głównie drogi służące ruchowi samochodowemu, mogą w znaczący sposób pogorszyć standard życia mieszkańców, w tym ich pozamotoryzacyjną mobilność - służącą też celom niskoemisyjności. Dla zrównoważonego rozwoju niezbędne jest zapewnienie przez transport i drogi funkcji służących jakości życia ludzi i naturze.	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Odpowiednie zapisy sformułowane zostaną na etapie dokumentów wdrożeniowych.
587	Oś 4 Środowisko i zasoby	W związku z trwającymi w terminie 25.10-02.12.2013 konsultacjami społecznymi nad projektem RPO WD 2014-2020 Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu zgłasza konieczność ujęcia w opiniowanym dokumencie przedsięwzięć z zakresu gospodarki wodnej oraz ochrony przeciwpowodziowej. Ochrona przed powodzią, zgodnie z polskim prawodawstwem jest zadaniem organizacji rządowej i samorządowej. Zadania w obszarze gospodarki wodnej i zabezpieczeń przeciwpowodziowych na obszarze Dolnego Śląska realizowane są m.in. przez DMIUW we Wrocławiu – jednostkę podległą Zarządowi Województwa Dolnośląskiego, wykonującą zadania Marszałka w zakresie praw i obowiązków określonych przepisami ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne (tekst jednolity z 2012 r. poz. 145 – z późniejszymi zmianami). Doświadczenia z kilku ostatnich lat obrazują niedoinwestowanie sektora gospodarki wodnej, co pokazuje realne potrzeby w zakresie budowy, rozbudowy obiektów i urządzeń wodnych oraz infrastruktury przeciwpowodziowej na terenie całego Województwa Dolnośląskiego. W związku z powyższym konieczne jest ujęcie w osi priorytetowej 4 Środowisko i zasoby PRO WD 2014-2020 priorytetu	140	145	Podsumowując, DZIUMW zwracamy się z prośbą o ujęcie wnioskowanych przedsięwzięć w perspektywie finansowej 2014-2020. Poprawa bezpieczeństwa powodziowego jest zadaniem priorytetowym, ponieważ przyczynia się bezpiecznej ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz eliminuje konieczność asygnowania wielomiliardowych nakładów na usuwanie skutków zjawisk powodziowych i na odszkodowania.	inne	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.

588	Oś 4 Środowisko i zasoby	W nawiązaniu do prowadzonych konsultacji społecznych dotyczących Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, Nadleśnictwo Oława jako potencjalny beneficjent prosi o uwzględnienie uwag w zakresie priorytetu inwestycyjnego 6.3 i 6.4. Nadleśnictwo Oława ze względu na swoje położenie, posiada rozbudowaną sieć hydrograficzną. Oprócz koryt głównych cieków Odry i Oławy - występuje gęsta sieć drobniejszych kanałów i rowów melioracyjnych oraz licznych starorzeczy. Z ciekami powierzchniowymi związane jest istnienie budowli hydrotechnicznych - decydujących o zdolności retencyjnej małych zlewni cząstkowych w celu ochrony przed powodzią i suszą, z jednoczesną poprawą walorów środowiska naturalnego, w tym utrzymania cennych przyrodniczo lasów łęgowych wymagających właściwego nawodnienia i podtrzymania wysokości poziomu wód gruntowych.	140	145	W związku z powyższym proponujemy włączenie do priorytetu inwestycyjnego 6.3 i 6.4 realizacji działań umożliwiających przeprowadzenie konserwacji wykonanej na początku XX wieku infrastruktury hydrotechnicznej, m.in.: wałów kierunkowych „kierownic”, zastawek spiętrzających, kanałów, przepustów i rowów melioracyjnych, z wykorzystaniem istniejącego przepustu rurowego pod przyczółkami śluzy polderowej. Odbudowa istniejącej budowli hydrotechnicznej oraz połączenie sieci kanałów i rowów melioracyjnych przyczyni się do wyrównania poziomu zwierciadła wody, zapewniając tym samym zwiększenie trwałości biologicznej ekosystemów leśnych, urozmaici granice styku biocenozy wodno-łądowych oraz, poprzez zastosowanie przepustów o większym świetle, przywróci na wielu odcinkach ciągłość biologiczną cieków. Zakres oddziaływania w/w inwestycji obejmie swym zasięgiem blisko 3 tys. ha gruntów leśnych. Wskazane działania na stałe powiążą z wyższymi stanami wody na rzece Odra zasilanie istniejących kanałów i rowów melioracyjnych w bystrzycko – olawsko-jelczańskim i kotowickim kompleksie leśnym, a tym samym zapewnią utrzymanie występujących tu cennych siedlisk lasu łęgowego wymagających utrzymania stałego poziomu lustra wody, często zachwianego	inne	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
589	Oś 4 Środowisko i zasoby	Skonkretyzowanie puli środków przeznaczonych na budowę przydomowych oczyszczalni			brak	inne	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
590	Oś 4 Środowisko i zasoby Oś 10 Edukacja	Oś 4 Środowisko i zasoby "…Brak jest odzwierciedlenia istotnych priorytetów, wskazanych w Makrosferze „Zdrowie i bezpieczeństwo”, realizujących Cel 4: - ochrona przed klęskami żywiołowymi, w tym szczególnie likwidacja zagrożeń powodziowych; -podniesienie poziomu bezpieczeństwa osobistego, publicznego i zdrowotnego, w tym ratownictwa…" Oś 10 Edukacja "…rozszerzenie tego zakresu działań o inne szkolenia (ogólne i zawodowe), z zachowaniem konieczności uzyskania powszechnie uznawanych certyfikatów. Pozwoli to na wzmocnienie kwalifikacji osób dorosłych, które chcą podnieść swoje kwalifikacje zawodowe, a tym samym zwiększy zaangażowanie obywatelskie oraz szanse zatrudnienia…"			W nawiązaniu do trwających konsultacji społecznych projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 pragnę zgłosić uwagi do przedmiotowego dokumentu. Analiza projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 wskazuje na mocno ograniczone odniesienie do Celu 4. Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 (Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa bezpieczeństwa). Brak jest odzwierciedlenia istotnych priorytetów, wskazanych w Makrosferze „Zdrowie i bezpieczeństwo”, realizujących Cel 4: - ochrona przed klęskami żywiołowymi, w tym szczególnie likwidacja zagrożeń powodziowych; -podniesienie poziomu bezpieczeństwa osobistego, publicznego i zdrowotnego, w tym ratownictwa. Obszar „Ochrona środowiska” w projekcie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, to przede wszystkim gospodarka odpadami oraz gospodarka wodno-ściekowa. Ochrona zasobów przyrodniczych ogranicza się do ochrony bioróżnorodności oraz udostępniania zasobów przyrodniczych. Aby zapewnić skuteczność tych działań, konieczne jest uwzględnienie zagadnień związanych ze wzmocnieniem systemu ochrony środowiska przed zagrożeniami o charakterze naturalnym, a także cywilizacyjnym. System ten obejmuje ponadto ochronę zdrowia oraz zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom, przedsiębiorcom oraz turystom przebywającym na Dolnym Śląsku – podstawowe determinanty jakości	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
591	Oś 5 Transport	Dodanie do punktu "Planowane duże projekty" zadania pn. "Rewitalizacja i modernizacja linii kolejowej 275 na odcinku Miłkowice-Granica Województwa Dolnośląskiego"	143	144	Linia ta, jest najkrótszym połączeniem Wrocławia, Legnicy z Berlinem. Remont zapewniłby możliwość dotarcia mieszkańcom do jednego z największych portów przesiadkowych w Europie i na Świecie. Linia w najgorszym stanie jest na odcinku województwa dolnośląskiego, podniesienie prędkości bazowej zwiększy również zainteresowanie transportem szynowym. Umożliwi też potencjalnym inwestorom i turystom dotarcie do stolicy regionu.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zgodnie z art. 90 Rozporządzenia ogólnego, w ramach programów operacyjnych mogą być wspierane projekty duże, tzn.: operacje obejmujące serie prac, działań lub usług, których celem samym w sobie jest ukończenie niepodzielnego zadania o sprecyzowanym charakterze gospodarczym lub technicznym, o jasno określonych cechach i których całkowity koszt kwalifikowalny przekracza 50 000 000 EUR a w przypadku operacji przyczyniających się do celu tematycznego zgodnie z art 9 (7) (dot. inwestycji w osi transport) których całkowity koszt kwalifikowalny przekracza kwotę 75 000 000 EUR). Instrumenty finansowe nie są uważane za duże projekty. Biorąc pod uwagę powyższe uregulowania na obecną chwilę nie planuje się realizacji projektów dużych spełniających te kryteria, dlatego też nie znalazły się one w wykazie. Nie mniej jednak, do czasu negocjacji z KE takowe projekty mogą zostać zdefiniowane stąd notka informująca, iż wykaz jest w trakcie opracowania.
592	Oś 5 Transport	W obecnym brzmieniu zapisów dotyczących transportu zupełnie pominięto transport lotniczy. W całym opracowaniu nie został poruszony aspekt lotniskowy i zagadnienia z nim związane, nie przewidziano także projektów dotyczących rozwoju lotnisk i dostosowania ich do zmieniających się warunków i przepisów. Dotyczy to zarówno lotniska regionalnego jak i lotnisk sportowych i aeroklubów. Zarządzający nie są w stanie udźwignąć kosztów realizacji zakupów/ inwestycji mających na celu rozwój i utrzymanie sprawności lotniska zwłaszcza w świetle realizacji inwestycji z okresu lat 2007-2013, gdzie musieli ponosić koszty wkładów własnych a planowany zwrot inwestycji jest rozłożony na co najmniej kilkanaście lat. Obecna infrastruktura lotnicza - strona airside wymaga stałych inwestycji modernizacyjnych, również zmieniające się przepisy i wymagania w stosunku do lotnisk wymuszają konieczność stałego inwestowania w infrastrukturę lotniskową.	47	51	Regionalne lotnisko jest dużym przedsiębiorstwem i nie ma możliwości aplikowania o środki w większości priorytetów. Wyznaczenie linii demarkacyjnej i skierowanie lotnisk do programów krajowych też nie jest do końca właściwe ponieważ w POIiS bis lotniska będą mogły ubiegać się o dofinansowanie w ramach bezpieczeństwa rozumianego jako „Safety and Security”. Co w znaczący sposób ograniczy możliwości inwestycyjne w infrastrukturę właśnie. W ubiegłym okresie 2007-2013 polskie lotniska z powodzeniem korzystały zarówno z POIiS jak i RPO. Wrocławskie lotnisko zostało pozbawione tej możliwości i podobnie dzieje się w tym okresie. Zablokowanie możliwości finansowania inwestycji wynikających z wymogów i przepisów narzucanych zarządzającym lotniskiem na tak długi okres.	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, inwestycje związane ze zwiększeniem przepustowości i bezpieczeństwa ruchu lotniczego w sieci TEN-T mogą być wspierane jedynie z poziomu krajowego.
593	Oś 5 Transport	Brak zapisu dotyczącego zapewnienia stałego stabilnego rozwoju portów lotniczych w okresie 2014 -2020 oraz wsparcia finansowego zarządzających lotniskami w ramach wykonywania swoich zadań wynikających z zmieniających się przepisów i wymogów europejskich.	140	145	W ostatnim czasie na dotąd niespotykana skale prawo lotnicze jest dostosowywane do wymagań ogólnoeuropejskich a nawet światowych. Generuje to koszty dla zarządzających, które muszą być poniesione niezależnie od wyników finansowych, przepustowości itp. Lista rozporządzeń obowiązujących i wprowadzonych w 2013r. oraz rozporządzeń po konsultacjach „oczekujących” w Ministerstwie jest bardzo długa i w zasadzie każdy zobowiązanie i warunek generuje koszty dla zarządzającego lotniskiem. Bez spełnienia tych zobowiązań lotnisko nie uzyska certyfikatu lotniska cywilnego i nie będzie mogło świadczyć swoich usług.	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, inwestycje związane ze zwiększeniem przepustowości i bezpieczeństwa ruchu lotniczego w sieci TEN-T mogą być wspierane jedynie z poziomu krajowego.

594	Oś 5 Transport	Zwracam się o zawarcie w projekcie budżetowym Województwa Dolnośląskiego, w kwestii środków unijnych, modernizacji oraz odbudowy oferty przewozów kolejowych na linii kolejowej do Karpacza.	1	50	Karpacz został uznany jako jedno z najprężniej rozwijających się miast w Polsce. Rozwój uzdrowiska pozwoliłby na dotarcie do Karpacza dalekobieżnych połączeń wysokiego standardu realizowanych przez PKP Intercity. Spółka pozyskuje tabor na relację do Warszawy i nie wyklucza wydłużenia relacji EZT do Szklarskiej Poręby. Karpacz mógłby na tych połączeniach zyskać.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
595	Oś 5 Transport	Wnoszę o dopisanie w ramach niniejszego rozdziału projektu działań w ramach RPO 2014-2020 dla Dolnego Śląska następujących inwestycji związanych z transportem kolejowym. 1. Rewitalizacja wraz z elektryfikacją linii kolejowej Jelenia Góra-Mysłakowice-Karpacz/Kowary 2. Zakup spalinowych zespołów trakcyjnych w ilości 5 sztuk.	140	145	1. Przywrócenie połączeń kolejowych do Karpacza pozwoli na lepszą dostępność tego kurortu dla turystów z kraju i zagranicy, przyczyni się do zmniejszenia liczby pojazdów samochodowych w Karkonoszach, a więc będzie wpływać pozytywnie na ochronę środowiska. Elektryfikacja linii kolejowej pozwoli na bezproblemowe (bez zmiany lokomotyw) prowadzenie bezpośrednich pociągów z głębi Polski, jak również pociągów regionalnych ze stolicy Śląska, obsługiwanych elektrycznymi zespołami trakcyjnymi, co pozwoli na pozostawienie spalinowych pojazdów na inne trasy, i skróci czas przejazdu. Z kolei rewitalizacja linii kolejowej do Kowar wpisuje się w projekt Jeleniogórskiej Kolei Aglomeracyjnej (SKM). Szacowany koszt inwestycji to ok. 60-70 mln PLN. 2. Zakup szt pozwoli na uruchomienie większej liczby połączeń kolejowych na liniach niezelektryfikowanych i będzie zapewniał odpowiednią rezerwę taboru, która obecnie stanowi problem dla Kolei Dolnośląskich.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
596	Oś 5 Transport	Wnoszę o dopisanie w ramach niniejszego rozdziału projektu działań w ramach RPO 2014-2020 dla Dolnego Śląska następujących inwestycji związanych z transportem kolejowym. 3. Rewitalizacja linii kolejowej Jelenia Góra-Lwówek Śląski-Zebrzydowa. 4. Odtworzenie łącznicy podg. Krużyn- podg. Marciszów Górny wraz z realizacją zdalnego sterowania urządzeniami srk na obszarze tych byłych posterunków odgałęźnych na stacji Sędziszów.	140	145	3. Linia kolejowa Jelenia Góra-Lwówek Śląski-Zebrzydowa jest obecnie w złym stanie technicznym co przekłada się na słabą ofertę przewoźnika kolejowego i małą konkurencyjność wobec transportu kołowego. Jej rewitalizacja do prędkości 60-80km/h pozwoli na stworzenie lepszej oferty przewozowej i przywrócenie połączeń na północnym odcinku trasy łączącym region lwówecki z Bolesławcem i Legnicą, a także pośrednią ze stolicą Śląska Wrocławiem. Szacowany koszt to ok 50 mln zł. 4. Odtworzenie łącznicy Krużyn - Marciszów Górny pozwoli na skrócenie jazdy pociągów z Kamiennej Góry oraz Lubawki do Jeleniej Góry o około 7-10 minut w stosunku do jazdy przez Sędziszów i zmiany czoła. Pozwoli to na uruchomienie całonocnych połączeń na tej trasie, bardzo konkurencyjnych względem transportu drogowego. Umożliwi to lepszą dostępność słabo skomunikowanego powiatu kamiennogórskiego z pozostałą częścią Dolnego Śląska.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
597	Oś 5 Transport	Wnoszę o dołączenie do inwestycji w ramach poprawy infrastruktury transportowej w aglomeracji wrocławskiej następującej inwestycji: Przedłużenie ulicy Kwizdyńskiej do ulicy Mydlanej.	47	49	Inwestycja ta odciąży ulicę Kowalską od transportu ciężkiego związanego z obsługą zakładów 3M, VOLVO, PPG Polifarb Wrocław, ORLEN	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
598	Oś 5 Transport	W dokumencie bierze się pod uwagę gęstość linii kolejowych w województwie. Powiat zlotoryjski aktualnie można uznać za obszar wykluczenia transportu kolejowego jeżeli chodzi o transport pasażerski mimo dużego wskaźnika gęstości linii kolejowych. Uważam, że w wersji ostatecznej projektu Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020 powinny być wpisane inwestycje mające na celu reaktywację ruchu pasażerskiego w miastach powiatu Złotoryi. Na terenie powiatu zlotoryjskiego żadne z miast nie ma pasażerskich połączeń kolejowych.	47	51	Powiat zlotoryjski wskaźnik gęstości linii kolejowych ma wysoki. Jednak ta statystyka nie odnosi się w ogóle do prędkości szlakowej na odcinkach, gdzie przemieszczają się składy towarowe. Ponadto z różnych źródeł dochodzą informacje, że na niemal wszystkich nieczynnych odcinkach linii kolejowych w powiecie zlotoryjskim planuje się ścieżki rowerowe. Także los głównej linii Legnica - Złotoryja nie jest pewny. Prędkość na czynnych liniach kolejowych powiatu wynosi w większości 20 km/h, co wyklucza uruchomienie przewozów pasażerskich. Jeżeli chodzi o transport towarowy to tutaj obsługiwane są kamieniołomy bazaltu. Dla transportu pasażerskiego poprzez Złotoryję wiedzie najkrótsze połączenie LGOM z Jelenią Górą, Szklarską Porębą i Czechami. Modernizacja linii kolejowych 284 i 312 lub 283 powinna być ważnym działaniem w ramach programu operacyjnego (również ze względu na transport towarowy).	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
599	Oś 5 Transport	Kierunki wsparcia: drogi publiczne Preferencje: - objęcie wsparciem obszarów, na których odbywa się intensywna eksploatacja i wywóz kruszyw skalnych	141	142	Drogi lokalne z uwagi na obniżoną nośność szczególnie narażone są na dewastację z uwagi iż bardzo często wykorzystywane są jako drogi dojazdowe do obiektów stanowiących złoża surowców (kopalnie, kamieniołomy, itd.) Wymaga ujęcia się grupie preferencyjnych zadań - dróg które prowadzą do lub znajdują się przy tego typu ośrodków. Dodajmy miejsca te prawie nigdy nie są objęte strefą aktywności gospodarczej i istnieją jako samodzielnie funkcjonujące ośrodki, dlatego też beneficjenci nie mogą skorzystać z grupy konkursów adresowanych dla dróg dojazdowych m. in. do stref ekonomicznych.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Przywołane specyficzne potrzeby są objęte zapisami w już istniejącej preferencji w ramach PI 7.2.
600	Oś 5 Transport	- objęcie wsparciem projektów dzięki którym poprawione zostanie bezpieczeństwo na drogach (w tym budowa ciągów pieszych, pieszo – rowerowych). Brak jest informacji o możliwości budowy, rozbudowy lub modernizacji sygnalizacji świetlnej, rond itp.	141	143	Uwzględnienie tej grupy inwestycji korzystnie wpłynie na poprawę bezpieczeństwa na drogach publicznych. Warto wspomnieć że dotyczy bardzo szerokiej grupy potencjalnych odbiorców tych unijnych środków.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	W Osi 3 Gospodarka Niskoemisyjna istnieje możliwość finansowania inwestycji związanych ze zrównoważoną mobilnością miejską i ograniczaniem ruchu w centrach miast, m.in. ścieżek rowerowych. Ponadto interwencją objęte są działania związane z bezpieczeństwem i przepustowością ruchu (BRD, ITS) oraz oszczędne oświetlenie miejskie. Ponadto w ramach osi 5 Transport istnieje możliwość dofinansowania (jako element projektu) przedsięwzięć polegających na budowie, przebudowie i remoncie układów drogowych, poprawą bezpieczeństwa i przepustowości ruchu drogowego.

601	Oś 5 Transport	Uwzględnienie w wykazie możliwych do realizacji dróg oprócz dróg wojewódzkich także ciągów komunikacyjnych stanowiących drogi powiatowe.	141	143	Sieć dróg powiatowych ma równie istotne znaczenie dla spójności sieci transportowej Dolnego Śląska jak drogi wojewódzkie. Stan techniczny tych dróg jest w bardzo zły i wykluczenie tej grupy dróg przełoży się na marginalizację obszarów peryferyjnych w stosunku do aglomeracji miejskich oraz dalsze wykluczania komunikacyjne tych obszarów i ich mieszkańców. Proponuje się pozostawienie zapisu o podobnej treści jak funkcjonował w ramach poprzedniego programu RPO mówiącego że „Udział w budżecie priorytetu projektów dotowanych na obszarach wiejskich i małych miast wynosił będzie nie mniej niż ...%”. Proponujemy określenia tych środków na poziomie 50%. Zagwarantuje to, iż chociaż część środków w ramach RPO WD skierowanych zostanie na poprawę jakości dróg, w tym tych o wyższej randze dla spójności transportowej, na obszarach tego właśnie najbardziej potrzebujących tj. terenów wiejskich i małomiasteczkowych.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Zapis "Wsparciem objęte będą drogi publiczne poprawiające dostępność transportową ośrodków regionalnych i subregionalnych do infrastruktury sieciowej i węzłowej TEN-T. W ramach priorytetu realizowane będą przedsięwzięcia polegające na budowie, przebudowie i remoncie układów drogowych, poprawą bezpieczeństwa i przepustowości ruchu drogowego (ITS, BRD)" nie zamyka katalogu możliwych do realizacji inwestycji, ze względu na status dróg.
602	Oś 5 Transport	Uruchomienie towarowego połączenia kolejowego Jelenia Góra przez Złotoryję do Legnicy. Obecnie brak jest bezpośredniego połączenia kolejowego pomiędzy rozwijającymi się ośrodkami miejskimi miast Jeleniej Góry, Świerzawy, Złotoryi i Legnicy.	140	146	Korzyści z utworzenie tego połączenia dla transportu towarów („Tiry na tory”) to: - poprawa bezpieczeństwa na drogach publicznych m.in. poprzez zmniejszenie ryzyka podczas manewru wyprzedzania tirów przez samochody osobowe, ryzyka niebezpiecznego „mijania tirów” na wąskich odcinkach dróg, łatwiejszego i szybszego poruszania się samochodami osobowymi przez zmniejszenie liczby tirów na drogach, - zmniejszenie ryzyka pogorszenia stanu dróg, wyremontowanych m.in. dzięki dofinansowaniu ze środków RPO, przez przeładowane towarami tirów powodujący zwiększony nacisk na nawierzchnię asfaltową i co z tym związane powstawanie dziur w drogach, nierówności an poboczach, - szybszy i większy transport towarów z wykorzystaniem taboru kolejowego, - ekologiczność przedsięwzięcia poprzez obniżenie liczby spalin z tirów i samochodów prywatnych.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
603	Oś 5 Transport	Uruchomienie pasażerskiego połączenia kolejowego Jelenia Góra przez Złotoryję do Legnicy Obecnie brak jest połączenia kolejowego pomiędzy tymi miastami do których codziennie większość ludzi dojeżdża do pracy i szkół.	140	146	Korzyści z utworzenia połączenia Kolei Dolnośląskich na tym odcinku to: - ułatwienie w podróżowaniu dla osób pracujących i uczących się, - zwiększenie wpływów z turystyki i ułatwień dla turystów, którzy będą mogli szybciej i w komfortowych warunkach przyjechać koleją bezpośrednio do Złotoryi, - zmniejszenie ilości spalin z samochodów prywatnych poprzez zachęcenie osób pracujących do korzystania z połączenia kolejowego.	osoba fizyczna	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
604	Oś 5 Transport	Poprawa jakości lokalnych dróg i chodników. Budowa obwodnicy Złotoryi. Utworzenie miejsc parkingowych w miastach. Obecnie najbardziej potrzebne są remonty dróg na trasie Dobków-Lipa, w Świerzawie drogi przy ul. Plac Wolności i ul. Złotoryjskiej oraz budowa obwodnicy Złotoryi. Problemem z jakim najczęściej borykają się mieszkańcy dojeżdżający do pracy w mieście to częsty brak miejsc do zaparkowania samochodu.	140	146	Korzyści: - poprawa życia mieszkańców poprzez zmniejszenie hałasu przez przejeżdżające przez miejscowość tiry, - poprawa bezpieczeństwa poprzez płynny ruch pojazdów samochodowych bez konieczności omijania kolein i dziur w drogach a co się z w tym wiąże ryzyka uszkodzenia pojazdu, - w celu poprawy bezpieczeństwa stworzenie przy drogach chodników dla pieszych i rowerzystów, - zwiększenie bezpieczeństwa i zmniejszenie liczby spalin w mieście poprzez umożliwienie poruszania się tirów obwodnica miasta, - budowa wielopoziomowych, płatnych parkingów dla samochodów osobowych przy centrach miast wraz z udostępnieniem centrum miast dla ruchu pieszego i rowerowego.	osoba fizyczna	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
605	Oś 5 Transport	Proponuje się w priorytecie inwestycyjnym 7.2 dodać również modernizacja, remont, budowa, przebudowa pozostałych dróg (w tym dróg powiatowych i gminnych).	140	141	Zgodnie z linią demarkacyjną z 10.07.13r. w priorytecie 7.2 (EFRR) zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T na poziomie regionalnym uwzględniono oprócz budowy, przebudowy dróg wojewódzkich również pozostałe drogi zgodnie z kontraktem terytorialnym (w tym drogi powiatowe i gminne na odcinkach leżących w ciągach komunikacyjnych stanowiących połączenie z siecią TEN-T oraz obwodnice. Mając na uwadze powyższe proponuje się w priorytecie inwestycyjnym 7.2 dodać również pozostałe drogi (w tym drogi powiatowe i gminne).	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Zapis "Wsparciem objęte będą drogi publiczne poprawiające dostępność transportową ośrodków regionalnych i subregionalnych do infrastruktury sieciowej i węzłowej TEN-T. W ramach priorytetu realizowane będą przedsięwzięcia polegające na budowie, przebudowie i remoncie układów drogowych, poprawą bezpieczeństwa i przepustowości ruchu drogowego (ITS, BRD)" nie zamyka katalogu możliwych do realizacji inwestycji, ze względu na status dróg.
606	Oś 5 Transport	Ujęcie w planach dotyczących transportu kolejowego ciągu przechodzącego przez Złotoryję jako najkrótszego możliwego połączenia kolejowego Aglomeracji LGOM z Jelenią Górą, Szklarską Porębą, czy granicą czeską w Lubawce. Tutaj dwa warianty połączenia: LGOM - Jerzmanice-Zdrój - Lwówek Śląski - Jelenia Góra lub LGOM - Jerzmanice-Zdrój - Marciszów - Jelenia Góra.	142	143	Daje to alternatywne połączenie Wrocław - Jelenia Góra. Pozwala także na najkrótsze połączenie Zielonej Góry z Jelenią Górą. Powiat złotoryjski w tej chwili w ogóle nie ma dostępu do pasażerskiego transportu kolejowego. Prędkość na tych liniach kolejowych jest bardzo niska. Na czynnych odcinkach odbywają się jednak znaczne przewozy towarowe z pobliskich kamieniołomów (ok. 2 mln ton). Tutaj do obsługi połączeń pasażerskich warto rozważyć zakup lekkich pojazdów szynowych, np. podobnych do czeskich wagonów motorowych 810 (motoraczek) pod kątem linii o znaczeniu lokalnym (55 miejsc siedzących)	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
607	Oś 5 Transport	Zabezpieczenie linii kolejowej 342 i odbudowa 2-3 kilometrowego fragmentu tej linii (w kierunku na Wilków) oraz budowa bocznicy celem obsługi złotoryjskiego oddziału LSSE.	142	143	Zwiększenie atrakcyjności złotoryjskiej podstrefy LSSE względem inwestorów. Linia o znaczeniu towarowym.	osoba fizyczna	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
608	Oś 5 Transport	Zakup biletomatów dla samorządowych przewoźników kolejowych w mniejszych miejscowościach, a także w różnych częściach Wrocławia, Legnicy, Jeleniej Góry, Wałbrzycha.	142	143	Poprawa dostępności zakupu biletów kolejowych. Poprawa polityki informacyjnej dotyczącej rozkładu jazdy. Zmniejszenie kolejek w kasach.	osoba fizyczna	Uwzględniona	

609	Oś 5 Transport	Wykreślić "szczególnie dróg wojewódzkich" Nowe brzmienie: "Dlatego też, konieczna jest interwencja polegająca głównie na modernizacji i remontach dróg publicznych". Wpisać w pozycji: Planowane duże projekty: Nie przewiduje się.	140	141	W poprzednich okresach dofinansowania unijnego drogi gminne, szczególnie na terenach wiejskich, właściwie były pozbawione możliwości uzyskania unijnego dofinansowania. Uważam, że nie można, znów z góry, pozbawić ich tych możliwości. Jeżeli zostanie określona minimalna wartość projektu na poziomie kilku milionów złotych, to drogi gminne są wyeliminowane z programów. W celu przekroczenia progu finansowego wybierane są specjalnie drogie technologie.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Zapis "Wsparciem objęte będą drogi publiczne poprawiające dostępność transportową ośrodków regionalnych i subregionalnych do infrastruktury sieciowej i węzłowej TEN-T. W ramach priorytetu realizowane będą przedsięwzięcia polegające na budowie, przebudowie i remoncie układów drogowych, poprawą bezpieczeństwa i przepustowości ruchu drogowego (ITS, BRD)" nie zamyka katalogu możliwych do realizacji inwestycji, ze względu na status dróg.
610	Oś 5 Transport	Wprowadzić do RPO zadanie: budowa obwodnicy i mostu w Głogowie jako przedsięwzięcie partnerskie miasta, powiatu, województwa i GDDKiA.	46	48	Strategia Polski Zachodniej nie gwarantuje realizacji zadania. Przy racjonalnym planowaniu i etapowaniu można osiągnąć efekt komunikacyjny (most i niezbędne dojazdy) za 120-140 mln zł.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Ponadto jeśli droga miałaby status drogi krajowej mogłaby być realizowana tylko z poziomu krajowego.
611	Oś 5 Transport	Dotowanie podmiejskiej linii autobusowej Legnica - Złotoryja celem skomunikowania Złotoryi z Dworcem Kolejowym w Legnicy	92	92	Wspomniane działanie mogłoby zwiększyć wśród mieszkańców Złotoryi zainteresowanie skorzystaniem z transportu kolejowego, a także ogólnie transportem zbiorowym. Poprawiłoby także sytuację osób starszych, czy niepełnosprawnych, albo o ograniczonej sprawności ruchowej. Połączenie realizowane przez busy Wrocław - Złotoryja w czasie 1:41 nie odpowiada potrzebom mieszkańców. Wykorzystując fakt 47 minutowych połączeń Legnicy z centrum Wrocławia skomunikowanie autobusów niskopodłogowych wyjeżdżających ze Złotoryi z dworcem w Legnicy może przynieść znacznie lepszy czas połączeń do czasu inwestycji w infrastrukturę kolejową na odcinku Legnica - Złotoryja. Bardzo dużo ludzi rokrocznie emigruje ze Złotoryi, w mieście jak i powiecie jest duże bezrobocie, a strefa ekonomiczna zbyt słabo się rozwija. Jest to szansa na zostanie części z tych ludzi, którzy mogą na co dzień pracować poza miastem.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
612	Oś 5 Transport	Budowa ronda przy skrzyżowaniu w pobliżu Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Złotoryi	140	143	Światła działają w tym miejscu bardzo źle, często są zbyt krótkie od strony Legnicy (czasem zdarza się, że to jest tylko kilkanaście sekund), niepotrzebne tworzą korki mimo umiarkowanego ruchu.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
613	Oś 5 Transport	Zakup lekkich pojazdów szynowych do obsługi linii o znaczeniu lokalnym dla zwiększenia ich rentowności.	142	143	Zakup tzw. "motoraczek" (55 miejsc siedzących) dla takich linii jak np. Lwówek Śląski - Jelenia Góra, Wojciszów - Marciszów - Jelenia Góra, czy Złotoryja - Legnica.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
614	Oś 5 Transport	Dotyczy części diagnostycznej i opisu osi 5 - Transport: Brak precyzyjnego wskazania jakiego typu drogi mogą liczyć na modernizację ze środków RPO. Określenie „szczególnie dróg wojewódzkich” bez precyzyjnego wskazania możliwości pozyskania środków na projekty modernizacji i przebudowy dróg będących w zarządzie powiatów i gmin, a również takie mają znaczenie dla spójnego rozwoju regionu, nie wyjaśnia intencji autorów projektu. Szczególnie dotyczy to poprawienia połączeń komunikacyjnych obszarów marginalnych gospodarczo.	41	41	Nieprecyzyjny zapis	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zapis "Wsparciem objęte będą drogi publiczne poprawiające dostępność transportową ośrodków regionalnych i subregionalnych do infrastruktury sieciowej i węzłowej TEN-T. W ramach priorytetu realizowane będą przedsięwzięcia polegające na budowie, przebudowie i remoncie układów drogowych, poprawą bezpieczeństwa i przepustowości ruchu drogowego (ITS, BRD)" nie zamyka katalogu możliwych do realizacji inwestycji, ze względu na status dróg. Linia demarkacyjna preferuje inwestycje na drogach wojewódzkich, natomiast drogi gminne i powiatowe tylko w wyjątkowych opisanych w UP sytuacjach.
615	Oś 5 Transport	Wnoszę o dopisanie do projektu RPO 2014-2020 dla Dolnego Śląska następujących zadań związanych z transportem kolejowym. Rewitalizacja niespełna 2 kilometrowej łącznicy nr.774 Marciszów Górny - Krużyn	140	145	Rewitalizacja łącznicy Marciszów Górny - Krużyn spowoduje skrócenie czasu przejazdu i podniesienie atrakcyjności oferty dla pociągów relacji Jelenia Góra - Lubawka/Trutnov, przyczyni się do zmniejszenia dotacji na regionalne przewozy kolejowe (w przypadku relacji Jelenia Góra - Lubawka odpada konieczność nadkładania kilometrów i bezsensownej jazdy na około przez stację Sędziszów gdzie dodatkowo następuje zmiana kierunku jazdy) W związku z rewitalizacją tej łącznicy skróciłby się czas jazdy oraz obniżeniu uległa cena biletu, co skutkowało by zwiększeniem roli transportu kolejowego na terenie powiatu kamiennogórskiego, a tym samym poprawie uległoby skomunikowanie Kamienną Górą i Lubawki z Jelenią Górą. Dodatkowym plusem jest fakt że odtworzona łącznica może być obsługiwana zdalnie ze stacji Marciszów/Kamienna Góra (niższe koszty prowadzenia ruchu, niższe koszty dla PKP PLK)	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.

616	Oś 5 Transport	Wnoszę o dopisanie do projektu RPO 2014-2020 dla Dolnego Śląska następującego zadania związanego z transportem kolejowym. Rewitalizacja linii kolejowej Jelenia Góra - Karpacz	140	145	Przywrócenie połączeń kolejowych do Karpacza poprawi dostępność komunikacyjną tego regionu zarówno dla turystów z kraju jak i z zagranicy. Dodatkowo w takim przypadku obecna relacja Zgorzelec - Jelenia Góra mogłaby zostać wydłużona do relacji Gorlitz - Karpacz co miałyby niewątpliwie wpływ na frekwencję gdyż goście z zagranicy są stałymi i częstymi bywalcami karpackiego kurortu. Przyczyniłoby się to także do spadku ilości samochodów przejeżdżających przez Karkonosze, co miałyby niewątpliwie wpływ na ochronę środowiska.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
617	Oś 5 Transport	Wnoszę o dopisanie do projektu RPO 2014-2020 dla Dolnego Śląska następującego zadania związanego z transportem kolejowym. Zakup Spalinowych Zespołów Trakcyjnych do obsługi połączeń kolejowych na liniach nieelektryfikowanych.	140	145	Na wielu liniach kolejowych Dolnego Śląska obsługiwanych przez spółkę Koleje Dolnośląskie spalinowymi zespołami trakcyjnymi, liczba połączeń oscyluje w granicach 3,4 par na dobę. Jest to ilość zdecydowanie niewystarczająca do trwałego powrotu podróźnych do pociągów na tych liniach, często także obsługa jednym szynobusem utrudnia sensowne ułożenie odpowiadającego podróźnym rozkładu jazdy. Zakup przynajmniej kilku sztuk nowych SZT przyczyni się do polepszenia oferty samorządowej spółki Koleje Dolnośląskie na wybranych liniach, a tym samym przyczyni się do zwiększenia ilości osób korzystających z transportu kolejowego.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
618	Oś 5 Transport	Wprowadzić zadanie: Modernizacja dogi wojewódzkiej 329 Głogów-Potoczek. Podniesienie klasy drogi do kategorii GP - dwujezdniowa, czteropasmowa z węzłami drogowymi Jerzmanowa i Smardzów	46	48	Jest to droga wojewódzka o największym natężeniu ruchu (13 tys. pojazdów), niebezpieczna (w ciągu ostatniego roku 4 ofiary śmiertelne, w zimie często nieprzejezdna	organizacja pozarządowa	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
619	Oś 5 Transport	Proponujemy uwzględnienie następujących projektów proponowanych przez zarządcę infrastruktury kolejowej do realizacji w ramach RPO WD 2014-2020: – Rewitalizacja linii kolejowej nr 137 na odcinku Jaworzyna Śląska-Świdnica Miasto; – Rewitalizacja linii kolejowej nr 274 na odcinku Jelenia Góra-Zgorzelec wraz z elektryfikacją na odcinku Lubań Śląski-Zgorzelec; – Rewitalizacja linii kolejowej nr 279 na odcinku Lubań Śląski-Węgliniec; – Rewitalizacja linii kolejowej nr 291 na odcinku Boguszów Gorce-Mieroszów; – Rewitalizacja linii kolejowej nr 275 na odcinku Miłkowitz-granica województwa; – Rewitalizacja linii kolejowej nr 286 na odcinku Wałbrzych-Jedlina Zdrój-Głuszyca-Nowa Ruda-Kłodzko; – Rewitalizacja linii kolejowej nr 309 na odcinku Kłodzko Nowe - Duszniki Zdrój; - Modernizacja stacji Wrocław Świebodzki (linia 274).	142	145	Realizacja infrastrukturalnych projektów kolejowych przyczyni się do równoważenia rozwoju transportu i zwiększenia wykorzystania tej ekologicznej gałęzi transportu.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Lista projektów linii kolejowych, ze względu na fakt, iż linie potencjalnie będą finansowane w ramach RPO będą negocjowane w ramach Kontraktu Terytorialnego, zgodnie z zapisami linii demarkacyjnej.
620	Oś 5 Transport	W wierszu – Kierunki wsparcia – tabelarycznego opisu tego Priorytetu, proponuje się przeredagowanie części treści w sposób następujący: „Wsparciem objęte będą projekty szczególnie ważne dla poprawy przewozów kolejowych regionalnych na liniach położonych poza siecią połączeń krajowych i międzynarodowych, polegające na budowie, modernizacji oraz rehabilitacji (remontu) infrastruktury liniowej, ...”	143	143	Niezręczność sformułowania: „...dla przewozów położonych poza siecią...” właściwiej byłoby zastąpić brzmieniem: „...dla przewozów na liniach położonych poza siecią...” Proponuje się unikać terminu „remont infrastruktury liniowej”, gdyż w dotychczasowej praktyce kwalifikowania środków na inwestycje, remonty nie są objęte przedmiotem wsparcia ani z poziomu krajowego, ani unijnego. Ponadto, w zakresie rzeczowym, termin ten nie jest tożsamy z „rehabilitacją”.	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
621	Oś 5 Transport	Niezależnie od tego, kiedy nastąpi uzupełnienie tej tabeli w wierszu - Planowane duże projekty - należy koniecznie wprowadzić zapis o planowanych dużych infrastrukturalnych projektach kolejowych.	144	144	Należy przewidzieć realizację „dużych projektów”. W przypadku projektów dotyczących infrastruktury kolejowej, gdzie modernizacja/rehabilitacja dotyczy wielu km linii, a koszt inwestycji może dochodzić do wartości progowych dużych projektów, warunek taki może uniemożliwić ewentualnie zaistniałą potrzebę aplikowania środków unijnych na ich cel w ramach RPO.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Biorąc pod uwagę analizę potrzeb oraz zgłoszone propozycje inwestycji nie planuje się realizacji projektów dużych w rozumieniu unijnym. Ponadto interwencje w ten zakres przewiduje się z poziomu krajowego, natomiast w ramach programów regionalnych mogą być finansowane tylko inwestycje uzgodnione w Kontrakcie Terytorialnym, co jest przedmiotem konsultacji z oddziałem spółki.
622	Oś 5 Transport	W tabeli - Wskaźniki produktu dla EFRR – proponuje się uwzględnić również ewentualne inwestycje budowy nowych odcinków linii. Brzmienie tak skorygowanego wskaźnika byłoby następujące: „- całkowita długość wybudowanych, przebudowanych, zmodernizowanych lub zrehabilitowanych linii kolejowych” Ponadto, proponujemy dodanie jeszcze jednego wskaźnika, a mianowicie: „- liczba zmodernizowanych przejazdów kolejowo – drogowych [szt.]”	144	144	Patrząc przyszłościowo należy rozszerzyć wskaźniki rezultatu także o budowę nowych odcinków linii kolejowych. Dla poprawy bezpieczeństwa ruchu kolejowego i drogowego należy podjąć działania modernizacji przejazdów.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Wskaźniki produktu wymienione w programie powinny odzwierciedlać większość interwencji objętej alokacją, przedstawione wskaźniki nie znajdują odzwierciedlenia w propozycjach zgłoszonych projektów, co nie oznacza, że nie będzie możliwości ich wyboru na etapie aplikacji zgodnie z zakresem planowanej inwestycji.
623	Oś 5 Transport	Wskazane kryteria wyboru projektów powinny być kryteriami uzupełniającymi.	145	145	Nie mają one związku z kierunkowymi zasadami wyboru projektów dla 5 Osi priorytetowej.	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
624	Oś 5 Transport	W kryteriach, które mają być zastosowane do wyboru projektów prosimy zastąpić zwrot „niepełnosprawni”, sformułowaniem „osoby o ograniczonej możliwości poruszania się” – proponowany nowy zwrot jest stosowany w nomenklaturze wszystkich dokumentach unijnych i krajowych odnoszących się do kwestii usuwania barier komunikacyjnych i obejmuje zakres daleko wykraczający poza termin „niepełnosprawni”.	145	145	Barier w transporcie dotyczą osób: – na wózkach inwalidzkich, o ograniczonej sprawności ruchowej; – podróżujących z małymi dziećmi; – starszych; – ciężarnych; – niewidomych i słabo widzących; – itp.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	W kontekście zdania w którym występuje słowo "niepełnosprawność" ma ono właściwe zastosowanie.

625	Oś 5 Transport	W zdaniu : "Dlatego też, konieczna jest interwencja polegająca głównie na modernizacji i remontach dróg ... " , proponuje się wykreślenie słowa "wojewódzkich" a zamieszczenie zapisu " dróg transportu towarów masowych"	141	141	Sieć dróg lokalnych transportu towarów masowych w tym dróg powiatowych i gminnych często stanowi główne połączenie z korytarzami transportowymi województwa. Sieć powiazań wewnętrznych pomiędzy subregionami i skupiskami aglomeracji wytwórców towarów masowych stanowi istotne połączenie, umożliwiające dostarczenie towarów do głównych osi drogowych wschód-zachód oraz północ -południe. Na terenie Dolnego Śląska znajdują się regiony skupiające przemysł wydobywczy, skąd kruszywo eksportowane jest na teren całej Polski a nawet Europy, gdzie wykorzystuje się do tego celu pojazdy wysokotonażowe, a sieć dróg lokalnych nie jest do nich przystosowana.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Przywołane specyficzne potrzeby są objęte zapisami w już istniejącej preferencji w ramach PI 7.2.
626	Oś 5 Transport	Przedmiotowe uwagi zgłaszane są w imieniu 15 powiatów woj. dolnośląskiego należących do Grupy Programowej opracowującej Program dot. m.in. wyznaczenia korytarzy transportu kołowego dla poj. wysokotonażowych. W tabeli PI 7.2 w kryterium wsparcia proponuje się dodanie zapisu: "przystosowaniu parametrów technicznych dróg do odbywającego się po nich ruchu, przyczyniając się w ten sposób do stworzenia korytarzy transportu towarów masowych pojazdami wysokotonażowymi" oraz w rubryce Preferencje dopisanie: "• wyprowadzające ruch ciężki poza tereny zabudowane; • umożliwiające stworzenie korytarzy do transportu towarów wysokotonażowych z Dolnego Śląska, • wyznaczające korytarze, w ciągu dróg powiatowych, których celem będzie zapewnienie przewozów masowych pomiędzy sąsiednimi powiatami lub do dróg wyższej kategorii". Wprowadzenie przedmiotowych zapisów wymaga również wprowadzenia zmian w tabeli wykonania osi priorytetowej na str. 145	141	141	Wywóz surowców pojazdami wysokotonażowymi jest powodem dewastacji dróg lokalnych, a brak wystarczających źródeł finansowania ich napraw i przebudów stanowi poważny problem, z którym samorzady bez właściwych programów wsparcia nie są w stanie sobie poradzić. Stanowi to również poważny problem dla mieszkańców miejscowości, przez które przechodzą korytarze transportowe towarów masowych. Proponuje się opracowanie stosownych korytarzy drogowych mających na celu omijanie lub minimalizowanie skutków transportu towarów masowych. Problem korytarzy transportu towarów masowych powinien zostać potraktowany jako odrębny i wymagający dodatkowego wsparcia	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Brak możliwości uwzględnienia uwagi w takim zakresie. Zapisy UP oraz ustalenia w zakresie podziału interwencji pomiędzy poziomem krajowym i regionalnym (tzw. linia demarkacyjna) wskazują, iż wszystkie inwestycje drogowe muszą wpisywać się w europejską sieć połączeń TEN-T lub być z nią powiązane. Drogi powiatowe i gminne będą mogły uzyskać dofinansowanie w trybie konkursowym, w przypadku gdy będą stanowiły element szerszej koncepcji związanej z rewitalizacją obszarów miejskich i wiejskich, zrównoważoną mobilnością miejską (przebudowa infrastruktury transportu miejskiego), usprawniając połączenia między ośrodkami życia społeczno-gospodarczego (w tym ośrodków aktywności gospodarczej, rozwijających się obszarów inwestycyjnych, centrów logistycznych, lotnisk); zapewniają konieczne połączenie z siecią autostrad i dróg krajowych lub uzupełniają luki w połączeniach transgranicznych. Zaproponowane kryterium "przystosowanie parametrów technicznych dróg do odbywającego się po nich ruchu, przyczyniając się w ten sposób do stworzenia korytarzy
627	Oś 5 Transport	W tabeli PI 7.4 w kryterium wsparcia proponuje się dodanie zapisu: jak również linie i połączenia kolejowe służące do wywozu towarów masowych (bocznice, naładownie) oraz w rubryce Preferencje dopisanie : zawierające drogi transportu towarów masowych.	143	143	Z badań Wojewódzkiego Biura Urbanistycznego wynika że na Dolnym Śląsku wyrobiska zlokalizowane są w odległości nie większej niż do 5 km od najbliższych linii kolejowych, a zatem budowa bocznicy lub drogi transportu towarów masowych umożliwiających bezkolizyjny ich wywóz jest w pełni zasadna	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Zaproponowane kryterium wsparcia "linie i połączenia kolejowe służące do wywozu towarów masowych (bocznice, naładownie)" oraz preferencje "zawierające drogi transportu towarów masowych" są zbyt ogólne i trudne do zweryfikowania, by mogły znaleźć zastosowanie w zapisach RPO WD 2014-2020.
628	Oś 5 Transport	Budowa nowego odcinka drogi nr 340 pomiędzy węzłem Dąbrowa a Gminą Dobroszyce (należy pamiętać o tym, że grunty pod budowę nowego odcinka zostały wykupione oraz wykonano dokumentację projektową i uzyskano decyzję pozwolenie na budowę.	1	1	Wybudowany odcinek zapobiegać będzie częstym kolizjom, wypadkom, na łyku przy przejeździe kolejowym. Rocznie dochodzi w tym miejscu do około 5-6 kolizji. Wybudowany odcinek rozładuje korki, które powstają przy zamkniętym przejeździe kolejowym i umożliwi swobodny wyjazd z drogi S8 w kierunku Lubina. Odcinek zapewni bezkolizyjne omińnięcie trakcji kolejowej.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Realizacja konkretnych projektów ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
629	Oś 5 Transport	W Kierunkach wsparcia dodać na końcu zdania słowa „ pozytywnie oddziałujących na ruch rowerowy i pieszy.”	141	141	Rowerzyści i piesi są uczestnikami ruchu, słabszymi niż zmotoryzowani, dlatego wskazane jest przy każdych inwestycjach drogowych uwzględniać ich wymogi.	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Odpowiednie zapisy sformułowane zostaną na etapie dokumentów wdrożeniowych.
630	Oś 5 Transport	W Kierunki wsparcia dodać „trasy kolejowe umożliwiające rozwój turystyczno-gospodarczy rozwój regionu”.	143	143	Umożliwi to wykorzystanie i rozwinięcie potencjału turystycznego obszarów	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Kierunki wsparcia wymienione w PI 7.4 stanowią ogólny zarys interwencji możliwej w ramach tego priorytetu. Możliwość inwestycji w sieci kolejowe konsumuje proponowany zapis.
631	Oś 5 Transport	Priorytet inwestycyjny: Drogowa dostępność transportowa (PI 7.2) [Str. 142] „Odsetek długości dróg publicznych o nawierzchni ulepszonej w ogólnej długości dróg publicznych o nawierzchni twardej” (Rok bazowy 2011, wartość bazowa; drogi ogółem: 91,9% Źródło danych – GUS.) ew. „Długość dróg publicznych o nawierzchni ulepszonej na 100 km2. (Rok bazowy 2011, wartość bazowa; drogi ogółem: 82,4 km Źródło danych – GUS.) Por. publikacja „Transport drogowy w Polsce w latach 2010, 2011”, GUS, Warszawa, 2013; http://stat.gov.pl/gus/5840_11868_PLK_HTML.htm	142	145	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Uwzględniona	
632	Oś 5 Transport	Priorytet inwestycyjny: System transportu kolejowego (PI 7.4) [Str. 144] "Długość linii kolejowych eksploatowanych"; (Jednostka: km, rok bazowy:2011, wartość bazowa: 1779.źródło GUS), Ew. "Długość linii kolejowych eksploatowanych w km na 100 km2", (rok bazowy:2011, wartość bazowa: 8,6; .źródło GUS) http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.hier?p_id=983556&p_token=364309077	144	144	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Uwzględniona	

633	Oś 5 Transport	<p>Proponujemy zmianę zapisu poprzez wykreślenie w 2 wierszu słów „szczególnie dróg wojewódzkich”.</p> <p>Proponujemy zmianę zapisu poprzez uwzględnienie i dopisanie w tabeli pod pozycją 2 „Odsetek długości dróg powiatowych w dobrym i zadawalającym stanie technicznym”.</p> <p>Proponujemy zmianę zapisu poprzez uwzględnienie i dopisanie w tabeli pod pozycją 3 „Odsetek długości dróg gminnych w dobrym i zadawalającym stanie technicznym”.</p> <p>W wierszu 5 proponuje się dopisać: Strzelin.</p> <p>W tabeli w pozycji „Kierunki wsparcia” proponuje się dopisać po kropce: „Tworzenie gminnych i międzygminnych komunikacji zbiorowych oraz remonty i przebudowy punktów przesiadkowych stacji kolejowych przy których te punkty przesiadkowe są zlokalizowane.”</p> <p>W tabeli w pozycji „Preferencje” proponuje się dopisać po przeciu: „* projekty wpływające na zwiększenie zatrudnienia miejsc pracy i przeciwdziałanie depopulac</p>	141	142	<p>Proponowany zapis preferuje i faworyzuje wyłącznie drogi wojewódzkie przy jednakowej równości i jest niezgodny z podstawowymi założeniami programu.</p> <p>Uwzględnienie kategorii dróg powiatowych i gminnych zobrazuje pełny stan techniczny dróg publicznych. Gmina Strzelin wniosowała już o ujęcie RPOWD 2014-2020 Strzelina spełniającego wszelkie warunki wynikające z tego programu, które obowiązywały do ujęcia Strzelina w tym programie.</p> <p>Przejęcie przewozu osób przez koleje spowoduje zmniejszenie natężenia ruchu drogowego na drogach dojazdowych do centrów miast.</p> <p>Skomunikowanie nowych terenów inwestycyjnych spowoduje powstawanie nowych zakładów – firm tworzących nowe miejsca pracy.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	<p>1-2) Wskaźniki produktu powinny odnosić się do rodzaju większości wspieranych interwencji, natomiast w ramach Osi 5 zgodnie z linią demarkacyjną wsparcie skierowane będzie przede wszystkim na inwestycje dot. budowy i przebudowy dróg wojewódzkich.</p> <p>Przewiduje się jednak możliwość wprowadzenia/ wyboru proponowanych wskaźników na etapie realizacji projektu.</p> <p>3) Uwaga niezasadna. Wymienione w opisie potencjały zostały wskazane w "Wytycznych kierunkowych do kształtowania sieci drogowej i kolejowej w województwie dolnośląskim"</p> <p>4) Zgodnie z zapisami linii demarkacyjnej wsparcie skierowane będzie na zadania z zakresu budowy, modernizacji, rehabilitacji sieci kolejowej i infrastruktury dworcowej poza siecią TEN-T o znaczeniu regionalnym, której zarządcą jest samorząd lub PKP PLK SA. Lokalny samorząd winien bezpośrednio zwrócić się do PKP PLK w celu wypracowania stosownych działań, które przyczynią się do realizacji tego typu projektów.</p> <p>Ponadto zgodnie z zapisami linii demarkacyjnej wsparcie na drogi powiatowe i gminne będzie udzielane jedynie w przypadku, gdy będą stanowiły element szerszej koncepcji związanej</p>
634	Oś 5 Transport	<p>W związku z dodaniem nowych pojęć tj. - bariera rozwojowa - zasada zintegrowanego podejścia - region słabiej rozwinięty (Kategoria regionu) - rozwiązania realizujące zasadę zrównoważonego rozwoju dla obszaru TRANSPORT przykłady, wskazane jest określenie dla nich definicji.</p>	140	141	<p>Część osób czytających przedmiotowy projekt ma problem z jednoznacznym rozumieniem ww. pojęć. W związku z tym wskazane wydaje się wpisanie w programie ich definicji.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
635	Oś 5 Transport	<p>Czwarta linijka tekstu - literówka w słowie "poprawą".</p>	141	141	<p>j.w.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
636	Oś 5 Transport	<p>Proponujemy zmianę zapisu poprzez wykreślenie w 2 wierszu słów „szczególnie dróg wojewódzkich”.</p>	141	141	<p>Proponowany zapis preferuje i faworyzuje wyłącznie drogi wojewódzkie przy jednakowej równości i jest niezgodny z podstawowymi założeniami programu.</p>	osoba fizyczna	Odrzucona	<p>Zgodnie z linią demarkacyjną oraz UP wsparcie w ramach PI 7.2 skierowane będzie przede wszystkim na inwestycje dot. budowy i przebudowy dróg wojewódzkich. Drogi powiatowe i gminne będą mogły uzyskać dofinansowanie w programach na poziomie regionalnym jedynie w przypadku, gdy będą stanowiły element szerszej koncepcji związanej z rewitalizacją obszarów miejskich i wiejskich, zrównoważoną mobilnością miejską, usprawniając połączenia między ośrodkami życia społeczno-gospodarczego (w tym ośrodków aktywności gospodarczej, rozwijających się obszarów inwestycyjnych, centrów logistycznych, lotnisk); zapewniają konieczne połączenie z siecią autostrad i dróg krajowych lub uzupełniają luki w połączeniach transgranicznych.</p>
637	Oś 5 Transport	<p>Proponujemy zmianę zapisu poprzez uwzględnienie i dopisanie w tabeli pod pozycją 2 „Odsetek długości dróg powiatowych w dobrym i zadawalającym stanie technicznym”.</p> <p>Proponujemy zmianę zapisu poprzez uwzględnienie i dopisanie w tabeli pod pozycją 3 „Odsetek długości dróg gminnych w dobrym i zadawalającym stanie technicznym”.</p>	142	142	<p>Uwzględnienie kategorii dróg powiatowych i gminnych zobrazuje pełny stan techniczny dróg publicznych.</p>	osoba fizyczna	Odrzucona	<p>Wskaźniki produktu wymienione w programie powinny odzwierciedlać większość interwencji objętej alokacją i pochodzić z WLWK. Ponadto brak jest zbiorczych, przygotowanych zgodnie ze stosowną metodologią, danych obrazujących stan techniczny dróg gminnych i powiatowych.</p>
638	Oś 5 Transport	<p>W wierszu 5 proponuje się dopisać: Strzelin.</p>	142	142	<p>Gmina Strzelin wniosowała już o ujęcie RPOWD 2014-2020 Strzelina spełniającego wszelkie warunki wynikające z tego programu, które obowiązywały do ujęcia Strzelina w tym programie.</p>	osoba fizyczna	Odrzucona	<p>Wykaz miejscowości o największym potencjale został opracowany w oparciu o "Wytyczne kierunkowe do kształtowania sieci drogowej i kolejowej w województwie dolnośląskim". Brak wskazania w opisie priorytetu Gminy Strzelin nie wyklucza jej z grupy potencjalnych beneficjentów.</p>
639	Oś 5 Transport	<p>W tabeli w pozycji „Kierunki wsparcia” proponuje się dopisać po kropce: „Tworzenie gminnych i międzygminnych komunikacji zbiorowych oraz remonty i przebudowy punktów przesiadkowych stacji kolejowych przy których te punkty przesiadkowe są zlokalizowane.”</p>	142	142	<p>Przejęcie przewozu osób przez koleje spowoduje zmniejszenie natężenia ruchu drogowego na drogach dojazdowych do centrów miast.</p>	osoba fizyczna	Odrzucona	<p>Węzły przesiadkowe są infrastrukturą, których dofinansowanie jest możliwe w ramach PI 4.5. Natomiast kierunki wsparcia wymienione w PI 7.4 stanowią ogólny zarys interwencji możliwej w ramach tego priorytetu. Możliwość inwestycji w sieci kolejowe stwarza możliwość tworzenia systemów komunikacji zbiorowej.</p>
640	Oś 5 Transport	<p>W tabeli w pozycji „Preferencje” proponuje się dopisać po przeciu: „* projekty wpływające na zwiększenie zatrudnienia miejsc pracy i przeciwdziałanie depopulacji.</p>	142	142	<p>Skomunikowanie nowych terenów inwestycyjnych spowoduje powstawanie nowych zakładów – firm tworzących nowe miejsca pracy.</p>	osoba fizyczna	Odrzucona	<p>W tabeli wskazano iż preferowane będą projekty poprawiające dostępność do obszarów koncentracji ludności i rynku pracy</p>
641	Oś 5 Transport	<p>Wnosi się o uzupełnienie listy, na której określono WYZWANIA o:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Dociążenie od ruchu tranzytowego obszarów intensywnie zamieszkałych 	51	51	<p>W części diagnostycznej RPO WD 2014-2020, w dziale Transport wskazano na problematykę powiązań transportowych miast. Załączono także mapkę, z której wynika, że połączenie drogowe Wrocław-Oława jest połączeniem o charakterze podstawowym we Wrocławskim Obszarze Metropolitalnym. „Struktura przestrzenna pól potencjałów (m.in. Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego) wskazuje, że wykształciły się one i wpały na obszar województwa względnie harmonijnie i stanowią o sile gospodarczej województwa dolnośląskiego”, warto przy tym zauważyć, że równocześnie powodują one duże obciążenie ruchem tranzytowym. W związku z tym wnosi się o zwrócenie uwagi na ten problem formułując odpowiednio WYZWANIA, co do działań w zakresie transportu.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	<p>Drogi wyprowadzające ruch z miast na prawach powiatu w ciągu dróg krajowych (w tym obwodnice) będą wspierane w ramach EFRR na poziomie krajowym</p>
642	Oś 5 Transport	<p>Wnosi się o uzupełnienie listy wskaźników rezultatu o następujący wskaźnik:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Odsetek długości dróg krajowych na terenie województwa w dobrym i zadawalającym stanie technicznym 	142	142	<p>Jak informowało w marcu br. Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, planowane jest w celu wykorzystania środków UE z programów regionalnych, stworzenie możliwości budowy obwodnic miast w ciągu dróg krajowych przez odpowiedni szczebel samorządowy, który po podpisaniu porozumienia z Generalnym Dyrektorem Dróg Krajowych i Autostrad stałby się inwestorem takiego zadania.</p> <p>Finansowanie tych inwestycji mogłoby stanowić połączenie wykorzystania dofinansowania unijnego, środków z budżetów odpowiednich jednostek samorządowych oraz wsparcia z Krajowego Funduszu Drogowego.</p> <p>Wprowadzenie wnioskowanego wskaźnika, otworzy możliwość realizacji inwestycji na drogach krajowych w formule zaproponowanej przez Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	<p>Drogi krajowe będą finansowane w programie krajowym.</p>

643	Oś 5 Transport	Brak zapisów dotyczących wsparcia ukierunkowanego na rozwój dróg lokalnych.	141	141	Aby system transportowy mógł spełniać swoją funkcję ważną rolę odgrywa w nim nie tylko sieć dróg zewnętrznych, ale również sieć połączeń lokalnych. Drogi o zasięgu lokalnym mają bardzo duże znaczenie, zapewniają dostęp do obszarów koncentracji ludności i aktywności gospodarczej, obszarów rynku pracy i usług publicznych. Aby korzystać z sieci dróg zewnętrznych należy również zapewnić odpowiednią jakość dróg lokalnych, dopiero wówczas system powiązań transportowych może spełnić swoją funkcję.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Zapis "Wsparciem objęte będą drogi publiczne poprawiające dostępność transportową ośrodków regionalnych i subregionalnych do infrastruktury sieciowej i węzłowej TEN-T. W ramach priorytetu realizowane będą przedsięwzięcia polegające na budowie, przebudowie i remoncie układów drogowych, poprawą bezpieczeństwa i przepustowości ruchu drogowego (ITS, BRD)" nie zamyka katalogu możliwych do realizacji inwestycji, ze względu na status dróg.
644	Oś 5 Transport	W preferencjach powinien zostać dodany ustęp mówiący o pozytywnym oddziaływaniu inwestycji na pieszych i rowerzystów.	141	141	Nowe inwestycje transportowe powinny na każdym etapie uwzględniać potrzeby oraz bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów, mając na uwadze rozwój alternatywnych form przemieszczania się i powiązań transportowych, które mają wpływ na komfort życia mieszkańców Dolnego Śląska.	środowisko naukowe	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Odpowiednie zapisy sformułowane zostaną na etapie dokumentów wdrożeniowych.
645	Oś 5 Transport	W preferencjach należałoby dodać sformułowanie "ciągi kolejowe umożliwiające zrównoważony rozwój gospodarczy i turystyczny".	143	143	Dzięki zamieszczeniu tego typu preferencji, wspierane będą projekty integrujące inicjatywy wielu jednostek samorządu terytorialnego (oraz NGO) w celu usprawnienia przepływu towarów i ludzi ze strategicznymi miejscami województwa. Pozwoli to również na odrodzenie się transportu kolejowego w małych ośrodkach, co znacząco przyczyni się do zrównoważonego rozwoju regionu. Uruchomienie tego typu inicjatyw, umożliwi łatwiejszy dostęp mieszkańcom regionu do dóbr kultury, nauki (na różnym poziomie edukacji) oraz zwiększy konkurencyjność i dostępność pracy w obu kierunkach.	środowisko naukowe	Odrzucona	Zaproponowana preferencja jest zbyt ogólna, by mogła znaleźć zastosowanie.
646	Oś 5 Transport	W osi priorytetowej „Transport” w priorytecie inwestycyjnym: „Drogowa dostępność transportowa” z jednej strony przyjmuje się istotne wstępne założenie, że „aby system transportowy mógł spełniać swoją funkcję, ważne jest odpowiednie powiązanie zewnętrznych połączeń drogowych z istniejącym systemem oraz rozwiniętą siecią osadniczą na Dolnym Śląsku (...)” jednocześnie, co jest niepokojące, zakłada się a priori, że będzie to dotyczyło tylko dróg wojewódzkich. Zasadnym wydaje się takie określenie kryteriów kwalifikowalności projektów, aby realizacja wybieranych projektów rzeczywiście wpływała na poprawę dostępności transportowej regionu, a nie ograniczono dostępu do współfinansowania w zasadzie tylko do kategorii dróg wojewódzkich.	140	142	Modernizacja głównie dróg wojewódzkich zamknie możliwość aplikowania zarządców dróg powiatowych o środki unijne. Coraz większy ruch turystyczny na Dolnym Śląsku właśnie w małych, malowniczo położonych i atrakcyjnych turystycznie miasteczkach uzasadnia konieczność uwzględnienia modernizacji również dróg powiatowych. W przypadku Powiatu Ząbkowickiego chodzi tu przede wszystkim o drogi łączące się bezpośrednio z drogą krajową 8, oraz stanowiące skrót z Powiatu Ząbkowickiego do autostrady A4.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Zapis "Wsparciem objęte będą drogi publiczne poprawiające dostępność transportową ośrodków regionalnych i subregionalnych do infrastruktury sieciowej i węzłowej TEN-T. W ramach priorytetu realizowane będą przedsięwzięcia polegające na budowie, przebudowie i remoncie układów drogowych, poprawą bezpieczeństwa i przepustowości ruchu drogowego (ITS, BRD)" nie zamyka katalogu możliwych do realizacji inwestycji, ze względu na status dróg.
647	Oś 5 Transport	W ramach osi 5 Priorytetu inwestycyjnego 7.2 „Drogowa dostępność transportowa” umożliwienie aplikowania o środki przez gminy wiejskie na remont, modernizację i budowę dróg gminnych będących kluczowymi dla ich mieszkańców - mających zasadnicze znaczenie dla zapewnieniu bezpiecznego dojazdu do pracy i szkoły i zapobiegające wykluczeniu społecznemu mieszkańców wsi.	140	145	Drogi gminne w znacznej mierze wymagają remontu, modernizacji co powoduje, iż wielu mieszkańców ma utrudniony dojazd do pracy, czy szkoły. Zły stan dróg powoduje również zawieszanie czasowe (w okresie zimowym) transportu publicznego. Czynniki te mają zasadniczy wpływ na wykluczenie społeczne mieszkańców i odpływ ludności młodej z terenów wiejskich.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Zapis "Wsparciem objęte będą drogi publiczne poprawiające dostępność transportową ośrodków regionalnych i subregionalnych do infrastruktury sieciowej i węzłowej TEN-T. W ramach priorytetu realizowane będą przedsięwzięcia polegające na budowie, przebudowie i remoncie układów drogowych, poprawą bezpieczeństwa i przepustowości ruchu drogowego (ITS, BRD)" nie zamyka katalogu możliwych do realizacji inwestycji, ze względu na status dróg.
648	Oś 5 Transport	Jedyna oś priorytetowa inwestycyjna, w której nie ma zawartej informacji, że przewiduje się możliwość zastosowania instrumentu terytorialnego np. ZIT.	140	145	Ze względu na potrzeby beneficjentów objętych mechanizmem ZIT, konieczne jest uzupełnienie opisów dla priorytetów osi priorytetowej Transport - podobnie jak w pozostałych priorytetach inwestycyjnych - o zapis dotyczący możliwości realizacji przy zastosowaniu instrumentu terytorialnego np. ZIT.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Ze względu na zakres wsparcia wymagający poprawy dostępności do sieci TEN-T i przepustowości systemu transportowego województwa jako całości, brak możliwości skierowania wsparcia z osi priorytetowej "Transport" do instrumentów terytorialnych.
649	Oś 5 Transport	Budowa, modernizacja dworców kolejowych, stacji, przystanków kolejowych oraz zakupu nowego taboru kolejowego powinno uwzględniać wymogi projektowania uniwersalnego odpowiadającego na potrzeby różnych grup społecznych m.in.: osób z różnym rodzajem i stopniem niepełnosprawności (osoby z dysfunkcją narządu wzroku, słuchu, z ograniczeniami motorycznymi, niepełnosprawnością intelektualną), matek z dziećmi, osób starszych. Bardzo istotne jest dokonanie audytu i odbioru przez reprezentantów tych grup.	142	145	W przyjętej Europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności 2010-2020 (KOM(2010)636 z dn. 15.11.2010) dostępność jest warunkiem wstępnym uczestniczenia osób niepełnosprawnych w życiu lokalnych społeczności. Konieczność spełnienia warunków dostępności do środowiska zabudowanego, towarów i usług oraz informacji i komunikacji wprowadza Zalecenie Komitetu Ministrów CM/Rec(2012)14 przyjętych 16.11.2011 r. Wprowadzenie zasad projektowania uniwersalnego uwzględniają zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy: Zalecenie CM/Rec(2009)8 - w sprawie osiągnięcia pełnego uczestnictwa poprzez projektowanie uniwersalne; Rezolucja ResAP(2001)1 - dotycząca wprowadzenia zasad projektowania uniwersalnego do programów nauczania wszystkich zawodów związanych z tworzeniem środowiska zabudowanego.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zgodnie z wymogami prawa infrastruktura użyteczności publicznej powinna być dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto zgodnie z zapisem RPO WD kryterium dostosowania obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych jest uwzględniane na etapie wyboru projektów. Dokonanie audytu i odbioru inwestycji przez reprezentantów grup osób z różnym rodzajem i stopniem niepełnosprawności (osoby z dysfunkcją narządu wzroku, słuchu, z ograniczeniami motorycznymi, niepełnosprawnością intelektualną), matek z dziećmi, osób starszych, leży w gestii beneficjenta.
650	Oś 5 Transport	Do słów: „W ramach priorytetu realizowane będą przedsięwzięcia” oraz „Preferowane będą projekty” dodać: „pozytywnie oddziałujące na ruch pieszy i rowerowy; dbające o potrzeby tych użytkowników.”	141	141	Zapis ten jest konieczny, aby realizowane inwestycje wymuszały wykorzystanie efektu synergii: budowa dróg dla samochodów może polepszać także sytuację rowerzystów i pieszych, nie podnosząc przy tym znacząco kosztów inwestycji. Szkody zaś poczynione przez inwestycje dyskryminujące pieszych i rowerzystów celem usprawnień dla ruchu zmotoryzowanego, są znacznie droższe w skutkach (społecznych, środowiskowych, czy zdrowotnych), niż wynika to z prostych rachunków ekonomicznych. Zazwyczaj też tworzenie udogodnień dla pieszych i rowerzystów w ramach „projektów naprawczych” znacznie przewyższa koszty, niż realizacja tych udogodnień w ramach pierwotnej, „szkodzącej” inwestycji. Dlatego należy dołożyć wszelkich starań, aby inwestycje w zmotoryzowany transport drogowy służyły także innym, niechronionym użytkownikom dróg. Wspieranie ruchu rowerowego i pieszego to w działaniu w zgodzie ze wskazaniami Białej Księgi Unii Europejskiej.	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Odpowiednie zapisy sformułowane zostaną na etapie dokumentów wdrożeniowych.
651	Oś 5 Transport	Do kierunków wsparcia: „projekty polegające na budowie, modernizacji oraz rehabilitacji (remontu) infrastruktury liniowej, punktowej (dworce kolejowe, stacje i przystanki kolejowe) oraz towarzyszącej (w tym działania podnoszące bezpieczeństwo i konkurencyjność transportu kolejowego)” oraz: „projekty związane z zakupem i modernizacją taboru kolejowego obsługującego połączenia wojewódzkie.” dopisać (odpowiednio): "projekty zwiększające dostępność rowerem węzłów przesiadkowych (w tym możliwość bezpiecznego przechowywania roweru), oraz ograniczające bariery kolejowe dla ruchu rowerowego," oraz: „projekty związane zakupem i przystosowaniem taboru do przewozu rowerów oraz osób niepełnosprawnych.”	143	143	Ruch rowerowy jest doskonałym uzupełnieniem luk w dostępności do komunikacji kolejowej. Dzięki rowerem zwiększa się zasięg oddziaływania kolei (rowerzyści skłonni są poświęcać więcej czasu na dotarcie do przystanku niż piesi; przyjmuje się też, że piesi są skłonni dochodzić do 500 m, a rowerzyści dojeżdżać do 2 km do przystanków). Stąd konieczność zadbania o wykorzystanie efektu synergii podczas tworzenia infrastruktury kolejowej. Ważne jest także, aby budowa, czy modernizacja linii/obiektów/taboru kolejowego nie tworzyła nowych / umacniała starych barier dla rozwoju ruchu rowerowego, który jest tutaj sprzymierzeńcem.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	1) Projekty z zakresu rozwoju komplementarnych systemów transportu (w tym rowerowego) wspierane będą w ramach priorytetu 3. 2) Zgodnie z wymogami prawa infrastruktura użyteczności publicznej powinna być dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto zgodnie z zapisem RPO WD kryterium dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych jest uwzględniane na etapie wyboru projektów.

652	Oś 5 Transport	Budowa, modernizacja dworców kolejowych, stacji, przystanków kolejowych oraz zakupu nowego taboru kolejowego powinno uwzględnia wymogi projektowanie uniwersalnego odpowiadającego na potrzeby różnych grup społecznych m.in.: osób z różnym rodzajem i stopniem niepełnosprawności (osoby z dysfunkcją narządu wzroku, słuchu, z ograniczeniami motorycznymi, niepełnosprawnością intelektualną), matek z dziećmi, osób starszych. Bardzo istotne jest dokonanie audytu i odbioru przez reprezentantów tych grup.	142	145	UE w swoich dokumentach podnosi znaczącą rangę dostępności dla rozwoju społecznego i gospodarczego krajów wspólnoty. W przyjętej Europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności 2010-2020 (KOM(2010)636 z dn. 15.11.2010) dostępność jest warunkiem wstępnym uczestniczenia osób niepełnosprawnych w życiu lokalnych społeczności. Konieczność spełnienia warunków dostępności do środowiska zabudowanego, towarów i usług oraz informacji i komunikacji wprowadza Zalecenie Komitetu Ministrów CM/Rec(2012)14 przyjętych 16.11.2011 r. Wprowadzenie zasad projektowania uniwersalnego uwzględniają zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy: Zalecenie CM/Rec(2009)8 - w sprawie osiągnięcia pełnego uczestnictwa poprzez projektowanie uniwersalne; Rezolucja ResAP(2001)1.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zgodnie z wymogami prawa infrastruktura użyteczności publicznej powinna być dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto zgodnie z zapisem RPO WD kryterium dostosowania obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych jest uwzględniane na etapie wyboru projektów. Dokonanie audytu i odbioru inwestycji przez reprezentantów grup osób z różnym rodzajem i stopniem niepełnosprawności (osoby z dysfunkcją narządu wzroku, słuchu, z ograniczeniami motorycznymi, niepełnosprawnością intelektualną), matek z dziećmi, osób starszych, leży w gestii beneficjenta.
653	Oś 5 Transport	W opisie osi priorytetowej Transport proponuje się wprowadzić zapis: Istotą inwestycji jest podniesienie efektywności "i bezpieczeństwa" sieci transportowej ...	86	86	Rozwój efektywnych sieci transportowych powinien uwzględniać aspekty związane z bezpieczeństwem, które jest integralnym elementem planowania rozwoju transportu drogowego i kolejowego.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
654	Oś 5 Transport	Analiza działań możliwych do realizacji w ramach osi priorytetowej Transport pozwala stwierdzić, że zadania wpisane do SEIP przez Gminę Miejską Bolesławiec mieszczą się w granicach nakreślonych w projekcie. Zadania istotne dla Gminy Miejskiej Bolesławiec to: Przebudowa i modernizacja drogi wojewódzkiej nr 297; Budowa nowego mostu na Bobrze w Bolesławcu w ciągu drogi krajowej Nr 94;	140	145	Wymienione wyżej projekty są istotne dla rozwoju miasta Bolesławiec i jego obszaru funkcjonalnego.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
655	Oś 5 Transport	Rozszerzenie kierunków wsparcia w ramach priorytetu PI 7.2 o drogi publiczne umożliwiające lub poprawiające skomunikowanie regionalnych lub subregionalnych stref aktywności gospodarczej, w szczególności obszarów objętych Specjalnymi Strefami Ekonomicznymi, z siecią dróg krajowych i/lub wojewódzkich, oraz mające wpływ na odciążenie terenów miejskich od intensywnego ruchu transportowego do tych stref aktywności gospodarczej - obwodnice gospodarcze. Jednocześnie należy rozszerzyć kategorie dróg objętych inwestycjami w ramach priorytetu 7.2 o drogi powiatowe i gminne pełniące w/w funkcje dojazdowe i poprawiające komunikację do regionalnych lub subregionalnych stref aktywności gospodarczej (w tym SSE), w tym ujęcie w ramach specyficznego wskaźnika rezultatu (%) w tabeli na str. 142 dróg powiatowych i gminnych, a nie tylko dróg wojewódzkich.	140	142	Rozwój dostępności komunikacyjnej regionalnych lub subregionalnych stref aktywności gospodarczej, w szczególności obszarów objętych Specjalnymi Strefami Ekonomicznymi, jest niezbędny dla stworzenia warunków napływu inwestycji i tworzenia miejsc pracy. Często strefy aktywności gospodarczej są położone w miastach lub w bezpośrednim sąsiedztwie miast, co ma wpływ na intensyfikację ruchu transportowego i istotnie zwiększa uciążliwość tranzytu przez tereny miejskie powodując pogorszenie bezpieczeństwa ruchu drogowego w miastach. Inwestycje tego rodzaju są domeną jest i wymagają wsparcia finansowego na poziomie programu regionalnego. Jednym z przykładów jest północna (przemysłowa) obwodnica Środy Śl zaplanowana w planie miejscowym jako droga powiatowa, która ma połączyć tereny znajdujące się w podstrefach LSSE z drogą krajową nr 94 i zintegrować komunikacyjnie te obszary położone w strefie miejskiej i podmiejskiej miasta.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zapis "Wsparciem objęte będą drogi publiczne poprawiające dostępność transportową ośrodków regionalnych i subregionalnych do infrastruktury sieciowej i węzłowej TEN-T. W ramach priorytetu realizowane będą przedsięwzięcia polegające na budowie, przebudowie i remoncie układów drogowych, poprawą bezpieczeństwa i przepustowości ruchu drogowego (ITS, BRD)" nie zamyka katalogu możliwych do realizacji inwestycji, ze względu na status dróg.
656	Oś 5 Transport	Cytuję: "W województwie dolnośląskim najważniejszymi drogami w ujęciu tranzytowym są: A4,A18, A8 (Autostradowa Obwodnica Wrocławia), S8, drogi krajowe nr: 3, 5, 8, 46 (połączenie Śląsk/Częstochowa – Opole – Nysa – Kłodzko – granica z Republiką Czeską), a także uzupełniającą DK12 (łącząca południową Wielkopolskę, Głogów, województwo lubuskie z A18 i granicą Niemiecką), DK15 (w kierunku na Milicz i Gniezno – jako trasa omijająca Poznań) ,DK33 (Kłodzko – Bobosów o dużym znaczeniu dla ruchu turystycznego),DK36 (Lubin – Rawicz – Ostrów Wilk.), a także DK94 (alternatywna trasa do A4)" Wśród wyznań transportowych nie ma słowa o dojeździe do Jeleniej Góry (np. łącznik do S-3 Bolków-Jelenia Góra). Brakuje zapisów dotyczących połączenia Kotliny Jeleniogórskiej - Zgorzelec	48	51	brak zapisów i wskazań najważniejszych dróg spowoduje brak możliwości dostępu do środków na budowę czy modernizację dróg prowadzących do Kotliny Jeleniogórskiej od strony zarówno Wrocławia jak i północy Polski, a także łączących region Karkonoszy z Niemcami. Transport i szybki dojazd w góry jest kluczowym elementem rozwoju branży turystycznej, szczególnie przy widocznych tendencjach krótkotrwałego wypoczynku. Turysta przyjeżdża na weekend. Nie chce spędzać kilku godzin w podróży. Chce jak najszybciej dojechać i korzystać z tras narciarskich, rowerowych, pieszych czy konnych.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	W programie jako jeden z problemów wskazana jest: "ograniczona dostępność komunikacyjna południowej oraz częściowo północnej części województwa (szczególnie powiązań z głównymi tranzjami w regionie), niedostosowanie parametrów technicznych znacznej części dróg i niektórych mostów."
657	Oś 5 Transport	Priorytet inwestycyjny: Drogowa dostępność transportowa (PI 7.2) Uwaga (s.141) Do słów: W ramach priorytetu realizowane będą przedsięwzięcia oraz Preferowane będą projekty dodać: pozytywnie oddziałujące na ruch pieszy i rowerowy; dbające o potrzeby tych użytkowników.	141	141	Zapis ten jest konieczny, aby realizowane inwestycje wymuszały wykorzystanie efektu synergii: budowa dróg dla samochodów może polepszać także sytuację rowerzystów i pieszych, nie podnosząc przy tym znacząco kosztów inwestycji. Szkody zaś poczynione przez inwestycje dyskryminujące pieszych i rowerzystów celem usprawnienia dla ruchu zmotoryzowanego, są znacznie droższe w skutkach (społecznych, środowiskowych, czy zdrowotnych), niż wynika to z prostych rachunków ekonomicznych. Zazwyczaj też tworzenie udogodnień dla pieszych i rowerzystów w ramach „projektów naprawczych” znacznie przewyższa koszty, niż realizacja tych udogodnień w ramach pierwotnej, „szkodzącej” inwestycji. Dlatego należy dołożyć wszelkich starań, aby inwestycje w zmotoryzowany transport drogowy służyły także innym, niechronionym użytkownikom dróg. Wspieranie ruchu rowerowego i pieszego to w działaniu w zgodzie ze wskazaniami Białej Księgi Unii Europejskiej: „Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu – dążenie do osiągnięcia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu”, która zakłada zmniejszenie o połowę liczby samochodów o napędzie konwencjonalnym w transporcie miejskim do 2030 r.; eliminacja ich z miast do 2050 r.; osiągnięcie zasadniczo wolnej od emisji CO2 logistyki w dużych ośrodkach miejskich do 2030 r.	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Odpowiednie zapisy sformułowane zostaną na etapie dokumentów wdrożeniowych.
658	Oś 5 Transport	Priorytet inwestycyjny: System transportu kolejowego (PI 7.4) Uwaga (s.143) Do kierunków wsparcia: projekty polegające na budowie, modernizacji oraz rehabilitacji (remontu) infrastruktury liniowej, punktowej (dworce kolejowe, stacje i przystanki kolejowe) oraz towarzyszącej (w tym działania podnoszące bezpieczeństwo i konkurencyjność transportu kolejowego), oraz: projekty związane z zakupem i modernizacją taboru kolejowego obsługującego połączenia wojewódzkie. dopisać (odpowiednio): projekty zwiększające dostępność rowerem węzłów przesiadkowych (w tym możliwość bezpiecznego przechowywania roweru), oraz ograniczające bariery kolejowe dla ruchu rowerowego, oraz: projekty związane zakupem i przystosowaniem taboru do przewozu rowerów oraz osób niepełnosprawnych.	143	143	Ruch rowerowy jest doskonałym uzupełnieniem luk w dostępności do komunikacji kolejowej. Dzięki rowerem zwiększa się zasięg oddziaływania kolei (rowerzyści skłonni są poświęcać więcej czasu na dotarcie do przystanku niż piesi; przyjmuje się też, że piesi są skłonni dochodzić do 500 m, a rowerzyści dojeżdżać do 2 km do przystanków). Stąd konieczność zadbania o wykorzystanie efektu synergii podczas tworzenia infrastruktury kolejowej. Ważne jest także, aby budowa, czy modernizacja linii/obiektów/taboru kolejowego nie tworzyła nowych / umacniała starych barier dla rozwoju ruchu rowerowego, który jest tutaj sprzymierzeńcem.	inne	Częściowo uwzględniona	1) Projekty z zakresu rozwoju komplementarnych systemów transportu (w tym rowerowego) wspierane będą w ramach priorytetu 3. 2) Zgodnie z wymogami prawa infrastruktura użyteczności publicznej powinna być dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto zgodnie z zapisem RPO WD kryterium dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych jest uwzględniane na etapie wyboru projektów.
659	Oś 5 Transport	W punkcie modernizacja infrastruktury liniowej proponuje wymienienie również systemów zarządzania ruchem kolejowym, żeby zabezpieczyć sobie taką możliwość. Oczywiście większego doszczegóławiania, bo to nie jest temat do tak ogólnego dokumentu jak RPO.				inne	Uwzględniona	

660	Oś 5 Transport	Piorytet - Transportowy Pakiet dla Powiatów			W związku z intensywną eksploatacją i wywozem kruszyw na budowę i modernizację dróg w naszym regionie i kraju stale postępuje niszczenie dróg: gminnych, powiatowych i wojewódzkich. Jeśli w powiatach kłodzkim, ząbkowickim i dzierzoniowskim, oraz w innych powiatach w regionie, w których jest wydobywane kruszywo na drogi, nie nastąpi w pierwszej kolejności remont i budowa dróg to nie będzie już co „naprawiać” i modernizować. Dlatego też trzeba w Regionie stworzyć priorytet TPdP, w których jest intensywna eksploatacja złóż kruszyw drogowych i budowlanych. Ponadto należy uwzględnić również wpływ na rozwój gospodarczy, ruch turystyczny oraz degradację środowiska.	inne	Częściowo uwzględniona	Przywołane specyficzne potrzeby są objęte zapisami w już istniejącej preferencji w ramach PI 7.2.
661	Oś 5 Transport	Umieszczenie zapisu dotyczącego budowy obwodnicy Słupca w planach modernizacji drogi Sudeckiej oraz obwodnicy południowej Dzierżoniowa			brak	inne	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów indywidualnych. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
662	Oś 5 Transport	Umieszczenie napisu dotyczącego konieczności utrzymania infrastruktury kolejowej relacji - Kłodzko - Łądek Zdrój-Stronie Śląskie.			brak	inne	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów indywidualnych. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
663	Oś 5 Transport	Modernizacja drogi krajowej nr 8 w pierwszym etapie z Magnic do Kłodzka - opracowanie dokumentacji			brak	inne	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów indywidualnych. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
664	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Brak priorytetu inwestycyjnego, obejmującego inwestycje w infrastrukturę sportową.	146	154	W ramach osi priorytetowej nr 6 przewiduje się środki na tzw. infrastrukturę spójności społecznej. Obejmuje ona wiele aspektów życia mieszkańców naszego regionu. Niestety brak jest jednoznacznych wskazań inwestycji w infrastrukturę sportową. Zarazem jej rola w kształtowaniu społecznym obywateli, jak i w poprawie psychicznego i fizycznego stanu człowieka jest niepodważalna. Wszelkie ogólnopolskie programy oraz przeprowadzane w ich ramach nabory wypełniają lukę w infrastrukturze sportowej wyłącznie w zakresie obiektów sportowych, niestety nie ujmując niezbędnego wyposażenia. Beneficjentami są zazwyczaj jednostki samorządu terytorialnego, a nie jednostki świadczące usługi na rzecz mieszkańców, tj. kluby sportowe. Finansowe możliwości tych ostatnich pozwalają jedynie na zaspokojenie bieżących potrzeb organizacyjnych, czyli pokrycie wyłącznie kosztów operacyjnych ich działalności. Kluby nie mają więc możliwości zakupu tak niezbędnego dla realizacji statutowych celów wyposażenia treningowego	osoba fizyczna	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zgodnie z linią demarkacyjną oraz stanowiskiem KE brak możliwości inwestycji w infrastrukturę sportową w ramach tej osi priorytetowej.
665	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Inwestycje w infrastrukturę społeczną. W priorytetach potencjalni beneficjenci grupy docelowej dopisać domy pomocy społecznej dla osób starszych, niepełnosprawnych fizycznie, przewlekle somatycznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie dorosłych i dzieci, przewlekle psychicznie chorych.	144	145	W latach 2007-2013 domy pomocy zostały wykluczone z programów operacyjnych, a tym samym osoby tam przebywające nie były objęte ochroną przed wykluczeniem społecznym. Biorąc pod uwagę iż bardzo często dzięki możliwości pobytu osób w DPS ich członkowie rodzin mogą spokojnie znaleźć się na rynku pracy. DPS-y dla osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie powinny zwiększyć swój udział na rzecz usamodzielniania i rehabilitacji społecznej i zawodowej przebywających tam osób. Wylimitowanie DPS z okresu aplikacyjnego w RPO na dalsze lata 2014-2020 pogłębi proces wykluczenia społecznego przebywających tam osób.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
666	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Inwestycje w infrastrukturę społeczną. W priorytetach - potencjalni beneficjenci - grupy docelowe należy dopisać: domy pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie, dla osób w podeszłym wieku.	144	145	W latach poprzednich domy pomocy społecznej wykluczone zostały z programów operacyjnych, tym samym mieszkańcy dps nie byli objęci ochroną przed wykluczeniem społecznym. DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie powinny zwiększyć swój udział na rzecz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób tam przebywających. Pominięcie DPS z okresu aplikacyjnego w RPO na lata 2014 - 2020 tylko pogłębi proces wykluczenia społecznego mieszkańców domów pomocy społecznej. Nie bez znaczenia jest także fakt, iż dzięki możliwości pobytu osób w DPS - członkowie ich rodzin mogą funkcjonować na rynku pracy.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
667	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Inwestycje w Infrastrukturę społeczną. W priorytetach potencjalni beneficjenci grupy docelowej, dopisać Domy Pomocy Społecznej dla osób starszych, somatycznie przewlekle chorzy, niepełnosprawni intelektualnie dorośli i dzieci, przewlekle psychicznie chorzy.	144	145	W latach 2007-2013 domy pomocy społecznej były wykluczone z programów operacyjnych więc osoby tam mieszkające nie zostały objęte ochroną przed wykluczeniem społecznym. Należy pamiętać, że dzięki pobytom osób w DPS-ach, członkowie ich rodzin mogą zasilać rynek pracy z drugiej strony DPS-y powinny zwiększać możliwości rehabilitacji społecznej na rzecz usamodzielniania przebywających tam osób. Ponowne wylimitowanie DPS na dalsze lata pogłębi proces wykluczenia społecznego, przebywających tam osób.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
668	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W priorytetach inwestycyjnych: Inwestycje w infrastrukturę społeczną (PI 9.1), dopisać, iż przewiduje się objęcie wsparciem działań związanych z zakupem sprzętu i wyposażenia domów, przeznaczonego do zaspokajania potrzeb bytowych już zamieszkujących w nich mieszkańców, a także budową, remontem, przebudową oraz rozbudową już istniejącej infrastruktury.	146	147	W latach 2007-2013 już istniejące domy pomocy społecznej były wykluczone z programów operacyjnych, więc osoby w nich zamieszkujące nie były chronione przed wykluczeniem społecznym, a planowane działania na lata 2014-2020 przewidują tylko dalszy rozwój infrastruktury czyli dla nowo powstających domów. Dlaczego nie przewiduje się objęcia wsparciem działań związanych z zakupem sprzętu i wyposażenia domów, przeznaczonymi do zaspokajania potrzeb bytowych już zamieszkujących w nich mieszkańców, a także budową, remontem, przebudową oraz rozbudową już istniejącej infrastruktury, jak to ma miejsce w inwestycjach w infrastrukturę zdrowotną (PI 9.1).	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	

669	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Wnoskujemy o rozszerzenie katalogu potencjalnych beneficjentów priorytetu inwestycyjnego o jednostki założycielskie podmiotów leczniczych, wg wzoru: „- podmioty lecznicze i ich podmioty założycielskie”.	149	149	Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu jest organem założycielskim dla dwóch szpitali klinicznych, tj. Samodzielnego Szpitala Klinicznego nr 1 oraz Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego we Wrocławiu. Zgodnie z tym Uczelnia prowadząc swoją działalność dydaktyczną oraz badawczą, zmierzając do rozwoju medycyny również wspiera założone szpitale w zakresie tworzenia i rozbudowy ich infrastruktury sprzętowej oraz budowlanej. Jednakże z uwagi na ograniczone środki własne nie jest ona w stanie w pełni zapewnić finansowania rozbudowy wskazanych podmiotów leczniczych. W związku z tym zasadnym jest dopisanie Uniwersytetu jako potencjalnego beneficjenta wskazanego priorytetu, w ramach którego Uczelnia mogła by zapewnić niezbędne środki na rozbudowę i dosprzętowanie wskazanych powyżej 2 szpitali, stanowiących bardzo ważny element systemu opieki zdrowotnej społeczności Dolnego Śląska.	środowisko naukowe	Odrzucona	Oba szpitale mają status samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. Zatem mieszczą się w definicji podmiotu leczniczego.
670	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Priorytet inwestycyjny: inwestycje w infrastrukturę społeczną Kierunki wsparcia: - tworzenie i rozwój Domów Pomocy Społecznej, hospicjów, domów dziennego pobytu i opieki paliatywnej oraz infrastruktury opieki nad dzieckiem do 3 roku życia - objęcie wsparciem tworzenia infrastruktury dla placówek opiekuńczo-wychowawczych, mieszkań chronionych oraz ośrodków	146	149	W dokumentacji programowej brak jest szerszej informacji i położenia mocniejszego nacisku na rozwój Domów Pomocy Społecznej, hospicjów, domów dziennego pobytu i opieki paliatywnej oraz infrastruktury opieki nad dzieckiem do 3 roku życia	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się wsparcia w zakresie placówek opiekuńczo-wychowawczych, mieszkań chronionych.
671	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Utworzenie domów pomocy społecznej Obecnie brak jest w powiecie obiektów w których osoby starsze mogłyby spędzić resztę swojego życia w godnych warunkach i zgodnie z zaleceniami lekarzy. Z uwagi na starzejącą się lokalną społeczność koniecznym warunkiem jest powstanie domu dla osób starszych, których rodziny nie są w stanie samodzielnie pomóc ze względu na czas na całodobową opiekę, brak środków lub fachowej wiedzy specjalistycznej.	146	155	Korzyści: - pomoc rodzinom, które nie są w stanie udźwignąć ciężaru opieki nad starszą osobą, - zwiększenie miejsc pracy, w szczególności dla osób wykwalifikowanych do udzielania pomocy osobom starszym, - ułatwienie dostępu seniorom do fachowej opieki medycznej, rehabilitacyjnej, - umożliwienie integracji seniorów i poprawa jakości życia osób starszych.	osoba fizyczna	Uwzględniona	
672	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Zapytanie odnośnie: 1. pieniędzy unijnych dla Dolnego Śląska: na infrastrukturę spójności społecznej m.in. odnowę zabytkowych budynków mieszkalnych itp.– 162,1 mln euro. Czy Fundacja może starać się i jak, gdzie, o pozyskanie finansów na przejęcie starych zabytkowych obiektów np. pałace i ich renowację z zamiarem utworzenia nie tylko sieci hoteli ale również Centrów Nauki i Kultury dla reklamy i rozwoju regionu z utworzeniem jednocześnie np. produkcji własnego browaru? 2. http://www.konsultacje.rpo.dolnyślask.pl/pdf/RPO_WD_projekt_25_10_13_final.pdf s. 54, a tam 'Adaptacja obiektów (...) na potrzeby działalności społecznej' - jak Fundacja może starać się o przyznanie takiego lokalu w sposób nieodpłatny oraz w postaci otrzymania dotacji na remont przyznanego obiektu?	51	54	Po otrzymaniu wsparcia finansowego Fundacja Rodu Przelaskowskich Herbu Szreniawa posiada w swoich celach statutowych odpowiednie zapisy, a także zespół wykształconych osób, które pozwolą na realizację wyżej wymienionych zamierzeń. Ponadto utrzymujemy kontakt i współpracę z wieloma organizacjami pozarządowymi w Polsce, placówkami i instytucjami naukowymi, kulturowymi, a także ośrodkami Polonii za granicą. Wspólne działanie pomoże dać oferty pracy osobom już na etapie szkół, studiów, a dalej rozwoju z pozostaniem w Polsce, co przełoży się na wzrost kapitału i budżetu Państwa. Powinno się więc wdrożyć finanse także na rozwój osób utalentowanych, wdrożenie rozwoju pomocy poprzez Centra Nauki i Kultury, które dadzą ożywienie gospodarce i przemysłowe z wdrożonymi patentami. To wszystko przyniesie restauracja obiektów zabytkowych, które temu celowi będą służyć.	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
673	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W priorytecie inwestycyjnym "Inwestycje w infrastrukturę społeczną" proponujemy rozszerzyć katalog infrastruktury społecznej o: 1) rozwój mieszkalnictwa chronionego dla osób starszych, niepełnosprawnych, młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz (MOS, MOW), młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, 2) rozwój dziennych ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych, starszych, oraz dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym.	147	147	Z uwagi na ogromne potrzeby w zakresie realizacji pomocy i wsparcia dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, osób starszych i niepełnosprawnych idea tworzenia mieszkań chronionych czy też placówek wsparcia dziennego jest celem nadrzędnym w pełnej integracji społecznej w/w grup docelowych.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Ośrodki wsparcia są uwzględnione, mieszkalnictwo chronione nie jest uwzględnione ze względu na koncentrację środków.
674	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów (PI 9.2) powinna zawierać akcent na tereny przemysłowe.	150	153	Transformacja ustrojowa i gospodarcza najboleśniej dotknęła rynek pracy, a więc zakłady pracy. Skala ubóstwa w społeczeństwie jest wyłącznie pochodną upadków zakładów pracy. Te tereny są świadectwem kłopotów społeczeństwa, a zarazem potencjałem do jego przezwyciężenia. W konsekwencji tereny przemysłowe jako zdegradowane obszary powinny być imiennie wymienione jako najbardziej palący problem w tym zakresie. Jest oczywiste, iż patologia pojawiła się na obrzeżach tych terenów. Aby odwrócić ten trend czy zjawisko, to należy zaakcentować konieczność uporania się ze spuścizną po wielkich zakładach przemysłowych. Zatem rewitalizacja obszarów zdegradowanych powinna obrąć jako priorytet tereny przemysłowe. Skuteczność przekształcenia terenów przemysłowych w obszary usług publicznych jest dowodem na przezwyciężenie upadku, a więc krok do usunięcia ubóstwa społecznego.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów będzie prowadzona w oparciu o kompleksowy Lokalny Program Rewitalizacji, obejmujący kwestie rewitalizacji w wymiarze społecznym, fizycznym, gospodarczym i przestrzennym. Położenie akcentu na tereny przemysłowe leży więc w gestii organu przygotowującego LPR. Należy wspomnieć, iż punktem wyjścia do opracowania takiego planu jest nasilenie problemów społecznych na danym terytorium w pierwszej kolejności, a dopiero później powiązanie ich z dewastacją/degradacją przestrzeni.
675	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Priorytet inwestycyjny - Rewitalizacja zdegradowanych obszarów (9.2) - definicja potencjalnych beneficjentów	151	151	Czy spółka Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o., będąca spółką komunalną, której 100% właścicielem jest Miasto Wrocław będzie mogła być beneficjentem dotacji w ramach priorytetu inwestycyjnego (Rewitalizacja zdegradowanych obszarów) w ramach zapisu jednostki organizacyjne JST? Jeśli w chwili obecnej nie jest to możliwe prosimy o rozszerzenie beneficjentów o jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną (w tym spółki kapitałowe, których 100% właścicielem jest JST).	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w uwadze kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Przewidujemy, iż będzie możliwość wsparcia dla wskazanego podmiotu.
676	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Priorytet inwestycyjny - Rewitalizacja zdegradowanych obszarów (9.2) - rozszerzenie kierunków wsparcia	151	153	Proponujemy również umożliwienie (w ramach działania 9.2) uzyskania dofinansowania przez jednostki samorządu terytorialnego bądź jednostki organizacyjne JST (w tym spółki komunalne zarządzające lokalami) na modernizację pod cele mieszkaniowe lokali mieszkalnych (pustostanów) komunalnych zasobów mieszkaniowych.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się wsparcia w zakresie modernizacji pod cele mieszkaniowe lokali mieszkalnych (pustostanów) komunalnych zasobów mieszkaniowych. Należy wspomnieć, iż punktem wyjścia do opracowania takiego planu LPR jest nasilenie problemów społecznych na danym terytorium w pierwszej kolejności, a dopiero później powiązanie ich z dewastacją/degradacją przestrzeni. Na problem społeczny ma być położony nacisk.

677	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Proszę o uwzględnienie w ramach Priorytetu: Rewitalizacja zdegradowanych obszarów (PI 9.2) miasta poniżej 10 tys. mieszkańców na inwestycje związane nie tylko z zasobem mieszkaniowym.	150	153	W obecnym okresie programowania 2007-2013 w ramach RPO WD Priorytet „Odnowa zdegradowanych obszarów na terenie Dolnego Śląska (Miasta)” został podzielony na dwa działania 9.1 powyżej 10 tys. mieszkańców oraz na działanie 9.2 poniżej 10 tys. mieszkańców Gmina Piława Górna przy liczbie mieszkańców poniżej 10 tys. chciałaby w nowym okresie programowania skorzystać z realizacji przedsięwzięć związanych nie tylko z mieszkalnictwem, ale również np. budowy, remontu i modernizacji drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej (np. zieleń miejska, place zabaw), czy termomodernizacji placówek edukacyjnych.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	W ramach perspektywy 2014-2020 planuje się zupełnie nowe podejście do kwestii rewitalizacji. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów będzie prowadzona w oparciu o kompleksowy Lokalny Program Rewitalizacji, obejmujący kwestie rewitalizacji w wymiarze społecznym, fizycznym, gospodarczym i przestrzennym. Należy wspomnieć, iż punktem wyjścia do opracowania takiego planu jest nasilenie problemów społecznych na danym terytorium w pierwszej kolejności, a dopiero później powiązanie ich z dewastacją/degradacją przestrzeni. Termomodernizacja przewidziana jest do realizacji w ramach osi 3 - Gospodarka niskoemisyjna. Wsparcie będzie udzielane dla obszarów miejskich i wiejskich.
678	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W kierunkach wsparcia, w akapicie pierwszym, w miejsce zapisu „Wsparcie w ramach priorytetu zostanie ukierunkowane na tworzenie i rozwój domów pomocy społecznej, dziennych domów pomocy, hospicjów oraz ośrodków udzielających świadczeń opieki paliatywnej”, wprowadzić zapis „Wsparcie w ramach priorytetu zostanie ukierunkowane na tworzenie i rozwój domów pomocy społecznej, mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego, socjalnego, dziennych domów pomocy, hospicjów oraz ośrodków udzielających świadczeń opieki paliatywnej”.	147	147	Brak środków na rzecz rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego i socjalnego stanowi obecnie poważny problem wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w walce z wykluczeniem społecznym. Ograniczony zasób lokali socjalnych na terenie gmin uniemożliwia realizację wyroków sądowych z orzeczeniem lokalu socjalnego i rodzi konsekwencje odszkodowawcze.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się wsparcia w tym zakresie.
679	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W kierunkach wsparcia na końcu ostatniego akapitu dopisać „Wsparciem objęta zostanie również sfera bezpieczeństwa mieszkańców, w tym monitoring miejski”.	150	151	W zapisach projektu PRO WD nie ma kierunku wsparcia dotyczącego budowy/ rozbudowy i modernizacji monitoringu miejskiego. Monitoring miejski stanowi ważny element bezpieczeństwa w mieście i jest mocno związany z rewitalizowanym obszarem miejskim, gdyż tam się uwidaczniają problemy społeczne tj. przestępczość, wandalizm, przemoc itp .	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
680	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W kierunkach wsparcia, w pierwszym akapicie, w ostatnim zdaniu wykreślić wyraz „zabytkowych” i wprowadzić zapis „Kompleksowe działania w tym zakresie obejmują modernizację i adaptację istniejących budynków do funkcji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, zagospodarowanie przestrzeni publicznych, a także inwestycje w tzw. drogi lokalne, możliwe jedynie, gdy będą one stanowiły element szerszej koncepcji związanej z rewitalizacją, oraz odnowę zasobów mieszkaniowych (części wspólne budynków)”.	151	151	Wskazanie zabytkowych zasobów mieszkaniowych bardzo zawęża rewitalizację zasobów mieszkaniowych. Na obszarach objętych rewitalizacją jest wiele obiektów, które stanowią element substancji mieszkaniowej wpływającej na jakość życia mieszkańców. Obiekty te nie są wpisane do wykazu ani do rejestru zabytków. W perspektywie 2007-2013 nie było tego ograniczenia i wiele grup lokalnych z obszaru rewitalizacji skorzystało z dotacji w ramach RPO. Przez to rozbudzone zostało zainteresowanie szerszej grupy społecznej, która oczekuje na otrzymanie dotacji w nowej perspektywie finansowej.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
681	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W kierunkach wsparcia, w akapicie pierwszym, w miejsce zapisu „Działania rewitalizacji infrastrukturalnej będą służyły rozwiązaniu zdiagnozowanych problemów społecznych i podporządkowane będą działaniom finansowanych z EFS” wprowadzić zapis „Działania rewitalizacji infrastrukturalnej będą służyły rozwiązaniu zdiagnozowanych problemów społecznych”. W kierunkach wsparcia w akapicie drugim w miejsce zapisu „ Finansowanie infrastruktury w przedsięwzięciach dotyczących rewitalizacji musi stanowić element uzupełniający dla realizacji celów społecznych finansowanych z EFS”. Wstawić „ Finansowanie infrastruktury w przedsięwzięciach dotyczących rewitalizacji musi stanowić element uzupełniający dla realizacji celów społecznych zdiagnozowanych w gminie”	150	151	Rewitalizacja infrastrukturalna podporządkowana działaniom finansowanym z EFS ogranicza realizację planów inwestycyjnych beneficjenta. Projekty społeczne stanowiące element rewitalizacji infrastrukturalnej można realizować ze środków własnych lub innych środków publicznych. Obecny zapis powodowałby wyłączenie, ważnych z punktu programu rewitalizacji, projektów inwestycyjnych z którymi związane projekty społeczne nie otrzymałyby wsparcia z EFS (przy ograniczonej puli środków w ramach EFS taka sytuacja jest możliwa).	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zgodnie z zapisami linii demarkacyjnej w ramach powyższego celu tematycznego (9 - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem) funduszem wiodącym jest EFS. EFRR pełni rolę pomocniczą - powinien być wykorzystany wyłącznie w sytuacji, gdy inwestycje sfinansowane z jego udziałem służą bezpośrednio realizacji celów społecznych wynikających z interwencji EFS.
682	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Pozyskanie środków na likwidację ekranów w Bolesławcu. ul. II Armii Wojska Polskiego /wzdłuż ul. Skalnej/. Inwestycja powstała na podstawie Decyzji Wojewody z dnia 23 lipca 2009 r. Nr. I-D-180/09. Pozyskanie środków na oświetlenie ulicy II Armii WP. w Bolesławcu i poprawę chodnika oraz wybudowanie ścieżki rowerowej i postawienie zatok dla autobusów na tej ulicy. Zlikwidowanie skomplikowanych rozwiązań dojazdu do posesji ul. Skalna /dz. mieszkaniowo- usługowe/. Dlaczego nikt w tym kraju nam nie chce pomóc,. My wydajemy pieniądze na telefony, pisma, sądy. wyjazdy do Wojewody, GDDKiA itp. Kiedy skończy się ten koszmarny? PROSIMY O POMOC!!!	1	243	Inwestycja powstała bez wiedzy i jakichkolwiek konsultacji z mieszkańcami. Jak był duży ruch to odpisywano, że powstanie autostrady rozwiąże te problemy. Stało się odwrotnie. Ruch jest bardzo mały a tu wybudowano :GETTO: gdzie nie sposób normalnie żyć. Mieszkamy pod ścianą placu. Brak dojazdu, ciemno, spaliny w domu z sąsiednich kotłowni. wilgoć w domu, brak prześwietu. strach, brak możliwości prowadzenia działalności gosp., itd. Życie w tych warunkach okropnie wpływa na psychikę- jesteśmy zdesperowani. Będziemy walczyć do końca. O postawienie kilku lamp prosimy już od 2001 r. /odp. brak pieniędzy/. Jest to nasza droga do sklepu, apteki, przystanku . magla. miasta itp. Komu to ma służyć?, pieniądze wyrzucone w błoto. Chcemy żyć jak do paź. 2010 roku.	osoba fizyczna	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
683	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Proszę o wprowadzanie do grupy beneficjentów również kategorie: kościół, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;	147	147	Kościół ze względu na swoją działalność diakonijną powinny zostać ujęte w gronie beneficjentów. Poprzez infrastrukturę, sprzęt i usługi dostarczają usług na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych. Obiekty i sprzęt wymagają stałej modernizacji, ulepszeń, rozbudowy. Kościół ze względu na ich specyfikę działania i możliwość dotarcia do wielu grup społecznych są często jednym z najbardziej skutecznych podmiotów odpowiadających na potrzeby grup społecznych wymagających opieki i wsparcia, zarówno doraźnego, dziennego, jak i całodobowego. Kościół często dysponują obiektami, które wymagają sporych nakładów finansowych na ich adaptację na cele społeczne, stąd też niezbędne jest ich wsparcie finansowe w tym zakresie, gdyż Kościół i ich jednostki nie dysponują wystarczającymi środkami finansowymi.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	W ramach PI Inwestycje w infrastrukturę społeczną wśród Beneficjentów ujęto podmioty zajmujące się całodobową opieką osób starszych. Jeżeli więc Kościół lub związki wyznaniowe prowadzą taką działalność wpisują się w powyższy zakres.
684	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Proszę o wprowadzanie do grupy beneficjentów również kategorie: kościół, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;	150	150	Kościół i ich organizacje dysponują infrastrukturą dzięki której możliwa jest realizacja kompleksowych działań obejmujących modernizację i adaptację istniejących budynków do funkcji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, zagospodarowanie przestrzeni publicznych. Obiekty należące do kościołów, mogące pełnić wszystkie powyższe funkcje (społeczne, kulturalne, edukacyjne), a także przestrzenie publiczne możliwe do zagospodarowania w sposób umożliwiający przestrzenną, społeczne i gospodarczą, znajdują się często w obszarze objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji. Wyłączenie obiektów należących do kościoła, nie służących kultowi religijnemu, a społeczeństwu, stanowi znaczące zagrożenie kompleksowego wdrożenia LPRów i realizacji celu głównego jakim jest ożywienie gospodarcze, społeczne przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	W ramach PI Inwestycje w infrastrukturę społeczną wśród Beneficjentów ujęto podmioty zajmujące się całodobową opieką osób starszych. Jeżeli więc Kościół lub związki wyznaniowe prowadzą taką działalność wpisują się w powyższy zakres.
685	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Opracowanie na temat możliwości reaktywacji uzdrowiska w Jerzmanicach-Zdroju, ale także w innych miastach Dolnego Śląska	149	151	Przed wojną w Jerzmanicach-Zdroju działało uzdrowisko. Dla rozwoju turystycznego Pogórza Kaczawskiego warto byłoby rozważyć Jerzmanice-Zdrój jako miejsce reaktywacji uzdrowiska. Tak samo warto przeanalizować również inne miasta na Dolnym Śląsku, które w przeszłości miały takie znaczenie pod kątem ich reaktywacji.	osoba fizyczna	Uwaga w formie komentarza lub pytania	

686	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Proszę o uwzględnienie w grupie potencjalnych beneficjentów grupy - Kościoły i związki wyznaniowe.	147	147	Na terenie Dolnego Śląska działa wiele hospicjów, domów opieki nad osobami starszymi, upośledzonymi itp. prowadzonych przez Zgromadzenia Zakonne, Caritas i parafie, dlatego zasadnym wydaje się, aby także ta grupa miała możliwość do aplikowania o środki z RPO WD 2014-2020 do dalszego rozwoju i rozbudowy sieci tego typu placówek na terenie Dolnego Śląska, na które istnieje bardzo duże i wciąż rosnące zapotrzebowanie.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	W ramach PI Inwestycje w infrastrukturę społeczną wśród Beneficjentów ujęto podmioty zajmujące się całodobową opieką osób starszych. Jeżeli więc Kościół lub związki wyznaniowe prowadzą taką działalność wpisują się w powyższy zakres.
687	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Dotyczy części diagnostycznej projektu RPO: s. 52 niezrozumiałe: „różnica (nadmiar) pomiędzy rzeczywistą liczbą łóżek (14 722), a liczbą optymalną (10 749) wynosi 3 97351, co oznacza, że ok. 26% zasobu ogółem łóżek w dolnośląskich szpitalach ogólnych w ciągu roku nie jest wykorzystywane.”	57	57	Pomyłka pisarska?	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
688	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Pozyskanie środków na rozbiórkę ekranów dźwiękoszczelnych w większości nieprzeznaczonych w Bolesławcu. ul. II Armii Wojska Polskiego /wzdłuż ul. Skalnej/. Inwestycja powstała na podstawie Decyzji Wojewody z dnia 23 lipca 2009 r. Nr. I-D-180/09. Pozyskanie środków na oświetlenie ulicy II Armii WP. w Bolesławcu i poprawę chodnika oraz wybudowanie ścieżki rowerowej i postawienie zatok dla autobusów na tej ulicy. Zlikwidowanie skomplikowanych rozwiązań dojazdu do posesji ul. Skalna /dz. mieszkaniowo- usługowe/. Dlaczego nikt w tym kraju nam nie chce pomóc,. My wydajemy pieniądze na telefony, pisma, sądy. wyjazdy do Wojewody, GDDKiA itp.Kiedy skończy się ten koszmar? PROSIMY O POMOC!!!Mamy prawo do normalnego życia, Dlaczego zrobiono nam taką krzywdę?Paranoja !!!	1	243	Inwestycja powstała bez wiedzy i jakichkolwiek konsultacji z mieszkańcami. Jak był duży ruch to odpisywano, że powstanie autostrady rozwiąże te problemy. Stało się dokładnie odwrotnie. Ruch jest bardzo mały a tu wybudowano :GETTO: gdzie nie sposób normalnie żyć. Mieszkamy pod ścianą płaczu. Brak dojazdu, ciemno, spaliny w domu z sąsiednich kotłowni. wilgoć w domu, brak prześwit. strach, brak możliwości prowadzenia działalności gosp.,itd. Życie w tych warunkach okropnie wpływa na psychikę- jesteśmy zdesperowani. Będziemy walczyć do końca. O postawienie kilku lamp prosimy już od 2001 r. /odp. brak pieniędzy/. Jest to nasza droga do sklepu, apteki, przystanku . magła. miasta itp. Komu to ma służyć?, pieniądze wyrzucone w błoto. Chcemy żyć jak do paż. 2010 roku.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
689	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Tworzenie i rozwój infrastruktury (w tym wyposażenie) opieki nad dziećmi do 3 roku życia. W ty wypadku wsparcie powinno przyczynić się do tworzenia nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat trzech i wypełniać luki w dostępie do tego typu usług. Należy dopisać: Tworzenie i rozwój infrastruktury (w tym wyposażenie) opieki nad osobami starszymi. W ty wypadku wsparcie powinno przyczynić się do tworzenia nowych miejsc opieki nad osobami starszymi i wypełniać luki w dostępie do tego typu usług.	146	147	uzasadnienie jak do stron 51-54	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	W kierunkach wsparcia znajdują się zapisy odpowiadające na zgłoszona uwagę. (m.in. "Wsparcie w ramach priorytetu zostanie ukierunkowane na tworzenie i rozwój domów pomocy społecznej, dziennych domów pomocy, hospicjów oraz ośrodków udzielających świadczeń opieki paliatywnej. Planowane wsparcie będzie obejmować również tworzenie i rozwój infrastruktury (w tym wyposażenie) opieki nad dziećmi do 3 roku życia. W tym wypadku wsparcie powinno przyczynić się do tworzenia nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat trzech i wypełniać luki w dostępie do tego typu usług".
690	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Wsparcie w głównej mierze zostanie skierowane do podmiotów świadczących usługi w ramach publicznego systemu ochrony zdrowia, dostępnego w szczególności dla ubogiej części społeczeństwa.	148	149	Biorąc pod uwagę, że w 2011 r. z 1 343 placówek na Dolnym Śląsku tylko 15,9% (214) to placówki publiczne, pozostałe 84,1 % (1 129) to placówki niepubliczne ten zapis jest niedopuszczalny ponieważ preferuje podmioty publiczne, które stanowią mniejszość.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Beneficjentem wsparcia może być m.in. podmiot leczniczy. Podmiotem leczniczym może być m.in.. zgodnie z ustawą o działalności leczniczej, przedsiębiorcy. Zatem placówki niepubliczne są uwzględnione. Muszą one natomiast świadczyć usługi w ramach publicznego systemu ochrony zdrowia.Zapis nie preferuje placówek ze względu na własność ale działalność w systemie publicznym.
691	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Jako beneficjenci programu powinny występować MŚP.	146	147	Zgodnie z planami rządowymi przedsiębiorstwa prywatne w coraz większym stopniu będą uczestniczyć w rozwoju infrastruktury do opieki nad osobami zależnymi. Czego dobrym przykładem jest duża ilość powstających prywatnych żłobków i przedszkoli. Dopuszczenie do tego programu MŚP zwiększy jego efektywność i przyspieszy realizację założeń.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	W ramach PI Inwestycje w infrastrukturę społeczną wśród Beneficjentów m.in.. ujęto podmioty zajmujące się całodobową opieką osób starszych oraz podmioty zajmujące się opieką nad dziećmi do 3 roku życia. Jeżeli więc MŚP prowadzą taką działalność, wpisują się wśród potencjalnych beneficjentów.
692	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	kierunki wsparcia – nadanie pierwszemu zdaniu brzmienia: „Wsparcie w ramach priorytetu zostanie ukierunkowane na tworzenie, rozwój oraz wyposażenie w sprzęt i transport (...)”	147	147	stworzenie warunków dla świadczenia wysokiej jakości całodobowych usług opiekuńczych dla osób przewlekle somatycznie i psychicznie chorych	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zaproponowana zmiana może zostać wykorzystane w uszczegółowieniu programu.
693	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	kierunki wsparcia - należy rozszerzyć również o specjalistyczne wyposażenie wymienianych ośrodków	147	147	specjalistyczny i wykorzystujący nowe technologie sprzęt poprawi standard świadczonych usług w wymienianych ośrodkach i przyczyni się do podwyższenia jakości życia osób korzystających z wymienianych kierunków wsparcia	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zaproponowana zmiana może zostać wykorzystane w uszczegółowieniu programu.
694	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	wskaźniki: należy wyraźnie oddzielić aktywizację społeczną od zawodowej	148	148	w związku ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa większość beneficjentów korzystających z pomocy społecznej to osoby spoza rynku pracy (70 lat – 90 lat) ale również ze względu na stan psychofizyczny nie podlegające aktywizacji zawodowej	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Wskaźnik zgodny z dokumentem "Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych" przygotowanym przez MIR.
695	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	dostosowanie systemu ochrony zdrowia na Dolnym Śląsku do długofalowych trendów epidemiologiczno-demograficznych oraz zrównoważenie dostępności i podniesienie standardu udzielania świadczeń leczniczych i opiekuńczych. Poprawa standardu i dostępności powszechnych usług medycznych i opiekuńczych Preferencje: preferowane będą projekty: dotyczące następujących specjalności: onkologia, ortopedia, rehabilitacja, psychiatria, perinatologia, neurologia, geriatrya, różne typy DPS	147	149	wpisanie do programu świadczeń opiekuńczych realizowanych przez domy pomocy społecznej jako jednostki samorządu terytorialnego pozwole na przystąpienie do projektów	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Świadczenia opiekuńcze realizowane są w PI "Inwestycje w infrastrukturę społeczną" - nie jest zasadne zatem dopisywać to w celu oraz w oczekiwanych efektach PI "Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną". Także wsparcie Domów Pomocy Społecznej udzielane jest w PI Inwestycje w infrastrukturę społeczną, nie jest zasadne zatem dopisywać preferencji w tym zakresie w PI "Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną".
696	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	proponujemy: - zmianę tytułu na: „Infrastruktura spójności społecznej i terytorialnej”, ew. „Infrastruktura spójności terytorialnej i społecznej w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej/opieki nad osobami zależnymi (tylko takie usługi społeczne są wymienione w opisie tej osi priorytetowej)”, - dopisanie Niezbędne będą zatem inwestycje infrastrukturalne zapewniające dostęp i określone standardy usług społecznych, w szczególności wspomagające system opieki nad osobami zależnymi oraz przyczyniające się do wzrostu efektywności świadczenia usług, w tym poprawy ochrony zdrowia mieszkańców województwa.	86	86	Mając na uwadze cele strategiczne DSRK2020 oraz ostatnie zdanie w opisie osi („...najbardziej zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich”)	inne	Odrzucona	W opinii UMWD nie ma konieczności wskazywania w samej nazwie osi priorytetowej zaplanowanych w ramach niej działań. Nazwa osi powinna być w miarę możliwości potraktowana hasłowo, większe uszczegółowienie stanowią poszczególne priorytety inwestycyjne.Spójność terytorialna nawiązuje do transportu. A celem osi jest spójność społeczna.

697	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Priorytet inwestycyjny: Inwestycje w infrastrukturę społeczną (PI 9.1) [str.148] Proponujemy jako wskaźnik rezultatu zastosować wskaźnik GUS: „Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3” (rok bazowy: 2012, wartość bazowa: 66,5 ; źródło GUS), http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=983556&p_token=0.8294326311443001 „Liczba miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej” (rok bazowy: 2011, wartość bazowa: 7760 ; źródło GUS), http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=983589&p_token=0.5478597823530436	148	148	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
698	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Priorytet inwestycyjny: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną (PI 9.1) [str. 150] Jako wskaźnik rezultatu proponujemy zastosowanie jednego ze wskaźników GUS z zakresu ochrony zdrowia: „Liczba ludności na łóżko w szpitalach ogólnych” (rok bazowy: 2011, wartość bazowa: 207; źródło GUS), ew. „Liczba lekarzy na 10 tys. ludności” (rok bazowy: 2011, wartość bazowa: 38 ; źródło GUS),	150	150	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
699	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	1) Cel szczegółowy: Aktualny zapis: Zapewnienie infrastruktury dla świadczenia wysokiej jakości usług opieki nad osobami zależnymi Proponowany zapis: Zapewnienie infrastruktury dla świadczenia wysokiej jakości usług pomocy społecznej 2) Oczekiwane efekty: Aktualny zapis: Poprawa standardu i dostępności usług opieki nad osobami zależnymi. Proponowany zapis: Poprawa standardu i dostępności usług w zakresie pomocy społecznej, a w szczególności opieki nad osobami zależnymi.	147	147	Instytucje pomocy społ., w tym OPS i PCPR realizują zadania które mają na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zadania realizowane są w miejscu zamieszkania klientów, jak również w budynkach instytucji, w tym OPS i PCPR. Świadczona jest m.in. pomoc materialna, praca socjalna, poradnictwo np. psychologiczne, pedagogiczne, prawne itp. Niektóre z budynków są w bardzo złym stanie technicznym i wymagają remontów. Inne budynki są niedostosowane np. do osób niepełnosprawnych, albo są zbyt ciasne i nie ma w nich warunków do pracy z klientem. Sukcesywnie OPSy i PCPRy przejmują coraz więcej zadań do realizacji, które w związku ze starzeniem się czy ubożeniem społeczeństwa są naturalnie przypisane do szeroko rozumianej pomocy społecznej. Remonty czy budowa obiektów podniosą jakość świadczonej pomocy.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	W ramach PI "Inwestycje w infrastrukturę społeczną" wsparcie kierowane w zakresie usług opieki nad osobami zależnymi. Niezasadnym jest zatem zmienianie celu szczegółowego oraz oczekiwanego efektu na całą pomoc społeczną.
700	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Dodanie wskaźnika na str. 148 w tabeli : Wskaźniki produktu dla EFRR w podziale na priorytety inwestycyjne Proponowana nazwa wskaźnika :Liczba wyposażonych/przystosowanych obiektów, w których realizowane będą usługi na rzecz osób zależnych i dzieci do lat 3 Jednostka pomiaru : sztuki Fundusz : EFRR Kategoria regionu : region słabiej rozwinięty Źródło danych: IZ RPO Częstotliwość raportowania : raz na rok	148	148	Brak spójności wskaźnika z kierunkami wsparcia wskazanymi na str. 147. W kierunkach wsparcia ja ko jedno y najistotniejszych działań wymieniono wsparcie obejmujące tworzenie i rozwój infrastruktury (w tym wyposażenie) opieki nad dziećmi w wieku do 3 r.ż	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
701	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Poszerzenie opisu kierunków wsparcia w tabeli : Priorytet inwestycyjny , Inwestycje w infrastrukturę społeczną (PI 9.1) Obecny zapis: „Wsparcie w tym zakresie będzie się koncentrowało na rozwoju infrastruktury domów pomocy społecznej, dziennych domów pomocy, hospicjów oraz innych ośrodków świadczących opiekę paliatywną” Proponowany zapis: „Wsparcie w tym zakresie będzie się koncentrowało na rozwoju infrastruktury domów pomocy społecznej, dziennych domów pomocy, hospicjów, innych ośrodków świadczących opiekę paliatywną oraz punktów/ośrodków dziennej opieki środowiskowej”	146	146	Zgodnie z danymi na str. 146 – 147 dot. dużego zapotrzebowania na różne formy i miejsca sprawowania opieki nad osobami zależnymi, należy wziąć pod uwagę potrzeby wynikające z rodzaju choroby, postępu choroby, wieku należy uwzględnić fakt , iż nie każda osoba zależna wymaga umieszczenia w domu opieki. Dla dużej części osób zależnych wystarczającą formą opieki jest opieka środowiska, nie wymagająca umieszczenia w specjalistycznym ośrodku: hospicjum, dom pomocy społecznej, ośrodek świadczący opiekę paliatywną. Punkty/ośrodki dziennej opieki są alternatywną formą opieki nad osobami zależnymi, tańszymi od ośrodków, a równie efektywnymi w zakresie sprawowania opieki. Osoby zależne często wymagają sprawowania opieki przez kilka godzin dziennie w warunkach dostosowanych do ich specyficznych potrzeb. Dane w diagnozie str. 53-54 wskazują na konieczność dostosowania form opieki do rodzaju schorzeń oraz potrzeb z nich wynikających.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
702	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Poszerzenie opisu kierunków wsparcia w tabeli : Priorytet inwestycyjny , Inwestycje w infrastrukturę społeczną (PI 9.1) Obecny zapis: „Wsparcie w ramach priorytetu zostanie ukierunkowane na tworzenie i rozwój domów pomocy społecznej, dziennych domów pomocy, hospicjów oraz ośrodków udzielających świadczeń opieki paliatywnej” Proponowany zapis: „Wsparcie w ramach priorytetu zostanie ukierunkowane na tworzenie i rozwój domów pomocy społecznej, dziennych domów pomocy, hospicjów, ośrodków udzielających świadczeń opieki paliatywnej oraz punktów/ośrodków dziennej opieki środowiskowej”	147	147	Rozszerzenie kierunków działań w celu zapewnienia spójności z danymi wskazanymi w diagnozie na stronach 53 - 54 oraz opisie priorytetu inwestycyjnego na stronie 146.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
703	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W tabeli na str. 147 inwestycje w infrastrukturę społeczną należy uzupełnić zapis dotyczący Preferencji. Obecny zapis: Preferowane będą projekty: realizowane w partnerstwie; - polegające na adaptacji istniejących budynków do pełnienia nowych funkcji. Proponowany zapis: Preferowane będą projekty: - realizowane w partnerstwie; - polegające na adaptacji/wyposażeniu istniejących budynków/lokali do pełnienia nowych funkcji.	147	147	Uzupełnienie zapisu zapewni spójność z analizą problemów w zakresie opieki nad osobami zależnymi. Diagnoza (str. 51 – 54) wskazuje na konieczność poprawy infrastruktury spójności społecznej dla osób zależnych również wyposażenia istniejących obiektów /adaptację i modernizację.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Proponowana zmiana nie nosi cech preferencji. Niemal każdy projekt przewiduje wyposażenie, w związku z tym preferencja byłaby zbyt powszechna.
704	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Proszę o dopisanie do zasobu potencjalnych beneficjentów kategorii: Kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych.	147	147	Kościoły i ich organizacje posiadają infrastrukturę która umożliwia realizację działań z zakresu modernizacji i adaptacji istniejących zabudowań do funkcji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych. Działalność diakonijna i charytatywno- opiekuńcza w pełni wpisuje się w oś działania na rzecz opieki nad osobami zależnymi. Niektóre organizacje kościelne już prowadzą taką działalność jednak rosnące zapotrzebowanie na tego typu pomoc wymaga ciągłej modernizacji i rozbudowy istniejącej bazy a także organizowania zupełnie nowych ośrodków, stąd uzasadnione jest dopisanie Kościołów do osi Infrastruktury spójności społecznej.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	W ramach PI Inwestycje w infrastrukturę społeczną wśród Beneficjentów ujęto podmioty zajmujące się całodobową opieką osób starszych. Jeżeli więc Kościoł lub związki wyznaniowe prowadzą taką działalność wpisują się w powyższy zakres.
705	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W preferencjach proponujemy na zmianę zapisu z istniejącego: „realizowane w partnerstwie” na proponowany: „realizowane w partnerstwie lub samodzielnie przez jednostki”	147	147	Nie wszystkie projekty mogą być realizowane w partnerstwie. Dotyczy to zwłaszcza małych gmin, gdzie nie ma chętnych do podjęcia działań wspólnie z samorządami, czy też innymi jednostkami. Jednocześnie dla każdej gminy priorytetem jest zapewnienie właściwej opieki nad najmłodszymi, co może przyczynić się do poprawy sytuacji demograficznej w Polsce. Dlatego też podejmują działania samodzielnie i proponowany przez nas zapis wydatnie przyczyniłby się do poprawy sytuacji w małych gminach, gdyż miałyby one możliwość realizowania zadań samodzielnie i nie traciłyby przy tym wsparcia.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Preferencje nie wykluczają z możliwości ubiegania się o wsparcie. Jednak projekty realizowane w partnerstwie mogą odznaczać się większym oddziaływaniem.

706	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W Kierunkach wsparcia proponuje się dodanie zapisu mówiącego o wsparciu projektów zamiennych, które będą zastępować istniejące budynki nie spełniające standardów, związanych z opieką nad dziećmi do 3 roku życia.	147	147	Wiele gmin boryka się z problemami lokalnymi jeżeli chodzi o miejsca opieki nad najmłodszymi. Związane jest to głównie z posiadaniem nieodpowiednich budynków, które nie spełniają obecnych standardów i nie są dostosowane do tego typu placówek. Często ich modernizacja nie jest możliwa, gdyż i tak nie przyczyni się do poprawy ich funkcjonalności. Dlatego też konieczne jest tworzenie obiektów zamiennych, dla których zostaną przeniesione placówki i które spełnią będą wszystkie wymogi. Wsparcie w tym obszarze wydatnie przyczyni się do poprawy jakości usług na obszarze wielu gmin.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	W ramach działań możliwe jest "tworzenie i rozwój infrastruktury", zatem możliwe jest tworzenie obiektów "zamienny", czyli budowę nowych w uzasadnionych przypadkach.
707	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W tabeli w pozycji „Cel szczegółowy” proponuje się dopisać: „rewitalizacja zdegradowanych centrów miast”. W tabeli w pozycji „oczekiwane efekty” proponuje się dopisać: „podniesienie wartości miejsca zamieszkania i wizerunku miasta”. W tabeli w pozycji „Kierunki wsparcia” proponuje się dopisać w 2 wierszu po słowie przestrzennych: „oraz rewitalizacja zabytkowych centrów miast i pojedynczych obiektów cennych kulturowo lub historycznie znajdujących się poza obszarem centrów miast..”. W tabeli w pozycji „Preferencje” proponuje się dopisać: „lub samodzielnie przez jednostki samorządu terytorialnego.	150	151	Powyższe miejsca są szczególnie ważne dla miast jako obiekty dziedzictwa kulturowego i narodowego. Powyższe miejsca są szczególnie ważne dla miast jako obiekty dziedzictwa kulturowego i narodowego. Brak partnera wykluczy jst. w projekcie.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Cel szczegółowy oraz oczekiwane efekty odpowiadają na zgłoszoną uwagę. Nie ma potrzeby uszczegóławiać zapisy. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów będzie prowadzona w oparciu o kompleksowy Lokalny Program Rewitalizacji, obejmujący kwestie rewitalizacji w wymiarze społecznym, fizycznym, gospodarczym i przestrzennym. Należy wspomnieć, iż punktem wyjścia do opracowania takiego planu jest nasilenie problemów społecznych na danym terytorium w pierwszej kolejności, a dopiero później powiązanie ich z dewastacją/degradacją przestrzeni. Z uwagi na koncentrację środków postanowiono pozostać przy zapisie dot. odnowy zabytkowych zasobów mieszkaniowych (części wspólne budynków). Preferencje służą jedynie do preferowania pewnego typu przedsięwzięć (np. ze względu na lepszą efektywność projektu). Nie wykluczają z możliwości ubiegania się o dofinansowanie.
708	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Wsparcie dla jednostek OSP w zakresie zakupu sprzętu, pojazdów pożarniczych i budowę lub rozbudowę i modernizację remiz	146	148	W programie brak jest osi mówiącej o wsparciu projektów związanych z ratownictwem drogowym i pożarnictwem. W wielu gminach działają w sprawie jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, które często są kluczowym elementem w akcjach w zdarzeniach drogowych / kolejowych, czy też klęskach żywiołowych. Wsparcie dla jednostek OSP przyczyni się do wymiernej poprawy bezpieczeństwa i umożliwi szybkie reagowanie w wypadku zdarzeń drogowych, co jest istotne z uwagi na natężenie ruchu drogowego w naszym województwie. Poprawienie ich mobilności i wyposażenia przyczyni się do zmniejszenia czasu dojazdu do zdarzenia i zwiększy fachowość udzielanej pomocy. Jest to kluczowe zwłaszcza w tych rejonach, gdzie występuje silne rozproszenie budynków.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
709	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	1. Wsparcie priorytetu ukierunkowane jest na poprawę jakości życia mieszkańców oraz ożywienie gospodarcze i społeczne zdegradowanych obszarów miejskich dlatego też odnowa zasobów mieszkaniowych nie może ograniczać się jedynie do zabytkowych zasobów mieszkaniowych. 2. W strefach rewitalizacji znajdują się również kościoły dlatego też wśród beneficjentów należy przewidzieć kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych.	150	154	1. Nie wszystkie budynki znajdujące się w strefach rewitalizacji należą do zabytków wpisanych do rejestru zabytków. 2. W Gminie Miejskiej Nowa Ruda duże zabytkowe obiekty znajdują się we władaniu kościołów i związków wyznaniowych.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
710	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Planowane kierunki wsparcia prawdopodobnie ograniczają się jedynie do tworzenia infrastruktury takiej jak DPS, domy pomocy społecznej, hospicja, itp. W tej osi priorytetowej, jako uzupełnienie, powinny znaleźć się projekty mające na celu tworzenie infrastruktury służącej do aktywnego, interdyscyplinarnego spędzania wolnego czasu przez różne grupy zagrożone wykluczeniem społecznym.	146	147	W celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu konieczne jest również realizowanie projektów tworzących infrastrukturę umożliwiającą aktywne, interdyscyplinarne spędzanie wolnego czasu, przyczyniające się do poprawy jakości życia i zdrowia oraz aktywizacji lokalnych społeczności. Przykładem na taki rodzaj interwencji mogłoby być stworzenie np. ośrodka hipoterapii, spełniającego różne funkcje terapeutyczne dla poszczególnych grup docelowych. Wyłącznie poprzez tworzenie zróżnicowanej infrastruktury społecznej można skutecznie przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym oraz faktycznie przyczynić się do poprawy jakości życia.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się wsparcia w zakresie placówek dot. spędzania wolnego czasu.
711	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Proponuje się stosowanie bardziej ogólnych zapisów.	131	139	Cele opisane w ramach osi priorytetowej 6 są nazbyt dokładnie sprecyzowane, co uniemożliwia proponowanie projektów, które są zbieżne z tematyką priorytetu inwestycyjnego, ale wykraczają poza wskazane, ściśle określone ramy.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Precyzyjne zapisy pozwalają na efektywne i celowe wykorzystanie środków programu.
712	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Wskazane jest zastosowanie zapisu umożliwiającego realizację zadań w całości budynków(PI 9.2)	150	151	Ograniczenie do części wspólnej budynków, uniemożliwia poprawę jakości zamieszkiwanych lokali i pozwala jedynie na odnowienie zewnętrznych „powłok” nieruchomości oraz poprawę wyłącznie walorów estetycznych	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna wskazuje na interwencje jedynie w wąskim zakresie, czyli jedynie do części wspólnych budynków.
713	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Zbyt wąski katalog Beneficjentów.	151	154	Wskazane jest rozszerzenie katalogu Beneficjentów o spółki w 100% gminne.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Na potrzeby RPO WD 2014-2020 zostanie opracowany słownik pojęć, który zdefiniuje m.in. poruszaną w w sprawie kwestię przynależności określonych podmiotów do przedstawionego w programie katalogu beneficjentów. Przewidujemy, iż będzie możliwość wsparcia dla wskazanego podmiotu.
714	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Priorytet inwestycyjny 9.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów „Kompleksowe działania w tym zakresie obejmą modernizację i adaptację istniejących budynków do funkcji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, zagospodarowanie przestrzeni publicznych, a także inwestycje w tzw. drogi lokalne, możliwe jedynie, gdy będą one stanowiły element szerszej koncepcji związanej z rewitalizacją, oraz odnowę zabytkowych zasobów mieszkaniowych (części wspólne budynków).” - brak możliwości działań remontowych	151	151	Wymieniono jedynie działania związane z modernizacją i adaptacją, brakuje natomiast działań remontowych. Modernizacja polega na wykonaniu robót budowlanych, w wyniku których następuje zmiana parametrów użytkowych lub technicznych istniejącego obiektu budowlanego, zaadaptowaniu do nowych funkcji. W wielu sytuacjach konieczne jest przeprowadzenie prac remontowych, polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego (bieżąca konserwacja, prace wykończeniowe).	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
715	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Priorytet inwestycyjny 9.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Proponujemy przeformułowanie założenia: „Działania rewitalizacji infrastrukturalnej będą służyły rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych i podporządkowane będą działaniom finansowanym z EFS.”	151	151	Mówienie o podporządkowaniu działań inwestycyjnych działaniom społecznym, finansowanym z EFS lub odwrotnie nie jest właściwym i precyzyjnym sformułowaniem. Inicjatywa realizacji działań może powstać zarówno w sferze działań inwestycyjnych związanych z infrastrukturą społeczną jak i w obszarze działań społecznych, które to powinno wspierać powstanie niezbędnej infrastruktury społecznej. Dlatego też zasadnym jest zastąpienie słowa podporządkowane słowem np. towarzyszyć będą / uzupełniać będą, nie nacechowanym znaczeniowo synonimem zależności lecz równości.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna wskazuje, iż działania inwestycyjne z EFRR mają podporządkowane rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych. EFRR pełni rolę pomocniczą, wiodącym funduszem jest EFS.

716	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Priorytet inwestycyjny 9.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Proponujemy zmianę zapisu „Kompleksowe działania w tym zakresie obejmą modernizację i adaptację istniejących budynków do funkcji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, zagospodarowanie przestrzeni publicznych, a także inwestycje w tzw. drogi lokalne, możliwie jedynie, gdy będą one stanowiły element szerszej koncepcji związanej z rewitalizacją, oraz odnowę zabytkowych zasobów mieszkaniowych (części wspólne budynków).” w części dotyczącej słowa "zabytkowych."	151	151	Zapis w obecnej formie bardzo mocno ogranicza, a wręcz uniemożliwia podejmowanie działań rewitalizacyjnych w zasobie mieszkaniowym innym niż zabytkowy. Określenie „zabytkowy zasób mieszkaniowy” daje do zrozumienia, że jest dany obiekt powinien być zabytkiem chronionym prawem tj. wpisanym do rejestru lub ewidencji zabytków (co nie jest jasne i doprecyzowane). Niewielka część kamienic Wrocławia jest wpisanych do rejestru zabytków. Na przykład na całym obszarze Przedmieścia Oławskiego zaledwie 6 kamienic posiada status zabytku wpisanego do rejestru. Pozostali właściciele kamienic, bez znaczenia prywatni czy publiczni, tracą szansę na ubieganie się o dofinansowanie prac budowlanych. Jeżeli autorzy dokumentu mieli na myśli obiekt minionej epoki bardziej właściwym słowem byłoby określenie historyczny zasób mieszkaniowy. Unikamy w ten sposób problemów z interpretacją formalną	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się rozszerzenia zakresu poza zabytkowe zasoby mieszkaniowe (części wspólne budynków). W ramach perspektywy 2014-2020 planuje się zupełnie nowe podejście do kwestii rewitalizacji. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów będzie prowadzona w oparciu o kompleksowy Lokalny Program Rewitalizacji, obejmujący kwestie rewitalizacji w wymiarze społecznym, fizycznym, gospodarczym i przestrzennym. Należy wspomnieć, iż punktem wyjścia do opracowania takiego planu jest nasilenie problemów społecznych na danym terytorium w pierwszej kolejności, a dopiero później powiązanie ich z dewastacją/degradacją przestrzeni. Odnowienie zasobów mieszkaniowych (części wspólnych) poprzez termomodernizację jest przewidziane do realizacji w ramach osi 3 - Gospodarka niskoemisyjna.
717	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W preferencjach proponujemy na zmianę zapisu z istniejącego: „realizowane w partnerstwie” na proponowany: „realizowane w partnerstwie lub samodzielnie przez jednostki”	147	147	Nie wszystkie projekty mogą być realizowane w partnerstwie. Dotyczy to zwłaszcza małych gmin, gdzie nie ma chętnych do podjęcia działań wspólnie z samorządami, czy też innymi jednostkami. Jednocześnie dla każdej gminy priorytetem jest zapewnienie właściwej opieki nad najmłodszymi, co może przyczynić się do poprawy sytuacji demograficznej w Polsce. Dlatego też podejmują działania samodzielnie i proponowany przez nas zapis wydatnie przyczyniłby się do poprawy sytuacji w małych gminach, gdyż miałyby one możliwość realizowania zadań samodzielnie i nie traciłyby przy tym wsparcia.	osoba fizyczna	Odrzucona	Preferencje nie wykluczają z możliwości ubiegania się o wsparcie. Jednak projekty realizowane w partnerstwie mogą odznaczać się większym oddziaływaniem.
718	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W Kierunkach wsparcia proponuje się dodanie zapisu mówiącego o wsparciu projektów zamiennych, które będą zastępować istniejące budynki nie spełniające standardów, związanych z opieką nad dziećmi do 3 roku życia.	147	147	Wiele gmin boryka się z problemami lokalowymi jeżeli chodzi o miejsca opieki nad najmłodszymi. Związane jest to głównie z posiadaniem nieodpowiednich budynków, które nie spełniają obecnych standardów i nie są dostosowane do tego typu placówek. Często ich modernizacja nie jest możliwa, gdyż i tak nie przyczyni się do poprawy ich funkcjonalności. Dlatego też konieczne jest tworzenie obiektów zamiennych, dla których zostaną przeniesione placówki i które spełniać będą wszystkie wymogi. Wsparcie w tym obszarze wydatnie przyczyni się do poprawy jakości usług na obszarze wielu gmin	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	W ramach działań możliwe jest "tworzenie i rozwój infrastruktury", zatem możliwe jest tworzenie obiektów "zamiennych", czyli budowę nowych w uzasadnionych przypadkach.
719	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W tabeli w pozycji „Cel szczegółowy” proponuje się dopisać: „rewitalizacja zdegradowanych centrów miast”.	150	150	Powyższe miejsca są szczególnie ważne dla miast jako obiekty dziedzictwa kulturowego i narodowego.	osoba fizyczna	Odrzucona	Cel szczegółowy oraz oczekiwane efekty odpowiadają na zgłoszoną uwagę. Nie ma potrzeby uszczegóławiać zapisy. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów będzie prowadzona w oparciu o kompleksowy Lokalny Program Rewitalizacji, obejmujący kwestie rewitalizacji w wymiarze społecznym, fizycznym, gospodarczym i przestrzennym. Należy wspomnieć, iż punktem wyjścia do opracowania takiego planu jest nasilenie problemów społecznych na danym terytorium w pierwszej kolejności, a dopiero później powiązanie ich z dewastacją/degradacją przestrzeni. Z uwagi na koncentrację środków postanowiono pozostać przy zapisie dot. odnowy zabytkowych zasobów mieszkaniowych (części wspólne budynków). Preferencje służą jedynie do preferowania pewnego typu przedsięwzięć (np. ze względu na lepszą efektywność projektu). Nie wykluczają z możliwości ubiegania się o dofinansowanie.
720	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W tabeli w pozycji „oczekiwane efekty” proponuje się dopisać: „podniesienie wartości miejsca zamieszkania i wizerunku miasta”.	150	150	j.w.	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	Wpisany w RPO WD efektodpowiada na uwagę Zgłaszającego. Ujęto poprawę warunków życia mieszkańców zdegradowanych obszarów miejskich.
721	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W tabeli w pozycji „Kierunki wsparcia” proponuje się dopisać w 2 wierszu po słowie przestrzennych: „oraz rewitalizacja zabytkowych centrów miast i pojedynczych obiektów cennych kulturowo lub historycznie znajdujących się poza obszarem centrów miast..”.	151	151	Powyższe miejsca są szczególnie ważne dla miast jako obiekty dziedzictwa kulturowego i narodowego.	osoba fizyczna	Odrzucona	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów będzie prowadzona w oparciu o kompleksowy Lokalny Program Rewitalizacji, obejmujący kwestie rewitalizacji w wymiarze społecznym, fizycznym, gospodarczym i przestrzennym. Punktem wyjścia do opracowania takiego planu jest nasilenie problemów społecznych na danym terytorium w pierwszej kolejności, a dopiero później powiązanie ich z dewastacją/degradacją przestrzeni.
722	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W tabeli w pozycji „Preferencje” proponuje się dopisać: „lub samodzielnie przez jednostki samorządu terytorialnego. ”.	151	151	Brak partnera wykluczy jst. w projekcie.	osoba fizyczna	Odrzucona	Preferencje nie wykluczają z możliwości ubiegania się o wsparcie. Jednak projekty realizowane w partnerstwie mogą odznaczać się większym oddziaływaniem.
723	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Kierunki wsparcia:uzupełnić o wsparcie tworzenia nowych placówek oraz wspieranie miejsc w istniejących już przedszkolach	147	147	s. 57 RPO WED na lata 2014-2020Edukacja oraz infrastruktura edukacyjna. Wychowanie przedszkolne,... Tymczasem w województwie dolnośląskim liczba oczekujących dzieci na miejsce w żłobku oraz przedszkolu rośnie (Tabela 4), a co za tym idzie dostępność tych placówek jest coraz mniejsza. Dla zatrzymania tego negatywnego trendu niezbędne staje się rozwijanie infrastruktury przedszkolnej poprzez tworzenie nowych placówek oraz wspieranie powstawania nowych miejsc w już istniejących przedszkolach. Ważnym działaniem ułatwiającym wzrost jakości infrastruktury przedszkolnej może stać się adaptacja już istniejących budynków do pełnienia funkcji przedszkoli oraz placówek żłobkowo – przedszkolnych. „ W priorytecie PI 10.4. gdzie przewidziano możliwość dofinansowania infrastruktury przedszkoli - wskazuje się na preferencje obszarów wiejskich, obszary miejskie – nie spełniając preferencji – nie będą mogły praktycznie skorzystać ze wsparcia.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Wsparcie infrastruktury przedszkoli jest przewidziane w ramach osi priorytetowej 7 Infrastruktura edukacyjna, w ramach PI Inwestycje w edukację przedszkolną, podsatwową i gimnazjalną.
724	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną. Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe:- uzupełnić o jednostki organizacyjne/podmioty powołane do wykonywania zadań leżących w kompetencji samorządów	149	149	Jednostki organizacyjne powołane do wykonywania zadań leżących w kompetencji samorządów są ważnym podmiotem w realizacji zadań publicznej służby zdrowia, stąd powinny znaleźć się w katalogu potencjalnych beneficjentów.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	

725	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Priorytet inwestycyjny 9.1. Inwestycje w infrastrukturę społeczną Str. 148: Wskaźnik rezultatu: proponuje się dodanie wskaźnika pn.: „liczba nowych miejsc w DPS, DDPS, hospicjach i ośrodkach udzielających świadczeń opieki paliatywnej utworzonych w wyniku realizacji projektu”. Priorytet inwestycyjny 9.1. (błędnie klasyfikowany, powtórzenie) Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną Priorytet inwestycyjny 9.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Str. 151: Preferencje: proponuje się dodanie „procentowy udział populacji objętej programem w stosunku do zdiagnozowanych potrzeb” Str. 152: Wskaźnik rezultatu: w ramach kategorii regionu proponuje się dodanie „lub region występowania podwyższonego ryzyka problemów społecznych”	148	152	Niezbędne do prawidłowej realizacji priorytetu w regionie.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
726	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	1. Dodać działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) wspierające procesy integracji społecznej, w szczególności w odniesieniu do osób długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, starszych oraz obłożnie chorych, zwłaszcza kwalifikowanych do grupy osób ubogich.	146	146	Działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) mogą skutecznie wspierać procesy integracji społecznej i przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu w regionie. Działania medialne mogą również stanowić element programu niwelowania skutków niekorzystnych trendów demograficznych i epidemiologicznych oddziałujących na obecną i przyszłą sytuację społeczno-gospodarczą regionu.	inne	Odrzucona	Przedmiotem osi priorytetowej są działania na rzecz wsparcia infrastruktury społecznej, medycznej oraz rewitalizację obszarów zdegradowanych (wynikającą z Lokalnego Programu Rewitalizacji).
727	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	1. Dodać działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) wspierające profilaktykę chorób cywilizacyjnych, w szczególności chorób płuc i chorób nowotworowych, oraz służące przeciwdziałaniu niekorzystnym trendom demograficznym.	149	149	Działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) mogą być skutecznie wykorzystywane w profilaktyce chorób cywilizacyjnych, w szczególności chorób płuc i chorób nowotworowych, oraz w przeciwdziałaniu niekorzystnym trendom demograficznym. Przykładem może być promocja zdrowego stylu życia, motywowanie mieszkańców regionu do udziału w badaniach przesiewowych oraz uświadamianie im skutków zachowań ryzykownych. Działania medialne w tym zakresie są szczególnie istotne ponieważ stanowią element profilaktyki zdrowotnej społeczeństwa. Efektywność kosztowa działań profilaktycznych jest zazwyczaj wyższa niż w przypadku inwestycji w tradycyjną infrastrukturę zdrowotną. Ponadto działania profilaktyczne, w tym medialne, przynoszą długookresowe korzyści społeczne z punktu widzenia bezpieczeństwa życia i zdrowia mieszkańców regionu.	inne	Częściowo uwzględniona	Kampania promocyjna dot. badań profilaktycznych może stanowić uzupełnienie działań polegających na inwestycje w infrastrukturę medyczną.
728	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	1. Dodać działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) stanowiące element programu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom, takim jak: ubóstwo, niski poziom aktywności gospodarczej, wysokie bezrobocie, wyższe niż w innych rejonach natężenie występowania zjawisk patologicznych, wysoki stopień przestępczości.	150	150	Działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) mogą stanowić element kompleksowych programów przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym. W szczególności dotyczy to programów ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców oraz ożywienie gospodarcze i społeczne zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich, gdzie doszło do kumulacji negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych.	inne	Odrzucona	Wsparcie w ramach PI 9.2 kierowane będzie do działań ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji
729	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W osi priorytetowej „Infrastruktura spójności społecznej” w priorytecie inwestycyjnym: „Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną” w zasadzie pominięto w kierunkach wsparcia tak ważną dziedzinę specjalistycznych usług medycznych jaką jest ratownictwo medyczne. Szczególnie podmioty świadczące usługi z zakresu ratownictwa medycznego, a zlokalizowane przy istotnych z punktu widzenia regionu szlakach komunikacyjnych (w tym przy drogach krajowych, których standard planuje się podnieść – S5), powinny mieć dostęp do środków na modernizację swojej infrastruktury.	146	154	W przypadku Powiatu Ząbkowickiego takim podmiotem jest Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pomoc Doraźna”, który z jednej strony daje bezpieczeństwo i wysoką jakość świadczonych usług mieszkańcom powiatu i podróżującym drogą krajową nr 8, a z drugiej strony jego obecna lokalizacja wymaga zmiany, aby znacząco skrócić czas dojazdu, co wymaga budowy nowej siedziby pogotowia.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zgodnie z zapisami linii demarkacyjnej wsparcie inwestycyjne (infrastrukturalne) w zakresie ochrony zdrowia jest podzielone pomiędzy poziom krajowy i regionalny. W chwili obecnej linia demarkacyjna pomiędzy poziom krajowy a regionalny oparta została o organ założycielski, w związku z powyższym na poziomie krajowym będą dofinansowane podmioty, których organem założycielskim jest minister, centralny organ administracji rządowej, publiczna uczelnia medyczna lub publiczna uczelnia prowadząca działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, natomiast na poziomie regionalnym jednostki samorządu terytorialnego z wyłączeniem Państwowego Ratownictwa Medycznego. Inwestycje w infrastrukturę Państwowego Ratownictwa Medycznego (Szpitalne Oddziały Ratunkowe, Lotnicze Pogotowie Ratunkowe) i jednostek współpracujących z systemem ratownictwa medycznego (Centra Urazowe) mogą uzyskać wsparcie z poziomu krajowego. ☹
730	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	„Wsparcie w ramach priorytetu zostanie ukierunkowane na tworzenie i rozwój domów pomocy społecznej, dziennych domów pomocy, hospicjów oraz ośrodków udzielających świadczeń opieki paliatywnej” Proponuje się rozszerzenie ww. zapisu o: „tworzenie i rozwój placówek całodobowej opieki nad dziećmi i młodzieżą”	146	147	W związku brakiem odpowiedniej ilości rodzin zastępczych pozostaje nam umieszczanie dzieci w placówkach często daleko w Polsce, z uwagi na brak miejsc także w województwie. Jest to sytuacja bardzo niekorzystna dla dzieci oraz ich rodzin biologicznych. W sposób oczywisty utrudniona jest praca z rodziną biologiczną dziecka w celu jego powrotu na terytorium rodziny, więzi rodzinne słabną, spada motywacja do „walki” o dziecko i o całą rodzinę. Ilość dzieci odbieranych rodzicom jest znacząca. Składa się na to wiele czynników: większe wyczerpanie społeczne, radykalniejsze działania wymiaru sprawiedliwości, presja społeczna oraz dostosowywanie uregulowań prawnych do surowszych niż krajowe przepisów unijnych. To wszystko powoduje, że potrzeby powiatu związane z tym zagadnieniem sukcesywnie rosną.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się wsparcia w tym zakresie.
731	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Priorytet inwestycyjny :Rewitalizacja zdegradowanych obszarów (PI 9.2) Kierunki wsparcia: W zdaniu trzecim wpisać, budowę lokali socjalnych.	150	151	Budowa lokali socjalnych wpisuje się w działania społeczne obejmujące Lokalne Programy Rewitalizacji. Notujemy coraz większy problem środowisk marginalizowanych dotyczących osób opuszczających zakłady karne, bezdomnych, eksmitowanych, po rozwodach. Dla tych osób w sposób bardziej skuteczny można byłoby tworzyć i realizować specjalne programy socjalne jeżeli z drugiej strony można byłoby rozwiązywać ich największy i najtrudniejszy problem życiowy jakim jest brak lokalu mieszkalnego. Gminy bez wsparcia zewnętrznego nie są w stanie rozwiązać problemów społecznych ani zrealizować program budowy lokali socjalnych, na które zapotrzebowanie z każdym rokiem rośnie.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się wsparcia w tym zakresie.
732	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Wszystkie inwestycje wpisujące się w inwestycje spójności społecznej, infrastruktury edukacyjnej powinny być dostosowane do osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Postuluje się opracowanie na etapie programowania nowej perspektywy 2014-2020 podręcznika dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w perspektywie finansowej Funduszy Europejskich 2014-2020	146	152	Rozporządzenie ogólne Komisji Europejskiej w sprawie programowania pięciu funduszy polityki spójności 2014-2020 z 01.09.2012 r. (Załącznik I, p. 6.4. Dostępność, s. 141): "Instytucje zarządzające gwarantują, że wszystkie produkty, towary, usługi i infrastruktury, które są publicznie dostępne lub zapewniane ogółowi społeczeństwa i które są współfinansowane z funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych, są dostępne dla wszystkich obywateli, łącznie z osobami niepełnosprawnymi. W szczególności należy zapewnić dostępność środowiska fizycznego, transportu oraz technologii informacyjnych i komunikacyjnych, aby włączyć grupy w niekorzystnej sytuacji, łącznie z osobami niepełnosprawnymi. Instytucje zarządzające podejmują w trakcie trwania programu działania mające na celu identyfikację i wyeliminowanie istniejących barier dostępności lub uniknięcia ich w przyszłości".	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Takie opracowanie w formie wytycznych przygotowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

733	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Opis tej osi priorytetowej nie uwzględnia szeroko pojętego bezpieczeństwa publicznego, jako istotnej determinanty wpływającej na jakość życia mieszkańców oraz konkurencyjność regionu. Proponuję dodanie następującego zapisu: " Z tego względu pakiet działań powinien uwzględniać także szeroki zakres przedsięwzięć mających na celu zapewnienie odpowiedniego poczucia bezpieczeństwa. Pakiet ten powinien obejmować zarówno przedsięwzięcia infrastrukturalne (zakup sprzętu, poprawa standardu infrastruktury służb odpowiedzialnych za utrzymanie bezpieczeństwa), jak i „miękkie” (akcje prewencyjne skierowane do środowisk zagrożonych patologiami."	86	86	Obszary Dolnego Śląska znajdujące się w stosunkowo słabej sytuacji społecznej i gospodarczej są narażone na intensyfikację zjawisk patologicznych, w tym także wzrost przestępczości.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	Elementy dot. bezpieczeństwa publicznego będą mogły być realizowane jako element rewitalizacji.
734	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	W opisie celu głównego proponuję wprowadzić następujący zapis: "Również przedsięwzięcia w zakresie poprawy szeroko pojętego stanu bezpieczeństwa są niezbędnym elementem pakietu przedsięwzięć zmierzających do wyprowadzenia obszarów ze stanu kryzysowego i stworzenie warunków do rozwoju."	146	146	Obszary Dolnego Śląska znajdujące się w stosunkowo słabej sytuacji społecznej i gospodarczej są narażone na intensyfikację zjawisk patologicznych, w tym także wzrost przestępczości.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	Elementy dot. bezpieczeństwa publicznego będą mogły być realizowane jako element rewitalizacji.
735	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Priorytet inwestycyjny: Rewitalizacja zdegradowanych obszarów (PI 9.2.) Do grupy potencjalnych beneficjentów proponuję włączyć "państwowe jednostki budżetowe" lub "służby zapewniające bezpieczeństwo publiczne". W ramach kierunków wsparcia tego priorytetu inwestycyjnego proponuję włączenie następującego zapisu: "Wsparciem z EFS objęte będą także działania miękkie, obejmujące akcje prewencyjne i edukacyjne, skierowane do środowisk zagrożonych patologiami.	150	151	Zdegradowane obszary miejskie i wiejskie, gdzie doszło do kumulacji negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych, wymaga kompleksowych działań rewitalizacyjnych, obejmujących także działania z zakresu poprawy faktycznego stanu oraz subiektywnego poczucia bezpieczeństwa publicznego. Osiągnięcie takiego efektu wymaga prowadzenia długofalowych i wielokierunkowych akcji prewencyjnych i edukacyjnych, wspieranych działaniami charakterze infrastrukturalnym. Należy także uwzględnić fakt, iż obiekty użytkowane przez państwowe jednostki budżetowe często stanowią dalece zdegradowaną tkankę urbanistyczną, zlokalizowaną w obszarach wymagających rewitalizacji.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	Oś priorytetowa 6 "Infrastruktura spójności społecznej" jest współfinansowana z EFRR, zatem nie przewiduje się tutaj przedsięwzięć finansowanych z EFS.
736	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Do katalogu beneficjentów należy dodać instytucje kultury	151	151	Biorąc pod uwagę fakt, iż zapisy Programu przewidują „Działania rewitalizacji infrastrukturalnej będą służyły rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych i podporządkowane będą działaniom finansowanym z EFS. Kompleksowe działania w tym zakresie obejmą modernizację i adaptację istniejących budynków do funkcji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, zagospodarowanie przestrzeni publicznych,(...) należy zapewnić także instytucjom kultury możliwość realizacji działań w tym zakresie.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
737	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Prosimy o uwzględnienie zaliczkowania - brak zaliczek utrudnia a niekiedy wręcz uniemożliwia realizację projektów. Prosimy także o uwzględnienie specyficznej sytuacji z kwalifikowalnością podatku VAT w przypadku podmiotów leczniczych realizujących świadczenia medyczne zwolnione z podatku VAT a jednocześnie uzyskujących przychody objęte VAT np. dzierżawa itp a wskaźnik vat wynosi ponad 2 procent. Proponujemy proporcjonalną (zgodnie ze wskaźnikiem VAT) kwalifikowalność podatku VAT lub kwalifikowalność w odniesieniu do projektu a nie do beneficjenta jako całości.	149	149	Przepisy ustawy o VAT wyraźnie zabraniają odliczenia podatku naliczonego od zakupów służących sprzedaży zwolnionej z tego podatku. W ramach projektu beneficjent będzie dokonywał zakupów związanych tylko i wyłącznie ze sprzedażą zwolnioną w związku z powyższym nie miał prawnej możliwości odzyskania podatku VAT. Podatek naliczony w takim przypadku stanowił koszt. To może zamknąć drogę do wielu projektów.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe zasady udzielania wsparcia zostaną określone w dokumentach wdrożeniowych dla RPO.
738	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Wszystkie inwestycje wpisujące się w inwestycje spójności społecznej, infrastruktury edukacyjnej powinny być dostosowane do osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Postuluje się opracowanie na etapie programowania nowej perspektywy 2014-2020 podręcznika dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w perspektywie finansowej Funduszy Europejskich 2014-2020	146	152	Zapisy Rozporządzenia ogólnego Komisji Europejskiej w sprawie programowania pięciu funduszy polityki spójności 2014-2020 z dnia 01.09.2012 r. (Załącznik I, p. 6.4. Dostępność, s. 141): "Instytucje zarządzające gwarantują, że wszystkie produkty, towary, usługi i infrastruktury, które są publicznie dostępne lub zapewniane ogólnemu społeczeństwu i które są współfinansowane z funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych, są dostępne dla wszystkich obywateli, łącznie z osobami niepełnosprawnymi. W szczególności należy zapewnić dostępność środowiska fizycznego, transportu oraz technologii informacyjnych i komunikacyjnych, aby włączyć grupy w niekorzystnej sytuacji, łącznie z osobami niepełnosprawnymi. Instytucje zarządzające podejmują w trakcie trwania programu działania mające na celu identyfikację i wyeliminowanie istniejących barier dostępności lub uniknięcia ich w przyszłości".	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Takie opracowanie w formie wytycznych przygotowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.
739	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Proszę o wprowadzanie do grupy beneficjentów również kategorie: kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;	147	147	Kościół ze względu na swoją działalność diakonijną powinny zostać ujęte w gronie beneficjentów. Poprzez infrastrukturę, sprzęt i usługi dostarczają usług na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych. Obiekty i sprzęt wymagają stałej modernizacji, ulepszeń, rozbudowy. Kościoły ze względu na ich specyfikę działania i możliwość dotarcia do wielu grup społecznych są często jednym z najbardziej skutecznych podmiotów odpowiadających na potrzeby grup społecznych wymagających opieki i wsparcia, zarówno doraźnego, dziennego, jak i całodobowego. Kościoły często dysponują obiektami, które wymagają sporych nakładów finansowych na ich adaptację na cele społeczne, stąd też niezbędne jest ich wsparcie finansowe w tym zakresie, gdyż Kościoły i ich jednostki nie dysponują wystarczającymi środkami finansowymi.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	W ramach PI Inwestycje w infrastrukturę społeczną wśród Beneficjentów ujęto podmioty zajmujące się całodobową opieką osób starszych. Jeżeli więc Kościół lub związki wyznaniowe prowadzą taką działalność wpisują się w powyższy zakres.
740	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Proszę o wprowadzanie do grupy beneficjentów również kategorie: kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;	150	150	Kościół i ich organizacje dysponują infrastrukturą dzięki której możliwa jest realizacja kompleksowych działań obejmujących modernizację i adaptację istniejących budynków do funkcji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, zagospodarowanie przestrzeni publicznych. Obiekty należące do kościołów, mogące pełnić wszystkie powyższe funkcje (społeczne, kulturalne, edukacyjne), a także przestrzenie publiczne możliwe do zagospodarowania w sposób umożliwiający przestrzenną, społeczną i gospodarczą, znajdują się często w obszarze objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji. Wyłączenie obiektów należących do kościoła, nie służących kultowi religijnemu, a społeczeństwu, stanowi znaczące zagrożenie kompleksowego wdrożenia LPRów i realizacji celu głównego jakim jest ożywienie gospodarcze, społeczne przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	W ramach PI Inwestycje w infrastrukturę społeczną wśród Beneficjentów ujęto podmioty zajmujące się całodobową opieką osób starszych. Jeżeli więc Kościół lub związki wyznaniowe prowadzą taką działalność wpisują się w powyższy zakres.
741	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Zadania planowane do podjęcia latach 2014 - 2020 przez Gminę Miejską Bolesławiec doskonale wpisują się w zapisy osi priorytetowej 6 projektu RPO WD. Są to: Budowa lotniska dla helikopterów ratowniczych w Bolesławcu; Rewitalizacja społeczna w Bolesławcu; Dostosowanie budynku Muzeum Ceramiki przy ul. Mickiewicza 13 dla osób niepełnosprawnych.	146	154	Zapisy projektu RPO WD umożliwiają planowanie współfinansowania projektów ze środków unijnych.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
742	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Wspieranie integracji społeczności lokalnej	147	154	Wspieranie integracji społecznej za pomocą organizowanych wydarzeń kulturalnych np.: koncertów, wystaw itp. Popularyzacja kultury w środowiskach ubogich i na terenach dotkniętych dużą stopą bezrobocia. Pomoc w rozwoju lokalnym oraz globalnym.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Str. 147-154 dotyczą osi priorytetowej 6 "Infrastruktura spójności społecznej" w ramach której przewidziane jest wsparcie infrastrukturalne (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) wykluczające wsparcie wydarzeń kulturalnych.

743	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Jeżeli chodzi o pkt. 9.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną W punkcie na temat zakupu sprzętu w obszarach deficytowych proponuję w tym wykazie ująć również kardiologię. Wprawdzie w samym Wrocławiu nasycenie sprzętem dla kardiologii jest wysokie, na terenie województwa dolnośląskiego istnieją obszary, stanowiące w tej materii białe plamy. W takich ośrodkach jak najbardziej inwestycje pod kątem sprzętu służącego diagnostyce i terapii chorób układu krążenia.				inne	Odrzucona	Kardiologia jest dobrze wyposażoną infrastrukturalnie i sprzętowo dziedziną, z uwagi m.in. Na wysoki poziom finansowania świadczeń przez płatnika publicznego (świadczenia z zakresu leczenia chorób krążenia są wysoce opłacane, co powoduje gwałtowny przyrost liczby podmiotów ich udzielających, niekoniernie uzasadniony rzeczywistymi potrzebami populacji).
744	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	dokonanie korekty zapisów w Priorytecie inwestycyjnym: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną (PI9.1). Zmiany dotyczą zapisów w tabeli na stronie 149 w wierszu kierunku wsparcia, proszę o zmianę zapisu „Wsparcie będzie ukierunkowane na budowę, remont, przebudowę, rozbudowę infrastruktury (w tym wyposażenie) placówek ochrony zdrowia oraz obiektów lecznictwa uzdrowiskowego” na zapis: „Wsparcie będzie ukierunkowane na budowę, remont, przebudowę, rozbudowę infrastruktury (w tym wyposażenie) placówek ochrony zdrowia, <u>stacji powiatowego pogotowia ratunkowego</u> oraz obiektów lecznictwa uzdrowiskowego”.	149		W związku z konsultacjami społecznymi RPO WD na lata 2014-2020 zwracam się z uprzejmą prośbą o dokonanie korekty zapisów w Priorytecie inwestycyjnym: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną (PI9.1). Zmiany dotyczą zapisów w tabeli na stronie 149 w wierszu kierunku wsparcia, proszę o zmianę zapisu „Wsparcie będzie ukierunkowane na budowę, remont, przebudowę, rozbudowę infrastruktury (w tym wyposażenie) placówek ochrony zdrowia oraz obiektów lecznictwa uzdrowiskowego” na zapis: „Wsparcie będzie ukierunkowane na budowę, remont, przebudowę, rozbudowę infrastruktury (w tym wyposażenie) placówek ochrony zdrowia, <u>stacji powiatowego pogotowia ratunkowego</u> oraz obiektów lecznictwa uzdrowiskowego”. Budowa Stacji Powiatowego Pogotowia Ratunkowego będzie realizowana w Partnerstwie z Gminami Powiatu Świdnickiego w 2014 roku, wsparcie środków unijnych ma dla realizacji tego projektu olbrzymie znaczenie. Jest to projekt o zasięgu subregionalnym, pogotowie świadczy usługi medyczne, kluczowe z punktu widzenia interesu bezpieczeństwa życia i zdrowia mieszkańców, w ramach publicznego systemu ochrony zdrowia, dostępnego w szczególności dla ubogiej części społeczeństwa. Obecnie znajduje się ono w centrum miasta co bardzo utrudnia szybką komunikację, planowana inwestycja będzie realizowana w sąsiedztwie Powiatowego szpitala „Latawiec”, oddziału SOR, w pobliżu głównej drogi komunikacyjnej z gminami naszego powiatu.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zgodnie z zapisami linii demarkacyjnej wsparcie inwestycyjne (infrastrukturalne) w zakresie ochrony zdrowia jest podzielone pomiędzy poziom krajowy i regionalny. W chwili obecnej linia demarkacyjna pomiędzy poziom krajowy a regionalny oparta została o organ założycielski, w związku z powyższym na poziomie krajowym będą dofinansowane podmioty, których organem założycielskim jest minister, centralny organ administracji rządowej, publiczna uczelnia medyczna lub publiczna uczelnia prowadząca działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, natomiast na poziomie regionalnym jednostki samorządu terytorialnego z wyłączeniem Państwowego Ratownictwa Medycznego. Inwestycje w infrastrukturę Państwowego Ratownictwa Medycznego (Szpitalne Oddziały Ratunkowe, Lotnicze Pogotowie Ratunkowe) i jednostek współpracujących z systemem ratownictwa medycznego (Centra Urazowe) mogą uzyskać wsparcie z poziomu krajowego.
745	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	...			W nawiązaniu do Waszego pisma z dnia 14 listopada 2013 roku DG-P.V.410.34.2013, L.Dz.1818.11/2013 w sprawie stanowiska Marszałka Województwa Dolnośląskiego zapewniającego odmowę uwzględnienia naszych priorytetów inwestycyjnych w regionalnych programach związanych z rozwojem regionalnym na lata 2014-2020 informujemy. Ze wyrażamy niezadowolony i negatywny stosunek wobec projektowanego sposobu wdrażania programów na poziomie krajowym i regionalnym w perspektywie finansowej 2014-2020. W uzasadnieniu informujemy, że jesteśmy szpitalem o profilu specjalistycznym i poza świadczeniami zdrowotnymi wynikającymi z umowy kontraktowej z Narodowym Funduszem Zdrowia, świadczymy również między innymi szereg usług zdrowotnych z zakresu rehabilitacji hydro i kineterapeutycznej oraz psychiatrycznej zarówno dla dorosłych i dzieci i młodzieży, a także z zakresu turystyki zdrowotnej, głównie i przede wszystkim dla mieszkańców regionu jeleniogórskiego i dolnośląskiego. Trudno się zatem zgodzić z założeniem, dotyczącym linii demarkacyjnej rozdzielającej przedsięwzięcia inwestycyjne, decydujące o przyszłym rozwoju społeczności na poziom krajowy i regionalny i umieszczenie naszego szpitala w poziomie krajowym, tylko dlatego, że naszym organem założycielskim jest właściwy minister. Naszym zdaniem działalność statutowa szpitala nakierowana jest w nie mniejszej skali na świadczenie usług zdrowotnych dla społeczności zamieszkującej region dolnośląski. Dlatego też	inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zgodnie z zapisami linii demarkacyjnej wsparcie inwestycyjne (infrastrukturalne) w zakresie ochrony zdrowia jest podzielone pomiędzy poziom krajowy i regionalny. W chwili obecnej linia demarkacyjna pomiędzy poziom krajowy a regionalny oparta została o organ założycielski, w związku z powyższym na poziomie krajowym będą dofinansowane podmioty, których organem założycielskim jest minister, centralny organ administracji rządowej, publiczna uczelnia medyczna lub publiczna uczelnia prowadząca działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, natomiast na poziomie regionalnym jednostki samorządu terytorialnego z wyłączeniem Państwowego Ratownictwa Medycznego. Państwa uwaga została przekazana do Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Kwestia kształtowania linii demarkacyjnej jest poza kompetencjami ZWD.
746	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Priorytet inwestycyjny: Inwestycje w infrastrukturę społeczną (PI 9.1) Dodać zapis:, z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb- deinstytucjonalizacja opieki nad osobami z autyzmem i zespołem Aspergera,	146	146		inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
747	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Priorytet inwestycyjny: Inwestycje w infrastrukturę społeczną (PI 9.1) Dodać zapis: osobami z zaburzeniami rozwoju – z autyzmem i zespołem Aspergera,	147	147		inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
748	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Kierunki wsparcia Dodać zapis: specjalistycznych ośrodków pobytu dziennego i całonocnego dla osób z autyzmem i zespołem Aspergera,	147	147		inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
749	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną (PI 9.1) Dodać zapis:, w tym autyzm	148	148		inne	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację tematyczną, wsparcie w zakresie ochrony zdrowia skupia się na wskazanych w dokumencie obszarach.
750	Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną (PI 9.1) kierunki wsparcia Dodać zapis:, Diagnostyka zaburzeń rozwoju dzieci od 2 roku życia.	149	149		inne	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację tematyczną, wsparcie w zakresie ochrony zdrowia skupia się na wskazanych w dokumencie obszarach.
751	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Priorytet inwestycyjny : inwestycje w edukację ponadgimnazjalną - objęcie wsparciem modernizacji zaplecza sportowego w szkołach ponadgimnazjalnych (boiska, bieżnie, sale sportowe, itd.)	155	162	Infrastruktura sportowo-rekreacyjna przy ponadgimnazjalnych placówkach edukacyjnych i jej wyposażenie w dalszym ciągu wymaga sporych nakładów finansowych w celu jej dostosowania do odpowiednich wymagań i standardów. Wymaga się oddzielnego naboru dla tej grupy szkół.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Budowa nowych obiektów jest możliwa, ale wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie. W przypadku braku obiektu i odpowiednim uzasadnieniu jest możliwa budowa nowego obiektu - zapisy stosuje się analogicznie do obiektów przyszłolnej infrastruktury w tym również sportowej. ☒
752	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Budowa wielofunkcyjnego boiska przy Gimnazjum w Świerzawie oraz budowy stadionu piłkarskiego w Złotorzy (Górnika Złotorzy) Obecnie przy Gimnazjum w Świerzawie istnieje jedno boisko do gry w piłkę oraz bieżnia o nawierzchni żwirowej. W szkole uczy się 206 uczniów, w większości z terenów wiejskich gdzie nie brak jest boisk lub są o bardzo złej nawierzchni. W Złotorzy klub piłkarski Górnik nie posiada profesjonalnego stadionu, który spełniałby wymogi licencyjne w przypadku awansu klubu do wyższych klas rozrywkowych.	155	163	Korzyści: - zwiększenie komfortu i bezpieczeństwa dla uczniów w ramach lekcji wychowania fizycznego, - poprawa jakości pracy dla nauczycieli wf-u, - integracja lokalnej społeczności. promocja zdrowego trybu życia, aktywności fizycznej poprzez organizację na takim boisku festynów sportowych dla dzieci, młodzieży, rodziców, osób starszych, - profesjonalizacja działalności klubu Górnik Złotorzyja, w tym zwiększenia komfortu i bezpieczeństwa dla osób (kibiców klubu) oglądających mecze.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.

753	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	poz. "Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe" dopisać - UCZELNIA WYŻSZA PUBLICZNA	159	159	Uprzejmie proszę o dopisanie w OSI PRIORYTETOWEJ 7 "INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA" - "Modernizacja i wzmocnienie infrastruktury edukacyjnej" UCZELNI WYŻSZEJ PUBLICZNEJ. JEST TO UZASADNIONE ZE WZGLĘDU NA ZAKRES RZECZOWY OSI.	inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Szkolnictwo wyższe zgodnie z podziałem interwencji kraj – region będzie wspierane na poziomie krajowym w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.
754	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Tabela: Priorytet inwestycyjny "Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną" - w części "kierunki wsparcia" proponujemy rozszerzenie katalogu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi np. uczniów niepełnosprawnych o uczniów niedostosowanych społecznie, zagrożonych wykluczeniem społecznym, - w części "potencjalni beneficjenci i grupy docelowe" rozszerzyć grupy docelowe o Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze, Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii.	156	156	Powyższa zmiana umożliwi potencjalnym beneficjentom realizację wsparcia skierowanego do szerszej grupy docelowej, uczniów również ze specjalnymi potrzebami, ale funkcjonujących w ramach Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych i Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Zapis RPO WD 2014-2020: „Wspierane będą działania w zakresie wyposażenia laboratoriów funkcjonujących w szkołach ponadgimnazjalnych w nowoczesne narzędzia do nauczania nauk technicznych, matematyczno- przyrodniczych i technologii informacyjno- telekomunikacyjnych oraz sprzętu specjalistycznego i pomocy dydaktycznych do wspomagania rozwoju uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, np. uczniów niepełnosprawnych” zapewnia możliwość wsparcia również uczniów zdolnych jak i uczniów z innymi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, uczniów niepełnosprawnych wskazano jako przykład. W ramach obecnych zapisów w części dot. potencjalnych beneficjentów przewidziano specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze.
755	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Brak zapisów dotyczących zadań z zakresu sportu i rekreacji dlatego prosimy o dopisanie w treści następujących treści: „.....Bezpieczne i komfortowe warunki nauczania,” „Brak możliwości ruchu lub jego ograniczony zasięg ma wpływ na prawidłowy rozwój psychofizyczny dzieci i młodzieży” Tymczasem dostęp do pomocy naukowych, w szczególności w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych i technologii informacyjno- telekomunikacyjnych "oraz sportowo - rekreacyjnych (brak odpowiedniego sprzętu dla dzieci małych – przedszkolnych i klasy I-III, brak obiektów sportowo - rekreacyjnych przy szkołach)" jest nadal ograniczony. Kierunki wsparcia: Wsparcie warunków nauczania w szczególności w zakresie nauk przyrodniczych oraz informatyczno- matematycznych oraz "sportowo - rekreacyjnych.....".	155	158	Działania na rzecz sportu i rekreacji są ważnym elementem w prawidłowym rozwoju dzieci i młodzieży, zapominanie o tak ważnym elemente może doprowadzić do zaniknięcia nawyku "sportowania się" a co z pewnością nie wpłynie na utrzymanie zdrowia wśród społeczeństwa. Pamiętajmy iż promocja aktywności fizycznej (sportowej) jest jedną z najważniejszych grup operacyjnych celów strategii europejskiej i narodowej. Po wejściu Polski do Unii Europejskiej autorzy nowej wersji NPZ dostosowali się do wymogów europejskich. Wśród 15 celów operacyjnych jedna trzecia dotyczy promocji aktywności fizycznej. Dlatego nie należy zapominać o sporcie i rekreacji w tak znaczącym dokumencie jakim jest RPO.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Budowa nowych obiektów jest możliwa, ale wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie. W przypadku braku obiektu i odpowiednim uzasadnieniu jest możliwa budowa nowego obiektu - zapisy stosuje się analogicznie do obiektów przyszłolnej infrastruktury w tym również sportowej. ☒
756	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	W kierunkach wsparcia brak jest projektów polegających na możliwości budowy i rozbudowy oraz wyposażenia ośrodków związanych z edukacją na terenach innych niż szkoły, żłobki i przedszkola. np. kampusy edukacyjne prowadzone przez Stowarzyszenia, Fundacje itp.	155	160	Aby wzbogacić ofertę edukacyjną należy zwrócić większą uwagę na poszerzenie możliwości i formy kształcenia. Ograniczenie kierunku wsparcia wyłącznie do budowy i rozbudowy oraz wyposażenia szkół, żłobków i przedszkoli zamyka możliwość rozwoju innych form kształcenia w środowisku bardziej przyjaznym dla młodego człowieka jakim są np. ośrodki nie związane bezpośrednio ze szkołami prowadzące zajęcia edukacyjne, np. obozy edukacyjne, zielone szkoły, warsztaty dla dzieci i młodzieży, zajęcia edukacyjne w czasie ferii zimowych i wakacji. Dzieci i młodzież chętniej uczestniczą w zajęciach edukacyjnych jeżeli prowadzone są w innej ciekawszej formie niż zajęcia pozalekcyjne na terenach szkół. Z tego też powodu coraz częściej powstają różnego rodzaju kampusy edukacyjne, które oferują taką ciekawą formę kształcenia. Brak jest natomiast tego typu kierunku wsparcia w RPO 2014-2020 - jest to duży błąd programowy	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Celem osi jest zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury systemu oświaty. W celu podniesienia jakości edukacji realizowanej w szkołach.
757	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Proponujemy dodanie zapisu w dziale Preferencje zlokalizowane na obszarach miejsko - wiejskich poniżej 5 tys. mieszkańców	157	157	Pod uwagę należy brać liczbę ludności danej miejscowości w której znajduje się szkoła. Nie można porównywać dużej aglomeracji tj. Wrocław do miasteczka liczącego 2.280 tys. ludności, ponieważ nigdy nie będą na tym samym poziomie co do szans rozwoju. Najbardziej na takiej dysproporcji cierpią uczniowie z małych miast. Mimo, że wiele małych miast posiada prawa miejskie nie można ich traktować na równym poziomie z dużymi miastami. Preferowanie obszarów tylko wiejskich wyklucza ubieganie się o pozyskanie środków małych miasteczek (posiadających status miasta) liczących 2.280 tys. mieszkańców, w których zlokalizowane są szkoły do której uczęszczają dzieci z obszarów wiejskich. Nauczycielowi uczącemu w szkołach, które znajdują się w małych miastach poniżej 5 tys. (posiadające status miasta) przysługują takie same dodatki jak nauczycielowi zatrudnionemu w szkole na terenie wiejskim.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Projekty mogą być realizowane na obszarach miejskich oraz wiejskich - nie ma ograniczenia w tym zakresie. Zapisy RPO WD 2014-2020 nie wykluczają możliwości wsparcia na obszarach innych niż wiejskie. Z zapisów wynika jedynie, iż projekty realizowane na obszarach wiejskich będą mogły być preferowane.
758	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Proszę o uwzględnienie inwestycji w infrastrukturę sportową np. na budowę hali sportowej	155	162	Gmina Piława Górna uczestniczyła w naborze nr 3/S/7.2/2008 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007 – 2013 (nabór systemowy BPS), Priorytet 7, Działanie 7.2. Projekt p.n. „Budowa pełnowymiarowej Hali Sportowej przy Szkole Podstawowej w Gminie Piława Górna” uzyskał 16 miejsc, a 15 zadań otrzymało dofinansowanie. W gminie brak jest: - pełnowymiarowej Hali Sportowej, - ogólny deficyt pełnowymiarowych obiektów sportowych, - brak odpowiedniej i właściwie wyposażonej infrastruktury sportowej wpływającej na zrównoważony rozwój mieszkańców Obecnie nie ma programów w ramach, których gmina mogłaby aplikować na realizację w/w zadania.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Budowa nowych obiektów jest możliwa, ale wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie. W przypadku braku obiektu i odpowiednim uzasadnieniu jest możliwa budowa nowego obiektu - zapisy stosuje się analogicznie do obiektów przyszłolnej infrastruktury w tym również sportowej. ☒
759	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	W priorytecie inwestycyjnym 10.4 proponuje się w kierunkach wsparcia uszczegółowić zapis dot. rozwój infrastruktury szkół podstawowych i gimnazjalnych w zakresie remontu, przebudowy, adaptacji, rozbudowy.	155	156	W związku z faktem, iż w kierunkach wsparcia w Priorytecie inwestycyjnym określono bardzo ogólnie, iż "wsparcie zostanie ukierunkowane także na rozwój infrastruktury szkół", proponuje się uszczegółowić zapis tj.w zakresie remontu, przebudowy, adaptacji, rozbudowy.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeńowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
760	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	W kierunkach wsparcia w trzecim akapicie zmienić brzmienie z: „Wsparcie zostanie ukierunkowane także na rozwój infrastruktury szkół, prowadzący bezpośrednio do poprawy warunków nauczania w szczególności w zakresie nauk przyrodniczych oraz informatyczno-matematycznych.” na: „Wsparcie zostanie ukierunkowane także na rozwój infrastruktury szkół, placówek i instytucji, prowadzący bezpośrednio do poprawy warunków nauczania w szczególności w zakresie nauk przyrodniczych, informatyczno-matematycznych oraz w zakresie kultury fizycznej.”	156	156	Szkoły prowadzone przez Gminę podejmują działania służące możliwie pełnej realizacji zadań określonych w podstawie programowej. Działania te obejmują więc nie tylko przedmioty humanistyczne, językowe, przyrodnicze, czy informatyczno-matematyczne, co jak pokazują doświadczenia nie tylko naszej Gminy - jest łatwiejsze i powszechniejsze, ale także zajęcia wychowania fizycznego. Prawidłowa ich organizacja wsparta nowoczesną infrastrukturą sportową wpłynie bardzo korzystnie na rozwój fizyczny i intelektualny młodego pokolenia. Stanie się również zachętą do aktywności fizycznej poza szkołą, co w dalszej perspektywie podniesie komfort życia i poziom zdrowotności społeczeństwa.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Budowa nowych obiektów jest możliwa, ale wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie. W przypadku braku obiektu i odpowiednim uzasadnieniu jest możliwa budowa nowego obiektu - zapisy stosuje się analogicznie do obiektów przyszłolnej infrastruktury w tym również sportowej. ☒
761	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Propozycja: W wierszu: Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe – dopisać słowa „organizacje pozarządowe”	156	156	Organizacje pozarządowe zostały pominięte jako potencjalni beneficjenci. Wprawdzie wśród beneficjentów wpisano „organy prowadzące” przedszkola, szkoły itp. jednakże zamyka to drogę do nowych inicjatyw wspieranych i/lub inicjowanych przez NGO. Uwaga ta jest zasadna także dlatego, że jst oraz ich jednostki organizacyjne zostały wymienione także oddzielnie.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zapis dot. potencjalnych beneficjentów i grupy docelowej zostanie rozszerzony.

762	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	W pozycji "Kierunki wsparcia" wykreślić ostatni akapit: "Budowa nowych obiektów przedszkolnych i szkolnych jest możliwa wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie".	155	157	Uważam, że to gminy same powinny decydować czy budują nowe przedszkole lub rozbudowują istniejące. Gospodarz terenu wie najlepiej co będzie najlepsze dla mieszkańców oraz czy stać go na utrzymanie powstałego obiektu. Mam również wątpliwości, czy przy takim zapisie, będzie można uzyskać dofinansowanie na budowę nowego przedszkola w gminie gdzie nie ma takiej placówki.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Mając na uwadze aspekt demograficzny (likwidowanie szkół) jak również efektywne gospodarowanie środkami unijnymi wydaje się zasadne pozostawienie takiego zapisu. Budowa nowych obiektów jest możliwa ale wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie. W przypadku braku obiektu i odpowiednim uzasadnieniu jest możliwa budowa nowego.
763	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Interesuje mnie ten kierunek wsparcia.	6	6	Pragne założyć przedszkole, interesuje mnie konkretne wsparcie na kupno lub remont lokalu. Czy będzie to możliwe dla osoby zakładającej przedszkole w marzu 2014. Pozdrawiam	osoba fizyczna	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
764	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Inwestycje w edukację ponadgimnazjalną Kierunki wsparcia: uwzględnienie kształcenia dualnego jako jednego z typów projektów. Proponowane zapisy: Wspierane będzie także tworzenie klas realizujących zasady kształcenia dualnego, odpowiadającego na zapotrzebowanie przedsiębiorców. Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: dopisanie do listy podmiotów zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi jako realizujących projekty w PI 10.4 Preferowane projekty: dostosowujące szkoły do kształcenia odpowiadającego na aktualne zapotrzebowanie rynku pracy	158	159	Strefy ekonomiczne mogą w aktywny sposób włączyć się w system kształcenia dualnego i stać się podmiotem zarządzającym projektem wprowadzającym taki system. Prowadzone analizy potrzeb inwestorów wskazują na brak pracowników z wykształceniem odpowiadającym potrzebom pracodawców działających w regionie. Szczególnie widoczny jest brak pracowników z wykształceniem technicznym. Prowadzone konsultacje wskazują na konieczność zaangażowania się sse w system kształcenia dualnego i stymulowania przygotowania oferty edukacyjnej przystosowanej do obecnego zapotrzebowania na konkretne specjalizacje. Aktywne włączenie się sse pozwoli na zaktywizowanie i połączenie środowiska przedsiębiorstw i edukacji.	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zgodnie z linią demarkacyjną w ramach celu tematycznego 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie wsparcie powinno być kierowane na wsparcie infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej – nie natomiast wsparcie podmiotów zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi jako realizujących projekty jednakże projekty te będą mogły być realizowane we współpracy tych podmiotów.. RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program i poszczególne osie priorytetowe. Zapisy konkretyzujące znajdują się w dokumencie niższej rangi czyli uszczegółowieniu programu. Będą to informacje nt. alokacji na poszczególne priorytety inwestycyjne, katalog projektów i wydatków kwalifikowalnych, zasady naboru i wyboru projektów do dofinansowania, zasady rozliczania, sprawozdawczości i kontroli. Uszczegółowienie nie będzie wymagało negocjacji z Komisją Europejską ale zostanie oczywiście poddane konsultacjom społecznym. Przed rozpoczęciem wdrażania programu
765	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	W Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe dodać „organizacje pozarządowe”	156	156	Coraz częściej placówki oświatowe prowadzą organizacje pozarządowe, które zaskutkują na wsparcie	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
766	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Proponujemy drobne korekty tekstu: „W celu poprawy jakości życia mieszkańców województwa, kolejnym obszarem wymagającym interwencji jest rozwój infrastruktury edukacyjnej. Inwestycje infrastrukturalne realizowane na poszczególnych poziomach edukacji, w szczególności na obszarach, gdzie odnotowuje się deficyt tego typu infrastruktury – wpłynie pozytywnie nie tylko na dostępność usług edukacyjnych, ale także na jakość nauczania i większą efektywność systemu kształcenia.	86	87	Korekta i uzupełnienie opisu	inne	Uwzględniona	
767	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Priorytet inwestycyjny: Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną (PI 10.4) [str.157] Jako wskaźnik rezultatu proponujemy zastosowanie wskaźników GUS: „Odsetek dzieci w wieku 3 - 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym – ogółem” (rok bazowy: 2011, wartość bazowa: 70,0% ; źródło GUS), „Odsetek dzieci w wieku 3 - 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym – na wsi”, (rok bazowy: 2011, wartość bazowa: 44,1% ; źródło GUS), http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=983621&p_token=0.5391675315331668	157	157	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
768	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	„Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – liczba uczniów szkół podstawowych/gimnazjalnych” (rok bazowy: 2011/12, wartość bazowa: 3884 w szkołach podstawowych, 4120 – w szkołach gimnazjalnych ; źródło GUS) http://www.stat.gov.pl/wroc/67_2268_PLK_HTML.htm UWAGA : Kształcenie odbywa się w szkołach (ogólnodostępnych, w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy m.in. integracyjne lub ogólnodostępne) oraz w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych.	157	157	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
769	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	„Liczba pracowni szkolnych (komputerowe, językowe, fizyczne, chemiczne, fizyczno-chemiczne, zajęć praktyczno-technicznych i inne w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży, bez szkół specjalnych” (rok bazowy: 2012/13, wartość bazowa: 1869 ogółem, w tym 862 komputerowych i 220 językowych; źródło GUS) „Liczba pracowni szkolnych (komputerowe, językowe, fizyczne, chemiczne, fizyczno-chemiczne, zajęć praktyczno-technicznych i inne w szkołach gimnazjalnych dla dzieci i młodzieży, bez szkół specjalnych” (rok bazowy: 2012/13, wartość bazowa: 1382 ogółem, w tym 449 komputerowych i 311 językowych; źródło GUS) Por. publikacja „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2012/2013” http://stat.gov.pl/gus/5840_3430_PLK_HTML.htm	157	157	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
770	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	„Uczniowie korzystający z zajęć specjalistycznych (korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych i socjoterapeutycznych) w szkołach podstawowych, bez szkół specjalnych” (rok bazowy: 2012/13, wartość bazowa: 9604 - w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych, 10985 - logopedycznych i 2733 - socjoterapeutycznych; źródło GUS) „Uczniowie korzystający z zajęć specjalistycznych (korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych i socjoterapeutycznych) w szkołach gimnazjalnych, bez szkół specjalnych” (rok bazowy: 2012/13, wartość bazowa: 1789 - w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych, 1432 - logopedycznych i 1080 - socjoterapeutycznych; źródło GUS) Por. publikacja „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2012/2013” http://stat.gov.pl/gus/5840_3430_PLK_HTML.htm	157	157	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.

771	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Priorytet inwestycyjny: Inwestycje w edukację ponadgimnazjalną (PI 10.4) [str.160] „Liczba pracowni szkolnych (komputerowe, językowe, fizyczne, chemiczne, fizyczno-chemiczne, zajęć praktyczno-technicznych i inne) oraz warsztatów szkolnych w technikach łącznie z uzupełniającymi” (rok bazowy: 2012/13, wartość bazowa: 869 ogółem pracowni, w tym 334 komputerowych i 243 językowych oraz 307 warsztatów; źródło GUS) „Stanowiska szkoleniowe w warsztatach szkolnych w technikach łącznie z uzupełniającymi” (rok bazowy: 2012/13, wartość bazowa: 4288; źródło GUS) „Uczniowie odbywający praktyki w Centrum Kształcenia Praktycznego w technikach łącznie z uzupełniającymi” (rok bazowy: 2012/13, wartość bazowa: 111; źródło GUS) Por. publikacja „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2012/2013” http://stat.gov.pl/gus/5840_3430_PLK_HTML.htm	160	160	Propozycja nowych wskaźników w oparciu o dane GUS	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
772	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Alokacja środków unijnych w ramach infrastruktury edukacyjnej powinna zostać dostosowana do potrzeb samorządów.	155	162	Zarządzanie siecią szkół i placówek oświatowych pozwala na dostosowaniu oferty szkół i placówek oświatowych do potrzeb lokalnych. Dostosowanie to wynika z informacji o potrzebach edukacyjnych, dostępnej samorządom, ale także z oczekiwań społecznych. Zatem alokacja środków unijnych powinna być dostosowana do potrzeb samorządów. Wsparciem mogłaby zostać objęta również budowa lub modernizacja placów zabaw, zarówno szkolnych, jak i przedszkolnych. Kierunki wsparcia obejmują dofinansowanie budowy nowych obiektów przedszkolnych i szkolnych wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest niezasadniona ekonomicznie.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Mając na uwadze aspekt demograficzny (likwidowanie szkół) jak również efektywne gospodarowanie środkami unijnymi wydaje się zasadne pozostawienie takiego zapisu. Budowa nowych obiektów jest możliwa ale wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest niezasadniona ekonomicznie. W przypadku braku obiektu i odpowiednim uzasadnieniu jest możliwa budowa nowego zapisu stosuje się analogicznie do obiektów przyszłej infrastruktury w tym również sportowej.
773	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Należy wprowadzić takie zapisy, aby umożliwić budowę szkół ponadgimnazjalnych w nowoczesnej technologii.	155	162	Ożywienie w branżach proponujących energooszczędne rozwiązania dla budownictwa i regulacje prawne zmuszają do stosowania materiałów i urządzeń, które zapewniają optymalne wykorzystanie energii. Stąd powinna być szansa na otrzymanie funduszy, które umożliwiłyby budowę szkół ponadgimnazjalnych w nowoczesnej technologii. Byłaby to nie tylko szansa na nowe kierunki kształcenia, na które jest zapotrzebowanie na rynku pracy. Fundusze mogłyby być wykorzystane również na dodatkowe zajęcia, kursy zawodowe, tworzenie laboratoriów i wyposażenie placówek w nowoczesne pomoce dydaktyczne, aktywizujące metody nauczania.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Budowa nowych obiektów jest możliwa, ale wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest niezasadniona ekonomicznie. W przypadku braku obiektu i odpowiednim uzasadnieniu jest możliwa budowa nowej szkoły. Należy mieć na uwadze aspekt demograficzny (likwidowanie szkół, diagnoza trendów demograficznych/ zapewnienie trwałości projektu) jak również efektywne gospodarowanie środkami unijnymi wydaje się zasadne pozostawienie obecnego zapisu.
774	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Proszę o dopisanie do bazy potencjalnych beneficjentów kategorii: Kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych.	156	157	Kościoły ze względu na organizację i strukturę oraz na podstawie ustawy o Stosunku państwa do kościoła ewangelicko- augsburskiego mogą i tworzyć i są przygotowane do wzbogacania bazy edukacji przedszkolnej i innych form wychowania przedszkolnego oraz innych form edukacyjnych. Ze względu na swoją strukturę oraz możliwość dotarcia do wielu ludzi szczególnie na wsiach, gdzie odsetek uczęszczających do przedszkoli dzieci jest dwukrotnie niższy niż na terenach miejskich możliwa będzie w naszej ocenie poprawa infrastruktury przedszkolnej.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	W ramach RPO WD 2014-2020 jako potencjalni beneficjenci zostały wskazane WSZYTKIE PODMIOTY – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych). W związku z tym kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych mieszczą się w przedmiotowym zapisie.
775	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	W preferencjach proponuje się zmianę zapisu z istniejącego: „zlokalizowane na obszarach wiejskich” na proponowany: „zlokalizowane na obszarach wiejskich i w miastach do 15tys. mieszkańców”.	157	157	Wiele małych miast jest kluczowymi miejscami w gminach, w których koncentruje się przepływ mieszkańców i ich funkcjonowanie. Wsparcie projektów realizowanych także w małych miastach wydatnie przyczyni się do poprawy dostępności usług dla mieszkańców całej gminy, gdyż często miasto jest tym docelowym punktem, gdzie mieszkańcy się udają i gdzie wygodniej jest dowieźć dzieci do przedszkola.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Projekty mogą być realizowane na obszarach miejskich oraz wiejskich - nie ma ograniczenia w tym zakresie. Zapisy RPO WD 2014-2020 nie wykluczają możliwości wsparcia na obszarach innych niż wiejskie. Z zapisów wynika jedynie, iż projekty realizowane na obszarach wiejskich będą mogły być preferowane.
776	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	W preferencjach proponuje się zmianę zapisu z istniejącego: „zlokalizowane na obszarach wiejskich” na proponowany: „zlokalizowane na obszarach wiejskich i w miastach do 15tys. mieszkańców”.	157	157	Wiele małych miast jest kluczowymi miejscami w gminach, w których koncentruje się przepływ mieszkańców i ich funkcjonowanie. Wsparcie projektów realizowanych także w małych miastach wydatnie przyczyni się do poprawy dostępności usług dla mieszkańców całej gminy, gdyż często miasto jest tym docelowym punktem, gdzie mieszkańcy się udają i gdzie wygodniej jest dowieźć dzieci do przedszkola	osoba fizyczna	Odrzucona	Projekty mogą być realizowane na obszarach miejskich oraz wiejskich - nie ma ograniczenia w tym zakresie. Zapisy RPO WD 2014-2020 nie wykluczają możliwości wsparcia na obszarach innych niż wiejskie. Z zapisów wynika jedynie, iż projekty realizowane na obszarach wiejskich będą mogły być preferowane.
777	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Preferencje: W ramach edukacji przedszkolnej preferowane będą projekty: zlokalizowane na obszarach wiejskich (zapis do przeniesienia do np. Szczegółowego opisu priorytetów RPO WD) - dotyczące przedszkoli integracyjnych	157	157	Preferencja do zapisania w innych dokumentach przyjmowanych decyzją IZ RPO WD (SzOP). Pod uwagę należy wziąć przykład konkursów POKL - ukierunkowanych na obszary wiejskie (z powodu rzeczywistych potrzeb „obszarów wiejskich”), co znalazło odzwierciedlenie w SZOP i PD - środki finansowe dedykowane tym obszarom nie zawsze mogą być zakontraktowane z uwagi na brak poprawnych projektów zgłaszanych przez beneficjentów z tych obszarów. Elastyczne i efektywne podejście do późniejszego wdrażania programu powinno uwzględniać wpisanie preferencji w dokumentach akceptowanych wyłącznie przez IZ RPO (tak, aby zachować możliwość zmiany/korekty preferencji – co służy dalszej efektywności wdrażania programu), a nie wskazywać na preferencje w opisach wszystkich priorytetów w dokumentach, do zmiany których potrzebna są negocjacje/akceptacja KE i MRR (przy braku wymogu bezpośrednich zapisów o preferencjach ze strony KE).	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	W ostatnich latach liczba przedszkoli na wsiach rośnie, ale widocznie zarysowują się dysproporcje wewnątrz województwa między miastami a wsiami. Ponadto w obrębie miast dominującą pozycję zajmuje Wrocław, skupiając niemalże jedną trzecią wszystkich przedszkoli znajdujących się ogółem w miastach (128 placówek spośród 449 w 2011 r.). Naturalną konsekwencją takiego układu przestrzennego występowania przedszkoli jest ogromna różnica upowszechnienia edukacji przedszkolnej: podczas gdy w miastach wynosi ona 80,3%, na wsiach jedynie 38,8% 4-latków objętych jest opieką przedszkolną. W związku z tym wydaje się zasadnym utrzymanie preferencji dla ośrodków wychowania przedszkolnego zlokalizowanych na wsiach. Ponadto należy podkreślić, iż jest to jedynie preferencja, a nie wymóg realizacji projektu na obszarach wiejskich.
778	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	W opisie priorytetu zabrakło odniesień definiujących uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (SPE), skupiono się wyłącznie na uczniach niepełnosprawnych a spektrum uczniów o SPE jest bardzo szerokie, w tym uczniowie zdolni. Proponuje się uzupełnić o zapis o ogólne wskazania na uczniów o SPE, w tym niepełnosprawnych i szczególnie uzdolnionych.	158	158	Definicja uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych zgodnie z Rozporządzeniem MEN . ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ1)z dnia 17 listopada 2010 r.w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach § 2. 1. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana uczniowi w przedszkolu, szkole i placówce polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia, wynikających w szczególności z "4) ze szczególnych uzdolnień".	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
779	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Wnosi się o uzupełnienie listy potencjalnych beneficjentów i grup docelowych poprzez wprowadzenie następującego zapisu: •Organy prowadzące i zamierzające prowadzić przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego	156	156	Uzupełnienie umożliwi organom, które dopiero zamierzają prowadzić przedszkola lub inne formy wychowania przedszkolnego (zwłaszcza podmiotom prywatnym), ubieganie się o środki na realizację projektów.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Status beneficjenta powinien być określony na etapie aplikowania o środki.

780	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Wnosi się o niewprowadzanie znacznych ograniczeń odnośnie budowy nowych obiektów przedszkolnych.	156	156	Dane statystyczne podane na str. 57 projektu RPO WD, wskazują wzrost w ciągu 4 lat liczby oczekujących dzieci na miejsce w przedszkolu w woj. dolnośląskim aż o 56%! Co więcej miasta rozwijają się i rozbudowują o nowe osiedla i dzielnice, w których nie ma takich form wsparcia rodziców w opiece nad dziećmi. Mając na względzie zalecenia Rady UE z 2013 r. wskazane w projekcie RPO WD (str. 6), „Zalecenie nr 4. Kontynuowanie wysiłków na rzecz zwiększenia udziału kobiet w rynku pracy, szczególnie przez inwestowanie w wysokiej jakości, przystępną cenowo opiekę nad dziećmi i nauczanie przedszkolne, zapewnienie stabilnego finansowania i wykwalifikowanego personelu”, ograniczenia co do możliwości budowy nowych obiektów przedszkolnych, przy tak dużym ich deficycie, wydają się nieuzasadnione, zwłaszcza że rachunek ekonomiczny coraz częściej wskazuje, iż budowa nowych obiektów jest bardziej opłacalna, aniżeli inwestycje w zdekapitalizowane budynki.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Mając na uwadze aspekt demograficzny (likwidowanie szkół) jak również efektywne gospodarowanie środkami unijnymi wydaje się zasadne pozostawienie takiego zapisu. Budowa nowych obiektów jest możliwa ale wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie. W przypadku braku obiektu i odpowiednim uzasadnieniu (diagnoza trendów demograficznych/ zapewnienie trwałości projektu) jest możliwa budowa nowego przedszkola/szkoły.
781	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Proponujemy dopisanie do wiersza tabeli: „Kierunki wsparcia”: Wsparcie infrastruktury i wyposażenia organizacji wspierających edukację.	156	156	Wsparcie infrastruktury podmiotów uzupełniających edukację przedszkolną i szkolną czyli poszerzanie obowiązujących podstaw programowych, nauka dzieci poprzez doświadczenie (warsztaty, wystawy, zajęcia edukacyjne). Jedną z misji wrocławskiego ZOO jest edukacja.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się wsparcia w zakresie infrastruktury i wyposażenia organizacji wspierających edukację.
782	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Proponujemy dopisanie do wiersza tabeli: „Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe”: Podmioty prowadzące działalność gospodarczą.	156	156	Jedną z misji wrocławskiego ZOO jest edukacja. Zajęcia edukacyjne prowadzone w ZOO, stanowią istotną rolę uzupełniającą edukację szkolną i promują postawy ekologiczne.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się wsparcia podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.
783	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Proponujemy dopisanie do wiersza tabeli: „Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe”: Podmioty prowadzące działalność gospodarczą.	159	159	Jedną z misji wrocławskiego ZOO jest edukacja. Zajęcia edukacyjne prowadzone w ZOO, stanowią istotną rolę uzupełniającą edukację szkolną i promują postawy ekologiczne.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się wsparcia podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.
784	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Kierunki wsparcia: uwzględnienie kształcenia dualnego jako jednego z typów projektów. Proponowane zapisy: Wspierane będzie również tworzenie klas realizujących zasady kształcenia dualnego, odpowiadającego na zapotrzebowanie przedsiębiorców. Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: dopisanie do listy podmiotów zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi Preferowane projekty: dostosowujące szkoły w regionie do kształcenia odpowiadającego na aktualne zapotrzebowanie rynku pracy	158	159	Strefy ekonomiczne mogą w aktywny sposób włączyć się w system kształcenia dualnego i stać się podmiotem zarządzającym projektem wprowadzającym taki system. Obecnie specjalne strefy ekonomiczne są animatorem i brokerem działań mających na celu dostosowanie profilu kształcenia zawodowego do potrzeb inwestorów. Przedsiębiorcy wskazują na duże braki osób z wykształceniem technicznym. Aktywne włączenie się sse pozwoli na zaktywizowanie i połączenie środowiska przedsiębiorstw i edukacji	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zgodnie z linią demarkacyjną w ramach celu tematycznego 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie wsparcie powinno być kierowane na wsparcie infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej – nie natomiast wsparcie podmiotów zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi jako realizujących projekty jednakże projekty te będą mogły być realizowane we współpracy tych podmiotów.. RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program i poszczególne osie priorytetowe. Zapisy konkretyzujące znajdują się w dokumencie niższej rangi czyli uszczegółowieniu programu. Będą to informacje nt. alokacji na poszczególne priorytety inwestycyjne, katalog projektów i wydatków kwalifikowalnych, zasady naboru i wyboru projektów do dofinansowania, zasady rozliczania, sprawozdawczości i kontroli. Uszczegółowienie nie będzie wymagało negocjacji z Komisją Europejską ale zostanie oczywiście poddane konsultacjom społecznym. Przed rozpoczęciem wdrażania programu
785	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	1. Dodać przekaz medialny o charakterze edukacyjnym stanowiący element kompleksowej infrastruktury edukacyjnej oraz wykorzystanie przekazu medialnego w charakterze pomocy dydaktycznej, w szczególności w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych i technologii informacyjno-telekomunikacyjnych.	155	155	Przekaz medialny o charakterze edukacyjnym oraz przekaz medialny wykorzystywany w charakterze pomocy dydaktycznej służą wzbogaceniu i zróżnicowaniu edukacji przedszkolnej, podstawowej i gimnazjalnej. Przekaz medialny o charakterze edukacyjnym znajduje szczególne zastosowanie jako pomoc dydaktyczna w przypadku nauk matematyczno-przyrodniczych i cyfrowych technologii informacyjno-telekomunikacyjnych. Przekaz medialny o charakterze edukacyjnym, ze względu na jego powszechną dostępność za pośrednictwem naziemnej telewizji cyfrowej i Internetu, może odegrać istotną rolę w upowszechnianiu edukacji i wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci z terenów miejskich i wiejskich. Ponadto może przyczynić się do rozwoju społeczeństwa o wysokich kwalifikacjach zawodowych, w szczególności w zakresie kompetencji cyfrowych.	inne	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 nie przewiduje możliwości realizacji projektów zapewniających wyłącznie wykorzystanie przekazu medialnego. Należy jednak pamiętać, iż może on stanowić uzupełnienie do realizowanych zajęć dydaktycznych aby zapewnić uczniom komplementarne i dostosowane do indywidualnych potrzeb wsparcie. Celem osi jest zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury systemu oświaty.
786	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	1. Dodać przekaz medialny o charakterze edukacyjnym stanowiący element kompleksowej infrastruktury edukacyjnej oraz wykorzystanie przekazu medialnego w charakterze pomocy dydaktycznej, w szczególności w zakresie nauk technicznych, matematyczno-przyrodniczych i technologii informacyjno-telekomunikacyjnych. Zastosowanie przekazu medialnego o charakterze edukacyjnym w celu poprawy dostępu do edukacji dla uczniów niepełnosprawnych.	158	158	Przekaz medialny o charakterze edukacyjnym oraz przekaz medialny wykorzystywany w charakterze pomocy dydaktycznej służą wzbogaceniu i zróżnicowaniu edukacji ponadgimnazjalnej. Przekaz medialny o charakterze edukacyjnym znajduje szczególne zastosowanie jako pomoc dydaktyczna w przypadku nauk technicznych, matematyczno-przyrodniczych i cyfrowych technologii informacyjno-telekomunikacyjnych. Przekaz medialny o charakterze edukacyjnym, ze względu na jego powszechną dostępność za pośrednictwem naziemnej telewizji cyfrowej i Internetu, może istotnie poprawić dostęp do edukacji w przypadku uczniów niepełnosprawnych.	inne	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 nie przewiduje możliwości realizacji projektów zapewniających wyłącznie wykorzystanie przekazu medialnego. Należy jednak pamiętać, iż może on stanowić uzupełnienie do realizowanych zajęć dydaktycznych aby zapewnić uczniom komplementarne i dostosowane do indywidualnych potrzeb wsparcie. Celem osi jest zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury systemu oświaty.
787	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	W ramach Osi 7 Priorytetu inwestycyjnego 10.4 dot. „Inwestycji w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną wprowadzenie możliwości aplikowania o środki na remont, modernizację i rozbudowę i budowę szkół oraz innych placówek oświatowych na terenach wiejskich.	155	162	Na terenach wiejskich znaczna część szkół wymaga modernizacji, przebudowy. Wiele obiektów jest w bardzo złym stanie technicznym, nie spełnia norm (np. norm przeciwpożarowych, bezpieczeństwa). Wymagają natychmiastowego remontu, przebudowy lub rozbioru i budowy nowego obiektu. Zapewnienie dotacji bezwrotnej umożliwi znacznej części gmin zapewnienie środków finansowych i zrealizowanie istotnych dla jai mieszkańców inwestycji w edukację, co przyczyni się do podniesienia standardów życia na terenach wiejskich.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Budowa nowych obiektów jest możliwa, ale wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie. W przypadku braku obiektu i odpowiednim uzasadnieniu jest możliwa budowa nowego obiektu.
788	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	stymulować powstawanie programów nauczania wykorzystujących oprogramowanie (np. bankowość elektroniczna, rezerwacja biletów, itp.) oraz uczących selekcji informacji w Internecie. Konkretne działania w tym zakresie mogą obejmować np.: - udostępnienie uczniom bazy kursów, szkoleń e-learningowych z zakresu szeroko pojętej teleinformatyki, - udostępnianie szkoleń dla nauczycieli jak wykorzystywać narzędzia informatyczne w pracach dydaktycznych, - stworzenie ogólnodostępnego repozytorium pomocy dydaktycznych wykorzystujących teleinformatykę dla nauczycieli szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponad gimnazjalnych wraz z niezbędnymi instrukcjami - stworzenie mechanizmu informowania uczniów, ich rodziców i nauczycieli o prognozowanych potrzebach rynku pracy w perspektywie 5 do 10 lat naukowych mogłyby być tworzone odpowiednie szkolenia czy pomoce dydaktyczne.	195	195	Obecne zapisy nie uwzględniają działań wspierających rozwój e-umiejętności (e-skills) zarówno u nauczycieli jak i u uczniów. Unia Europejska kładzie nacisk na przyspieszenie wejścia Europy w erę cyfrową, więc chce wspierać ludzi i firmy, również instytucje edukacyjne w tym obszarze. Zarówno w edukacji podstawowej, gimnazjalnej jak i ponadgimnazjalnej powinno się wspierać powstawanie pomocy dydaktycznych uczących umiejętności wykorzystywania istniejących na rynku aplikacji.	organizacja pozarządowa	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	W osi priorytetowej TECHNOLOGIE INFORMACYJNO – KOMUNIKACYJNE w ramach PI E- usługi publiczne realizowane będą projekty zakładające rozwój elektronicznych usług publicznych szczebla regionalnego i lokalnego oraz zwiększenie do nich dostępu dla obywateli, w tym m.in. projektów z zakresu m.in. e-edukacji, e-szkół.

789	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	W priorytecie inwestycyjnym 10.4 dopuszczenie wsparcia inwestycji polegających na budowie obiektów szkolnych (szkoły podstawowe, gimnazja) - przypadku gdy istniejące placówki nie spełniają wymogów nowoczesnych placówek edukacyjnych (funkcjonalnych, architektonicznych) i/lub nie spełniają zasady rozdzielności szkolnictwa podstawowego i szkolnictwa gimnazjalnego. W konsekwencji należy wykluczyć ograniczenie finansowania budowy nowych obiektów przedszkolnych i szkolnych. W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju nowoczesnej infrastruktury edukacyjnej na terenie Dolnego Śląska należy wprowadzić ograniczenie ilości projektów do max. 1 na terenie jednej gminy (miasta) - analogicznie do ograniczeń funkcjonujących w obecnym priorytecie 9 RPO WD 2007-2013 - działanie 9.2 Jednocześnie należy wprowadzić preferencje dla projektów zgłaszanych przez gminy wiejskie i miejsko-wiejskie	155	157	Na terenie Województwa Dolnośląskiego stan infrastruktury szkolnej mimo dotychczasowych inwestycji w ramach RPO WD 2007-2013 w przypadku wielu jest w dalszym ciągu nie spełnia kryteriów funkcjonalnych, architektonicznych funkcjonowania tego typu placówek. Obiekty są przestarzałe i wyeksploatowane. Wiele placówek szkolnych funkcjonuje jako zespoły szkół - szkoły podstawowe i gimnazja, co nie spełnia kryteriów reformy szkolnictwa wprowadzonej w 1999 roku. W 2014 roku w tych obiektach pojawiają się dodatkowo (w znacznej liczbie) dzieci sześciolatnie. Problem dotyczy w szczególności gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, gdzie sieci szkół są niewielkie, a możliwości i środki na dostosowanie jakościowo-funkcjonalne sieci szkół bardzo ograniczone. W/w inwestycje w infrastrukturę edukacyjną powinny być jednym z priorytetów w ramach osi 7 RPO WD 20014-2020, a preferencje powinny dotyczyć jest położonych na terenach wiejskich i miejsko-wiejskich	osoba fizyczna	Odrzucona	Mając na uwadze aspekt demograficzny (likwidowanie szkół, zmniejszająca się liczba dzieci w wieku szkolnym w perspektywie 2020, diagnoza trendów demograficznych/ zapewnienie trwałości projektu) jak również efektywne gospodarowanie środkami unijnymi wydaje się zasadne pozostawienie takiego zapisu. Budowa nowych obiektów jest możliwa, ale wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie. W przypadku braku obiektu i odpowiednim uzasadnieniu jest możliwa budowa nowego przedszkola/szkoły. Ponadto należy zwrócić uwagę iż preferencja dotyczy obszarów wiejskich nie gmin wiejskich.
790	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	W dziale: „Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe” dodać: „organizacje pozarządowe”	156	156	Organizacje pozarządowe zostały pominięte jako potencjalni beneficjenci. Wprawdzie wśród beneficjentów wpisano „organy prowadzące” przedszkola, szkoły itp. jednakże zamyka to drogę do nowych inicjatyw wspieranych i/lub inicjowanych przez NGO. Uwaga ta jest zasadna także dlatego, że jest oraz ich jednostki organizacyjne zostały wymienione także oddzielnie.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zapis dot. potencjalnych beneficjentów i grupy docelowej zostanie rozszerzony.
791	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	W wierszu: Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe – dopisanie „organizacje pozarządowe”	156	156	Organizacje pozarządowe zostały pominięte jako potencjalni beneficjenci. Wprawdzie wśród beneficjentów wpisano „organy prowadzące” przedszkola, szkoły itp. jednakże zamyka to drogę do nowych inicjatyw wspieranych i/lub inicjowanych przez NGO. Uwaga ta jest zasadna także dlatego, że jest oraz ich jednostki organizacyjne zostały wymienione także oddzielnie.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zapis dot. potencjalnych beneficjentów i grupy docelowej zostanie rozszerzony.
792	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Prosimy o zapewnienie możliwości realizacji projektów w ramach tego Priorytetu szkołom artystycznym I i II stopnia poprzez włączenie ich do katalogu beneficjentów.	155	155	Szkoły kształcące w kierunkach artystycznych stanowią znaczącą część systemu edukacji i powinny zostać ujęte w katalogu beneficjentów.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
793	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Wszystkie inwestycje wpisujące się w inwestycje spójności społecznej, infrastruktury edukacyjnej powinny być dostosowane do osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Postuluje się opracowanie na etapie programowania nowej perspektywy 2014-2020 podręcznika dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w perspektywie finansowej Funduszy Europejskich 2014-2020	146	152	Zapisy Rozporządzenia ogólnego Komisji Europejskiej w sprawie programowania pięciu funduszy polityki spójności 2014-2020 z dnia 01.09.2012 r. (Załącznik I, p. 6.4. Dostępność, s. 141): "Instytucje zarządzające gwarantują, że wszystkie produkty, towary, usługi i infrastruktury, które są publicznie dostępne lub zapewniane ogółowi społeczeństwa i które są współfinansowane z funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych, są dostępne dla wszystkich obywateli, łącznie z osobami niepełnosprawnymi. W szczególności należy zapewnić dostępność środowiska fizycznego, transportu oraz technologii informacyjnych i komunikacyjnych, aby włączyć grupy w niekorzystnej sytuacji, łącznie z osobami niepełnosprawnymi. Instytucje zarządzające podejmują w trakcie trwania programu działania mające na celu identyfikację i wyeliminowanie istniejących barier dostępności lub uniknięcia ich w przyszłości".	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju przygotowuje w formie wytycznych opracowanie dot. os. z niepełnosprawnością.
794	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Kierunki interwencji nakreślone w projekcie RPO w osi Infrastruktura edukacyjna pokrywają się z potrzebami miasta Bolesławiec. W os 7 wpisuje się zadanie "Modernizacja i rozbudowa obiektów edukacyjnych w Bolesławcu".	155	162	Zapisy osi 7 pozwalają na realizację szeregu projektów, które są istotne dla Gminy Miejskiej Bolesławiec.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
795	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: dopisać "organizacje pozarządowe"	156	156	Organizacje pozarządowe obecnie prowadzą tego rodzaju placówki jak szkoły czy przedszkola. Przy zapisie "organy prowadzące..." nie ma jasnego wskazania czy mogą to być również NGO, podczas, kiedy wymienia się np. jst czy jednostki organizacyjne jst. Dla zachowania jasności zapisu i analogicznie do sformułowania innego rodzaju beneficjentów należałoby wpisać literalnie NGO.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
796	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Priorytet inwestycyjny: Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną (PI 10.4) Uwaga (s.156) W dziale: Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe dodać: organizacje pozarządowe w kierunkach wsparcia dodać mobilne pracownie i laboratoria edukacyjne ☒	156	156	Organizacje pozarządowe zostały pominięte jako potencjalni beneficjenci. Wprawdzie wśród beneficjentów wpisano „organy prowadzące” przedszkola, szkoły itp. jednakże zamyka to drogę do nowych inicjatyw wspieranych i/lub inicjowanych przez NGO. Uwaga ta jest zasadna także dlatego, że jest oraz ich jednostki organizacyjne zostały wymienione także oddzielnie. Doświadczenia krajów UE (np. Niemiec) wskazują sensowność mobilnych pracowni i laboratoriów edukacyjnych. Są one w stanie dotrzeć do małych i słabo wyposażonych szkół. Dodatkowo mobilne centra edukacyjne lepiej wykorzystują sprzęt - często bowiem zdarza się, że drogi stacjonarny sprzęt w szkole jest wykorzystywany tylko przez część roku.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zapis dot. potencjalnych beneficjentów i grupy docelowej zostanie rozszerzony.
797	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Czy będzie uwzględniona również edukacja zawodowa? – w rozumieniu wsparcie dla szkół zawodowych, techników, ośrodków kształcenia ustawicznego i praktycznego. Z zapisów nie wynika to wprost stąd, proponuję dodać takie uzupełnienie dotyczące tego rodzaju placówek edukacyjnych.				inne	Uwzględniona	
798	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	W wierszu potencjalni beneficjenci i grupy docelowe - dopisanie "organizacje samorządowe"	156		Uzasadnienie: Organizacje pozarządowe zostały pominięte. Wprawdzie wśród beneficjentów wpisano "organy prowadzące" przedszkola, szkoły itp. jednakże zamyka to drogę do nowych inicjatyw wspieranych i/lub inicjowanych przez NGO. Szczególnie, że JST oraz ich jednostki organizacyjne zostały wymienione także oddzielnie.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Zapis dot. potencjalnych beneficjentów i grupy docelowej zostanie rozszerzony.
799	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Dodać zapis: głównie na obszarach wiejskich, zwłaszcza w odniesieniu do dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (osoby niepełnosprawne, z zaburzeniami rozwoju, inne).	155	155		inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
800	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Dodać zapisy: 1 oraz osób z zaburzeniami rozwoju – z autyzmem i zespołem Aspergera. 2 w tym z zaburzeniami rozwoju-z autyzmem i zespołem Aspergera , zmiana organizacji zajęć dla dzieci z zaburzeniami rozwoju(liczebność klas i dzieci o specjalnych potrzebach w klasie). 3 uczniów z zaburzeniami rozwoju – z autyzmem i zespołem Aspergera.	156	156		inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
801	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Dodać zapis:1oraz terapeutycznych. 2 z zaburzeniami rozwoju- z autyzmem i zespołem Aspergera	157	157		inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.

802	Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	Szkolnictwo - budowa nowoczesnych szkół			brak	inne	Częściowo uwzględniona	Mając na uwadze aspekt demograficzny (likwidowanie szkół, zmniejszająca się liczba dzieci w wieku szkolnym w perspektywie 2020, diagnoza trendów demograficznych/ zapewnienie trwałości projektu) jak również efektywne gospodarowanie środkami unijnymi wydaje się zasadne pozostawienie obecnego zapisu RPO WD 2014-2020: „Budowa nowych obiektów przedszkolnych i szkolnych jest możliwa wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie.” Budowa nowych obiektów jest możliwa, ale wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie.
803	Oś 8 Rynek Pracy	Priorytet inwestycyjny: Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy (PI 8.7) Kierunki wsparcia: poza doradztwem, szkoleniami należy przewidzieć wsparcie finansowe nowo powstających przedsiębiorstw poprzez pożyczki, które w późniejszym etapie mogą ulec umorzeniu.	163	170	Nowo powstałe lub istniejące na rynku przedsiębiorstw oczekują szerokiego wachlarza form wsparcia, w tym pożyczki na zachowanie płynności finansowej.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
804	Oś 8 Rynek Pracy	Kotlinkę Kłodzką (bezrobocie 30%) i normalny rozwój wstrzymuje brak normalnej 4 pasmowej drogi ekspresowej Wrocław - Kłodzko- Kudowa- Praga /Kłodzko Bobosów - Olomouc - Brno Wiedeń Droga była zaprojektowana w latach 60 minęło ponad 50 lat i nadal kotlina i dojazd do niej to wstyd narodowy... Minimum 10 kontroli policyjnych łapaczy z fotoradarami czeka na turystów -żeby mile wspominali dojazd i pobyt... Przejazd przez Kłodzko to hańba drogowa, wszyscy zapraszani ,jadąc po raz pierwszy, nie mogą zrozumieć oznakowania i przejazdu przez miasto labirynt, ludzie młodzi wyjechali ,reszta klepie biedę za 1 tys za miesiąc na czarno	1	11	dotyczy wszystkich punktów programu rozwoju, bo brak 4 pasmowej drogi to skuteczny HAMULCOWY inwestycji dla Kotliny Kłodzkiej. Duże firmy nigdy nie inwestują w miastach bez 4 pasmowych dróg , a najbliższą jest dopiero Wrocław i to jest problem nr 1 całej Kotliny Kłodzkiej , może wreszcie zrozumiemy ,że fotoradary , podwójne ciągle po kilka kilometrów, ograniczenia 50km/h i brak możliwości ominięcia tirów na zakorkowanych drogach to skuteczne zniechęcenie dla inwestorów. pozdrawiamy: organizacje nieformalne, bez dotacji, służące jako wolontariaty dla potrzebujących, bez rozgłosu i zbędnej reklamy	organizacja pozarządowa	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Budowa, przebudowa dróg krajowych (w tym ekspresowych)poprawiających mobilność regionalną, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa i przepustowości ruchu na tych drogach będzie realizowana na z programów poziomie krajowym
805	Oś 8 Rynek Pracy	Zbyt ogólnikowo opisany „typ beneficjenta” dla projektów realizowanych w ramach EFS.	163	199	W porównaniu do Priorytetów w ramach EFRR, gdzie katalog beneficjentów jest dość precyzyjnie określony, trzy priorytety realizowane w ramach EFS (Priorytety VIII, IX, X) mają zbyt ogólnie wskazany „typ beneficjenta”. Określenie „wszystkie podmioty” daje nieograniczone pole manewru dla wskazania ich finalnej listy na etapie ogłaszania naborów do poszczególnych projektów, co czyni niemożliwym skonsultowanie teraz tego zapisu przez Beneficjentów. Zwracamy się więc o dookreślenie listy Beneficjentów w wyżej wymienionych Priorytetach oraz o uwzględnienie w nich „przedsiębiorstw” (w tym IOB), które mogą realizować zakres wsparcia dla grup docelowych z równie dobrym skutkiem co np. wymieniane „inne instytucje rynku pracy”.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Celem takiego sformułowania było umożliwienie aplikowania o środki unijne wszystkim podmiotom (za wyjątkiem osób fizycznych). W związku z tym nie ma potrzeby wymieniać z osobna wszystkich możliwych beneficjentów. Katalog podmiotów jest nieograniczony.
806	Oś 8 Rynek Pracy	Zgodnie z priorytetem wsparcie ukierunkowane jest m.in. na rzecz MSP i ich pracowników i obejmuje rozwój kwalifikacji pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami. Postulujemy, aby wsparcie na rozwój kwalifikacji pracowników nie było ograniczone do sektora MŚP. Ponadto, przy tworzeniu dalszej dokumentacji programowej, ważne jest, by nie wprowadzać ograniczeń dla różnych innowacyjnych typów szkoleń i np. umożliwić (przynajmniej częściowo) wsparcie podnoszenia kwalifikacji pracowników poprzez szkolenia zagraniczne.	171	172	Uzasadnienie tego wniosku jest analogiczne jak wcześniej – duże przedsiębiorstwa generują dużą wartość dodaną dla regionalnej gospodarki, a zatem ich wykluczenie z pomocy nie może się odbyć bez szkody dla konkurencyjności gospodarki. W związku z rosnącym postępem technologicznym i dużym stopniem dynamiki rynku, nie tylko przedsiębiorstwa z sektora MSP potrzebują wsparcia w zakresie doształcania i podnoszenia kwalifikacji swoich pracowników. Zarówno pracownik jak i przedsiębiorca - aby być w pełni konkurencyjnym na rynku i mieć możliwość stałego wdrażania nowych technologii, innowacji procesowych lub organizacyjnych, często potrzebuje korzystać z know – how wypracowanego poza Polską, w tym z dedykowanych szkoleń zagranicznych prowadzonych przez dostawców danej technologii. Takie specjalistyczne szkolenia, o dużej wartości dodanej są trudne do sfinansowania bez wsparcia lub ograniczone do bardzo wąskiego grona specjalistów.	przedsiębiorstwo	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zgodnie z zapisami umowy partnerstwa wsparcie na szczeblu regionalnym możliwe tylko dla MŚP. Rodzaj szkoleń nie został ograniczony w żaden sposób. Zasadność i efektywność realizacji danego szkolenia np. za granicą zostanie oceniona podczas oceny merytorycznej przez niezależnego eksperta.
807	Oś 8 Rynek Pracy	Usunięcie słowa „samozatrudnienie” z tytułu priorytetu oraz słowa „samozatrudnienia” z opisu kierunków wsparcia.	166	166	Samozatrudnienie w obecnej sytuacji prawnej jest często nadużywane przez pracodawców w celu odejścia od zatrudniania pracowników na umowach o pracę. Z punktu widzenia pogarszającej się sytuacji na lokalnym rynku pracy wspieranie takiego działania jest absolutnie nieuzasadnione. RPO WD 2014-2020 powinien wspierać rozwój przedsiębiorczości mieszkańców Dolnego Śląska, a nie patologie występujące na rynku pracy.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Celem, a zarazem oczekiwanym efektem priorytetu jest właśnie rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców Dolnego Śląska. Działania w ramach priorytetu wynikają bezpośrednio z przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w SRWD 2020. Rozwój przedsiębiorczości stanowi jedną z form skutecznego przeciwdziałania bezrobociu, podnoszenia poziomu aktywności zawodowej społeczeństwa, a także stymulowania rozwoju ekonomicznego i społecznego regionu.
808	Oś 8 Rynek Pracy	W części Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe wnoszą o usunięcie zapisu „podmioty zarządzające instrumentami inżynierii finansowej”	167	167	Nie ma żadnego uzasadnienia dla wsparcia w tym zakresie dla tego typu jednostek.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Podmioty zarządzające instrumentami inżynierii finansowej zostały wymienione jako potencjalni beneficjenci (nie grupa docelowa), czyli podmioty które będą bezpośrednio udzielały wsparcia na rzecz mieszkańców Dolnego Śląska.

809	Oś 8 Rynek Pracy	W części Kierunki wsparcia wnoszą o usunięcie sformułowań „wdrożeniu elastycznych form zatrudnienia” oraz „Interwencja będzie również obejmować wdrożenie na poziomie lokalnym i regionalnym idei flexicurity, poprzez tworzenie i rozwijanie w zakładach pracy elastycznych form zatrudnienia i metod organizacji pracy oraz uelastycznianie czasu pracy pracownika.”	169	169	Wdrożenie idei flexicurity poprzez wdrażanie elastycznych form zatrudnienia nie przyniesie oczekiwanego w programie efektu, czyli wzrostu poziomu zatrudnienia mieszkańców Dolnego Śląska. Rozwiązania takie są szkodliwe dla rynku pracy, zwłaszcza jeżeli odniesiemy się do zatrudniania poprzez Agencje Pracy Tymczasowej, gdzie pracownik i praca przez niego wykonywana jest sprowadzona do poziomu towaru. W raporcie „Flexicurity w Polsce” pod red. Elżbiety Kryńskiej (wyd. MPIPS, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2009) w rozdz. 4. Perspektywy implementacji modelu flexicurity na poziomie przedsiębiorstw str. 152 u dołu czytamy: „Wskazywano również na problem dotyczący zasad przyznawania statusu osoby bezrobotnej, podnosząc, że elastyczne formy pracy nie są raczej dobrym narzędziem przeciwdziałającym bezrobociu, skoro korzystne są głównie dla osób pracujących lub kształcących się.”	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Literatura w tym zakresie przedstawia nie tylko minusy, lecz przede wszystkim korzyści płynące z zastosowania elastycznych instrumentów zatrudnienia - zarówno w wymiarze formy zatrudnienia jak i organizacji czasu pracy, miejsca pracy. Korzyści te to: niewątpliwie rozwój przedsiębiorczości (fakt posiadania zatrudnienia i dochodu), pomoc w aktywizacji niektórych grup pozostających poza rynkiem pracy (np. młode matki, niepełnosprawni, seniorzy), czy wreszcie możliwość godzenia życia zawodowego i prywatnego. Wdrożenie elastyczności zatrudnienia w dłuższej perspektywie może stymulować wzrost konkurencyjności, dzięki lepszemu wykorzystaniu zasobów i dostosowaniu ich do potrzeb firmy wynikających z prowadzonej działalności lub okresowych wahań na rynku produktów. Co do zasady koncepcja flexicurity zakłada potrzebę uzgodnienia stanowisk związków zawodowych i organizacji pracodawców, tak aby upowszechnić rozwiązania korzystne dla obu stron stosunku pracy i akceptowane przez obie strony.
810	Oś 8 Rynek Pracy	W części Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe wnoszą o usunięcie zapisu „pracodawcy i pracownicy objęci wsparciem w zakresie elastycznych form zatrudnienia”.	169	169	Ta grupa docelowa nie zrealizuje oczekiwanych efektów. Reszta uzasadnienia j.w.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Pracodawcy i ich pracownicy są adekwatną grupą, do której powinno być skierowane wsparcie w zakresie wdrażania idei flexicurity. Pozostałe uzasadnienie j.w.
811	Oś 8 Rynek Pracy	Dotyczy części diagnostycznej projektu RPO: s. 65 „Dolny Śląsk jest regionem bardzo niespójnym.” – to na tle bezrobocia i miejsc pracy. Zasadniczo oburącz można wesprzeć wybór priorytetów – wydaje się jednak, że dokonano ich przedwcześnie weksłując na rzecz MRR wszystkie zasadnicze projekty rozwojowe; województwo zasadniczych projektów nie ma szans realizować – projekt jest przedczesny wobec kolejno pojawiających się projektów rządu, np. komunikacyjnych. Popędzono nas do przygotowania ZIT: dziś okazuje się, że wszystko, co zrobiliśmy dotychczas było przedczesne, np. wobec uchwały Zarządu Województwa Dolnośląskiego o zasadach tworzenia ZIT – nota bene niezgodnej z niedawno opublikowanymi wytycznymi MRR odnoszących się do tej problematyki.	65	65	Dotyczy części diagnostycznej RPO.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
812	Oś 8 Rynek Pracy	Przeznaczanie większych środków finansowych dla najbardziej niebezpiecznych powiatów na terenie Dolnego Śląska.	163	168	Nie wydawanie ich na zbędne inwestycje a więc m.in. budowanie elektrowni wiatrowych, które nie przyniosą nowych miejsc pracy a wyłącznie wpłyną na pogorszenie i degradację krajobrazu kulturowego i obszarów Natura 2000, których w powiecie Ząbkowice Śląskie i gminie Ciepłowody jest najwięcej. Jako mieszkańcy tych regionów prosimy o przeznaczenie większej kwoty na tworzenie stref ekonomicznych a przez to zwiększenie liczby miejsc pracy. Obecnie, w większości środki województwa przeznaczone są na wspieranie ogromnych aglomeracji miejskich – głównie Wrocławia i gmin w bliskim sąsiedztwie miasta. Zapomina się niestety o regionach uboższych, w których przemysł został zlikwidowany bądź skutecznie się go niszczy. Budowa wielkich farm wiatrowych nie rozwiąże problemów finansowych gmin w byłym województwie wałbrzyskim.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	RPO nie określa alokacji środków w podziale na powiaty.
813	Oś 8 Rynek Pracy	Wnosimy o uwzględnienie w gronie głównych grup docelowych w priorytecie Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy (PI 8.7) także organizacji pozarządowych	166	168	Uważamy, że organizacje pozarządowe również są formą przedsiębiorczości. Łączą pracę wolontariacką z pracą zarobkową, a także ze spełnianiem pożytecznych zadań dla społeczeństwa. Praktyka wskazuje, że tworzą liczne miejsca pracy. Szczególnie w perspektywie wygaszania wsparcia funduszy unijnych sektor ten jest zagrożony ogromnym kryzysem. Dzięki realizacji przez NGO projektów finansowanych ze środków EFS powstały tysiące miejsc pracy dla specjalistów zajmujących się obsługą i administracją takich przedsięwzięć. Są to często ludzie młodzi, bez innego doświadczenia, którym trzeba pomóc w wykorzystaniu zgromadzonego doświadczenia na rzecz przebranżowienia czy samozatrudnienia. Należy wykorzystać także doświadczenie merytoryczne samych organizacji pozarządowych, które mogą stanowić konkurencję dla komercyjnych instytucji rynku pracy i przedsiębiorstw w procesie realizacji usług publicznych.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Priorytet skierowany jest w pierwszej kolejności do osób fizycznych pragnących rozpocząć własną działalność gospodarczą, jedynie uzupełnieniem tych działań jest wsparcie dla MŚP w początkowym okresie ich funkcjonowania (organizacje pozarządowe posiadające wpis do KRS mogą skorzystać ze wsparcia). Z uwagi na charakter wsparcia nie przewiduje się rozszerzenia grupy docelowej.
814	Oś 8 Rynek Pracy	Wnosimy o uwzględnienie w gronie głównych grup docelowych w priorytecie: Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian (PI 8.9) także organizacji pozarządowych	171	173	Uważamy, że organizacje pozarządowe również są formą przedsiębiorczości. Łączą pracę wolontariacką z pracą zarobkową, a także ze spełnianiem pożytecznych zadań dla społeczeństwa. Praktyka wskazuje, że tworzą liczne miejsca pracy i również potrzebują adaptacji do zmian.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Wsparcie adresowane wyłącznie do MŚP.
815	Oś 8 Rynek Pracy	Wnosimy o uwzględnienie w gronie głównych grup docelowych w priorytecie: Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian (PI 8.9) także organizacji pozarządowych	171	172	NGO również są formą przedsiębiorczości. Łączą pracę wolontariacką z zarobkową, a także ze spełnianiem pożytecznych zadań dla społeczeństwa, tworzą liczne miejsca pracy i również potrzebują adaptacji do zmian. Szczególnie w perspektywie wygaszania wsparcia funduszy unijnych sektor ten jest zagrożony ogromnym kryzysem. Dzięki projektom EFS powstały tysiące miejsc pracy dla specjalistów - ludzi młodych, którym trzeba pomóc wykorzystać zgromadzone doświadczenia na rzecz przebranżowienia i/lub samozatrudnienia. Należy 1) wykorzystać doświadczenie samych organizacji pozarządowych, które mogą stanowić konkurencję dla komercyjnych przedsiębiorstw w realizacji usług publicznych, 2) przygotować NGO, a także instytucje i służby publiczne do kontraktowania usług publicznych - przeanalizować możliwości realizacji w wymiarze lokalnym i regionalnym, określić warunki dla najlepszej jakości tych usług, poprzez system certyfikacji usługobiorców.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Wsparcie adresowane wyłącznie do MŚP.

816	Oś 8 Rynek Pracy	<p>Proponujemy zamienić szyk w pierwszym zdaniu:</p> <p>„Działania realizowane w ramach powyższej osi priorytetowej przysłużą się aktywizacji zawodowej poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo [tj. z pominięciem osób już pracujących] oraz osób bezrobotnych. Działania te będą uwzględniać indywidualną charakterystykę społeczno-gospodarczą każdego obszaru obejmowanego wsparciem. W przypadku przedsiębiorstw niezbędne jest, aby wszelkie działania uwzględniały zróżnicowanie terytorialnie struktury zatrudnienia Dolnego Śląska oraz odpowiadały na potrzeby pracodawców i lokalnego rynku.”</p> <p>Sugerujemy wymienić w opisie tej osi, że wsparciem objęte będą takie grupy problemowe jak: bezrobotna młodzież, osoby starsze (w wieku 50+), kobiety wychowujące dzieci...</p>	87	87	korekta redakcyjna; doprecyzowanie grupy docelowej	inne	Odrzucona	Uwaga redakcyjna doprecyzowanie grupy docelowej znajduje się w opisie osi priorytetowej.
817	Oś 8 Rynek Pracy	W ramach osi priorytetowej 8 proponujemy ująć możliwość realizacji dodatkowego działania wspierającego rozwój rynku pracy w regionie	163	163	<p>nazwa przedsięwzięcia: Platforma wymiany dobrych praktyk w obszarze współpracy sfer nauki i biznesu.</p> <p>cel: wzrost praktycznych rezultatów współpracy firm i nauki wymierny w postaci zwiększonej liczby nowo powstałych miejsc pracy, produktów i usług oraz wzrostu przychodu i obrotu przedsiębiorstw uczestniczących w działaniach wskazanych w ramach platformy współpracy na podstawie realnych efektów, jako "dobre praktyki"</p> <p>zakres działania: Dolny Śląska, Polska, UE</p> <p>format organizacyjny: - 3 seminaria rocznie (1 regionalne, 1 krajowe, 1 międzynarodowe), - platforma internetowa, - e-publikacje oraz publikacje książkowe;</p> <p>budget: - seminaria - 400 tys./rok, - platforma internetowa: stworzenie 100 tys. obsługa roczna 20 tys., - publikacje: 30 tys. rocznie</p> <p>budget 2014-2020: 3,2 mln PLN.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna nie przewiduje tego rodzaju wsparcia na poziomie regionalnym. RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
818	Oś 8 Rynek Pracy	<p>Priorytet inwestycyjny: Zapewnienie dostępu do zatrudnienia (PI 8.5) Dodanie wskaźnika na str. 166 w tabeli: Wskaźniki produktu dla EFRR w podziale na priorytety inwestycyjne Proponowana nazwa wskaźnika :Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej objętych wsparciem w programie Jednostka pomiaru : osoby Fundusz : EFS Kategoria regionu : region słabiej rozwinięty Źródło danych: IZ RPO Częstotliwość raportowania : raz na rok</p>	166	166	Zgodnie z opisem priorytetu i kierunkami działań wsparciem mają zostać objęte m.in. osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej (str.163). Dlatego też w celu uspołnienienia wskaźnika z wskazanymi grupami docelowymi oraz kierunkami wsparcia priorytetu 8 należałoby dodać przedmiotowy wskaźnik.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
819	Oś 8 Rynek Pracy	<p>Priorytet inwestycyjny: Zapewnienie dostępu do zatrudnienia (PI 8.5) Dodanie wskaźnika na str. 166 w tabeli: Wskaźniki produktu dla EFS, w podziale na priorytety inwestycyjne Proponowana nazwa wskaźnika :Liczba osób posiadających dzieci do 6 roku życia lub dzieci niepełnosprawnych do 18 roku życia objętych wsparciem w programie Jednostka pomiaru : osoby Fundusz : EFS Kategoria regionu : region słabiej rozwinięty Źródło danych: IZ RPO Częstotliwość raportowania : raz na rok</p>	166	166	Zgodnie z opisem priorytetu i kierunkami działań wsparciem mają zostać objęte m.in. osoby posiadające dzieci do 6 roku życia lub dzieci niepełnosprawne do 18 roku życia (str.163). Dlatego też w celu uspołnienienia wskaźnika z wskazanymi grupami docelowymi oraz kierunkami wsparcia priorytetu 8 należałoby dodać przedmiotowy wskaźnik.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
820	Oś 8 Rynek Pracy	<p>W tabeli na str. 164 zapewnienie dostępu do zatrudnienia (PI 8.5) należy w Preferencjach usunąć część zapisu.</p> <p>Obecny zapis:Preferowane będą projekty: - skierowane do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy; koncentrujące się na terenie powiatów o najwyższej stopie bezrobocia.</p> <p>Proponowany zapis:Preferowane będą projekty: - skierowane do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy;</p>	164	164	Działania wymienione w tym priorytecie skierowane do osób nieaktywnych zawodowo i osób bezrobotnych. Koncentracja wsparcia na terenie powiatów o najwyższej stopie bezrobocia zmniejszy elastyczność działań oraz uniemożliwi realizację projektów partnerskich obejmujących tereny wiejsko – miejskie. Stopa bezrobocia rejestrowanego, na której opiera się preferencja nie jest wskaźnikiem nie wymiernym, bowiem obrazuje procent osób bezrobotnych, a nie ich faktyczną liczbę osób niezatrudnionych. Ponadto w związku z planowaną zmianą w ustawie o Promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy zmianie ulegnie definicja osoby bezrobotnej i nieaktywnej zawodowo, zatem wsparcie zaplanowane w RPO WD nie będzie adekwatne do sytuacji na rynku pracy.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Preferencja pozwoli na dotarcie do miejsc na terenie województwa gdzie wsparcie jest najbardziej potrzebne i zasadne. Biorąc pod uwagę cel wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego (wyrównywanie szans na rynku pracy), takie podejście jest jak najbardziej zasadne. Strategia EU2020 nakłada na Polskę konkretne zobowiązania w zakresie zwiększenia stopy zatrudnienia, w związku z tym działania na rzecz bezrobotnych osób powinny być traktowane priorytetowo.
821	Oś 8 Rynek Pracy	<p>W tabeli na str. 167 samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy (PI 8.7) w Preferencjach należy usunąć część zapisu.</p> <p>Obecny zapis:Preferowane będą projekty: - skierowane do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy; koncentrujące się na terenie powiatów o najwyższej stopie bezrobocia.</p> <p>Proponowany zapis:Preferowane będą projekty: - skierowane do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy;</p>	167	167	Działania wymienione w tym priorytecie skierowane do osób nieaktywnych zawodowo i osób bezrobotnych. Koncentracja wsparcia na terenie powiatów o najwyższej stopie bezrobocia zmniejszy elastyczność działań oraz uniemożliwi realizację projektów partnerskich obejmujących tereny wiejsko – miejskie. Stopa bezrobocia rejestrowanego, na której opiera się preferencja nie jest wskaźnikiem nie wymiernym, bowiem obrazuje procent osób bezrobotnych, a nie ich faktyczną liczbę osób niezatrudnionych. Ponadto w związku z planowaną zmianą w ustawie o Promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy zmianie ulegnie definicja osoby bezrobotnej i nieaktywnej zawodowo, zatem wsparcie zaplanowane w RPO WD nie będzie adekwatne do sytuacji na rynku pracy.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Preferencja pozwoli na dotarcie do miejsc na terenie województwa gdzie wsparcie jest najbardziej potrzebne i zasadne. Biorąc pod uwagę cel wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego (wyrównywanie szans na rynku pracy), takie podejście jest jak najbardziej zasadne. Strategia EU2020 nakłada na Polskę konkretne zobowiązania w zakresie zwiększenia stopy zatrudnienia, w związku z tym działania na rzecz bezrobotnych osób powinny być traktowane priorytetowo.
822	Oś 8 Rynek Pracy	<p>W tabeli na str. 170 godzenie życia zawodowego i prywatnego (PI 8.8) w Preferencjach należy usunąć część zapisu.</p> <p>Obecny zapis:Preferowane będą projekty: - skierowane do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy; koncentrujące się na obszarach o największym opóźnieniu społeczno - gospodarczym</p> <p>Proponowany zapis:Preferowane będą projekty: - skierowane do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy;</p>	170	170	W diagnozie brak odniesienia i wytłumaczenia co kryje się pojęciem „obszar o największym opóźnieniu społeczno – gospodarczym.” W diagnozie nie wskazano wskaźnika dotyczącego „opóźnienia społeczno – gospodarczego”. Zatem na tym etapie konstruowania programu nie wiadomo do czego odnosi się to pojęcie. Ponadto koncentracja wsparcia na obszarach o największym opóźnieniu społeczno – gospodarczym zablokuje rozwój regionów dobrze rozwijających się stanowiących siłę napędową regionu.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Wskaźniki, które będą brane pod uwagę to: wskaźnik bezrobocia oraz liczba podmiotów gospodarczych. Preferencja w PI w żaden sposób nie blokuje rozwoju regionów dobrze rozwiniętych. Pokazuje jedynie kierunek w którym wsparcie powinno zmierzać.
823	Oś 8 Rynek Pracy	Preferencje:- koncentrujące się na terenie powiatów o najwyższej stopie bezrobocia (zapis do przeniesienia do np. Szczegółowego opisu priorytetów RPO WD”	163	163	Preferencja do zapisania w innych dokumentach przyjmowanych decyzja IZ RPO WD (Szczegółowy opis priorytetów). Elastyczne i efektywne podejście do późniejszego wdrażania programu powinno uwzględniać wpisanie preferencji w dokumentach akceptowanych wyłącznie przez IZ RPO (tak, aby zachować możliwość zmiany/korekty preferencji – co służy dalszej efektywności wdrażania programu), a nie wskazywać na preferencje w opisach wszystkich priorytetów w dokumentach, do zmiany których potrzebna są negocjacje/akceptacja KE i MRR (przy braku wymogu bezpośrednich zapisów o preferencjach ze strony KE).	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Z uwagi na wkład programu w realizację celów unijnych i krajowych, jak również efektywne wydatkowanie środków publicznych, zapisy określające kierunki, w których wsparcie powinno zmierzać powinny zostać zawarte już na etapie programowania RPO WD.
824	Oś 8 Rynek Pracy	Preferowane będą projekty:- koncentrujące się na terenie powiatów o najwyższej stopie bezrobocia;- koncentrujące się na obszarach o niskim poziomie aktywności gospodarczej(zapis do przeniesienia do np. Szczegółowego opisu priorytetów RPO WD	167	167	Preferencje do zapisania w innych dokumentach przyjmowanych decyzja IZ RPO WD (Szczegółowy opis priorytetów). Elastyczne i efektywne podejście do późniejszego wdrażania programu powinno uwzględniać wpisanie preferencji w dokumentach akceptowanych wyłącznie przez IZ RPO (tak, aby zachować możliwość zmiany/korekty preferencji – co służy dalszej efektywności wdrażania programu), a nie wskazywać na preferencje w opisach wszystkich priorytetów w dokumentach, do zmiany których potrzebna są negocjacje/akceptacja KE i MRR (przy braku wymogu bezpośrednich zapisów o preferencjach ze strony KE).	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Z uwagi na wkład programu w realizację celów unijnych i krajowych, jak również efektywne wydatkowanie środków publicznych, zapisy określające kierunki, w których wsparcie powinno zmierzać powinny zostać zawarte już na etapie programowania RPO WD.

825	Oś 8 Rynek Pracy	Kierunki wsparcia wskazują wyłącznie na pracowników. Przedsiębiorstwa (MSP) i przedsiębiorców, kierunki wsparcia należy uzupełnić o ukierunkowanie na ogólnie pracodawców i ich pracowników, co rozszerzy następnie spektrum grupy docelowej o pracodawców i ich pracowników (do uzupełniania w zapisach Potencjalnych beneficjentów i grup docelowych).	171	171	Brak zapisów o pracodawcach i ich pracownikach w kierunkach wsparcia i grupach docelowych praktycznie wyklucza z możliwości udziału organizacji innych niż przedsiębiorstwa (np. fundacje, samorządy, które również muszą i powinny dostosowywać się do zmian na rynkach/ w swoim otoczeniu działania).	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Wsparcie adresowane do przedsiębiorstw z sektora MŚP, ukierunkowane na wzrost konkurencyjności przedsiębiorstwa.
826	Oś 8 Rynek Pracy	Terytorialny obszar realizacji uzupełnić o zapis: Możliwość realizacji w ramach instrumentu terytorialnego, np. ZIT.	174	174	ZIT WrOF przewiduje realizację projektu kluczowego w tym obszarze, brak zapisów o możliwości realizacji w ramach instrumentu terytorialnego, np. ZIT. - uniemożliwi realizację programu ZIT w tym zakresie. Wskazane na str. 174 preferencje skierowane na na projekty o znaczeniu regionalnym wskazują kierunek programu (kilka dużych projektów regionalnych – wojewódzkich) – co spowoduje praktycznie brak możliwości realizacji założeń ZIT WrOF). Ponadto, na str. 176 - Kierunkowe zasady wyboru projektów – zapisano: „...W celu osiągnięcia większej efektywności podejmowanej interwencji planuje się częściowe zastosowanie wsparcia za pomocą instrumentów terytorialnych, co pozwoli na dostosowanie rodzaju wsparcia do specyfiki poszczególnych terytoriów i zamieszkujących je społeczności. Zastosowanie instrumentów terytorialnych pozwoli na realizację powiązanych ze sobą projektów, uwzględniając tym samym zasadę zintegrowanego podejścia...”	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga szczegółowych, pogłębionych analiz oraz dodatkowych uzgodnień.
827	Oś 8 Rynek Pracy	Priorytet inwestycyjny 8.5. Str.165:Wskaźnik produktu: proponuje się dodanie: „liczba zorganizowanych szkoleń, kursów, stażów i praktyk zawodowych” oraz „liczba uczestników zorganizowanych szkoleń, kursów, stażów i praktyk zawodowych” Priorytet inwestycyjny 8.7. Str.168: Wskaźnik rezultatu: proponuje się dodanie: „liczba utworzonych miejsc pracy” Wskaźnik produktu: proponuje się dodanie: „liczba uczestników szkoleń” oraz „liczba zorganizowanych szkoleń” Priorytet inwestycyjny 8.8. Str.169:Kierunki wsparcia: zamiast „poprzez tworzenie i rozwijanie miejsc opieki” zapis „poprzez tworzenie lub rozwijanie form opieki” Str. 170: Wskaźniki produktu: zamiana zaproponowanych wskaźników na : „liczba osób zależnych objętych opieką” oraz „liczba dzieci do lat 3 objętych opieką”.	165	175	Niezbędne do prawidłowej realizacji priorytetu w regionie.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
828	Oś 8 Rynek Pracy	Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: proponuje się rozszerzenie katalogu poprzez dodanie „grupy osób z doświadczeniem przewlekłych chorób somatycznych” Wskaźnik rezultatu: proponuje się dodanie: wskaźnika pn. „liczba osób deklarujących podjęcie zatrudnienia bądź rejestrujących się jako osoby poszukujące pracy, po zakończeniu programu”	174	175	Niezbędne do prawidłowej realizacji priorytetu w regionie.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
829	Oś 8 Rynek Pracy	Priorytet inwestycyjny: Zapewnianie dostępu do zatrudnienia (PI 8.5) Główne grupy docelowe: rozszerzenie grupy docelowej o społeczność Romów, jako mniejszość szczególnie wykluczoną/ zagrożoną wykluczeniem z rynku pracy. Str. 165: Dookreślenie pojęcia zatrudnienia. Należy wziąć pod uwagę funkcjonowanie różnych form zatrudnienia w tym: stosunek pracy i umowy cywilno-prawne; umowy menadżerskie(samozatrudnienie-umowa zawarta z z jednym pracodawcą). Należy wziąć pod uwagę łączny okres zatrudnienia w pewnej przestrzeni czasowej. Umożliwi to m.in. fluktuację pracowników.	163	166	Społeczność romska wymaga szczególnego i kompleksowego wsparcia w związku wieloma obszarami, w których jest wykluczona lub zagrożona wykluczeniem. Celowym jest równoczesne wspieranie zmian sytuacji Romów we wszystkich aspektach ich funkcjonowania. Niezbędne do prawidłowej realizacji priorytetu w regionie.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Społeczność romska zgodnie z podziałem interwencji kraj - region będzie wspierana na poziomie krajowym w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 .
830	Oś 8 Rynek Pracy	1. Dodać działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) w zakresie profilaktyki zdrowotnej i rehabilitacji służące wspieraniu aktywności zawodowej, dotyczące w szczególności chorób onkologicznych i chorób istotnych w kontekście specyficznych uwarunkowań regionalnych, oraz niwelowaniu skutków chorób cywilizacyjnych.	173	173	Działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) mogą stanowić element kompleksowych programów profilaktyki zdrowotnej służących wspieraniu aktywności zawodowej, dotyczących w szczególności chorób onkologicznych oraz chorób istotnych w kontekście specyficznych uwarunkowań regionalnych. Przykładem może być promocja zdrowego stylu życia, motywowanie mieszkańców regionu do udziału w badaniach przesiewowych oraz uświadamianie im skutków zachowań ryzykownych. Działania medialne w tym zakresie są szczególnie istotne ponieważ stanowią element profilaktyki zdrowotnej społeczeństwa. Efektywność kosztowa działań profilaktycznych jest zazwyczaj wyższa niż w przypadku inwestycji w tradycyjną infrastrukturę zdrowotną. Ponadto działania profilaktyczne, w tym medialne, przynoszą długookresowe korzyści społeczne z punktu widzenia starzenia się w dobrym zdrowiu i zachowania samodzielności osób w zaawansowanym wieku.	inne	Odrzucona	Celem PI nie jest wspieranie działań medialnych, w związku z tym nie jest możliwe dodanie takiego działania, jednakże mogą one występować w projektach jako jeden z elementów.
831	Oś 8 Rynek Pracy	Priorytet inwestycyjny: Zapewnienie dostępu do Zatrudnienia (PI 8.5) Do grup docelowych, do których dedykowane jest wsparcie w ramach tego priorytetu MRIRW postuluje dopisać rolników odchodzących z rolnictwa chcących podjąć pracę w zakresie innym niż działalność rolnicza.	164	164	Do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy powinno się zaliczyć też rolników i ich członków ich rodzin zamierzających podjąć działalność pozarolniczą, niezwiązaną z prowadzeniem gospodarstwa rolnego. Dla mieszkańców obszarów wiejskich powinny być silnie zarysowane działania, w tym pozarolnicze szkolenia i doradztwo zawodowe dla rolników i członków ich rodzin zamierzających odejść z rolnictwa. Generalnie przyjmuje się, że udział małżonków i domowników, może stanowić w rolnictwie ukryte rezerwy zasobów pracy, które można wykorzystać na pozarolniczym rynku pracy i wówczas wskaźnik zatrudnienia w województwie będzie wyższy. Średnia liczba osób ubezpieczonych w gospodarstwie 1-5 ha wynosi 1,4.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Katalog osób, do których skierowane jest wsparcie w PI 8.5 jest bardzo ogólny. Osoby posiadające nieruchomości rolną również mogą zarejestrować się w powiatowym urzędzie pracy i korzystać z określonych form wsparcia. Rodzaj uzyskanego statusu zależy od wielkości nieruchomości. Natomiast katalog osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy określa ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku. IZ RPO nie ma mocy prawnej aby ten katalog poszerzyć.
832	Oś 8 Rynek Pracy	W priorytecie inwestycyjnym: zapewnienie dostępu do zatrudnienia jako grupy docelowej wymienia się osoby bezrobotne niepełnosprawne. Warto nie zamykać tego katalogu na osoby bezrobotne, gdyż aktywizacji zawodowa dotyczy głównej mierze osób nieaktywnych zawodowo nie posiadających statusu osoby bezrobotnej.	163	163	Z wśród populacji osób niepełnosprawnych na Dolnym Śląsku 54% osób utrzymuje się z renty (Badanie sytuacji osób niepełnosprawnych na dolnośląskim rynku pracy , co oznacza, że nie można ich traktować jako osób bezrobotnych zgodnie z „Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy”. Wieleletnia bierność i brak aktywizacji społecznej i zawodowej są powodem do zintensyfikowania wsparcia i określenia ich grupą beneficjentów.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Wsparcie w ramach PI adresowane jest do osób nieaktywnych zawodowo, bezrobotnych i poszukujących pracy. W związku z tym, nie ma ograniczeń o których mowa w uwadze.

833	Oś 8 Rynek Pracy	Organizacja kursów, szkoleń, w których mogą uczestniczyć osoby z niepełnosprawnością powinna zostać przygotowana za zasadzie minimum dostępności dla osób z niepełnosprawności.	163	167	Dostępność obejmuje korzystnie z zasobów cyfrowych określonych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz.U. 2012 nr 0 poz. 526). oraz dostępnej architektury i przestrzeni publicznej determinującej poważne wykluczenie społeczne osób z niepełnosprawnościami. Zapis z Rozporządzenia ogólnego Komisji Europejskiej w sprawie programowania pięciu funduszy polityki spójności 2014-2020 mówi bardzo wyraźnie, iż: "Instytucje zarządzające gwarantują, że wszystkie produkty, towary, usługi i infrastruktury, [...] które są współfinansowane z funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych, są dostępne dla wszystkich obywateli, łącznie z osobami niepełnosprawnymi."	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Realizacja RPO WD 2014-2020 jest spójna z założeniami głównych polityk horyzontalnych Unii Europejskiej. Obszary, w których działania w największym stopniu będą ograniczać dyskryminację zawierać się będą w głównej mierze w osiach priorytetowych: Włączenie społeczne; Rynek pracy; Edukacja; Infrastruktura społeczna; Infrastruktura edukacyjna. Poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa wspierana będzie aktywizacja zawodowa i społeczna osób, oraz zapewnienie równego dostępu do kształcenia oraz innych usług publicznych. Wśród głównych grup docelowych uwzględnia się m.in. osoby niepełnosprawne.
834	Oś 8 Rynek Pracy	Wnosimy o uwzględnienie w gronie głównych grup docelowych w priorytecie: Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian (PI8.9) także organizacji pozarządowych.	171	172	NGO również są formą przedsiębiorstwa. Łączą pracę wolontariacką z zarobkową, a także ze spełnianiem pożytecznych zadań dla społeczeństwa, tworzą liczne miejsca pracy i również potrzebują adaptacji do zmian. Szczególnie w perspektywie wygaszania wsparcia funduszy unijnych sektor ten jest zagrożony ogromnym kryzysem. Dzięki projektom EFS powstały tysiące miejsc pracy dla specjalistów - ludzi młodych, którym trzeba pomóc wykorzystać zgromadzone doświadczenia na rzecz przebranżowienia i/lub samozatrudnienia. Należy 1) wykorzystać doświadczenia samych NGO, które mogą stanowić konkurencję dla komercyjnych przedsiębiorstw w realizacji usług publicznych, 2) przygotować NGO, a także instytucje i służby publiczne do kontraktowania usług publicznych – przeanalizować możliwości realizacji w wymiarze lokalnym i regionalnym, określić warunki dla najlepszej jakości tych usług, poprzez system certyfikacji usługobiorców.	organizacja pozarządowa	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Wsparcie adresowane wyłącznie do MŚP. Organizacje pozarządowe posiadające wpis do KRS mogą skorzystać ze wsparcia.
835	Oś 8 Rynek Pracy	W priorytecie inwestycyjnym: zapewnienie dostępu do zatrudnienia jako grupy docelowej wymienia się osoby bezrobotne niepełnosprawne. Warto nie zamykać tego katalogu na osoby bezrobotne, gdyż aktywizacji zawodowa dotyczy głównej mierze osób nieaktywnych zawodowo nie posiadających statusu osoby bezrobotnej.	163	163	Z wśród populacji osób niepełnosprawnych na Dolnym Śląsku 54% osób utrzymuje się z renty. Osoby z niepełnosprawnością często są w trudnej sytuacji życiowej z tego też tytułu otrzymują zasiłki stałe z pomocy społecznej, renty socjalne świadczenia pielęgnacyjne co oznacza, że nie można ich traktować jako osoby bezrobotne zgodnie z „Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy”. Wymieniając grupę docelową jako osoby bezrobotne niepełnosprawne, zamyka się dostęp do wsparcia osobom niepełnosprawnym w stopniu znacznym i umiarkowanym u których niepełnosprawność powstała w wieku przed 18 rokiem życia.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Wsparcie w ramach PI adresowane jest do osób nieaktywnych zawodowo, bezrobotnych i poszukujących pracy. W związku z tym, nie ma ograniczeń o których mowa w uwadze.
836	Oś 8 Rynek Pracy	Organizacja kursów, szkoleń, w których mogą uczestniczyć osoby z niepełnosprawnością powinna zostać przygotowana na zasadzie minimum dostępności dla osób z niepełnosprawności.	163	167	Zapis z Rozporządzenia ogólnego Komisji Europejskiej w sprawie programowania pięciu funduszy polityki spójności 2014-2020 mówi iż: "Instytucje zarządzające gwarantują, że wszystkie produkty, towary, usługi i infrastruktury, [...] które są współfinansowane z funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych, są dostępne dla wszystkich obywateli, łącznie z osobami niepełnosprawnymi. W szczególności należy zapewnić dostępność środowiska fizycznego, transportu oraz technologii informacyjnych i komunikacyjnych, aby włączyć grupy w niekorzystnej sytuacji, łącznie z osobami niepełnosprawnymi".	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
837	Oś 8 Rynek Pracy	Postulujemy dodanie następujących kierunków wsparcia: - programy edukacyjne, przyczyniające się do promocji aktywnego stylu życia i modelu starzenia się (realizowane m.in. przez instytucje kultury lub przy udziale instytucji kultury), - nawiązywanie partnerstw pomiędzy uniwersytetami 3 wieku a uczelniami artystycznymi.	173	174	Współcześnie jednym z najbardziej optymalnych i sprawnych modeli funkcjonowania instytucji kultury jest otwarty model instytucji wielofunkcyjnej, dotyczy on głównie lokalnych ośrodków samorządowych i funkcjonujących na tym obszarze m.in. domów kultury czy bibliotek. Charakteryzuje go otwartość, czyli programowa gotowość różnorodnej współpracy z innymi podmiotami przy realizacji wspólnych projektów. Wielofunkcyjność instytucji polega na wszechstronności gałęzi działań i aktywności, którą może podejmować w celu rozszerzenia działalności poza obszar dotyczący stricte kultury. Tym samym, aby działalność instytucji mogła przyciągać jej potencjalnych uczestników oraz nabywców wytwarzanych przez nią dóbr musi spełniać warunek aktualności w działaniach wobec otaczającej rzeczywistości, w tym także w obszarze pozostałych polityk państwa oraz samorządu lokalnego (również w aspekcie zdrowia).	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Działania kluczowe dla priorytetu to m.in. programy przekwalifikowania pracowników pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie, programy w zakresie profilaktyki zdrowotnej i rehabilitacji służące wspieraniu aktywności zawodowej, projekty niwelujące skutki chorób cywilizacyjnych.
838	Oś 8 Rynek Pracy	W priorytecie inwestycyjnym: zapewnienie dostępu do zatrudnienia jako grupy docelowej wymienia się osoby bezrobotne niepełnosprawne. Warto nie zamykać tego katalogu na osoby bezrobotne, gdyż aktywizacji zawodowa dotyczy głównej mierze osób nieaktywnych zawodowo nie posiadających statusu osoby bezrobotnej.	163	163	Z wśród populacji osób niepełnosprawnych na Dolnym Śląsku 54% osób utrzymuje się z renty (Badanie sytuacji osób niepełnosprawnych na dolnośląskim rynku pracy, co oznacza, że nie można ich traktować jako osób bezrobotnych zgodnie z „Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy”. Wieleletnia bierność i brak aktywizacji społecznej i zawodowej są powodem do zintensyfikowania wsparcia i określenia ich grupą beneficjentów.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Wsparcie w ramach PI adresowane jest do osób nieaktywnych zawodowo, bezrobotnych i poszukujących pracy. W związku z tym, nie ma ograniczeń o których mowa w uwadze.
839	Oś 8 Rynek Pracy	Organizacja kursów, szkoleń, w których mogą uczestniczyć osoby z niepełnosprawnością powinna zostać przygotowana za zasadzie minimum dostępności dla osób z niepełnosprawności.	163	167	Dostępność obejmuje korzystnie z zasobów cyfrowych określonych w Rozporządzeniu RM z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, min. wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz.U. 2012 nr 0 poz. 526) oraz dostępnej architektury i przestrzeni publicznej determinującej poważne wykluczenie społ. osób z niepełnosprawnościami. Zapis z Rozporządzenia ogólnego Komisji Europejskiej w sprawie 5 funduszy polityki spójności 2014-2020 mówi bardzo wyraźnie, iż: "Instytucje zarządzające gwarantują, że wszystkie produkty, towary, usługi i infrastruktury, które są współfinansowane z funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych, są dostępne dla wszystkich obywateli, łącznie z osobami niepełnosprawnymi. W szczególności należy zapewnić dostępność środowiska fizycznego, transportu oraz technologii informac. i komunik.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
840	Oś 8 Rynek Pracy	W projekcie RPO Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 nie uwzględniono przedsięwzięć związanych z kształceniem osób dorosłych czynnych zawodowo a będących członkami organizacji non-profit (OSP, WOPR, GOPR itp.). W związku z powyższym wnoszę o uwzględnienie w przedmiotowym programie poniższego priorytetu. PRIORYTET IBENEFICJENCI: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; jednostki OSP	163	177	Zakładany cel:- zwiększenie ilości strażaków ratowników posiadających wyszkolenie specjalistyczne (medyczne, chemiczne, wysokościowe itp.). UZASADNIENIE: Ochotnicze Straże Pożarne stanowią podstawowy element systemu reagowania i ratownictwa w razie wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Do głównych zadań tych jednostek należą działania w razie wystąpienia zagrożeń spowodowanych siłami przyrody lub działalnością człowieka, w tym zdarzeń drogowych, klęsk żywiołowych, poważnych awarii oraz skażenia chemicznego i ekologicznego. Jednostki te znajdują się w większości miejscowości, w tym wiejskich, stąd niejednokrotnie stanowią pierwszą możliwą pomoc dla poszkodowanych. Przeszkolenie specjalistyczne spowoduje zwiększenie bezpieczeństwa w powiecie oraz zwiększy stopień wykorzystania sprzętu specjalistycznego.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	Działania w ramach PI 8.9 (Adaptacja przedsiębiorców i ich pracowników do zmian) będą skupiać się na budowaniu przewagi konkurencyjnej mikro, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez: m.in.: rozwój kwalifikacji zawodowych pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. W związku z tym nie ma możliwości rozszerzenia grupy docelowej w tym PI. Natomiast podnoszenie kwalifikacji osób dorosłych jest możliwe w ramach celu tematycznego 10 (PI 10.3).

841	Oś 8 Rynek Pracy	Priorytet inwestycyjny: Zapewnienie dostępu do zatrudnienia (PI 8.5) W wyszczególnionych grupach docelowych nie uwzględniono mniejszości etnicznych, w tym: Romów Strona: 164 Preferencje. W preferencji projektów nie uwzględniono koncentracji na obszarach objętych w ponad 50 % powierzchni formami ochrony przyrody, które limitują procesy inwestycyjne przedsiębiorców, a liczba miejsc pracy z każdym rokiem maleje – powodując zwiększone utrudnienie do rynku pracy, przede wszystkim Romów.	163	164	Pomoc nie może być tylko ukierunkowana z wykorzystaniem prognoz demograficznych dla kraju i regionu. Celem ogólnym osi winno być ukierunkowanie uwzględniające także obszary o zmniejszonej aktywności inwestycyjnej spowodowanej objęciem obszaru np.: gminy objęte w ponad 50 % powierzchni obszarami szczególnej ochrony przyrody (wszystkie formy ochrony przyrodniczej zgodnie z ustawą o ochronie przyrody)	organizacja pozarządowa	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Wsparcie społeczności romskiej możliwe wyłącznie ze szczebla krajowego.
842	Oś 8 Rynek Pracy	Uzasadnienie podziału środków pomiędzy cele tematyczne i priorytety inwestycyjne Cel tematyczny Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników, Godzenie życia zawodowego i prywatnego (PI 8.8) Przy powoływaniu się na dane statystyczne uzasadnione jest podanie źródła.	93	93	Uwaga redakcyjna	inne	Odrzucona	Szablon programu oraz wynikające z niego ograniczenia dotyczące liczby znaków uniemożliwiają uzupełnianie informacji o źródła.
843	Oś 8 Rynek Pracy	Założenia i opis osi priorytetowych, Oś priorytetowa 6 Infrastruktura spójności społecznej PI 9.1 oraz Oś priorytetowa 8 Rynek pracy PI 8.8 Proponuje się uszczegółowienie/doprecyzowanie kierunków wsparcia w ramach PI Inwestycje w infrastrukturę społeczną (PI 9.4) i Godzenie życia zawodowego i prywatnego (PI 8.8) w zakresie wsparcia instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.	146 168	148 171	Przy obecnych zapisach nie jest w pełni czytelne czym różnią się od siebie działania w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w PI Inwestycje w infrastrukturę społeczną (PI 9.4) i Godzenie życia zawodowego i prywatnego (PI 8.8). Czy w obu PI planuje się realizować takie same działania w ww. zakresie? Wydaje się, że nie jest zasadne realizowanie tego samego działania z dwóch PI. Jeśli się od siebie różnią, proponuje się uszczegółowienie zapisów w taki sposób, aby różnica była w pełni czytelna i zwrócenie uwagi na ich komplementarność.	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Wsparcie należy odczytywać przez pryzmat funduszu, z którego jest finansowane. Zatem działania w PI 9.4 są projektami infrastrukturalnymi związanymi z opieką nad dziećmi do lat 3, natomiast w ramach EFS (PI 8.8) są to typowe działania miękkie jak np. wynagrodzenie pani opiekunki czy kucharki, różnego rodzaju zajęcia.
844	Oś 8 Rynek Pracy	Założenia i opis osi priorytetowych, Oś priorytetowa 6 Infrastruktura spójności społecznej PI 9.1 Proponuje się rozdzielanie potencjalnych beneficjentów od grup docelowych z uwzględnieniem podmiotów wymienionych w art. 8 ust. 1 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 mogących tworzyć i prowadzić instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.	146	148	Uwaga doprecyzowująca	inne	Odrzucona	Proponowany zakres beneficjentów jest zbyt szeroki. Niektóre grupy proponowanych beneficjentów nie będą w stanie zagwarantować zachowania trwałości projektu.
845	Oś 8 Rynek Pracy	Sugeruje się w tej osi priorytetowej wyraźniej zaakcentować działania zw. z aktywizacją zawodową osób starszych.	163	177	Wiąże się to z działaniami planowanymi do realizacji na poziomie centralnym przez MPIPS, polegającymi przede wszystkim na wypracowaniu kompleksowego modelu aktywizacji, który ma w założeniach wykorzystać standardy, dobre praktyki, metody, wyniki badań itp. przeprowadzonych dotychczas na poziomie krajowym i regionalnym. Wypracowany model będzie upowszechniany z poziomu krajowego poprzez system koordynatorów regionalnych 50+ oraz liderów lokalnych 50+. Aktualne zapisy PI 8.5 i PI 8.10 nie uniemożliwiają realizacji tych działań, ale mimo wszystko nieco wężej określają zakres interwencji (PI 8.10 dot. profilaktyki zdrowotnej i wsparcia w zakresie zmian kwalifikacji, a PI 8.5 także wskazuje przede wszystkim na działania zw. z podnoszeniem kwalifikacji i kompetencji).	inne	Uwzględniona	
846	Oś 8 Rynek Pracy	Priorytet inwestycyjny: Zapewnienie dostępu do zatrudnienia (PI 8.5) W części: kierunki wsparcia Proponuje się dodanie w tej części (akapit 1) po wyrazach mobilności zawodowej wyrazy: w tym mobilności przestrzennej (regionalnej, międzyregionalnej i wewnątrz unijnej), także w ramach sieci EURES. W części: potencjalni beneficjenci i grupy docelowe Proponuje się dodanie w tej części, na końcu akapitu wyraz pracodawcy	164	164	We wskazanej części nie pojawiają się kwestie mobilności międzynarodowej pracowników i wsparcia sieci EURES na poziomie województwa. Jest to istotne w świetle Wytocznych KE mówiących m.in. o konieczności znoszenia przeszkód w mobilności zawodowej i geograficznej pracowników. Należy podkreślić, że sieć EURES dotyczy mobilności na terenie krajów UE i EOG i Szwajcarii. Zasadne jest więc, aby obszar mobilności przestrzennej podanej w projekcie został uzupełniony. Wskazane jest wsparcie międzynarodowego pośrednictwa pracy w ramach EURES dla bezrobotnych i poszukujących pracy zainteresowanych wyjazdem do pracy za granicę do krajów UE/EOG lub Szwajcarii oraz pracodawców z terenu województwa doświadczających trudności w znalezieniu w kraju pracowników o wymaganych kwalifikacjach. Od 2014 r. działalność sieci EURES będzie kwalifikować się do finansowania w ramach EFS w formie zarządzania dzielonego. Państwa członkowskie mogą uwzględnić działalność sieci EURES w programach operacyjnych i ubiegać się o finansowanie w ramach EFS. Umożliwi to dostęp do większego dofinansowania i jednocześnie zwiększy odpowiedzialność państw członkowskich, pozwalając im na dostosowanie oferty usług EURES do konkretnych potrzeb własnego rynku pracy. Oba rodzaje usług EURES – usługi powszechne (uniwersalne), obowiązkowe w rozumieniu Rozporządzenia (UE) nr 492/2011 w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Unii (Dz. Urz. UE L 141 z 27.5.2011, str. 1-12) oraz usługi uzupełniające (dodatkowe) dostosowane do konkretnych potrzeb gospodarczych -	inne	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie jest możliwe rozszerzenie wsparcia w ramach PI 8.5 o usługi mobilności pracowników wewnątrz Unii Europejskiej. Priorytet dla Zarządu Województwa jest wspieranie mobilności pracowników wewnątrz regionu i wzmocnienie lokalnej gospodarki.
847	Oś 8 Rynek Pracy	Tabela: Wspólne oraz specyficzne wskaźniki rezultatu EFS, w podziale na priorytety inwestycyjne. Zasadne jest dodać jeden wskaźnik rezultatu celem lepszego ukazania specyfiki problemu: „Liczba osób posiadających zatrudnienie 6 miesięcy po opuszczeniu programu (w tym samo zatrudnieni). Ponadto, należy rozszerzyć kategorię 2 wskaźnika rezultatu z „Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu”, na „Liczba osób, w tym: do 30 roku życia, powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotne, kobiety powracające na rynek pracy, niepełnosprawne, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.	165	165	Uwaga doprecyzowująca	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
848	Oś 8 Rynek Pracy	Priorytet inwestycyjny: Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy (PI 8.7) Zdanie: „Z kolei pomoc zwrotna powinna być kierowana do pozostałych osób planujących założyć własną działalność gospodarczą” – nie wiadomo kogo autor ma na myśli.	166	166	Prośba o podanie „pozostałych” osób planujących założenie własnej działalności gospodarczej celem lepszego doprecyzowania problemu.	inne	Uwzględniona	
849	Oś 8 Rynek Pracy	Priorytet inwestycyjny: Godzenie życia zawodowego i prywatnego (PI 8.8) Należy dopisać dane źródłowe do stwierdzenia „Jak pokazują ogólnodostępne dane istotne różnice w zakresie godzin płatnej pracy wykonywanej przez mężczyzn i kobiety występują, ponieważ kobiety pracują z reguły krócej niż mężczyźni i częściej w niepełnym wymiarze etatu	168	168	Przytoczone informacje prezentują w sposób ogólny problem. Zasadne jest podanie danych źródłowych/ statystyk w tym zakresie, które zobrazowałyby powyższe zjawisko.	inne	Odrzucona	Szczegółowa analiza z tego zakres, jak również źródło pochodzenia danych zawarte zostało w części RPO dot. diagnozy potrzeb.

850	Oś 8 Rynek Pracy	Oś priorytetowa 8 Rynek pracy PI 8.8 Oś priorytetowa 9 Włączenie społeczne PI 9.7Odnosząc się do konieczności wsparcia usług opieki nad osobami zależnymi, do których zaliczane są osoby niepełnosprawne, należy wspierać deinstytucjonalizację i tworzenie środowiskowych form wsparcia. Podejmowane inicjatywy powinny uwzględniać wspieranie procesów usamodzielniania osób niepełnosprawnych dzięki stopniowej deinstytucjonalizacji. W związku z powyższym należy stworzyć takie warunki, w których osoba niepełnosprawna będzie mogła prowadzić w możliwie najpełniejszym zakresie samodzielne i niezależne życie we własnym środowisku. Wsparcie takie wymaga m.in. zapewnienia usług, w tym opiekuńczych w sposób stabilny i ciągły.	168	171	Konieczność realizacji tego typu działań wynika z postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.	inne	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
851	Oś 8 Rynek Pracy	Założenia i opis osi priorytetowych, Oś priorytetowa 8 Rynek pracy PI 8.8Proponuje się następujące brzmienie wskaźnika produktu: Liczba utworzonych miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennego opiekuna.	170	171	Uwaga doprecyzowująca	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
852	Oś 8 Rynek Pracy	Priorytet inwestycyjny: Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian (PI 8.9).Zdanie: „Działania będą skupiać się przede wszystkim na rozwoju kwalifikacji zawodowych pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw (...)”.	171	171	Nasuwa się pytanie: na jakiej podstawie będą zdiagnozowane potrzeby przedsiębiorstw? Kto będzie zajmował się diagnozowaniem powyższego problemu? Zasadne jest sprecyzowanie zdania – krótka informacja w przypisie.	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Wytyczne w zakresie realizacji usługi rozwojowej, w tym badania luki kompetencyjnej u przedsiębiorców zostaną przygotowane na etapie tworzenia uszczegółowienia.
853	Oś 8 Rynek Pracy	Tabela: Wspólne oraz specyficzne wskaźniki rezultatu EFS, w podziale na priorytety inwestycyjneZasadne jest dodanie wskaźnika rezultatu: „Liczba osób, które zostały zatrudnione po opuszczeniu programu (w tym samo zatrudnienie)”.	172	172	Uwaga doprecyzowująca	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
854	Oś 8 Rynek Pracy	PI 8.9W opinii MPIPS należy zapewnić wsparcie doradczo-szkoleniowe dla pracodawców, np. w zakresie tworzenia stanowisk pracy dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych pracowników, w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych.	171	173	Jedną z przyczyn pozostawania osób niepełnosprawnych w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy wciąż są uprzedzenia pracodawców związane z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.	inne	Częściowo uwzględniona	PI 8.9 przewiduje kompleksowe usługi rozwojowe odpowiadające na potrzeby przedsiębiorstw.
855	Oś 8 Rynek Pracy	Priorytet inwestycyjny: Aktywne i zdrowe starzenie się (PI 8.10)Proponuje się dodanie następujących działań: - Promocja wykorzystania nowych technologii w usługach opiekuńczych w celu zwiększenia ich dostępności i efektywności (wsparcie pracujących członków rodziny osób niesamodzielnych) - Zwiększanie dostępności do placówek sportowo – rekreacyjnych poprawiających zdrowotność mieszkańców	173	173	Działania te są komplementarne z działaniami planowanymi do realizacji na poziomie krajowym. Ich realizacja na poziomie regionalnym przyczyni się do wyższej skuteczności i trwałości działań wobec starzejącego się społeczeństwa. Ponadto, proponowane działania wspierają osoby niesamodzielne i ich rodziny, przyczyniając się w ten sposób do umożliwienia kontynuacji aktywności zawodowej przez bliskich osoby niesamodzielnej.	inne	Odrzucona	Wsparcie usług możliwe w osi dotyczącej m.in. włączenia społecznego.Druga propozycja natomiast nie wpisuje się w prozatrudnieniowy cel PI.
856	Oś 8 Rynek Pracy	Tabela: Wskaźniki produktu dla EFS, w podziale na priorytety inwestycyjneNależy rozbić wskaźnik rezultatu na dwa wskaźniki, z : „Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie”, na: „Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy objętych wsparciem w programie” oraz „Liczba osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie”.	173	173	Rozbicie wskaźnika na dwa punkty w lepszy sposób zobrazuje skalę i rangę problemu.	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
857	Oś 8 Rynek Pracy	Priorytet inwestycyjny: Aktywne i zdrowe starzenie się (PI 8.10)W zdaniu: „W prognozie demograficznej obejmującej horyzont czasowy 2007-2020, Dolny Śląsk jawi się jako obszar ubytku ludności wynoszący ok. 2,7%.” Należy dopisać źródła powyższych informacji.	173	173	W przedstawionej postaci dane mogą wydawać się nieprecyzyjne, źródło informacji powinno być zaprezentowane.	inne	Uwzględniona	
858	Oś 8 Rynek Pracy	Kierunkowe zasady wyboru projektówW zdaniu: „W celu osiągnięcia większej efektywności podejmowanej interwencji planuje się częściowe zastosowanie wsparcia za pomocą instrumentów terytorialnych, co pozwoli na dostosowanie rodzaju wsparcia do specyfiki poszczególnych terytoriów i zamieszkujących je społeczności.” Należy podać przykładowe instrumenty terytorialne.	176	176	Tak brzmiące zdanie może wydawać się niezrozumiałe dla czytelnika. Zasadne jest podanie przykładów instrumentów terytorialnych, które mają zostać zastosowane.	inne	Częściowo uwzględniona	Przykłady instrumentów terytorialnych znajdują się w rozdziale dot. zintegrowanego podejścia terytorialnego.
859	Oś 9 Włączenie społeczne	OŚ PRIORYTETOWA NR IX 9.4. Aktywna integracja Kierunki wsparcia: Proponujemy ująć w tym katalogu możliwych zadań także modernizację, rozbudowę i doposażenie istniejących Ośrodków, w tym domów opieki nad dziećmi do lat 3, domach opieki (domy dziecka)	178	187	Z uwagi na katastrofalny stan techniczny oraz liczne braki wyposażeniu tych jednostek wymaga się szczególnego ujęcia zadań polegających na modernizacji, rozbudowy i doposażenia istniejących Ośrodków, w tym domów opieki nad dziećmi do lat 3, domach opieki (domy dziecka). Kierunek takich działań podyktowany jest nie tylko dostosowaniem tych obiektów do standardów unijnych ale przede wszystkim zapewnienie podstawowej jakości życia i funkcjonowania dla ich podopiecznych, które na chwilę obecną wydają się jedna z najbardziej zaniedbanych i niedowartościowanych kierunków pomocy.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Wsparcie w ramach osi priorytetowej 9 współfinansowane jest z Europejskiego Funduszu Społecznego. Zatem tutaj nie znajdują miejsca inwestycje infrastrukturalne. Takie inwestycje są przewidziane w osi priorytetowej 6. Jednak z konieczności koncentracji środków nie przewiduje się wsparcia dla domów dziecka.
860	Oś 9 Włączenie społeczne	Stworzenia lokalnego centrum rozwoju organizacji pozarządowych, promocji wolontariatu i młodzieżowych centrów kultury. Obecnie brak jest miejsc w większości miast i wsi gdzie osoby chcące założyć fundację lub stowarzyszenia mogłyby się spotkać i porozmawiać w komfortowych warunkach na temat pomysłów na działalność społeczną.	178	188	Korzyści: - wzrost liczby org. pozarządowych i większej liczby osób zaangażowanych w działalność na rzecz innych, - wzmocnienie solidarności społecznej i łączenia pokoleń, - wzrost profesjonalizmu działalności lokalnych organizacji pozarządowych poprzez posiadanie biura, możliwości korzystania z materiałów biurowych, telefonu, komputera z internetem w celu przygotowywania projektów i wniosków o ich dofinansowanie, - dostęp do bezpłatnych porad prawnych, księgowych i informacji o dotacjach dla org. poprzez zatrudnienie specjalistów do pomocy liderom organizacji, - miejsce do organizacji szkoleń i konferencji dla członków org.lub organizowanych przez same org. dla mieszkańców, - wzrost działalności wolontarystycznej wśród młodzieży i seniorów, - poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zrealizowane projekty wspólnie z org.pozarządowymi. - powstanie miejsca spotkań do edukacji poza formalnej i nieformalnej.	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	W ramach osi priorytetowej 9 "Włączenie społeczne", priorytet inwestycyjny "Aktywna integracja" przewidziano działania rozwojowe na obszarach wiejskich na rzecz aktywności społeczności lokalnych i rozwoju lokalnego.
861	Oś 9 Włączenie społeczne	Propozycja ogólnego podziału środków w ramach rewitalizacji na poszczególne grupy miast z uwagi na wielkość oraz gmin wiejskich. Dodatkowo wydzielenie rewitalizacji jako osobnej osi priorytetowej.	150	154	Taka propozycja podobnie jak w RPO WD na lata 2007-2013 umożliwi sprawiedliwy podział środków na rewitalizację, gdyż może dojść do sytuacji gdzie duże miasta będą adresem większości środków a mniejsze jednostki nie dostaną nic albo bardzo mało. Dodatkowo wydzielenie rewitalizacji jako osobnej osi priorytetowej zgodnie ze stanowiskiem Pani Minister Bieńkowskiej.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Nie przewiduje się wyodrębnienia osobnej osi priorytetowej dot. rewitalizacji z uwagi na koncentrację tematyczną inwestycji infrastrukturalnych dot. kwestii społecznych w ramach jednej osi tematycznej. Nie przewiduje się również ogólnego podziału środków z uwagi na poszczególne grupy miast z uwagi na wielkość oraz gminy wiejskie. Rewitalizacja dotyczy bowiem występujących problemów społecznych i na ich rozwiązanie ma być ukierunkowana. Nie będzie powiązana z wielkością miasta.

862	Oś 9 Włączenie społeczne	Propozycja: W wierszu: Preferencje – dopisać do „realizowane w partnerstwie z LGD” wyrazów: „i/lub organizacją pozarządową”	185	185	Wydaje się oczywiste, że powinny być wspierane inicjatywy realizowane w partnerstwie organizacji społecznych, a nie tylko partnerstwa z udziałem LGD.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Istnieje ryzyko iż tak zaproponowana preferencja nie będzie spełniała swej roli gdyż potraktowana jako wymogu formalny nie pozwoli wyselekcjonować projektów które będą efektywne.
863	Oś 9 Włączenie społeczne	Budowa amfiteatrów w powiatach, młodzieżowych ośrodków kultury.	178	180	Wybudowanie stałej sceny umożliwiającej organizowanie koncertów muzycznych przez młodzież i dla młodzieży, czy plenerowych przedstawień teatralnych, może przyczynić się do popularyzacji kultury wśród ludzi młodych. Popularyzację kultury należy również traktować pod kątem "włączenia społecznego", ale także przeciwdziałania alkoholizmowi. Budowa ośrodków kultury dla młodzieży, bądź doinwestowanie aktualnie istniejących ośrodków kultury pod kątem młodzieży, może sprawić, że mniejszy odsetek ludzi młodych będzie spędzało czas w klubach i pubach. Tutaj warto, aby w tych mniejszych ośrodkach znalazły się np. stoły bilardowe, czy sprzęt audio umożliwiający organizację bezalkoholowych dyskotek.	osoba fizyczna	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się wsparcia w zakresie budowy amfiteatrów oraz młodzieżowych ośrodków kultury .
864	Oś 9 Włączenie społeczne	Oś priorytetowa 8. Włączanie społeczne. Konieczne jest umożliwienie skorzystania z funduszy unijnych jako dofinansowanie do budowy Centrum aktywności społecznej. W Gminie Świeradów- Zdrój istnieje pilna potrzeba wybudowania obiektu, w którym mogłyby się spotykać różne grupy społeczne, a przede wszystkim: osoby niepełnosprawne, starsze, chore, bezrobotne, zagrożone wykluczeniem społecznym. Powinno być to miejsce różnorodnej aktywności. Aby można je było utrzymać powinna to być zabudowa w systemie pasywnym.	53	55	W Świeradowie - Zdroju nie ma obiektu, gdzie można by było realizować różnorodne formy aktywności dla wyżej wymienionych grup społecznych. Należy to uczynić, ponieważ coraz więcej mieszkańców zamyka się w czterech ścianach własnego mieszkania. Nie widzą potrzeby, bądź możliwości wyjścia z domu co kończy się bardzo często depresją, chorobami psychicznymi, nadużywaniem alkoholu, a nawet samobójstwami.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	W ramach osi priorytetowej 9 "Włączenie społeczne" wsparcie udzielane jest z Europejskiego Funduszu Społecznego. Zatem nie jest tu możliwe wsparcie dotyczące budowy Centrum Aktywności Społecznej.
865	Oś 9 Włączenie społeczne	Wnosimy o uwzględnienie w gronie głównych grup docelowych w priorytecie: Wspieranie gospodarki społecznej (PI 9.8) także organizacji pozarządowych	184	186	Uważamy, że z uwagi na niejasny charakter wyrażenia "podmioty ekonomii społecznej", należy osobno wymienić organizacje pozarządowe jako podmioty działające w obszarze ekonomii społecznej. Celem działania tych organizacji jest bowiem spełnianie istotnych społecznie zadań, lecz także tworzą one miejsca pracy i walnie przyczyniają się do aktywizacji zawodowej.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	W ramach RPO WD 2014-2020 jako potencjalni beneficjenci zostały wskazane WSZYSTKIE PODMIOTY .
866	Oś 9 Włączenie społeczne	Wnosimy o uwzględnienie w gronie głównych grup docelowych w priorytecie: Wspieranie gospodarki społecznej (PI 9.8) także organizacji pozarządowych	184	185	Uważamy, że z uwagi na niejasny charakter wyrażenia "podmioty ekonomii społecznej", należy osobno wymienić organizacje pozarządowe jako podmioty działające w obszarze ekonomii społecznej. Celem działania tych organizacji jest bowiem spełnianie istotnych społecznie zadań, lecz także tworzą one miejsca pracy i walnie przyczyniają się do aktywizacji zawodowej. Także w odniesieniu do opisanych w pkt.2 wyzwań stojących przed organizacjami pozarządowymi i ich pracownikami, należy ukierunkować działania w ramach priorytetu na tworzenie i/lub wspieranie trwałych miejsc pracy w tym sektorze.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
867	Oś 9 Włączenie społeczne	W Preferencje, w wierszu „realizowane w partnerstwie z LGD” – dopisać „i/lub z NGO”	185	185	Powinny być wspierane wszelkie inicjatywy realizowane w partnerstwie z organizacjami społecznymi, nie tylko z udziałem LGD	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Istnieje ryzyko iż tak zaproponowana preferencja nie będzie spełniała swej roli gdyż potraktowana jako wymogu formalny nie pozwoli wyselekcjonować projektów które będą efektywne.
868	Oś 9 Włączenie społeczne	kierunki wsparcia: należy wyraźnie oddzielić aktywizację społeczną od zawodowej	179	179	w związku ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa większość beneficjentów korzystających z usług społecznych to osoby spoza rynku pracy (70 lat – 90 lat) ale również ze względu na stan psychofizyczny nie podlegające aktywizacji zawodowej	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Wskaźnik zgodny z dokumentem "Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych" przygotowanym przez MIR.
869	Oś 9 Włączenie społeczne	W celu szczegółowym, w oczekiwanych efektach, w kierunkach wsparcia dopisać "lub aktywizacji społecznej"	179	179	w związku ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa większość beneficjentów korzystających z usług społecznych to osoby spoza rynku pracy (70 lat – 90 lat) ale również ze względu na stan psychofizyczny nie podlegające aktywizacji zawodowej	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Uwaga nie precyzyjna. Nie wskazano fragmentu tekstu w którym należałoby dopisać zgłoszony fragment.
870	Oś 9 Włączenie społeczne	wspólne oraz specyficzne wskaźniki rezultatu EFS - dodać punkt 4 - liczba osób korzystających z różnych form aktywizacji społecznej	181	181	uwzględnienie tego wskaźnika umożliwi zmierzenie rezultatów projektów realizowanych w osi nr 9, a dotyczących aktywizacji społecznej mieszkańców DPS i klientów DDPS	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Zaproponowany wskaźnik nie jest wskaźnikiem rezultatu.
871	Oś 9 Włączenie społeczne	Do grupy beneficjentów dopisać: całodobowe domy pomocy społecznej i dzienne domy pomocy społecznej; do grupy docelowych dopisać osoby przebywające w domach pomocy społecznej oraz korzystające ze wsparcia w dziennych domach pomocy społecznej do preferencji dopisać: prowadząc do wzrostu aktywizacji społecznej	179	180	problem aktywizacji mieszkańców dps oraz klientów dziennych dps należy rozpatrywać jako: aktywizacja zawodowo – społeczna lub społeczna. Zaniechanie prowadzenia aktywizacji społecznej nakierowanej na osoby będące w wieku senioralnym, którym stan zdrowia, wiek oraz brak samodzielności, nie pozwala już funkcjonować na rynku pracy, co może przyczynić się do ich wykluczenia. W związku z powyższym, w prowadzonym procesie aktywizacji społecznej należy: - stosować aktywizujące formy terapeutyczne adekwatne do potrzeb i możliwości psychofizycznych, - prowadzić integrację społeczną międzypokoleniową i wewnątrz pokoleniową, szczególnie z osobami starszymi, które są jeszcze czynne zawodowo i społecznie. Ważne jest również: - zniesienie barier architektonicznych wewnętrznych i zewnętrznych w dps, - wyposażenie w sprzęt i urządzenia do czynn. opiek-piel., - zaopatrzenie w sprzęt i przybory ortopedyczne, - wyposażenie dps w tabor transportowy	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Beneficjentami w ramach powyższej osi są "wszystkie podmioty". Wsparcie w ramach PI skierowane jest do osób zagrożonych bądź wykluczonych społecznie. Jeżeli więc osoby starsze wpisują się w powyższe, mogą korzystać ze wsparcia. Wsparcie infrastrukturalne DPS udzielane jest w ramach osi priorytetowej 6 "Infrastruktura spójności społecznej".
872	Oś 9 Włączenie społeczne	proponujemy uzupełnić opis: „Priorytetowe kierunki interwencji w zakresie osi będą się skupiać na wyrównywaniu różnic społecznych, zwiększeniu aktywności integracji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (ew. włączaniu osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym do sfery życia zbiorowego), zmniejszeniu ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych, zapewnieniu dostępu i określonych standardów usług publicznych oraz integracji przestrzennej dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych”.	87	87	Mając na uwadze definicję pojęcia włączenia społecznego (social inclusion)	inne	Odrzucona	UMWD nie widzi zasadności uzupełnienia opisu na stronie 87, ze względu na szeroką diagnozę zawartą na stronach 178-179 dokumentu.
873	Oś 9 Włączenie społeczne	Priorytet inwestycyjny: Wspieranie gospodarki społecznej (PI 9.8) [Str. 187] Proponujemy Zamiast Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych programie Zdanie: Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie.	187	187	Korekta	inne	Uwzględniona	
874	Oś 9 Włączenie społeczne	Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: W wymienionych głównych grupach docelowych niepokojący jest brak wskazań na osoby niepełnosprawne z lekkim stopniem niepełnosprawności. Czy to znaczy, że nacisk będzie tylko na osoby niepełnosprawne z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną, osoby chore psychicznie, osoby z zaburzeniami rozwoju, osoby cierpiące na choroby otępienne. Ten obszar jest dość szczegółowo opisany, zatem brak odniesienia do osób z lekkim stopniem niepełnosprawności może oznaczać, że te osoby nie będą brane pod uwagę.	179	179	W ramach usług oferowanych przez niektóre ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie jest prowadzone wsparcie dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy (taką pomoc oferuje MOPS we Wrocławiu w ramach istniejących Punktów Aktywizacji Społeczno-Zawodowych). Wśród osób korzystających jest spora grupa osób z lekkim stopniem niepełnosprawności szukających pracy, dla których nie ma miejsca w zakładach pracy chronionej (priorytetowo traktowani są niepełnosprawni ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności). Osoby z lekkim stopniem nie są atrakcyjni dla pracodawców (dofinansowanie stanowisk pracy), w PUP jest niewiele ofert dla tych osób, pracodawcy oczekują na pracowników z umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności. Wiele z tych osób ma jedynie podstawowe wykształcenie i wiek 50+. Z tego powodu proponujemy wśród wymienionych grup docelowych dopisać również osób z lekkim stopniem niepełnosprawności.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	

875	Oś 9 Włączenie społeczne	Uzupełnienie informacji w opisie priorytetu: Obecny zapis:Wśród najistotniejszych problemów w tym zakresie można wymienić: wysoki odsetek osób dotkniętych ubóstwem oraz bezrobociem, zagrożenie przestępczością, duża liczba osób uzależnionych, bariery rozwoju oraz niski poziom zatrudnienia wśród niepełnosprawnych, a także starzejące się społeczeństwo. Proponowany zapis:Wśród najistotniejszych problemów w tym zakresie można wymienić: wysoki odsetek osób dotkniętych ubóstwem, bezdomnością oraz bezrobociem, zagrożenie przestępczością, dużą liczbę osób uzależnionych i doświadczających przemocy w rodzinie, bariery w rozwoju społeczno zawodowym oraz niski poziom zatrudnienia wśród niepełnosprawnych, a także starzejące się społeczeństwo."	178	178	brak?	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
876	Oś 9 Włączenie społeczne	Uzupełnienie informacji w opisie priorytetu: Obecny zapis:„Do grup, które w szczególności wymagają specjalnego wsparcia należy zaliczyć: członków mniejszości etnicznych, grupy osób niepełnosprawnych, osoby. Proponowany zapis:„Do grup, które w szczególności wymagają specjalnego wsparcia należy zaliczyć: członków mniejszości etnicznych, grupy osób niepełnosprawnych, osoby chore psychicznie, osoby z zaburzeniami rozwoju, młodzież zagrożoną wykluczeniem społecznym, osoby odbywające karę pozbawienia wolności, osoby bezdomne, osoby uzależnione oraz doświadczające przemocy w rodzinie.”	178	178	Opis priorytetu i kierunki działań nie są spójne z diagnozą. Zgodnie z analizą (strony 77-83) i przedstawioną diagnozą grup zagrożonych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym należą do nich:-osoby ubogie oraz zagrożone ubóstwem,-osoby niepełnosprawne,-osoby doświadczające przemocy w rodzinie, alkoholizmu, narkomanii,-osoby bezdomne,-osoby starsze,- więźniowie i osoby opuszczające zakłady karne,-Romowie,-rodziny zastępcze.Diagnoza wskazuje, iż w/w grupy wymagają objęcia ich szczególnym wsparciem, co nie znajduje odzwierciedlenia ani w opisie priorytetu ani w działaniach (kierunkach wsparcia) planowanych do realizacji w ramach priorytetu 9 dedykowanemu włączeniu społecznemu, podnoszeniu poziomu i jakości życia.Warto podkreślić również, iż zgodnie ze wskazanym celem priorytetu 9 „należy dążyć do podniesienia poziomu i jakości życia osób zaliczanych do grup wykluczonych społecznie”.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Z uwagi na zmianę linii demarkacyjnej zapis zostanie dostosowany.
877	Oś 9 Włączenie społeczne	Dodanie wskaźnika na str. 181 w tabeli: Wskaźniki produktu dla EFS w podziale na priorytety inwestycyjne Priorytet inwestycyjny: Aktywna integracja (PI 9.4)Proponowana nazwa wskaźnika :Liczba wyposażonych/przystosowanych obiektów, w których realizowane będą usługi na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie Jednostka pomiaru : sztuki Fundusz : EFS Kategoria regionu : region słabiej rozwinięty Źródło danych: IZ RPO Częstoliwość raportowania : raz na rok	181	181	Zgodnie z kierunkami wsparcia wskazanymi na stronie 179 „Udzielane wsparcie może być uzupełniane inwestycjami w wyposażenie i adaptację pomieszczeń w zakresie niezbędnym dla osiągnięcia zakładanych celów projektu w ramach mechanizmu finansowania krzyżowego (cross-financing).” Dlatego też należy uspołnić kierunki wsparcia z planowanymi do osiągnięcia rezultatami w ramach tego priorytetu.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
878	Oś 9 Włączenie społeczne	Priorytet inwestycyjny: Aktywna integracja (PI 9.4)Poszerzenie katalogu Beneficjentów o Centra Integracji Społecznej i Klubu Integracji Społecznej	179	179	Zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym i pomocy społecznej Centra i Kluby Integracji Społecznej są jednostkami powołanymi przede wszystkim do realizacji działań z zakresu reintegracji społeczno-zawodową:-bezdolnych-uzależnionych od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii-uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego-chorych psychicznie-długotrwale bezrobotnych-zwalnianych z zakładów karnych-uchodźców realizujących indywidualny program integracji-osób niepełnosprawnych,którzy podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Zatem CISy i KISy powinny być wskazane jako potencjalni beneficjenci.	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Jako potencjalnych Beneficjentów wpisano "wszystkie podmioty". CIS i KIS wpisują się zatem jako potencjalni beneficjenci.
879	Oś 9 Włączenie społeczne	Priorytet inwestycyjny: Aktywna integracja (PI 9.4)Zmiana treści wskaźnika na str. 181 w tabeli: Wspólne oraz specyficzne wskaźniki rezultatu EFS, w podziale na priorytety inwestycyjne Obecny zapis:Liczba osób nieaktywnych zawodowo poszukujących pracy po opuszczeniu programu Proponowany zapis:Liczba osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu Jednostka pomiaru : osoby Fundusz : EFS Kategoria regionu : region słabiej rozwinięty Źródło danych: IZ RPO Częstoliwość raportowania : raz na rok	181	181	Zgodnie z opisem priorytetu i kierunkami działań wsparciem mają zostać objęte osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym, a nie tylko osoby nieaktywne zawodowo. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (m.in. ustawa o zatrudnieniu socjalnym, ustawa o pomocy społecznej, ustawa o promocji zatrudnienia) osoby nieaktywne zawodowo nie są zaliczane do kategorii osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dlatego też w celu uspołnienia wskaźnika z wskazanymi grupami docelowymi ora kierunkami wsparcia priorytetu 9 należałoby przeformułować przedmiotowy wskaźnik.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
880	Oś 9 Włączenie społeczne	Priorytet inwestycyjny: Dostęp do wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych (PI 9.7)Rozszerzenie preferowanych projektów Obecny zapis:„realizowane przez organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne;”Proponowany zapis:„realizowane przez organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej oraz przedsiębiorstwa społeczne;”	182	182	W celu zapewnienia spójności Regionalnego Programu Operacyjnego z programami krajowymi m.in. POWER na lata 2014 – 2020 należałoby poszerzyć katalog preferowanych projektów/ realizowanych przez podmioty: o Centra i Kluby Integracji Społecznej. Proponowana zmiana zapewni spójność z dokumentami krajowymi w których to m.in. CISy i KISy zostały wskazane jako jednostki, które mają realizować usługi społeczne.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	CIS i KIS jako jako podmioty działające w sferze ekonomii społecznej są już preferowane. Zgodnie z zapisami RPO preferowane będą projekty: "realizowane przez organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne;". Nie ma potrzeby uszczegóławiać zapisy.
881	Oś 9 Włączenie społeczne	Kierunki wsparcia: propozycja uzupełnienia obszarów wsparcia Aktualne brzmienie: Dodatkowo realizowane będą działania rozwojowe na obszarach wiejskich, wykorzystujące potencjał endogeniczny danego obszaru, na rzecz aktywności społeczności lokalnych i rozwoju lokalnego. Proponowane nowe brzmienie zapisu Dodatkowo realizowane będą działania rozwojowe na obszarach wiejskich, miejsko – wiejskich oraz gminach do 25 tys mieszkańców wykorzystujące potencjał endogeniczny danego obszaru, na rzecz aktywności społeczności lokalnych i rozwoju lokalnego.	179	179	Uzupełnienie kierunków wsparcia o wymienione obszary jest zgodne ze specyfiką Dolnego Śląska na obszarze którego znajduje się szereg małych gmin (miejsko – wiejskie – 54 gminy oraz miejskie - 20), które borykają się z tego samego rodzaju problemami jak gminy wiejskie – 78 gmin. W związku z tym wyrównywanie szans rozwojowych winno dotyczyć również tego rodzaju terytoriów.	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Definicja obszaru wiejskiego będzie opracowana na etapie prac nad uszczegółowieniem Programu.
882	Oś 9 Włączenie społeczne	Poszerzenie listy beneficjentów o następujące: - Środowiskowe Domy Samopomocy - Domy Pomocy Społecznej - Centra Integracji Społecznej - Instytucje prowadzące Rodzinne Domy Pomocy - Instytucje prowadzące Kluby Integracji Społecznej	179	179	Wymienione instytucje są to jednostki specjalizujące się w aktywizacji środowisk wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. Nierzadko ich aktywność jest również duża i wpływająca na aktywizację społeczno - zawodową jak działalność OPS i PCPR. Przykładem mogą być Środowiskowe Domy Samopomocy z Bielawy i Bystrzycy Kłodzkiej. Aktywność tych podmiotów wpływa bezpośrednio na aktywizację społeczno – zawodową (w szczególności CIS i KIS), jak również umożliwia prowadzenie aktywności zawodowej przez osoby odpowiedzialne prawnie za osoby wykluczone społecznie (kontekst osób zależnych).Środowiskowe Domy Samopomocy, Domy Pomocy Społecznej, Centra Integracji Społecznej są również samodzielnymi jednostkami jak OPS czy PCPR i z racji ich ważnej lokalnej roli w obszarze aktywnej integracji winny być też bezpośrednio wskazane jako potencjalni beneficjenci. Rodzinne Domy Pomocy zostały wprowadzone w 2012 rozporządzeniem Ministra Pracy.	inne	Częściowo uwzględniona	Jako potencjalni beneficjenci wpisane są "wszystkie podmioty"
883	Oś 9 Włączenie społeczne	Poszerzenie w preferencjach typów partnerstw. Proponowane brzmienie: Realizowane w partnerstwie z LGD, LGR i partnerstwami lokalnymi	180	180	Partnerstwa lokalne są dziś aktywnie tworzone min. przy wsparciu EFS i w podobnym stopniu jak LGD przyczyniają się do rozwoju lokalnego. W aktualnym okresie programowania przy wsparciu systemu ROEFS aktywnie inicjowano powstawanie partnerstw lokalnych, które podobnie jak LGD podpisywały umowy o współpracy. Stąd warto wskazać również w sposób szczególny ten model partnerstwa.	inne	Odrzucona	Istnieje ryzyko iż tak zaproponowana preferencja nie będzie spełniała swej roli gdyż potraktowana jako wymogu formalny nie pozwoli wyselekcjonować projektów które będą efektywne.

884	Oś 9 Włączenie społeczne	Proponujemy zmianę w preferencjach. Jest prowadzące do wzrostu zatrudnienia wśród grup osób objętych wsparciem; Proponowana zmiana na następujący zapis: Prowadzące do wzrostu zatrudnienia lub podniesienia kompetencji przyczyniających się bezpośrednio do wzrostu zatrudnienia wśród grup objętych wsparciem.	180	180	Wg Ustawy o Pomocy Społecznej i przyjętej praktyki Pomoc Społ. w pierwszej kolejności jest organizatorem wsparcia, jej zadaniem nie jest bezpośrednie prowadzenie do wzrostu zatrudnienia. Wymieniona sytuacja powoduje, że instytucje nie traktują priorytetowo rozwoju kompetencji w tym kontekście. Zarazem kolejne zmiany w pomocy społecznej coraz mocniej rozwijają system pomocy społecznej w kierunku organizowania społeczności lokalnych, w tym przygotowywania do rozwiązywania problemów bezrobocia. Instytucje są więc gotowe do budowania działań wokół problemów, aktywizacji wykluczonych, edukacji oraz tworzenia lokalnie systemowych rozwiązań. W dalszej kolejności Instytucje rynku pracy wspierają bezpośrednio wejście na rynek pracy. Identyfikacja tylko preferencji na rzecz wzrostu zatrudnienia jest tylko możliwa w przypadku znacznego podzlecenia zadań w projektach, co mija się z intencją ich realizacji.	inne	Odrzucona	Istnieje ryzyko iż tak zaproponowana preferencja nie będzie spełniała swej roli gdyż potraktowana jako wymogu formalny nie pozwoli wyselekcjonować projektów które będą efektywne.
885	Oś 9 Włączenie społeczne	Oczekiwane Efekty: Propozycja przeformułowania na: Wzrost aktywności społecznej osób narażonych na wykluczenie społeczne oraz podniesienie szans na aktywizację zawodową.	179	179	Podczas prowadzonych dyskusji, w tym na sesji Grupy ds. RPO jednoznacznie określano, że grupy obejmowane tym priorytetem należą do szczególnie trudnych w kontekście ich usamodzielniania zawodowego. W związku z powyższym od początku należy realnie określać możliwe do osiągnięcia efekty tego priorytetu.	inne	Odrzucona	Ponieważ Europejski Fundusz Społeczny wspiera zatrudnienie w państwach członkowskich oraz promuje spójność gospodarczą i społeczną oczekiwany efekt dot. wzrostu aktywności zawodowej i społecznej należy pozostawić bez zmian.
886	Oś 9 Włączenie społeczne	W tabeli na str. 180 Aktywna Integracja (PI 9.4) w Preferencjach należy usunąć część zapisu. Obecny zapis: Preferowane będą projekty: prowadzące do wzrostu zatrudnienia wśród grup osób objętych wsparciem; realizowane w partnerstwie instytucji rynku pracy oraz podmiotów pomocy i integracji społecznej; realizowane w partnerstwie, w szczególności z LGD. Proponowany zapis: Preferowane będą projekty: prowadzące do wzrostu zatrudnienia wśród grup osób objętych wsparciem; realizowane w partnerstwie instytucji rynku pracy oraz podmiotów pomocy i integracji społecznej;	179	180	W diagnozie brak uzasadnienia dla preferowania realizacji działań w partnerstwie z LGD. Preferencja spowoduje znaczne ograniczenie zasięgu działań adresowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym /wykluczonych społecznie. Obszary o największym wskaźniku wykluczenia społecznego, najwyższej liczbie osób bezdomnych, Romów, osób opuszczających zakłady karne, niepełnosprawnych, uzależnionych, doświadczających przemocy w rodzinie nie pokrywają się z obszarami funkcjonowania 19 lokalnych Grup Działania.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Lokalne Grupy Działania posiadają doświadczenie w zakresie realizacji przedsięwzięć w zakresie działań rozwojowych na obszarach wiejskich (związanych z aktywnością społeczności lokalnych).
887	Oś 9 Włączenie społeczne	W tabeli : Dostęp do wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych (PI 9.7) na str. 183 należy w Preferencjach poprawić zapis. Obecny zapis: Preferowane będą projekty: realizowane przez organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne; realizowane w partnerstwie publiczno-prywatnym; realizowane w partnerstwie podmiotów leczniczych oraz organizacji pozarządowych; realizowane na obszarach o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług. Proponowany zapis: Preferowane będą projekty: realizowane przez organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej realizowane w partnerstwie podmiotów świadczących opiekę zdrowotną lub usługi społeczne oraz organizacji pozarządowych;	183	183	Zawężenie preferencji realizowanych projektów spowoduje ograniczenie możliwości kierowania wsparcia do rejonów o najwyższym zapotrzebowaniu. Zgodnie z opisem priorytetu inwestycyjnego potencjalnymi grupami docelowymi są wykluczone społecznie bądź zagrożone wykluczeniem, społecznym lub ich otoczenie, bowiem obszary o najniższym dostępie do dóbr i usług społecznych nie pokrywają się z obszarami na których problem wykluczenia jest najwyższy. Preferencji realizacji usług w partnerstwie z podmiotów leczniczych spowoduje brak realizacji innych niezbędnych usług społecznych, które są świadczone przez inne podmioty nie należących do kategorii podmiotów leczniczych. Podmioty lecznicze mają ograniczoną ofertę usług społecznych, nie są w stanie zabezpieczyć wszystkich potrzeb osób wykluczonych społecznie/zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Proponowane zmiany nie znajdują odzwierciedlenia w diagnozie społeczno-gospodarczej regionu.
888	Oś 9 Włączenie społeczne	Propozycja usunięcia z listy beneficjentów przedsiębiorstw	185	185	Nie zasadne jest wpisywanie klasycznych przedsiębiorstw nastawionych na zysk. Dla ich rozwoju jest specjalnie ukierunkowana oś 1. Firmy nastawione na zysk nie zajmują się problematyką ekonomii społecznej tj. aktywizacją społeczno – zawodową. Nie posiadają w tym obszarze kompetencji. Pozostawienie ich jako odbiorców skutkować będzie tylko i wyłącznie aktywizacją zawodową. Tymczasem jest to kierunek interwencji z osi priorytetowej 8 Rynek Pracy.	inne	Uwzględniona	
889	Oś 9 Włączenie społeczne	W kierunkach wsparcia dodać: „... jak również do dzieci i młodzieży korzystających z placówek wsparcia dziennego, w tym klubów środowiskowych i świetlic dla dzieci i młodzieży”;	182	182	Mimo, iż w system opieki zostało wpisane wsparcie rodziny i pieczy zastępczej, nie ma wprost wpisanych placówek wsparcia dziennego, co może uniemożliwić skorzystanie z tej możliwości organizacji pozarządowych prowadzących kluby i świetlice środowiskowe.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	RPO WD 2014-2020 wskazuje kierunki udzielanego wsparcia. Konkretnie formy wsparcia będą przedmiotem prac nad uszczegółowieniem programu.
890	Oś 9 Włączenie społeczne	Kierunki wsparcia: po zdaniu „Udzielane wsparcie może być uzupełnione (...)” proponuje dodać „oraz może być uzupełniane poprzez wspieranie mobilności osób niepełnosprawnych”.	179	179	Niezbędne do prawidłowej realizacji priorytetu w regionie.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
891	Oś 9 Włączenie społeczne	Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: 1. rozszerzenie katalogu poprzez dodanie po słowach „zaliczane do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności” słów: „w tym w szczególności” 1. po słowach „osoby z zaburzeniami rozwoju, zmiana zapisu dalszej części zdania poprzez wprowadzenie zapisu w brzmieniu: „osoby przewlekłe chore somatycznie z zespołem otępienia, chorobą Alzheimera, itp.”. 2. proponuje się oddzielenie pozostałych grup docelowych tj. „osoby odbywające karę pozbawienia wolności, osoby przebywające w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, ośrodkach kuratorskich” a także „osoby z romskiej mniejszości etnicznej” poprzez odrębne ich wyszczególnienie. Preferencje: proponuje się rozszerzenie katalogu poprzez dodanie „projekty otwarte, przewidujące uczestnictwo wszystkich osób z określonej grupy docelowej”	179	180	Niezbędne do prawidłowej realizacji priorytetu w regionie.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Brak uzasadnienia do zaproponowanej zmiany.
892	Oś 9 Włączenie społeczne	Priorytet inwestycyjny 9.7. Preferencje: proponuje się rozszerzenie katalogu poprzez dodanie „jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia” w szczególności w zakresie partnerstwa z podmiotami leczniczymi lub organizacjami Wskaźnik rezultatu: proponuje się dodanie: „liczba projektów kontynuowanych po zakończeniu realizacji programu” Wskaźnik produktu: 1. wskaźnik „Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które skorzystały z usług społecznych w programie” proponuje się rozszerzyć poprzez dodanie słów „wykluczonych bądź” przed słowami „zagrożonych wykluczeniem” 2. proponuje się dodanie wskaźników: -liczba osób z otoczenia osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym, które skorzystały z usług społecznych w programie” -liczba osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym, które skorzystały z usług zdrowotnych w programie”	183	184	Niezbędne do prawidłowej realizacji priorytetu w regionie.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Brak uzasadnienia do zaproponowanej zmiany.
893	Oś 9 Włączenie społeczne	Str. 182: Priorytet inwestycyjny: Dostęp do wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych (PI 9.7) Główne grupy docelowe: należy wyraźnie wskazać Romów, jako mniejszość szczególnie wykluczoną/ zagrożoną wykluczeniem.	182	182	Społeczność romska wymaga szczególnego i kompleksowego wsparcia w związku wieloma obszarami, w których jest wykluczona lub zagrożona wykluczeniem. Celowym jest równoczesne wspieranie zmian sytuacji Romów we wszystkich aspektach ich funkcjonowania.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Społeczność romska zgodnie z podziałem interwencji kraj – region będzie wspierana na poziomie krajowym w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 .

894	Oś 9 Włączenie społeczne	Tabela: Ramy wykonania osi priorytetowej: należy dodać wskaźnik: Liczba Romów objętych wsparciem w programie.	187	187	Spoleczność romska wymaga szczególnego i kompleksowego wsparcia w związku wieloma obszarami, w których jest wykluczona lub zagrożona wykluczeniem. Celowym jest równoczesne wspieranie zmian sytuacji Romów we wszystkich aspektach ich funkcjonowania.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Spoleczność romska zgodnie z podziałem interwencji kraj – region będzie wspierana na poziomie krajowym w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 .
895	Oś 9 Włączenie społeczne	1. Dodać działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) wspierające szersze działania integracyjne (o charakterze społecznym, zawodowym, zdrowotnym, edukacyjnym) na rzecz społeczności marginalizowanych oraz działania antydyskryminacyjne, zwalczające istniejącą niechęć oraz ostracyzm otoczenia wobec osób, rodzin i społeczności w sposób szczególny doświadczających marginalizacji.	178	178	Działania medialne (informacyjne, promocyjne i edukacyjne) mogą stanowić istotny element programów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, stymulować aktywizację społeczności lokalnych oraz aktywizację zawodową, edukacyjną i zdrowotną, w szczególności w odniesieniu do społeczności marginalizowanych.	inne	Odrzucona	Celem PI nie jest wspieranie działań medialnych, w związku z tym nie jest możliwe dodanie takiego działania, jednakże mogą one występować w projekcie jako jeden z elementów.
896	Oś 9 Włączenie społeczne	Proponujemy rozważenie wprowadzenia do RPO działania dotyczącego reorientacji zawodowej rolników, domowników i małżonków, realizowanego w ramach priorytetu inwestycyjnego Aktywna integracja (9.4).	178	181	Wg danych (za rok 2010) dla woj. dolnośląskiego 52,07% gospodarstw rolnych prowadzi swoją działalność na użytkach rolnych o pow. od 1-5 ha, tj. na tak zwane samozaopatrzenie. Jest uzasadnionym, aby tę grupę potraktować, jako osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Zgodnie z publikacją GUS „Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS” (2013): „we wszystkich województwach, z wyjątkiem województwa śląskiego zagrożenie ubóstwem skrajnym jest wyraźnie wyższe na wsi niż w miastach.” Jednocześnie zgodnie z ww. publikacją bardziej niż przeciętnie narażeni na ubóstwo byli członkowie gospodarstw utrzymujących się głównie z rent oraz gospodarstw domowych rolników (po ok. 11-12% osób w sferze ubóstwa skrajnego).	instytucja samorządu (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Na podstawie samej danej, iż "52,07% gospodarstw rolnych prowadzi swoją działalność na użytkach rolnych o pow. od 1-5 ha, tj. na tak zwane samozaopatrzenie" nie można stwierdzić, iż osoby te są zagrożone wykluczeniem społecznym.
897	Oś 9 Włączenie społeczne	Potencjalnymi beneficjentami Priorytetu inwestycyjnego Aktywna integracja mają być osoby niepełnosprawne zaliczane do znacznego stopnia niepełnosprawności i osoby niepełnosprawne o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną, osoby z zaburzeniami rozwoju, osoby cierpiące na choroby otępienne (...) Postuluje się o nie zamykanie tego katalogu tylko do tej grupy, tylko rozszerzenie go o wszystkiego grupy osób niepełnosprawnych.	178	178	Jednym z największych problemów grup wykluczonych społecznie jest bierność zawodowa, długi czas pozostawiania bez pracy, dziedziczne ubóstwo, co sprawia, że niepełnosprawność jest tylko jednym z elementów determinujących brak aktywności społecznej i zawodowej. Kierowanie wsparcia tylko do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz do wybranych osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności sprawia, że działania nie kompleksowe. Przykładem działań integrujących jest projekt innowacyjny współfinansowany z funduszy EFS Fundacji Eudajmonia „Trener aktywności”, który jest realizowany w nieformalnym partnerstwie z MOPS. Beneficjentami są m.in.: osoby korzystające z zasiłku MOPS, mające lekki stopień niepełnosprawności, które potrzebują wsparcia w zakresie wyznaczania celów zawodowych, integracji z innymi, uczenie się podstawowych czynności takich jak: jeżdżenie samodzielnie po mieście, robienie zakupów itp.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
898	Oś 9 Włączenie społeczne	Wnosimy o uwzględnienie w gronie głównych grup docelowych także organizacji pozarządowych.	184	185	Uważamy, że z uwagi na niejasny charakter wyrażenia "podmioty ekonomii społecznej", należy osobno wymienić organizacje pozarządowe jako podmioty działające w obszarze ekonomii społecznej. Celem działania tych organizacji jest bowiem spełnianie istotnych społecznie zadań, lecz także tworzą one miejsca pracy i walnie przyczyniają się do aktywizacji zawodowej. Także w odniesieniu do opisanych w pkt.2 wyzwań stojących przed organizacjami pozarządowymi i ich pracownikami, należy ukierunkować działania w ramach priorytetu na tworzenie i/lub wspieranie trwałych miejsc pracy w tym sektorze.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Organizacje pozarządowe działające w sferze aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych społeczną marginalizacją, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej mieszczą się w sektorze ekonomii społecznej. Należy pamiętać, iż ten PI dotyczy wsparcia ekonomii społecznej.
899	Oś 9 Włączenie społeczne	W wierszu: Preferencje dopisanie do: „realizowane w partnerstwie z LGD” wyrazów: „i/lub NGO”.	185	185	Wydaje się oczywiste, że powinny być wspierane inicjatywy realizowane w partnerstwie organizacji społecznych, nie tylko partnerstwa z udziałem LGD.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Istnieje ryzyko iż tak zaproponowana preferencja nie będzie spełniała swej roli gdyż potraktowana jako wymogu formalny nie pozwoli wyselekcjonować projektów które będą efektywne.
900	Oś 9 Włączenie społeczne	Do preferencji dopisać: Preferowane będą projekty realizujące zasadę zrównoważonego rozwoju.	185	185	Uwypuklenie celu głównego RPO (Wzrost konkurencyjności Dolnego Śląska zapewniający poprawę poziomu życia jego mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju) pozwoli ukierunkować wsparcie dla inicjatyw.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Zasada zrównoważonego rozwoju jest jedną z głównych polityk horyzontalnych UE. Zatem nie jest zasadnym preferowanie przedsięwzięć zgodnych z tą polityką, bo co do zasady powinny być z nią zgodne.
901	Oś 9 Włączenie społeczne	W wierszu: Preferencje – dopisanie do „realizowane w partnerstwie z LGD” wyrazów: „i/lub NGO”	185	185	Wydaje się oczywiste, że powinny być wspierane inicjatywy realizowane w partnerstwie organizacji społecznych, nie tylko partnerstwa z udziałem LGD.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Istnieje ryzyko iż tak zaproponowana preferencja nie będzie spełniała swej roli gdyż potraktowana jako wymogu formalny nie pozwoli wyselekcjonować projektów które będą efektywne.
902	Oś 9 Włączenie społeczne	Potencjalnymi beneficjentami Priorytetu inwestycyjnego Aktywna integracja mają być osoby niepełnosprawne zaliczane do znacznego stopnia niepełnosprawności i osoby niepełnosprawne o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną, osoby z zaburzeniami rozwoju, osoby cierpiące na choroby otępienne (...) Postuluje się o nie zamykanie katalogu tej grupy tylko do stopnia niepełnosprawności w stopniu znacznym i umiarkowanym a rozszerzenie go o wszystkie stopnie niepełnosprawności.	178	178	Osoby mające lekki stopień niepełnosprawności intelektualnej, wymagają wsparcia w zakresie: wyznaczania celów zawodowych, integracji, współdziałania, uczenia się podstawowych zachowań społecznych. Osoby te charakteryzują się niezaradnością życiową, ograniczonymi możliwościami uczenia się, nieadekwatną lub/i bezkrytyczną oceną własnych umiejętności. Powyższe cechy powodują trudności w zdobyciu i utrzymaniu zatrudnienia. Długi czas pozostawiania bez pracy, dziedziczne ubóstwo i inne niekorzystne wpływy środowiskowe sprawiają, że osoba o ogr. pot. intelektualnym jest podatna na zachowania niezgodne z normami społecznymi co może dopełnia obraz wykluczenia społ.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
903	Oś 9 Włączenie społeczne	Proszę o modyfikację wymienionych kierunków wsparcia „Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności poprzez aktywizację zawodowo-społeczną wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, kulturalnej, zdrowotnej, społecznej, zawodowej. Wsparcie ukierunkowane będzie również na rzecz integracji społeczności marginalizowanych obejmujące kompleksowe działania z zakresu edukacji, kultury, zdrowia, zatrudnienia, pomocy społecznej. Działania prowadzić będą w głównej mierze do aktywizacji społecznej i zawodowej społeczności marginalizowanych. „ Ponadto, przykładową grupę beneficjentów postulujemy o uzupełnienie o instytucje kultury.	179	179	Kultura wpływa bezsprzecznie na rozwój społeczny i włączenie społeczne. Obiekty kulturalne (instytucje kultury: muzea, filharmonie, teatry; obiekty zabytkowe; fundacje działające w obszarze kultury) przyciągają i integrują dużą liczbę osób, przez co wpływają na redukcję wykluczenia społecznego. Dzięki multidyscyplinarnej działalności instytucji kultury stale rośnie liczba odwiedzających, np. w 2003 r. galerii odwiedzało 3 mln osób, a w 2009 r. - 4 mln. Ma to istotne znaczenie w przypadku migrantów, pochodzących z różnych środowisk i kultur. Ponadto dzięki prowadzonej działalności obiekty kulturalne podnoszą poziom wykształcenia społeczeństwa i czynią je bardziej dostosowanym do stale zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
904	Oś 9 Włączenie społeczne	sugerujemy dodanie następującego kierunku wsparcia: Działania na rzecz zwiększenia jakości i dostępności usług kulturalnych poprzez propagowanie nowych form uczestnictwa w kulturze	182	183	W opinii MKiDN uwypuklone powinny zostać także dostęp do usług kulturalnych jako ważnych usług świadczonych w interesie ogólnym, których dostępność i oferta, szczególnie na obszarach regionów poza głównymi ośrodkami, stanowi o szansach rozwoju kapitału społecznego, a tym samym przyczynia się do walki z wykluczeniem społecznym. Waga dostępu do usług kulturalnych w walce z wykluczeniem społecznym została dostrzeżona także w projekcie rozporządzenia ws. EFRR	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację tematyczną, wsparcie ukierunkowane jest na usługi społeczne oraz zdrowotne. Ponadto oś jest współfinansowana z Europejskiego Funduszu Społecznego, którego celem jest zwiększenie zatrudnienia.

905	Oś 9 Włączenie społeczne	Potencjalnymi beneficjentami Priorytetu inwestycyjnego Aktywna integracja mają być osoby niepełnosprawne zaliczane do znacznego stopnia niepełnosprawności i osoby niepełnosprawne o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną, osoby z zaburzeniami rozwoju, osoby cierpiące na choroby otepłenne (...) Postuluje się o nie zamykanie tego katalogu tylko do tej grupy, tylko rozszerzenie go o wszystkiego grupy osób niepełnosprawnych.	178	178	Jednym z największych problemów grup wykluczonych bądź narażonych na wykluczenie społeczne jest bierność zawodowa, długi czas pozostawiania bez pracy, dziedziczne ubóstwo, co sprawia, że niepeł. jest tylko jednym z elementów determinujących brak aktywności społ i zaw Kierowanie wsparcia tylko do osób ze znacznym stopniem niepeł. oraz do wybranych osób z umiarkowanym stopniem niepeł. i sprawia, że działania nie są kompleksowe. Przykładem działań integrujących jest projekt innowacyjny wspóffin. z funduszy EFS Fundacji Eudajmonia „Trener aktywności”, który jest realizowany w nieformalnym partnerstwie z MOPS. Beneficjentami są m.in.: osoby korzystające z zasiłku MOPS, mające lekki stopień niepeł., które potrzebują wsparcia w zakresie: wyznaczania celów zawodowych, integracji z innymi, uczenie się podstawowych czynności takich jak: jeżdżenie samodzielnie po mieście, robienie zakupów itp.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
906	Oś 9 Włączenie społeczne	Należy poprawić pod względem merytorycznym opis celów osi priorytetowej	178	178	„Dlatego też niezbędne są działania ukierunkowane przede wszystkim na zwiększenie szans w znalezieniu zatrudnienia przez wspomniane grupy, wyrównywanie deficytów wynikających z braku dostępu do określonych dóbr i usług, braku posiadanych kwalifikacji czy też z innych czynników powodujących ograniczenie szans określonych grup społecznych na równoprawny z większością społeczeństwa udział w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym”. W treści tekstu zawarto zapis wskazujący na deficyty wynikające z „braku posiadanych kwalifikacji”. Zdanie to przeczy samo w sobie.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Uwaga niezrozumiała.
907	Oś 9 Włączenie społeczne	Należy poprawić merytoryczny charakter opisu	178	179	W opisie PI wskazano, że wykluczenie społeczne i ubóstwo to zjawiska ze sobą powiązane, jednak ten związek ma różny charakter, co powinno zostać uwzględnione w Programie. Chodzi tu m.in. o takie zjawiska jak „working poor” pracująca biedota po stronie ubóstwa, czy funkcjonowanie w społeczeństwie osób niepełnosprawnych, co stanowi jeden z kluczowych problemów społecznych, a niekoniecznie musi być powiązane z ubóstwem. Dodatkowo w przypadku osób wykluczonych społecznie wskazuje się na to, że są to osoby defaworyzowane, przy czym termin ten został użyty nieprecyzyjnie i wymaga określenia przez jakie osoby, instytucje, czy podmioty są to osoby defaworyzowane oraz w jakim obszarze. Kontekst rynku pracy (o który być może chodzi) nie jest jednak najistotniejszym aspektem wykluczenia społecznego. Nie można się zgodzić z koncepcją powiązania wykluczenia społecznego tylko i wyłącznie z defaworyzowaniem jakiegokolwiek grupy społecznej.	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
908	Oś 9 Włączenie społeczne	Poprawa merytoryczna uzasadnienia PI	178	179	Wśród grup wymagających szczególnego wsparcia wskazano mniejszości etniczne oraz grupy osób niepełnosprawnych. Następnie wymieniono niektóre rodzaje niepełnosprawności pomijając inne, które znajdują się w równie trudnej sytuacji społecznej i na rynku pracy. Konieczne jest zindywidualizowane podejście do osób z różnym stopniem i rodzajem niepełnosprawności oraz środowiska ich funkcjonowania, przede wszystkim najbliższego, tj. rodziny osoby niepełnosprawnej. Podobnie jest w przypadku młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym i pozostałych grup osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie. Należy aspekt funkcjonowania rodziny mocniej zasymalizować w treści uzasadnienia i wprowadzenia do PI, tym bardziej, że tego typu podejście widoczne jest w kierunkach wsparcia.	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
909	Oś 9 Włączenie społeczne	W celu szczegółowym aktywnej integracji należy zwrócić uwagę w pierwszej kolejności na aktywizację społeczną, a następnie dopiero zawodową. Chodzi o działania w trwały sposób włączające osoby wykluczone i zagrożone do społeczeństwa, czego konsekwencją może być również integracja z rynkiem pracy. To samo dotyczy opisu dot. oczekiwanych efektów. Proponuje się by zapis brzmiał „Wzrost aktywności społecznej i zawodowej...”, a nie jak zaproponowany „zawodowej i społecznej”.	179	179	W celu szczegółowym aktywnej integracji należy zwrócić uwagę w pierwszej kolejności na aktywizację społeczną, a następnie dopiero zawodową. Chodzi o działania w trwały sposób włączające osoby wykluczone i zagrożone do społeczeństwa, czego konsekwencją może być również integracja z rynkiem pracy (choć nie powinna ona stanowić jedynego efektu tych działań). Skuteczne działania w tym zakresie w znacznej mierze będą uzależnione od ograniczenia dysfunkcji rodzinnych i społecznych. Wzrost zatrudnialności osób wykluczonych społecznie może być osiągnięty tylko w przypadku pozytywnych działań o charakterze prospołeczny, a przy tym zdrowotnym i edukacyjnym, jeżeli jest to wymagane. Dokument Programu natomiast kładzie nacisk na integrację zawodową. Te akcenty powinny zostać zamienione.	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	Wsparcie będzie miało dwójaki charakter. Przewiduje się zarówno aktywizację zawodowo-społeczną, jak też i społeczno-zawodową skierowaną do wybranych grup.
910	Oś 9 Włączenie społeczne	Uwzględnienie w kierunkach wsparcia działań zorientowanych na środowisko osób zagrożonych i wykluczonych społecznie, w tym w szczególności rodzin i bezpośredniego otoczenia. Wskazanie aktywizacji rodzin jako systemowego i powszechnego instrumentu realizacji polityki społecznej w regionie.	179	179	Skuteczne działania na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym charakteryzują się trwałymi zmianami nie tylko w odniesieniu do poszczególnych osób, ale także w najbliższym otoczeniu, które niejednokrotnie w znaczny sposób związane jest z sytuacją wykluczenia mogąc wzmacniać postawy bierne, inicjować aktywność, a w szczególnych przypadkach (np. przemocy, niepełnosprawności) odczuwać skutki problemów osoby objętej wsparciem. Stąd konieczne jest wzmacnianie pozytywnych bodźców płynących z otoczenia, likwidacja lub osłabianie negatywnych wpływów otoczenia. Zagrożenie wykluczeniem społecznym oraz wykluczenie społeczne mają bowiem szerszy niż tylko indywidualny kontekst, czy to dotyczy osób niepełnosprawnych, całych rodzin niezaradnych życiowo, czy osób które napotykają inne problemy np. uzależnienia, przemocy rodzinnej, ubóstwa i innych.	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	Wsparcie skierowane jest do osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, a w ramach głównych grup docelowych wskazano otoczenie osób zagrożonych bądź wykluczonych społecznie.
911	Oś 9 Włączenie społeczne	Uwzględnienie w opisie grup docelowych rodzin osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie, szczególnie osób niepełnosprawnych wskazanych w dokumencie	179	179	Skuteczne działania na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym charakteryzują się trwałymi zmianami nie tylko w odniesieniu do poszczególnych osób, ale także w najbliższym otoczeniu, które niejednokrotnie w znaczny sposób związane jest z sytuacją wykluczenia mogąc wzmacniać postawy bierne, inicjować aktywność, a w szczególnych przypadkach (np. przemocy, niepełnosprawności) odczuwać skutki problemów osoby objętej wsparciem. Stąd konieczne jest wzmacnianie pozytywnych bodźców płynących z otoczenia, likwidacja lub osłabianie negatywnych wpływów otoczenia. Zagrożenie wykluczeniem społecznym oraz wykluczenie społeczne mają bowiem szerszy niż tylko indywidualny kontekst, czy to dotyczy osób niepełnosprawnych, całych rodzin niezaradnych życiowo, czy osób które napotykają inne problemy np. uzależnienia, przemocy rodzinnej, ubóstwa i innych.	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	W głównych grupach docelowych wskazano osoby wykluczone bądź zagrożone wykluczeniem społecznym a także ich otoczenie.
912	Oś 9 Włączenie społeczne	Uwzględnienie w opisie grup docelowych rodzin osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie, szczególnie osób niepełnosprawnych wskazanych w dokumencie	182	183	Skuteczne działania na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym charakteryzują się trwałymi zmianami nie tylko w odniesieniu do poszczególnych osób, ale także w najbliższym otoczeniu, które niejednokrotnie w znaczny sposób związane jest z sytuacją wykluczenia mogąc wzmacniać postawy bierne, inicjować aktywność, a w szczególnych przypadkach (np. przemocy, niepełnosprawności) odczuwać skutki problemów osoby objętej wsparciem. Stąd konieczne jest wzmacnianie pozytywnych bodźców płynących z otoczenia, likwidacja lub osłabianie negatywnych wpływów otoczenia. Zagrożenie wykluczeniem społecznym oraz wykluczenie społeczne mają bowiem szerszy niż tylko indywidualny kontekst, czy to dotyczy osób niepełnosprawnych, całych rodzin niezaradnych życiowo, czy osób które napotykają inne problemy np. uzależnienia, przemocy rodzinnej, ubóstwa i innych.	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	W głównych grupach docelowych wskazano osoby wykluczone bądź zagrożone wykluczeniem społecznym a także ich otoczenie.

913	Oś 9 Włączenie społeczne	Wprowadzenie do opisu założeń realizacji osi priorytetowej (i zakresu wsparcia) ścieżek reintegracji jako metody pracy z osobami i rodzinami zagrożonymi wykluczeniem i wykluczonymi społecznie. Ścieżka reintegracji powinna zakładać prowadzenie szczegółowego rozpoznania we wszystkich obszarach aktywnej integracji tj. zdrowia (fizycznego i psychicznego), edukacji, środowiska życia oraz relacji i więzi społecznych potencjalnych uczestników projektów, identyfikacji dysfunkcji, a także aspektów związanych z możliwością i warunkami ich powrotu na rynek pracy. Opracowanie ścieżki reintegracji będzie pierwszym elementem realizacji wsparcia uczestników projektów, a jej wdrożenie powinno być przede wszystkim związane z integracją społeczną a w konsekwencji zawodową.	179	179	Integrację społeczną należy traktować jako długotrwały proces generowania zmiany, który powinien być „zarządzalny” i zarządzany, a jego ostateczne efekty skupiać się będą na integracji z rynkiem pracy. Powinna ona jednak zierać również elementy wsparcia po uzyskaniu zatrudnienia (asysta pracy, doradca pracy). Mankamentem obecnie realizowanych przedsięwzięć w ramach projektów związanych z włączeniem społecznym i aktywizacją zawodową jest wybiórcze traktowanie problemów napotykanym przez osoby zagrożone wykluczeniem i wykluczone oraz nastawienie na osiągnięcie szybkich (a przez to charakteryzujących się niewielką trwałością) rezultatów związanych z aktywizacją zawodową i usamodzielnieniem. Takie zindywidualizowane i kompleksowe podejście powinno być już zaznaczone w treści Programu.	przedsiębiorstwo	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
914	Oś 9 Włączenie społeczne	Uwzględnienie w opisie wsparcia narzędzia kontraktu socjalnego w kontekście osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie (w tym bezdomnych)	179	180	W treści opisu wsparcia zawarto informację: „realizowane będą również programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz społeczności marginalizowanych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarach objętych działaniami rewitalizacyjnymi. W ramach priorytetu dla osób bezdomnych realizowane będą indywidualne programy wychodzenia z bezdomności”. Konieczne jest uwzględnienie kontraktu socjalnego, jako narzędzia stosowanego wobec osób bezdomnych, gdyż programy wychodzenia z bezdomności są szczególną formą kontraktu socjalnego. W ten sposób wsparcie udzielane osobom bezdomnym będzie miało bardziej kompleksowy charakter, dostosowany do indywidualnych potrzeb.	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
915	Oś 9 Włączenie społeczne	W opisie kierunków wsparcia na rzecz rodziny należy uwzględnić zróżnicowane potrzeby edukacyjne i informacyjne rodzin oraz formy wsparcia związane z potrzebami rodzin biologicznych i pieczy zastępczej, co możliwe będzie poprzez inicjowanie współpracy OPS i PCPR w tym zakresie.	182	182	Problemy na styku rodziny biologicznej i zastępczej wynikają z braku relacji pomiędzy tymi rodzinami oraz potrzebami kontaktu dzieci z rodzinami biologicznymi. Ma to wpływ na funkcjonowanie rodzin zastępczych. Podejście do tego problemu wymaga nawiązania ścisłej współpracy OPS i PCPR, która może przyjmować formę Szkół Rodziny (bądź stanowić jeden z aspektów ich funkcjonowania).	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
916	Oś 9 Włączenie społeczne	Uwzględnienie systemowego wyboru projektów, który angażował i wykorzystywał będzie instytucje pomocy społecznej ulokowane w jednostkach samorządu terytorialnego	186	186	a) kadra JOPS jest już przećwiczona i przygotowana do realizacji podejścia proaktywnego na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie; dowodzą tego doświadczenia 6 lat wdrażania PO KL, b) postuluje się kontynuowanie rozpoczętych procesów i działań podejmowanych przez te podmioty (np. w wielu środowiskach powstały świetlice, kluby), c) część JOPS podjęła wzajemną współpracę realizując projekty partnerskie partnerskie – działania te wymagają wzmocnienia i ugruntowania, również poprzez stworzenie możliwości do realizacji wspólnych przedsięwzięć; d) tego typu rozwiązania wzbogacają ofertę i możliwości JST, szczególnie w kontekście tak wrażliwych działań jak pomoc społeczna, a na dodatek realizacja przedsięwzięć przez instytucje publiczne będzie gwarantem dystrybucji środków oparte o standardy dobrego rządzenia; f) JST dysponują profesjonalnym zapleczem i zasobami ludzkimi.	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
917	Oś 9 Włączenie społeczne	Inicjatywy w obrębie pomocy społecznej nie powinny być tak ściśle związane z rynkiem pracy	178	182	Zadaniem państwa w sferze integracji społecznej jest: (art. 1 ust. 1 uops) umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Art. 3 ust. 2 uops stanowi zaś, że kluczowym zadaniem jednostek sektora jest: podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Tym samym od jednostek sektora pomocy społecznej wymagać należy realizacji projektów skoncentrowanych na procesie usamodzielniania osób i rodzin i ich integracji ze środowiskiem. Stawianie JOPS wymagań ściśle wiążących ich działania z rynkiem pracy (praktyki, staże itd.) wykracza daleko poza zakres zadań JOPS i skutkuje realizacją działań do których wdrażania istnieją wyspecjalizowane instytucje rynku pracy.	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
918	Oś 9 Włączenie społeczne	W żadnym elemencie priorytet nie zakłada, jakże ważnej sprawy dla każdej mniejszości etnicznej żyjącej wspólnie ze społecznością Dolnego Śląska, a odnoszącą się do możliwości utrwalania oraz kultywowania i kontynuowania własnej tożsamości i kultury. Element nie został ujęty w żadnej osi priorytetowej projektu RPO WD 2014-2020. Aby skutecznie walczyć z nietolerancją, coraz częściej przybierającą postać rasizmu, niezrozumieniem i jakże przykrą marginalizacją – należy bezwzględnie umożliwić realizację programów umożliwiających samorealizację się członków mniejszości etnicznej np.: Romów – pokazując ich różnorodność kulturowo-językową.	178	178	Coś, co jest poznane nie budzi obaw, czy też strachu, a najskuteczniej przyczynia się do przełamania stereotypów i uprzedzeń. Świetnym przykładem jest umożliwienie prowadzenia zespołów wokalnolubnych Romów, którzy ucząc się mowy swych przodków, muzyki, tańca, śpiewu – kontynuują jakże ważny proces edukacji (często bezwiednie) ale skutecznie. Edukacja w takim zakresie staje się punktem wyjścia do najważniejszego etapu w życiu społeczności Romów tj: aktywizacji zawodowej i umiejętności odnalezienia się młodego pokolenia w naszej społeczności. Do tych zagadnień winny być dostosowane zarówno priorytety, kierunki wsparcia, potencjalni beneficjenci i grupy docelowe, a przede wszystkim preferowane programy.	organizacja pozarządowa	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zgodnie z zapisami linii demarkacyjnej w ramach powyższego celu tematycznego (9 - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem) wsparcie na rzecz Romów zostało przeniesione na poziom krajowy.
919	Oś 9 Włączenie społeczne	Wsparcie lokalnych i globalnych imprez sportowych	147	153	Wsparcie organizowania imprez sportowych o zasięgu lokalnym oraz globalnym np. meczów, zawody w różnych konkurencjach celem promocji regionu, zwłaszcza terenów poprzemysłowych lub dotkniętych dużą stopą bezrobocia celem rozwoju terenu, promocji oraz utworzenia dodatkowych stanowisk pracy i możliwości rozwoju dla regionalnych firm.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Str. 147-153 dotyczą osi priorytetowej 6 "Infrastruktura spójności społecznej" w ramach której przewidziane jest wsparcie infrastrukturalne (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) wykluczające wsparcie organizowania imprez sportowych.
920	Oś 9 Włączenie społeczne	Priorytet inwestycyjny: 9.8. Wspieranie gospodarki społecznej Uwaga (s. 185) W wierszu: Preferencje dopisanie do: realizowane w partnerstwie z LGD wyrazów: i/lub NGO.	185	185	Wydaje się oczywiste, że powinny być wspierane inicjatywy realizowane w partnerstwie organizacji społecznych, nie tylko partnerstwa z udziałem LGD.	inne	Odrzucona	Istnieje ryzyko iż tak zaproponowana preferencja nie będzie spełniała swej roli gdyż potraktowana jako wymogu formalny nie pozwoli wyselekcjonować projektów które będą efektywne.
921	Oś 9 Włączenie społeczne	Uwaga (s. 185) Do preferencji dopisać: Preferowane będą projekty realizujące zasadę zrównoważonego rozwoju.	185	185	Uwypuklenie celu głównego RPO (Wzrost konkurencyjności Dolnego Śląska zapewniający poprawę poziomu życia jego mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju) pozwoli ukierunkować wsparcie dla inicjatyw.	inne	Odrzucona	Zasada zrównoważonego rozwoju jest jedną z głównych polityk horyzontalnych UE. Zatem nie jest zasadnym preferowanie przedsięwzięć zgodnych z tą polityką, bo co do zasady powinny być z nią zgodne.

922	Oś 9 Włączenie społeczne	Proponuje się dodanie następujących działań w ramach celu Rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych oraz współpracy międzypokoleniowej: - Promocja pozytywnego wizerunku starszych pracowników oraz rozwoju ról społecznych 50+, a także promocja dobrych praktyk w tym zakresie - Wypracowanie i wdrożenie rozwiązań realizujących idee mainstreaming ageing, m.in. poprzez włączenie działań dla osób starszych do regionalnych oraz lokalnych dokumentów strategicznych	178	178	Działania te prowadzone na poziomie regionalnym przyczynią się do skutecznej promocji osób starszych i ich potencjału w rozwoju społeczno – gospodarczym regionu. Ponadto, przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym skutkom wykluczenia społecznego osób starszych.	inne	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
923	Oś 9 Włączenie społeczne	Priorytet inwestycyjny: Aktywna integracja (PI 9.4) Przy pracach nad RPO województwa dolnośląskiego należy w tym priorytecie zapisać wprost działania mające na celu wsparcie rodzin z dziećmi zagrożonych wykluczeniem społecznym realizowane przez asystentów rodziny.	178	178	Należy zauważyć, że od 1 stycznia 2012 r. kwestie związane z opieką nad rodziną i dzieckiem zostały uregulowane w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wymienione działania zostały przez MRR wskazane do realizacji na poziomie regionalnym.	inne	Odrzucona	Tego tpu działania będą możliwe do realizacji w PI "Dostęp do wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych".
924	Oś 9 Włączenie społeczne	Sugeruje się włączenie PI "Lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność" oraz proponuje się dodanie następujących działań: - Działania na rzecz zwiększenia udziału osób starszych w życiu społecznym i publicznym - Budowanie sieci wsparcia, w tym poprzez wolontariat seniorów np. sieci wzajemnej wymiany umiejętności w ramach banków czasu	178	178	Działania te prowadzone na poziomie regionalnym przyczynią się do skutecznej promocji osób starszych i ich potencjału w rozwoju społeczno – gospodarczym regionu. Ponadto, przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym skutkom starzenia się społeczeństwa.	inne	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
925	Oś 9 Włączenie społeczne	PI 9.4Wymienia się dwie, odrębne grupy docelowe: osoby wykluczone bądź zagrożone wykluczeniem społecznym oraz członków społeczności marginalizowanych.	179	180	Nie jest jasne jaka jest linia demarkacyjna pomiędzy grupami.	inne	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
926	Oś 9 Włączenie społeczne	PI 9.4Nie jest jasne dlaczego wśród członków społeczności marginalizowanych wymienia się „osoby niepełnosprawne zaliczane do znacznego stopnia niepełnosprawności i osoby niepełnosprawne zaliczane do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną.”	179	179	W części diagnostycznej nie uzasadniono wyboru tych rodzajów niepełnosprawności (opisano jedynie sytuację osób z autyzmem, z czego nie wynika jednak, że jest to grupa w szczególny sposób marginalizowana w porównaniu z innymi osobami niepełnosprawnymi).	inne	Odrzucona	W części diagnostycznej wskazano na potrzeby osób z autyzmem. Opis sytuacji wynika z braku dostępnych informacji statystycznych dotyczących osób z autyzmem. Biorąc pod uwagę jednak zapisy konwencji ONZ dot. osób niepełnosprawnych oraz spotkania dot. realizacji horyzontalnej zasady antydyskryminacji i dostępności w odniesieniu do osób niepełnosprawnych oraz działaniom na rzecz skutecznej integracji osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy zorganizowane przez MIR postanowiono uwzględnić osoby z autyzmem.
927	Oś 9 Włączenie społeczne	PI 9.4W ramach głównych grup docelowych wymienia się osoby niepełnosprawne zaliczane do znacznego stopnia niepełnosprawności i osoby niepełnosprawne zaliczane do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Należy uwzględnić również orzeczenia równoważne w rozumieniu przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.	179	179	Należy zapewnić możliwość otrzymania wsparcia osobom, które posiadają różne kategorie orzeczeń potwierdzających niepełnosprawność.	inne	Uwzględniona	
928	Oś 9 Włączenie społeczne	Priorytet inwestycyjny: Dostęp do wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych (PI 9.7) Przy pracach nad RPO województwa dolnośląskiego należy uwzględnić w tym priorytecie i zapisać wprost następujące działania: • deinstytucjonalizację pieczy zastępczej poprzez wsparcie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej i obniżanie wieku oraz zmniejszenie liczby dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. • rozwój placówek wsparcia dziennego jako formy usług dla rodzin z dziećmi, • kształcenie i doskonalenie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą (rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego) oraz asystentów rodziny.	182	184	Należy zauważyć, że od 1 stycznia 2012 r. kwestie związane z opieką nad rodziną i dzieckiem zostały uregulowane w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Działania te mogą być realizowane z poziomu regionalnego Uwagę odnośnie uwzględnienia ww. zakresu zgłoszono w czerwcu 2013r. ☒	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
929	Oś 9 Włączenie społeczne	WskaźnikiWe wskaźnikach dot. PI 9.8 nie został uwzględniony żaden wskaźnik odnoszący się do utworzonych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych oraz podmiotach ekonomii społecznej, niebędących przedsiębiorstwami społecznymi. Wskaźnik ten należy uznać za kluczowy z punktu widzenia oceny efektywności planowanego wsparcia.	185	185	Uwaga doprecyzowująca	inne	Uwzględniona	
930	Oś 9 Włączenie społeczne	Wspieranie gospodarki społecznej 1) Kierunki wsparcia: propozycja przeformułowania na: Wsparcie w ramach priorytetu będzie skierowane w szczególności na: tworzenie nowych miejsc pracy i wspomagania zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej, inicjowania i wspierania procesu tworzenia nowych podmiotów ekonomii społecznej oraz uruchamiania działalności odpłatnej i gospodarczej w już funkcjonujących podmiotach ekonomii społecznej, promocję ekonomii społecznej i edukację otoczenia podmiotów ekonomii społecznej, animację i edukacja partnerstw i kłastrów na rzecz ekonomii społecznej, rozwój wolontariatu w podmiotach ekonomii społecznej. Dodatkowo przewiduje się wsparcie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej poprzez szkolenia, doradztwo, pomoc prawną, biznesową, marketingową i finansową świadczone przez instytucje wspierające podmioty ekonomii społecznej. 2) Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe: Główne grupy docelowe: propozycja dołożenia Osoby fizyczne zamierzające utworzyć podmiot ekonomii społecznej. Priorytetu: Wspierania gospodarki społecznej 1) Dot. miejsc pracy: -utworzenie instrumentów wsparcia zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej, np. dotacje/pożyczki na utworzenie miejsc pracy, zatrudnienie wspomagane, subsydiowane miejsca pracy, staże, wsparcie edukacyjne dla kadry podmiotów ekonomii społecznej w zakresie podniesienia i/lub nabycia i/lub zmianie	184	185	UZASADNIENIE: Takie sformułowanie kierunków wsparcia pozostaje nadal w formule ogólnej i nadającej kierunek, a jednocześnie jest zgodne z założeniami i powstało na podstawie wieloletniego planu ekonomii społecznej woj. dolnośląskiego oraz Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. UZASADNIENIE: Uwzględnienie osób fizycznych zamierzających utworzyć podmiot ekonomii społecznej wychodzi naprzeciw założonemu kierunkowi wsparcia, tj. możliwości wspierania tworzenia nowych podmiotów ekonomii społecznej. W myśli obowiązujących przepisów dot. zakładania np. stowarzyszeń, fundacji, spółdzielni socjalnych, czy też innych podmiotów ekonomii społecznej grupy wykluczone nie są jedynymi, które mogą tworzyć podmioty ekonomii społecznej. W praktyce funkcjonowanie tego typu podmiotów z udziałem tylko grup wykluczonych nie jest możliwe, bądź bardzo trudne. Udział w realizacji celów założonych dla osi VIII RPO może też z powodzeniem odbywać się poprzez tworzenie podmiotu ekonomii społecznej bez udziału osób zagrożonych bądź wykluczonych zagrożeniem. Krąg podmiotów, które mogą utworzyć tego rodzaju podmioty powinien być jak najszerszy, tak aby realizować cele jakie przyswyciają podmiotom ekonomii społecznej.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Kierunki wsparcia zawarte w RPO WD 2014-2020 odpowiadają na opis zaproponowany przez Zgłaszającego. Dodano zapisy o wspieraniu zatrudnienia w PES. W potencjalnych beneficjentach i grupach docelowych dodano osoby fizyczne zamierzające utworzyć podmiot ekonomii społecznej. Pozostałe uwagi dotyczą konkretnych form wsparcia, RPO jednak jest dokumentem wskazującym kierunki. Konkretnie formy wsparcia będą tworzone na etapie uszczegółowienia programu.
931	Oś 9 Włączenie społeczne	W wierszu: Preferencje dopisanie do "realizowane w partnerstwie z LGD" wyrazów: "i/lub NGO oraz partnerami społeczno-gospodarczymi"	185		Wydaje się oczywiste, że powinny być wspierane inicjatywy realizowane w partnerstwie organizacji społecznych, nie tylko z udziałem LGD	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Istnieje ryzyko iż tak zaproponowana preferencja nie będzie spełniała swej roli gdyż potraktowana jako wymogu formalny nie pozwoli wyselekcjonować projektów które będą efektywne.
932	Oś 9 Włączenie społeczne	Dodać zapis:1brak systemowego wsparcia niektórych grup szczególnie marginalizowanych (np. dorosłe osoby z autyzmem i zespołem Aspergera), 2 realny brak dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami rozwoju- z autyzmem i zespołem Aspergera	178	178		inne	Odrzucona	Brak oparcia w diagnozie. Rozwiązania systemowe będą finansowane na poziomie krajowym.

933	Oś 9 Włączenie społeczne	Dodać zapis:1rehabilitacji społecznej i zawodowej- wypracowanie osobnej ścieżki aktywizującej osoby autystyczne i zespołem Aspergera, zróżnicowanej aktywizacji uwzględniającej specyficzne potrzeby osób niepełnosprawnych, 2 organizacje pozarządowe,	179	179		inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
934	Oś 9 Włączenie społeczne	Dodać zapis: 1• członkowie społeczności marginalizowanych: osoby niepełnosprawne w tym osoby niepełnosprawne intelektualnie, osoby z zaburzeniami rozwoju – z autyzmem zespołem Aspergera, 2 zaplanować powstanie ośrodka jako centrum aktywizacji społecznej i zawodowej dla osób z zaburzeniami rozwoju – z autyzmem i zespołem Aspergera. Ośrodek jako placówka wzorcowa dla regionu z możliwością transferowania modułów wsparcia wg zapotrzebowania na konkretnym terenie po rozpoznaniu potrzeb .	180	180		inne	Odrzucona	W RPO nie wskazuje się konkretnych przedsięwzięć, lecz kierunki wsparcia.
935	Oś 9 Włączenie społeczne	Dodać zapis:rozwijanie specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami rozwoju- z autyzmem i zespołem Aspergera. Wdrożenie modelu kompleksowego podejścia w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej uwzględniające wszechstronne rodzaje wsparcia- terapeutyczne, szkoleniowe i doradcze także opiekunów dla niżej funkcjonujących.	182	182		inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
936	Oś 9 Włączenie społeczne	Dodać zapis:do osób z zaburzeniami rozwoju – z autyzmem i zespołem Aspergera, c	183	183		inne	Częściowo uwzględniona	Wprowadzono zapis dot. osób z zaburzeniami rozwoju.
937	Oś 9 Włączenie społeczne	Dodać zapis:Implementacja skutecznych europejskich systemów funkcjonowania ekonomii społecznej w zakresie wprowadzania osób z autyzmem i zespołem Aspergera na polski rynek pracy.	185	185		inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	RPO WD 2014-2020 wskazuje kierunki udzielanego wsparcia. Konkretnie formy wsparcia dla poszczególnych grup docelowych będą przedmiotem prac nad uszczegółowieniem programu.
938	Oś 9 Włączenie społeczne	się z uprzejmą prośbą o dokonanie korekty zapisów w Priorytecie inwestycyjnym: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną (PI 9.1). Zmiany dotyczą zapisów w tabeli na stronie 149 w wierszu kierunki wsparcia, proszę o zmianę zapisu: „Wsparcie będzie ukierunkowane na budowę, remont, przebudowę, rozbudowę infrastruktury (w tym wyposażenie) placówek ochrony zdrowia oraz obiektów lecznictwa uzdrowiskowego” na zapis: „Wsparcie będzie ukierunkowane na budowę, remont, przebudowę rozbudowę infrastruktury (w tym wyposażenie) placówek ochrony zdrowia, stacji powiatowego pogotowia ratunkowego oraz obiektów lecznictwa uzdrowiskowego”. Budowa Stacji Powiatowego Pogotowia Ratunkowego będzie realizowana w Partnerstwie z Gminami Powiatu Świdnickiego w 2014 roku, wsparcie środków unijnych ma dla realizacji tego projektu olbrzymie znaczenie. Jest to projekt o zasięgu subregionalnym, pogotowie świadczy usługi medyczne, kluczowe z punktu widzenia interesu bezpieczeństwa życia i zdrowia mieszkańców, w ramach publicznego systemu ochrony zdrowia, dostępnego w szczególności dla ubogiej części społeczeństwa. Obecnie znajduje się ono w centrum miasta co bardzo utrudnia szybka komunikację, planowana inwestycja będzie realizowana w sąsiedztwie Powiatowego szpitala „Łatawiec”, oddział SOR, w pobliżu głównej drogi komunikacyjnej z gminami naszego powiatu.				inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zgodnie z zapisami linii demarkacyjnej wsparcie inwestycyjne (infrastrukturalne) w zakresie ochrony zdrowia jest podzielone pomiędzy poziom krajowy i regionalny. W chwili obecnej linia demarkacyjna pomiędzy poziom krajowy a regionalny oparta została o organ założycielski, w związku z powyższym na poziomie krajowym będą dofinansowane podmioty, których organem założycielskim jest minister, centralny organ administracji rządowej, publiczna uczelnia medyczna lub publiczna uczelnia prowadząca działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, natomiast na poziomie regionalnym jednostki samorządu terytorialnego z wyłączeniem Państwowego Ratownictwa Medycznego. Inwestycje w infrastrukturę Państwowego Ratownictwa Medycznego (Szpitalne Oddziały Ratunkowe, Lotnicze Pogotowie Ratunkowe) i jednostek współpracujących z systemem ratownictwa medycznego (Centra Urazowe) mogą uzyskać wsparcie z poziomu krajowego.
939	Oś 9 Włączenie społeczne	Rozważyć możliwość wpisania do inwestycji budowę mieszkań socjalnych.			brak	inne	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację środków nie przewiduje się wsparcia w tym zakresie.
940	Oś Priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna	Prośba o objęcie w RPO WD 2014-2020 rejonu ul. Piaskowa 1-13, Nowy Targ 9-27 we Wrocławiu jako inwestycje podnoszące efektywność energetyczną budynków. 1. Budynki w omawianym kwartale są obiektami zabytkowymi w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23.07.2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, znajdują się na obszarze objętym ochroną konserwatorską, w związku z czym podlegają ochronie. 2. W latach 2000-2001 dokonano przebudowy ul. Piaskowej wprowadzając na niej dodatkowo ruch samochodowy. W wyniku prowadzonych prac ziemnych, przy użyciu ciężkiego sprzętu, nastąpiły pęknięcia ścian w elewacji. 3. W dn. 31.05.2001r. Radni Gminy Wrocław podjęli Uchwale nr XXXIII/1028/01, w której czytamy: remont elewacji budynków wielu lokalowych usytuowanych przy głównych ciągach komunikacyjnych oraz reprezentacyjnych części miasta, w wyjątkowych przypadkach może być pokryty w 100% z budżetu Gminy Wrocław. Niestety ul. Piaskowa i cały rejon Nowego Targu były uporczywie pomijane w dotychczasowych planach rewitalizacji miasta. Natomiast ostatnio wykonywane prace przy budowie parkingu podziemnego dodatkowo negatywnie wpłynęły na stan elewacji. Mając na uwadze powyższe istnieje niekwestionowana konieczność wykonania termomodernizacji obiektów położonych				inne	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
941	Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna – Priorytet inwestycyjny: Efektywność energetyczna w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	Potencjalnych beneficjentów i grupy docelowe należy rozszerzyć o budynki jedno i wielorodzinne	121	122	Docelową grupą powinien być przede wszystkim sektor bytowo-komunalny, odpowiedzialny w największym stopniu za emisję zanieczyszczeń powietrza.	inne	Odrzucona	w PI 4.3 wśród beneficjentów znajdują się m.in. spółdzielnie mieszkaniowe a także wspólnoty mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego itd.. Natomiast osoby fizyczne będą mogły otrzymać dofinansowanie w ramach programów inicjowanych przez jst.
942	Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna – Priorytet inwestycyjny: Efektywność energetyczna w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	W kierunkach wsparcia brakuje odniesienia do działań edukacyjno-informacyjnych Preferowane będą projekty: kompleksowe, uwzględniające komponenty edukacyjno-informacyjne, obejmujące istotny fragment gminy bądź cały jej obszar, w formie programów inicjowanych przez jst, obejmujących działania o charakterze prosumenckim, zmierzających do ograniczenia niskiej emisji oraz zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym.	122		Uzasadnienie – patrz punkt dotyczący zawarcia w treści programu odniesienia do konieczności prowadzenia działań edukacyjno-informacyjnych w przedmiotowym zakresie (Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów).	inne	Częściowo uwzględniona	Programy inicjowane przez jst powinny zawierać szereg działań prowadzących do zmniejszenia emisji i zwiększenia OZE, również działania edukacyjno - informacyjne, jeżeli takowe stanowią dopełnienie i niezbędną część programu.

943	Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna – Priorytet inwestycyjny: Efektywność energetyczna w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	Zdanie drugie należy przerehabilitować i nadać mu brzmienie : „ Ogrzewanie budynków mieszkalnych, jak i powoduje wysokie emisje zanieczyszczeń powietrza oraz CO2 spowodowane procesami spalania przy wytwarzaniu ciepła grzewczego.”.	121	-	Stosowanie odnawialnych źródeł energii przyczynia się oprócz ograniczenia emisji CO2 także do redukcji innych zanieczyszczeń powietrza. Ze względu na zły stan jakości powietrza w kraju, w tym w województwie dolnośląskim(przekroczenia norm w tym dla PM10, PM2,5, B(a)P, NO2, As, O3) należy dążyć do synergii działań w zakresie zmian klimatu z ochroną powietrza. Ponadto, zgodnie z oceną jakości powietrza przeprowadzaną przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Wrocławiu wynika, że główny udział w przekroczeniach standardów jakości powietrza ma sektor bytowo-komunalny.	inne	Uwzględniona	
944	Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna – Priorytet inwestycyjny: Produkcja i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych	Potencjalnych beneficjentów i grupy docelowe należy rozszerzyć o budynki jedno i wielorodzinne.	117	118	Zapis w obecnym kształcie, w dokumencie z dnia 25 października br., nie uwzględnia budynków mieszkalnych. W ramach celu ogólnego osi na stronie 116 wskazano działania z zakresu efektywności energetycznej i wykorzystania OZE w budynkach mieszkalnych.	inne	Odrzucona	w PI 4.3 wśród beneficjentów znajdują się m.in spółdzielnie mieszkaniowe a także wspólnoty mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego itd.. Natomiast osoby fizyczne będą mogły otrzymać dofinansowanie w ramach programów inicjowanych przez Jst.
945	Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna – Priorytet inwestycyjny: Wdrażanie strategii niskoemisyjnych	Zdanie 2 na str. 123 wymaga zmiany i nadania nowego brzmienia: „Wymaga on natychmiastowej interwencji ... w dwóch głównych jej źródłach, jakimi są sektor bytowo-komunalny oraz sektor transportu (czynniki o coraz większym znaczeniu wpływającym na skalę zjawiska)”.	123	-	Sektor bytowo-komunalny oraz sektor transportu (niska emisja) odpowiedzialne są w największym stopniu za emisję zanieczyszczeń powietrza i wpływają na stan jakości powietrza.	inne	Uwzględniona	
946	Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna – Priorytet inwestycyjny: Wdrażanie strategii niskoemisyjnych	Brakuje uwzględnienia działań edukacyjno – informacyjnych skierowanych do mieszkańców/gospodarstw domowych służących poprawie jakości powietrza, np.: - działania informacyjno – edukacyjne nt. szkodliwości spalania paliw niskiej jakości i odpadów, możliwości redukcji emisji pyłów PM 10 i możliwych działań w gospodarstwach domowych na rzecz ochrony powietrza,- działania informacyjno – edukacyjne jako element programów dotacyjnych na rzecz modernizacji infrastruktury na bardziej niskoemisyjną i ekologiczną, np. wymiany starych kotłów węglowych.	124		Uzasadnienie – patrz punkt dotyczący zawarcia w treści programu odniesienia do konieczności prowadzenia działań edukacyjno-informacyjnych w przedmiotowym zakresie (Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów).	inne	Częściowo uwzględniona	Programy inicjowane przez Jst powinny zawierać szereg działań prowadzących do zmniejszenia emisji i zwiększenia OZE, również działania edukacyjno - informacyjne, jeżeli takowe stanowią dopełnienie i niezbędną część programu.
947	Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna – Priorytet inwestycyjny: Wdrażanie strategii niskoemisyjnych	Kierunki wsparcia rozszerzone powinny być również o budynki jedno i wielorodzinne.	124	-	Ponieważ oczekiwanym efektem jest redukcja zanieczyszczeń powietrza odpowiedzialnych za tzw. niską emisję, należy kierunki wsparcia rozszerzyć o budynki mieszkalne. Sektor bytowo-komunalny, odpowiedzialny w największym stopniu za emisję zanieczyszczeń powietrza.	inne	Odrzucona	w PI 4.3 wśród beneficjentów znajdują się m.in spółdzielnie mieszkaniowe a także wspólnoty mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego itd.. Natomiast osoby fizyczne będą mogły otrzymać dofinansowanie w ramach programów inicjowanych przez Jst.
948	Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna – Priorytet inwestycyjny: Wdrażanie strategii niskoemisyjnych	Potencjalnych beneficjentów i grupy docelowe należy rozszerzyć o budynki jedno i wielorodzinne.	124		Docelową grupą powinien być przede wszystkim sektor bytowo-komunalny, odpowiedzialny w największym stopniu za emisję zanieczyszczeń powietrza.	inne	Odrzucona	w PI 4.3 wśród beneficjentów znajdują się m.in spółdzielnie mieszkaniowe a także wspólnoty mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego itd.. Natomiast osoby fizyczne będą mogły otrzymać dofinansowanie w ramach programów inicjowanych przez Jst.
949	Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna – Priorytet inwestycyjny: Wdrażanie strategii niskoemisyjnych (PI 4.5)	Proponuje się rozważenie, aby kryterium określonym w Preferencjach były miasta powyżej 10 tys. mieszkańców, jak ma to zastosowanie w Programie Priorytetowym NFOŚiGW nt. „Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii” tzw. KAWKA.	124	125	Uzasadnieniem proponowanej zmiany jest doświadczenie i sprawdzenie zrealizowanego pierwszego naboru Programu KAWKA, który spotkał się z dużym zainteresowaniem.	inne	Odrzucona	Wspomniane zapisy nie są zapisami wykluczającymi ani bądącymi kryteriami dostępowymi a jedynie preferencjami. Biorąc pod uwagę zakres wsparcia dot. m.in.zrównoważonej mobilności miejskiej preferencją zostały objęte miasta pow. 20 tys.mieszkańców (miasta średnie i duże gdzie zjawisko niskiej emisji jest nasilone ze względu na ruch) ze względu na skalę potencjalnych problemów i potencjalne korzyści środowiskowe wynikające z interwencji.
950	Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna – Priorytet inwestycyjny: Wdrażanie strategii niskoemisyjnych (PI 4.5)	Dodanie wskaźnika redukcja emisji zanieczyszczeń.	125	-	Dodanie tego wskaźnika wynika z oczekiwanego efektu tego priorytetu inwestycyjnego, dane pochodzące z roczników statystycznych GUS.	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
951	Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna – Priorytet inwestycyjny: Wdrażanie strategii niskoemisyjnych (PI 4.5)	Dodanie do Preferencji kryterium: „- zgodne z planami dotyczącymi gospodarki niskoemisyjnej”	124	125	Uzasadnieniem wprowadzenia do preferencji kryterium odnoszącego się do zgodności z planem gospodarki niskoemisyjnej jest zachowanie spójności realizacji inwestycji, które są określone w programach ochrony powietrza.	inne	Odrzucona	PI 4.5 może być realizowane wyłącznie na podstawie planów gospodarki niskoemisyjnej co jest zapisane w kierunkach wsparcia, dlatego też nie ma konieczności wprowadzania takiej preferencji.

952	Oś Priorytetowa 4 Środowisko i zasoby	W projekcie RPO nie ujęto zadań związanych z bezpieczeństwem publicznym. Przedstawili propozycje zmiany w RPO - priorytet inwestycyjny: Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi Zadanie: Przedsięwzięcia z zakresu organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania skutków katastrof oraz doposażenia jednostek ratowniczych: - zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych - zakup sprzętu do usuwania skutków katastrof - remonty, rozbudowa i budowa budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska Beneficjenci: - jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia - jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej Zakładany cel końcowy: - liczba jednostek OSP doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof, - liczba wyremontowanych, rozbudowanych, wybudowanych budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska			Na spotkaniu konsultacyjnym w sprawie RPO w Głogowie Członek Zarządu J. Tutaj uznał za bardzo cenną przedstawioną uwagę i zadeklarował możliwość zmiany w projekcie RPO zgodnie z ich oczekiwaniami. Szerokie poparcie na portalu społecznościowym Facebook - powstał profil o nazwie „Popieram dotacje z Unii Europejskiej dla dolnośląskich strażaków” akcję poparło ponad 1300 osób z różnych środowisk zarówno miejskich jak i wiejskich. W akcję aktywnie włączyli również działacze społeczni, samorządowi, szczególnie mocna zaangażowała się Pani Poseł Ewa Drozd	inne	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
953	Oś PRIORYTETOWA 4 ŚRODOWISKO I ZASOBY Priorytet inwestycyjny: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych, Cel szczegółowy	Obecny zapis:- realizowane na terenach cennych przyrodniczo i turystycznie; Zmienić na:- realizowane na terenie przede wszystkim obszarów chronionych oraz atrakcyjnych turystycznie	137		Uwaga o charakterze redakcyjnym.	inne	Uwzględniona	
954	Oś PRIORYTETOWA 4 ŚRODOWISKO I ZASOBY Priorytet inwestycyjny: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych (PI 6.3 i PI 6.4) Cel szczegółowy Kierunki wsparcia	Obecny zapis:Dofinansowane będzie wyposażenie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody przyczyniające się bezpośrednio do czynnej ochrony przyrody. W celu utrzymania równowagi przyrodniczej wspierane będzie tworzenie centrów ochrony bioróżnorodności w oparciu o gatunki rodzime oraz zapewnienie niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną siedlisk przyrodniczych i gatunków. Umożliwiona będzie realizacja projektów dot. wykorzystania i udostępnienia lokalnych zasobów przyrodniczych m.in. na cele turystyczne (np. tereny wypoczynkowe, ścieżki rowerowe, ścieżki konne). Zmienić na:W ramach priorytetu dofinansowane będą działania zmierzające do zachowania cennych dla regionu elementów środowiska poprzez wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz z zakresu zachowania różnorodności gatunkowej. Wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące m.in.: odbudowy zdegradowanych siedlisk, przywracania właściwych stosunków wodnych siedlisk wodno-błotnych, modernizacji oraz zapewnienia niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną siedlisk przyrodniczych i gatunków (zielona infrastruktura, w tym korytarze ekologiczne). Możliwa będzie również realizacja działań z zakresu budowy i	136	136	Pomimo, iż w wyzwaniach opisanych w założeniach do Regionalnego programu operacyjnego woj. dolnośląskiego wskazuje się na konieczność podjęcia działań zmierzających do zapewnienia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunkom w celu zachowania różnorodności biologicznej regionu, to w kolejnych opisach i założeniach <i>Osi Priorytetowej Środowisko i Zasoby</i> , a także <i>Priorytetu inwestycyjnego: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych</i> nie zaplanowano działań zmierzających do osiągnięcia przyjętego celu. Dlatego też w kolejnych uwagach zgłaszanych poniżej do projektu dokumentu podkreślono oraz wskazano zakres działań, które powinny podlegać współfinansowaniu w ramach RPO, tak by przyczyniały się do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego i strat zasobów różnorodności biologicznej oraz umożliwić zachowanie unikatowej przyrody województwa dolnośląskiego. Należy podkreślić, że zgłaszane uwagi wpisują się również w osiągnięcie założeń Celu 1 unijnej strategii różnorodności biologicznej do 2020 r. mówiącego o zahamowaniu i poprawie stanu zachowania chronionych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków.	inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna między programami krajowymi i regionalnymi wyklucza możliwość dowolnego rozszerzania kierunków wsparcia.
955	Oś Priorytetowa 4 Środowisko i Zasoby Oś Priorytetowa 5 Transport Oś Priorytetowa 6 Infrastruktura Społecznej	1.Niepokój budzi rozłożenie akcentów pomiędzy „ochroną”, a „udostępnianiem” zasobów przyrodniczych i kulturowych. Pomijając już sam fakt nieuwzględnienia „turystyki” wśród osi priorytetowych, w priorytecie inwestycyjnym „Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych” potwierdzona została preferencja dla ochrony zasobów spychając na drugi plan ważne dla konkurencyjności turystycznej Dolnego Śląska dalsze „udostępnianie zasobów” mające na celu rozwój infrastruktury turystycznej. 2. W osi priorytetowej „Transport” w priorytecie inwestycyjnym: „Drogową dostępność transportowa” z jednej strony przyjmuje się zasadnie wstępne założenie, że „aby system transportowy mógł pełnić swoją funkcję, ważne jest odpowiednie powiązanie zewnętrznych połączeń drogowych z istniejącym systemem oraz rozwiniętą siecią osadniczą na Dolnym Śląsku (...)” jednocześnie, co jest niepokojące, zakłada się a priori, że będzie to dotyczyło głównie dróg wojewódzkich. 3. W osi priorytetowej „Infrastruktura spójności społecznej” w priorytecie inwestycyjnym: „Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną” w zasadzie pominięto w kierunkach wsparcia tak ważną dziedzinę specjalistycznych usług medycznych jaką jest ratownictwo medyczne. Szczególnie podmioty świadczące usługi z zakresu ratownictwa medycznego, a zlokalizowane przy istotnych z punktu widzenia regionu szlakach komunikacyjnych	136 141 148	137 142 149	1. Rozwiązaniem mogłoby być uwzględnienie roli rozwoju turystyki dla konkurencyjności Dolnego Śląska i oddzielenie „udostępniania” od „ochrony”, a tym samym określenie odrębnego priorytetu inwestycyjnego w ramach tej samej osi priorytetowej. W priorytecie inwestycyjnym: „Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych” na szczególne uwypuklenie zasługuje temat budowy ścieżek rowerowych, np. na dawnych, nieczynnych liniach kolejowych, w terenach leśnych itp. (temat, w którym można byłoby stworzyć sieć ścieżek rowerowych na nieczynnych liniach kolejowych na całym Dolnym Śląsku. Umieszczenie w tym samym priorytecie inwestycyjnym dodatkowo (albo przede wszystkim) realizacji projektów z zakresu ochrony i zachowania zabytków (najwyższej rangi) może spowodować niekorzystne rozmieszczenie środków finansowych. Zabytki najwyższej rangi mają możliwość aplikowania o środki z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dlatego umieszczenie w jednym priorytecie inwestycyjnym zarówno budowy ścieżek rowerowych itp. i modernizacji zabytków jest niepokojące. 2. Zasadnym wydaje się takie określenie właściwych kryteriów kwalifikowalności projektów, aby realizacja wybieranych projektów rzeczywiście wpływała na poprawę dostępności transportowej regionu, a nie ograniczono dostępu do współfinansowania tylko do kategorii dróg wojewódzkich. Modernizacji wymagają także kluczowe dla spójności systemu transportowego regionu drogi powiatowe. Powiat Ząbkowicki w ostatnim okresie programowania wykonał przebudowę ponad 30 km	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Finansowanie dróg wojewódzkich na odcinkach leżących w ciągach komunikacyjnych stanowiących połączenie z siecią TENT-T zostało wyznaczone przez linię demarkacyjną. Ratownictwo medyczne będzie mogło uzyskać finansowanie z poziomu krajowego. Połączenie PI 6.3 i 6.4 nastąpiło ze względu na konieczność koncentracji środków.
956	Oś priorytetowa 4 środowisko i zasoby Cel ogólny Osi Priorytetowej / Poprawa stanu środowiska oraz zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów	Należałoby zweryfikować zapis: „W zakresie działań dotyczących bezpiecznego składowania odpadów dofinansowanie będą mogły uzyskać projekty dot. rekultywacji terenów składowisk odpadów i terenów zdegradowanych w wyniku składowania odpadów między innymi tzw. „dzikich wysypisk”.”.	132		Należy pamiętać, że obecnie zarządzający składowiskami są obowiązani utworzyć tzw. fundusz rekultywacyjny, a zatem prowadzić środki na rekultywację. Wydaje się, że słuszniejszym podejściem byłoby finansowanie „historycznych” rekultywacji ze środków krajowych.	inne	Częściowo uwzględniona	Propozycja dodania preferencji dot. inwestycji przyczyniających się do wypełnienia zobowiązań akcesyjnych.
957	Oś priorytetowa 4 środowisko i zasoby Cel ogólny Osi Priorytetowej / Poprawa stanu środowiska oraz zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych	Obecny zapis:Ważnym wyzwaniem na Dolnym Śląsku jest <u>ochrona zabytków oraz ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych, które przyczyniają się w istotny sposób do dywersyfikacji lokalnej gospodarki, np. poprzez rozwój turystyki, tworzenie produktu regionalnego/lokalnego</u> . Zmienić na:Ważnym wyzwaniem na Dolnym Śląsku jest <u>ochrona zabytków oraz zapewnienie właściwej ochrony siedliskom przyrodniczym i cennym gatunkom występujących w szczególności na terenach podlegających ochronie obszarowej oraz udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych, które przyczyniają się w istotny sposób do dywersyfikacji lokalnej gospodarki, np. poprzez rozwój turystyki, tworzenie produktu regionalnego/lokalnego</u> .	131	131	Pomimo, iż w wyzwaniach opisanych w założeniach do Regionalnego programu operacyjnego woj. dolnośląskiego wskazuje się na konieczność podjęcia działań zmierzających do zapewnienia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunkom w celu zachowania różnorodności biologicznej regionu, to w kolejnych opisach i założeniach <i>Osi Priorytetowej Środowisko i Zasoby</i> , a także <i>Priorytetu inwestycyjnego: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych</i> nie zaplanowano działań zmierzających do osiągnięcia przyjętego celu. Dlatego też w kolejnych uwagach zgłaszanych poniżej do projektu dokumentu podkreślono oraz wskazano zakres działań, które powinny podlegać współfinansowaniu w ramach RPO, tak by przyczyniały się do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego i strat zasobów różnorodności biologicznej oraz umożliwić zachowanie unikatowej przyrody województwa dolnośląskiego. Należy podkreślić, że zgłaszane uwagi wpisują się również w osiągnięcie założeń Celu 1 unijnej strategii różnorodności biologicznej do 2020 r. mówiącego o zahamowaniu i poprawie stanu zachowania chro	inne	Częściowo uwzględniona	Obecne zapisy programu zawierają w sobie treści wskazane w uwadze.

958	Oś priorytetowa 4 środowisko i zasoby Cel ogólny Osi Priorytetowej / Poprawa stanu środowiska oraz zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych	Biorąc pod uwagę cele do osiągnięcia należałoby skorygować poniższy tekst: „Wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące rozwoju niezbędnej infrastruktury na potrzeby selektywnego zbierania, składowania i unieszkodliwiania odpadów oraz wdrażania systemów i technologii odzysku i recyklingu odpadów.”.	132		Składowanie jest jedną z form unieszkodliwiania, które jest położone najniżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami. Biorąc pod uwagę zakładane cele, w kontekście dostępnych środków interwencja nie powinna dotyczyć składowania i innych procesów unieszkodliwiania.	inne	Częściowo uwzględniona	Propozycja dodania preferencji dot. inwestycji przyczyniających h się do wypełnienia zobowiązań akcesyjnych.
959	Oś priorytetowa 4 środowisko i zasoby Cel ogólny Osi Priorytetowej / Poprawa stanu środowiska oraz zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych	Korekta zapisu „wskazane w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012”.	132		W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi należy się odnieść do planów inwestycyjnych zatwierdzanych przez Ministra Środowiska.	inne	Częściowo uwzględniona	Rezygnacja z preferencji dot. WPGO.
960	Oś priorytetowa 4 środowisko i zasoby Cel ogólny Osi Priorytetowej / Poprawa stanu środowiska oraz zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych	Wskazane jest zdefiniowanie pojęcia „zakłady zagospodarowania odpadów”.	133, 139		Wskaźnik powinien być przez wszystkie strony jednakowo rozumiany.	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
961	Oś priorytetowa 4 środowisko i zasoby Cel ogólny Osi Priorytetowej / Poprawa stanu środowiska oraz zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych	Wskaźnik „Liczba zmodernizowanych, zamkniętych lub zrehabilitowanych składowisk odpadów” do usunięcia lub znaczącej korekty.	133		Jak wskazano powyżej, składowanie jest położone najniżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami – tego rodzaju projekty (w szczególności „modernizacja” i „zamknięcie”) nie powinny być realizowane ze środków unijnych, bowiem wszystkie składowiska już powinny być dostosowane do wymagań, a na zamykanie zarządzający powinni wykorzystać własne fundusze (opłata za składowanie powinna uwzględniać m. in. te koszty).	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
962	OŚ PRIORYTETOWA 4 ŚRODOWISKO I ZASOBY Priorytet inwestycyjny: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych	Obecny zapis:Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów przyrodniczych i kulturowych regionu. Zmienić na:Zachowanie różnorodności biologicznej oraz zabytków kulturowych regionu.			Uwaga o charakterze redakcyjnym	inne	Odrzucona	Ochrona różnorodności jest celem szczegółowym PI- nie może być jednocześnie wskazana jako efekty.
963	Oś priorytetowa 4 środowisko i zasoby Priorytet inwestycyjny: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych (PI 6.3 i PI 6.4)	Obecny zapis:Różnorodność biologiczna Dolnego Śląska stanowi kapitał, którego zachowanie w dobrym stanie stanowi determinantę zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego regionuProponujemy zmienić na:Różnorodność biologiczna Dolnego Śląska stanowi kapitał, którego zachowanie w dobrym stanie warunkuje zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy regionu.	135	135	Uwaga o charakterze redakcyjnym.	inne	Uwzględniona	
964	OŚ PRIORYTETOWA 4 ŚRODOWISKO I ZASOBY Priorytet inwestycyjny: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych (PI 6.3 i PI 6.4)	Obecny zapis: Przedsięwzięcia realizowane w ramach tej osi powinny być realizowane w szczególności na terenach atrakcyjnych turystycznie i przyrodniczo Zmienić na: Przedsięwzięcia realizowane w ramach tej osi powinny obejmować działania z zakresu utrzymania i przywrócenia cennych zasobów przyrody, w szczególności na obszarach chronionych w regionie, które będą przyczyniać się do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, tak by region zachował najcenniejsze gatunki i walory przyrodnicze.			Pomimo, iż w wyzwaniach opisanych w założeniach do Regionalnego programu operacyjnego woj. dolnośląskiego wskazuje się na konieczność podjęcia działań zmierzających do zapewnienia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczym oraz gatunkom w celu zachowania różnorodności biologicznej regionu, to w kolejnych opisach i założeniach Osi Priorytetowej Środowisko i Zasoby , a także Priorytetu inwestycyjnego: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych nie zaplanowano działań zmierzających do osiągnięcia przyjętego celu. Dlatego też w kolejnych uwagach zgłaszanych poniżej do projektu dokumentu podkreślono oraz wskazano zakres działań, które powinny podlegać współfinansowaniu w ramach RPO, tak by przyczyniały się do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego i strat zasobów różnorodności biologicznej oraz umożliwić zachowanie unikatowej przyrody województwa dolnośląskiego. Należy podkreślić, że zgłaszane uwagi wpisują się również w osiągnięcie założeń Celu 1 unijnej strategii różnorodności biologicznej do 2020 r. mówiącego o zahamowaniu i poprawie stanu zachowania chronionych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków.	inne	Częściowo uwzględniona	Obecne zapisy programu zawierają w sobie treści wskazane w uwadze.
965	OŚ PRIORYTETOWA 4 ŚRODOWISKO I ZASOBY Priorytet inwestycyjny: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych (PI 6.3 i PI 6.4) Cel szczegółowy	<u>Obecny zapis:Ochrona bioróżnorodności oraz udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych Dolnego Śląska. Zmienić na: Ochrona różnorodności biologicznej oraz udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych Dolnego Śląska.</u>	136	136	Uwaga o charakterze redakcyjnym.	inne	Uwzględniona	

966	OŚ PRIORYTETOWA 4 ŚRODOWISKO I ZASOBY Priorytet inwestycyjny: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych (PI 6.3 i PI 6.4) Cel szczegółowy Kierunki wsparcia	Należy zdefiniować pojęcie centrów różnorodności biologicznej	136		Centrami ochrony różnorodności biologicznej są np. ogrody zoologiczne i botaniczne, wymienione już jako obszary wsparcia w tym miejscu. Wskazane byłoby więc przybliżenie znaczenia tego pojęcia, by potencjalni beneficjenci dysponowali pełniejszą i bardziej zrozumiałą informacją na ten temat.	inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe definicje zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
967	OŚ PRIORYTETOWA 4 ŚRODOWISKO I ZASOBY Priorytet inwestycyjny: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych (PI 6.3 i PI 6.4) Tabela: Zestawienie specyficznych dla programu wskaźników rezultatu dla EFRR/ FS, w podziale na cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego Art. 87.2b.i	Proponuje się dodanie dodatkowego wskaźnika: Powierzchnia obszarów cennych przyrodniczo, na terenie których zrealizowano działania objęte dofinansowaniem (w ha).	137		Wprowadzenie dodatkowego wskaźnika oceny efektywności działań finansowanych w ramach RPO w postaci powierzchni obszarów cennych przyrodniczo umożliwi ocenę skali działań oraz ich efektów podjętych na terenie województwa w zakresie zapewnienia ochrony różnorodności biologicznej regionu.	inne	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
968	Oś priorytetowa 4: Środowisko i zasoby. Priorytet inwestycyjny: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych (PI 6.3 i PI 6.4).	Proponuje się rozszerzenie kierunków wsparcia o następujące zagadnienia:- projekty dotyczące działalności związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków objętych ochroną (również na obszarach chronionych), - projekty z zakresu zielonej infrastruktury, w tym korytarze ekologiczne, a także zakładanie zadrzewień przydrożnych z rodzimych gatunków drzew i krzewów- projekty w zakresie tworzenia i rozwoju centrów ochrony różnorodności genetycznej lub ochrony ex-situ z udziałem gatunków rodzimych np. banki genów, parki miejskie, ogrody botaniczne, zoologiczne, ekoparki, ośrodki rehabilitacji zwierząt - projekty dotyczące działalności w zakresie edukacji ekologicznej oraz wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze wraz z promocją np. tereny wypoczynkowe, ścieżki dydaktyczne, szlaki turystyczne, szkolenia np. dla jst i szkół, - projekty dotyczące zwalczania obcych gatunków inwazyjnych, - projekty dotyczące budowy i modernizacji niezbędnej infrastruktury związanej z działalnością na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych regionu i edukacji ekologicznej, w tym w szczególności na terenie rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych, - projekty dotyczące sporządzenia			Proponuje się dostosować opis przedsięwzięć odpowiednio do proponowanych wyżej celów szczegółowych. Tak więc opis działań planowanych do finansowania w ramach ochrony przyrody powinien zawierać podstawowe działania polegające na ochronie różnorodności biologicznej. Działania te powinny dotyczyć przede wszystkim przywrócenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów dziko występujących. Ochrona powinna także polegać na zapobieganiu fragmentacji lub łączeniu płatów siedlisk poprzez tworzenie korytarzy ekologicznych. Także projekty z zakresu zielonej infrastruktury powinny być prowadzone na poziomie regionalnym, w zależności od lokalnych potrzeb. Poza tym działania te powinny dotyczyć ochrony ex situ (ogrody zoologiczne, botaniczne, ośrodki rehabilitacji zwierząt). Jednocześnie działania powinny być kierowane na szeroko pojętą edukację ekologiczną społeczeństwa i osób pracujących w zakresie ochrony przyrody. Do prowadzonych ww. działań powinna być zapewniona odpowiednia infrastruktura. Proponuje się także udzielanie wsparcia dla działań dotyczących zwalczania inwazyjnych gatunków obcych, które w coraz większym stopniu powodują zarówno szkody środowiskowe jak i gospodarcze np. rdestowce, barszcze. Kolejnym działaniem proponowanym do finansowania z RPO to zakładanie	inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Linia demarkacyjna między programami krajowymi i regionalnymi wyklucza możliwość dowolnego rozszerzania kierunków wsparcia.
969	Oś Priorytetowa Gospodarki niskoemisyjna	Uwaga do listy kategorii beneficjentów w dz. 4.1	117	118	Sformułowanie przedsięwzięcia może wykluczyć firmy – prywatne – inwestorów, którzy z definicji są przedsiębiorstwami energetycznymi, ale dopiero zamierzają wejść z inwestycjami w sektor wytwarzania energii (np. prywatny inwestor stawiający farmę wiatrową może nie mieścić się w kategorii „Przedsiębiorstwo energetyczne”. Dla bezpieczeństwa lepszy byłby zapis „Przedsiębiorstwa” lub „Przedsiębiorstwa realizujące przedsięwzięcia związane z energią.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Celem PI 4.1 jest zwiększenie udziału OZE w ogólnym bilansie energetycznym DŚ. Zgodnie z definicją URE : za przedsiębiorstwo energetyczne uważa się przedsiębiorstwo prowadzące działalność w zakresie wytwarzania paliw lub energii, oprócz samego procesu wytwarzania energii, za działalność można uznać czynności przygotowujące do rozpoczęcia tejże działalności. Czynnościami tymi są m.in. budowa, modernizacja jednostek wytwarzania energii, działalność organizacyjna i marketingowa. W świetle powyższego przedsiębiorca posiadający promesę koncesji oraz ponoszący koszty związane z inwestycją zmierzającą do uruchomienia działalności gospodarczej polegającej na wytwarzaniu energii może zostać uznany za przedsiębiorstwo energetyczne zgodnie z art. 3 pkt. 12 ustawy.
970	Oś Priorytetowa Gospodarki niskoemisyjna	Uwaga do zapisu na str. 121-122 do pkt. kierunki wsparcia	121	122	Proponujemy uszczegółowić zapis mówiący o (...), „Standardach minimalnych”. Należy wskazać, czego te standardy dotyczą, np. zużycie energii na m. kw powierzchni.	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem ogólnym pokazującym tylko kierunki i możliwości wsparcia. Inwestycje związane z efektywnością energetyczną mają być powadzone zgodnie z obowiązującymi normami i prawem w związku z ich zakresem.
971	Oś Priorytetowa Gospodarki niskoemisyjna	Uwaga do zapisu na str. 122 do pkt kierunki wsparcia (...) w tym przedsięwzięcia w zakresie tzw. głębokiej termomodernizacji, obejmującej instalację systemu umożliwiających monitorowanie i zarządzanie energią w obiekcie lub alternatywnie pojęcia modernizacji energetycznej.	122	122	Proponujemy uzupełnienie i wprowadzenie pojęcia „głębokiej termomodernizacji” obejmującej również system do zarządzania energią w przeciwieństwie do termomodernizacji, gdzie zazwyczaj rozumie się wyłącznie działania budowlane jak ocieplenie styropianem, wymianę okien. Wprowadzenie systemu, który jeżeli chodzi o koszt jest tańszy od prac budowlanych (znacząco) umożliwi uzyskanie dodatkowych oszczędności, a przede wszystkim pozwoli użytkownikowi kontrolowanie pracy i kosztów obiektu.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Do preferencji została dopisana 'głęboka termomodernizacja'. Dodatkowo powstanie słowniczek na dalszym etapie prac (uszczegółowienie Programu), gdzie zostaną zdefiniowane poszczególne działania.

972	Oś Priorytetowa Infrastruktura edukacyjna Oś Priorytetowa Edukacja	Prośba o uwzględnienie idei projektu Centrum Edukacji Regionalnej przy kształtowaniu regionalnych programów. Projekt Centrum ma na celu poszerzenie dostępu do edukacji w dziedzinach poszukiwanych na rynku pracy poprzez kształcenie wielu grup społecznych należących do różnych grup wiekowych. Centrum ma również uświadomić mieszkańcom Dolnego Śląska, że tożsamość regionalna określa naszą wiedzę o bogactwie otoczenia i regionu w jakim przyszło nam żyć. O jego historii, kulturze, walorach społecznych oraz przyrodniczych. Świadomość naszego otoczenia jest jednym z ważniejszych elementów procesu edukacji, któremu poddawani jesteśmy przez całe życie. Bardzo istotne jest aby tożsamość ta była kształtowana w sposób świadomy i odpowiedzialny. Projekt powołania Centrum Edukacji Regionalnej pozwala właśnie tak traktować edukację regionalną. Pozwala na uzupełnienie oferty stanowiącej podstawę programowa szkół o zagadnienia związane z naszym regionem.				stowarzyszenie	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
973	Oś Priorytetowa Infrastruktura Społecznej	W punkcie na temat zakupu sprzętu w obszarach deficytowych proponuję w tym wykazie ująć również kardiologię.	147	147	Wprowadzić w samym Wrocławiu nasycenie sprzętem dla kardiologii jest wysokie, na terenie województwa dolnośląskiego istnieją obszary, stanowiące w tej materii białe plamy. W takich ośrodkach jak najbardziej inwestycje pod kątem sprzętu służącego diagnostyce i terapii chorób układu krążenia.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Kardiologia jest dobrze wyposażoną infrastrukturalnie i sprzętowo dziedziną, z uwagi m.in. Na wysoki poziom finansowania świadczeń przez płatnika publicznego (świadczenia z zakresu leczenia chorób krążenia są wysoce opłacane, co powoduje gwałtowny przyrost liczby podmiotów ich udzielających, niekiedy uzasadniony rzeczywistymi potrzebami populacji).
974	Oś Priorytetowa Pomoc Techniczna	Postulujemy zapis dot. wzmocnienia zasady partnerstwa oraz większego zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych. Obecny zapis jest zbyt ogólny.	199	200	Zapis jest mało precyzyjny i zbyt ogólny. Prosimy o uzupełnienie.	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
975	Oś Priorytetowa Pomoc Techniczna	Rozszerzenie katalogu beneficjentów o partnerów społeczno-gospodarczych zgodnie z zaleceniami KE.	200	200	W ramach Pomocy Technicznej dla RPO WD 2014-2020 należy przewidzieć realizację zadań skierowanych do partnerów społeczno-gospodarczych oraz organizacji pozarządowych (parasolowych). Dla urzeczywistnienia zasady partnerstwa w regionie jest to jednak niewystarczające. Dlatego naszym zdaniem należy przewidzieć środki na finansowanie działań realizowanych przez partnerów społ.-gospodarczych w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	W ramach pomocy technicznej przewidziano zakres działań skierowanych do partnerów społeczno-gospodarczych.
976	Oś Priorytetowa Rynek Pracy Priorytet Inwestycyjny Zapewnienie dostępu do zatrudnienia	Konieczne jest uwzględnienie w tym Priorytecie Inwestycyjnym współpracy z partnerami społeczno-gospodarczymi, w szczególności reprezentatywnymi organizacjami pracodawców – jako przedstawicielami przedsiębiorców, którzy generują nowe miejsca pracy w regionie i są odbiorcami rozwiązań-instrumentów w zakresie rynku pracy.	163	164	Opracowanie rozwiązań w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych nie może odbywać się w oderwaniu od reprezentatywnych związków pracodawców, które skupiają mikro, małe, średnie i duże firmy (pracodawców) oraz są kluczowym ogniwem na rynku pracy (PSZ-pracodawcy). Rolą reprezentatywnych organizacji pracodawców jest także wypracowywanie rozwiązań przy aktywnej współpracy z PSZ w zakresie promocji zatrudnienia, prognozowania zatrudnienia na poziomie lokalnym, a także promocji wśród pracodawców korzystania z ofert Powiatowych Urzędów Pracy.	organizacja pozarządowa	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Celem PI nie jest opracowywanie rozwiązań na rzecz osób bezrobotnych lecz pomoc bezpośrednia osobom bezrobotnym.
977	Oś Priorytetowa: Przedsiębiorstwa i Innowacje Priorytet Inwestycyjny: Innowacyjne przedsiębiorstwa	Proponujemy wpisać dodatkowy kierunek wsparcia, który również istotnie przyczyni się do podniesienia innowacyjności przedsiębiorstw: - prace R&D w wyniku których realizowana jest tzw. customization czyli dopasowanie do aktualnych wymogów rynku i klientów istniejących już i/lub produktów.	100	101	Tego rodzaju prace prowadzą do zwiększenia poziomu innowacyjności oraz zaawansowania technologicznego produktów i rozwiązań. Warto również rozważyć możliwość dofinansowywania środków trwałych niezbędnych do podniesienia innowacyjności produktów i rozwiązań, a tym samym zwiększenie innowacyjności samych przedsiębiorstw.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Wsparcie takie będzie możliwe w PI 3.3, jako przedsięwzięcia prowadzące do wprowadzenia na rynek nowych produktów/usług (w tym turystycznych) lub dokonanie zasadniczych zmian w sposobie świadczenia usług lub procesie produkcyjnym
978	Oś Priorytetowa: Przedsiębiorstwa i Innowacje Priorytet Inwestycyjny: Innowacyjne przedsiębiorstwa	Proponujemy uzupełnienie zapisu w części Preferencje dot. stworzenia etatów badawczych. Naszym zdaniem zapis należy rozszerzyć (...), których elementem będzie stworzenie etatów badawczych i/lub specjalistów/menedżerów ds. wdrożenia wyników prac B+R.	101	101	Samo stworzenie etatów badawczych w firmach MŚP nie wpłynie zasadniczo na wdrożenie wyników B + R. Bardzo często naukowcy nie mają odpowiednich kompetencji menedżerskich w obszarze wdrażania innowacji czy prac B+R, czy tworzenia strategii wspierania innowacyjności w firmach	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Preferencja podyktowana jest wskaźnikami oraz ich definicjami pochodzącymi z Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych opracowanej przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, gdzie zliczani są pracownicy naukowo-badawczych zaangażowani w prowadzenie prac B+R w ramach wspartego projektu. Pracownik naukowo-badawczy: specjalista zajmujący się pracą koncepcyjną i tworzeniem nowej wiedzy, wyrobów, usług, procesów, metod i systemów, a także kierowaniem (zarządzaniem) projektami badawczymi, związanymi z realizacją tych zadań.
979	Oś Priorytetowa: Przedsiębiorstwa i Innowacje Priorytet Inwestycyjny: Innowacyjne przedsiębiorstwa	Uzupełnienie lub rozszerzenie wskaźników dla PI 1.2. Proponujemy wskaźnik: odsetek firm MŚP zamawiających współpracy B+R w jednostkach naukowych oraz Liczba jednostek naukowych komercjalizujących wyniki prac B+R	101	102	Obecny, proponowany zapis wskaźników, w naszej ocenie jest zbyt skromny i słabo pokazuje możliwość współpracy sektora nauki oraz dolnośląskich przedsiębiorstw z MŚP. Należy więc uzupełnić wskaźniki w tej Osi Priorytetowej.	organizacja pozarządowa	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
980	Oś Priorytetowa: Przedsiębiorstwa i Innowacje Priorytet Inwestycyjny: Innowacyjne przedsiębiorstwa	Dodanie do potencjalnych beneficjentów: Reprezentatywne organizacje pracodawców. Postulujemy o rozszerzenie grupy potencjalnych beneficjentów.	101	101	Wprowadzanie innowacji nie może odbywać się w oderwaniu od przedstawicieli regionalnych organizacji pracodawców, które znają potrzeby rozwojowe firm-członków, budują i rozwijają z nimi stałe relacje. Organizacje reprezentujące przedsiębiorców mogą aktywnie uczestniczyć w pracach nad zachęcaniem firm do współpracy z jednostkami naukowymi, czy aranżowaniem takiej współpracy w obszarze B+R. W niektórych województwach organizacje pracodawców realizują projekty dot. innowacyjności. Przykładem jest projekt „Voucher badawczy” realizowany przez Pracodawców Pomorza i Kujaw - Związek Pracodawców. Celem głównym projektu jest wzrost poziomu współpracy firm z sektora MŚP z jednostkami naukowymi w województwie kujawsko-pomorskim. Wsparcie w postaci vouchera - bezzwrotnej dotacji - jest przeznaczone na zakup usług badawczo-rozwojowych dotyczących opracowania nowych lub ulepszonych produktów (w tym usług) lub procesów w mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Wśród beneficjentów tego priorytetu inwestycyjnego ujęte są instytucje otoczenia biznesu, do których zalicza się organizacje pracodawców.

981	Oś Priorytetowa: Przedsiębiorstwa i Innowacje Priorytet Inwestycyjny: Rozwój przedsiębiorczości	Dodanie do potencjalnych beneficjentów: Reprezentatywne organizacje pracodawców. Postulujemy o rozszerzenie grupy potencjalnych beneficjentów.	102	102	Jak pokazują badania OECD na zlecenie MRR „Rozwój umiejętności i zwiększenie dostępu do szkoleń MŚP” - lokalne organizacje wspierające przedsiębiorczość z reguły działają w zamkniętych ramach różnych fragmentarycznych polityk sektorowych (silosów) i odrębnych dla poszczególnych części programów wymagań instytucjonalnych i nie są w stanie właściwie odpowiedzieć na potrzeby lokalnych firm. Dlatego od dłuższego czasu KE promuje, wzorem rozwiązań w wprowadzonych w wielu krajach UE, większe zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych (szczególnie organizacji pracodawców) w obszarze wspierania przedsiębiorczości, zwłaszcza rozwoju firm MŚP.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Wśród beneficjentów tego priorytetu inwestycyjnego ujęte są instytucje otoczenia biznesu, do których zalicza się organizacje pracodawców.
982	Oś Priorytetowa: Przedsiębiorstwa i Innowacje Priorytet inwestycyjny: Internacjonalizacja	Brak wskaźników - Internacjonalizacja przedsiębiorstw	105	105	Brak informacji w tej części dokumentu uniemożliwia zajęcie stanowiska. Prosimy o uzupełnienie danych w tym zakresie.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
983	Plan finansowy Programu	Przedstawiony do konsultacji RPO WD 2014-2020 jest w dużym stopniu niewystarczający. Brak w szczególności nakładów na poszczególne priorytety oraz ich szczegółowego opisu.	202	202	Każda oś ma przedstawiony wkład UE z dokładnością do tysiąca €. Taka kwota w dużej mierze musiała powstać z sumowania nakładów w poszczególnych priorytetach, ale tych nakładów nie wykazano w opracowaniu	przedsiębiorstwo	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Wytczne Komisji Europejskiej określają, aby plan finansowy w RPO WD 2014-2020 był przedstawiany w podziale na osie priorytetowe. Podział na priorytety inwestycyjne będzie na etapie uszczegółowienia Programu.
984	Plan finansowy Programu	Wnioskujemy o zwiększenie środków na oś priorytetową 7 Infrastruktura Edukacyjna wskazanych w planie finansowym programu.	202	202	Znacząca ilość placówek oświatowych w naszym województwie jest w stanie technicznym, który wymaga znaczących nakładów inwestycyjnych. Naszym zdaniem środki wskazane w tabeli są zbyt małe i niewystarczające, aby osiągnąć znaczącą poprawę stanu technicznego i budowę nowych placówek oświatowych w województwie. Należy wspomnieć, że poprawa jakości edukacji jest jednym z podstawowych celów Strategii Województwa Dolnośląskiego 2020.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych analiz i uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
985	Plan finansowy Programu	Proponuje się wprowadzenie zapisów w dokumentacji programowej, w tym uszczegółowieniu oraz regulaminów określających zasady rozliczania systemu zaliczkowego dotyczących zwiększenia możliwego poziomu korzystania z zaliczek dla beneficjentów samorządowych na poziomie do 60% kwoty dofinansowania, natomiast dla beneficjentów stanowiących sektor organizacji pozarządowych do 80% wartości dofinansowania.	234	235	Zwiększy to płynność finansową tych podmiotów oraz umożliwi szersze aplikowanie tych jednostek w ramach różnych konkursów ogłaszanych w ramach RPO.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zgodnie z projektem ustawy wdrożeniowej zaliczkowanie będzie możliwą formą prefinansowania. Szczegóły związane z jej wysokością będą zależały od zapisów ustawy i innych szczegółowych wytycznych ministerstwa
986	Plan finansowy Programu	Konieczność uszczegółowienia zasad realizacji projektów komplementarnych	155	155	Z przedstawionej propozycji Programu nie wynika jasno, na jakiej zasadzie będą realizowane projekty komplementarne, które mają z założenia nawzajem się uzupełniać i wspierać inicjatywy projektowe realizowane z EFRR i EFS. Uwaga jest zasadna w kontekście docierających sygnałów z Komisji Europejskiej (potwierdzonych m.in. na spotkaniach informacyjnych dotyczących konsultacji społecznych nowego RPO), o możliwym wyeliminowaniu realizacji projektów szkoleniowych w formule finansowania krzyżowego. Z propozycji Programu nie wynika jasno, na jakiej zasadzie będą organizowane nabory wniosków, tak aby przykładowo zapewnić realizowanie projektów w ramach Osi Priorytetowej nr. 7 „Infrastruktura edukacyjna” w „...ściślej powiązaniu z interwencją podejmowaną ze środków EFS” w ramach Osi Priorytetowej nr. 10 „Edukacja”.	przedsiębiorstwo	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programowe, których uszczegółowienie będzie miało miejsce w późniejszym terminie tj. m.in. w momencie opracowania Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Operacyjnego stanowiącego
987	Plan finansowy Programu	1. Jednostka samorządu terytorialnego realizując projekt współfinansowany ze środków UE w chwili obecnej musi dysponować środkami na sfinansowanie działania. Dofinansowanie otrzymuje po zatwierdzeniu i skontrolowanym wniosku o płatność. Wprowadzenie możliwości prefinansowania działań dla jednostek sektora finansów publicznych przyczyniłoby się do zapewnienia środków finansowych koniecznych do realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE. Wpłynęłoby na zwiększenia podmiotów aplikujących o środki UE oraz efektywniejszego ich wykorzystania. 2. Wnioskujemy również, aby poziom dofinansowania wynosił 85 % kwoty kosztów kwalifikowalnych.	5	243	Jednostki chcą się rozwijać i inwestować przy wsparciu środków zewnętrznych, jednakże muszą dysponować środkami o wyższej wartości niż udział własny. W związku z powyższym zaciągają kredyty w oparciu o przepisy Ustawy Prawo zamówień publicznych, których koszty (np. oprocentowanie, prowizja i inne) nie stanowią wydatku kwalifikowalnego. Zwiększa się tym samym wysokość wkładu własnego poniesionego przez jednostkę na realizację zadania. Dodatkowym argumentem przemawiającym za wprowadzeniem prefinansowania jest uproszczona procedura i preferencyjny charakter, ponieważ nie podlega procedurze przetargowej a wysokość oprocentowania jest niższa niż stawki rynkowe, bez ponoszenia dodatkowych kosztów jak np. prowizja.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zgodnie z projektem ustawy wdrożeniowej zaliczkowanie będzie możliwą formą prefinansowania. Szczegóły związane z jej wysokością będą zależały od zapisów ustawy i innych szczegółowych wytycznych. Poziom dofinansowania zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym wynosi 85% (maksymalny poziom dofinansowania). Nie mniej jednak w przypadku wystąpienia pomocy publicznej poziomu te będą znacznie niższe. Procent dofinansowania dla poszczególnych PI zostanie zdefiniowany na poziomie uszczegółowienia Programu.
988	Plan finansowy Programu	Kwota alokacji na Oś priorytetową 2 (Technologie informacyjno-komunikacyjne) jest stanowczo za mała. Postuluję zwiększenie alokacji na tę Oś do kwoty ok. 70 mln euro. Proponowana w projekcie RPO kwota alokacji to niecałe 1,4 proc. sumy wkładu Unii w RPO (wylczenie własne). Tymczasem przewidziana w rządowym projekcie Umowy Partnerstwa (wersja z 23.10.2013.) alokacja na CT 2 („Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych”) w ramach RPO (a więc już po uwzględnieniu zapisów linii demarkacyjnej!) wynosi niecałe 5,2 proc. łącznej alokacji na te programy (por. Umowa Partnerstwa, op.cit., str. 113; wylczenie własne). Gdyby alokacja na Oś priorytetową 2 w RPO wynosiła 5,2 proc. całości, to znalazłoby się tam ok. 105 mln euro.	202	202	Uwzględniając rozbięcie Osi 2 na dwa priorytety („przedsiębiorstwa” - 1,5% i „e-usługi publiczne” - 3,5%) oraz przesunięcie jednego z nich („przedsiębiorstwa”) do Osi 1, to w Osi 2 (w której pozostał jedynie priorytet „e-usługi publiczne”) powinno znaleźć się ok. 70,6 mln euro. Na podobny docelowy poziom alokacji w Osi 2 naprowadza także wyliczenie wartości projektów kluczowych realizowanych w ramach priorytetu 2 („rozwój społeczeństwa informacyjnego”) w RPO 2007-2013. W wykazie projektów kluczowych w wersji z 24.09.2013 r. było łącznie 8 projektów w priorytecie 2, w których łączny maksymalny poziom dofinansowania z UE wynosił 58,3 mln euro. Należy jednak odliczyć od tej kwoty dofinansowanie dla Dolnośląskiej Sieci Szerokopasmowej (ponieważ jest to projekt, który zgodnie z zapisami linii demarkacyjnej na lata 2014-2020 nie mieściłby się w kompetencjach regionu). Zostaje wówczas 24 mln euro.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych analiz i uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
989	Plan finansowy Programu	Kwota alokacji na Oś priorytetową 2 (Technologie informacyjno-komunikacyjne) jest stanowczo za mała. Postuluję zwiększenie alokacji na tę Oś do kwoty ok. 70 mln euro.	202	202	A/ W projekcie jest 28 mln euro. To ok. 1,4 proc. sumy wkładu Unii w RPO (wylczenie własne). Tymczasem przewidziana w proj. Umowy Partnerstwa (wersja z 23.10.2013.) alokacja na CT 2 w regionalnych PO (uwzględnia linię demarkacyjną!) to ok. 5,2 proc. (Um. Partn., str. 113; wylczenie własne). Gdyby na Oś 2 w RPO szło 5,2 proc., to mamy ok. 105 mln euro. Ale Oś 2 miała dwa priorytety, jeden trafił do Osi 1. Liczymy więc tylko priorytet „e-usługi publiczne”. Robocza wersja RPO dawała mu 3,5 proc. Skoro tak, to w Osi 2 powinno być ok. 70,6 mln euro. B/ Maksym. poziom dofinansowania z UE dla projektów kluczowych z priorytetu 2 w RPO 2007-2013 (24.09.2013 r.): 58,3 mln euro. Bez DSS (zgodnie z nową linią demarkacyjną nie robiłby go region): 24 mln. Robocza wersja RPO dawała 37,3 proc. alokacji w priorytecie 2 Osi 2 na projekty kluczowe. Gdyby owe 24 mln euro stanowiło 37,3 proc., to wychodzi 64,3 mln euro jako propozycja dla Osi 2.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych analiz i uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
990	Plan finansowy Programu	Istotnym aspektem, który powinien być uwzględniony w zapisach odnośnie Priorytetu Inwestycyjnego PI 9.1 jest dostosowanie obiektów opieki zdrowotnej do standardów Unii Europejskiej, aby rozwijać ważny sektor gospodarki jakim jest turystyka medyczna oraz turystyka medyczna senioralna.	94	94	Dobry sprzęt, wykwalifikowany personel medyczny i zmodernizowane obiekty w połączeniu z atrakcyjnymi cenami stworzyłyby produkt, który przyciągałby wielu pacjentów z krajów Unii Europejskiej. Pragniemy również zaangażować się w zagadnienie jakim jest turystyka medyczna dla seniorów ponieważ dane demograficzne wskazują na starzenie się społeczeństwa, a dzięki turystyce medycznej możemy poprawić jakość ich życia.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Częściowo uwzględniona	Celem szczegółowym PI 9.1 jest (...) podniesienie standardu udzielania świadczeń leczniczych. Turystyka medyczna może być wartością dodaną udzielonego wsparcia w ramach powyższego PI.

991	Plan finansowy Programu	Jako Szpital podległy Ministrowi Spraw Wewnętrznych powinniśmy mieć możliwość ubiegania się o fundusze na organizację szkoleń. Pragniemy szkolić pracowników Szpitala z zakresie języków obcych, języka migowego, z zakresu obsługi psychogeriatrycznej, podwyższenia poziomu wiedzy medycznej jak również zapoznawania się ze standardami leczenia w krajach Unii Europejskiej.	96	96	Obecnie większość szkoleń finansowanych ze środków unijnych przeznaczona jest głównie dla osób bardzo młodych (z wykształceniem co najwyżej średnim) i w wieku poprodukcyjnym. Pominięte zostają tu osoby pracujące dla których potrzeba podnoszenia swoich kompetencji i wiedzy jest największa ponieważ to one na co dzień spotykają pacjenta. Pracownicy ochrony zdrowia chcieliby mieć szansę na podwyższanie kompetencji, a co za tym idzie podążać za standardami unijnymi.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Szpitaly podległe Ministrowi Spraw Wewnętrznych mogą ubiegać się o dofinansowanie w programi krajowym.
992	Plan finansowy Programu	Należy stworzyć możliwość organizowania wydarzeń kulturowych i sportowych, które promowałyby walory terenu Jeleniej Góry oraz malowniczych miejscowości które znajdują się w jej okolicy.	91	91	Wydarzenia kulturalne i sportowe mogą być wykorzystywane z powodzeniem jako element budowy przewagi konkurencyjnej miast i regionów. Stanowi on także doskonały i skuteczny element promocyjny o bardzo wysokim potencjale. Działania te pozwolą także, na poprawienie jakości życia mieszkańców poprzez spędzanie czasu wolnego w sposób atrakcyjny. Co więcej promowanie regionu jeleniogórskiego pomoże wzbudzić zainteresowanie wśród turystów.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Odrzucona	Brak możliwości finansowania tego typu projektów
993	Plan finansowy Programu	W śródtytułach na s. 205 mamy Kontakt zamiast Kontrakt wojewódzki – wcześniej mamy analizę wszystkich terytorialnych instytucji oddziaływania – w tej sferze powinno pojawić się więcej uwagi w sprawie LGD – jednak pod dyktando MRR zakłada się procedurę rozpoczęcia od nowa tworzenia Lokalnych Grup Działania i ich instytucjonalizacji.	205	205	Pomyłka pisarska i brak odniesienia się do już działających LGD	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	Pomyłka pisarska zostanie usunięta. Brak możliwości poszerzenia opisu dot. LGD ze względu na ograniczenia dot. liczby znaków, które obowiązują szablon Programu.
994	Plan finansowy Programu	Zachowanie poziomu dofinansowania dla jst na poziomie 85% kosztów kwalifikowanych.	203	203	Zmniejszenie poziomu dofinansowania np. z 85% do 50% to większy wkład własny dla beneficjentów co powoduje wzrost obciążeń finansowych dla budżetów gmin, a w konsekwencji zmniejsza się ilość i wartość zrealizowanych projektów.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Poziom dofinansowania zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym wynosi 85% (maksymalny poziom dofinansowania). Nie mniej jednak w przypadku wystąpienia pomocy publicznej poziom ten będzie znacznie niższy. Procent dofinansowania dla poszczególnych PI zostanie zdefiniowany na poziomie uszczegółowienia Programu.
995	Plan finansowy Programu	Brak możliwości prefinansowania dla jst.	203	203	Dotacje na zasadach refundacji środków powodują konieczność zaciągania zobowiązań finansowych (np. kredyty, obligacje) na opłacenie faktur wykonawców poszczególnych projektów. Zwiększają się koszty realizacji projektów dla jst.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zgodnie z projektem ustawy wdrożeniowej zaliczkowanie będzie możliwą formą prefinansowania. Szczegóły związane z jej wysokością będą zależały od zapisów ustawy i innych szczegółowych wytycznych. Poziom dofinansowania zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym wynosi 85% (maksymalny poziom dofinansowania). Nie mniej jednak w przypadku wystąpienia pomocy publicznej poziom ten będzie znacznie niższy. Procent dofinansowania dla poszczególnych PI zostanie zdefiniowany na poziomie uszczegółowienia Programu.
996	Plan finansowy Programu	Zbyt małe środki na priorytet inwestycyjny: Gospodarka wodno-ściekowa.	202	202	W RPO WD 2014-2020 na oś priorytetową: Zasoby, zostało przeznaczonych 140 980 000 Euro, podczas gdy potrzeby samego Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego zidentyfikowane na poziomie jedynie gospodarki wodno-ściekowej (do 10 tys. RLM) wynoszą ok. 300 000 000 PLN.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych analiz i uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
997	Plan finansowy Programu	Zbyt małe środki na infrastrukturę edukacyjną	202	202	W RPO WD 2014-2020 na obszar: Infrastruktura Edukacyjna zostało przeznaczonych 56 392 000 Euro, podczas gdy potrzeby samego Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego zidentyfikowano na poziomie 430 000 000 PLN.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych analiz i uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
998	Plan finansowy Programu	Należy zmodyfikować wkład Unii w poszczególnych osiach priorytetowych.	202	202	Mając na uwadze strukturę potrzeb Gminy Wrocław, uwzględnioną w inicjatywach zgłoszonych do SEIP, należałoby przeszerzować środki pomiędzy poszczególnymi osiami priorytetowymi tak, aby dostosować potencjał RPO do potrzeb, co wpłynie na skuteczne i efektywne wydatkowanie środków. Przedmiotowe działanie pozwoli na takie skonstruowanie RPO, aby uniknąć problemów z wydatkowaniem środków w niektórych osiach priorytetowych.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych analiz i uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
999	Plan finansowy Programu	Wnioskuje się o zwiększenie środków przewidzianych na wdrożenie działań w ramach Osi Priorytetowej 4 „Środowisko i zasoby” o minimum 50% kwoty przewidzianych w projekcie Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 z przeznaczeniem na zwiększenie środków finansowych z obszaru gospodarki wodno-ściekowej.	202	202	Działania mające na celu poprawę ochrony środowiska poprzez minimalizację składu i ilości odpadów (ścieków) są działaniami o charakterze strategicznym dla zapewnienia rozwoju całego Woj. Dolnośląskie. Konieczność szerokiego wspierania przedsięwzięć w ww. dziedzinie wynika z konieczności implementacji prawa UE (ramowa dyrektywa wodna i ramowa dyrektywa ściekowa). Ze względu na ograniczone zasoby wodne istnieje pilna konieczność rozbudowy infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych. Znaczna część istniejącej infrastruktury wymaga rozbudowy i modernizacji. Kwota wskazana do zabezpieczenia potrzeb w ramach Osi 4 jest ze względu na bardzo szerokie potrzeby wskazane powyżej niewystarczająca. Same potrzeby gmin skupionych w obszarze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wr. Obszaru Funkcjonalnego zostały określone na poziomie ok. 300 mln. zł dofinansowania ze środków RPO WD 2014-2020.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych analiz i uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
1000	Plan finansowy Programu	Wnioskuje się o zwiększenie środków przewidzianych na wdrożenie działań w ramach Osi Priorytetowej 7 „Infrastruktura edukacyjna” o minimum 100% kwoty przewidzianych w projekcie Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 z przeznaczeniem na zwiększenie środków finansowych z obszaru Inwestycji w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną (PI 10.4).	202	202	Wspieranie rozwoju infrastruktury edukacyjnej stanowi ważny element mający na celu budowę gospodarki opartej na wiedzy. Jednym z najważniejszych zagadnień w tym obszarze jest rozbudowa infrastruktury kształcenia podstawowego- przedszkolnego, szkół podstawowych i gimnazjów w szczególności na obszarach podlegających doświadczającym zjawiska intensywnego wzrostu liczby ludności (wynikających z przyczyn demograficznych i migracji) na obszarze Województwa Dolnośląskiego. Znaczna część istniejącej infrastruktury edukacyjnej wymaga rozbudowy i modernizacji. Kwota wskazana do zabezpieczenia potrzeb w ramach Osi 7 jest ze względu na bardzo szerokie potrzeby wskazane powyżej niewystarczająca. Same potrzeby gmin skupionych w obszarze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego zostały określone na poziomie ok. 480 mln. zł dofinansowania ze środków RPO WD 2014-2020.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych analiz i uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
1001	Plan finansowy Programu	Budżet przeznaczony na infrastrukturę edukacyjną (oś priorytetowa 7) jest zbyt niski. Poza zwiększeniem budżetu na Oś priorytetową 7, wnioskujemy o całkowite zniesienie ograniczeń związanych z budową nowej infrastruktury edukacyjnej.	202	202	W kontekście zdiagnozowanych potrzeb w treści projektu RPO oraz potrzeb zgłaszanych IZ RPO WD przez ZIT WrOF zaproponowany budżet jest niedostosowany do tychże potrzeb. Na uwagę zasługuje fakt przenoszenia się mieszkańców z centrum miast na zewnątrz, w tym do sąsiednich gmin. W konsekwencji na terenie WrOF powstają duże osiedla mieszkaniowe na terenie gmin sąsiednich dla Wrocławia, bez dostępu do infrastruktury edukacyjnej. Dla ZIT WrOF budowa nowej infrastruktury edukacyjnej jest jednym z priorytetów, bo odpowiada na potrzeby społeczności lokalnych. Innym powiązaniem problemem jest fakt, że z punktu widzenia ekonomicznego dostosowanie istniejącej infrastruktury na potrzeby edukacji jest nieuzasadnione. Koszt remontu, dostosowania budynków i ich późniejszego utrzymania przekracza koszty w porównaniu do budowy od podstaw nowoczesnej infrastruktury. Ponadto w wielu przypadkach na w/w terenach brak infrastruktury do remontu.	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych analiz i uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.

1002	Plan finansowy Programu	W powiązaniu z w/w uwagą konieczne jest zwiększenie alokacji w osi priorytetowej 7 do poziomu pow. 100 mln Euro. Źródło zwiększenia - wg decyzji Zarządu Województwa (potencjalne źródła - pomoc techniczna, włączenie społeczne, ew. inne)	202	202	Kwota 56 392 000 Euro nie uwzględnia wyznań wynikających z konieczności unowocześnienia bazy szkolnictwa, dostosowania jej do wymogów funkcjonalności i spełniania kryterium rozdziału szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego. Wniosek został zgłoszony w ramach konsultacji subregionalnych w Środzie Śl. w dniu 27.11.2013	osoba fizyczna	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych analiz i uzgodnień z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.
1003	Plan finansowy Programu	W planie finansowym programu nie zabezpieczono środków finansowych dla Ochotniczych Straży Pożarnych, co wg mnie nie jest dopuszczalne biorąc pod uwagę charakter prowadzonej przez te jednostki działalności oraz skuteczność ich działania.	202	202	Ochotnicze Straże Pożarne odgrywają istotną rolę w systemie bezpieczeństwa naszego województwa, gdyż biorą udział one w większej ilości działań ratowniczych niż Państwowa Straż Pożarna. Bez OSP system bezpieczeństwa nie był by tak skuteczny, gdyż dzięki strażakom-ochotnikom wszyscy mieszkańcy odczuwają komfort, wynikający ze świadomości posiadania tych jednostek w swojej gminie. Jeżeli zwykły mieszkaniec jest w stanie docenić strażaka-ochotnika, to warto by było, aby Zarząd Województwa dokonał takiej pochwały/wyróżnienia dla tych osób i to nie w formie słów, lecz przede wszystkim czynów. Zabezpieczając środki finansowe dla OSP w Programie RPO jednostki te będą miały możliwość pozyskania nowego sprzętu, co wpłynie na poprawę efektywności ich działania. Dobre chęci i poświęcenie druhów, to nie wszystko. Bez odpowiedniego sprzętu i wyszkolenia członkowie OSP nie są w stanie w pełni realizować swoich celów statutowych.	osoba fizyczna	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych analiz i uzgodnień.
1004	Plan finansowy Programu	W projekcie RPO Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 nie uwzględniono przedsięwzięć związanych z bezpieczeństwem. W związku z powyższym wnoszę o uwzględnienie w przedmiotowym programie poniższego priorytetu. PRIORYTET INWESTYCYJNY: Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi. ZADANIE: przedsięwzięcia z zakresu organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania skutków katastrof oraz wyposażenia jednostek ratowniczych: - zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych; - zakup sprzętu do usuwania skutków katastrof; - remonty, rozbudowa i budowa budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. BENEFICJENCI: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; jednostki OSP	1	100	Zakładany cel:- liczba jednostek OSP wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof;-liczba wyremontowanych, rozbudowanych, wybudowanych budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. UZASADNIENIE: Ochotnicze Straże Pożarne stanowią podstawowy element systemu reagowania i ratownictwa w razie wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Do głównych zadań tych jednostek należą działania w razie wystąpienia zagrożeń spowodowanych siłami przyrody lub działalnością człowieka, w tym zdarzeń drogowych, klęsk żywiołowych, poważnych awarii oraz skażenia chemicznego i ekologicznego. Jednostki te znajdują się w większości miejscowości, w tym wiejskich, stąd niejednokrotnie stanowią pierwszą możliwą pomoc dla poszkodowanych. Doposażenie regionalnych OSP pozwoli jeszcze większej liczbie tych jednostek wejść do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego.	osoba fizyczna	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych analiz i uzgodnień.
1005	Plan finansowy Programu	W projekcie RPO Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 nie uwzględniono przedsięwzięć związanych z bezpieczeństwem. W związku z powyższym wnoszę o uwzględnienie w przedmiotowym programie poniższego priorytetu. PRIORYTET INWESTYCYJNY: Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi. ZADANIE: przedsięwzięcia z zakresu organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania skutków katastrof oraz wyposażenia jednostek ratowniczych: - zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych; - zakup sprzętu do usuwania skutków katastrof; - remonty, rozbudowa i budowa budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. BENEFICJENCI: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; jednostki OSP	1	1	Zakładany cel:- liczba jednostek OSP wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof;-liczba wyremontowanych, rozbudowanych, wybudowanych budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. UZASADNIENIE: Ochotnicze Straże Pożarne stanowią podstawowy element systemu reagowania i ratownictwa w razie wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Do głównych zadań tych jednostek należą działania w razie wystąpienia zagrożeń spowodowanych siłami przyrody lub działalnością człowieka, w tym zdarzeń drogowych, klęsk żywiołowych, poważnych awarii oraz skażenia chemicznego i ekologicznego. Jednostki te znajdują się w większości miejscowości, w tym wiejskich, stąd niejednokrotnie stanowią pierwszą możliwą pomoc dla poszkodowanych. Doposażenie regionalnych OSP pozwoli jeszcze większej liczbie tych jednostek wejść do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego.	osoba fizyczna	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych analiz i uzgodnień.
1006	Plan finansowy Programu	Proponuje się zmianę treści akapitu pierwszego na następujący: "Obszary wymagające rewitalizacji – działania z zakresu restrukturyzacji i rewitalizacji miast, obiektów przemysłowych tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Będą prowadzone w ramach różnych osi priorytetowych, w oparciu o nabory dedykowane, preferowane będą również projekty realizowane w partnerstwie oraz projekty kompleksowe i wyprzedzające, dla których przewiduje się możliwość uzyskania dofinansowania w ramach jednego zintegrowanego wniosku obejmującego działania przewidziane w różnych osiach priorytetowych.	204	204	W materiałach programowych słusznie podkreśla się problem wyczerpywania się surowców mineralnych i potrzeby wyprzedzającego poszukiwania nowych funkcji dla terenów i obiektów przemysłowych uwalnianych przez przedsiębiorstwa górnicze. Jest to ważny instrument dywersyfikacji działalności gospodarczej w obszarach monokultury przemysłowej np. na terenie LGOM oraz prewencji dla zapobieżenia wykluczeniu. Projekty rewitalizacji t należy przygotowywać z dużym wyprzedzeniem. Powinny one mieć charakter kompleksowy, co gwarantuje powodzenie ich implementacji, pełne wykorzystanie terenów i infrastruktury przemysłowej. Ubieganie się o niezależne wsparcie dla poszczególnych projektów w ramach programów, będzie zmniejszało efektywność wykorzystania środków i rozkładało w czasie proces implementacji. Z powyższych przyczyn w ramach rewitalizacji należy uwzględnić obszary po eksploatacji surowców mineralnych w ramach kompleksowej dotacji- 1wniosek.	osoba fizyczna	Odrzucona	Ze względu na konstrukcję systemu aplikowania, nie przewiduje się możliwości składania wniosków, który by obejmował kilka osi priorytetowych.
1007	Rozkład środków finansowych/Uzasadnienie podziału środków pomiędzy cele tematyczne i priorytety inwestycyjne/ Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych (PI 6.3 i 6.4)	Obecny zapis: Bogate zasoby przyrodnicze, udostępnione przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, mogą stanowić także podstawę do rozwoju turystyki. Zmienić na: Bogate zasoby przyrodnicze poprzez zapewnienie im właściwej ochrony oraz ich udostępnianie przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, mogą stanowić także podstawę do rozwoju turystyki.			Pomimo, iż w wyzwaniach opisanych w założeniach do Regionalnego programu operacyjnego woj. dolnośląska wskazuje się na konieczność podjęcia działań zmierzających do zapewnienia właściwego stanu ochrony siedliskom przyrodniczym oraz gatunkom w celu zachowania różnorodności biologicznej regionu, to w kolejnych opisach i założeniach Osi Priorytetowej Środowisko i Zasoby, a także Priorytetu inwestycyjnego: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych nie zaplanowano działań zmierzających do osiągnięcia przyjętego celu. Dlatego też w kolejnych uwagach zgłaszanych poniżej do projektu dokumentu podkreślono oraz wskazano zakres działań, które powinny podlegać współfinansowaniu w ramach RPO, tak by przyczyniały się do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego i strat zasobów różnorodności biologicznej oraz umożliwić zachowanie unikatowej przyrody województwa dolnośląskiego. Należy podkreślić, że zgłaszane uwagi wpisują się również w osiągnięcie założeń Celu 1 unijnej strategii różnorodności biologicznej do 2020 r. mówiącego o zahamowaniu i poprawie stanu zachowania chronionych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków	inne	Odrzucona	Obecny zapis wskazuje: "... przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju" - pojęcie to mieści w sobie wszelkie elementy wskazane w uzasadnieniu uwagi
1008	Rozwiązania dedykowane obszarom dotkniętym zjawiskiem ubóstwa społeczno-gospodarczego oraz naturalnymi lub demograficznymi barierami rozwoju	Grupa docelowa/ obszar geograficzny:Obecny zapis:Osoby samotnie wychowujące dzieci. Proponowany zapis:Osoby powracające na rynek pracy po okresie opieki nad dzieckiem i/lub osobą zależną.	210	210	Zgodnie z opisem priorytetu inwestycyjnego Godzenie życia zawodowego i prywatnego (PI 8.8) w ramach priorytetu 8 Rynek pracy, wsparciem mają zostać objęte wszystkie osoby powracające na rynek pracy po urlopie macierzyńskim/ wychowawczym oraz po okresie opieki nad osobami zależnymi. W diagnozie przedstawionej w dokumencie osoby samotnie wychowujące dzieci stanowią jedynie 10% tej grupy, zatem nie jest to liczba osób obrazująca skalę zdiagnozowanego problemu. Faktycznym problemem jest brak aktywności zawodowej wśród osób sprawujących opiekę nad dziećmi lub dorosłymi osobami zależnymi, które w zdecydowanej większości nie są osobami samotnymi. Zawężenie obszaru problemowego do osób samotnie wychowujących dzieci nie pozwala osiągnąć efektów/ rezultatów zakładanych ramach tego priorytetu inwestycyjnego.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	

1009	Rozwiązania dedykowane obszarom dotkniętym zjawiskiem ubóstwa dyskryminacji lub wykluczenia społecznego oraz naturalnymi lub demograficznymi barierami rozwoju	Uzupełnienie opisu Grupa docelowa/ obszar geograficzny o dodatkowe grupy docelowe:- osoby ubogie oraz zagrożone ubóstwem,-osoby doświadczające przemocy w rodzinie, alkoholizmu, narkomanii,-osoby bezdomne,-więźniowie i osoby opuszczające zakłady karne,-Romowie,-rodziny zastępcze.	210	210	W tabeli na stronie 210 powinny znaleźć się grupy docelowe, które w diagnozie (strony 77-83) zostały wskazane jako grupy dotknięte zjawiskiem ubóstwa, dyskryminacji lub wykluczenia społecznego. Do grup tych należą:-osoby ubogie oraz zagrożone ubóstwem, -osoby niepełnosprawne,-osoby doświadczające przemocy w rodzinie, alkoholizmu, narkomanii,-osoby bezdomne,-osoby starsze,- więźniowie i osoby opuszczające zakłady karne,-Romowie,-rodziny zastępcze.Wyminienie tych grup w kolumnie „Grupa docelowa/ obszar geograficzny” w tabeli zawartej na stronie 210 pozwoli zachować spójność z diagnozą oraz kierunkami działań wskazanymi w poszczególnych priorytetach. Należy również podkreślić, iż w/w grupy zostały wskazane w diagnozie (str. 6-97) Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej na lata 2014 -2020 jako grupy wymagające zastosowania specyficznych rozwiązań, dostosowanych do potrzeb grupy oraz regionu.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
1010	Rozwiązania dedykowane obszarom dotkniętym zjawiskiem ubóstwa dyskryminacji lub wykluczenia społecznego oraz naturalnymi lub demograficznymi barierami rozwoju	Do podstawowych usprawnień w projektach EFS dla osób z niepełnospr.należy zaliczyć: 1.Transport na miejsce udzielania usługi 2. Dostosowanie architektoniczne budynków niedostępnych (budowa tymczasowych podjazdów, montaż platform, krzesłek dźwigowych, elementy kontrastowe i wypukłe dla niewidomych) 3. Dostosowanie infrastruktury komputerowej – m.in. zakup i instalacja programów powiększających, mówiących, kamerek, dzięki którym można kontaktować się z osobą posługującą się językiem migowym,drukarek brajlowskich etc. 4. Dostosowanie akustyczne – zakup (wypożyczenie) systemów wspomagających słyszenie	209	212	Ze względu na wysoki stopień niedostosowania infrastruktury, produktów, czy też rynku usług w Polsce do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami, pragnąc zrealizować związane z dostępnością zapisy Rozporządzenia ogólnego Komisji Europejskiej w sprawie programowania pięciu funduszy polityki spójności 2014-2020 (Załącznik I, p. 6.4. Dostępność) instytucje zarządzające powinny zagwarantować dodatkowe mechanizmy zwiększające uczestnictwo tej grupy społecznej w projektach finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Opierając się o tekst Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych mechanizmy te można określić mianem „racjonalnych usprawnień” / „racjonalnych dostosowań”	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
1011	Rozwiązania dedykowane obszarom dotkniętym zjawiskiem ubóstwa dyskryminacji lub wykluczenia społecznego oraz naturalnymi lub demograficznymi barierami rozwoju	Postuluje się wzięcie pod uwagę w opracowaniu szczegółowych wytycznych do realizacji RPO WD 2014-2020 wyników testowania pochodzących z projektów innowacyjnych dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami realizowanymi przez Fundację Eudajmonia, Fundację Imago, Fundację Edukacji Europejskiej, Fundację Widzialni, Point.	209	212	Finasowanie projektów innowacyjnych miało na celu wypracowane nowych narzędzi aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami , dlatego w ramach efektywności i racjonalności wydatkowania funduszy unijnych niezbędne jest skorzystanie ze sprawdzonych rozwiązań służących podniesieniu jakości wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	organizacja pozarządowa	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
1012	Rozwiązania dedykowane obszarom dotkniętym zjawiskiem ubóstwa dyskryminacji lub wykluczenia społecznego oraz naturalnymi lub demograficznymi barierami rozwoju	Do podstawowych usprawnień w projektach EFS dla osób z niepełnosprawnościami należy zaliczyć: Transport na miejsce udzielania usługi, Dostosowanie architektoniczne budynków niedostępnych, . Dostosowanie infrastruktury komputerowej, dostosowanie akustyczne – zakup (wypożyczenie) i montaż systemów wspomagających słyszenie takich jak pętla indukcyjna, systemy FM, Zakup spersonalizowanego sprzętu kompensacyjnego (odpowiednie pomoce optyczne, białej laski, specjalistyczne oprogramowanie komputerowe (osoby niewidome), osobisty asystent ON, Asystent tłumaczący na język łatwy, Tłumacz języka migowego, Przewodnik osoby mającej trudności w widzeniu, Tłumacz-przewodnik osoby z trudnościami w widzeniu i słyszeniu, Alternatywne formy przygotowania materiałów projektowych,Wydużony czas wsparcia - konieczny dla osób, które ze względu na swoją niepełnosprawność ,	209	212	Ze względu na wysoki stopień niedostosowania infrastruktury, produktów, czy też rynku usług w Polsce do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami, pragnąc zrealizować związane z dostępnością zapisy Rozporządzenia ogólnego Komisji Europejskiej w sprawie programowania 5 funduszy polityki spójności 2014-2020 (Za. I, p. 6.4. Dostępność) instytucje zarządzające powinny zagwarantować dodatkowe mechanizmy zwiększające uczestnictwo tej grupy społecznej w projektach finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Opierając się o tekst Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych mechanizmy te można określić mianem „racjonalnych usprawnień” które definiowane są jako „konieczne i stosowne modyfikacje i adaptacje niepociągające za sobą nieproporcjonalnych i niepotrzebnych utrudnień, które to modyfikacje i adaptacje są niezbędne w określonych przypadkach dla zapewnienia osobom niepełnosprawnym możliwości egzekwowania(..)”	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
1013	Rozwiązania dedykowane obszarom dotkniętym zjawiskiem ubóstwa dyskryminacji lub wykluczenia społecznego oraz naturalnymi lub demograficznymi barierami rozwoju	Postuluje się wzięcie pod uwagę w opracowaniu szczegółowych wytycznych do realizacji RPO WD 2014-2020 wyników testowania pochodzących z projektów innowacyjnych dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami realizowanymi przez Fundację Eudajmonia, Fundację Imago, Fundację Edukacji Europejskiej, Fundację Widzialni, Point, Promyk Słońca itd.	209	212	Finansowanie projektów innowacyjnych miało na celu wypracowane nowych narzędzi aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami , dlatego w ramach efektywności i racjonalności wydatkowania funduszy unijnych niezbędne jest skorzystanie ze sprawdzonych rozwiązań służących podniesieniu jakości wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	organizacja pozarządowa	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
1014	Rozwiązania dedykowane obszarom dotkniętym zjawiskiem ubóstwa, dyskryminacji lub wykluczenia społecznego oraz naturalnymi lub demograficznymi barierami rozwoju.	Należałoby przereklamować zdanie (trzecia linijka od góry): „Brak pracy oraz mała elastyczność osób na nim funkcjonujących ma...”. Proponujemy: „Brak pracy oraz mała elastyczność osób funkcjonujących na rynku pracy ma...”.	208	208	Uwaga redakcyjna.	inne	Uwzględniona	
1015	Strategia Realizacji RPO	Zgłoszenie uczestnika w konferencji	1	1	Zgłoszenie uczestnika w konferencji	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
1016	Strategia Realizacji RPO	Proponuje zwiększenie nakładów na nabory konkursowe, kosztem pozakonkursowych.	1	243	Nabory pozakonkursowe rodzą uzasadnione podejrzenia, że dokonuje się je ze względów na układy polityczne na Dolnym Śląsku.	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
1017	Strategia Realizacji RPO	W jaki sposób Wspólnoty Mieszkańców mogą pozyskać dotacje na rewitalizację i docieplenia budynków	120	127	Brak wyczerpijących danych	osoba fizyczna	Uwaga w formie komentarza lub pytania	

1018	Strategia Realizacji RPO	Dzień dobry Panie Marszałku, moją propozycją niezbędnej inwestycji dla Dolnego Śląska jest budowa "Parku wodnego" w Legnicy. Legnica nie posiada alternatywnych miejsc rekreacji, a rodziny spędzają wolny czas w galeriach i marketach - niestety. Inwestycja ta przyciągnęłaby wiele osób spoza granic miasta, a "starzejące się" miasto stałoby się o wiele atrakcyjniejsze dla młodych ludzi, którzy opuszczają Legnicę.	1	1	Chciałabym zwrócić uwagę na bieżącą sytuację Legnicy pod kątem rekreacyjnym. Na terenie Legnicy - 102 708 mieszkańców, 3-cie co do wielkości (po Wrocławiu i Wałbrzychu) miastem w województwie oraz 38 w Polsce, nie ma nowoczesnego obiektu rekreacyjnego takiego jak park wodny. Są obiekty pływackie, niewielkie baseny powstałe przy szkołach, które standardami odbiegają od współczesnych wymogów. Park wodny, który powstał w Bolesławcu liczącym 40.000 mieszkańców to "nowa era" w porównaniu do obiektów w Legnicy. Mieszkańcy Legnicy zasługują na możliwość wypoczynku po pracy. Legnica posiada wiele działek inwestycyjnych, które mogłaby przeznaczyć na ten cel. Z obiektu tego korzystałoby z pewnością również mieszkańcy nieopodal leżącego Lubina (25 km), Złotoryi (18 km), i okolicznych miejscowości, którzy nie posiadają takiego obiektu. Proszę o uwzględnienie projektu w budżecie na lata 2014-2020.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
1019	Strategia Realizacji RPO	Wnoszę o zmianę następującego zapisu e rozdziale "Ciepłownictwo": "Ponadto stale rosnąca cena ciepła (wg URE w 2011 r. jednostkowa cena ciepła w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 7%), a także rosnąca wrażliwość środowiskowa społeczeństwa powodują coraz większe zainteresowanie innymi technologiami produkcji ciepła, takimi jak kolektory słoneczne, pompy ciepła oraz kotły na biomasę, które stają się na Dolnym Śląsku coraz powszechniejsze."	35	35	Tak sformułowane zdanie sugeruje, że jednostkowa cena ciepła z ciepłowni jest wyższa i ciągle drożeje, niż cena energii z kolektorów słonecznych, fotowoltaiki czy kotłów opalanych biomasą. Jest zupełnie odwrotnie. Cena wyprodukowania 1 MWh energii wynosi: z węgla - mniej niż 300 zł, z biomasy - około 800 zł, z fotowoltaiki - około 1200zł.	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
1020	Strategia Realizacji RPO	W świetle już obowiązującego prawa unijnego dotyczącego perspektywy 2014-2020, jak również projektów prawa unijnego oraz polskiego, energetyka została zupełnie wykluczona z możliwości otrzymania pomocy regionalnej w nowej perspektywie. Cytuję fragment pisma Izby Gospodarczej Ciepłownictwo Polskie do Premiera Donalda Tuska z dnia 18 września 2013 r. "W bieżącej perspektywie finansowej zdecydowana większość uzyskanej pomocy publicznej dla podmiotów zrzeszonych w IGCP oparta była o przepisy pomocy regionalnej (po opublikowaniu w dniu 19.06.2013 r. wytycznych KE w sprawie regionalnej pomocy państwa na lata 2014-2020 energetyka została zupełnie wykluczona z możliwości otrzymania pomocy regionalnej w nowej perspektywie)."	1	1	Pomoc publiczna dla energetyki została wykluczona w następujących dokumentach: 1) Wytyczne w sprawie pomocy regionalnej na lata 2014–2020 (Tekst mający znaczenie dla EOG) (2013/C 209/01) opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej 23 lipca 2013 r., strona 3, punkt 11. 2) (Projekt) ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu. Artykuł 14, ust. 1, lit. d. 3) (Projekt z dnia 7 sierpnia 2013 r.) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia ...2013 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020. Paragraf 6, pkt 8. Czy opracowując RPO nie wiedzieliście Państwo, że przedsiębiorstwa energetyczne będą wykluczone z możliwości otrzymania pomocy regionalnej w nowej perspektywie???????	przedsiębiorstwo	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
1021	Strategia Realizacji RPO	Chciałem wnieść uwagi do całego dokumentu, który w moim odczuciu kompletnie ignoruje i nie bierze pod uwagę wielowymiarowej funkcji sportu. (sarkastycznie można napisać, że słowo sport pojawia się wyłącznie jako część składowa transportu czy eksportu).	1	242	Na podstawie lektury dokumentu nie widzę możliwości inwestycji w infrastrukturę sportową oraz realizacji innego rodzaju, miękkich projektów sportowych. Widoczne są preferencje dla takich dziedzin edukacyjnych jak języki obce, matematyka czy nauki techniczne. Sport daje ogromne możliwości zarówno w integracji, zapobieganiu wykluczeniu (wszelkiego rodzaju) czy aktywizacji. Chcąc "budować" zdrowe społeczeństwo nie możemy zapominać o ogromnej roli wychowania fizycznego na wszystkich etapach naszego życia: poczynając od żłobka na "jesieni życia" kończąc. Myślę, że odpowiednim miejscem w którym mogłyby się znaleźć konkretne zapisy dot. sportu to: Oś 6,7 i 10.	osoba fizyczna	Odrzucona	Stanowisko Komisji Europejskiej jednoznacznie wskazuje na brak możliwości wspierania infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Pośrednio rozwój sportu jest przewidziany w RPO wsparcie wykorzystania zasobów naturalnych województwa (turystyka aktywna).
1022	Strategia Realizacji RPO	Brak informacji dot. „planowanych dużych projektów”	239	239	Konieczność uzupełnienia propozycji Programu w ww. zakresie, w szczególności o kryteria merytoryczne do spełnienia dla ubiegania się o status dużego projektu oraz o procedurę wyłonienia ich do dofinansowania.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	Na obecną chwilę nie planuje się realizacji projektów dużych spełniających kryteria określone w art.90 Rozporządzenia ogólnego.
1023	Strategia Realizacji RPO	Konieczność doprecyzowania poszczególnych definicji w propozycji Programu	5	85	W celu przygotowania przez Beneficjentów dobrych merytorycznie projektów, należy odpowiednio wcześniej podać definicje (lub odpowiednie odnośniki) do wielu ogólnych nazw zastosowanych w projekcie Programu. W szczególności dotyczy to miejsc, w których brak jednoznacznych zapisów determinuje wprost właściwe odnalezienie się danego Beneficjenta w aplikowaniu o dofinansowanie w ramach poszczególnych typów projektów. W szczególności należy więc doprecyzować takie nazwy jak: „instytucje rynku pracy”, „podmioty ekonomii społecznej” czy wspomniane wcześniej „podmioty zarządzające instrumentami inżynierii finansowej”.	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
1024	Strategia Realizacji RPO	Konieczność wskazania maksymalnych i minimalnych procentowych pułapów poziomów dofinansowania dla danego typu Beneficjenta.	5	85	Zwracamy się z prośbą o uwzględnienie instytucji typu IOB jako Beneficjenta, mogącego ubiegać się o maksymalny poziom dofinansowania (bez pomocy publicznej), w przypadku gdy projekt będzie realizowany z założeniem braku czerpania z niego dochodu. Przykładowo: część wsparcia – np. w ramach PI 8.7 - może być dystrybuowana przez IOBy, które z racji kryteriów kwalifikacji MŚP, będą zapewne automatycznie zaliczone do „dużych przedsiębiorstw” ze stosunkowo niskim poziomem dofinansowania (np. 40% tak jak dotychczas). Niemniej istnieje wiele podmiotów, które funkcjonując jako IOB mają również w swoim statucie zapisy dotyczące działań prowadzących nie dla zysku lub służących tworzeniu korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. W takich sytuacjach, podmioty te, powinny mieć możliwość realizowania projektów w formule przysługującej maksymalny procent dofinansowania bez pomocy publicznej.	przedsiębiorstwo	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Poziom dofinansowania zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym wynosi 85% (maksymalny poziom dofinansowania). Nie mniej jednak w przypadku wystąpienia pomocy publicznej poziomu te będą znacznie niższe. Procent dofinansowania dla poszczególnych PI zostanie zdefiniowany na poziomie uszczegółowienia Programu.
1025	Strategia Realizacji RPO	W jednej grupie zawarci są beneficjenci i potencjalne grupy docelowe, propozycja rozdzielenia grup docelowych i beneficjentów,	97	162	Grupy docelowe i beneficjenci w jednej grupie mogą wprowadzać w błąd, gdyż nie wiadomo de facto, kto jest przedstawicielem jakiej grupy i czy jest uprawniony do wnioskowania czy tylko jest adresatem środków pomocowych- grupą docelową.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Wskazane w tym polu podmioty będą uprawnione do aplikowania, chyba, że są jednoznacznie wskazane jako grupa docelowa, a nie beneficjent.
1026	Strategia Realizacji RPO	W projekcie RPO województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 nie uwzględniono przedsięwzięć związanych z bezpieczeństwem. W związku z powyższym wnoszę o uwzględnienie w przedmiotowym programie poniższego priorytetu. PRIORYTET INWESTYCYJNY: Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi. ZADANIE: przedsięwzięcia z zakresu organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania skutków katastrof oraz wyposażenia jednostek ratowniczych: - zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych; - zakup sprzętu do usuwania skutków katastrof; - remonty, rozbudowa i budowa budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. BENEFICJENCI: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; jednostki OSP	1	1	Zakładany cel:- liczba jednostek OSP wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof;-liczba wyremontowanych, rozbudowanych, wybudowanych budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. UZASADNIENIE: Ochotnicze Straże Pożarne stanowią podstawowy element systemu reagowania i ratownictwa w razie wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Do głównych zadań tych jednostek należą działania w razie wystąpienia zagrożeń spowodowanych siłami przyrody lub działalnością człowieka, w tym zdarzeń drogowych, klęsk żywiołowych, poważnych awarii oraz skażenia chemicznego i ekologicznego. Jednostki te znajdują się w większości miejscowości, w tym wiejskich, stąd niejednokrotnie stanowią pierwszą możliwą pomoc dla poszkodowanych. Do wyposażenia regionalnych OSP pozwoli jeszcze większej liczbie tych jednostek wejść do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego.	osoba fizyczna	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.

1027	Strategia Realizacji RPO	<p>Obecny zapis: zintegrowana ochrona zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i racjonalne ich wykorzystanie oraz udostępnienie, a także stworzenie spójnego, regionalnego systemu obszarów chronionych.</p> <p>Zmienić na: zintegrowana ochrona zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i racjonalne ich wykorzystanie oraz udostępnienie, a także stworzenie spójnego, regionalnego systemu obszarów chronionych oraz planowanie i realizacja działań ochronnych w tych obszarach.</p>	15	15	<p>W założeniach do Regionalnego programu operacyjnego woj. dolnośląska wskazuje się na konieczność podjęcia działań zmierzających do zapewnienia właściwego stanu ochrony siedliskom przyrodniczym oraz gatunkom w celu zachowania różnorodności biologicznej regionu, nie zaplanowano jednak działań zmierzających do osiągnięcia przyjętego celu w kolejnych opisach i założeniach Osi Priorytetowej Środowisko i Zasoby, a także Priorytetu inwestycyjnego: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych. Nie jest możliwe racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz tworzenie spójnego systemu obszarów chronionych bez tworzenia planów ochrony/zarządzania tymi obszarami i realizacji niezbędnych działań ochronnych w ich granicach.</p>	inne	Uwzględniona	
1028	Strategia Realizacji RPO	<p>Uwaga odnosi się do całego projektu RPO WD. Dopisanie do priorytetów inwestycyjnych RPO priorytetu inwestycyjnego 5.2 zgodnie z dokumentem Programowanie Perspektywy Finansowej 2014-2020.</p> <p>W kierunkach wsparcia dopisanie działań związanych z minimalizacją skutków ekstremalnych zjawisk klimatycznych, tj. nawalne deszcze czy susza powinny być wspierane projekty związane z budową lub rozbudową systemów i urządzeń małej retencji, a także rozwojem systemów gromadzenia, oczyszczania i odprowadzania wód w szczególności opadowych i roztopowych oraz zatrzymanie i zagospodarowania tych wód w miejscu ich powstawania – budowa/rozbudowa systemów kanalizacji deszczowej i rowów odprowadzającej wody opadowe.</p>	1	243	<p>W projekcie RPO WD nie ma zapisów ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe. Miasta mają duże problemy związane z zaspokajaniem potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej – rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej oraz poprawa parametrów odbioru wód opadowych na terenach zurbanizowanych. Zobowiązania te wynikają również z prawa unijnego. Ponieważ głównym obszarem działań polityki mają być obszary miejskie wnioskujemy o wpisanie kanalizacji deszczowych w kierunki wsparcia.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	<p>Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.</p>
1029	Strategia Realizacji RPO	<p>Uwaga odnosi się do całego projektu RPO WD. Poszerzyć zapisy RPO o działania wspierające rozwój sportu i rekreacji poprzez budowę/ rozbudowę lub modernizację infrastruktury sportowej.</p>	1	243	<p>W projekcie RPO WD nie ma zapisów dotyczących wspierania rozwoju sportu i rekreacji poprzez budowę/rozbudowę infrastruktury sportowej. Działania w infrastrukturę sportową mają na celu polepszenie możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego na terenie obszaru miejskiego. Budowa obiektów sportowych tj. boiska, baseny czy korty... winna być objęta wsparciem finansowym. Wspieranie działań w zakresie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej jest powiązane z wieloma innymi kierunkami wsparcia na terenie miasta, a przede wszystkim wpływa na poprawę zdrowia i profilaktykę zdrowotną.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	<p>Stanowisko Komisji Europejskiej jednoznacznie wskazuje na brak możliwości wspierania infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Pośrednio rozwój sportu jest przewidziany w RPO wsparcie wykorzystania zasobów naturalnych województwa (turystyka aktywna).</p>
1030	Strategia Realizacji RPO	<p>Brak możliwości dofinansowania parkingów np. podziemnych, wielopoziomowych w innych priorytetach inwestycyjnych niż 4.5. Priorytet 4.5 skierowany jest do dużych miast, gdyż Plan gospodarki niskoemisyjnej dotyczy ograniczeń bądź likwidacji ruchu samochodowego w centrach miast, tworzenie P&R i komunikacji miejskiej łączącej P&R z centrami miast.</p>	1	243	<p>Realizacja parkingów w priorytecie inwestycyjnym 4.5 obciąża beneficjenta do realizacji wskaźników określonych w Planie gospodarki niskoemisyjnej. Natomiast nie każda inwestycja dotycząca miejsc postojowych wiąże się z ograniczeniem komunikacji samochodowej w centrum miasta. Najczęściej wynika z potrzeb społecznych i zagospodarowania przestrzeni. Mając na uwadze obecny stan P&R w Polsce można wnioskować, że tego typu inwestycje, w nowej perspektywie finansowej, będą się pojawiać w wielkich miastach. Nie należy oczekiwać tego typu działań w miastach dużych i średnich. Zatem te grupy miast zostają realnie wykluczone z pozyskania dotacji na inwestycje związane z parkingami. Każde tego typu miasto ma duże problemy z miejscami postojowymi.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	<p>Oś 3 ukierunkowana jest na inwestycje zmniejszające emisję zanieczyszczeń a w szczególności PI 4.5, który kładzie nacisk m.in na przedsięwzięcia typu P&R, P&B. Realizacja tego typu inwestycji jest możliwa wyłącznie w kontekście ograniczenia niskiej emisji.</p>
1031	Strategia Realizacji RPO	<p>Uwaga odnosi się do całego projektu RPO WD. Brak możliwości dofinansowania budowy/przebudowy dróg gminnych.</p>	1	243	<p>W zapisach projektu RPO WD nie ma zapisów dotyczących dofinansowania budowy/przebudowy dróg gminnych, które są istotnym elementem rozwoju miasta.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Częściowo uwzględniona	<p>Zapis "Wsparciem objęte będą drogi publiczne poprawiające dostępność transportową ośrodków regionalnych i subregionalnych do infrastruktury sieciowej i węzłowej TEN-T. W ramach priorytetu realizowane będą przedsięwzięcia polegające na budowie, przebudowie i remoncie układów drogowych, poprawą bezpieczeństwa i przepustowości ruchu drogowego (ITS, BRD)" nie zamyka katalogu możliwych do realizacji inwestycji, ze względu na status dróg.</p>
1032	Strategia Realizacji RPO	<p>Uwaga odnosi się do całości projektu RPO WD. Brak możliwości dofinansowania budowy placówek przeznaczonych dla bezpiecznych zwierząt domowych i dzikich, które pozbawione są podstawowej opieki.</p>	1	243	<p>Obowiązkiem gmin jest zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom poprzez: ich leczenie, sterylizację zwierząt, zachęcanie ludzi do adopcji, oznaczanie zwierząt (chipy). Na terenie Dolnego Śląska obecnie jest 7 schronisk z czego 4 są wyłącznie schroniskami miejskimi: Wrocław, Wałbrzych, Legnica i Jelenia Góra. W związku z czym gminy zmuszone są z oddawać zwierzęta do prywatnych schronisk, w których niejednokrotnie brakuje miejsc i są wysokie koszty. Błagające, bezpieczne zwierzęta są dużym problemem dla gminy. Bezpańskie zwierzęta są agresywne i zwiększają ryzyko utraty zdrowia i narażają mieszkańców na choroby.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	<p>Pomoc UE w latach 2014-2020 opiera się na określonych przez KE celach tematycznych, które nie przewidują wsparcia dla placówek dla bezpańskich zwierząt.</p>
1033	Strategia Realizacji RPO	<p>Brakuje wyzwań z zakresu open data i open gov, w tym takich, które mogłyby być realizowane przez organizacje pozarządowe. Należy rozważyć dopisanie następujących wyzwań:</p> <p>a) Zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do danych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego / lokalnego.</p> <p>b) Wsparcie tworzenia otwartych zasobów publicznych, w tym: dostępu do informacji publicznej, zwiększenia udziału mieszkańców w zarządzaniu gminami, powiatami i regionem (open government).</p> <p>c) Działania zwiększające dostęp obywateli do elektronicznych usług publicznych (w tym oddolne projekty społecznościowe).</p>	28	28	<p>Nie ma wyzwań, których celem byłby rozwój społeczeństwa obywatelskiego czy wzmocnienie kapitału społecznego. Stąd propozycja uwzględnienia open data (otwarte udostępnianie danych publicznych w formie cyfrowej; nie należy go mylić z digitalizacją zasobów, np. kulturowych – to rozróżnienie zostało zresztą uwzględnione w projekcie RPO na str. 28) i open gov (zwiększanie wpływu obywateli na decyzje podejmowane przez administrację publiczną, poprzez narzędzia ICT). Skoro jednym z potencjałów w ICT zidentyfikowanych w projekcie RPO (str. 28) jest „zaangażowanie społeczne i polityczne [Dolnoślązaków] w Internecie oraz aktywność w życiu publicznym”, to warto postawić sobie wyzwanie polegające na wzmocnieniu i pogłębieniu tego trendu i w ten sposób – jak znowu podpowiada projekt RPO w dalszej części cytowanego zdania – „przyczynić się do budowy społeczeństwa obywatelskiego i partycypacji społecznej”.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
1034	Strategia Realizacji RPO	<p>uzasadnienie do: Efektywność energetyczna i użycie OZE w przedsiębiorstwach (PI 4.2): Było: Zwiększanie efektywności energetycznej MŚP, w świetle ciągle rosnącego zapotrzebowania na energię w tym sektorze przy jednoczesnym, sukcesywnym wzroście jej kosztów, zapewni zrównoważenie popytu na energię przy jednoczesnym spełnieniu wymogów dotyczących ochrony środowiska oraz będzie bogatym źródłem innowacji organizacyjnych i technologicznych, które w perspektywie zwiększą zarówno zyski (poprzez zmniejszenie kosztów działalności), jak i mniejszą obciążenia środowiskowe podmiotów. Po zmianie bogatym źródłem innowacji organizacyjnych i technologicznych, zwłaszcza takich jak opłacalne usługi energetyczne, które w perspektywie zwiększą zarówno zyski (poprzez zmniejszenie kosztów działalności), jak i mniejszą wymiennie obciążenia środowiskowe podmiotów.</p>	90	90	<p>Odniesienie się do podstawowych i kluczowych zapisów związanych z wdrażaniem efektywności energetycznej: Najbardziej efektywnym kosztowo sposobem ograniczenia emisyjności gospodarki Polski jest zwiększanie efektywności energetycznej EE. (Umowa Partnerstwa CT4-str63, Projektu X13), odwołanie się do polskiej ustawy o EE z dnia 15IV2011r. i jej źródła tj: Dyrektywy 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych!!!! Dyrektywa 2012/27/UE w sprawie Efektywności energetycznej powtarza tezy i zobowiązuje Polskę (kraje członkowskie) do wspierania rozwoju rynku (Art18) usług energet. art2.p7(pojęcie ogólne)/Usługa energetyczna po prostu wprowadza energooszcz. technologie i jest mierzalna,/ Wymierność efektu jest ważna w świetle oceny Europejskiego Trybunału Obrachunkowego SPRAWOZDANIE SPECJALNE NR 21/2012 : OPŁACALNOŚĆ INWESTYCJI W EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNĄ REALIZOWANYCH W RAMACH POLITYKI SPÓJNOŚCI</p>	osoba fizyczna	Częściowo uwzględniona	<p>zapis zmodyfikowano na "np. wykorzystanie formuły usług energetycznych</p>

1035	Strategia Realizacji RPO	Informujemy, że wyrażamy niezadowolone i negatywne stanowisko wobec projektowanego sposobu wdrażania programów na poziomie krajowym i regionalnym w perspektywie finansowej 2014-2020.	97	199	Jesteśmy szpitalem o profilu specjalistycznym i poza świadczeniami zdrowotnymi wynikającymi z umowy kontraktowej z Narodowym Funduszem Zdrowia, świadczymy również między innymi szereg usług zdrowotnych z zakresu rehabilitacji hydro i kineterapeutycznej oraz psychiatrycznej zarówno dla dorosłych i dzieci i młodzieży, a także z zakresu turystyki zdrowotnej, głównie i przede wszystkim dla mieszkańców regionu jeleniogórskiego i dolnośląskiego. Trudno się zatem zgodzić z założeniem, dotyczącym linii demarkacyjnej rozdzielającej przedsięwzięcia inwestycyjne, decydujące o przyszłym rozwoju społeczności na poziomie krajowym i regionalnym i umieszczenie naszego szpitala w poziomie krajowym, tylko dlatego, że naszym organem założycielskim jest właściwy minister. Naszym zdaniem działalność statutowa szpitala nakierowana jest w nie mniejszej skali na świadczenie usług zdrowotnych dla społeczności zamieszkującej region dolnośląski.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
1036	Strategia Realizacji RPO	Propozycje wydania środków unijnych (programowanie 2014-2020) Propozycje dotyczą miasta Bolesławca: 1. przeznaczenie środków na likwidację ekranów akustycznych przy ul. II Armii Wojska Polskiego, na wysokości ul. Skalnej w Bolesławcu, 2. budowa oświetlenia, chodników, drogi rowerowej na ul. II Armii Wojska Polskiego. 3. stworzenie możliwości zjazdu do ul. Skalnej z ul. II Armii Wojska Polskiego w Bolesławcu - W wyniku budowy ekranów akustycznych zamknięto zjazd z ul. II Armii Wojska Polskiego do ul. Skalnej - sparaliżowało to całkowicie życie mieszkańców.	1	100	Ad.1 W 2010r. wzdłuż ul. II Armii Woj. Polskiego w Bolesławcu wybudowano ekrany akustyczne bez żadnych konsultacji społecznych, bez zgody właścicieli nieruchomości przylegających. Ekrany kompletnie nie spełniają swojej funkcji, po otwarciu nowego odcinka autostrady w kierunku do Zgorzelca z Bolesławca zniknął uciążliwy ruch samochodów. Mieszkańcy zostali zagrodzeni wysoką nieprzezroczystą ścianą - jest ciemno, niebezpiecznie, nie ma przepływu powietrza, jest w domu wilgoć, zapach dymu z całej okolicy, brak dojazdu do posesji z ul II Armii Wojska Polskiego. Nieruchomości wzdłuż ekranów mają przeznaczenie w planie miejscowym jako działki mieszkaniowo - usługowe. Zostaliśmy pozbawieni prowadzenia usług na naszych posesjach - usługi zostały zagrodzone, zasłonięte i bez dojazdu z drogi głównej. Ad.2 Od 2000r. walczyliśmy o postawienie kilku lamp wzdłuż ul. II Armii Wojska Polskiego w Bolesławcu - droga wyjazdowa na zachód Europy zaniedbana	osoba fizyczna	Odrzucona	Propozycje projektów będzie można składać w odpowiedzi na nabór ogłoszony po przyjęciu RPO WD
1037	Strategia Realizacji RPO	Wykreślić: Wspieranie procesu zastępowania starych układów ciepłowniczych nowymi może być źródłem tzw. białych certyfikatów, mających znaczenie na rynku energii. Ewentualnie przekształcić: Wspieranie rynku usług energetycznych realizującego opłacalne zastępowania starych układów ciepłowniczych nowymi może być źródłem tzw. białych certyfikatów, mających znaczenie na rynku energii.	36	36	Uchwalona 15 kwietnia 2011 roku ustawy o efektywności energetycznej : Art. 4. 1. Ustala się krajowy cel w zakresie oszczędnego gospodarowania energią wyznaczający uzyskanie do 2016 r. oszczędności energii finalnej w ilości nie mniejszej niż 9% średniego (...) Art. 18. 2. Do przetargu nie może być zgłoszone przedsięwzięcie służące poprawie efektywności energetycznej: 2) na którego realizację: b) uzyskano środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej lub z budżetu państwa;	osoba fizyczna	Uwzględniona	
1038	Strategia Realizacji RPO	W potencjale: - Duży potencjał opłacalnej poprawy efektywności energetycznej (EE) W wyzwaniach: Uzupełnić o 4a: -Brak rynku usług energetycznych wspierającego poprawę EE	37	37	Ze względu na fakt, że inwestycje w poprawę efektywności energetycznej często są relatywnie tanie i dość szybko przynoszą oczekiwane efekty, poprawa efektywności energetycznej została uznana za priorytetowy kierunek w przyjętej przez Radę Ministrów w listopadzie 2009 r. Polityce energetycznej Polski do 2030 r za Dyrektywy 2006/32/WE oraz Dyrektywa 2012/27/UE-art18 zalecają wspieranie rozwoju rynku usług energetycznych	osoba fizyczna	Uwzględniona	
1039	Strategia Realizacji RPO	wykreślić Z ostatniego Wyzwania zgodnie z planami gospodarki niskoemisyjnej albo Większy fragment Ograniczenie niskiej emisji zgodnie z planami gospodarki niskoemisyjnej oraz	37	37	Zestawienie: Ograniczenie niskiej emisji zgodnie z planami gospodarki niskoemisyjnej , nie musi być prawdziwe zwłaszcza, że : "określenie „gospodarka niskoemisyjna” (low-carbon economy) odnosi się emisji CO2. Nie fizycznego położenia emitera	osoba fizyczna	Uwzględniona	
1040	Strategia Realizacji RPO	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA do wyzwań należy dopisać: Tworzenie dziennych domów opieki dla osób starszych. Dostosowanie lokali podmiotów leczniczych do opieki nad seniorami, remont, przebudowa. Dofinansowanie dziennych domów opieki dla osób starszych.	51	54	Dzienne domy opieki dla seniorów to szczególna forma usługi opiekuńczej dla osób wymagających opieki. Stwarza to możliwość rozszerzenia przez gminy oferty usług opiekuńczych nie tylko w oparciu o prowadzone przez nie bezpośrednio tradycyjne domy pomocy społecznej. Wiele podmiotów leczniczych posiada odpowiednie zaplecze lokalowe, które przy niewielkim dostosowaniu mogłoby spełniać rolę "żłobka dla seniora". Co ważne ze względu na starzenie się społeczeństwa i rosnący odsetek osób w podeszłym wieku zapotrzebowanie na miejsca w takich domach będzie rosło. Zapewnienie opieki nad osobami zależnymi jest o tyle istotne, iż umożliwi członkom rodziny aktywizację zawodową. Niejednokrotnie jest tak, że opieka nad osobą zależną uniemożliwia podjęcie pracy przez członka rodziny.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
1041	Strategia Realizacji RPO	Pierwsze Wyzwanie, tj.: „Zwiększenie dostępności komunikacyjnej. Zmniejszenie różnicowania wewnętrznego w zakresie rozwoju gospodarczego mierzonego PKB per capita oraz produkcją sprzedaną przemysłu” - należy rozdzielić na dwa różne wyzwania i przedstawić je w dwu odrębnych punktach.	23	23	Druga część wyzwania, cyt.: „Zmniejszenie różnicowania wewnętrznego w zakresie rozwoju gospodarczego mierzonego PKB per capita oraz produkcją sprzedaną przemysłu” – powinno być potraktowane jako oddzielne wyzwanie niezależne od dostępności transportowej, dlatego powinno być zapisane w nowym kolejnym punkcie wyszczególnionych wyzwań	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
1042	Strategia Realizacji RPO	W opisie sieci kolejowej brak jest informacji o konkretnych projektach inwestycyjnych na sieci linii kolejowych województwa dolnośląskiego, w tym także dot. punktowej infrastruktury np. dworce, zrealizowanych w bieżącej perspektywie finansowej UE 2007-2013, co dałoby rzeczywisty obraz aktualnego stanu technicznego sieci kolejowej w regionie.	49	50	Wskazując potrzebę przyszłych w latach 2014-2020 inwestycji w regionalną sieć kolejową należałoby przedstawić nawiązanie do dotychczas wykonanych działań inwestycyjnych na rzecz poprawy standardów techniczno-eksploatacyjnych infrastruktury kolejowej. Przyszłe inwestycje będą przecież kontynuacją wyjątkowo szeroko zakrojonego w skali kraju programu inwestycyjnego na terenie województwa, obecnie realizowanego w ramach programów krajowych i regionalnych 2007-2013 (FS, POIiŚ, RPO, budżet państwa, Fundusz Kolejowy, środki własne zarządcy infrastruktury kolejowej).	przedsiębiorstwo	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
1043	Strategia Realizacji RPO	Na mapie kolejowej dostępności czasowej Wrocławia do gmin na Dolnym Śląsku nie zaznaczono wszystkich linii kolejowych będących w ciągu do stolicy województwa.	50	50	Sieć linii kolejowych w województwie dolnośląskim jest znacznie większa, niż została przedstawiona na mapie. Należałoby uaktualnić mapę kolejową województwa.	przedsiębiorstwo	Odrzucona	RPO WD jest Programem strategicznym a przedstawione w diagnozie informacje pokazują w sposób ogólny zjawiska, które występują w całym regionie.
1044	Strategia Realizacji RPO	W pierwszym akapicie, w którym jest m.in. mowa o zakresie elektryfikacji linii kolejowych, wymaga przerehabilitacji istniejące środkowe zdanie cyt.: „Długość linii zelektryfikowanych w 2011r. wynosiła 1 053 km, a linii dwu i więcej torowych – 772 km, przy czym elektryfikacji wymagają niektóre odcinki linii.” Proponuje się częściową zmianę jego brzmienia w sposób następujący: „Długość linii zelektryfikowanych w 2011 r. wynosiła 1 053 km, przy czym elektryfikacji wymagają niektóre jeszcze odcinki linii. Spośród 1 779 km eksploatowanych linii kolejowych, 1007 km jest liniami jednotorowymi, natomiast linii dwu i więcej torowych – 772 km.”	50	50	Zmiana jest konieczna, gdyż pierwotny zapis może wprowadzać w błąd. Według danych zaczerpniętych z Rocznika statystycznego województwa 2012 (GUS), podana na stronie 565 wielkość = 772 km odnosi się nie do zakresu elektryfikacji, lecz do łącznej długości sieci kolejowej na terenie województwa. Podanie tej wielkości w tym samym zdaniu, w którym jest mowa wyłącznie o poziomie elektryfikacji, rodzi oczywiste domniemanie, że liczba 772 km dotyczy również kwestii elektryfikacji.	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	

1045	Strategia Realizacji RPO	<p>W pierwszym akapicie, w którym jest m.in. mowa o zakresie elektryfikacji linii kolejowych, wymaga przereferowania istniejące środkowe zdanie cyt.: „Długość linii zelektryfikowanych w 2011r. wynosiła 1 053 km, a linii dwu i więcej torowych – 772 km, przy czym elektryfikacji wymagają niektóre odcinki linii.”</p> <p>Proponuje się częściową zmianę jego brzmienia w sposób następujący: „Długość linii zelektryfikowanych w 2011 r. wynosiła 1 053 km, przy czym elektryfikacji wymagają niektóre jeszcze odcinki linii. Spośród 1 779 km eksploatowanych linii kolejowych, 1007 km jest liniami jednotorowymi, natomiast linii dwu i więcej torowych – 772 km.”</p>	50	50	Zmiana jest konieczna, gdyż pierwotny zapis może wprowadzać w błąd. Według danych zaczerpniętych z Rocznika statystycznego województwa 2012 (GUS), podana na stronie 565 wielkość = 772 km odnosi się nie do zakresu elektryfikacji, lecz do łącznej długości sieci kolejowej na terenie województwa. Podanie tej wielkości w tym samym zdaniu, o którym jest mowa wyłącznie o poziomie elektryfikacji, rodzi oczywiste domniemanie, że liczba 772 km dotyczy również kwestii elektryfikacji.	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
1046	Strategia Realizacji RPO	<p>Proponuje się przereferowanie dwóch ostatnich zdań drugiego od góry akapitu. Aktualnie brzmią one: „Wciąż jednak czas przejazdu i dostępność do linii kolejowych oraz infrastruktury towarzyszącej (dworców i przystanków), nie odpowiada oczekiwaniom społecznym i nie jest w stanie konkurować z innymi formami transportu. Aby stało się inaczej, sieć kolejowa wymaga gruntownej modernizacji i rewitalizacji.” Nowe jego brzmienie byłoby następujące: „Wciąż jednak czas przejazdu i dostępność transportowa do linii kolejowych oraz infrastruktury towarzyszącej (dworców i przystanków), nie odpowiada społeczno-gospodarczym oczekiwaniom i nie jest w stanie konkurować z innymi gałęziami transportu. Aby stało się inaczej, regionalne i lokalne linie kolejowe wymagają dalszej gruntownej modernizacji i rewitalizacji rozpoczętej w perspektywie 2007-2013.”</p>	50	50	Drobna korekta uściślająca niektóre sformułowania, nadająca jednoznaczność przekazowi.	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
1047	Strategia Realizacji RPO	<p>Proponuje się przereferować treść piątego punktora: „Gęsta sieć, ... Potencjał ten nie jest jednak wykorzystany. Wyłączona z eksploatacji część infrastruktury kolejowej pozostaje nadal jako potencjalny element przestrzennego zagospodarowania województwa i możliwe jest odtworzenie jej pierwotnego przeznaczenia funkcjonalnego. Jest to znaczne ułatwienie dla procesu reaktywacji połączeń kolejowych, gdyż pozwala na przywracanie ruchu na niektórych dotychczas zawieszonych dla ruchu liniach bez konieczności wytyczania nowych przebiegów i stosowania czasochłonnych procedur prawnych związanych z ustaleniem lokalizacji inwestycji. Mimo zawieszenia ruchu na niektórych liniach kolejowych, możliwe jest jeszcze zorganizowanie spójnego i efektywnego systemu publicznego transportu zbiorowego w oparciu o istniejącą sieć, popartego analizami społeczno-gospodarczymi, potrzeb przewozowych w ruchu pasażerskim i towarowym oraz racjonalnym rachunkiem ekonomicznym”.</p>	50	51	<p>Przytoczony poniżej opis bardziej pasuje do "wyzwań", niż do potencjałów. Mówi o tym, co należy w przyszłości dokonać.</p> <p>„Równocześnie w wyniku spadku poziomu swobody ruchu transportu drogowego i braku możliwości rozbudowy istniejącego układu drogowego, zaistnieje potrzeba rozwoju transportu kolejowego na odcinkach wspólnych korytarzy transportowych.” Należałoby go przereferować w sposób odpowiadający konwencji „Potencjały” lub wyeliminować.</p> <p>Ponadto, niekomunikatywna jest informacja mówiąca o „spadku poziomu swobody ruchu transportu drogowego i braku możliwości rozbudowy istniejącego układu drogowego.” - należałoby ją rozwinąć.</p>	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
1048	Strategia Realizacji RPO	<p>Uwaga ogólna: Proponujemy dotychczasowy punkt pierwszy przenieść na trzecie miejsce uzupełniając jego treść o następującą frazę: „Pilne i niezbędne skoncentrowanie możliwych sił i środków do stworzenia nowoczesnej sieci dróg i linii kolejowych, zintegrowanej w spójny system z siecią osadniczą i innymi podsystemami transportu, z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury, a także poprzez budowę nowej, w tym m.in.: (następuje teraz wyszczególnienie inwestycji jak w dalszym tekście, przy czym wymienione inwestycje drogowe dobrze byłoby odnotować jako podpunktowy w stosunku do punktora 3. Uderza bardzo ogólny zapis dotyczący transportu kolejowego, nie wymieniono żadnych konkretnych projektów dotyczących linii kolejowych, zaś w sposób szczegółowy potraktowano projekty drogowe.</p>	51	51	Korekta porządkująca i systematyzująca Wyzwania.	przedsiębiorstwo	Częściowo uwzględniona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
1049	Strategia Realizacji RPO	<p>Treść ostatniego punktoru zaczynająca się od słów; „Dążenie do założeń zawartych w opublikowanej...” (chodzi o tzw. Białą Księgę) - proponuje się zmienić początek tego zdania w sposób następujący: „ Dążenie do wdrożenia założeń zawartych do opublikowanej...”</p>	51	51	Teoretycznie wszystko się zgadza, ale jest to wyzwanie czysto ideologiczne, nie wiadomo o co konkretnie chodzi, nie przystaje do konkretnych wyzwań wskazanych powyżej – zachodzi potrzeba rozwinięcia treści tego punktora, żeby uzyskać faktyczny charakter wyzwania inwestycyjnego.	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
1050	Strategia Realizacji RPO	<p>Wśród ważnych przyczyn bezrobocia w regionie wskazano m.in. „dużą odległość od głównych dróg kołowych, obecność linii kolejowych o niskich prędkościach szlakowych”.</p> <p>Położenie miast powiatowych względem szlaków komunikacyjnych może mieć jakiś wpływ na stopień bezrobocia, lecz nie bezpośredni ale co najwyżej pośredni z uwagi na utrudnioną mobilność.</p> <p>Ponadto, termin „prędkość szlakowa” proponujemy zastąpić np. terminem „prędkość maksymalna”.</p>	66	66	Wniosek zbyt daleko idący – wymaga skorygowania. To prawda, że niska prędkość pociągów nie wpływa pozytywnie na mobilność mieszkańców, ale nie można wskazywać jej jako bezpośrednią przyczynę bezrobocia.	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
1051	Strategia Realizacji RPO	<p>W tabeli, w wierszu - System transportu kolejowego (PI 7.4) – istniejący zapis uzasadnienia proponuje się przereferować w sposób następujący: „Pod względem gęstości (8,9 km na 100 km?) sieć kolejowa województwa (stanowiąca 8,8% długości linii w całym kraju), zajmuje trzecie miejsce w Polsce i ten atrybut powinien być wykorzystany. Jednakże stan techniczny regionalnych i lokalnych linii kolejowych oraz infrastruktury towarzyszącej wymaga systematycznej interwencji. Niezadowolające parametry techniczno-eksploatacyjne powodują spadek prędkości przewozu osób i towarów oraz ich jakości, co w konsekwencji doprowadza do odpływu klientów zniechęconych długim czasem podróży”.</p>	92	92	Drobna korekta przyczyni się do bardziej przejrzystego uzasadnienia celu tematycznego odnoszącego się do transportu kolejowego	przedsiębiorstwo	Uwzględniona	
1052	Strategia Realizacji RPO	<p>Przedsiębiorstwa i innowacje [str.18] Zamiast „Wzrost gospodarczy liczony na 1 mieszkańca w 2010 r. wyniósł 41,8 tys. zł, co było wartością wyższą o 12,5% od średniej krajowej i plasowało region na 2. miejscu w kraju, po województwie mazowieckim”.</p> <p>Zdanie: „PKB liczony na 1 mieszkańca w 2010 r. wyniósł 41,8 tys. zł, co było wartością wyższą o 12,5% od średniej krajowej i plasowało region na 2. miejscu w kraju, po województwie mazowieckim”.</p> <p>Największe przedsiębiorstwa [Str.19] Zamiast: „W 2012 r. w na Dolnym Śląsku funkcjonowało 370 dużych podmiotów gospodarczych ...”</p> <p>Zdanie: „W 2012 r. w na Dolnym Śląsku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 370 dużych podmiotów gospodarczych ...”</p>	18	19	Wątpliwości dot. Przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona	

1053	Strategia Realizacji RPO	Innowacyjność przedsiębiorstw [Str. 20] W poniższym zdaniu proponujemy doprecyzować stwierdzenie, że są to przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób, tj. Zamiast „W 2011 r. nakłady na działalność innowacyjną poniosło w regionie 7,23% przedsiębiorstw z sektora usług ...” Zdanie: „W 2011 r. nakłady na działalność innowacyjną poniosło w regionie 7,23% przedsiębiorstw z sektora usług o liczbie pracujących powyżej 9 osób ...”	20	20	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona
1054	Strategia Realizacji RPO	[Str. 21] Podano złe wartości wśród niektórych branż, w których w 2011 r. podmioty na Dolnym Śląsku poniosły największe nakłady na innowacje, tj. w produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych jest 135,257 mln zł, a powinno być 141,364 mln zł (141,4 mln zł); Proponujemy doprecyzować nazwę i poprawić wartości, tj. Zamiast produkcja wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych z wartością 113,539 mln zł Nazwę: produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych z wartością 114,518 mln zł (114,5 mln zł)	21	21	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona
1055	Strategia Realizacji RPO	Badania i rozwój [Str. 21] W zadaniu: Blisko 77% nakładów inwestycyjnych na B+R stanowiły wydatki bieżące, a pozostałe 23% wydatki inwestycyjne, Proponujemy uzupełnić informację, tj. Blisko 77% nakładów inwestycyjnych na B+R stanowiły wydatki bieżące, a pozostałe 23% wydatki inwestycyjne na środki trwałe. Zamiast „ W 2011 r. nakłady przedsiębiorstw na działalność badawczo rozwojową stanowiły 43,1% (wartość dla kraju to 28,1%)” Zdanie: W 2011 r. udział środków przedsiębiorstw w finansowaniu działalności B+R wyniósł 43,1% (wartość dla kraju to 28,1%).	21	21	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona
1056	Strategia Realizacji RPO	Dostęp do Internetu – gospodarstwa domowe [Str. 24] Proponujemy uzupełnić następujące sformułowanie: W regionie południowo-zachodnim (rozumianym jako województwa dolnośląskie i opolskie) ten odsetek jest jeszcze wyższy: 35,3%. Wyższy odsetek jest tylko w regionie wschodnim. Na W regionie południowo-zachodnim (rozumianym jako województwa dolnośląskie i opolskie) ten odsetek jest jeszcze wyższy: 35,3%. Wyższy odsetek jest tylko w regionie wschodnim, który wyniósł 38,4%. [Str. 25] W zdaniu „W 2011 r. 11,5% otrzymywało w ten sposób zamówienia, a 21% składało, co jest odpowiednio trzecim i drugim wynikiem w Polsce” proponujemy, dla ujednoczenia tekstu, wartość 21% zaprezentować z jednym znakiem po przecinku, wówczas (21,5%).	24	25	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona
1057	Strategia Realizacji RPO	E-administracja [Str. 25] Proponujemy uściślić informację w zdaniu „Dane GUS z 2012 r. wskazują, że region południowo-zachodni Polski charakteryzuje się stosunkowo wysokim zaangażowaniem społecznym i politycznym w Internecie. 8,4% ankietowanych (pytano o okres ostatnich 3 miesięcy) czytało i wysyłało opinie związane z tą tematyką... ” w sposób następujący: „Dane GUS z 2012 r. wskazują, że region południowo-zachodni Polski charakteryzuje się stosunkowo wysokim zaangażowaniem społecznym i politycznym gospodarstw domowych w Internecie. 8,4% ankietowanych w wieku 16-74 lata (pytano o okres ostatnich 3 miesięcy) czytało i wysyłało opinie związane z tą tematyką...”	25	25	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona
1058	Strategia Realizacji RPO	Energia elektryczna [Str. 29] Podano nieprawidłowe wartości dotyczące zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2011 r. : zamiast wartości 12,8 TWh, powinno być 2,2 TWh (tj. 2160,8 GWh). Ponadto, podana liczba odbiorców energii elektrycznej w regionie (836,8 tys.) dotyczy miast. Jeżeli mowa jest o województwie dolnośląskim to prawidłowa wartość dotycząca liczby odbiorców energii elektrycznej w 2011 r. wynosi 1101,0 tys.	29	29	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona
1059	Strategia Realizacji RPO	Jakość powietrza [Str. 39] Proponujemy uaktualnić informacje lokat woj. dolnośląskiego pod względem emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza, tj. zamiast Pod względem emisji zanieczyszczeń do powietrza Dolny Śląsk znajduje się corocznie na jednym z czołowych miejsc w kraju (w 2010 – 3. miejsce zanieczyszczenia pyłowe i 4. – zanieczyszczenia gazowe), zaprezentować dane za 2011 r., Pod względem emisji zanieczyszczeń do powietrza Dolny Śląsk znajduje się corocznie na jednym z czołowych miejsc w kraju (w 2011 – 4. miejsce pod względem zanieczyszczenia pyłowego i 6. – zanieczyszczenia gazowego). Po dokonaniu zmiany, należy także zmienić źródło.	39	39	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona

1060	Strategia Realizacji RPO	<p>Tereny przemysłowe, zdegradowane obszary miejskie i obiekty zabytkowe [Str. 41]</p> <p>Podano nieprawidłową wartość dotyczącą udziału powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych w ogólnej powierzchni województwa –</p> <p>Zamiast wartości 2,4%, powinno być 0,4%.</p> <p>Ponadto grunty zdewastowane w 2011 r. stanowiły 71% (w raporcie jest wartość 70%), a grunty zdegradowane 29% (w raporcie podana wartość 30%).</p> <p>Błąd w numeracji przypisu 30 (jest 28).</p> <p>Str. 42</p> <p>Podano nieprawidłową wartość wskaźnika dotyczącego odpadów zebranych z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca – zamiast wartości 245 kg, powinno być 242 kg oraz w przypadku odpadów wytworzonych na 1 mieszkańca – zamiast wartości 357, powinno być 367 kg..</p>	41	42	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona
1061	Strategia Realizacji RPO	<p>Gospodarka odpadami [Str.41-42]</p> <p>Proponujemy zamiast jednostki Mg stosować w opisie jednostkę tona.</p>	41	42	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona
1062	Strategia Realizacji RPO	<p>Sieć drogowa [Str. 48]</p> <p>Nieprawidłowe wartości:</p> <p>zamiast</p> <p>„Drogom publicznym regionu towarzyszy ponad 4,8 tys. mostów i wiaduktów”</p> <p>powinno być</p> <p>„Drogom publicznym regionu towarzyszy ponad 4,9 tys. mostów i wiaduktów”.</p> <p>Zamiast</p> <p>„W 2011 r. na 1 000 osób w województwie dolnośląskim przypadało 483 zarejestrowanych samochodów osobowych(w 2005 roku – 319) i 77 samochodów ciężarowych(w 2005 r. – 57). W kraju wskaźniki te kształtowały się odpowiednio na poziomie 468 i 81”.</p> <p>powinno być</p> <p>„W 2011 r. na 1 000 osób w województwie dolnośląskim przypadało 476 zarejestrowanych samochodów osobowych(w 2005 roku – 319) i 76 samochodów ciężarowych(w 2005 r. – 57). W kraju wskaźniki te kształtowały się odpowiednio na poziomie 470 i 81”.</p>	48	48	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona
1063	Strategia Realizacji RPO	<p>Uwarunkowania demograficzne [Str. 55]</p> <p>Nieprawidłowa wartość dotycząca wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 ludności dla Polski –</p> <p>– zamiast wartości 0,9‰, powinno być 0,3‰.</p> <p>Sytuacja na dolnośląskim rynku pracy [Str. 67]</p> <p>W zdaniu</p> <p>Według danych GUS w całym województwie dolnośląskim stopa bezrobocia na wsi w 2012 r. była równa 11,6%, a dla miast wynosiła 10,9%.</p> <p>Proponujemy uzupełnić informację:</p> <p>Według danych GUS na podstawie wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w całym województwie dolnośląskim średnioroczna stopa bezrobocia na wsi w 2012 r. była równa 11,6%, a dla miast wynosiła 10,9%.</p>	55	67	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona
1064	Strategia Realizacji RPO	<p>Aktywizacja zawodowa kobiet na Dolnym Śląsku [Str. 71]</p> <p>Nieprawidłowo wskazane województwo w zdaniu:</p> <p>W 2012 r. wskaźnik miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych przypadająca na 100 dzieci w wieku 0-3 lata dla Dolnego Śląska wynosił 5,0 (tylko Pomorskie miało wyższy 5,5) i był wyższy od wskaźnika dla Polski, który wynosił 2,9.</p> <p>– zamiast województwa Pomorskiego powinno być województwo Opolskie.</p>	71	71	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona
1065	Strategia Realizacji RPO	<p>Rozwój przedsiębiorczości w województwie dolnośląskim w 2012 r. [Str. 72]</p> <p>Proponujemy poprawić zdania</p> <p>zamiast</p> <p>„Z analizy wynika, że poziom przedsiębiorczości w 2012 r. w województwie dolnośląskim oraz w kraju był na tym samym poziomie (wskaźnik równy 12). Pozwoliło to ulokować Dolny Śląsk na 5 pozycji wśród województw (razem z lubuskim i małopolskim)”</p> <p>zdania</p> <p>„Z analizy wynika, że poziom przedsiębiorczości w 2012 r. w województwie dolnośląskim (12,3%) oraz w kraju był na zbliżonym poziomie (wskaźnik równy 11,9%). Pozwoliło to ulokować Dolny Śląsk na 5. pozycji wśród województw</p>	72	72	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona
1066	Strategia Realizacji RPO	<p>Pracujący i bezrobotni według sekcji gospodarki w 2012 r. [Str. 72]</p> <p>Proponujemy dodać informację, że struktura pracujących dotyczy podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób.</p> <p>Zaprezentowana w Projekcie struktura pracujących dotyczy danych z 2011 r. Prawidłowe wartości dla 2012 r. są następujące:</p> <p>Analizując strukturę pracujących w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w 2012 r., można zauważyć, iż na Dolnym Śląsku dominują pracujący w grupach sekcji: przemysł i budownictwo (33%) oraz pozostałe usługi (32%). [..]</p> <p>Z badania zróżnicowania struktury pracujących w 2012 r. wynika, iż prawie wszystkie dolnośląskie powiaty zanotowały większy udział pracujących w przemyśle i budownictwie od wskaźnika dla kraju, przy czym największy miał miejsce w powiatach: polkowickim, oławskim, średzkim, świdnickim i wrocławskim, a najmniejszy w górowskim i mieście Wrocław.</p>	72	72	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona
1067	Strategia Realizacji RPO	<p>Ubóstwo [Str. 78]</p> <p>Nieprawidłowa wartość wskaźnika zagrożenia ubóstwem –</p> <p>zamiast 12,1%, powinno być 12,2%.</p> <p>Osoby niepełnosprawne [Str. 78]</p> <p>Proponujemy dodać, iż przytoczone informacje dotyczące osób niepełnosprawnych pochodzą z danych wstępnych danych NSP 2011.</p> <p>Proponuję zamiast</p> <p>Wykształcenie gimnazjalne i niższe posiada 26% osób niepełnosprawnych, średnie 6%, zaś zasadnicze zawodowe 40%,</p> <p>Zdanie</p> <p>Wykształcenie gimnazjalne i niższe posiada 26% osób niepełnosprawnych, średnie ogólnokształcące 6%, zaś zasadnicze zawodowe 40%,</p>	78	78	Wątpliwości dot. przytoczonych wartości liczbowych i interpretacji użytych wskaźników	inne	Uwzględniona

1068	Strategia Realizacji RPO	Rekomendujemy aby w zakresie wsparcia doradczo-szkoleniowego dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej dodać jako obowiązkowy element rozwój kompetencji ICT, niezbędnych do prowadzenia własnej działalności.	102	103	W obecnej gospodarce rynkowej opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach posiadanie podstawowych umiejętności w obszarze ICT jest niezbędne dla każdego przedsiębiorcy. Jest to szczególnie istotne, w kontekście preferowanej grupy docelowej (osoby niepełnosprawne oraz pow. 50 roku życia), która może mieć deficyty w tym zakresie. Umiejętność posługiwania się technologiami ICT wpłynie na obniżenie kosztów funkcjonowania firmy, na zwiększenie efektywności działania i możliwość poszerzenia rynków docelowych.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Świadczone wsparcie szkoleniowo-doradcze będzie udzielane zgodnie ze zdiagnozowanymi, indywidualnymi potrzebami osób. Niewłaściwe jest podejście, iż wszystkie osoby objęte wsparciem będą potrzebowały wsparcia w obszarze ICT.
1069	Strategia Realizacji RPO	Uzupełnienie informacji w diagnozie. Obecny zapis: „Celem tych jednostek jest udzielanie stosownej pomocy osobom pokrzywdzonym przemocą w rodzinie, w tym zapewnienia im bezpiecznego schronienia w ośrodku.” Proponowany zapis: „Celem tych jednostek jest udzielanie stosownej pomocy osobom pokrzywdzonym przemocą w rodzinie, w tym zapewnienia im bezpiecznego schronienia w ośrodku. Z uwagi na małą liczbę miejsc w w/w Ośrodkach osoby doświadczające przemocy w rodzinie umieszczane są w ośrodkach typu schroniskowego, które nie zapewniają im właściwego wsparcia.”	80	80	W diagnozie na str. 79 – 80 wskazano, iż na terenie woj. dolnośląskiego są dwa ośrodki dla ofiar przemocy w rodzinie: Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie we Wrocławiu oraz SOW i Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu. Dla lepszego zobrazowania sytuacji ofiar przemocy należy podkreślić fakt, iż z uwagi na niewystarczającą liczbę miejsc w tych ośrodkach kobiety doświadczające przemocy umieszczane w innych ośrodkach typu schroniskowego np. w ośrodkach dla bezdomnych kobiet, które nie oferują specjalistycznego wsparcia dla ofiar przemocy. Fakt ten wskazuje na konieczność rozbudowy infrastruktury dla ofiar przemocy, zwłaszcza, iż przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest zadaniem ustawowym każdej gminy.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
1070	Strategia Realizacji RPO	W diagnozie nie uwzględniono opisu infrastruktury opieki dla dzieci do lat 3. Diagnoza skupia się na infrastrukturze zdrowotnej dla osób starszych. Należy uzupełnić diagnozę o informacje zawarte na str. 55 – 64 (Edukacja i infrastruktura edukacyjna) oraz str. 65 – 76 (Rynek pracy), gdzie wskazano dane dotyczące miejsc infrastruktury dla dzieci do lat 3.	51	54	W diagnozie infrastruktury społecznej nie uwzględniono opisu infrastruktury opieki dla dzieci do lat 3. Diagnoza skupia się na infrastrukturze zdrowotnej dla osób starszych. Natomiast kierunki wsparcia na str. 147 w opisie priorytetu 6 Infrastruktura spójności społecznej znalazły się działania poświęcone rozwojowi infrastruktury opieki nad dziećmi do 3 r.ż. W celu zapewnienia spójności diagnozy na str. 51 – 54 z kierunkami działań oraz założonymi efektami/wskaźnikami należy uzupełnić dane dotyczące infrastruktury opieki dla dzieci do lat 3.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Potrzeby dot. infrastruktury dla dzieci do lat 3 wskazane zostały w wielu obszarach objętych Programem, natomiast w diagnozie wskazano najważniejsze dane statystyczne obrazujące stan infrastruktury opieki nad dziećmi w regionie. Stąd nie ma potrzeby powielania informacji o stanie tej infrastruktury w opisie każdego z obszarów.
1071	Strategia Realizacji RPO	Brak możliwości dofinansowania projektów zakończonych przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.	5	233	Wskazaniem wydaje się wprowadzenie zapisu umożliwiającego dofinansowanie inwestycji, które zakończyły się przed datą złożenia wniosku o dofinansowanie, ponieważ znaczna część inwestycji realizowana musi być w danym okresie i nie może czekać, aż zostanie ogłoszony nabór.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Zgodnie z art. 55 ust.4 Rozporządzenia ogólnego Rady 2014-2020, "Operacje nie mogą zostać wybrane do wsparcia z funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych, jeśli zostały one fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem do instytucji zarządzającej wniosku o finansowanie w ramach programu operacyjnego, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez beneficjenta."
1072	Strategia Realizacji RPO	Uwaga ogólna do Kierunkowych zasad wyboru projektów: Przewidziano tryb konkursowy i pozakonkursowy	5	96	Istotne jest, aby w ramach osi priorytetowych i finansowych z np. z EFS (np. Włączenie społeczne, Edukacja) przewidzieć nabory pozakonkursowe, ale podobne do naborów projektów systemowych realizowanych np. w ramach PO KL. Taki sposób organizacji naborów dedykowanych podmiotom publicznym – ogranicza potencjalną liczbę beneficjentów, pozwala na realizację dużych projektów przez podmioty publiczne (np. w edukacji – projekty związane z „indywidualizacją nauczania...”) i ogranicza koszty przygotowania projektów.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	W RPO WD 2014-2020 założono możliwość zastosowania trybu konkursowego i pozakonkursowego. Bardziej szczegółowe informacje dotyczące ich zastosowania znajdują się w dokumentach doprecyzowujących zapisy programu.
1073	Strategia Realizacji RPO	Brak konieczności określenia preferencji w samym programie operacyjnym RPO WD na lata 2014-2020, przeniesienie zapisów dotyczących preferencji do dalszych dokumentów przyjmowanych decyzją IZ (np. Szczegółowego opisu priorytetów - „Uszczegółowienia”)	5	96	W dokumencie KE „Draft template and guidelines on the content of the EMFF operational programme 2014-2020” zamieszczonym na stronie http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/pdf/preparation/op_template – nie wskazano na konieczność określenia preferencji w samym, programie operacyjnym, preferencje są z pewnością pożądane na etapie doprecyzowania zapisów „Szczegółowego opisu priorytetów” lub innych dalszych dokumentów, jakie będą opracowane przez IZ przed etapem uruchomienia wdrażania programu, co z pewnością umożliwi elastyczne reakcje na potrzeby programu i regionu. Zmiany w zapisach programu operacyjnego wymagają negocjacji z KE i szczegółowego uzasadnienia (w obecnym okresie programowania – na Dolnym Śląsku – wystąpiła jak dotąd jednokrotna zmiana programu za zgodą KE).	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Wskazanie preferencji dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych pozwala lepiej zrozumieć strategię inwestycyjną RPO. Preferencje wskazane w programie mogą być później uzupełniane w dok wdrożeniowych np. w kryteriach wyboru projektów lub uszczegółowieniu.
1074	Strategia Realizacji RPO	Brak konieczności określenia preferencji w samym programie operacyjnym RPO WD na lata 2014-2020, przeniesienie zapisów dotyczących preferencji do dalszych dokumentów przyjmowanych decyzją IZ (np. Szczegółowego opisu priorytetów - „Uszczegółowienia”)	5	96	Przykładowo w roboczej wersji RPO 2014-2020 woj. opolskiego, woj. śląskiego - przy opisach priorytetów nie zamieszczono obligatoryjnych preferencji, podobnie jak w projektach krajowych programów operacyjnych (POPW 2014-2020). Pod uwagę należy wziąć przykład konkursów POKL - ukierunkowanych na obszary wiejskie – z powodu rzeczywistych potrzeb „obszarów wiejskich” co znalazło odzwierciedlenie w Uszczegółowieniu oraz Planach Działań - środki finansowe dedykowane tym obszarom nie zawsze mogą być zakontraktowane z uwagi na brak poprawnych projektów zgłaszanych przez beneficjentów z tych obszarów. Elastyczne i efektywne podejście do późniejszego wdrażania programu powinno uwzględniać wpisanie preferencji w dokumentach akceptowanych przez samą IZ RPO (tak, aby zachować możliwość zmiany/korekty preferencji – co służy dalszej efektywności wdrażania programu), a nie wskazywać na preferencje w opisach w	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Wskazanie preferencji dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych pozwala lepiej zrozumieć strategię inwestycyjną RPO. Preferencje wskazane w programie mogą być później uzupełniane w dok wdrożeniowych np. w kryteriach wyboru projektów lub uszczegółowieniu.
1075	Strategia Realizacji RPO	Brak wielkości wskaźników na koniec wdrażania programu w roku 2023 we wszystkich osiach priorytetowych	5	96	Nie oszacowano docelowych i pośrednich wartości wskaźników produktu/rezultatu – przy opisach wszystkich osi priorytetowych - co ma duże znaczenie przy zapoznawaniu się z opisem priorytetów (np. porównanie docelowych wskaźników rezultatu z planem finansowym programu). Przykładowo - w RPO Województwa Opolskiego – określono już na większość wskaźników rezultatów na koniec wdrażania programu.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	
1076	Strategia Realizacji RPO	Istotne dla regionu zaplanowanie projektu systemowego obejmującego w sposób kompleksowy społeczność romską, vide projekt zgłoszony do SEIP (możliwe rozszerzenie tego projektu poza obszar Gminy Wrocław). Bez dookreślenia konkretnego obszaru Dolnego Śląska tj. np. obszarów wiejskich objętego wsparciem (w Gminie Wrocław występuje najbliższa społeczność romska spośród innych miast polskich oraz na terenie woj. Dolnośląskiego)	5	96	Społeczność romska wymaga szczególnego i kompleksowego wsparcia w związku wieloma obszarami, w których jest wykluczona lub zagrożona wykluczeniem. Celowym jest równoczesne wspieranie zmian sytuacji Romów we wszystkich aspektach ich funkcjonowania.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Społeczność romska zgodnie z podziałem interwencji kraj – region będzie wspierana na poziomie krajowym w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

1077	Strategia Realizacji RPO	Brak danych statystycznych odnoszących się do potrzeb JST w obrębie aglomeracji w zakresie edukacji na poziomie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego	58	58	Rozwój rynku pracy powoduje migrację ludzi na teren WrOF z innych regionów co w konsekwencji wywołuje zwiększone zapotrzebowanie na inwestycje w żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazjalne oraz szkoły zawodowe. W gminach podmiejskich WrOF od lat notuje się stały napływ ludności wynikający z osiedlania się w nich dotychczasowych mieszkańców dużych miast. Wzrost liczby uczniów powoduje konieczność zapewnienia większej niż dotychczas bazy oświatowej. We Wrocławiu dotychczasowa baza edukacyjna nie spełnia nowoczesnych standardów. Znajduje to m.in. odzwierciedlenie w „Diagnozie przedstawiającej stan wyjściowy obszaru objętego Zintegrowanymi Inwestycjami Terytorialnymi dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia (ZIT)”, dokumencie zleconym na potrzeby realizacji ZIT. O ogromie potrzeb w tym obszarze świadczą także zadania zamieszczone w Wieloletnich Prognozach Finansowych gmin należących do WrOF oraz projekty zgłoszone do SEIP.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	RPO WD jest programem strategicznym o zasięgu regionalnym. Przedstawione w diagnozie informacje pokazują w sposób przekrojowy zjawiska, które występują w całym regionie.
1078	Strategia Realizacji RPO	Brak danych statystycznych odnoszących się do potrzeb JST w obrębie aglomeracji w zakresie edukacji na poziomie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego	95	96	Rozwój rynku pracy powoduje migrację ludzi na teren WrOF z innych regionów co w konsekwencji wywołuje zwiększone zapotrzebowanie na inwestycje w żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazjalne oraz szkoły zawodowe. W gminach podmiejskich WrOF od lat notuje się stały napływ ludności wynikający z osiedlania się w nich dotychczasowych mieszkańców dużych miast. Wzrost liczby uczniów powoduje konieczność zapewnienia większej niż dotychczas bazy oświatowej. We Wrocławiu dotychczasowa baza edukacyjna nie spełnia nowoczesnych standardów. Znajduje to m.in. odzwierciedlenie w „Diagnozie przedstawiającej stan wyjściowy obszaru objętego Zintegrowanymi Inwestycjami Terytorialnymi dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia (ZIT)”, dokumencie zleconym na potrzeby realizacji ZIT. O ogromie potrzeb w tym obszarze świadczą także zadania zamieszczone w Wieloletnich Prognozach Finansowych gmin należących do WrOF oraz projekty zgłoszone do SEIP.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	RPO WD jest programem strategicznym o zasięgu regionalnym. Przedstawione w diagnozie informacje pokazują w sposób przekrojowy zjawiska, które występują w całym regionie.
1079	Strategia Realizacji RPO	Proponujemy wieloletni projekt Akademicka Platforma Integracji i Kultury. Projekt stanowi narzędzie strukturalnej współpracy wrocławskich uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym. -Wyrasta z doświadczeń Wrocławskiego Centrum Akademickiego. -Stanowi realizację wniosków raportu OECD (2013) dotyczącego trzeciej misji wrocławskich uczelni. -Odpowiada na obecną w środowisku akademickim tendencję integracyjną, przy czym skupia się na wymiarze pracy uczelni pozostającym w ścisłym związku z polityką rozwoju regionalnego (tzw. III misja uczelni) w jej praktycznej wykładni (współpraca z samorządem miejskim dziś).	5	96	Cele projektu są: -całkowicie zbieżne z realizacją celu ogólnego osi priorytetowej 1, a w szczególności: a. priorytetu inwestycyjnego: Innowacyjne przedsiębiorstwa b. priorytetu inwestycyjnego: Rozwój produktów i usług w MŚP -istotnie zbieżne z realizacją celu ogólnego osi priorytetowej 8, a w szczególności: a. priorytetu inwestycyjnego: Zapewnianie dostępu do zatrudnienia (PI 8.5) -istotnie zbieżne z realizacją celu ogólnego osi priorytetowej 10: a. priorytetu inwestycyjnego: Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie (PI 10.3) Ponadto cele projektu APIK przyczyniają się do realizacji celów głównych Umowy Partnerstwa: „Zwiększenie konkurencyjności gospodarki” oraz „Poprawa spójności społecznej i terytorialnej”.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Zawiera on podstawowe założenia programu, takie jak zdiagnozowane problemy, obszary interwencji, listę przykładowych projektów oraz potencjalnych beneficjentów, alokację środków na program. Nie zawiera natomiast enumeratywnej listy projektów, chyba, że dużych w rozumieniu unijnych, których nie planuje się realizować w nowej perspektywie. Realizacja konkretnych projektów w ramach RPO WD 2014-2020 jest w gestii potencjalnych beneficjentów poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.
1080	Strategia Realizacji RPO	REWITALIZACJA - nie jest uwzględniona w nowym RPO WD jako osobna oś priorytetowa. Wnioskujemy o stworzenie osobnej osi priorytetowej dot. rewitalizacji	85	88	W kończącym się okresie programowania 2007-2013 wsparcie dla rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich cieszyło się dużym zainteresowaniem Beneficjentów. Brak osobnej osi priorytetowej w obecnym RPO WD jest z punktu widzenia dużych potrzeb zdiagnozowanych w tym obszarze w ramach aglomeracji WrOF dalece nieuzasadnione.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację tematyczną, wsparcie infrastrukturalne w zakresie celów społecznych skupione jest w ramach jednej osi priorytetowej.
1081	Strategia Realizacji RPO	DIAGNOZA - brak podejścia terytorialnego	18	85	Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów /sektorów objętych programem powinna odnosić się do podejścia terytorialnego. Wykorzystanie specyfiki potencjałów terytorialnych jest niezwykle ważna w kontekście realizacji terytorialnego wymiaru polityki rozwoju.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Układ diagnozy odpowiada osiom priorytetowym, jednocześnie zawiera wiele map i danych, które obrazują potrzeby i potencjały poszczególnych obszarów regionu. Podejście sektorowe pozostaje głównym sposobem realizacji programu, natomiast podejście terytorialne - stosowane jedynie tam gdzie będzie to możliwe i zasadne, będzie przedmiotem indywidualnych negocjacji.
1082	Strategia Realizacji RPO	Dodanie osi priorytetowej 12: „Kultura i sektory kreatywne”. Cel ogólny osi priorytetowej: Podniesienie jakości oferty kulturalnej i produktów kultury wytworzonych przez przemysł kultury oraz wzrost partycypacji w kulturze W ramach osi priorytetowej realizowane byłyby trzy priorytety: 1) Inwestycje w infrastrukturę kulturalną (PI 12.1) – priorytet został omówiony w osobnej uwadze 2) Wzrost uczestnictwa w kulturze (PI 12.2) – priorytet został omówiony w osobnej uwadze 3) Pobudzanie innowacyjności i tworzenia nowych miejsc pracy dzięki wsparciu sektora kreatywnego i kulturalnego (PI 12.3).	5	96	Przyjęta w 2013 r. SRWD 2020 podkreśla, że ustanowienie Wrocławia ESK 2016 i wydarzenia z tym związane są szansą na wzrost rozpoznawalności regionu. Dokument wskazuje na wsparcie przedsięwzięć kulturalnych skierowanych na promocję regionu, w tym w szczególności współuczestnictwo w organizowaniu ESK. Setki projektów i programów realizowanych pod szyldem ESK 2016 w efektywny sposób mogą przyczynić się do zwiększenia kompetencji kulturalnych i uczestnictwa w kulturze mieszkańców województwa. Dobrej jakości projekty społeczne, kulturalne i artystyczne wpłyną również na wzrost rozpoznawalności całego regionu w Europie, a co za tym idzie, w sposób czynny przełożą się na wzrost ruchu turystycznego. Wspieranie projektów edukacyjnych oraz związanych z sektorem kulturalnym i kreatywnym wpływa na innowacyjność społeczeństwa, a co za tym idzie konkurencyjność polskiej gospodarki. Bardziej szczegółowe opracowania udostępniemy w formie papierowej.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Układ osi priorytetowych wynika z potrzeb województwa określonych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 oraz uwzględnia uwarunkowania wynikające z założeń Umowy Partnerstwa (obecnie w stadium projektu) oraz wytycznych Komisji Europejskiej i Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.
1083	Strategia Realizacji RPO	Dodanie priorytetu „Inwestycje w infrastrukturę kulturalną” w ramach osi: „Kultura i dziedzictwo kulturowe”. Ce: Zapewnienie infrastruktury do organizacji wysokiej jakości wydarzeń i projektów artystycznych, kulturalnych i społecznych Efekty: Poprawa jakości istniejącej infrastruktury kulturalnej oraz rozwój tej infrastruktury o nowe obiekty Kierunki wsparcia: Budowa i modernizacja budynków na potrzeby działalności kulturalnej, szczególnie działania pozwalające na poszerzenie działalności kulturalnej danej instytucji/jednostki. Dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb osób wykluczonych z kultury, w tym szczególnie osób z dysfunkcjami ruchowymi, wzroku i słuchu oraz osób z małych miejscowości z ograniczoną ofertą kulturalną. Duże projekty: Europejska Stolica Kultury 201	5	96	Infrastruktura kultury jest wciąż niewystarczająca, szczególnie w kontekście dostępu do kultury osób z dysfunkcjami ruchowymi, wzroku czy słuchu. Dlatego też dostosowanie tej infrastruktury jest zasadniczym zagadnieniem, które wpływa na integrację tych osób, a także na wzrost kapitału społecznego regionu. Ważna jest też infrastruktura kulturalna w mniejszych miejscowościach, gdzie oferta kulturalna jest bardzo uboga, głównie ze względu na brak przestrzeni. Zapotrzebowanie na wzmocnienie infrastruktury kultury wzmocniają zbliżające się obchody Europejskiej Stolicy Kultury 2016, które przyciągną do Wrocławia i regionu liczną publiczność i rzesze artystów z całego świata. Podobnie, jak w przypadku inwestycji zrealizowanych z okazji Euro 2012, dobrze przygotowana infrastruktura pozwoli nie tylko na wyjątkowe obchody czterdziestolecia, jakim jest ESK, ale będzie również stanowić wizytówkę Dolnego Śląska na świecie.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Proponowane priorytety inwestycyjne i oś nie opierają się o cele tematyczne i priorytety tematyczne określone przez Komisję Europejską, Działania dot kultury finansowane są w PI 6.4

1084	Strategia Realizacji RPO	<p>Dodanie priorytetu „Wzrost uczestnictwa w kulturze” w ramach osi priorytetowej 12: „Kultura i dziedzictwo kulturowe”</p> <p>Cel: Podniesienie jakości oferty kulturalnej i produktów kultury skierowanych do różnych grup społecznych</p> <p>Efekty: Wzrost partycypacji w kulturze poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty kulturalnej w kontekście Europejskiej Stolicy Kultury 2016</p> <p>Kierunki wsparcia: Organizacja wydarzeń artystycznych, kulturalnych i społecznych w szczególności realizowanych w ramach Europejskiej Stolicy Kultury 2016 oraz skierowanych do osób/grup zagrożonych wykluczeniem. Wsparciem objęte będą projekty nowe, innowacyjne, w szczególności te aktywnie angażujące różne grupy społeczne.</p> <p>Duże projekty: Europejska Stolica Kultury 2016</p>	5	96	<p>Kultura dla współczesnego świata jest jednym z najważniejszych źródeł tworzenia kapitału społecznego, niezbędnego do budowania społeczeństwa ukierunkowanego na rozwój. Inwestycja w kulturę tworzy społeczne podstawy do wspólnych starań o przezwyciężenie kryzysu gospodarczego i identyfikacyjnego. Jeden z celów Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016 jest „podwojenie liczby turystów odwiedzających Wrocław i Dolny Śląsk”, co może zostać osiągnięte właśnie poprzez atrakcyjną ofertę kulturalną, która przyciągnie publiczność nie tylko z regionu, ale z Polski i z całej Europy. To z kolei przełoży się nie tylko na wzrost kompetencji społecznych mieszkańców Dolnego Śląska, ale również na wzrost ich dochodów czy wzrost miejsc pracy.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Proponowane priorytety inwestycyjne i oś nie opierają się o cele tematyczne i priorytety tematyczne określone przez Komisję Europejską,
1085	Strategia Realizacji RPO	<p>Dodanie priorytetu „Pobudzanie innowacyjności i tworzenia nowych miejsc pracy dzięki wsparciu sektora kreatywnego i kulturalnego” w ramach osi priorytetowej 12: „Kultura i dziedzictwo kulturowe”</p> <p>Cel szczegółowy: Wsparcie osób pracujących bądź posiadające wykształcenie lub umiejętności do pracy w sektorze kreatywnym i kulturalnym</p> <p>Oczekiwane efekty: Nowe miejsca pracy, szczególnie dla ludzi młodych wyedukowanych w kierunku pracy w sektorach kreatywnych i kulturalnych. Zwiększenie poziomu innowacyjności MIS województwa dolnośląskiego.</p> <p>Kierunki wsparcia: Wspieranie projektów edukacyjnych, artystycznych, kulturalnych i społecznych wykorzystujących sektor CCI; Wykorzystanie ekonomii społecznej dla wspierania nowych miejsc pracy dla ludzi młodych i wykluczonych w sektorze CCI</p>	5	96	<p>Sektor Kreatywny i Kulturalny (CCI) posiada wysoki potencjał wpływu na PKB oraz tworzenie nowych miejsc pracy, wzrost kreatywności i innowacyjności społeczeństwa. Wpieranie branż takich jak projektowanie użytkowe i graficzne, produkcja materiałów multimedialnych czy marketing, szczególnie wśród młodych ludzi wchodzących na rynek pracy może w efektywny sposób przyczynić się do powstania nowych miejsc pracy odpowiadających na potrzeby gospodarki opartej na wiedzy.</p> <p>Oś priorytetowa 2: „Kultura i dziedzictwo kulturowe” zgłoszona została w odrębnej uwadze.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Proponowane priorytety inwestycyjne i oś nie opierają się o cele tematyczne i priorytety tematyczne określone przez Komisję Europejską,
1086	Strategia Realizacji RPO	<p>W ramach RPO WD 2014 - 2020 nie ujęto priorytetów inwestycyjnych 5.2 i 6.5 według nomenklatury Lini Demarkacyjnej MRR</p>	1	243	<p>Ze względu na realne, zgłoszone potrzeby inwestycyjne oraz projektowe podmiotów zlokalizowanych we WrOF - możliwe do realizacji w ramach ZIT WrOF - postuluje się uwzględnienie w/w priorytetów inwestycyjnych w RPO WD.</p>	jednostka samorządu terytorialnego	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień i analiz.
1087	Strategia Realizacji RPO	<p>Zapewnienie zrównoważonego rozwoju w RPO wymaga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenia do wszystkich osi przeciwdziałania utracie bioróżnorodności i zmianom klimatu oraz innych prośrodowiskowych, ekoinnowacyjnych rozwiązań, w tym edukacji - wprowadzenia kryteriów prośrodowiskowych we wszystkich osiach, - wprowadzenia kryteriów formalnych (dopuszczających) dot. efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych, w tym efektywności energetycznej, CDN 	1	243	<p>Zasady zrównoważonego rozwoju jako zasady horyzontalne powinny być realizowane w całym RPO. Kwestie środowiskowe, w tym dotyczące zapobieganiu zmianom klimatu - zgodnie z celami prośrodowiskowymi strategii Europa 2020 powinny być traktowane priorytetowo i horyzontalnie - w każdej osi i działaniu RPO.</p> <p>Wprowadzenie zasad zrównoważonego rozwoju w RPO wymaga powiązania sfery deklaracyjnej dokumentu z merytorycznymi zapisami RPO, w tym odnoszącymi się do inżynierii RPO i alokacji środków.</p>	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
1088	Strategia Realizacji RPO	<p>CD - wprowadzenia dla projektów infrastrukturalnych kryterium nie degradowania środowiska,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaplanowania adekwatnych do wyzwań środowiskowych alokacji środków na osie i działania, typy projektów i kategorie interwencji funduszy UE, - zaprojektowania wskaźników produktu i rezultatu, w tym rezultatu strategicznego mierzących faktyczne wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju na poziomie wszystkich osi priorytetowych, działań i poszczególnych przedsięwzięć, - zbilansowania RPO i poszczególnych osi tak, by były co najmniej neutralne dla klimatu i bioróżnorodności 	1	243	<p>Tekst uwagi nie ma 1000 znaków /uzasadnienie w uwadze 1</p>	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
1089	Strategia Realizacji RPO	<p>Proponuję się uwzględnianie w części diagnostycznej programu wniosków z analizy następujących zagadnień dla województwa dolnośląskiego: zróżnicowania poziomu ubóstwa w kontekście różnic miasto-wieś, ukrytego bezrobocia w rolnictwie oraz wyzwań jakie stoją przed obszarami popegeerowskimi.</p>	65	85	<p>Zgodnie z publikacją GUS „Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS” (2013)”: „we wszystkich województwach, z wyjątkiem województwa śląskiego zagrożenie ubóstwem skrajnym jest wyraźnie wyższe na wsi niż w miastach.”</p> <p>Ponadto można przyjąć, iż grupa ok. 30 tys. osób stanowi rezerwę zasobów pracy ukrytą w rolnictwie województwa dolnośląskiego, w tym ok. 8 tys. małżonków i ok. 3 tys. domowników tj. osób młodych.</p> <p>Obszary popegeerowskie na ogół charakteryzują się niezrównoważeniem rynku pracy, co zdecydowanie wymaga bezpośredniej interwencji polityki spójności.</p>	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
1090	Strategia Realizacji RPO	<p>Propozycja rozszerzenia zakresu osi priorytetowej 4 o priorytety inwestycyjne związane z działaniami retencyjnymi .</p>	38	39	<p>Pomimo uznania retencji za temat istotny i wymagający poprawy działania w tym zakresie nie znalazły odzwierciedlenia w planowanych działaniach.</p>	przedsiębiorstwo	Do rozpatrzenia	Uwaga wymaga dodatkowych uzgodnień i analiz.
1091	Strategia Realizacji RPO	<p>W Wyzwaniach dodać pkt 2. oraz 3 przekształcić ostatni przez podział</p> <p>2. Stworzenie rynku usług energetycznych,</p> <p>3. Nie wykorzystane możliwości pozyskania "Białych certyfikatów",</p> <p>o1. Zwiększenie udziału transportu niskoemisyjnego w miastach</p> <p>o2. Realizacja działań w oparciu o plany gospodarki niskoemisyjnej</p>	37	37	<p>wynika z wcześniej złożonych zapisów, poprawa oczywistego błędu w ostatnim wyzwaniu,</p>	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Ze względu na stosunkowo małe moce instalowane w ramach RPO wsparcie "białych certyfikatów" powinno dot. programu krajowego.
1092	Strategia Realizacji RPO	<p>EE2</p> <p>Zwiększenie EE jest najbardziej efektywnym kosztowo sposobem ograniczenia emisyjności gospodarki. Potencjał działań z zakresu efektywności energetycznej jest znaczący nie tylko dla obniżenia emisji CO2, ale także zwiększenia konkurencyjności gospodarki, co ma odzwierciedlenie w podstawowych dokumentach strategicznych na poziomie krajowym BEIS. Innymi strategicznymi dokumentami są trzyletnie KPDEE (Krajowe Plany Działania dotyczące EE), a ważnym aktem prawnym ustawa 15 kwietnia 2011 roku o efektywności energetycznej wprowadzająca system finansowania EE poprzez świadectwa efektywności energetycznej (Białe certyfikaty),.</p>	37	37	<p>Za Projektem Umowy Partnerstwa, ustawą o EE, Dyrektywami 2006/32/WE, 2012/27/UE,</p>	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
1093	Strategia Realizacji RPO	<p>ee3</p> <p>Istotna poprawa efektywności energetycznej w regionie może odciążać sieci, które nie są przystosowane do aktualnie występujących obciążeń i generują znaczne straty przesyłowe. Wzrost efektywności energetycznej pozwoli na przyłączenie do sieci dodatkowych urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych</p> <p>Na Dolnym Śląsku, podobnie jak i w całym kraju, występuje znaczny niewykorzystany potencjał EE, równocześnie brak jest informacji o środkach poprawy efektywności energetycznej podejmowanych przez rozbudowany sektor publiczny, informacje z URE wskazują na niski poziom zainteresowania świadectwami efektywności energetycznej, mierzony ilością wystąpień o nie w roku 2013. Tymczasem „Białe certyfikaty” mogłyby odegrać znaczącą rolę w rozwoju usług energetycznych i poprawie EE w regionie.</p>	37	37	<p>Z doświadczeń fewe, www.fewe.pl i unijnego (ERDF-CEP) programu CombinES www.combines-ce.eu, wcześniejszych zapisów niniejszego RPO, Wyniki i-go przetargu na BC, Wzrostowi efektywności energetycznej nie stanie na przeszkodzie stan niektórych odcinków sieci, na których występuje brak możliwości przyłączenia do sieci urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, jednak wygenerowane oszczędności wyrażane w „Negawogodzinach”, mogą być uznane za tożsame z MWh generowanymi przez OZE. Liderami opłacalnej poprawy EE są sąsiadujące z DS. Niemcy i Czechy.</p>	organizacja pozarządowa	Odrzucona	Ze względu na stosunkowo małe moce instalowane w ramach RPO wsparcie "białych certyfikatów" powinno dot. programu krajowego.

1094	Strategia Realizacji RPO	Przekształcić akapit "podsumowując na podrozdział: Efektywność Energetyczna EE Większa efektywność energetyczna oznacza zużywanie mniejszej ilości energii w celu uzyskania równoważnego poziomu działalności gospodarczej lub usługi. Działania na rzecz efektywności energetycznej oferują wciąż niewykorzystane możliwości ograniczenia zużycia energii, złagodzenia negatywnych skutków działalności człowieka oraz zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego. Poprawa EE ma charakter horyzontalny	37	37	za 10oM(2006) 545 final z dnia 19 października 2006 r. – Plan działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii: sposoby wykorzystania potencjału, prace unijnego programu ERDF-CEP www.combines-ce.eu	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zapisy dot. EE są zawarte w RPO. Ich doprecyzowanie może nastąpić ew. w Uszczegółowieniu RPO WD.
1095	Strategia Realizacji RPO	ee4 (3a) Zgodnie z ustawą o efektywności energetycznej krajowym celem w zakresie oszczędności gospodarowania energią jest uzyskanie do 2016 r. oszczędności energii finalnej w ilości nie mniejszej niż 9% średniego krajowego zużycia tej energii z lat 2001-2005. Obecnie realizowany jest Drugi Krajowy Plan Działań dotyczący Efektywności Energetycznej, który wskazuje, iż rozwój rynku usług energetycznych i wzorcowa rola budynków publicznych pozwoli na realizację istotnych oszczędności energii zadaniem systemu białych certyfikatów jest domknięcie do osiągnięcia celu krajowego..	37	37	CD ee3, USZCZEGÓLOWIENIE zapisów, wskazanie wzorcowych środków. Za Ustawa i Drugim obowiązującym 2KPDEE/2NEEAP	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zapisy dot. EE są zawarte w RPO. Ich doprecyzowanie może nastąpić ew. w Uszczegółowieniu RPO WD.
1096	Strategia Realizacji RPO	Podsumowując, należy stwierdzić, że Dolny Śląsk posiada duży potencjał wymiernej poprawy efektywności energetycznej. Jego wykorzystanie zapewni promowanie działań służących poprawie EE (termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych, energooszczędne urządzenia i instalacje wykorzystywane w procesach przemysłowych, odzysk energii w procesach przemysłowych oraz ograniczanie strat sieciowych), wykorzystanie OZE, wymierność wykorzystanie mechanizmu usług energetycznych w tym umów o efekt energetyczny. EE zwiększa bezpieczeństwo energetyczne podobnie jak: wykorzystanie możliwości zagospodarowania odpadów na cele energetyczne, rozwój energetyki rozproszonej (zwłaszcza na terenach wiejskich), wprowadzanie rozwiązań wysokosprawnej kogeneracji oraz zasad zrównoważonego transportu.	37	37	Z doświadczeń FEWE, Projekt www.CombinES-CE.eu, za BEIŚ, Umową Partnerstwa, wskazanie najlepszych doświadczeń, Pełne uzasadnienie w wersji 1 (awaria serwera), pojęcia za Dyrektywą 2012/27/ue "usługa energetyczna" oznacza fizyczną korzyść, udogodnienie lub pożytek pochodzące z połączenia zużycia energii z wykorzystywaniem technologii energooszczędnych lub z działań, które mogą obejmować czynności, utrzymanie i kontrolę niezbędne do świadczenia danej usługi, która jest świadczona na podstawie umowy i która w normalnych okolicznościach prowadzi do sprawdzalnej i wymiernej lub możliwej do oszacowania poprawy efektywności energetycznej lub do oszczędności energii pierwotnej; umowa o poprawie EE-efekt energetyczny.	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
1097	Strategia Realizacji RPO	Uzupełnić Potencjał: Duża energochłonność wskazuje na duży potencjał poprawy EE Wiedza wykwalifikowanych kadr i bliskie sąsiedztwo regionów umożliwia szybki rozwój rynku usług energetycznych.	37	37	sąsiedztwo regionów umożliwia szybki rozwój rynku usług energetycznych. - możliwe jest sięgnięcie po wiedzę z sąsiadującymi z dolnym Śląskiem Czechami lub Niemcami	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
1098	Strategia Realizacji RPO	Dodanie: Krajowa strategia "Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko" perspektywa do 2020 r Strategia "Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko" perspektywa do 2020 r (BEIŚ) jest jedną z 9 zintegrowanych strategii rozwoju. Z jednej strony uszczegóławia zapisy średniookresowej strategii rozwoju kraju (SRK 2020 r.) w dziedzinie energetyki i środowiska, z drugiej zaś strony, stanowi ogólną wytyczną dla Polityki energetycznej Polski i Polityki ekologicznej Państwa i innych programów rozwoju, które staną się elementami systemu realizacji BEIŚ. Ponadto, BEIŚ koresponduje z celami rozwojowymi ujętymi w dokumencie Europa 2020. Celem strategii jest ułatwienie "zielonego" (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce poprzez zapewnienie dostępu do energii (bezpieczeństwa energetycznego) i dostępu do nowoczesnych, w tym innowacyjnych, technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost	10	10	za: bip.mg.gov.pl/node/16479, Strategia ma kluczową rolę wg Umowy Partnerstwa (X2013, s 62, i 17 przypis 14) dla Celów tematycznych 4, 5, 6 Waga Gospodarki niskoemisyjnej (min 12 wg ring fencing) oraz rola jaka UE przykłada do polityki energetyczno-klimatycznej, skutkuje koniecznością odniesienia się do strategii Polski (Słabe jest rozpoznanie EE na Dolnym Śląsku, brak znajomości ustawy z 15IV2011 o Efektywności energetycznej	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
1099	Strategia Realizacji RPO	BEIŚcd-2 Przewodnią ideą strategii jest wspomaganie sprzyjającego środowisku wzrostu gospodarczego jej celami: 1 Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska, 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię 3. Poprawa stanu środowiska Zgodność RPO WD z tym celem BEIŚ zapewnią cele i zakres wsparcia następujących osi priorytetowych: 1 (Przedsiębiorstwa i innowacje), 3 (Gospodarka niskoemisyjna), 4 (Środowisko i zasoby).	10	10	Uwaga przynależna do uwagi o Strategii bezpieczeństwo energetyczne i środowisko wysłana oddzielnie po 3-awariach: Za BEIŚ, ważne ze względu na cele szczegółowe : 2.1 Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii 2.2 Poprawa efektywności energetycznej	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
1100	Strategia Realizacji RPO	Zapewnienie zrównow. rozw. w RPO wymaga: - wprowadz. do wszystkich osi przeciwdział. utracie bioróżnorodn. i zmianom klimatu oraz innych środowisk. rozwiązań, (np koedukacji); - wprowadz. kryt. środowisk. we wszystkich osiach; - wprowadz. kryt. formalnych (dopuszczających) dot. efektywnego wykorzystania zas. natur., w tym efektyw. energet.; - wprowadz. dla projektów infrastr. kryterium nie degradowania środow.; - zaplanow. adekwatnych do wyzwań środowisk. alokacji środków na osie i działania, typy projektów i kat. interwen. fund. UE; - zaprojekt. wskaźnik. produktu i rezultatu, w tym rezultatu strategicznego, mierzących faktyczne wdrażanie zasady zrównow. rozwoju na poziomie osi, działań i poszczególnych przedsięwzięć; - zbilansowania RPO i poszczeg. osi tak, by były co najmniej neutralne dla klimatu i bioróżnorodności.	1	243	Zasady zrównoważonego rozwoju jako zasady horyzontalne powinny być realizowane w całym RPO. Kwestie środowiskowe, w tym dotyczące zapobieganiu zmianom klimatu - zgodnie z celami środowiskowymi strategii Europa 2020 powinny być traktowane priorytetowo i horyzontalnie - w każdej osi i działaniu RPO. Wprowadzenie zasad zrównoważonego rozwoju w RPO wymaga powiązania sfery deklaratywnej dokumentu z merytorycznymi zapisami RPO, w tym odnoszącymi się do inżynierii RPO i alokacji środków.	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Kryteria wyboru projektów zostaną określone przez Komitet Monitorujący RPO.
1101	Strategia Realizacji RPO	W Diagnostyce wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych programem zauważamy niepokojący brak informacji o ruchu rowerowym - jego potencjale, wyzwaniach i problemach, w obszarach takich jak: Transport (s.47 i 50) – brak odniesienia do istniejącej sieci tras rowerowych, rosnącego ruchu rowerowego w miastach oraz jego potencjale i potrzebach. Gospodarka niskoemisyjna (s.28 i 37) – brak odniesienia do bardzo ważnej dziedziny jakim jest transport - odpowiedzialny za ok. 15-20% emisji CO2. Zero-emisyjny ruch rowerowy odgrywa tutaj bardzo istotną rolę. Środowisko i zasoby (s.41 i 46) – brak informacji o istniejących licznych rowerowych trasach turystycznych: lokalnych, ponadregionalnych i międzynarodowych (np. EuroVelo 9 i Szlak Odry) stanowiących osie rozwoju turystyki rowerowej na Dolnym Śląsku. Wyzwaniem dla rozwoju turystyki rowerowej jest stworzenie oraz wdrożenie strategii rozwoju spójnej sieci tras i systemu ich znakowania.	18	85	Powyższe uwagi są całkowicie spójne z celem głównym RPO, który został określony jako: Wzrost konkurencyjności Dolnego Śląska zapewniający poprawę poziomu życia jego mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju (s.85 i 86).	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	

1102	Strategia Realizacji RPO	<p>Dodatknie do opisu: Oś priorytetowa – Gospodarka niskoemisyjna [...] Zrównoważenie popytu na energię przy jednoczesnym spełnieniu wymogów dotyczących ochrony środowiska będzie możliwe jedynie poprzez [...] wyrażenia: Zwiększenie wykorzystania zero- i nisko-emisyjnych środków transportu.</p>	86	86	Uspójnienie uwag z wcześniejszymi propozycjami.	organizacja pozarządowa	Częściowo uwzględniona	Proponowany zapis mieści się w sformułowaniach zastosowanych w obecnym tekście.
1103	Strategia Realizacji RPO	Określenie spójności dokumentów RRO z Europejską Strategią w sprawie niepełnosprawności 2010-2020. UE wskazuje także jako cel nadrzędny na poziomie UE optymalizowanie wykorzystania instrumentów finansowania UE na rzecz dostępności i niedyskryminacji oraz zwiększenie widoczności możliwości finansowania związanych z niepełnosprawnością w programach po 2013 r. oraz stwierdza, że strategia określa działania, które na poziomie UE mają uzupełniać działania krajowe i wyznacza mechanizmy potrzebne do wdrożenia Konwencji ONZ na poziomie Unii Europejskiej.	5	7	Polska ratyfikując Konwencję ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych zobowiązała się do popierania programów rehabilitacji zawodowej, utrzymania pracy i powrotu do pracy, nadal jednak brakuje narzędzi i środków, które pozwoliłyby stworzyć osobom z niepełnosprawnościami godne i równe warunki na otwartym rynku pracy. Poza zatrudnieniem oraz edukacją dotyczy to także innych obszarów istotnych z perspektywy strategii Europa 2020, takich jak walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, rozwój nowoczesnych, dostępnych technologii etc. Co więcej, Poprawione rozporządzenie ogólne Komisji Europejskiej w sprawie programowania pięciu funduszy polityki spójności 2014-2020, nakłada na państwa członkowskie jako warunek ex-ante podpisania Umowy Partnerskiej z UE konieczność „istnienia mechanizmu, który zapewni skuteczne wdrożenie i stosowanie Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych”	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
1104	Strategia Realizacji RPO	Określenie spójności dokumentów RRO z Europejską Strategią w sprawie niepełnosprawności 2010-2020. UE wskazuje także jako cel nadrzędny na poziomie UE optymalizowanie wykorzystania instrumentów finansowania UE na rzecz dostępności i niedyskryminacji oraz zwiększenie widoczności możliwości finansowania związanych z niepełnosprawnością w programach po 2013 r. oraz stwierdza, że strategia określa działania, które na poziomie UE mają uzupełniać działania krajowe i wyznacza mechanizmy potrzebne do wdrożenia Konwencji ONZ na poziomie Unii Europejskiej.	5	7	Polska ratyfikując Konwencję ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych zobowiązała się do popierania programów rehabilitacji zawodowej, utrzymania pracy i powrotu do pracy, nadal jednak brakuje narzędzi i środków, które pozwoliłyby stworzyć osobom z niepełnosprawnościami godne i równe warunki na otwartym rynku pracy. Poza zatrudnieniem oraz edukacją dotyczy to także innych obszarów istotnych z perspektywy strategii Europa 2020, takich jak walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, rozwój nowoczesnych, dostępnych technologii etc. Co więcej, poprawione rozporządzenie ogólne Komisji Europejskiej w sprawie programowania pięciu funduszy polityki spójności 2014-2020, nakłada na państwa członkowskie jako warunek ex-ante podpisania Umowy Partnerskiej z UE konieczność „istnienia mechanizmu, który zapewni skuteczne wdrożenie i stosowanie Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych” (s. 164).	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
1105	Strategia Realizacji RPO	Określenie spójności dokumentów RRO z Europejską Strategią w sprawie niepełnosprawności 2010-2020. UE wskazuje także jako cel nadrzędny na poziomie UE optymalizowanie wykorzystania instrumentów finansowania UE na rzecz dostępności i niedyskryminacji oraz zwiększenie widoczności możliwości finansowania związanych z niepełnosprawnością w programach po 2013 r. oraz stwierdza, że strategia określa działania, które na poziomie UE mają uzupełniać działania krajowe i wyznacza mechanizmy potrzebne do wdrożenia Konwencji ONZ na poziomie Unii Europejskiej.	5	7	Polska ratyfikując Konwencję ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych zobowiązała się do popierania programów rehabilitacji zawodowej, utrzymania pracy i powrotu do pracy, nadal jednak brakuje narzędzi i środków, które pozwoliłyby stworzyć osobom z niepełnosprawnościami godne i równe warunki na otwartym rynku pracy. Zobowiązania Konwencji w aspekcie edukacji można realizować przy pomocy dostępnych środków Funduszy Strukturalnych – wg wskazań Europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności 2010-2020 upowszechnienie otwartego dla wszystkich kształcenia i uczenia się przez całe życie dla niepełnosprawnych uczniów i studentów jest nadrzędnym celem na poziomie UE. Poza zatrudnieniem oraz edukacją dotyczy to także innych obszarów istotnych z perspektywy strategii Europa 2020, takich jak walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, rozwój nowoczesnych, dostępnych technologii etc.	organizacja pozarządowa	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
1106	Strategia Realizacji RPO	W projekcie RPO województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 nie uwzględniono przedsięwzięć związanych z bezpieczeństwem. W związku z powyższym wnoszę o uwzględnienie w przedmiotowym programie poniższego priorytetu. PRIORYTET INWESTYCYJNY: Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi. ZADANIE: przedsięwzięcia z zakresu organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania skutków katastrof oraz wyposażenia jednostek ratowniczych: - zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych; - zakup sprzętu do usuwania skutków katastrof; - remonty, rozbudowa i budowa budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. BENEFICJENCI: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; jednostki OSP	1	242	akładany cel:- liczba jednostek OSP wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof;-liczba wyremontowanych, rozbudowanych, wybudowanych budynków podmiotów ratowniczych działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ochrony środowiska. UZASADNIENIE: Ochotnicze Straże Pożarne stanowią podstawowy element systemu reagowania i ratownictwa w razie wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Do głównych zadań tych jednostek należą działania w razie wystąpienia zagrożeń spowodowanych siłami przyrody lub działalnością człowieka, w tym zdarzeń drogowych, klęsk żywiołowych, poważnych awarii oraz skażenia chemicznego i ekologicznego. Jednostki te znajdują się w większości miejscowości, w tym wiejskich, stąd niejednokrotnie stanowią pierwszą możliwą pomoc dla poszkodowanych. Do wyposażenia regionalnych OSP pozwoli jeszcze większej liczbie tych jednostek wejść do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego.	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
1107	Strategia Realizacji RPO	LGD – Lokalna grupa działania 1) W dokumencie brak definicji LGD. O jakich LGD mowa jest w tym dokumencie? Powinno nastąpić odniesienie do definicji w Programie Operacyjnym ROW lub w odniesieniu do definicji wynikającej z przepisów. Jeśli nie powinna znaleźć się definicja LGD. Na końcu dokumentu znajduje się jedynie wyjaśnienie skrótu. 2) Brak powyższego skutkuje niejasnością kwestii tworzenia LGD na obszarach miejskich.	242	242	Brak definicji lub odniesienia się do definicji wynikającej z innych dokumentów programowych lub przepisów prowadzi do niejasności w kwestii jakimi podmiotami w nowym okresie programowania mają być LGD, które będą mogły aplikować o środki RPO, czy mają to być LGD utworzone na podstawie przepisów dot. ROW czy możliwe jest tworzenie LGD na obszarach miejskich, czy możliwe jest istnienie LGD obejmującego obszary wiejskie i miejskie.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
1108	Środowisko i zasoby Priorytet inwestycyjny: Gospodarka odpadami	Zamiast „minimalizacji ilości odpadów” powinno być „zapobiegania powstawaniu odpadów”.	131, 238		Zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.	inne	Uwzględniona	
1109	Środowisko i zasoby Priorytet inwestycyjny: Gospodarka odpadami	Zamiast „dyrektywy odpadowej” powinno być „dyrektywy ramowej o odpadach”.	131		Uwaga redakcyjna - stosowanie właściwego nazewnictwa.	inne	Uwzględniona	
1110	Środowisko i zasoby Priorytet inwestycyjny: Gospodarka odpadami	Należy skorygować tekst: „podejmowanych zgodnie z <u>hierarchią postępowania z odpadami</u> (kolejno: zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie do ponownego użycia, recykling oraz unieszkodliwianie).”	131, 232,238		1. Poprawne określenie: hierarchia sposobów postępowania z odpadami 2. Hierarchia jest 5-stopniowa. Po recyklingu, a przed unieszkodliwianiem są „inne procesy odzysku”, np. odzysk energii.	inne	Uwzględniona	
1111	Środowisko i zasoby Priorytet inwestycyjny: Gospodarka wodno-ściekowa (PI 6.2)	Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 nie uwzględnia projektów rozszerzenia lub/ i wspierania działań powodujących zmniejszenie zagrożenia powodziowego oraz ryzyka powodziowego.	131	136	W części „Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych programem” cz. Zasoby wodne i jakość wód str.38 zostały wyszczególniony problem powodzi jako realne zagrożenia dla województwa. Rozdział ten podsumowuje stan obecny systemu wodnego województwa wskazując na istotną rolę działań zmniejszających zagrożenie powodziowe oraz ryzyko powodziowe, natomiast część dotycząca priorytetów inwestycyjnych nie uwzględnia wyszczególnionego problemu.	inne	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.

1112	Tabela: Cel główny RPO wraz ze strategią jego osiągnięcia	Cel szczegółowy Osi priorytetowej Środowisko i zasoby powinien być uzupełniony o następujące zagadnienia: 1. ochrona siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową (również na obszarach chronionych), 2. edukacja i promocja w dziedzinie ochrony przyrody, w tym promocja i udostępnianie walorów przyrodniczych województwa 3. zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych 4. ochrona różnorodności genetycznej oraz ochrona ex-situ 5. ochrona krajobrazu, ☒	87	88	Cele szczegółowe dla priorytetu Środowisko i zasoby powinny dotyczyć przede wszystkim ochrony różnorodności biologicznej. Poprzez jej ochronę rozumie się ochronę na poziomie krajobrazowym, gatunkowym i genetycznym. Proponuje się dookreślenie, że ochrona powinna dotyczyć siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin, zwierząt i grzybów. Jednocześnie ochrona siedlisk i gatunków nie powinna być wiązana tylko z potencjalnym zwiększeniem ruchu turystycznego, który stanowi dla nich jedno z wielu zagrożeń. Proponuje się także, aby celem szczegółowym była również ochrona ex situ, tym samym celem będzie dotyczyć m.in. ogrodów botanicznych, zoologicznych i ośrodków rehabilitacji zwierząt. Proponuje się także, aby celem wsparcia było zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych np. rdestowców czy barszczu Sosnowskiego, edukacja ekologiczna społeczeństwa oraz ochrona krajobrazu.	inne	Odrzucona	Zapisy Programu są zgodne z UP oraz linią demarkacyjną. Propozycje wykraczają poza zakres przewidziany do finansowania w ramach RPO.
1113	Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych/Oś priorytetowa – Środowisko i zasoby	Obecny zapis:Ochrona bioróżnorodności oraz ochrona zabytków zapewni zachowanieZmienić na:Ochrona różnorodności biologicznej oraz ochrona zabytków zapewni zachowanie	86	86	Uwaga o charakterze redakcyjnym.	inne	Uwzględniona	
1114	Wkład programu w realizację zasad horyzontalnych	Rekomendujemy wprowadzenie postulatu, iż na żadnym etapie wdrażania Programu Operacyjnego nie ma możliwości wpisywania nazw znaków towarowych produktów edukacyjnych. Produkty edukacyjne definiowane będą poprzez parametryzację osiąganych efektów kształcenia, walidacji kwalifikacji i mechanizmów zapewnienia jakości.	236	236	Na rynku edukacyjnym istnieje wiele systemów certyfikacji kompetencji informatycznych, zgodnych z założeniami Europejskiej Ramy Kwalifikacji, posiadających sformalizowane procedury dot. procesu kształcenia i walidacji kwalifikacji. W tej sytuacji nieuzasadnionym jest honorowanie w projektach współfinansowanych ze środków publicznych tylko jednego systemu certyfikacji. Ponadto pozbawia to, Beneficjentów możliwości wyboru odpowiadającego im standardu, co przyczynia się do mniejszej efektywności i trafności zadań przewidzianych w ramach projektów. Przywołanie znaku towarowego sugeruje Beneficjentom wybór wskazanego produktu na etapie przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu, pozbawiając ich możliwości wyboru. Zapisy takie, formułowane przez instytucje publiczne, prowadzą do uprzywilejowanego traktowania jednego podmiotu i umacniania jego monopolistycznej pozycji na rynku, co jest niezgodne z polityką konkurencji Unii Europejskiej.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga w formie komentarza lub pytania	
1115	Wkład programu w realizację zasad horyzontalnych	Stworzenie we wnioskach o dofinansowanie we wszystkich programach operacyjnych odrębnego punktu, gdzie projektodawca odnosi się do dostępności projektów i ich produktów dla osób z niepełnosprawnościami. Brak odpowiednich zapisów w tym punkcie traktowany będzie jako niespełnienie horyzontalnego kryterium dostępności i skutkować będzie odrzuceniem danego projektu na etapie oceny merytorycznej wniosku. Kryteria obligatoryjne – dostępność cyfrowa, dostępność materiałów drukowanych Kryteria dostępności projektu podlegające ocenie na zasadzie 0-1. Otrzymać dofinansowanie może tylko wniosek, w którym wszystkie kryteria obligatoryjne są spełnione.	236	239	Na wzór Standardu minimum realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn przygotowana została propozycja standardu minimum dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Badanie spełnienia standardu minimum odbywa się na etapie oceny merytorycznej Wniosku o dofinansowanie.	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	W RPO nie umieszcza się szczegółowych zasad wyboru projektów. Kryteria będą przyjęte przez Komitet Monitorujący RPO.
1116	Wkład programu w realizację zasad horyzontalnych	Stworzenie we wnioskach o dofinansowanie we wszystkich programach operacyjnych odrębnego punktu, w którym projektodawca odnosi się do dostępności projektów i ich produktów dla osób z niepełnosprawnościami. Brak odpowiednich zapisów w tym punkcie traktowany będzie jako niespełnienie horyzontalnego kryterium dostępności, co z kolei skutkować będzie odrzuceniem danego projektu na etapie oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie. Kryteria obligatoryjne – dostępność cyfrowa, dostępność materiałów drukowanych Kryteria dostępności projektu podlegające ocenie na zasadzie 0-1. Otrzymać dofinansowanie może tylko ten wniosek, w którym wszystkie kryteria obligatoryjne są spełnione.	236	239	Kryterium dostępności architektonicznej: Technicznie, kryterium te może w standardzie minimum wyrażać się w sposób następujący: PYTANIE: Czy Wnioskodawca zapewnia, że realizacja całego projektu (biuro projektu, sale szkoleniowe, sale konsultacyjne etc.) będzie odbywała się w obiektach dostępnych architektonicznie, w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm.)? ODPOWIEDŹ: Tak / Nie - jeśli projektodawca zaznaczy "Tak" należy krótko opisać dostępność obiektów, w których realizowany będzie projekt lub wyrazić zobowiązanie do wynajęcia takich pomieszczeń na potrzeby realizacji projektu; przy tej odpowiedzi wniosek otrzymuje dodatkowe punkty na etapie oceny merytorycznej projektu. - jeśli projektodawca zaznaczy "nie", to warunkowo projekt nie zostanie odrzucony z tego powodu,	organizacja pozarządowa	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	W RPO nie umieszcza się szczegółowych zasad wyboru projektów. Kryteria będą przyjęte przez Komitet Monitorujący RPO.
1117	Wkład programu w realizację zasad horyzontalnych	Uzupełnić po SOOS. Zalecone zostanie realizowanie wybranych priorytetów lub działań z uwzględnieniem zasad polityki „Zrównoważonych zamówień publicznych”. W ogłaszanych postępowaniach o zamówienia publiczne na szeroką skalę zastosowane zostaną kryteria, uwzględniające koszty w cyklu życia, a zwłaszcza koszt zużycia energii), Powszechniej wykorzystanym narzędziem będą: usługa energetyczna i umowa, której przedmiotem jest realizacja i finansowanie przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej	238	238	i za Ustawą o EE z energetycznej z dnia 15IV2011r. i Krajowym planem działań KPD - z zakresie zrównoważonych ZP Zielone Zamówienia Publiczne , http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?D;974;podstawowe_informacje.html , http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F;291 ,	osoba fizyczna	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Kwestie zrównoważonego rozwoju będą doprecyzowane na dalszym etapie prac RPO WD 2014-2020.
1118	Wkład programu w realizację zasad horyzontalnych	Było: energetyki poprzez racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych i ograniczanie zanieczyszczeń emitowanych do środowiska, wspieranie projektów pro-środowiskowych ze szczególnym uwzględnieniem efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych; Propozycja: energetyki poprzez racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych i ograniczanie zanieczyszczeń emitowanych do środowiska, wspieranie projektów pro-środowiskowych ze szczególnym uwzględnieniem efektywności energetycznej, usług energetycznych w tym umów o poprawę efektywności energetycznej oraz wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych;	238	238	Ustawa o efektywności energetycznej z dnia 15 kwietnia 2011r. za Dyrektywą 2006/32/WE oraz za Dyrektywą 2012/27/UE na pierwszym miejscu wymienia energy performance contractig EPC czyli umowy o poprawę efektywności energetycznej [tj. takiej której przedmiotem jest realizacja i finansowanie przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej- ustawa Art.10 u.2.pkt1	osoba fizyczna	Odrzucona	Wybór metody realizacji projektów zależy od wnioskodawcy, dlatego też nie jest celem wskazywanie konkretnych rozwiązań.
1119	Wyzwania: Rynek pracy	Uzupełnienie zapisu w Wyzwaniach: Wspieranie i pobudzanie aktywności zawodowej mieszkańców Dolnego Śląska oraz intensyfikacja współpracy PSZ z pracodawcami.	76	76	Obecny zapis jest nielogiczny, prawdopodobnie brakuje w nim wyrazu: mieszkańców, lub ludności. Postulujemy dopisanie do tego fragmentu sformułowania – oraz intensyfikacja współpracy PSZ z pracodawcami.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	RPO WD jest Programem strategicznym a przedstawione w diagnozie informacje pokazują w sposób ogólny zjawiska, które występują w całym regionie.

1120	Założenia i opis osi priorytetowych - OŚ PRIORYTETOWA 4 - ŚRODOWISKO I ZASOBY	Oś priorytetowa nr 4 nie przewiduje działań z zakresu zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego. Zostały określone trzy główne priorytety inwestycyjne (Gospodarka odpadami, Gospodarka wodno-ściekowa, Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych), do których nie wpisują się przedsięwzięcia o charakterze przeciwpowodziowym. Tymczasem na str. 237 programu wspomina się, że „jedną z ważniejszych, decydujących kwestii wyboru projektów będzie zasada zrównoważonego rozwoju (...) z dużym naciskiem na zachowanie i ochronę środowiska naturalnego” oraz (str. 238), że zasadzie ZR „sprzyjać będą również projekty dotyczące prewencji (...), a także działania służące minimalizacji zagrożeń wynikających z ekstremalnych zjawisk atmosferycznych, w szczególności powodzi i suszy”.	131	139	W wyniku zmieniającego się klimatu, katastrofy i nadzwyczajne zdarzenia naturalne występują z coraz większą częstotliwością. Przykładowo w danym roku wystąpiły dwa ponadnormatywne wezbrania, których skutki będą usuwane przez kilka najbliższych lat. Należy również podkreślić, że obszar Dolnego Śląska ze względu na ukształtowanie terenu oraz położenie geograficzne jest zagrożony występowaniem katastrof o podłożu klimatycznym, hydrologicznym oraz geologicznym. Pominiecie w nowej perspektywie finansowej priorytetu inwestycyjnego dot. zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego Dolnego Śląska może stanowić potencjalne zagrożenie dla realizacji innych osi priorytetowych, ponieważ nie zostaną zapewnione warunki do bezpiecznego i stabilnego funkcjonowania społeczno-gospodarczego. Wieloletnie zapóźnienia infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska wymagają pilnych działań, zmierzających do ich eliminacji.	inne	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
1121	Zintegrowane podejście terytorialne	Konieczność uszczegółowienia opisów mechanizmów realizacji instrumentów Zintegrowanego Podejścia Terytorialnego.	203	204	Opis instrumentów Zintegrowanego Podejścia Terytorialnego - a w szczególności Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych - jest zbyt lakoniczny i brakuje w nim bardziej konkretnych zapisów dot. np. procedur naborów projektów realizowanych w ramach tej formuły. Tak ogólnikowe zapisy kontrastują z opisami ważnych i kompleksowych celów, jakie ich realizacja ma przynieść dla Województwa Dolnośląskiego (m.in. „podniesienie poziomu gospodarczej i społecznej konkurencyjności oraz poprawy jakości życia mieszkańców”).	przedsiębiorstwo	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Opis instrumentów Zintegrowanego Podejścia Terytorialnego w dokumencie RPO jest ogólny ze względu na ograniczenia znaków wynikające z szablonu dokumentu. Szczegółowy opis zasad wdrażania instrumentów podejścia terytorialnego określony będzie na dalszym etapie prac.
1122	Zintegrowane podejście terytorialne	Enumeratywna lista obszarów podlegających ZIT	205	206	W chwili obecnej w projekcie RPO jest zapis że ZIT będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym Wrocławia, dopiero w dalszej kolejności wymienione są inne obszary. Słowo możliwa oznacza w naszej ocenie możliwości po spełnieniu określonych warunków. Aglomeracja Wałbrzyska jest jedną z lepiej przygotowanych do absorpcji środków w ramach ZIT, dlatego też oczekujemy iż będzie ona wymieniona obok Wrocławia i innych aglomeracji jako ta na której będzie realizowany ZIT a nie będzie możliwość jego realizacji.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Miasto wojewódzkie i jego obszar funkcjonalny stanowi jeden z pięciu głównych obszarów strategicznej interwencji określonych w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Zgodnie z Umową Partnerstwa (dokument Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju określający strategię interwencji funduszy europejskich w latach 2014-2020) Zintegrowane Inwestycje Terytorialne będą realizowane <u>obligatoryjnie</u> na terenach obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich, a <u>fakultatywnie</u> w miastach o charakterze regionalnym i subregionalnym i na obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie. Realizacja ZIT na tych obszarach uzależniona jest od decyzji samorządów poszczególnych województw.
1123	Zintegrowane podejście terytorialne	Dzien dobry, pisze ten uwagę do konsultacji społecznych o konieczności rewitalizacji linii kolejowych 284 -na odcinku Jerzmanice-Zdrój – Lwówek Śląski, 285 Wrocław - Jedlina zdroj, 286 Kłodzko Główne i Wałbrzych Główny, 283 Lwówek Śląski-Jelenia Góra 312. Marciszów - Jerzmanice Zdrój, 322 Kłodzko Nowe – Stronie Śląskie i 323 Nowa Wieś Grodziska - Bolesławiec Wschód. Wszystkie linie kolejowe są położone przy rejonach o dużym potencje wydobywczym górnictwa skalnego jak i metalurgicznego. Ich odbudowa i utrzymanie w przejezdności może przyczynić się do zmniejszenia uciążliwości transportu wydobywczego dla mieszkańców, a przez to zmniejszenie obciążenia budżetów samorządów lokalnych koniecznością stałej odbudowy. Ponadto linie to mogą służyć jako linie ruchu pasażerskiego regularnego jak i turystycznego. Odrzucenie rewitalizacji linii 285 jest wbrew stanowisku mieszkańców tego regionu.	203	207	Ponadto mogłaby to być linią dedykowana dla ruchu przewozów masowych jak i główną arterią turystyczną. Przy planowanym uruchomieniu kopalni węgla w Ludwikowicach kłodzkich niezbędne jest zapewnienie kolejowej drogi wywozu 286, inaczej na drogach jest 350 ciężarówek dziennie. Podobnie jest dla linii 284, 312, 323 gdzie KGHM planuje budowę kopalni w Warcie Bolesławieckiej. Obecne podejście gdzie promuje się turystykę rowerową kosztem linii kolejowych to krótkowzroczność. Będzie rósł koszt paliwa, a ludzie będą szukali tanich form transportu niż indywidualny samochodowy. Sama nazwa: zintegrowane podejście terytorialne - wskazuje na obowiązek patrzenia w przyszłość celem wyboru takiego rozwiązania, które przyszłym pokoleniom nie przysporzy szkód i strat w rozwoju. Proszę jeszcze raz o przeanalizowanie kryteriów wyboru i celów długofalowych, ponad 25 lat w przed.	osoba fizyczna	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem ogólnym wyznaczającym kierunki wsparcia a nie konkretne inwestycje.
1124	Zintegrowane podejście terytorialne	Należy doprecyzować pojęcie: „Kontrakt Dolnośląski”, aby odróżnić go od „Kontraktu Terytorialnego” – jeśli oczywiście są to różne dokumenty	203	205	Wątpliwość budzi, wobec nieprecyzyjności zapisów w projekcie RPO, czy „Kontrakt Dolnośląski” jest tym samym co „Kontrakt Terytorialny”; jeśli nie – to należałoby doprecyzować czym jest „KD” (czy jest to np. porozumienie, o którym mowa w art. 14q ust. 2 projektu ustawy o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz innych ustaw – wersja z 20.09.2013 r. skierowana do Sejmu)	środowisko naukowe	Uwzględniona	
1125	Zintegrowane podejście terytorialne	Brak odniesienia do wytycznych MRR, które wskazują na obszar przygraniczny jako predysponowany do utworzenia ZIT w oparciu o znajdujące się w nim jednostki miejskie. Ograniczenie możliwości tworzenia ZIT przez projekt RPO do trzech obszarów (oprócz Wrocławia) nie ma uzasadnienia w zapisach Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego. Brak instrumentu finansowego wsparcia określonych w Strategii obszarów integracji – projekt RPO przewiduje instrument finansowy tylko dla obszarów interwencji (tzw. Kontrakt Dolnośląski). Zachodni Obszar Integracji ma porównywalny potencjał terytorialny, demograficzny czy instytucjonalny jak wskazane w projekcie RPO obszary, które mogą być objęte ZIT	204	205	Zachodni Obszar Integracji czyli 23 samorządy zawarły porozumienie o współpracy i opracowały Strategię ZIT dla Zachodniego Obszaru Integracji	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Instrument ZIT jest adresowany do miejskich obszarów funkcjonalnych największych miast, stanowiących ośrodki o największym potencjale społeczno-gospodarczym Dolnego Śląska, pełniących istotną rolę pod względem ekonomicznym i geograficznym oraz mających wyraźny wpływ na rozwój regionu. Realizacja ZIT na obszarach funkcjonalnych miasta wojewódzkiego oraz miast wyraźnie pełniących funkcję ośrodków regionalnych wynika z faktu, iż stanowią one centra rozwoju gospodarczego regionu, silnie oddziaływujące na mniejsze ośrodki subregionalne. Dla obszarów spójnych funkcjonalnie, jednakże bez wyraźnie wiodącego ośrodka miejskiego dedykowany będzie instrument wsparcia w formie Kontraktu Dolnośląskiego
1126	Zintegrowane podejście terytorialne	Wymienione w projekcie RPO działania mające doprowadzić do realizacji polityki spójności za pomocą ZIT są tożsame z działaniami określonymi do realizacji w SRWD dla wyodrębnionych obszarów integracji. Ograniczenie możliwości utworzenia ZIT dla aglomeracji Wałbrzyskiej, Jeleniogórskiej i LGOP jest niespójne z zapisami SRWD. Str. 205	204	205	Istnieje już porozumienie samorządów Zachodniego Obszaru Integracji zawarte przez 23 samorządy powiatowe i gminne. Powstała Strategia ZIT dla Zachodniego Obszaru Integracji.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Instrument ZIT jest adresowany do miejskich obszarów funkcjonalnych największych miast, stanowiących ośrodki o największym potencjale społeczno-gospodarczym Dolnego Śląska, pełniących istotną rolę pod względem ekonomicznym i geograficznym oraz mających wyraźny wpływ na rozwój regionu. Realizacja ZIT na obszarach funkcjonalnych miasta wojewódzkiego oraz miast wyraźnie pełniących funkcję ośrodków regionalnych wynika z faktu, iż stanowią one centra rozwoju gospodarczego regionu, silnie oddziaływujące na mniejsze ośrodki subregionalne. Dla obszarów spójnych funkcjonalnie, jednakże bez wyraźnie wiodącego ośrodka miejskiego dedykowany będzie instrument wsparcia w formie Kontraktu Dolnośląskiego
1127	Zintegrowane podejście terytorialne	Str 206. 3 Ramy realizacji ZIT poza zintegrowanymi przedsięwzięciami z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich oraz szacunkowa alokacja z poszczególnych osi priorytetowych "W ramach RPO WD 2014-2020 nie będą realizowane ZIT poza zintegrowanymi przedsięwzięciami z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich" - Nieczytelny i nielogiczny zapis.	206	206	Należy przeformułować zapis w taki sposób aby nie był logicznie sprzeczny.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwzględniona	

1128	Zintegrowane podejście terytorialne	Nie można przekładać % koncentracji tematycznej w alokacji RPO na priorytety ZIT	203	208	Strategia ZIT nie jest jednym z Programów Operacyjnych, w związku z powyższym wymóg w zakresie minimalnych kwot, jakie muszą być alokowane na wybrane obszary w ramach Programu Operacyjnego, wydaje się w tym przypadku nieuzasadniony. Środki przeznaczone na realizację ZIT w ROP powinny wynikać z potrzeb zidentyfikowanych w Strategii ZIT. Koncentracja środków dot. alokacji RPO nie powinna rzutować na podział środków w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych ZIT.	jednostka samorządu terytorialnego	Odrzucona	Koncentracja tematyczna odnosi się do celów tematycznych, które są spełniane przez odpowiednie priorytety inwestycyjne RPO. Ponieważ Instytucja Zarządzająca RPO odpowiada za zachowanie koncentracji tematycznej na celach tematycznych (przełożonych na priorytety inwestycyjne), a znaczna część alokacji niektórych priorytetów inwestycyjnych będzie wpisana w realizację instrumentów podejścia terytorialnego, koncentracja tematyczna musi zostać zachowana, aby spełnić minimalny poziom ring-fencingu dla RPO. Potrzeby obszaru funkcjonalnego wynikające ze Strategii ZIT mogą natomiast zostać zaspokojone także przez inne źródła finansowania (m.in. programy krajowe).
1129	Zintegrowane podejście terytorialne	Instrumenty zwrotne nie powinny być wdrażane na poziomie ZIT-u	203	208	Zaproponowany obecnie potencjał finansowy na realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, jaki znajdowałby się w dyspozycji Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, jest dalece niewystarczający, aby w sposób efektywny wdrożyć ww. mechanizm.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zgodnie z zapisami dokumentu Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju "Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce" Strategia ZIT powinna wskazywać zakres zastosowania mechanizmu finansowania zwrotnego oraz dotacyjnego -pokazywać typy projektów, które będą finansowane za pomocą instrumentów finansowych w formule ZIT. Zakres zastosowania mechanizmu finansowania zwrotnego określi w Strategii Związek ZIT.
1130	Zintegrowane podejście terytorialne	Wnioskujemy dopisanie możliwości realizacji w ramach instrumentu terytorialnego, np. ZIT do wszystkich PI, w ramach wszystkich Osi Priorytetowych	97	199	Zgodnie z dostępnymi wytycznymi dot. tworzenia ZIT, Priorytety Inwestycyjne które będą wdrażane w konkretnym ZIT zależeć będą od analizy sytuacji i określenia obszarów priorytetowych ZIT dla konkretnego obszaru funkcjonalnego. Tym samym zawężanie liczby PI możliwych do realizacji w ramach ZIT, stoi w sprzeczności z wytycznymi MRR.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zakres tematyczny Strategii ZIT będzie uzgadniany pomiędzy Instytucją Zarządzającą RPO a Związkiem ZIT, zgodnie z "Zasadami realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce".
1131	Zintegrowane podejście terytorialne	Wnioskujemy o dopisanie możliwości wyboru do realizacji projektów w trybie pozakonkursowym - w ramach instrumentu ZIT, zgodnie ze Strategią ZIT obszaru funkcjonalnego	203	207	Procedura pozakonkursowa, będzie miała zastosowanie do projektów strategicznych dla obszaru funkcjonalnego. Istotne, aby w ramach instrumentu ZIT w każdym PI istniała możliwość wyboru i realizacji projektów w trybie pozakonkursowym.	jednostka samorządu terytorialnego	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Zasady i tryby wyboru projektów będą przedmiotem uzgodnień pomiędzy Związkiem ZIT i Instytucją Zarządzającą RPO, zgodnie z "Zasadami realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce".
1132	Zintegrowane podejście terytorialne	MRIRW postuluje rozszerzenie zapisu dotyczącego obszaru strategicznej interwencji obszary wiejskie, a także szersze opisanie w jaki sposób projekt programu odnosi się do obszarów wiejskich.	203	203	Jest to konieczny wymóg, zgodnie z zapisami projektu Umowy Partnerstwa	instytucja (inna niż wymieniona wyżej)	Uwzględniona	
1133	Zintegrowane podejście terytorialne	Pogłębiona analiza projektu RPO WD wskazuje jednak na konieczność jego weryfikacji w zakresie wskazanym w dalszej części stanowiska. Należy również zaznaczyć, że w wielu rozdziałach RPO WD nie przedstawiono pełnych danych, co uniemożliwia jednoznaczne sformułowanie opinii, a w przyszłości może powodować konieczność ponownego zajęcia stanowiska przez Radę Samorządową Aglomeracji Wałbrzyskiej. Dotyczy do w szczególności listy dużych projektów i listy projektów kluczowych RPO WD.				inne	Odrzucona	Na obecną chwilę nie planuje się realizacji projektów dużych spełniających kryteria określone w art.90 Rozporządzenia ogólnego. Lista projektów kluczowych nie stanowi załącznika do dokumentu jakim jest Program.
1134	Zintegrowane podejście terytorialne	1. Rozdział – Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów / sektorów objętych programem. Ta część dokumentu RPO WD służy analizie sytuacji społeczno – gospodarczej Województwa Dolnośląskiego, która w konsekwencji powinna uzasadnić kierunki planowanej w RPO WD strategii interwencji funduszy strukturalnych. Dokonano w niej interesującej i szczegółowej sektorowej analizy zjawisk społecznych i gospodarczych na Dolnym Śląsku. Naszym zdaniem część diagnostyczna powinna zostać uzupełniona o podrozdział opisujący sytuację Dolnego Śląska w ujęciu terytorialnym, w którym zaprezentowane zostaną najważniejsze obszary problemowe województwa, ze wskazaniem Obszarów Strategicznej Interwencji (KSRR) i obszarów interwencji (SRWD). Takie podejście jest uzasadnione ze względu na wagę jaką nadano zagadnieniom terytorialnym w nowym RPO WD oraz jest istotne z punktu widzenia inicjatyw takich jak Aglomeracja Wałbrzyska, która zajmuje obszar 1887 km2 zamieszkały przez 427,3 tys. osób i zmagający się z szeregiem poważnych problemów społecznych i gospodarczych, które skutkują bezrobociem sięgającym nawet do 31% w przypadku powiatu wałbrzyskiego.				inne	Odrzucona	Układ diagnozy odpowiada osiom priorytetowym, jednocześnie zawiera wiele map i danych, które obrazują potrzeby i potencjały poszczególnych obszarów regionu. Podejście sektorowe pozostaje głównym sposobem realizacji programu, natomiast podejście terytorialne - stosowane jedynie tam gdzie będzie to możliwe i zasadne, będzie przedmiotem indywidualnych negocjacji.
1135	Zintegrowane podejście terytorialne	1. Rozdział – Rozkład środków finansowych. Naszym zadaniem rozdział przedstawiający uzasadnienie w zakresie podziału środków pomiędzy cele tematyczne i priorytety inwestycyjne nie może być rzetelnie opiniowany ze względu na brak danych w rozdziale „Plan finansowy programu w podziale na cele tematyczne”. Pomimo tego należy stwierdzić, iż przedstawione w projekcie RPO WD uzasadnienie jest niewystarczające, a w niektórych obszarach nie odnosi się do istotnych zagadnień np.: a. Priorytet Inwestycyjny 6.2 - brak odniesienia do stanu zaawansowania wdrażania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków na Dolnym Śląsku, a tym samym realizacji zobowiązań akcesyjnych Polski. Na podstawie oszacowanego przez nas zapotrzebowania w tym zakresie uważamy, że budżet Osi Priorytetowej „Środowisko i zasoby” RPO WD jest niewystarczający. b. Priorytet Inwestycyjny 9.2 – wg deklaracji Minister Elżbiety Bieńkowskiej rewitalizacja powinna być jednym z głównych zadań na lata 2014 – 2020 i powinna być wyraźnie wyodrębniona w programach operacyjnych. Opis „rozkładu środków finansowych” dot. rewitalizacji nie przedstawia żadnych argumentów merytorycznie odnoszących się do tych zagadnień. Wynika to z faktu, iż rewitalizacja nie znajduje istotnego miejsca w treści nowego RPO WD. Jest to nieuzasadnione również ze względu na				inne	Do rozpatrzenia	Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju należy alokować środki koncentrując je pomiędzy poszczególne cele tematyczne UE. Największa pula środków RPO WD 2014-2020 musi zostać rozdysponowana na pierwsze cztery cele tematyczne, czyli pierwsze trzy osie: Przedsiębiorstwa i Innowacje, Technologie informacyjno-komunikacyjne i Gospodarka niskoemisyjna - finansowane z EFRR, oraz na cel 9 z EFS. Biorąc pod uwagę obowiązujące obostrzenia pozostała alokacja została rozdzielona na pozostałe osie priorytetowe. RPO WD 2014-2020 jest jednym z instrumentów wspierających rozwój terytorialny dlatego też wsparcie ukierunkowane jest według zdiagnozowanych potrzeb. Plan finansowy z podziałem na cele tematyczne a także podział alokacji na PI (w tym również PI 9.2 - "Rewitalizacja..") przedstawiony zostanie na późniejszym etapie prac.

1136	Zintegrowane podejście terytorialne	<p>1. Rozdział – Założenia i opis osi priorytetowych.</p> <p>a. Naszym zdaniem uzasadnienie poszczególnych priorytetów inwestycyjnych nie odnosi się w sposób wystarczający do wniosków wynikających z diagnozy sytuacji społeczno – gospodarczej np: 6.2. Gospodarka wodno - ściekowa lub 9.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów.</p> <p>b. Ponadto niektóre tezy formułowane w uzasadnieniu Priorytetów Inwestycyjnych są niezrozumiałe np.: „Budowa nowych obiektów przedszkolnych i szkolnych jest objęta znacznymi ograniczeniami” – nie jest jasne czy chodzi o ograniczenia finansowe, ekonomiczne czy administracyjne? Nie wiadomo kto podlega tym ograniczeniom?.</p> <p>c. Brak wartości docelowych wskaźników monitoringu nie pozwala na zweryfikowanie czy planowana w ramach RPO WD interwencja będzie miała charakter istotny w stosunku do problemów jakie powinny być rozwiązane. Sytuacja ta uniemożliwia partnerom społeczno – gospodarczym praktyczną ocenę skuteczności programu.</p> <p>d. W tabeli opisującej priorytety inwestycyjne zostało wykorzystane sformułowanie „Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe”. W pierwszej kolejności należy rozdzielić beneficjentów i grupy docelowe ze względu na przejrzystość programu. Ponadto należy zrezygnować ze sformułowania „potencjalni” na rzecz „przykładowi”. W obecnym brzmieniu lista beneficjentów jest zamknięta i nie będzie mogła być rozszerzona</p>				inne	Uwzględniona	
1137	Zintegrowane podejście terytorialne	<p>1. Koncentracja tematyczna</p> <p>Na podstawie przedstawionego projektu RPO WD nie ma możliwości weryfikacji czy koncentracja tematyczna, która musi mieć zastosowanie na poziomie regionalnym zostanie w bezpośredni sposób wdrożona w Zintegrowanych Inwestycjach Terytorialnych. Naszym zdaniem taki podejście stoi w sprzeczności z art. 99 projektu Rozporządzenia Ogólnego, który stanowi, że “W przypadku gdy strategia rozwoju obszarów miejskich bądź inne strategie lub paki terytorialne, zgodnie z definicją w art. 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie [EFS] wymagają zintegrowanego podejścia obejmującego inwestycje w ramach więcej niż jednej osi priorytetowej jednego lub kilku programów operacyjnych, działania są przeprowadzane w postaci zintegrowanej inwestycji terytorialnej”. Z definicji tej wynika wprost, że środki Regionalnego Programu Operacyjnego powinny finansować strategię obszaru funkcjonalnego bez ograniczeń wynikających z konieczności stosowania koncentracji tematycznej ponieważ doprowadzi ona do zniekształcenia zamierzeń zawartych w Strategii ZIT. ☒</p>				inne	Odrzucona	<p>Koncentracja tematyczna odnosi się do celów tematycznych, które są spełniane przez odpowiednie priorytety inwestycyjne RPO.</p> <p>Ponieważ Instytucja Zarządzająca RPO odpowiada za zachowanie koncentracji tematycznej na celach tematycznych (przełożonych na priorytety inwestycyjne), a znaczna część alokacji niektórych priorytetów inwestycyjnych będzie wpisana w realizację instrumentów podejścia terytorialnego, koncentracja tematyczna musi zostać zachowana, aby spełnić minimalny poziom ring-fencingu dla RPO. Potrzeby obszaru funkcjonalnego wynikające ze Strategii ZIT mogą natomiast zostać zaspokojone także przez inne źródła finansowania (m.in. programy krajowe).</p>
1138	Zintegrowane podejście terytorialne	<p>1. Proporcje pomiędzy EFRR i EFS w zakresie zintegrowanego podejścia terytorialnego.</p> <p>a. Z treści rozdziału pn. „Zintegrowane Podejście Terytorialne” wynika, że udział środków Europejskiego Funduszu Społecznego w całości alokacji ZIT powinien wynosić 37,7%. Jest to założenie, niezgodne z przyjętą przez Aglomerację Wałbrzyską Strategią ZIT, której robocza wersja została dostarczona Zarządowi Województwa Dolnośląskiego już w czerwcu bieżącego roku. Ponadto również w tym przypadku aktualna jest argumentacja przedstawiona w pkt. 4 niniejszego stanowiska.</p> <p>b. Należy podkreślić, że większość zadań wynikających z opisów Priorytetów Inwestycyjnych EFS może być skutecznie wdrażana wyłącznie na poziomie regionalnym. Z tego powodu proporcje EFS/EFRR nie mogą być w sposób automatyczny przenoszone z poziomu regionalnego na poziom lokalny do Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. ☒</p>				inne	Odrzucona	<p>37,7% to udział alokacji jaką objęte jest podejście terytorialne w ramach EFS z całości środków EFS. Stosunek podziału środków na podejście terytorialne wg EFRR/EFS to ~ 70/30.</p>
1139	Zintegrowane podejście terytorialne	<p>1. Obszary wiejskie w RPO WD</p> <p>Obszary Wiejskie, w szczególności o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe, zostały wskazane w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego jako Obszary Strategicznej Interwencji. Ponadto zgodnie ze stanowiskiem MRR wyrażonym przez Panią Minister Elżbietę Bieńkowską (październik 2013) „podstawowym źródłem wsparcia rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich będą środki dostępne w ramach II filaru Wspólnej Polityki Rolnej. Będzie ono uzupełnione środkami z polityki spójności - każdy program, oprócz Pomocy Technicznej, będzie wskazywał sposób inwestowania w rozwój obszarów wiejskich”. Mając na uwadze powyższe uważamy że należy uzupełnić projekt RPO WD o zapisy odnoszące się do problematyki obszarów wiejskich np. poprzez zastosowanie limitu środków jakie w ramach RPO WD muszą być przeznaczony na projekty, które w sposób realny rozwiązują problemy występujące na obszarach wiejskich. ☒</p>				inne	Uwzględniona	
1140	Zintegrowane podejście terytorialne	<p>a. Doceniamy rangę jaką Zarząd Województwa Dolnośląskiego nadał podejściu terytorialnemu w ramach RPO poprzez alokowanie na ten cel 765 mln euro z budżetu RPO WD. Jednocześnie uważamy, że wartość ta powinna zostać zwiększona w wyniku przeliczenia budżetu programu do cen bieżących wg metodologii Komisji Europejskiej. W naszej ocenie daje to szansę wy gospodarowania kolejnych 85 mln euro na ten cel.</p> <p>b. Jak wskazaliśmy w punkcie 2 niniejszego stanowiska, podział środków pomiędzy priorytety inwestycyjne RPO WD nie został wystarczająco uzasadniony. Nie przeprowadzono także oceny podziału środków modelami makroekonomicznymi. Nie można również dokonać analizy planowanej efektywności budżetu posiłkując się wskaźnikami rezultatu. Sytuacja ta utrudnia ocenę intencji autorów RPO WD w zakresie podziału alokacji,</p> <p>c. Należy zauważyć, że wartości budżetów w Osiach Priorytetowych: 4 „Środowisko i zasoby”, 7 „Infrastruktura edukacyjna”, 6 „Infrastruktura spójności społecznej” są niedoszacowanie. Zapotrzebowanie zgłoszone tylko przez członków Aglomeracji Wałbrzyskiej w ramach ZIT (określone na podstawie analizy koniecznych do realizacji projektów inwestycyjnych) wynosi w przypadku Priorytetu nr 4 - 271,6 mln zł, Priorytetu nr 7 – 171,2 mln zł, Priorytetu nr 6 – 342,3 mln zł. Ta znacząca rozbieżność pomiędzy zgłoszonymi potrzebami i propozycją podziału alokacji RPO WD wymaga pogłębionej analizy i przesunięcia akcentów finansowych z priorytetów nr 1,2,3 do priorytetów nr 4,6,7.</p> <p>d. Na korektę budżetu zaproponowanego w projekcie RPO WD</p>				inne	Odrzucona	<p>Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju należy alokować środki koncentrując je pomiędzy poszczególne cele tematyczne UE. Największa pula środków RPO WD 2014-2020 musi zostać rozdysponowana na pierwsze cztery cele tematyczne, czyli pierwsze trzy osie: Przedsiębiorstwa i Innowacje, Technologie informacyjno-komunikacyjne i Gospodarka niskoemisyjna - finansowane z EFRR, oraz na cel 9 z EFS. Biorąc pod uwagę obowiązujące obostrzenia pozostała alokacja została rozdzielona na pozostałe osie priorytetowe. RPO WD 2014-2020 jest jednym z instrumentów wspierających rozwój terytorialny dlatego też wsparcie ukierunkowane jest według zdiagnozowanych potrzeb.</p> <p>Podział środków z podziałem na cele tematyczne a także podział alokacji na PI przedstawiony zostanie na późniejszym etapie prac.</p> <p>Maksymalny pułap finansowania oraz fundusz, z którego będą pochodzić środki na Pomoc techniczną zostały określone w Umowie Partnerstwa.</p>

1141	Zintegrowane podejście terytorialne	1. System instytucji zaangażowanych w realizację programu W czerwcu bieżącego roku przekazaliśmy Zarządowi Województwa Dolnośląskiego nasze stanowisko dot. modelu wdrażania Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Wałbrzyskiej. Naszą ambicją jest przejście pełnego zakresu zadań i obowiązków co jest równoznaczne z koniecznością nadania podmiotowi wdrażającemu ZIT statusu Instytucji Pośredniczącej. W związku z tym wnioskujemy o korektę programu w tym zakresie. ☒				inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	System i zakres realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych zostanie uzgodniony w trakcie negocjacji pomiędzy Instytucją Zarządzającą RPO a Związkiem ZIT, dlatego nie ma konieczności umieszczania tak szczegółowych informacji w dokumencie ogólnym, jakim jest RPO.
1142	Zintegrowane podejście terytorialne	1. Zastosowanie instrumentów zwrotnych. Podtrzymujemy nasze stanowisko i argumentację dot. stosowania instrumentów zwrotnych przekazane Zarządowi Województwa Dolnośląskiego. Uważamy, że w przypadku Aglomeracji Wałbrzyskiej podstawową formą wsparcia powinny być instrumenty dotacyjne. Wdrażanie instrumentów zwrotnych powinno odbywać się poprzez zwiększenie potencjału regionalnych pośredników finansowych oferujących instrumenty zwrotne beneficjentom z terenu Aglomeracji Wałbrzyskiej. ☒				inne	Częściowo uwzględniona	Zgodnie z zapisami dokumentu Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju "Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce" Strategia ZIT powinna wskazywać zakres zastosowania mechanizmu finansowania zwrotnego oraz dotacyjnego -pokazywać typy projektów, które będą finansowane za pomocą instrumentów finansowych w formule ZIT. Zakres zastosowania mechanizmu finansowania zwrotnego określi w Strategii Związek ZIT.
1143	Zintegrowane podejście terytorialne	1. Należy wskazać środki na realizację projektów dot. modernizacji i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Jednostki te odgrywają ważną rolę w zapewnieniu szeroko rozumianego bezpieczeństwa dla mieszkańców województwa. Bardzo często sprzęt jakim dysponują jest już przestarzały, nie spełnia norm ekologicznych, a także ze względu na swój wiek kumuluje duże środki związanego z jego remontami i bieżącym utrzymaniem				inne	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
1144	Zintegrowane podejście terytorialne	2. Należy wyodrębnić specjalną oś priorytetową dla rewitalizacji w miejsce dekomponowania tego ważnego tematu po różnych osiach ze względu na utrudnienie lub wręcz uniemożliwienie kompleksowej realizacji Lokalnych Programów Rewitalizacji.				inne	Odrzucona	Z uwagi na koncentrację tematyczną, wsparcie infrastrukturalne w zakresie celów społecznych skupione jest w ramach jednej osi priorytetowej.
1145	Zintegrowane podejście terytorialne	3. Należy zrezygnować z zapisu ograniczającego realizację projektów rewitalizacyjnych tylko do ZABYTKOWYCH zasobów mieszkaniowych.				inne	Uwzględniona	
1146	Zintegrowane podejście terytorialne	4. Uważamy, że rewitalizacja terenów przemysłowych mogłaby się znaleźć w osi priorytetowej Środowisko i zasoby lub nowej osi dot. rewitalizacji. W priorytecie 4.3 w grupach potencjalnych beneficjentów nie ma osób fizycznych Jeżeli projekty dot. zmniejszenia niskiej emisji mają przynieść oczekiwane rezultaty to nie będzie to możliwe bez udziału osób fizycznych. Beneficjentem końcowym powinni być właściciele nieruchomości jednorodzinnych i wielorodzinnych za pośrednictwem JST tak jak jest to np. w programie KAWKA (NFOŚiGW). Preferencje powinny być skierowane na obszary gdzie stwierdzono przekroczenia standardów jakości powietrza, co pozwoli osiągnąć oczekiwany efekt ekologiczny.				inne	Częściowo uwzględniona	W PI 4.3 w preferencjach jest zapis, który uwzględnia projekty, których de facto końcowym odbiorcą jest osoba fizyczna, jednak inicjatorem takiego projektu musi być Jst.
1147	Zintegrowane podejście terytorialne	6. W priorytecie 4.5 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych powinno znaleźć się działanie skierowane do JST i przedsiębiorstw gazowniczych dotyczące rozbudowy sieci gazowych i przyłączy zwłaszcza w obszarach staromiejskicho zwartej zabudowie. Na tych terenach nie jest możliwe wprowadzanie rozwiązań OZE.				inne	Odrzucona	Sieci gazowe nie są finansowane z regionalnych programów operacyjnych.
1148	Zintegrowane podejście terytorialne	7. W osi priorytetowej Infrastruktura edukacyjna brak możliwości inwestycji w szkołach np. budowa hal sportowych czy inwestycji w pracownie przyrodniczo - matematyczne, językowe. W preferencjach powinni znaleźć się działania skierowane na przystosowanie szkół do pracy również z uczniem zdolnym, a nie tylko posiadającym problemy edukacyjne.				inne	Częściowo uwzględniona	Mając na uwadze aspekt demograficzny (likwidowanie szkół, zmniejszająca się liczba dzieci w wieku szkolnym w perspektywie 2020, diagnoza trendów demograficznych/ zapewnienie trwałości projektu) jak również efektywne gospodarowanie środkami unijnymi wydaje się zasadne pozostawienie obecnego zapisu RPO WD 2014-2020: „Budowa nowych obiektów przedszkolnych i szkolnych jest możliwa wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie.” ☒
1149	Zintegrowane podejście terytorialne	8. W osi priorytetowej 1 należy dopisać oprócz uzbrojenia terenu możliwość wykonania makroniwelacji jest to bardzo istotne zwłaszcza na terenach górskich.				inne	Uwzględniona	
1150	Zintegrowane podejście terytorialne	9. W związku ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa poza programami społecznymi należy uwzględnić możliwość poprawy dostępności do infrastruktury społecznej dla osób starszych.				inne	Uwzględniona	
1151	Zintegrowane podejście terytorialne	10. Uwaga dotycząca priorytetu inwestycyjnego 4.5 - W kierunkach wsparcia proponuje się dodać zapis mówiący o wsparciu inwestycji związanych z energoszczędnym oświetleniem miejskim jako odrębnego kierunku wsparcia, a nie uzupełnienia do realizowanego projektu.				inne	Uwzględniona	
1152	Zintegrowane podejście terytorialne	11. Uwaga dotycząca priorytetu inwestycyjnego 6.2 - Nieprecyzyjne zapisy kierunków wsparcia. Czy są to trzy odrębne obszary wsparcia? Czy konieczne jest spełnienie trzech warunków łącznie?				inne	Uwaga do uwzględnienia w uszczegółowieniu	Szczegółowe propozycje kierunków wsparcia zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Uszczegółowieniu RPO.
1153	Zintegrowane podejście terytorialne	12. Uwaga dotycząca priorytetu inwestycyjnego 6.3 - W kierunkach wsparcia proponuje się zmienić brzmienie akapitu z: Dofinansowane będzie wyposażenie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody przyczyniające się do czynnej ochrony przyrody." na: „Dofinansowane będzie wyposażenie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody oraz zagospodarowanie parków miejskich przyczyniające się do czynnej ochrony przyrody.”				inne	Częściowo uwzględniona	Parki miejskie mogą uzyskać dofinansowanie w pkt: projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony bioróżnorodności w oparciu o gatunki rodzime (np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, itp.)
1154	Zintegrowane podejście terytorialne	13. Uwaga dotycząca priorytetu inwestycyjnego 6.3 – Proponuje się wykreślić z preferencji projekty wynikające z Programu Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego. Ta preferencja znacznie zawęży obszar interwencji.				inne	Uwzględniona	
1155	Zintegrowane podejście terytorialne	14. Uwaga dotycząca priorytetu inwestycyjnego 9.1 – Proponuje się dopisać do kierunków wsparcia działania na rzecz rozwoju mieszkalnictwa wspomagane, chronione i socjalnego.				inne	Odrzucona	Mieszkalnictwo chronione nie jest uwzględnione ze względu na koncentrację środków.

1156	Zintegrowane podejście terytorialne	15. Uwaga dotycząca priorytetu inwestycyjnego 9.2- proponuje się dopisać do kierunków wsparcia działania związane z bezpieczeństwem mieszkańców (monitoring miejski). Ponadto w pierwszym akapicie w kierunkach wsparcia wykreślić słowo „zabytkowych” w pierwszych akapicie „ Kompleksowe działania w tym zakresie obejmują modernizację i adaptację istniejących budynków do funkcji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, zagospodarowanie przestrzeni publicznych, a także inwestycje w tzw. drogi lokalne, możliwe jedynie, gdy będą one stanowiły element szerzej koncepcji związanej z rewitalizacją, oraz odnowę zabytkowych zasobów mieszkaniowych (części wspólne budynków)”, które bardzo zawęża rewitalizację zasobów mieszkaniowych.				inne	Częściowo uwzględniona	RPO WD 2014-2020 wskazuje kierunki udzielanego wsparcia. Konkretnie formy wsparcia będą przedmiotem prac nad uszczegółowieniem programu - monitoring miejskie może być elementem projektu związanego z rewitalizacją.
1157	Zintegrowane podejście terytorialne	16. Uwaga dotycząca priorytetu inwestycyjnego 10.4 - W kierunkach wsparcia w trzecim akapicie proponuje się zmienić brzmienie z: „Wsparcie zostanie ukierunkowane także na rozwój infrastruktury szkół, prowadzący bezpośrednio do poprawy warunków nauczania w szczególności w zakresie nauk przyrodniczych oraz informacyjno-matematycznych.” na: „Wsparcie zostanie ukierunkowane także na rozwój infrastruktury szkół, placówek i instytucji, prowadzący bezpośrednio do poprawy warunków nauczania w szczególności w zakresie nauk przyrodniczych, informacyjno-matematycznych oraz w zakresie kultury fizycznej.”				inne	Odrzucona ze względu na linię demarkacyjną	Zgodnie z linią demarkacyjną w ramach celu tematycznego 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie wsparcie powinno być kierowane na wsparcie infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej – nie natomiast wsparcie instytucji.
1158	Zintegrowane podejście terytorialne	17. Proponuje się: – W kierunkach wsparcia dopisać działania związane z minimalizacją skutków ekstremalnych zjawisk klimatycznych, tj. nawałne deszcze czy susza powinny być wspierane projekty związane z budową lub rozbudową systemów i urządzeń małej retencji, a także rozwojem systemów gromadzenia, oczyszczania i odprowadzania wód w szczególności opadowych i roztopowych oraz zatrzymanie i zagospodarowania tych wód w miejscu ich powstawania – budowa/rozbudowa systemów kanalizacji deszczowej i rowów odprowadzającej wody opadowe. – Poszerzyć zapisy RPO o działania wspierające rozwój sportu, rekreacji i turystyki. Ponadto wskazuje się na: – Brak możliwości dofinansowania parkingów np. podziemnych, wielopoziomowych w innych priorytetach inwestycyjnych niż 4.5. Priorytet 4.5 skierowany jest do dużych miast, gdyż Programy Niskiej Emisji powinny zawierać ograniczenia bądź likwidację ruchu samochodowego w centrach miast, tworzenie P&R i komunikacji miejskiej łączącej P&R z centrami miast. – Brak możliwości dofinansowania budowy/przebudowy dróg gminnych. – Brak możliwości dofinansowania inwestycji związanych ze wspieraniem budowy, przebudowy, modernizacji cmentarzy (cmentarzy kompaktowych) i budowy prosektorium. Brak możliwości dofinansowania budowy placówek przeznaczonych dla bezpańskich zwierząt domowych i dzikich,				inne	Do rozpatrzenia	Kwestie te wymagają szczegółowych analiz dot. skali zapotrzebowania na działania w danym obszarze oraz możliwości ich realizacji.
1159		Należy pogłębić informację dot. zróżnicowania sytuacji gospodarczej w poszczególnych regionach Województwa Dolnośląskiego.	18	18	Diagnoza wskazuje na bardzo duże zróżnicowanie sytuacji gospodarczej w poszczególnych subregionach województwa. Nie podano jednak dokładnych przyczyn barier rozwoju przedsiębiorczości, głównie sektora MŚP, czy współpracy nauki i przedsiębiorstw w poszczególnych subregionach województwa.	organizacja pozarządowa	Uwzględniona	
1160		Diagnoza nie zawiera informacji o okolicznościach i powodach niskiego udziału dolnośląskich firm w programach badawczych UE i międzynarodowych. Postulujemy, aby dane były bardziej uszczegółowione w tym zakresie. Zbyt mocno skoncentrowano się na publicznym sektorze B +R.	18	18	Proponujemy, aby uzupełnić dane dot. działalności firm MŚP w programach międzynarodowych, dzięki którym są prowadzone działania B + R na skalę ponadnarodową. Ponadto diagnoza nie wskazuje na wysokie koszty utrzymania infrastruktury B+ R.	organizacja pozarządowa	Odrzucona	RPO WD 2014-2020 jest dokumentem ogólnym o znaczeniu strategicznym, stąd wpisane zostały najważniejsze kwestie dot. udziału firm w programach badawczych UE.
1161		Wskazana jest aktualizacja kryteriów zgodnie z ostateczną wersją rozporządzenia ogólnego.	232		Zapewnienie spójności z przepisami UE.	inne	Uwaga w formie komentarza lub pytania	